

नेपाल टेलिफोन

नेपाल दूरसंचार कम्पनी लिमिटेड

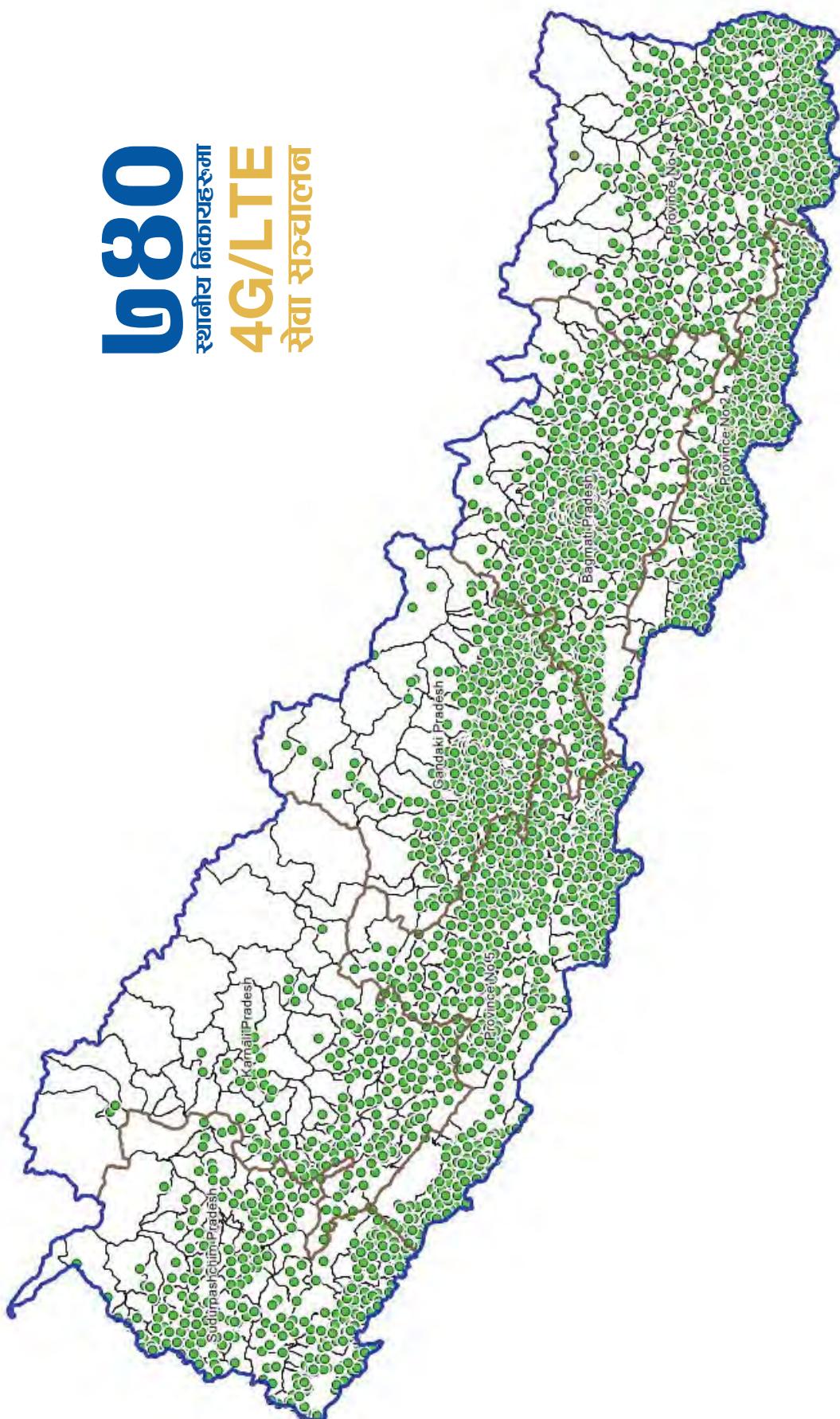
सांकेतिक वार्षिक प्रतिवेदन २०७८-२०८०

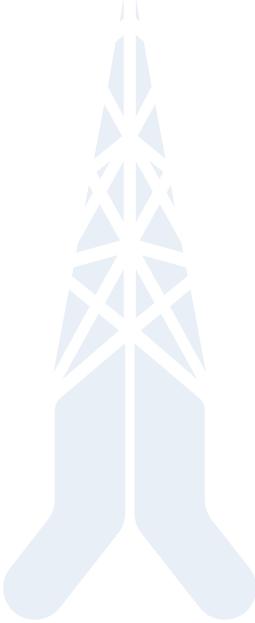
4G

NT
5G

બોલ્ડ 80 સ્થાનીય નિકાયહુણા
4G/LTE સેવા સંચાલન

विषयसूची

कम्पनी सम्बन्धी जानकारी

साधारणसभाको सूचना	..... २
कम्पनी सम्बन्धी सामान्य जानकारी	..... ५
उद्देश्य	..... ७
परिकल्पना, अभियान, लक्ष्य	..... ८
Value Creation	..... ९
आ. व. २०७९।८० का झलकहरु	..... १२
कम्पनीका प्रमुख वित्तीय सूचकांक	..... १३
सम्मान तथा पुरस्कार	..... १४
कम्पनीका कोशेहुड्गाहरु (Milestones)	..... १५
साडगठनिक संरचना	..... १६
१५ औं वार्षिक साधारण सभाको झलक	..... १७

संस्थाको नेतृत्व

सञ्चालक समिति	..... १८
अध्यक्ष्यको मन्त्रव्य	..... २२
प्रबन्ध निर्देशकको मन्त्रव्य	..... २६
कम्पनी व्यवस्थापन	..... २८
सञ्चालक समितिको प्रतिवेदन	..... ३३
धितोपत्र दर्ता तथा निश्कासन नियमावली	
अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन	..... ५४
मानव पुँजी	
मानव पुँजी	..... १०४

व्यावसायिक उपलब्धि

व्यावसायिक परिदृष्टि	..... ५७
कम्पनीको प्राथमिकता	..... ५८
ग्राहक सेवा र सम्बन्ध	..... ५९
कम्पनीका सेवा तथा ग्राहकहरु	..... ६१
एकल वित्तीय विवरण	..... १०७
समूहगत वित्तीय विवरण	..... १०८

संस्थाको योगदान

अर्थतन्त्रमा योगदान	..... ६७
प्राविधिक रूपान्तरणमा योगदान	..... ६८
संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व	..... ६९
सुशासन तथा जोखिम व्यवस्थापन	
संस्थागत सुशासन	..... ६३
संस्थागत सुशासन सम्बन्धी प्रतिवेदन	..... ७९
संस्थागत जोखिम व्यवस्थापन	..... ८९

व्यवस्थापकीय समीक्षा तथा विश्लेषण

विगत ५ वर्षको आर्थिक सूचकांक	..... ९२
Horizontal and Vertical Analysis	..... ९५
Value Added Statement	..... ९८
त्रैमासिक प्रतिवेदनको पुनरावलोकन	..... १००
व्यावसायिक वातावरण विश्लेषण	..... १०२
मानव पुँजी	
मानव पुँजी	..... १०४

वित्तीय विवरण

एकल वित्तीय विवरण	..... १०७
समूहगत वित्तीय विवरण	..... १०८

सोहौं वार्षिक साधारण सभा सर्वबन्धी सूचना

नेपाल दूरसंचार कम्पनी लिमिटेड

केन्द्रीय कार्यालय, भद्रकालीप्लाजा
(प्रथम पटक प्रकाशित मिति २०८०।०९।०७)

श्री आदरणीय शेयरधनी महानुभावहरु,

यस कम्पनीको मिति २०८०।०९।०५ मा बसेको सञ्चालक समितिको १००९ औं बैठकको निर्णय अनुसार कम्पनीको सोहौं वार्षिक साधारण सभा देहायका प्रस्तावहरु उपर छलफल तथा निर्णय गर्ने निम्न मिति, समय र स्थानमा बस्ने भएकोले कम्पनी ऐन, २०६३ को दफा ६७ (२) तथा कम्पनीको नियमावलीको नियम १० को उपविनियम (३) बमोजिम सम्पूर्ण शेयरधनी महानुभावहरूलाई जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ।

साधारण सभाको कार्यक्रम

मिति २०८०।०९।२९ गते आइतबार (तदनुसार १४, जनवरी २०२४)

समय: विहान ११:०० बजे।

स्थान: राष्ट्रिय सभा गृह, प्रदर्शनी मार्ग, काठमाण्डौ।

छलफलको विषयः

१. साधारण प्रस्तावः

- आर्थिक वर्ष २०७९/८० को सञ्चालक समितिको वार्षिक प्रतिवेदन उपर छलफल गरी पारित गर्ने।
- लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन सहित २०८० आषाढ मसान्तको वासलात तथा सोही मितिमा समाप्त भएको आ.व. २०७९/८० को नाफा नोक्सान हिसाब, नगद प्रवाह विवरण तथा अन्य अनुसूचीहरु उपर छलफल गरी पारित गर्ने।
- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा ११ मा भएको व्यवस्था अनुसार श्री महालेखापरीक्षकको कार्यालयको परामर्श तथा कम्पनी ऐन, २०६३ को दफा १६५ (घ) को प्रावधान अनुरूप कम्पनीको लेखापरीक्षण समितिको सिफारिस बमोजिम आ.व. २०८०/८१ को लागि कम्पनीको लेखापरीक्षक नियुक्त गर्ने, निजहरूको पारिश्रमिक निर्धारण गर्ने तथा नियुक्तिका अन्य सर्तहरु निर्धारण गर्ने प्रस्ताव पारित गर्ने।
- कम्पनी ऐन, २०६३ को दफा १८२ को उपदफा (२) बमोजिम नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट स्वीकृति भए पश्चात आ.व. २०७९/८० को कम्पनीको मुनाफा रकम मध्येबाट शेयरधनीहरूलाई प्रति शेयर रु.४०/- (अक्षरेपी चालिस रुपैयाँ मात्र) का दरले नगद लाभांश वितरण गर्ने प्रस्ताव पारित गर्ने।
- नेपाल दूरसंचार कम्पनी लिमिटेडको नियमावलीको नियम १२ को खण्ड (छ) समुह ग (सर्वसाधारण समुह) १ अनुसार कम्पनीको सञ्चालक समितिमा सर्वसाधारण शेयरधनीको तर्फबाट प्रतिनिधित्व गर्ने एक जना सञ्चालक सदस्यको निर्वाचन गर्ने।

२. विविधः

सञ्चालक समितिको आज्ञाले,
राजेन्द्र अर्याल
कम्पनी सचिव

कर्मचारीको वार्षिक साधारण सभा सरबद्धी थप जानकारी:

१. कम्पनीको १६औं वार्षिक साधारण सभा प्रयोजनार्थ मिति २०८० साल पौष १९ गते देखि मिति २०८० साल पौष २९ गतेसम्म कम्पनीको शेयर दाखिल खारेजको काम बन्द गरिनेछ । साथै, नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेडमा मिति २०८० साल पौष १८ गते सम्म नियमानुसार कारोबार भई यस कम्पनीको शेयर दाखिल खारेजका लागि प्राप्त हुन आएका शेयरधनी महानुभावहरूलाई यस साधारण सभाको प्रयोजनको लागि शेयरधनी कायम गरिनेछ ।
२. वार्षिक साधारण सभामा भाग लिन उपस्थित हुने शेयरधनीहरूले आफ्नो BOID Statement वा शेयर प्रमाणपत्र वा परिचय खुल्ने प्रमाण (कागजात) अनिवार्य रूपमा लिई आउनु हुन अनुरोध गरिन्छ ।
३. वार्षिक साधारण सभामा भाग लिन शेयरधनी आफै उपस्थित हुन नसक्ने भएमा निजको तर्फबाट प्रोक्सी नियुक्त गर्न सकिनेछ । प्रतिनिधि नियुक्त गर्न चाहने शेयरधनीले सो सम्बन्धी निवेदन मिति २०८०/०९/२४ गते अपराह्न ४ बजेभित्र कम्पनीको केन्द्रीय कार्यालय, भद्रकालीप्लाजा, काठमाण्डौमा दर्ता गराई सक्नु पर्नेछ । एक भन्दा बढी व्यक्तिलाई शेयर विभाजन गरी वा अन्य कुनै किसिमबाट छुट्याएर दिएको प्रोक्सी बदर हुनेछ ।
४. प्रतिनिधि मुकर गरिसकेपछि बदर गर्न चाहेमा सभा हुने दिन हाजिरपुस्तिका खुल्नु अघि सभास्थलमा आई लिखित सूचना दिनु पर्नेछ ।
५. सभामा भाग लिन प्रत्येक शेयरधनी महानुभावले सभा हुने स्थानमा उपस्थित भई सभास्थलमा रहेको हाजिरी पुस्तिकामा दस्तखत गर्नु पर्नेछ । शेयरधनी महानुभावको सुविधाको लागि सभा हुने दिन शेयरधनी उपस्थिती पुस्तिका विहान १०:०० बजेदेखि खुल्ला रहनेछ ।
६. शेयरधनी महानुभावहरूको ठेगानामा पठाइने कम्पनीको सोहँौं वार्षिक साधारण सभाको प्रतिवेदन यस कम्पनीको website: www.ntc.net.np मा पनि हेर्न सकिनेछ । कुनै कारणवस प्रतिवेदन प्राप्त गर्न नसक्नु भएका शेयरधनी महानुभावहरूले यस कम्पनीको केन्द्रीय कार्यालय, भद्रकालीप्लाजा, काठमाण्डौबाट परिचय खुल्ने कागजात पेश गरी लिन सक्नु हुनेछ ।
७. नावालक वा विक्षीप्त शेयरधनीहरूको तर्फबाट कम्पनीको शेयरधनीहरूको लगत कितावमा संरक्षकको रूपमा नाम दर्ता भएका व्यक्तिलाई मात्र संरक्षकको रूपमा मान्यता दिईनेछ ।
८. विविध शिर्षक अन्तर्गत छलफल गर्न चाहने शेयरधनीले सभा हुनु भन्दा ७ दिन अगावै कम्पनीको केन्द्रीय कार्यालय, कम्पनी सचिवालय, भद्रकालीप्लाजा काठमाण्डौमा लिखित जानकारी दिनु पर्नेछ । लिखित जानकारी नदिएको विषय उपर प्रश्न गर्न सकिने छैन ।
९. शेयरधनी महानुभावहरूले व्यक्त गर्नु भएको मन्तब्य वा प्रश्नहरूका सम्बन्धमा सञ्चालक समितिको तर्फबाट सामूहिक रूपमा जवाफ दिइनेछ ।
१०. नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडको नियम १२ को खण्ड (छ) समुह ग (सर्वसाधारण समुह) तर्फको सर्वसाधारण शेयरधनीको तर्फबाट एकजना सञ्चालकको निर्वाचन गर्ने कार्यक्रम सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यको लागि निर्वाचन अधिकृतले सूचना प्रकाशन गरे बमोजिम हुनेछ । उक्त निर्वाचन सम्बन्धी सूचना तथा कार्यक्रम नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड, केन्द्रीय कार्यालय, काठमाण्डौको सूचना पाटिमा टाँस गर्नुका साथै राष्ट्रिय पत्रिकामा समेत प्रकाशित गरिनेछ ।
११. शेयरधनी महानुभावहरू सभास्थलमा उपस्थित हुँदा अनिवार्य रूपमा माक्सको प्रयोग गरिदिनुहुनका साथै भोला, पोका जस्ता बस्तुहरू नलिइ आउन हुन अनुरोध गरिन्छ । सुरक्षाकर्मीले आवश्यक देखेमा सुरक्षा जाँच गर्न सक्ने हुँदा सो कार्यमा सहयोग गरिदिनु हुन अनुरोध छ ।
१२. अन्य जानकारीका लागि कम्पनीको केन्द्रीय कार्यालय, कम्पनी सचिवालय, भद्रकालीप्लाजा, काठमाण्डौमा सम्पर्क गर्नुहुन समेत अनुरोध छ ।

नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड

अनुसूची -१ (क)

(निर्वाचन निर्देशिकाको दफा ४ को खण्ड (घ) र कम्पनी ऐन २०६३ को दफा ७९ को उपदफा (३) संग सम्बन्धित)

**साधारण सभामा भाग लिन र मतदान गर्न आफ्नो प्रतिनिधि
नियुक्त गर्ने निवेदन (प्रोक्सी फारम) को ढाँचा**

श्री सञ्चालक समिति
नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड
भद्रकालीप्लाजा, काठमाण्डौ।

विषय: प्रतिनिधि नियुक्त गरेको बारे।

.....जिल्ला .....म.न.पा./उ.म.न.पा./न.पा./गा.पा., वडा नं.....बस्ने म/हामी
.....ले त्यस कम्पनीको शेयरधनीको हैसियतले संवत् २०८० साल पौष २९ गते आइतवारका दिन
हुने सोहौं वार्षिक साधारण सभामा म/हामी स्वयम् उपस्थित भई छलफल तथा निर्णयमा सहभागी हुन नसक्ने भएकोले
उक्त सभामा मेरो/हाम्रो तर्फबाट भाग लिन तथा मतदान गर्नका लागि .....जिल्ला .....म.न.पा./
उ.म.न.पा./न.पा./गा.पा., वडा नं.....बस्ने त्यस कम्पनीका शेयरधनी श्री .....लाई मेरो/हाम्रो प्रतिनिधि
नियुक्त गरी पठाएको छु/ पठाएका छौं।

प्रतिनिधि नियुक्त भएको व्यक्तिको

हस्ताक्षरको नमुना:

शेयरधनी प्रमाणपत्र भए प्रमाणपत्र नं.:

शेयरधनी प्रमाणपत्र अभौतिकीकरण गरिसकेको भए BOID नम्बर:

मिति:-

निवेदक

दस्ताखतः

नामः

ठेगाना:

शेयर प्रमाणपत्र /BOID नं.:

द्रष्टव्यः

- माथि उल्लेखित सम्पूर्ण व्यहोरा भरी यो निवेदन (प्रोक्सी फारम) साधारण सभा शुरुहुने दिन भन्दा कम्तीमा ५ दिन अगावै कम्पनीको रजिस्टर्ड कार्यालय (के.का. भद्रकाली प्लाजा) मा दर्ता गरी सक्नु पर्नेछ।
- एकै शेयरधनीको एक भन्दा बढी निवेदन (प्रोक्सी फारम) प्राप्त भएमा सो शेयरधनीले पेश गरेका सबै निवेदनहरू (प्रोक्सी फारम) रद्द हुनेछन्।

करपनी सञ्चारी सामाज्य जानकारी तथा उद्धयहरू

करपनी सञ्चारी सामाज्य जानकारी

नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड २०६० माघ २२ (५ फेब्रुअरी २००४) मा तत्कालीन नेपाल दूरसञ्चार संस्थानबाट रूपान्तरण भई कम्पनी ऐन अनुसार स्थापना भएको हो। कम्पनीको केन्द्रीय कार्यालय भद्रकालीपालाजा, काठमाण्डौमा रहेको छ। सेवा प्रदायक कम्पनीहरूमध्ये अग्रणी स्थानमा रहेर कम्पनीले भवाइस सेवामा GSM, FTTH, PSTN र इन्टरनेट सेवामा 3G, 4G, ADSL, FTTH प्रविधिबाट देशब्यापी रूपमा सेवा प्रदान गरिरहेको छ। विगतमा देशका सुगम, दुर्गम सबै स्थानमा सुलभ दूरसञ्चार सेवा प्रदान गर्नको लागि कम्पनीले समयसापेक्ष रूपमा WiMAX, CDMA, VHF लगायतका प्रविधि समेत परिचालन गरेको थियो।

विश्व परिवेशमा तीव्र रूपमा सूचना प्रविधिमा भैरहेको परिवर्तनलाई आत्मसात् गर्दै कम्पनीले नविनतम प्रविधि भित्राउंदै अत्याधुनिक

प्रविधिको प्रयोग गरी ग्राहकहरूको आवश्यकता पूरा गर्दै "राष्ट्रको सञ्चार" बन्न सफल भएको छ। ग्राहक संख्या, पुँजी, लगानी, ग्राहक सेवा केन्द्र, नेटवर्क आदिको आधारमा देशको अग्रणी दूरसञ्चार कम्पनीको रूपमा रहेको यस कम्पनीले देशभर पहुँच हुने गरी १६२ बटा ग्राहक सेवा केन्द्रहरू संचालन गरिरहेको छ। देशका सातै प्रदेशको ७७ वटै जिल्लामा पुगिसकेको कम्पनीको सेवाको सञ्जाल नाफामूलक क्षेत्रहरूमा मात्र सीमित नरही तुलनात्मक रूपमा लगानी बढी हुने तर प्रतिफल न्यून हुने अति बिकट तथा दुर्गम क्षेत्रहरूमा समेत पुगेको छ। नेपाल दूरसञ्चार प्रधिकरणले प्रकाशित गरेको वि. सं. २०८० असार मसान्तको MIS Report अनुसार भवाइस तथा इन्टरनेट सेवामा कम्पनीको बजार हिस्सा क्रमशः ६१.९५ र ५१.१६ प्रतिशत रहेको छ।

सेवाको पहुँच तथा विस्तार

आ.त. २०७८/८०

७४०

स्थानीय निकायमा

वायरलेस

सेवाको पहुँच

७३

जिल्लामा

वायरलाइन

सेवाको पहुँच

सेवा प्रयोगकर्ताको संख्या

WIRELESS CUSTOMER

+ 15.21%

13,015,395

11,297,462

● 25.58%

5,936,481

7,977,489

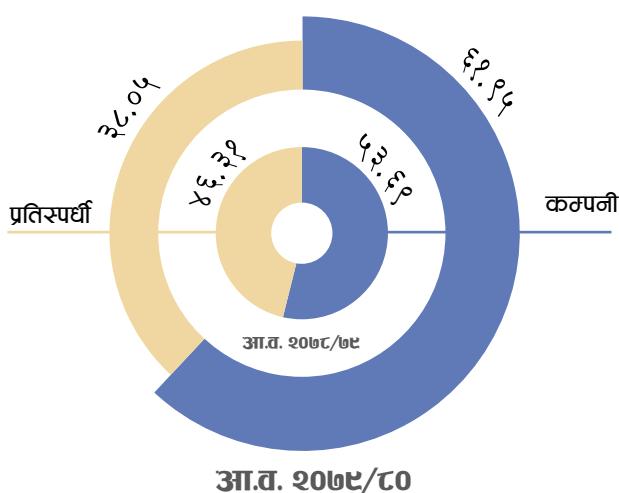
● 18.77%

1,776,455

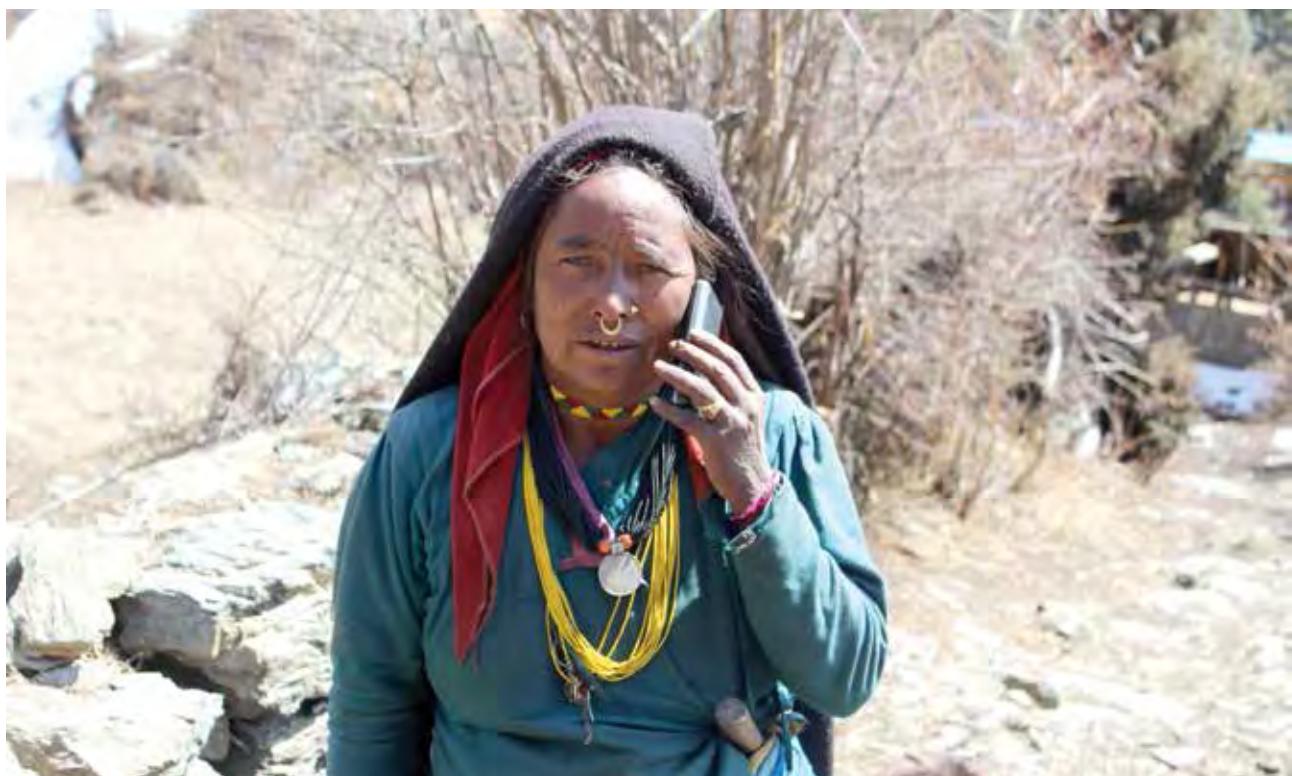
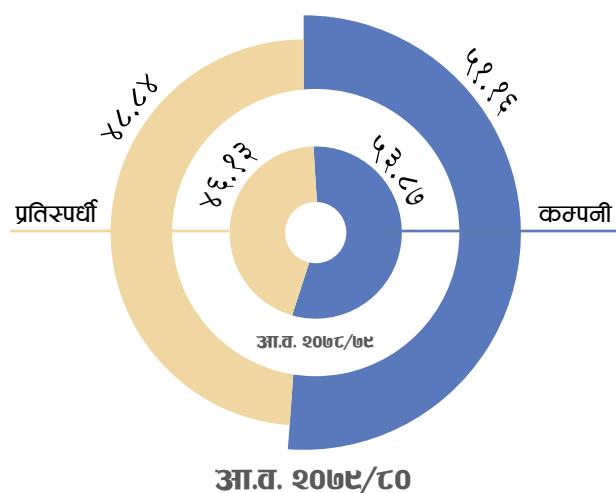
1,443,077

कर्मपनीको बजार हिस्सा

भवाइस

डाटा

WIRELINE CUSTOMER

 FIBER +36.49%

555,656 407,097

अभियान

एउटा प्रगतिशील संस्थाको रूपमा ग्राहकवर्गको हित तथा सेवामा समर्पित रही देशभरि भरपर्दो दूरसञ्चार सेवाहरु उपलब्ध गराई देशको आर्थिक र सामाजिक विकासमा उल्लेखनिय योगदान पुऱ्याउने हाम्रो अभियान रहेको छ।

परिकल्पना

सस्तो र भरपर्दो दूरसञ्चार सेवाहरु सर्वसुलभ रूपमा सबैलाई उपलब्ध गराउनुका साथै दूरसञ्चार क्षेत्रमा देशकै अग्रणी सेवाप्रदायकको रूपमा स्थापित रहिरहने हाम्रो परिकल्पना रहेको छ।

लक्ष्य

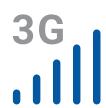
देशको शहरी क्षेत्रदेखि लिएर अति विकट ठाउँमा समेत सस्तो र भरपर्दो दूरसञ्चार सेवाहरु उपलब्ध गराउनु हाम्रो लक्ष्य रहेको छ।

VALUE CREATION

FOR CUSTOMERS

WIRELESS

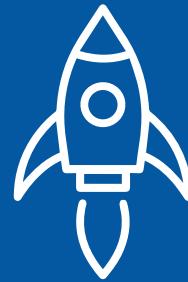
WIRELINE

SATELLITE

TECHNOLOGY
DEPLOYED

NETWORK
Expansion

Wireless Additions
(2G/3G/4G)

383

Wireline Additions
(FTTH | FDC)

268

Fiber Expansion in
FY 2079-80

3101 km

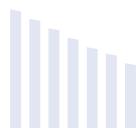
MICROWAVE
Radio Link

FY 2079-80

2,865

VALUE CREATION

FOR SOCIETY

CONTRIBUTION
To Exchequers

FY 2079-80

28.46

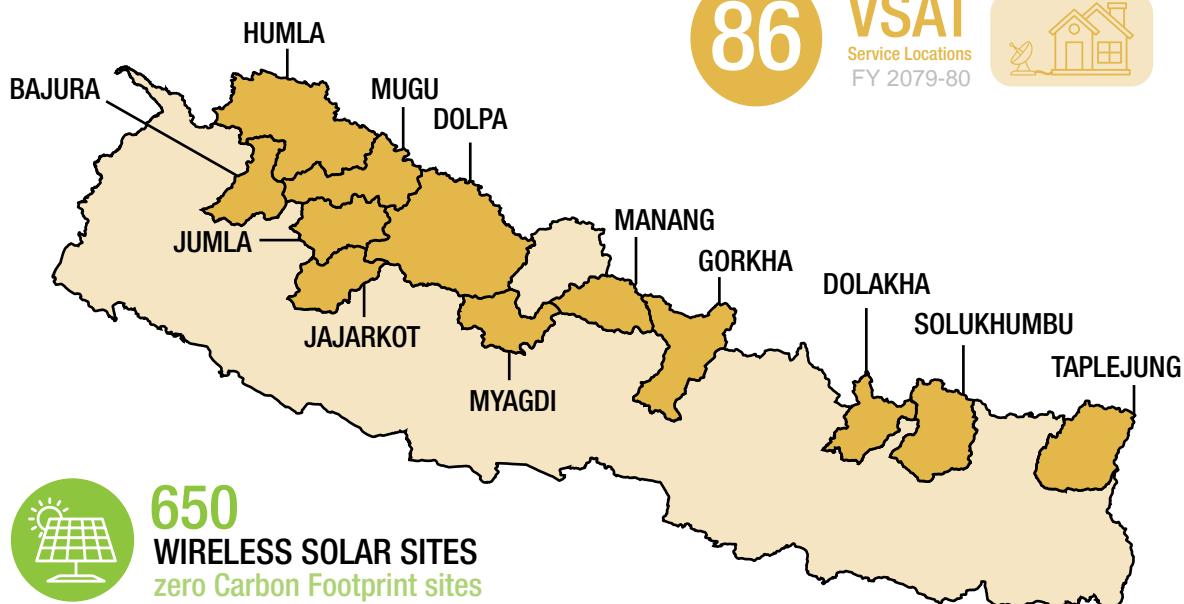
Billion

FY 2078-89

26.41

Billion

5

DISASTER
Relief Contribution

5 days free voice service
in earthquake affected areas

.gov.np
free access

Free access to
all government websites

VALUE CREATION

FOR INVESTOR

DIVIDEND

 FY 2079-80
FY 2078-79

40%

5 Years Average
Dividend Payout

44%

HIGHEST TAX PAYER

Income Tax for FY

2078/79

MARKET CAPITALIZATION

16,324 Billion

 FY 2079-80

FOR EMPLOYEES

FY 2079-80

125

NATIONAL

2,496

52

INTERNATIONAL

543

FY 2078-79

66

NATIONAL

1,296

11

INTERNATIONAL

113

आर्थिक वर्ष २०७९/८० का परिणाम

आय

रु. ४४.४२ अर्ब

EBITDA

रु. ४३.५८ प्रतिशत

नाफा

रु. ७.९२ अर्ब

प्रतिशेयर आमदानी

रु. ४४

भवाइस सेवाको आय

रु. २२.५६ अर्ब

इन्टरनेट सेवाको आय

रु. ११.६३ अर्ब

प्रतिफल

४० प्रतिशत

सरकारी कोषमा योगदान

रु. २८.४६ अर्ब

कर्मचारी संख्या

३,८७५

प्रति कर्मचारी औसत आमदानी

रु. १०.१५ करोड

भवाइस सेवाको बजार हिस्सा

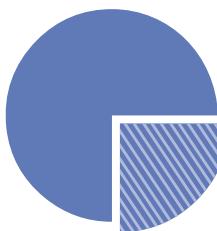
६१.९५ प्रतिशत

इन्टरनेट सेवाको बजार हिस्सा

५१.१६ प्रतिशत

भवाइस सेवाको बजार हिस्सा बृद्धि

८.२६ प्रतिशत

मोबाइल ग्राहक

२.०४ करोड

इन्टरनेट ग्राहक

२.०८ करोड

कूल ग्राहक संख्या

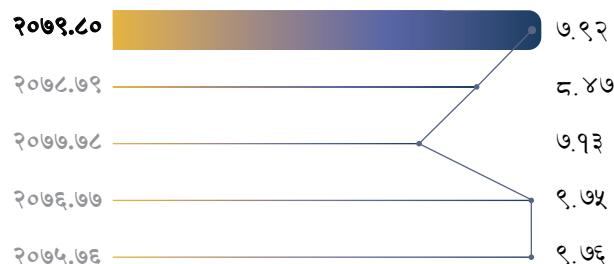
२.१५ करोड

कर्पोरी का प्रमुख वित्तीय सूचाकाइक

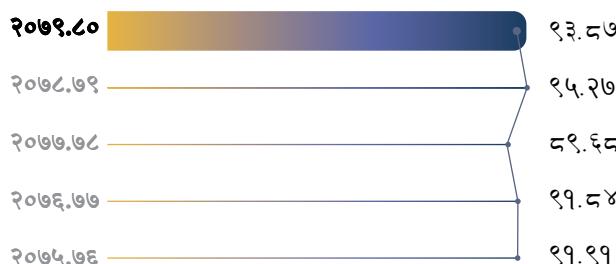
कुल आय: २० अर्ब

खुद नाफा: २० अर्ब

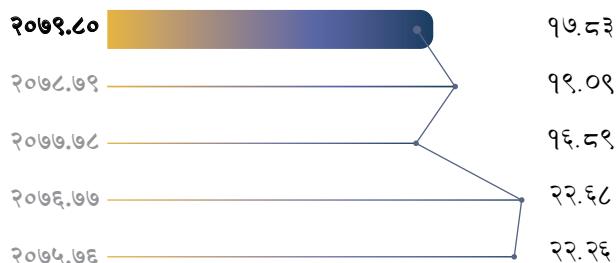
नेट वर्थ: रु. अर्ब

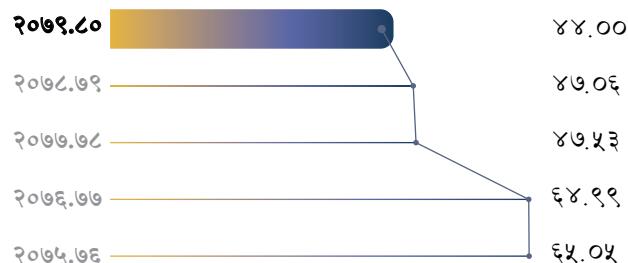
Return on Capital Employed: प्रतिशत

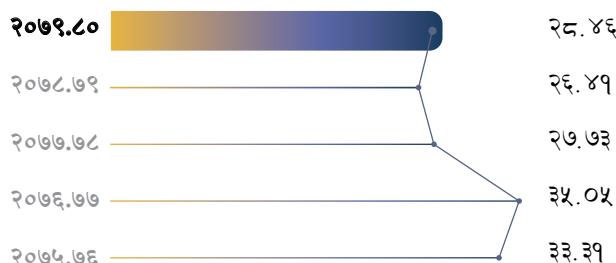
खुद नाफा अनुपात: प्रतिशत

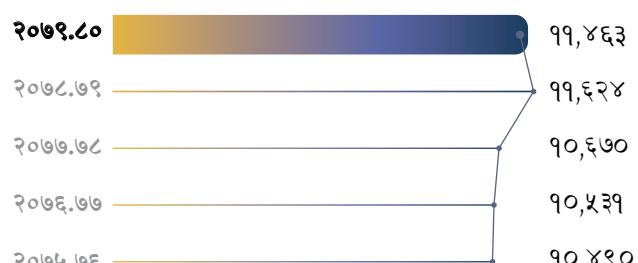
प्रति शेयर आमदानी: रु.

सरकारी कोषमा योगदान: रु. अर्बमा

प्रति कर्मचारी औसत आमदानी: रु. हजारमा

सरमान तथा पुरस्कार

आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा सबैभन्दा बढी आयकर दाखिला गर्ने संस्थाको रूपमा आन्तरिक राजश्व विभागबाट बाह्रौँ राष्ट्रिय कर दिवस, २०८० को अवसरमा कम्पनी सम्मानित भएको छ। पहिलो राष्ट्रिय कर दिवसका अवसरमा आ.व. २०६७/६८ का लागि सबैभन्दा बढी आयकर दाखिला गर्ने संस्थाको रूपमा सम्मानित भएको कम्पनी बाह्रौँ कर दिवससम्म पाँच पटक सबैभन्दा बढी

आयकर दाखिला गर्ने र दुई पटक सबैभन्दा बढी मूल्य अभिवृद्धि कर दाखिला गर्ने संस्थाको रूपमा गरी जम्मा सात पटक सम्मानित भइसकेको छ। कम्पनी सबैभन्दा बढी आयकर दाखिला गर्ने संस्थाको रूपमा आन्तरिक राजश्व विभागबाट आ.व. २०७६/७७ देखि निरन्तर सम्मानित हुँदै आएको छ।

सबैभन्दा बढी मूल्य अभिवृद्धि कर दाखिला गर्ने करदाता
आ. व. २०८०।७९ तथा २०७९।७२

निरन्तर सबैभन्दा बढी आयकर दाखिला गर्ने करदाता
पछिल्लो सरमान आ.ब. २०८८।७९

सबैभन्दा बढी आयकर दाखिला गर्ने करदाता
आ.ब. २०६७।६८, २०७४।७५, २०७६।७७, २०७७।७८, २०७८।७९

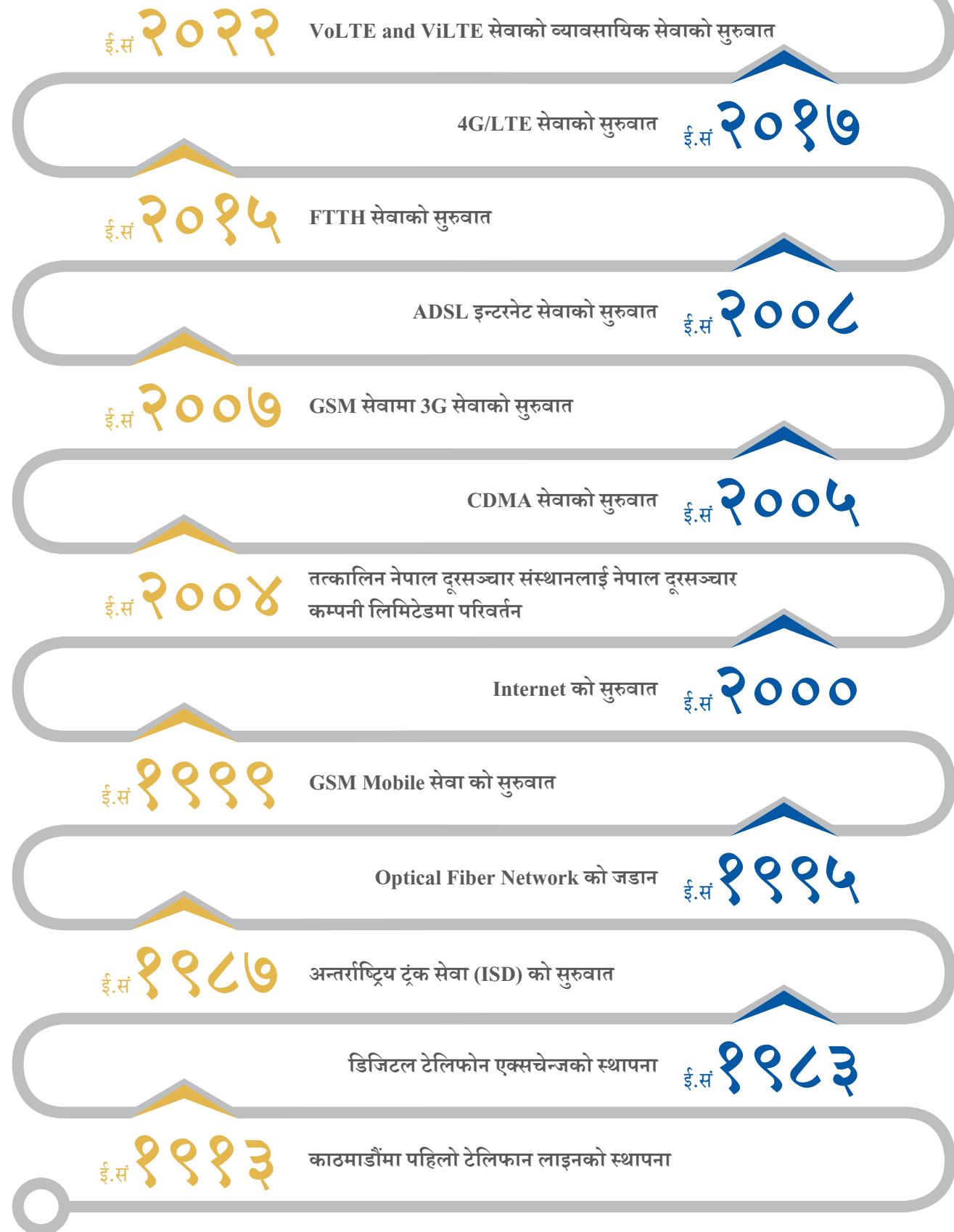

नेपाल सरकारको राजस्वमा सबैभन्दा बढी कर
(आयकर/मूल्य अभिवृद्धि कर) को योगदान गरेको

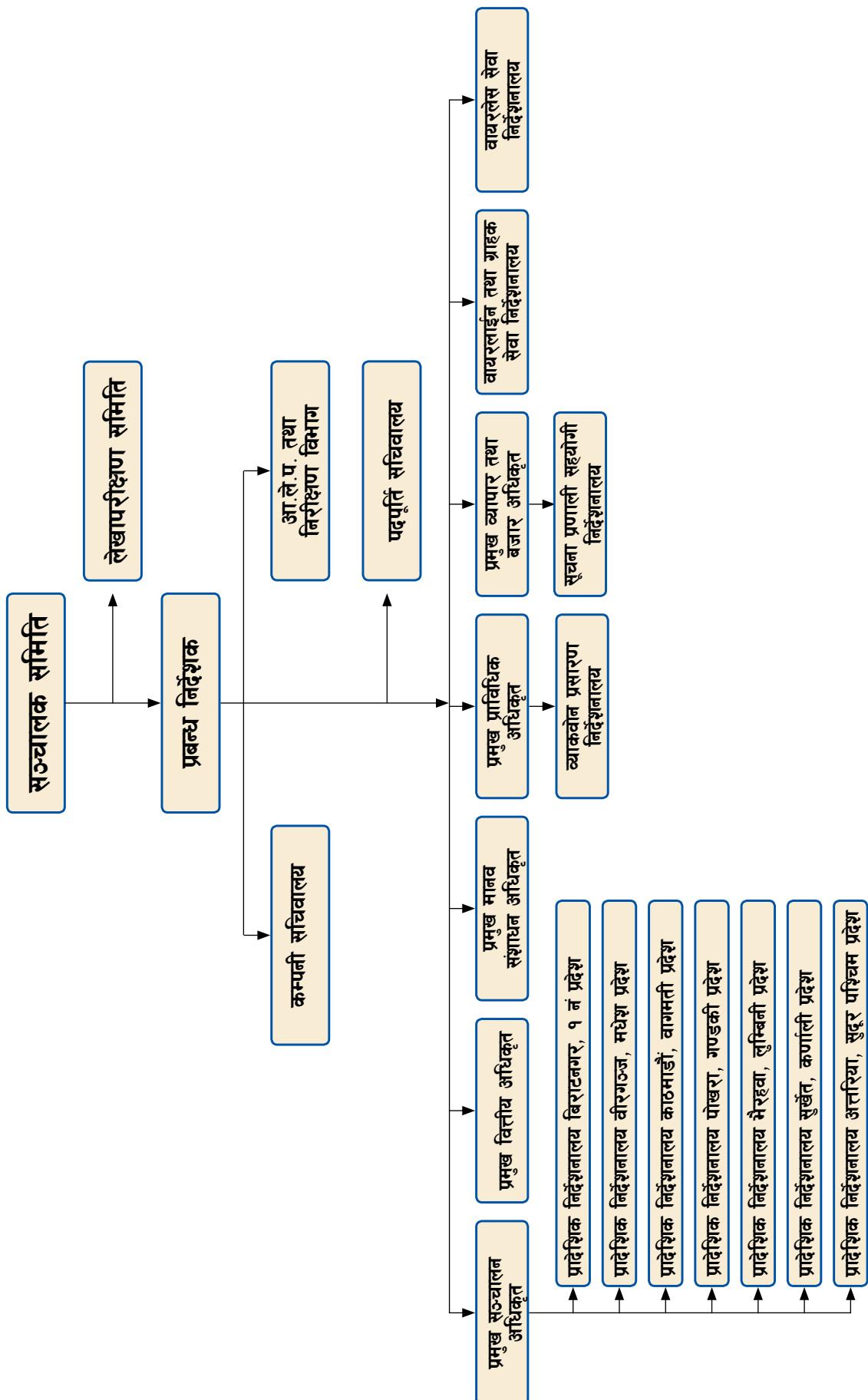
पहिलो
राष्ट्रिय कर दिवसमा
सरमानित ।

सबैभन्दा बढी आयकर दाखिला
गर्ने करदाताको सरमानको शुरुवात
आ. व. २०६७।६८

नेपाल दूरसंचार कम्पनी लिमिटेडका प्रमुख कोर्सेहुङ्गाहरू

सांगठनिक संरचना

କାନ୍ତିକ ବ୍ୟାପାର ମହାଶୁଦ୍ଧି

नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड

सञ्चालक समिति

डा. टोकराज पाउडे
सदस्य
सह-सचिव, नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय

श्री संगिता पहाडी (अर्याल)
सदस्य
प्रबन्ध निदेशक, नेपाल टेलिकम

श्री शंकर लामिछाने
सदस्य
कर्मचारी प्रतिनिधि

श्री अमित्कान्त प्रसाद पौडेल
सदस्य
सर्व – साधारण शेयरधनी प्रतिनिधि

श्री रामकृष्ण सुवेदी
अध्यक्ष

श्री बाबुराम भण्डारी
सदस्य
सह-सचिव, नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय

नेपाल दूरसंचार कम्पनी लिमिटेड

श्री कोशलचन्द्र सुवेदी
सदस्य
सह-सचिव, नेपाल सरकार, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

श्री राजेन्द्र अर्याल
कम्पनी सचिव

श्री रामकृष्ण सुवेदी अध्यक्ष

नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयका सचिव श्री रामकृष्ण सुवेदी बि.सं. २०८० पौष देखि कम्पनी सञ्चालक समितिको अध्यक्षको जिम्मेवारीमा रहनु भएको छ। उहाँले यस अधि २०७३ कार्तिक देखि २०७४ श्रावणसम्म यस कम्पनीको सञ्चालक समितिमा अर्थ मन्त्रालयबाट प्रतिनिधित्व गर्नु भएको थियो। बि.सं. २०५१ सालदेखि अर्थ, गृह, शिक्षा, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय, प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग तथा अखिलयार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, काठमाडौं लगायतका विभिन्न जिल्लाहरुमा प्रमुख जिल्ला अधिकारीका रूपमा नेपाल सरकारको सेवामा रही कार्य गर्नु भएको छ। सुदूर पश्चिम प्रदेश सरकार र मधेश प्रदेशको प्रमुख सचिवको भूमिका समेत निर्वाह गर्नु भएका उहाँ सार्वजनिक प्रशासनमा, शिक्षा र जनप्रशासनका क्षेत्रमा दख्खल राख्नु हुन्छ।

श्री कोशलचन्द्र सुवेदी सदस्य

नेपाल सरकार, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयका सह-सचिव श्री कोशलचन्द्र सुवेदी वि. सं. २०८० असोजदेखि कम्पनीको सञ्चालक समितिको जिम्मेवारीमा रहनु भएको छ। उहाँले कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयको तर्फबाट सञ्चालक समितिमा प्रतिनिधित्व गर्नुहुन्छ। वि. सं. २०५२ साल पुसदेखि नेपाल सरकारको निजामती सेवामा रही विभिन्न मन्त्रालय तथा निकायहरुमा कार्य सम्पादनको अनुभव हासिल गर्नु भएको छ। उहाँले मानव अधिकार तथा मानवीय कानून विषयमा पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय तथा जेनेभा विश्वविद्यालयबाट स्नातकोत्तरसम्मको अध्ययन गर्नु भएको छ।

श्री संगिता पहाडी (अर्याल) सदस्य

२०४९ सालमा कम्पनीको सेवामा प्रवेश गरी विभिन्न विभाग तथा निर्देशनालयहरुमा ३० वर्ष लामो कार्य अनुभव हासिल गर्दै नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्नु भएको उहाँले Asian Institute Of Technology, Thailand बाट ईन्जिनियरिङ विषयमा स्नातकोत्तर गर्नु भएको छ। दूरसञ्चार क्षेत्रको विकासमा कम्पनीका परियोजनाहरुको सफल कार्यान्वयन मार्फत उहाँले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नुभएको छ। मिति २०८० असोज १७ देखि कम्पनीको प्रबन्ध निर्देशकको रूपमा कम्पनी व्यवस्थापनको नेतृत्वदायी भूमिकामा हुनुहुन्छ।

डा. टोकराज पाण्डे

सदस्य

नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयका सह-सचिव डा. टोकराज पाण्डे, वि.सं. २०८० श्रावण महिना देखि कम्पनी सञ्चालक समितिको सदस्यको जिम्मेवारीमा रहनु भएको छ । वि.सं. २०६८ सालबाट नेपाल सरकारको शाखा अधिकृतको रूपमा रही यातायात व्यवस्था विभाग, सहकारी विभाग र राष्ट्रिय किताब खानाको प्रमुखका रूपमा एवं रक्षा, संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उद्भवन मन्त्रालय तथा काठमाण्डौं महानगरपालिका लगायतका निकायमा सह-सचिवको रूपमा कार्य अनुभव हासिल गर्नु भएको छ ।

बाबुराम भण्डारी

सदस्य

नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयका सह-सचिव श्री बाबुराम भण्डारी वि.सं. २०७९ माघ देखि कम्पनी सञ्चालक समितिको सदस्यको जिम्मेवारीमा रहनु भएको छ । उहाँले सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको तर्फबाट सञ्चालक समितिमा प्रतिनिधित्व गर्नुभएको छ । वि.सं. २०५१ देखि नेपाल सरकारको सेवामा रही गृह मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय, पर्यटन मन्त्रालय, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयमा कार्य सम्पादन गर्नु भएको छ ।

श्री अम्बिका प्रसाद पौडेल

सदस्य

श्री अम्बिका प्रसाद पौडेल वि.सं. २०७७ चैत्रदेखि कम्पनीको सञ्चालक समितिमा सर्वसाधारण शेयर धनीको तर्फबाट प्रतिनिधित्व गर्नु हुन्छ । १० वर्षको निजामती सेवाको कार्य अनुभव हासिल गर्नु भएका उहाँसँग पुँजी बजार सम्बन्धमा विशेष विज्ञता रहेको छ । हाल नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघको कार्यकारी सदस्य समेत रहनु भएका उहाँ उद्योग, पर्यटन, शैक्षिक लगायतका विभिन्न क्षेत्रमा समेत सक्रिय हुनुहुन्छ ।

श्री शंकर लामिछाने

सदस्य

वि.सं. २०४४ सालदेखि नेपाल टेलिकममा कार्यरत श्री शंकर लामिछानेले कम्पनीका विभिन्न विभाग, तथा कार्यालयहरूमा कार्य सम्पादन गर्नु भएको छ । उहाँले वि.सं. २०७९ आषाढदेखि कम्पनीका कर्मचारीहरूको तर्फबाट सञ्चालक समितिमा प्रतिनिधित्व गर्नुहुन्छ । लामो समयदेखि ट्रेड युनियन अभियानमा सक्रिय उहाँ सन् २०११ देखि UNI Global Union, Asia Pacific को सञ्चालक सदस्यको रूपमा क्रियाशील हुनुहुन्छ ।

“

- ◆ एक शताब्दीभन्दा लामो
गैरवशाली इतिहास ।
- ◆ २ करोड ६ लाखभन्दा बढी
सन्तुष्ट ग्राहक ।
- ◆ २८ अरबभन्दा बढीको
सरकारी कोषमा योगदान ।
- ◆ ७४० स्थानीय
निकायमा अत्याधुनिक
4G/LTE सेवा र ७३
जिल्लामा FTTH सेवा

अध्यक्षको मठतव्य

आदरणीय शेयरधनी महानुभावहरु,

नेपाल दूरसंचार कम्पनी लिमिटेडको सोही वार्षिक साधारण सभामा उपस्थित हुन भएका नियामक निकायका प्रतिनिधिहरू, कम्पनीका लेखापरीक्षक, कानूनी सल्लाहकार, कम्पनीमा कार्यरत कर्मचारीहरू तथा सञ्चारकर्मी मित्रहरू लगायत सबैमा कम्पनी, सञ्चालक समिति र म स्वयम् को तरफबाट यस गरिमामय सभामा हार्दिक स्वागत गर्दछु । कम्पनीका समग्र शेयर धनी महानुभावहरूको प्रेरणा, विश्वास तथा सद्बाव, कर्मचारीहरूको व्यवसायीक निष्ठा, कर्तव्यपरायणता र लेखापरीक्षकको कार्य तत्परताको फलस्वरूप प्रचलित कानूनमा व्यवस्था भए अनुसार साधारण सभा सम्पन्न हुन गइरहेकोमा सुखानुभूति भएको छ ।

राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय जगतको व्यापार व्यवसाय क्षेत्रमा र खासगरी दूरसंचार क्षेत्रमा देखिएका चुनौतीहरूका बीच वार्षिक कार्ययोजना र लक्ष्य अनुरूप कम्पनीले आफ्ना सेवाहरूको बिस्तार र निर्वाधरूपमा सञ्चालन मार्फत सापेक्षित रूपमा आफ्नो व्यावसायिक मर्यादा, साख तथा वित्तीय स्वास्थ्य कायम राख्न सफल भएको जानकारी गराउन पाउँदा हर्षानुभूति भएको छ । आफूलाई

गैरवान्वित ठानेको छु ।

दूरसंचार क्षेत्रमा विकास भइरहेका नविनतम प्रविधिहरूको प्रयोग गरी सेवालाई थप गुणस्तरीय बनाउन कम्पनी सदा झैँ प्रतिबद्ध छ । यस क्षेत्रमा रहेको तीव्र प्रतिस्पर्धाको वातावरणमा मुनाफाभन्दा सेवा बिस्तारलाई उच्च प्राथमिकतामा राख्नी भौगोलिक रूपले अति विकट तथा दुर्मिल क्षेत्रमा सेवा बिस्तार तथा वितरण गर्दै डिजिटल नेपाल बनाउने नेपाल सरकारको अवधारणाको कार्यान्वयनमा सहयोग गर्ने, विद्युतीय सुशासनको क्षेत्रमा थप सहयोगी भूमिका निर्वाह गर्ने तथा अप्टिकल फाइबरको माध्यमबाट सूचना महामार्ग निर्माण गरी सेवाको बिस्तार तथा गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि कम्पनीले आफ्ना कार्यक्रमहरू परिलक्षित गरिरहेको छ । कम्पनीले संस्थागत सुशासन कायम गर्दै ग्राहकलाई सहलियत दरमा गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्ने तथा कम्पनीको प्रमुख आधारको रूपमा रहनुभएका सेयरधनीहरूलाई आकर्षक प्रतिफल उपलब्ध गराउने उद्देश्यमा कम्पनी प्रतिबद्ध रहेको छ ।

आदरणीय शेयरधनी महानुभावहरु,

समीक्षा अवधिमा कम्पनीको भवाइस सेवा तर्फको बजार हिस्सा ७.८२ प्रतिशतले वृद्धि भई ६१.५१ प्रतिशत पुगेको छ । सोही अवधिमा १८४ वटा eNodeB र २०६ वटा 2G/3G BTS थप गरी कुल ४,१६३ eNodeB मार्फत वायरलेस सेवा प्रदान गरिएको छ भने करिब २० लाख सिम कार्ड वितरण गरिएको छ । साथै वायरलाइन प्रविधि तर्फ ४,२७,७७६ लाइन क्षमताको नेटवर्क बिस्तार गरी जम्मा ९८,३६२ FTTH (Fiber To The Home) लाइन (Unique CPE) वितरण गरिएको छ ।

वआन्तरिक तथा बाह्य वातावरणमा देखिएका विविध प्रतिकूलताका बीच कम्पनीले कुल रु ४४.४२ अर्ब आम्दानी गरी रु ७.९२ अर्ब मुनाफा आर्जन गर्न सफल भएको छ । पूँसमीक्षा अवधिमा कम्पनीले कर तथा शुल्क बापत कुल आयको ६४.०७ प्रतिशतले हुन आउने रु २८.४६ अर्ब राजस्वको रूपमा बुझाइ राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा योगदान

पुर्याएको छ । कम्पनीको नाफामा सेयरधनीहरूको योगदान र लगानीको उच्च कदर गर्दै सञ्चालक समितिले प्रति शेयर रु ४० का दरले लाभांश वितरण गर्ने प्रस्ताव स्वीकृतिका लागि यस सभामा पेश गरेको छु ।

प्रचलित कानून र नियामक निकायबाट समय-समयमा जारी गरिएका नीति निर्देशनहरूको परिपालना गर्दै कम्पनीको रणनीतिक योजना, कर्मचारी विनियमावली, आर्थिक विनियमावली, लेखा नीति, नागरिक बडापत्रका साथै आवश्यक अन्य नीतिको व्यवस्था एवम् कार्यान्वयन गरी संस्थागत सुशासन तथा जोखिम न्यूनिकरण व्यवस्था गरिएको छ । आय सुनिश्चितताको परीक्षण, कार्यसम्पादन परीक्षण तथा प्राविधिक परीक्षणको कार्यलाई गम्भीरताका साथ लिइ निरन्तरता दिइएको छ । कम्पनीले आफ्नो संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व निर्वाह गर्ने क्रममा वातावरण संरक्षण, स्वास्थ्य, शिक्षा

तथा खेलकुद लगायतका क्षेत्रहरूमा निरन्तर योगदान पुर्याउँदै आएको छ ।

प्रत्येक नागरिक, उद्योग व्यवसाय तथा सरकारी क्षेत्रका लागि आधारभूत आवश्यकताका रूपमा स्थापित हुँदै गरेको सूचना प्रविधिलाई थप गुणस्तरीय तथा प्रभावकारी बनाउन कम्पनीले फोरजी एलटीई प्रविधिमा आधारित VoLTE (Voice over LTE) सेवा तथा एफ.टी.टी.एच सेवा बिस्तार, आवश्यक पूर्वाधार निर्माण र स्तरोन्तती तथा वितरणलाई निरन्तरता दिँदै परियोजना सफलतापूर्वक सम्पन्न हुने दिशामा अगाडि बढेको छ । परिणामस्वरूप समीक्षा अवधिको अन्त्यसम्ममा देशका ७४० स्थानीय तहमा अत्याधुनिक दूरसञ्चार सेवाको पहुँच बिस्तार भएको छ । अति विकट र दुर्गममा रहेका बाँकी स्थानीय तहहरूमा उपयुक्त प्रविधिको उपयोग गरी सेवा बिस्तार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । देशभर High Bandwidth Connectivity बिस्तार गर्ने र Content मा आधारित Value Added Services को बिस्तार गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइएको छ । यस क्षेत्रमा भइरहेका नव प्रवर्तन र विकासमा आधारित प्रविधि र सेवा बिस्तार गर्न अध्ययन अनुसन्धानलाई प्रोत्साहित गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिएको छ । ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष (RTDF) बाट प्राप्त सहयोगको अधिकतम प्रतिफल प्राप्त हुनेगरी सूचना महामार्ग निर्माण गर्ने कार्यले गति लिएको छ ।

देशभर 4G/LTE तथा FTTH सेवा बिस्तारका लागि व्याकबोन नेटवर्कको स्तरोन्तती गरिएको छ । प्राविधिक तथा भौगोलिक दृष्टिकोणबाट संभव भएका स्थानहरूमा भूमिगत तथा ADSS अप्टिकल फाइबरको माध्यमबाट सूचना महामार्ग निर्माण कार्यलाई तीव्रता दिइएको छ । अप्टिकल फाइबर नेटवर्क बिस्तार गर्न नसकिने स्थानहरूमा उच्च क्षमता सहितको माइक्रोवेभ रेडियो लिंक थप गर्दै लगिएको र थप क्षेत्रमा समेत माइक्रोवेभ रेडियो लिङ्क बिस्तार गर्ने लक्ष्य रहेको छ । अति दुर्गम स्थानहरूमा जडीत स्याटेलाईट लिंकलाई समेत क्रमिक रूपमा माइक्रोवेभ रेडियो लिंक मार्फत प्रतिस्थापन गर्दै लगिएको छ । विद्युत आपूर्ति उपलब्ध नभएका स्थानमा उपकरण सञ्चालन गर्नको लागि सोलार पावर प्रणाली जडानमा विशेष जोड दिइएको छ ।

परम्परागत प्रविधि यि Time Division Multiplexing (TDM)

मा आधारित टेलिफोन सेवालाई आधुनिक FTTH प्रविधिबाट प्रतिस्थापन गर्ने कार्यमा प्राथमिकता केन्द्रित गरिएको छ । देशभरि लोकप्रिय रहेको FTTH सेवाको पूर्वाधार बिस्तार तथा लाइन वितरणको लक्ष्य हासिल गर्न चालु आ.व.मा सबै Copper Network लाई माइग्रेसन गर्न ठोस कार्ययोजना कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ । यसका लागि आवश्यक जनशक्ति, उपकरण र अन्य सामग्रीको आपूर्ति सुनिश्चित हुने गरी काम अघि बढाइएको छ ।

2G प्रविधिको प्रयोग गर्ने ग्राहकहरूको संख्या उल्लेख्य रहेकोले यसको स्तरोन्तती र 4G सेवाको बिस्तार गरी दुर्गम र विकट क्षेत्रमा पुन्याउने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ थि । जीएसएम मोबाइल सेवाको सञ्चालन अनुमति पत्रको अवधि २०८१ मा अवधि पूरा हुने भएकोले कानूनमा व्यवस्था भए अनुसार दोस्रो अनुमति पत्रको लागि आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाइ सकिएको छ । 5G प्रविधिको परीक्षणको लागि आवश्यक पूर्वाधारसहित तयारी अवस्थामा रहेको छ र नियामक निकायबाट परीक्षणको स्वीकृती प्राप्त भए पश्चात् परीक्षण गरिनेछ । कम्पनीको स्रोतसाधन तथा जनशक्तिको उच्चतम प्रयोग गरी उत्कृष्ट नतिजा प्राप्त गर्ने कम्पनी प्रयत्नशील रहिआएको छ । अवरोधरहित गुणस्तरीय सेवा सुनिश्चित गर्ने Preventive र Corrective मेनेनेस तथा नेटवर्क अप्टिमाइजेशन कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइएको छ ।

दूरसञ्चारको प्रतिस्पर्धात्मक बजारमा कम्पनीलाई सक्षम संस्थाकोरुपमा विकास गर्ने कम्पनीको आन्तरिक कार्य वातावरणलाई चुस्त र प्रभावकारी बनाउँदै निर्णय प्रक्रिया, कार्यशैली र संस्थागत संरचनामा सुधार गर्ने नीति कार्यान्वयनमा विशेष जोड दिइएको छ । कम्पनीलाई Learning Organization को रूपमा विकास गर्दै समय सापेक्ष परिवर्तनमुखी तथा गतिशील संगठनको रूपमा अगाडि बढाउने एवं परिवर्तित परिस्थितिको माग अनुरूप समय सापेक्ष कम्पनीको पुनःसंरचना गर्ने तर्फ विशेष ध्यान दिइने छ । कम्पनीमा उपलब्ध जनशक्तिको उच्चतम उपयोग गर्ने नीतिलाई प्राथमिकता दिइएको छ । कम्पनीमा रहेको सञ्चित रकमलाई उच्च प्रतिफल प्राप्त हुने परियोजनाको पहिचान गरी लाभ र लागतका आधारमा विश्लेषण सहित जोखिम न्यून हुने गरी विविध क्षेत्रमा लगानी गर्ने नीति अनुरूप अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन लगानीका क्षेत्र पहिचान गरी लगानी गरिएको छ ।

आदरणीय शेयरधनी महानुभावहरु,

कम्पनीमा कार्यरत जनशक्तिलाई मानव पुँजीका रूपमा स-सम्मान पहिचान गर्ने विश्वव्यापी मान्यतालाई अनुसरण गरी कम्पनीमा कार्यरत कर्मचारीकै अगुवाइमा कम्पनीको भावी कार्यदिशा पहिल्याउने प्रयास गरिएको छ । सरोकारवाला र विज्ञहरूसँगको व्यापक छलफल र अन्तरक्रिया गरी सन २०३० सम्मको कम्पनीको स्वरूप र कार्यदिशालाई स्पष्ट पार्दै कार्यान्वयनको लागि आवश्यक रणनीतिको अवलम्बन गरी कार्यान्वयनमा प्राथमिकता दिइनेछ । कम्पनीले प्राप्त गर्ने राजस्व आम्दानी तथा नाफामा आउन थालेको संकुचनलाई समेत बिचार गरी साधारण खर्च कटौतीको लागि विज्ञ समेतको सलग्नतामा अध्ययन अनुसन्धान गरी प्राप्त हुने निष्कर्षलाई शीघ्र कार्यान्वयनमा लगिनेछ साथै वित्तीय अनुशासन कायम गरी खर्चमा मितव्ययिताको सिद्धान्त अवलम्बन गरिनेछ । यसका अलावा कम्पनीको लगानी नीतिअनुरूप लगानी विविधिकरण गरी कम्पनीको वित्तीय स्वास्थ्य सुदृढ गरिनेछ । कम्पनीका कर्मचारीको वृत्ति विकास र सेवा सुविधामा समयानुकूल सुधार गर्दै लगिनेछ । कम्पनीको सेवाको गुणस्तर सुधारमा विशेष ध्यान दिइनेछ । विश्वभर नै भवाइस सेवाको माग तथा प्राप्त हुने राजस्वमा गिरावटको साथै OTT जस्ता सेवाले परम्परागत सेवालाई थप चुनौती दिएकोले प्रविधिमा आएको परिवर्तन कम्पनीबाट प्रवाह हुने सेवामा पनि तादात्म्यता मिलाउन प्रयासरत रहेको छ । सँगै को भएकोविवरडाटा सेवा तर्फ दिनानुदिन ग्राहक आकर्षण बढ़ाइ गइरहेको सन्दर्भमा डाटाको गुणस्तर अभिवृद्धि गरी लागत प्रभावी बनाउँदै कुशल रणनीतिका साथ बजार हिस्सा बढाउन विशेष प्रयत्न गरिनेछ । राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय ब्लिस्टर्स्थाहरूसँग सम्बन्ध स्थापित गरी कम्पनीको हित अनुकूल हुने गरी साझेदार संस्थाहरूसँगको सहकार्य समेतमा Value

Added Service र Content Based Service बिस्तार गर्ने तर्फ कम्पनीका गतिविधि निर्देशित गरिनेछ । यस कार्यमा कम्पनीमा कार्यरत कर्मचारी, नियामक निकाय तथा शेयरधनी महानुभावहरूबाट सदाचारै पूर्ण सहयोग प्राप्त हुनेछ भन्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

प्रभावकारी र गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा अहोरात्र लागिरहनु भएका सबै कर्मशील कर्मचारीको लगनशीलता, मेहनत तथा ग्राहक सेवाप्रतिको समर्पणको उच्च कदर गर्दछु । आगामी दिनमा पनि सबै कर्मचारीले कम्पनीको उच्च प्रगति र उपभोक्ताको सन्तुष्टिका लागि आफ्नो क्षमता, दक्षता, सीप र अनुभवको पूर्ण उपयोग गर्नुहुनेछ भन्नेमा म विश्वस्त छु । कम्पनीको कार्यसम्पादनमा दत्तचित भई लाग्नु हुने कर्मचारीहरूलाई प्रोत्साहित गर्नमा शेयरधनी महानुभावहरूको विमति नरहनेमा मेरो विश्वास छ ।

आदरणीय शेयरधनी महानुभावहरू, यस गरिमामय सभामा कम्पनीको हित, साखर सक्षमता अभिवृद्धि हुने खालका गहन विचार सहितको सक्रिय सहभागिता जनाउनु भएकोमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । शेयरधनी महानुभावहरूले कम्पनीप्रति देखाउनुभएको सद्वाव, विश्वास र अस्था आगामी दिनहरूमा पनि निरन्तर रूपमा रहिरहनेछ भन्ने मेरो अपेक्षा रहेको छ ।

अन्त्यमा, आजको यस सोहौ साधारण सभालाई सफल बनाउन खटिनु भएका कर्मचारी, व्यवस्थापन र अन्य सरोकारवालाहरू प्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्दै यहाँहरूलाई हार्दिक आभार सहित पुनः एकपटक स्वागत गर्दछु ।

धन्यवाद ।

रामकृष्ण सुवेदी

अध्यक्ष

२०८०/०९/२९

प्रबन्ध निर्देशकको मतव्य

आदरणीय शेयरधनी महानुभावहरू एवं नेपाल टेलिकम सम्बद्ध मन्याबर सदस्यहरू,

नेपाल सरकारको अधिकतम शेयर सहित सरकारी स्वामित्वमा रहेको तथा आम सर्वसाधारण नेपाली जनताको समेत लगानी भएको नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडले नेपाली जनतालाई राज्यको तर्फबाट देशको अग्रणी दूरसञ्चार सेवाप्रदायक कम्पनीको रूपमा विगत लामो समयदेखि अत्याधुनिक दूरसञ्चार सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको छ । राष्ट्रको सञ्चारको रूपमा आफ्नो पहिचान स्थापित गर्न सफल यस कम्पनीको सोहँ वार्षिक साधारण सभाको अवसरमा समस्त शेयरधनी महानुभावहरू, नियामक निकायका प्रतिनिधिहरू, कम्पनी सञ्चालक समितिका पदाधिकारीहरू, कम्पनीका कानूनी सल्लाहकार, कम्पनीका लेखापरीक्षक, पत्रकार तथा मिडियाकर्मी मित्रहरू, कर्मचारी साथिहरू तथा समस्त साधारण सभामा आवद्ध महानुभावहरूमा हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु । सय वर्षभन्दा लामो गौरबशाली इतिहास बोकेको, आम जनताको मनोभावना र मशितष्कमा वस्न सफल भै दूरसञ्चार क्षेत्रको अग्रणी संस्थाको रूपमा स्थापित यस कम्पनीको लामो यात्रामा अटुट विश्वास सहित सहयात्रा गर्दै देशका दुर्गम स्थानहरूमा समेत दूरसञ्चार सेवा पुर्याउन प्रत्यक्ष र परोक्ष रूपमा सहयोग पुर्याउनु हुने सम्बद्ध सरोकारवाला सम्पूर्ण निकायहरूमा नेपाल टेलिकमको तर्फबाट हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहन्छु ।

यसरी लामो ऐतिहासिक पृष्ठभूमि रहेको यस कम्पनी हाल वायरलाईन सेवा अन्तर्गत देशब्यापीरूपमा टेलिफोन, इन्टरनेट तथा टेलिभिजन सहितको फाइबर टू दि होम (FTTH) सेवा तथा वायरलेस प्रविधिमा ७४९ स्थानीय तहसम्म पुगेको 4G/LTE सेवा सहित देशका दूरसञ्चार सेवा प्रदायकहरूबीच प्रविधि, सेवाको फैलावट, बजार हिस्सा र ग्राहक संख्याको आधारमा अग्रस्थानमा रहेको छ । दूरसञ्चारको नवीनतम प्रविधिको प्रयोग गरी देशको

आर्थिक एवं सामाजिक रूपान्तरण मा योगदान पुर्याउनु नै हाप्रो प्रमुख ध्येय रहेकोले नेपाली जनताको आवश्यकता र चाहनालाई मध्यनजर गर्दै सस्तो, गुणस्तरीय र सर्वसुलभ रूपमा सेवाको पहुँच विस्तार र वितरणका लागि हामी निरन्तर प्रयासरत रहेका छौं । कम्पनीले प्राथमिकताका साथ विस्तार गरेको 4G/LTE तथा FTTB प्रविधि मार्फत उपलब्ध गराईरहेको ब्रोडब्याण्ड सेवाले देशको समग्र डिजिटल रूपान्तरणका लागि समेत महत्वपूर्ण योगदान पुर्याउदै आएको सर्व बिधितै छ ।

चालु अवस्थामा रहेका महत्वपूर्ण परियोजनाहरु मध्ये 4G परियोजना सफलतापूर्वक सम्पन्न हुने क्रममा रहेको छ भने एफटिटिएच (FTTH) परियोजना अन्तर्गत देशका ७४ जिल्लासम्म यो सेवा विस्तार भैसकेको छ र बाँकी रहेका क्षेत्रहरुमा पनि व्यावसायिक औचित्यता, सेवा पुर्याउने कम्पनीको दायित्व तथा ग्राहकवर्गको चाहना अनुरुप सेवा विस्तार गर्ने क्रम निरन्तर चलिरहेको छ । विविध भौगोलिक तथा वातावरणीय प्रतिकूलताका कारण फाइबर पुर्याउन कठिनाई हुने दूरदराजका इलाकामा वायरलेस सेवा अन्तर्गतको ब्रोडब्याण्ड सेवालाई प्रवर्धन गरिएको छ ।

अत्याधुनिक प्रविधि प्रयोग गर्ने शिलशिलामा यस क्षेत्रको नवीनतम प्रविधि युक्त 5G मोबाइल सेवालाई भविस्यमा कार्यान्वयनमा ल्याउन कम्पनीले प्रारम्भिक परीक्षण सफलतापूर्वक सम्पन्न गरेको छ । सम्बन्धित निकायबाट स्वीकृती पश्चात् थप उपकरण प्राप्त भएपछि यो सेवाको थप परीक्षण र व्यावसायिक सञ्चालनको तयारी गरिनेछ ।

विगतमा विश्वव्यापी रूपमा फैलिएको कोभिड-१९ महामारीले सबै क्षेत्रमा निम्त्याएको विषम परिस्थिति तथा सो पश्चात् पनि विविध कारणले विश्व बजार तथा उपकरण एवम् सरसामान आपूर्ति श्रृंखलामा परेको प्रतिकूल प्रभावबाट कम्पनीले संचालन गरेका केहि आयोजनाहरुमा विलम्ब हुन पुगे पनि हाल आएर बिस्तारै सुधारोन्मुख हुँदै गएको र आम सेवाग्राहीको विश्वास, शेयरधनी महानुभावहरूको सदाशयता, कर्मचारीवर्गको लगनशिलता र सञ्चालक समितिको रणनीतिक योजना एवं दुरदर्शी प्रयासका कारण कम्पनीलाई बजार हिस्साका हिसाबले अग्र स्थानमा कायम राख्न हामी सफल भएका छौं । अन्तराष्ट्रिय कलहरुमा भइरहेको बढावे OTT को प्रयोगले

कम्पनीको कलबाट हुने आम्दानीमा प्रशस्त हास आइरहेको यस परिप्रेक्ष्यमा खर्च कटौती र डाटा प्रयोगबाट हुने आम्दानीमा उल्लेख्य सुधार गर्नु पर्ने चुनौतीलाई आत्मसात गर्दै यसतर्फ समेत ध्यान पुर्याउन पर्ने अवस्था रहेको छ ।

अन्तराष्ट्रिय ब्याण्डविड्थको प्रयोगमा उल्लेख्य वृद्धि भएको यस परिप्रेक्ष्यमा कम्पनीले अन्तराष्ट्रिय प्रतिष्पर्धाको आधारमा प्राप्त गरेको अन्तराष्ट्रिय ब्याण्डविड्थको खर्चमा अधिकतम प्रति बर्ष दुइ अर्बसम्मको कटौती गर्न सफल भएको छ । यसरी नै उर्जा क्षेत्रमा भैरहेको खर्चमा उर्जा अप्टिमाईजेसनको बिधिको प्रयोग गरी खर्च घटाइदै लगिने छ । उपकरण/पूर्वाधार मर्मत खर्च लगायतका क्षेत्रहरुमा समेत खर्च कटौतीको कोशिस जारी राखिने छ भने नविनतम Enterprise व्यापार, VAS सेवा, 4G/LTE सेवाको व्यापक विस्तार, केन्द्रिकृत डाटा सेन्टरको स्थापना लगायतबाट सेवा विस्तार एवं आम्दानीका थप आयका श्रोतहरुको खोजी जारी राखिने छ । नेपाल सरकारको नीति निर्देशन एवं श्री सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय अन्तर्गत निर्दिष्ट कार्यक्रम मुताविक कम्पनीको व्यवसाय वृद्धिगर्न विविध रणनीति अवलम्बन गर्दै तथा सो क्रममा देखिएका जोखिम व्यवस्थापन गर्दै दीर्घकालीन रूपमा सबल, सक्षम र उत्कृष्ट कम्पनी बनाउने दिशामा अग्रसर रहीरहने प्रतिबद्धता समेत जनाउन चाहन्छु ।

अन्त्यमा, राष्ट्रको माग अनुसार कम्पनीलाई प्रतिष्पर्धी तथा अग्रणी दूरसञ्चार सेवाप्रदायक संस्थाका रूपमा निरन्तर स्थापित भइहन अत्याधुनिक प्रबिधि तथा व्याबसायिक गतिविधिहरूलाई चुस्त दुरुस्त बनाउदै आगामी दिनहरुमा पनि आम सेवाग्राही नेपाली जनताहरूलाई देशव्यापी रूपमा सुलभ र सुपथ मुल्यमा दूरसञ्चार, इन्टरनेट तथा टेलिभिजन सेवा प्रदान गर्दै देशको बिकास र सम्वृद्धिमा समर्पित रहने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दै सो क्रममा सम्बन्धित सम्पूर्ण पक्षबाट निरन्तर सहयोगको अपेक्षा गर्दछु साथै नेपाल दुरसञ्चार (NT) संग सम्बद्ध निकायहरु बाट निरन्तर प्राप्त सहयोग प्रति कम्पनीका तर्फबाट पूँ: आभार व्यक्त गर्दै, यसै अवसरमा कम्पनीसङ्ग प्रत्यक्ष सम्बद्ध श्री सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयबाट कम्पनीलाई निरन्तर प्राप्त उर्जाशिल निर्देशन र सुधारात्मक सुझावहरुका लागि विशेष आभार प्रकट गर्न चाहन्छु

धन्यवाद,

श्री संगिता पहाडी (अर्याल)
 प्रबन्ध निर्देशक

कर्तव्यावस्थापन

श्री राधा कृष्ण ढुङ्गेल
प्रमुख प्राविधिक अधिकृत

विगत २९ वर्ष देखि कम्पनीको विभिन्न विभागहरू तथा निर्देशनालयहरूमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्दै हाल कम्पनीको प्रमुख प्राविधिक अधिकृतको भूमिकामा कार्यरत रहनुभएको छ । साथै उहाँ त्रिशूली जलविद्युत कम्पनीको लिमिटेडको सञ्चालक समिति सदस्य समेत रहनुभएको छ ।

श्री बिनिता श्रेष्ठ
प्रमुख व्यावसायिक अधिकृत

विगत ३२ वर्ष देखि कम्पनीको विभिन्न विभागहरू तथा निर्देशनालयहरूमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्दै हाल कम्पनीको प्रमुख व्यावसायिक अधिकृतको भूमिकामा कार्यरत रहनुभएको छ । साथै उहाँ त्रिशूली जलविद्युत कम्पनीको लिमिटेडको सञ्चालक समिति सदस्य समेत रहनुभएको छ ।

श्री राजेन्द्र श्रेष्ठ
प्रमुख वित्तीय अधिकृत

विगत ३२ वर्ष देखि कम्पनीको आर्थिक योजना व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय खर्च विभाग, कम्पनी सचिव, आलेप तथा निरीक्षण विभागको प्रमुखको रूपमा कार्य गर्दै हाल प्रमुख वित्तीय अधिकृतको रूपमा कार्यरत रहनुभएको छ । साथै उहाँ त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेड र नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लिमिटेडको सञ्चालक समिति सदस्य समेत रहनुभएको छ ।

श्री सुरज सिंह थापा
प्रमुख मानव संसाधन अधिकृत

विगत ३७ वर्ष देखि कम्पनीको सेवामा कार्यरत रही विभिन्न विभागीय प्रमुख लगायत पदपूर्तिको सचिवालयको कार्य अनुभव हासिल गर्नुभई हाल प्रमुख मानव संसाधन अधिकृतको रूपमा कार्यरत रहनुभएको छ।

श्री झबिन्द्र लाल उपाध्याय
प्रमुख सञ्चालन अधिकृत

विगत २९ वर्ष देखि कम्पनीको सेवामा कार्यरत रही विभिन्न विभागीय प्रमुख लगायत प्रादेशिक निर्देशनालयको प्रमुखको रूपमा कार्य अनुभव हासिल गरी हाल कम्पनीका प्रमुख सञ्चालन अधिकृतको रूपमा कार्यरत रहनुभएको छ।

श्री प्रेम बहादुर गुरुङ
ना.प्र.नि. आ.ले.प. तथा निरीक्षण विभाग

विगत ३६ वर्ष देखि कम्पनीको सेवामा कार्यरत रही केन्द्रीय राजस्व विभागको प्रमुख, आर्थिक योजना व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय खर्च विभागको प्रमुखको कार्य अनुभव हासिल गरी हाल आ.ले.प. तथा निरीक्षण विभागको प्रमुखको रूपमा कार्यरत हुनुहुन्छ।

श्री राजेन्द्र अर्याल
कम्पनी सचिव

विगत ३५ वर्ष देखि कम्पनीको सेवामा कार्यरत रही वायरलेस सेवा निर्देशनालयको लेखा प्रमुख, प्रमुख वित्तीय अधिकृतको रूपमा कार्य गर्दै हाल हाल कम्पनी सचिवको रूपमा कार्यरत हुनुहुन्छ। उहाँ कम्पनीको सहायक कम्पनीको नेपाल डिजिटल पेमेन्ट्स कम्पनी लिमिटेडको सञ्चालक समितिको अध्यक्ष समेत हुनु हुन्छ।

केन्द्रीय निर्देशनालय

श्री शैलेश बहादुर अमात्य
निर्देशक, वायरलेस सेवा निर्देशनालय

विगत २९ वर्ष देखि कम्पनीको सेवामा कार्यरत रही विभिन्न विभाग तथा निर्देशनालयका प्रमुखको रूपमा नेतृत्वदायी कार्य अनुभव हासिल गरी हाल वायरलेस सेवा निर्देशनालयको निर्देशकको रूपमा कार्यरत हुनुहुन्छ।

श्री राधा कृष्ण दुङ्गेल
निर्देशक, वायरलाईन तथा ग्राहक सेवा
निर्देशनालय

श्री सबिना प्रधान
निर्देशक, व्याकबोन प्रसारण निर्देशनालय

विगत २९ वर्ष देखि कम्पनीको सेवामा कार्यरत रही विभिन्न विभाग तथा निर्देशनालयका प्रमुखको रूपमा नेतृत्वदायी कार्य अनुभव हासिल गरी हाल व्याकबोन निर्देशनालयको निर्देशकको रूपमा कार्यरत हुनुहुन्छ।

श्री देवेन्द्र खतिवडा
निर्देशक, सूचना प्रणाली सहयोगी निर्देशनालय

वि.सं. २०४९ मा सेवा प्रवेश पश्चात् उहाँ विभिन्न ट्रान्समिसन Project हरूको सफलतापूर्वक सम्पन्न गरी WiMAX, CDMA जस्ता विभिन्न आयोजनाहरूको नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्नुका साथै क्षेत्रीय निर्देशनालय विराटनगरमा समेत जिम्मेवारी सम्हाले पश्चात् केन्द्रीय रणनीति र गुणस्तर बिभागमा रहँदा विभिन्न oversight agency को सम्पर्क व्यक्तिको जिम्मेवारी समेत बहन गर्दै हाल सूचना प्रविधि सहयोगी निर्देशनालयमा निर्देशकको रूपमा कार्यरत हुनुहुन्छ।

प्रादेशिक निर्देशकहरू

श्री डिल्लीराम अधिकारी
निर्देशक, कोशी प्रदेश, बिराटनगर

विगत २१ वर्ष देखि कम्पनीको विभिन्न कार्यालयहरूमा नेतृत्वदायी भूमिका तथा प्रबन्ध निर्देशकको रूपमा समेत कार्य गर्नुभएका उहाँ हाल कम्पनीको प्रादेशिक निर्देशनालय बाराटनगरको प्रमुखको रूपमा कार्यरत रहनुभएको छ ।

श्री अमुल प्रधान
निर्देशक, मधेश प्रदेश, वीरगञ्ज

विगत २९ बर्ष देखि कम्पनीको सेवामा कार्यरत उहाँ विभिन्न विभाग तथा निर्देशनालयका प्रमुखको रूपमा नेतृत्वदायी कार्य अनुभव हासिल गरी हाल प्रादेशिक निर्देशनालय बिरगञ्ज, मधेश प्रदेशको निर्देशकको रूपमा कार्यरत हुनुहन्छ ।

श्री रीना डंगोल
निर्देशक, वागमती प्रादेशिक निर्देशनालय

विगत २९ बर्ष देखि कम्पनीको विभिन्न कार्यालय, विभाग र निर्देशनालय हुँदै हाल उहाँ प्रादेशिक निर्देशनालय काठमाडौंको निर्देशकको भूमिकामा कार्यरत हुनुहन्छ ।

श्री इन्द्रल यादव
निर्देशक, गण्डकी प्रादेशिक निर्देशनालय, पोखरा

बिगत २७ बर्ष देखि कम्पनीको विभिन्न विभाग तथा कार्यालयको प्रमुख तथा निर्देशनालयको निर्देशक भई नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्दै हाल उहाँ प्रादेशिक निर्देशनालय पोखरा, गण्डकी प्रदेशको निर्देशकको भूमिकामा कार्यरत हुनुहन्छ ।

प्रादेशिक निर्देशकहरू

श्री अनन्त प्रकाश मल्लिक
निर्देशक, लुम्बिनी प्रदेश, भैरहवा

विगत २९ वर्ष देखि कम्पनीको विभिन्न भूमिकामा कार्य गर्दै उहाँ हाल प्रादेशिक निर्देशनालय भैरहवाको प्रमुखको रूपमा कार्यरत रहनुभएको छ।

श्री उमेश प्रसाद साह
निर्देशक, कर्णाली प्रदेश, सुखेत

विगत २७ वर्ष देखि कम्पनीका ब्याकबोन ट्रान्समिशन, सूचना प्रविधि, मोबाइल सेवा लगायत निर्देशनालयहरूमा कार्य गर्दै विभिन्न कार्यालयमा प्रमुख भै कार्य गर्नुभएका उहाँ हाल सुदूर पश्चिम प्रादेशिक निर्देशनालयमा निर्देशकको भूमिकामा कार्यरत हुनुहुन्छ।

श्री किशोर कुमार भट्ट
निर्देशक, सुदूर पश्चिम प्रदेश, अत्तरिया

विगत २७ वर्ष देखि कम्पनीका ब्याकबोन ट्रान्समिशन, सूचना प्रविधि, मोबाइल सेवा लगायत निर्देशनालयहरूमा कार्य गर्दै विभिन्न कार्यालयमा प्रमुख भै कार्य गर्नुभएका उहाँ हाल प्रादेशिक निर्देशनालय अत्तरियामा निर्देशकको भूमिकामा कार्यरत हुनुहुन्छ।

सञ्चालक समितिको प्रतिवेदन

आदरणीय शेयरधनी महानुभावहरू,

नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडको १६ औं वार्षिक साधारण सभामा उपस्थित कम्पनीका सम्पूर्ण शेयरधनी महानुभावहरू, नियामक निकायका प्रतिनिधिहरू, लेखापरीक्षक, कानूनी सल्लाहकार, कर्मचारीहरू लगायत सबैलाई हार्दिक स्वागत तथा अभिवादन गर्दछौं । समीक्षा अवधि २०७९।८० मा कम्पनीका आयोजनाहरूको कार्यान्वयन तथा सेवा वितरणमा सहजता आएको, 4G तथा FTTB सेवाको व्यापक बिस्तार भएको जस्ता कारणले विविध चुनौतिका बीच पनि सेवाहरूको प्रवाह तथा बजार बिस्तारलाई निरन्तरता दिइएको छ । समीक्षा अवधिमा दूरसञ्चार क्षेत्रमा बढेको तीव्र प्रतिस्पर्धाका कारण सेवाहरूको उपभोक्ता मूल्यमा जारी रहेको गिरावट, बढ्दो रूपमा विद्यार्थी तथा श्रमिक वर्गको वहिर्गमनले गर्दा उपभोगमा अपेक्षित वृद्धि नभएको, समग्र अर्थतन्त्रमा देखिएको मन्दी र उपभोक्ताको क्रयशक्तिमा आएको हास आदिले गर्दा अर्थतन्त्रका अन्य क्षेत्र जस्तै दूरसञ्चार क्षेत्र पनि प्रभावित भएको र त्यसको असर कम्पनीको राजस्वमा पनि देखिएको छ । OTT सेवाहरूको व्यापक प्रयोगका कारणले अन्तरआवद्धता राजस्वमा कमी आएको छ । राजस्व वृद्धिमा निरन्तर देखिएको चुनौतिको परिप्रेक्ष्यमा कम्पनीले यथासम्भव खर्च न्यूनिकरण तथा वित्तीय श्रोतहरूको प्रभावकारी परिचालन गरी कम्पनीको वित्तीय स्वास्थ्य सुनिश्चित गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

परिवर्तित परिप्रेक्ष्यमा आम ग्राहकहरूको चाहना तथा आवश्यकता (Voices and Choices of customers) लाई मध्यनजर गरी नवीनतम प्रविधिमा आधारित गुणस्तरीय दूरसञ्चार सेवा प्रदान गर्ने

कम्पनीले आफ्नो उपलब्ध स्रोत तथा साधनहरूलाई अधिकतम् परिचालन गर्दै आएको छ । मुलुकका सम्पूर्ण भू-भागमा बसोबास गर्ने जनताहरूलाई अत्याधुनिक दूरसञ्चार सेवा उपलब्ध गराउने योजना अन्तर्गत कम्पनीले अत्यन्त उच्च गतिको वायरलेस प्रविधिको 4G/VoLTE advanced सेवालाई देशका ७७ वटै जिल्लामा बिस्तार गरेको छ र सेवाको पहुँच नपुगेका दूरदराजका क्षेत्रमा सेवा पुऱ्याउने कार्य निरन्तर जारी रहेको छ । त्यसैगरी नेपाल सरकारको डिजिटल नेपालको अवधारणालाई मूर्तरूप दिन सोको लागि अपरिहार्य रहेको कनेक्टिभिटिको उपलब्धता सुनिश्चित गर्ने कम्पनीले अन्य ब्रोडब्याण्ड सेवा संगसंगै FTTB सेवा बिस्तारलाई पनि विशेष जोड दिई ७३ जिल्लामा सो सेवा पुऱ्याइसकेको छ र बांकी जिल्लाहरूमा पुऱ्याउनेतर्फ कार्य भैरहेको छ । त्यस्तै कम्पनीको वित्तीय अवस्था सुधार गर्न ताररहित सेवाहरूमा आमूल रूपान्तरण सहित बिस्तार, अन्तर्राष्ट्रिय रोमिङ्ग सेवाको बिस्तार र सेवाहरूको गुणस्तर सुधार लगायतका कार्यहरूलाई निरन्तरता दिइएको छ ।

कम्पनीले संस्थागत सुशासनलाई प्राथमिकतामा राख्दै आफ्ना नीति तथा नियमहरू पारदर्शी रूपमा प्रस्तुत गर्ने गरेको छ । आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा कम्पनीले गरेका प्रगतिहरू, उपलब्धिहरू तथा कम्पनी सञ्चालनमा देखिएका चुनौतीहरू एवं भविष्यका अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन योजनाहरू सहितको प्रतिवेदन कम्पनी ऐन, २०६३, धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ बमोजिम तयार गरी सञ्चालक समितिको तर्फबाट यस सभामा स्वीकृतिको लागि पेश गरिएको छ ।

कर्मचारीको कार्य सम्पादन

वित्तीय उपलब्धी

आ.व. २०७९।८० मा कम्पनीको कुल आय गत वर्षको तुलनामा ०.११ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ४४ अर्ब ४२ करोड कायम भएको छ । समीक्षा अवधिमा कम्पनीको कुल आयमा वृद्धि भएतापनि कार्यसञ्चालन आय ४.३५ प्रतिशतले कम भएको छ । त्यस्तै नाफा ६.५० प्रतिशतले कम भई रु. ७ अर्ब ९२ करोड कायम भएको छ । कम्पनीको आय तथा नाफा प्रभावित हुनुको मुख्य कारणहरू यस प्रकार रहेका छन् ।

- दूरसञ्चार प्रविधिको विकास, इन्टरनेट सेवा र Smart Phone को बढ्दो पहुँचले OTT (जस्तै:Viber, Whatsapp, Messenger, imo आदि) सेवाहरूको व्यापक प्रयोग, विदेशबाट हुने आगमनकल र मुलुकभित्र हुने कलको परिमाणमा असर पर्नु ।

- प्रविधिमा आएको परिवर्नका कारण PSTN तथा ADSL सेवाको राजस्व विगतका वर्षहरु देखि लगातार घट्दो क्रममा रहनु।
- तर PSTN र ADSL प्रविधिलाई FTTH प्रविधिमा रूपान्तरण गरिएका कारण FTTH सेवाको राजस्व भने निरन्तर वृद्धि उन्मुख रहेको।
- बढ्दो प्रतिस्पर्धाका कारण नियमित रूपमा महशुल दरमा गर्नु परेको कटौती, सस्तो दररेटमा उपलब्ध Offer Package का कारण Normal Tariff प्रयोग गर्ने भन्दा Package प्रयोग गर्ने ग्राहकहरूको संख्या बढी राजस्वमा उल्लेख्य वृद्धि हुन नसक्नु।
- सेवाको व्यापक बिस्तार भएसंगै मर्मत संभार खर्च वृद्धि हुने प्रकृति
- Data सेवाको गुणस्तर कायम गर्ने लगातार Bandwidth बढाउनु परेका कारण Bandwidth खर्चमा वृद्धि सेवा सञ्चालन खर्च
- नियमित महशुल दर भन्दा अल्पकालीन प्रकृतिका व्याकेजहरूको प्रयोग बढी।

कम्पनीको वित्तीय उपलब्धिको मुख्य परिवर्त्य यस प्रकार रहेको छ:

(रकम रु. अर्बमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष		बढी/(घटी)	
	२०७९/८०	२०७८/७९	रु. मा	प्रतिशतमा
कुल आय	४४.४२	४४.३७	०.०५	०.११
सञ्चालन आय	३६.२७	३७.९२	(१.६५)	(४.३५)
कर्मचारी खर्च	७.९५	७.३७	०.५८	७.८६
मर्मत तथा सञ्चालन खर्च	७.६३	७.०६	०.५७	८.०७
कार्यालय सञ्चालन खर्च	१.३१	१.१२	०.१९	१६.९६
कुल खर्च	३२.५८	३१.३१	१.२७	४.०५
नाफा	७.९२	८.४७	(०.५५)	(६.५०)
प्रति शेयर आमदानी (रु.)	४४.००	४७.०६	३.०६	(६.५०)
नेटवर्थ प्रतिशेयर (रु.)	५२१.९२	५२९.२७	(७.३५)	(१.३९)

आय

बढ्दो प्रतिस्पर्धाका कारण नियमित रूपमा महशुल दरमा गर्नु परेको कटौती, सस्तो दररेटमा उपलब्ध Offer Package का कारण ग्राहकहरु Normal Tariff प्रयोग गर्ने भन्दा Combo Package प्रयोग गर्ने ग्राहकहरु वृद्धि भएका कारण लगातार ग्राहक संख्या बढेतापनि GSM सेवाको राजस्व करिब रु.४४ करोडले कम भएको। त्यसैगरी CDMA प्रविधिमा रहेका ग्राहकहरूलाई GSM प्रविधिमा रूपान्तरण गरिएका कारण CDMA सेवाको आय करिब रु.६ करोडले कम भएको, दूरसञ्चार प्रविधिको विकास, इन्टरनेट सेवा र Smart Phone को बढ्दो पहुँचले OTT (जस्तै:Viber, Whatsapp, Messenger, imo आदि) सेवाहरूको व्यापक प्रयोग, विदेशबाट हुने आगमनकल र मुलुकभित्र हुने कलको परिमाणमा असर परेका कारण अन्तरआवद्धता आय करिब रु. ६८ करोडले कम भएको छ। समग्रमा समीक्षा अवधिमा कुल कार्य सञ्चालन आय रु.१ अर्ब ६५ करोडले संचित भएको छ।

यसैगरी बैंक तथा वित्तीय संस्थामा भएको लगानीमा गत आ.व. को तुलनामा समीक्षा अवधिमा प्रतिफलमा वृद्धि भएका कारण ब्याज आमदानी करिब रु.१ अर्ब ६५ करोडले वृद्धि भएको छ।

अदृश्य सम्पत्ति (Intangible Assets)

समीक्षा अवधिमा अदृश्य सम्पत्ति ३.४९ प्रतिशतले कम भई रु. १ अर्ब ८६ करोड पुगेको छ। लाईसेन्सको अवधि पुगी अदृश्य सम्पत्तिमा हासकट्टि (Amortization) गरेका कारण अदृश्य सम्पत्ति घट्न गएको हो।

जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरण (Property, Plant and Equipment)

आयोजनाहरु सम्पन्न भई पुँजीकरण गरिएका सम्पत्तिहरूमा प्रयोग अवधिका आधारमा हासकट्टि (Depreciation) गरेका कारण समीक्षा अवधिमा जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरण १.३९ प्रतिशतले कम भई रु. ५० अर्ब ८५ करोड ९४ लाख पुगेको छ।

प्रयोग अधिकार सम्पत्ति (Right of Use (ROU) Assets)

कम्पनीबाट पट्टामा लिई प्रयोग भैरहेका सम्पत्तिहरूको कम्पनीको लेखा नीति तथा IFRS/NFRS वमोजिम हासकट्टि (Amortization) गरेका कारण प्रयोग अधिकार सम्पत्ति समीक्षा अवधिमा २४.३३ प्रतिशतले कम भई रु.१ अर्ब ७७ करोड ८९ लाख पुगेको छ।

पुँजीगत कार्य प्रगति

(Capital work in Progress)

आयोजनाहरु सम्पन्न भई पुँजीकरण गरिएको कारणले समीक्षा अवधिमा पूँजीगत कार्यप्रगति ९.३४ प्रतिशतले कम भई रु. ५ अर्ब ४३ करोड ३४ लाख पुगेको छ।

दीर्घकालीन ऋण तथा अग्रिम भुक्तानी

(Long Term Loan and Advances)

आयोजनाहरु सम्पन्न गर्नका लागि आपूर्तिकर्तालाई दिईएको अग्रिम भुक्तानी रकम आयोजनाहरु सम्पन्न भई पुँजीकरण गरिएको कारणले समीक्षा अवधिमा १६.७६ प्रतिशतले कम भई रु.९८ करोड ५३ लाख पुगेको छ।

मुद्दति निक्षेप, ऋणपत्र तथा सामूहिक लगानी

(Investment in Term Deposit, Debenture and Mutual Fund)

कम्पनीमा रहेको सञ्चित रकमलाई उच्चतम परिचालन गर्न बैंक तथा वित्तीय संस्थाको मुद्दति निक्षेप तथा ऋणपत्रमा गरिएको लगानी समीक्षा अवधिमा २.५१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ५६ अर्ब ५२ करोड ३० लाख पुगेको छ।

स्थगन कर सम्पत्ति

(Deferred Tax Assets)

समीक्षा अवधिमा कर प्रयोजनका लागि दावी हुने खर्च किताबी खर्च भन्दा कम भएका कारण स्थगन कर सम्पत्ति समीक्षा अवधिमा १७.७८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ९ अर्ब ७८ करोड ८९ लाख पुगेको छ।

शेयर लगानी

(Equity Investment)

समीक्षा अवधिमा कम्पनीले नेशनल फण्ड मेनेजमेन्ट कम्पनीको संस्थापक शेयरमा रु.६ करोड लगानी गरेका कारण शेयर लगानी ४६.१५% ले वृद्धि भई रु. १९ करोड पुगेको छ।

जिन्सी मौज्दात (Inventories)

सेवा बिस्तारको लागि आवश्यक पर्ने जिन्सी उपकरणहरु खरिद गरिएका कारण समीक्षा अवधिमा जिन्सी मौज्दात ३१४.११ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.७० करोड ७६ लाख पुगेको छ।

प्रोद्भावी रकम, पेशकी र अन्य भुक्तानी

(Accrual, Advances and Other Receivables)

समीक्षा अवधिमा प्राप्त गर्नुपर्ने ब्याज रकमहरु प्राप्त गर्न बाँकी रहेको हुंदा उक्त रकमलाई प्रोद्भावी रकम कायम गरिएको हुंदा प्रोद्भावी रकम, पेशकी र अन्य भुक्तानी १५१.१५% ले वृद्धि भई रु. ७० करोड १० लाख पुगेको छ।

कर्मचारीको दीर्घकालीन सुविधा

(Post Employee Benefit)

कर्मचारीलाई भुक्तानी गर्नु पर्ने दायित्व Actuarial Valuation अनुसार वृद्धि भएका कारण समीक्षा अवधिमा कर्मचारीको दीर्घकालीन सुविधा १४.७८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २२ अर्ब ८१ करोड पुगेको छ।

स्थगन सरकारी अनुदान

(Deferred Government Grant)

समीक्षा अवधिमा स्थगन सरकारी अनुदान ७८.०९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १ अर्ब ५३ करोड ३४ लाख पुगेको छ।

व्यवसायिक दायित्व (Trade Payable)

सेवाको बिस्तार तथा गुणस्तर सुधारका लागि थप व्याण्डविथ खरिद गरिएका कारण समीक्षा अवधिमा व्यवसायिक दायित्व ३६.१५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २ अर्ब ६६ करोड ५५ लाख पुगेको छ।

व्यवस्थाहरु (Provisions)

जि.एस.एम लाइसेन्स वापत तेसो नवीकरण शुल्कको लागि रु. ४ अर्ब को थप व्यवस्था गरिएको हुंदा समीक्षा अवधिमा व्यवस्थाहरु ३१.७६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १६ अर्ब ७६ करोड ४४ लाख पुगेको छ।

सेवाको मर्मत तथा संभार खर्च (Operation and Maintenance Costs)

कम्पनीबाट उपलब्ध सेवाहरु निर्वाध रूपमा सुचारू राख्न साथै स्तरीय बनाउन मर्मत संभारलाई थप प्रभावकारी गराउन भएको प्रयास स्वरूप समीक्षा अवधिमा मर्मत तथा संभार खर्च १०.३९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ७ अर्ब ८४ करोड पुगेको छ।

कार्यालय सञ्चालन खर्च

(Office Operation Expenses)

कार्यालयका कर्मचारीहरुलाई सेवा वितरणका लागि प्रयोगमा रहेका उपकरण तथा प्रणालीहरु सञ्चालन तथा क्षमता विकास सम्बन्धी तालिम प्रदान गरिएका कारण समीक्षा अवधिमा कार्यालय सञ्चालन खर्च १६.९८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १ अर्ब ३१ करोड २१ लाख पुगेको छ।

वैदेशिक मुद्रा सटही दरबाट भएको (नोक्सान)/नाफा

Foreign Exchange (Loss)/Gain

वैदेशिक मुद्राको विनियम दरमा भएको परिवर्तनका कारण समीक्षा अवधिमा रु. २० करोड ८७ लाख नाफा भएको छ। गत आ.व. मा वैदेशिक मुद्राको सटही दर परिवर्तन मार्फत रु. ३४ करोड ५९ लाख नाफा भएको।

सहायक कम्पनीको सञ्चालन तथा वित्तीय उपलब्धिको मुख्य झेलक

सहायक कम्पनी नेपाल डिजिटल पेमेन्ट्स कम्पनी लिमिटेड (NDPC) को विवरण

सर्वसाधारणलाई मोबाइल वित्तीय सेवा उपलब्ध गराउन राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेडसँगको सहकार्यमा कम्पनी ऐन, २०६३ बमोजिम पब्लिक लिमिटेड कम्पनीको रूपमा २०७७ श्रावण १३ गते सहायक कम्पनी नेपाल डिजिटल पेमेन्ट्स कम्पनी लिमिटेड (NDPC) स्थापना गरिएको हो र यस सहायक कम्पनी NDPC ले नेपाल राष्ट्र बैंकबाट २०७७ चैत ३ गते भुक्तानी तथा फछ्यौट ऐन, २०७५ अन्तर्गत इजाजतपत्र प्राप्त गरेको छ।

देशभरि नै सजिलो, किफायती, भरपर्दो र सुविधाजनक डिजिटल भुक्तानी सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यका साथ स्थापना गरिएको सो कम्पनीले मिति २०७८ भाद्र २९ देखि 'नमस्ते पे' ब्राण्ड सहित सेवा प्रदान गरेको छ। बैंकिङ तथा डिजिटल रूपमा बैंकिङ पहुँच नभएका सेवाग्राहीलाई नगद रहित वित्तीय प्रणालीमा आवद्ध गराई डिजिटल समाज निर्माण गर्ने लक्ष्य कम्पनीले राखेको छ।

सहायक कम्पनी नेपाल डिजिटल पेमेन्ट्स कम्पनी लिमिटेडको वित्तीय अवस्थाको विवरण

(रुपमा रु. मा)

विवरण	आर्थिक वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष २०७८/७९
सञ्चालन आय	१५,४३९,७५८	८५,२०,७७७
वित्तीय आमदानी	२९,५५८,१७०	२७,३४४,३५२
अन्य आमदानी	४३,११९	-
कुल आमदानी	४५,०४१,०५७	३५,८६५,१२९
कर्मचारी खर्च	१९,०३७,३७६	१२,४०७,४४८
मर्मत तथा सञ्चालन खर्च	२३,९३८,६०६	१३,३७७,२४०
बजारीकरण तथा प्रवर्द्धन खर्च	३१,२१५,८२८	८,६६४,६४५
कार्यालय सञ्चालन खर्च	७,५७८,५६६	६,९३०,३४२
कुल खर्च	११४,९४६,९५२	७८,५५३,०२९
नाफा/(नोक्सान)	(५३,२९८,१२९)	(३३,२५७,५५८)
प्रति शेयर आमदानी (रु.)	(१३.३०)	(८.३१)
नेटवर्थ प्रतिशेयर (रु.)	७८.३२	९१.६३

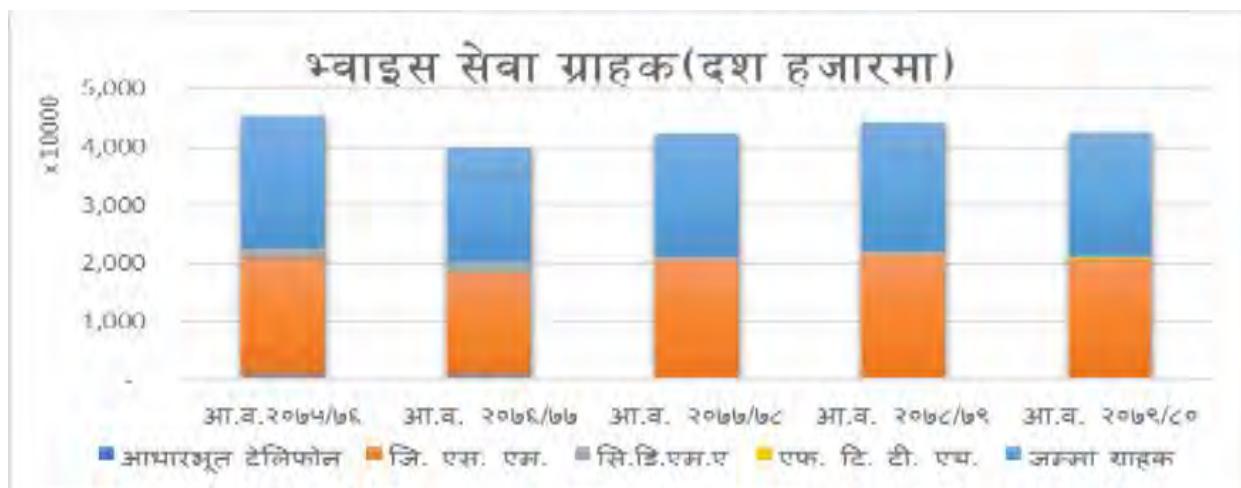
त्यावसायिक उपलब्धि

भ्वाइस सेवा

गत आ.व. मा २ करोड २१ लाख ८८ हजार ग्राहक आधार रहेकोमा समीक्षा अवधिमा करिब ६ लाख ४२ हजार ग्राहक हास आई कुल ग्राहक आधार करिब २ करोड १५ लाख ४६ हजार पुगेको छ। कम्पनीको कुल भ्वाइस सेवाको ग्राहक मध्ये GSM मोबाइल सेवामा ९४.६६ प्रतिशत ग्राहक रहेका छन्। देशभरिको समग्र भ्वाइस सेवातर्फ कम्पनीको बजार हिस्सा समीक्षा अवधिमा ८.२६ प्रतिशतले वृद्धि भई ६१.९५ प्रतिशत पुगेको छ।

कम्पनीको विभिन्न प्रविधि अन्तर्गतका भ्वाइस सेवाका ग्राहकहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

विवरण	आ.व. २०७९/८०	आ.व. २०७८/७९	बढी/(घटी) प्रतिशतमा	कुल संख्याको अनुपात % (२०७९/८०)
आधारभूत टेलिफोन	४०७,३४६	४८३,१८९	(७५,८४३)	१.८९
जि.एस.एम	२०,३९४,९५३	२१,०५१,४०५	(६५६,४५२)	९४.६६
सिडिएमए	४३६,४३३	४३७,१९२	(७५९)	२.०३
एफ.टी.टी.एच	३०७,२७१	२१६,०३६	९१,२३५	१.४३
जम्मा ग्राहक	२१,५४६,००३	२२,१८७,८२२	(६४९,८९९)	१००
कम्पनीको बजार हिस्सा	६१.९५	५३.६९	८.२६	

डाटा सेवा

गत आ.व. मा ग्राहक आधार २ करोड १४ लाख ८५ हजार रहेकोमा समीक्षा अवधिमा २ करोड ८ लाख २४ हजार पुगेको छ। कम्पनीको कुल डाटा सेवाको ग्राहक मध्ये GSM मोबाइल सेवामा ९७.९३ प्रतिशत ग्राहक रहेका छन्। देशभरिको समग्र डाटा सेवा (ब्रोडब्याण्ड) तर्फ गत वर्ष कम्पनीको बजार हिस्सा ५३.६९ प्रतिशत रहेको समीक्षा अवधिमा ५१.१६१ प्रतिशत पुगेको छ।

कम्पनीको विभिन्न प्रविधि अन्तर्गतका डाटा सेवाका ग्राहकहरु निम्नानुसार रहेका छन्:^२

विवरण	आ.व.		बढी/(घटी)	बढी/(घटी) प्रतिशतमा	जम्मा प्रतिशतमा
	२०७१/८०	२०७८/७९			
जि. एस. एम.	२०,३९४,९५३	२१,०५१,४०५	(६५६,४५२)	(३.१२)	९७.९३
सि.डि.एम.ए	१३६,५७३	१३६,५७३	०	-	०.६६
वाइम्याक्स	-	६,२९३	(६,२९३)	(१००)	०.००
ए. डि. एस. एल.	४३,८५४	१००,४५५	(५६,६०१)	(५६.३४)	०.२१
एफ. टि. टी. एच.	२४८,३८५	१९१,०६१	५७,३२४	३०	१.२०
जम्मा ग्राहक	२०,८२३,७६५	२१,४८५,७८७	(६६२,०२२)	(३.०८)	१००.००
कम्पनीको बजार हिस्सा	५१.०६	५३.६९		(२.६३)	

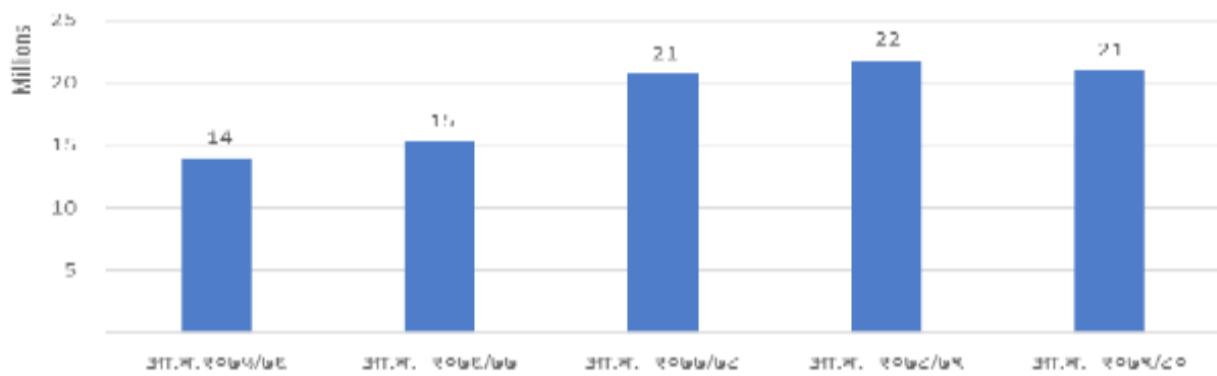
आ.व. ०७५/७६ देखी डाटा सेवाका ग्राहकहरुको अवस्था

सेवाहरु	आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	आ.व. २०७८/७९	आ.व. २०७९/८०
जि. एस. एम.	१३,३३९,६५९	१४,६८८,५३९	१९,९७१,०८६	२१,०५१,४०५	२०,३९४,९५३
सि.डि.एम.ए	१३६,५७३	१३६,५७३	१३६,५७३	१३६,५७३	१३६,५७३
वाइम्याक्स	१८,१७८	१८,४९१	१८,५६१	६,२९३	-
ए. डि. एस. एल.	२१३,३४१	१९३,९३७	१४९,३५२	१००,४५५	४३,८५४
एफ. टि. टी. एच.	४,८२४	३७,१३८	१२२,११०	१९१,०६१	२४८,३८५
जम्मा ग्राहक	१३,७१२,५७५	१५,०७४,६७८	२०,३९७,६८२	२१,४८५,७८७	२०८२३७६५

नोट: वाइम्याक्स सेवा गत आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बन्द गरिएको।

^१ नेपाल दूरसंचार प्राधिकरणको २०८० आषाढको MIS Report अनुसार
^२ कम्पनीको २०८० आषाढको MIS Report अनुसार

डाटा खाता (१० लाखगा)

सेवा विस्तार

- एउटै लाइनबाट एक पटक गुणस्तरीय टेलिफोन, उच्च गतिको इन्टरनेट टेलिभिजन (NTTV) समेत चलाउन सकिने FTTH प्रविधिको बिस्तारलाई समीक्षा अवधिमा विशेष जोड दिईएको छ। आ. व. २०७९/८० मा ४,२७,७७६ लाइन क्षमताको नेटवर्क बिस्तार गरी जम्मा ९८,३६२ FTTH लाइन (Unique CPE) वितरण गरिएको छ। २०८० आषाढ मसान्तसम्ममा कुल ९४,८६,०८० FTTH लाइन वितरण गर्ने सकिने पूर्वाधार नेटवर्क बिस्तार गरी ७३ जिल्लाका विभिन्न स्थानीय निकायमा कुल ३,५५,१३० लाइन (Unique CPE) मार्फत FTTH सेवा वितरण गरिएको छ। सो मध्ये FTTH Voice user ३,०७,२७१ FTTH Data user २,४८,३८५ र NTTV user २४,९४१ रहेका छन्।
- त्यसैगर आ. व. २०७९/८० मा जडान गरिएको १८४ eNodeB हरु मार्फत थप ५ स्थानीय निकायमा 4G-LTE सेवा बिस्तार भई २०८० आषाढ मसान्तसम्ममा ७४० स्थानीय निकायमा 4G/LTE सेवाको पहुँच पुगेको छ।
- त्यसैगरी सुगम स्थान देखि दुर्गम एवं विकट स्थानहरूमा Voice सेवालाई अझ प्रभावकारी बनाउन आ. व. २०७९/८० मा १९९ स्थानमा 2G/3G BTS जडान गरिएको छ।
- दूरसञ्चार क्षेत्रमा हुने नवीनतम प्रविधिको विकास तथा बिस्तार गर्ने कम्पनीको योजना अनुरूप आ. व. २०७९/८० मा 5G सेवा परीक्षण काठमाडौं, पोखरा र वीरगंज स्थीत कम्पनीको कार्यलयहरूमा 5G परीक्षण गरिएको छ।
- गण्डकी तथा लुम्बिनी प्रदेशका १२ मुख्य-मुख्य स्थानमा 100G per Lambda क्षमताको DWDM उपकरणहरु पनि सञ्चालनमा ल्याइएका छन्। जसबाट पूर्वाधारको क्षमता अभवद्धि भएको छ।
- ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष परिचालन आयोजनाको कोशी प्रदेश, मध्ये प्रदेश र बागमती प्रदेश अन्तर्गतका मध्य पहाडी लोकमार्ग, जिल्ला सदरमुकाम जोड्ने विभिन्न मार्गमा अप्टिकल फाईबर नेटवर्क बिस्तार गर्ने कार्यक्रम अन्तर्गत आ. व. २०७९/८० को अन्त्यसम्ममा कुल १,२२५ किलोमिटर विस्तार अप्टिकल फाईबर नेटवर्क पूर्णरूपमा तयार भईसकेको छ। साथै सोही प्रदेशहरूमा 10G/100G Interface क्षमताको Router र 100G per Lambda क्षमताको DWDM उपकरणहरु पनि सञ्चालनमा आएका छन्।
- त्यसैगरी कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेश अन्तर्गत मध्य पहाडी लोकमार्ग, जिल्ला सदरमुकाम जोड्ने विभिन्न मार्गमा अप्टिकल फाईबर नेटवर्क (UG/ADSS) बिस्तार गर्ने कार्यक्रम अन्तर्गत कम्पनीको Existing OFC Network समेत प्रयोग गर्ने व्यवस्था अनुसार थप ६७२ कि.मी. अप्टिकल फाईबर नेटवर्क बिस्तार गरी कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा कुल ९७७ कि.मी. अप्टिकल फाईबर नेटवर्क पूर्णरूपमा तयार भएको छ।
- यसैगरी ग्रामीण दूरसञ्चार कोष अन्तर्गत अप्टिकल फाईबर नेटवर्क आयोजना प्रगति ६९ प्रतिशत, DWDM नेटवर्क प्रगति ९२ प्रतिशत र Core Router नेटवर्क प्रगति ९२ प्रतिशत रहेको छ।
- यसै गरी तत्काल अप्टिकल फाईबर बिस्तार गर्न नसकिने अति विकट एवं दुर्गम जिल्ला सदरमुकामहरूमा समेत भरपर्दो Connectivity स्थापना गर्ने उद्देश्यले हालसम्म २,८६५ सेट Microwave Radio सञ्चालनमा रहेकाछन्।

गुणस्तर सुधार

- कम्पनीले सेवाको पहुँच नपुगेको स्थानमा समय सापेक्ष सेवा बिस्तार गर्नुको साथै प्रदान गरिएका विविध सेवाहरूको न्यूनतम गुणस्तर सुनिश्चित गर्ने प्रयासलाई निरन्तरता दिइएको छ । सेवाको उपलब्धता एवं गुणस्तरमा थप अभिवृद्धि गर्नका लागि Preventive Maintenance, Network Optimization, Transmission Network Capacity Upgrade, Service Core Network Capacity Upgrade, Solar Power Supply जडान, Battery Backup थप गर्ने लगायतका कार्यहरूलाई निरन्तरता दिइएको छ । सेवाको बिस्तार, सेवाको निरन्तर उपलब्धता तथा सेवाको गुणस्तर सुधार गर्ने लगायतका महत्वपूर्ण कार्यहरूमा कम्पनीका कर्मचारीलाई विशेष रूपमा केन्द्रित गराई अन्य सहायक कार्यहरू Outsource मार्फत गराउने नीतिलाई अङ्गिकार गरिएको छ ।
- कम्पनीबाट प्रदान गरिएका सेवाकोहरू मर्मत संभार तथा सञ्चालन चुस्त दुरुस्त राख्न Preventive / Corrective Maintenance/ Scheduled Maintenance तथा Network Optimization कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइएको छ ।
- मोबाइल सेवा अन्तर्गतका BTS, Power, Transmission उपकरणहरूको मर्मत सम्भार Outsourced Managed Service मार्फत गर्ने गरी कार्य अगाडि बढाइएको छ । अव्यवस्थित केबलहरूलाई सडक, खानेपानी तथा विद्युत लगायत अन्य सम्बन्धित निकायसंग समन्वय गरी व्यवस्थित गर्ने कार्यले निरन्तरता पाएको छ ।

आर्थिक वातावरण

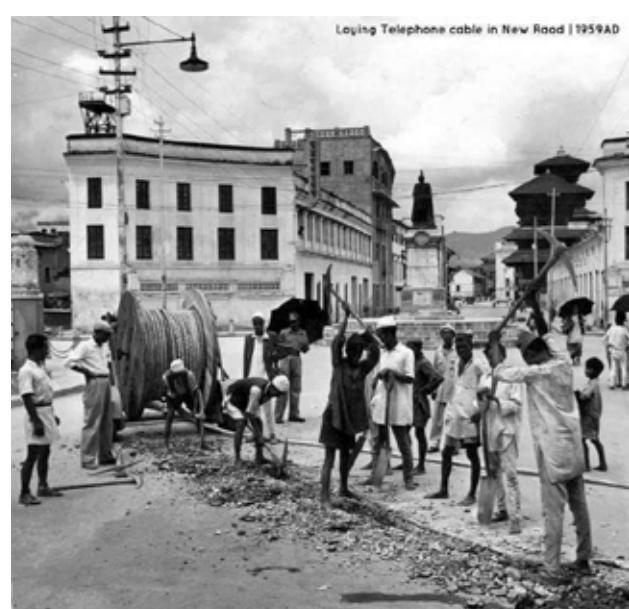
विश्व अर्थतन्त्र

सन् २०२२ को अन्त्यसम्म पनि चीनमा उत्पन्नि भएको कोरोनाको संक्रमण, जारी रुस-युक्रेन युद्धबाट आपूर्तिमा भएको अवरोध र न्यून प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी लगायतका कारणले सन् २०२३ मा विश्वको आर्थिक वृद्धिदर २.८ प्रतिशत मात्र हुने अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषको प्रक्षेपण रहेको छ । सन् २०२२ मा विश्व अर्थतन्त्र ३.४ प्रतिशतले बिस्तार भएको थियो । सन् २०२२ मा विकसित मुलुक र उदयीमान तथा विकासशील मुलुकका अर्थतन्त्रहरू क्रमशः २.७ प्रतिशत र ४ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा सन् २०२३ मा क्रमशः १.३ प्रतिशत र ३.९ प्रतिशत हुने कोषको प्रक्षेपण छ । चीन र भारतको आर्थिक वृद्धिदर सन् २०२२ मा क्रमशः ३ प्रतिशत र ६.८ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०२३ मा क्रमशः ५.२ प्रतिशत र ५.९ प्रतिशत रहने कोषको प्रक्षेपण छ ।

प्रतिशतले मात्र बिस्तार हुने अनुमान रहेको छ । उपभोक्ता मुल्यमा आर्थिक वृद्धि १.८६ प्रतिशत हुने अनुमान छ । वर्ष २०७९/८० को कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि तथा गैर कृषि क्षेत्रको योगदान क्रमशः २४.१ र ७५.९ प्रतिशत रहने अनुमान छ । गत आ.व. को कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि तथा गैर कृषि क्षेत्रको योगदान क्रमशः २४.७ र ७५.३ प्रतिशत रहेको थियो । समीक्षा अवधिको फागुन सम्म औषत उपभोक्ता मुद्रास्फिति ७.९३ प्रतिशत रहेको छ जुन गत आ.व.को सोहि अवधिमा ५.५३ प्रतिशत रहेको थियो ।

देशको अर्थतन्त्रको समीक्षा

नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट प्रकाशित आ.व. २०७९/८० को आर्थिक सर्वेक्षण अनुसार कोभिड १९ महामारीको प्रभाव कम भएसंगै आन्तरिक मागमा भएको बढोत्तरीका कारण वस्तु पैठारी उच्च दरले वृद्धि भई विदेशी मुद्रा सञ्चितिमा दवाव सृजना हुनका साथै नेपाली मुद्राको अमेरिकी डलरसंग भएको उच्च अवमुल्यनले समेत वस्तु पैठारी थप महङ्गो हुदै गएकाले आ.व. २०७८/७९ मा ५.४६ प्रतिशतले वृद्धि भएको अर्थतन्त्र २०७९/८० मा २.१६

दूरसंचार क्षेत्रको समीक्षा

International Telecommunications Union (ITU) ले २०२३ July मा प्रकाशित गरेको प्रतिवेदन^३ अनुसार सन् २०२२ को अन्त्यमा विश्वभर मोबाइल सेवाको औषत घनत्व १०८.० प्रतिशत रहेको छ । विकसित मुलुकमा मोबाइल सेवाको घनत्व १२५.१ प्रतिशत, विकासशील मुलुकमा १००.७ प्रतिशत, अल्पविकसित मुलुकमा ६१.१ प्रतिशत रहेको छ । मोबाइल सेवाको घनत्व सबै भन्दा बढी १४७.४ प्रतिशत कमनवेल्थ अफ इण्डपेण्डेण्ट स्टेट्स (CIS) मा रहेको छ भने सबैभन्दा कम ८६.३ प्रतिशत अफ्रिकामा रहेको छ । एसिया प्यासिफिक क्षेत्रमा मोबाइल सेवाको घनत्व ११०.६ प्रतिशत रहेको छ ।

समग्रमा विश्वको कुल जनसंख्याको ९७.३ प्रतिशत जनसंख्यामा सेलुलर मोबाईल नेटवर्कको पहुँच पुगेको छ भने ३G मोबाईल नेटवर्कको पहुँच १४.८ प्रतिशत जनसंख्यामा ४G-LTE/WiMAX मोबाईल नेटवर्कको पहुँच ८७.७ प्रतिशत जनसंख्यामा पुगेको छ । विकसित देशमा कुल ९९.८ प्रतिशत जनसंख्यामा सेलुलर मोबाईल नेटवर्कको पहुँच पुगेको अबस्था रहेको छ भने न्यून मध्यम आय भएका देशको हकमा कुल ९७.४ प्रतिशत जनसंख्यामा सेलुलर मोबाईल नेटवर्कको पहुँच पुगेको छ । अर्को तर्फ न्यून मध्यम आय भएका देशको ग्रामीण क्षेत्रका ४.५० प्रतिशत जनता अझै पनि सेलुलर मोबाईल नेटवर्कको पहुँचबाट बच्चित रहेका छन् ।

ITU ले प्रकाशित गरेको सोहि प्रतिवेदन अनुसार सन् २०२३ मा विश्वको ६७.४ प्रतिशत घरधुरीमा इन्टरनेटको पहुँच पुगिसकेको छ । घरधुरी अनुसार इन्टरनेटको पहुँच विकसित मुलुकमा ९३.२ प्रतिशत, विकासशील मुलुकमा ५५.१ प्रतिशत र अल्पविकसित मुलुकमा २७.१ प्रतिशत रहेको छ । एसिया प्यासिफिक क्षेत्रमा भने

जम्मा ६५.९ प्रतिशत घरधुरीमा इन्टरनेटको पहुँच पुगेको छ ।

विश्वभरी नै भ्वाइस सेवाको भन्दा डाटा सेवाको माग तिब्र रूपमा बढ्दै गएको पाईन्छ । साथै विभिन्न प्रकारका सफ्टवेयर एप्लिकेशन (Over The Top-OTT) मार्फत निःशुल्क रूपमा इन्टरनेटमा आधारित भ्वाइस टेलिफोन सेवा प्राप्त भएकाले त्यस्ता प्रकारका OTT सफ्टवेयर एप्लिकेशनहरूको व्यापक प्रयोग हुन थालेको छ । जसले गर्दा अन्तर्राष्ट्रिय सेवा बापतको मात्र नभई अन्तरदेशीय भ्वाइस तथा एसएमएस सेवा बापतको राजस्वमा नकारात्मक असर परेको छ । डाटा सेवाको व्यापारमा परिमाणात्मक वृद्धि भएता पनि तिब्र प्रतिस्पर्धात्मक वातावरणका कारण भ्वाइस तथा डाटा सेवाको महसुल दरमा लगातार गिरावट आईरहेको छ । यसका अतिरिक्त डाटा सेवाको महसुल दर भ्वाइस सेवाको महसुल दरको तुलनामा कम रहेकाले समग्रमा दूरसञ्चार सेवा प्रदायकहरूलाई आफ्नो राजस्व कायम गर्न कठीन भईरहेको छ । यसरी विविध कारणले गर्दा स्वाभाविक रूपमा हुन गएको राजस्व गिरावटलाई न्यूनिकरण गर्न ग्राहक मैत्री भ्यालु एडेड सेवा मार्फत राजस्व वृद्धि गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको २०८० असार महिनाको MIS Report अनुसार भ्वाइस सेवाका प्रयोगकर्ताहरूको कुल संख्या ३ करोड ४७ लाख ८२ हजार पुगी टेलिघनत्व ११९.२६ प्रतिशत पुगेको छ । सो मध्ये कम्पनीको बजार हिस्सा ६१.९५ प्रतिशत रहेको छ । यसै गरी यस आ. ब. मा ब्रोडब्याण्ड डाटा सेवाको कुल घनत्व १३५.९० प्रतिशत पुगेको छ र उक्त ब्रोडब्याण्ड डाटा सेवामा कम्पनीको बजार हिस्सा ५१.१६ प्रतिशत रहेको छ ।

^३ <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/stat/default.aspx> अनुसार

संस्थागत सुशासन तथा पारदर्शिता

संस्थागत सुशासन (Corporate Governance) सम्बन्धी अभ्यासलाई उच्च महत्वकासाथ पालना गराउन सञ्चालक समिति र सुशासन कायम गर्न कम्पनी व्यवस्थापन प्रतिबद्ध रहेको छ । कम्पनीले आफ्ना शेयरधनी, सरोकारवालाहरूको हित तथा सेवाग्राहीहरूको अपेक्षा अनुरूप सेवाग्राहीलाई प्रदान गर्ने सेवा तथा सेवाको गुणस्तर वृद्धि गर्न संस्थागत सुशासनलाई आफ्नो नीति तथा नियमहरूको अभिन्न अंगको रूपमा अपनाएको छ । कम्पनीको लक्ष्य तथा उद्देश्य प्राप्तिका लागि आवश्यक प्रणालीको विकास गरी सोको

प्रभावकारी रूपमा पालना गराउनुका साथै अनुगमन गर्ने व्यवस्था गरिएको छ । संस्थागत सुशासनका अभ्यासहरू चुस्त एवं मजबुत बनाउन दूरसञ्चार ऐन, २०५३, कम्पनी ऐन, २०६३, धितोपत्र बोर्ड सम्बन्धी ऐन, २०६३, सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४, सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३, श्रम ऐन, २०७४ लगायत नेपाल सरकार तथा नियामक निकायहरूबाट समय-समयमा जारी गरिएका नीति एवं निर्देशनहरूलाई पूर्णरूपमा पालना गरिएको छ । संघीय संरचना अनुरूप सातै प्रदेशहरूमा प्रादेशिक निर्देशनालय

स्थापना गरिएको छ । धितोपत्र दर्ता तथा निष्कासन नियमावली, २०७३ को नियम २६ को उपनियम (१) बमोजिम त्रैमासिकरूपमा वित्तीय विवरण सार्वजनिक गर्दै वार्षिक प्रतिवेदन नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान अनुसार तयार गर्ने गरिएको छ ।

भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९, सम्पति शुद्धिकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) ऐन, २०६४ लगायत प्रचलित कानूनको पालना गरी भ्रष्टाचार रोकथाम गर्न कम्पनी प्रतिबद्ध रहेको छ । भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ अनुसार कर्मचारीहरूको सम्पति विवरण प्रत्येक आर्थिक वर्षको सुरुमा नै सम्बद्ध निकायमा पठाउने गरिएको छ । भ्रष्टाचार निवारणका लागि आवश्यक नियन्त्रण प्रणाली लागू गरिएको छ । कम्पनीमा वित्तीय अनुशासन कायम राख्न लेखापरीक्षण समिति गठन भई क्रियाशिल रहेको छ । लेखापरीक्षण समितिको भूमिका प्रभावकारी बनाउन लेखापरीक्षण प्रतिवेदन एवं कम्पनीमा स्थापित आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको समय सापेक्ष पुनरावलोकन गरी समय सापेक्ष सुधारका कदमहरू कार्यान्वय गर्ने गरिएको छ । कर्मचारी विनियमावलीमा कर्मचारीहरूले पालना गर्नुपर्ने आचार संहिताको व्यवस्था गरिएको छ । कम्पनीले अगाडि सरोको महत्वपूर्ण योजनाहरू तथा अन्य नियमित कार्यहरू प्रभावकारी ढंगले र मातहत अधिकारीहरू समयमै सम्पन्न गर्न प्रवन्ध निर्देशक र विभागीय प्रमुखहरूबीच, कार्य सम्पादन सम्झौता (Performance Contract) गरी सो अनुसार कार्य सम्पादनको मूल्यांकन गर्ने गरिएको छ । सम्बिधित पदाधिकारीको कार्यवरण सिहत अधिकार प्रत्यायोजन मार्फत जिम्मेवारी र जवाफदेहिता शृजना गराइएको छ । त्यस्तै संस्थागत सुशासनका लागि नागरिक बडापत्र कार्यान्वयन गरिएको छ । नेपाल सरकार, प्रधानमन्त्रीको कार्यालय मातहत रहेको हेलो सरकार, नियामक निकाय लगायत अन्य सरोकारवाला निकायहरूबाट प्राप्त हुने निर्देशन एवं सुझावहरू

पालना गरी सेवाग्राहीका गुनासाहरूलाई उचितरूपमा सम्बोधन गर्न कम्पनी प्रतिबद्ध रहदै आएको छ । साथै खरिद प्रक्रियामा एकरुपता ल्याई पारदर्शी एवम् प्रतिस्पर्धात्मक बनाउन विद्युतीय प्रक्रियाबाट कम्पनीले आफ्नो खरिद प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्दै आएको छ ।

सञ्चालक समिति

कम्पनी ऐन, २०६३, तथा कम्पनीको नियमावलीको नियम १२ अनुसार यस कम्पनीको सञ्चालक समिति गठन भएको छ । सञ्चालक समितिले आफ्नो काम कारवाही कम्पनी ऐन, २०६३, कम्पनीको प्रबन्धपत्र तथा नियमावली अनुसार गर्दै आएको छ । कम्पनीको प्रबन्धपत्रमा भएको व्यवस्था अनुसार ७ जना सञ्चालकहरू रहेका छन् ।

सञ्चालक समितिको संरचना देहायबमोजिम रहेको छ:-

क्र.सं.	सञ्चालकको नाम	पद	प्रतिनिधित्व गर्ने संस्था
१	श्री कृष्ण बहादुर राउत	अध्यक्ष	सचिव, नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय
२	श्री संगिता पहाडी (अर्याल)	सदस्य	निमित्त प्रबन्ध निर्देशक, नेपाल टेलिकम
३	श्री कोशलचन्द्र सुवेदी	सदस्य	सह-सचिव, नेपाल सरकार, कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय
४	डा. टोकराज पाण्डे	सदस्य	सह-सचिव, नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय
५	श्री बायुराम भण्डारी	सदस्य	सह-सचिव, नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय
६	श्री अम्बिका प्रसाद पौडेल	सदस्य	सर्व-साधारण शेयर प्रतिनिधि
७	श्री शंकर लामिछाने	सदस्य	कर्मचारी प्रतिनिधि

सञ्चालक समितिमा भएको हेरफेर र सोको कारण

कम्पनीको सञ्चालक समितिमा भएको हेरफेर निम्नानुसार रहेको छ:-

क्र.सं.	सञ्चालकको नाम	पद	प्रतिनिधित्व गर्ने संस्था	उक्त स्थानमा अगाडि रहेको व्यक्ति	कारण
१	श्री कृष्ण बहादुर राउत	अध्यक्ष	सचिव, नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय निमित्त प्रबन्ध निर्देशक, नेपाल टेलिकम	श्री बैकुण्ठ अर्याल	नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार।
२	श्री संगिता पहाडी (अर्याल)	सदस्य	सह-सचिव, नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय	श्री सुनिल पौडेल	नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार।
३	श्री बाबुराम भण्डारी	सदस्य	सह-सचिव, नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय	श्री उत्तर कुमार खत्री	नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार।
४	श्री झक्क प्रसाद आचार्य	सदस्य	सह-सचिव, नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय	श्री भुपाल बराल	नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार।
५	श्री उत्तर कुमार खत्री	सदस्य	सह-सचिव, नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय	श्री झक्क प्रसाद आचार्य	नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार।
६	डा. टोकराज पाण्डे	सदस्य	सह-सचिव, नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय	श्री उत्तर कुमार खत्री	नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार।
७	श्री सुशील कोइराला	सदस्य	सह-सचिव, नेपाल सरकार, कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	श्री फणिन्द्र गौतम	नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार।
८	श्री कोशलचन्द्र सुवेदी	सदस्य	सह-सचिव, नेपाल सरकार, कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	श्री सुशील कोइराला	नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार।

सञ्चालकहरूलाई भुक्तानी गरिएको पारिश्रमिक, भत्ता तथा सुविधाको रकम

समीक्षा वर्ष २०७९/८० मा सञ्चालक समितिको बैठक ३६ वटा बसेको र उक्त बैठकमा उपस्थित सञ्चालकहरूलाई निम्नानुसार पारिश्रमिक, भत्ता तथा सुविधाको रकम भुक्तानी भएको छ:-

रु

क्र.सं.	पदाधिकारीहरू	पद	बैठकमा उपस्थित संख्या	जम्मा रकम
१	श्री कृष्ण बहादुर राउत	अध्यक्ष	१८	१,३५,०००।००
२	डा. बैकुण्ठ अर्याल	अध्यक्ष	१८	१३५०००।००
३	श्री भुपाल बराल	सदस्य	१३	९७५००।००
४	श्री झक्क प्रसाद आचार्य	सदस्य	३	२२५००।००
५	श्री उत्तर कुमार खत्री	सदस्य	१९	१८०००।००
६	श्री फणिन्द्र गौतम	सदस्य	५	३७५००।००
७	श्री सुशील कोइराला	सदस्य	२९	२१७५००।००
८	श्री बाबुराम भण्डारी	सदस्य	२९	१५७५००।००
९	श्री सुनिल पौडेल	सदस्य	३५	२६२५००।००
१०	श्री अम्बिका प्रसाद पौडेल	सदस्य	२५	१८७५००।००
११	श्री शंकर लामिछाने	सदस्य	३०	२२५०००।००

लेखापरीक्षण समिति

कम्पनी ऐन, २०६३ को अधिनमा रही सञ्चालक समितिले कम्पनीको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, जोखिम व्यवस्थापन, संस्थागत सुशासनको प्रभावकारिताको मूल्यांकन गर्नका लागि गैर कार्यकारी सञ्चालकको संयोजकत्वमा ४ जना सञ्चालक र आन्तरिक लेखापरीक्षण तथा निरीक्षण विभागका प्रमुख सदस्य सचिव रहने गरी लेखापरीक्षण समिति गठन गरेको छ । यस समितिमा निम्न रहेका छन् :

क्र.सं.	पदाधिकारी	पद
१	सञ्चालक श्री कोशलचन्द्र सुवेदी	अध्यक्ष
२	सञ्चालक डा. टोकराज पाण्डे	सदस्य
३	सञ्चालक श्री बावुराम भण्डारी	सदस्य
४	सञ्चालक श्री अम्बिका प्रसाद पौडेल	सदस्य
५	ना प्र नि (आ.ले.प. तथा नि. विभाग) श्री प्रेम बहादुर गुरुङ	सदस्य सचिव

कम्पनीको लेखापरीक्षण समितिले कम्पनी ऐन, २०६३ को दफा १६४ र १६५ को प्रावधान अनुसार कम्पनीको वित्तीय स्थिति, आन्तरिक नियन्त्रण तथा जोखिम व्यवस्थापन प्रणाली, प्रचलित नियम कानूनहरूको अनुपालन, लेखा नीतिको परिमार्जन तथा कार्यान्वयन र लेखापरीक्षण कार्यक्रम बारे नियमित समीक्षा गरी सञ्चालक समिति मार्फत व्यवस्थापनलाई आवश्यक निर्देशन दिँदै आएको छ ।

लेखापरीक्षण समितिको प्रमुख उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् :

- आन्तरिक लेखापरीक्षण तथा बाह्य लेखापरीक्षणमा औँल्याइएका विषयहरूमा आवधिक रूपमा समीक्षा गरी सो सम्बन्धमा अपनाउनु पर्ने कदम बारे व्यवस्थापनलाई आवश्यक निर्देशन दिने र सो सम्बन्धी सुझाव सञ्चालक समितिमा पेश गर्ने ।
- कम्पनीको वार्षिक वित्तीय विवरणलाई सही र यथार्थ बनाउन व्यवस्थापनलाई आवश्यक निर्देशन दिने ।
- प्रचलित नियम, कानूनमा भएको व्यवस्था तथा नियमनकारी निकायबाट जारी गरिएका निर्देशनहरूको पालना गरे, नगरेको सम्बन्धमा समीक्षा गर्ने ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्बन्धी विस्तृत कार्य योजना तयार गरी सोको आधारमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउने ।
- कम्पनीको काम कारबाहीमा नियमिता, मितव्ययिता, औचित्यता, प्रभावकारिता जस्ता कुराहरू अवलम्बन भए नभएको बारे समीक्षा गरी सो सम्बन्धमा अपनाउनु पर्ने कदम बारे व्यवस्थापनलाई आवश्यक निर्देशन दिने र सो सम्बन्धी सुझाव सञ्चालक समितिमा पेश गर्ने ।
- कम्पनी ऐन, २०६३ को दफा १६५ मा उल्लेख भएका कार्यहरू गर्ने ।

समीक्षा अवधिमा यस समितिले गरेका प्रमुख कार्यहरूको संक्षिप्त विवरण देहाय बमोजिम रहेको छन् :

- आन्तरिक नियन्त्रण, जोखिम व्यवस्थापन प्रणाली र प्रशासनलाई अङ्ग सुदृढ पार्न सुधारको आवश्यकता रहेका क्षेत्रहरूमा व्यवस्थापनलाई आवश्यक निर्देशन दिइएको ।
- कम्पनीको आन्तरिक तथा बाह्य लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औँल्याइएका बुँदाहरूको प्रतिक्रिया र प्रगतिको समीक्षा गरी सुधारको लागि आवश्यक निर्देशन दिइएको ।
- कम्पनीले प्रचलित नियम, कानूनमा भएको व्यवस्था र नियमनकारी निकायले दिएको निर्देशन परिपालना गरे, नगरेको सम्बन्धमा छलफल गरिएको ।
- कम्पनीको आसामी बाँकी, राजस्व वृद्धि, खर्च नियन्त्रण तथा आर्थिक अनुशासन सम्बन्धी छलफल तथा निर्देशन दिइएको ।
- आ.व. २०७९।८० को प्राविधिक परीक्षण गर्न विषय वस्तुहरूमा छलफल तथा विषयहरू छनौट गरिएको ।
- प्राविधिक परीक्षणको प्रतिवेदन माथि छलफल तथा सुधारको लागि आवश्यक निर्देशन दिइएको ।
- कम्पनीको आ.व. २०७९।८० को अन्तिम लेखापरीक्षकको पारिश्रमिक तथा नियुक्तिका शर्तहरूको सिफारिस गरिएको ।
- कम्पनीको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको समीक्षा तथा मूल्यांकन गरिएको ।

समीक्षा अवधिमा लेखापरीक्षण समितिको बैठक १३ पटक बसेको र समितिका पदाधिकारीहरूलाई निम्नानुसारको बैठक भत्ता भुक्तानी गरिएको :

क्र.सं.	पदाधिकारीहरू	पद	बैठक संख्या	भत्ता रकम रु.
१	सञ्चालक श्री भुपाल बराल	अध्यक्ष	७	५२,५००।००
२	सञ्चालक श्री सुशील कोइराला	अध्यक्ष	६	४५,०००।००
३	सञ्चालक श्री श्री सुशील कोइराला	सदस्य	४	३०,०००।००
४	सञ्चालक श्री उत्तर कुमार खत्री	सदस्य	७	५२,५००।००
५	सञ्चालक श्री फणीन्द्र गौतम	सदस्य	३	२२,५००।००
६	सञ्चालक श्री अमिका प्रसाद पौडेल	सदस्य	९	६७,५००।००
७	सञ्चालक श्री झिक्क प्रसाद आचार्य	सदस्य	२	१५,०००।००
८	सञ्चालक श्री बावुराम भण्डारी	सदस्य	६	४५,०००।००
९	ना.प्र.नि.(आ.ले.प. तथा नि. विभाग) श्री प्रेम गुरुङ	सदस्य	१३	९७,५००।००
जम्मा				४,२७,५००।००

आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली

संस्थागत दक्षता र प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न, समयमै सही र पूर्ण वित्तीय विवरण तथा व्यवस्थापकीय सूचना उपलब्ध गराउन तथा ऐन, नियमका पालना गर्न आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ । साथै जालसाजी रोकन, गल्ती कम गर्न र जोखिम व्यवस्थापन गर्न आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली हुन जरुरी हुन्छ । कम्पनीको उद्देश्य पूरा गर्न र आर्थिक अनुशासन कायम राख्न प्रभावकारी नियन्त्रण प्रणाली अपरिहार्य रहेको छ । यी विषयलाई मध्येनजर गरी समितिले आवश्यकतानुसार विनियम, कार्यविधि, नीति तथा मापदण्ड तयार गरी प्रभावकारी रूपमा लागू गरेको छ । यस्ता विनियम, कार्यविधि, नीति तथा मापदण्डहरूलाई जोखिम पहिचान तथा निराकरण गर्नको लागि समय सापेक्ष परिमार्जन गरी अद्यावधिक गर्ने गरिएको छ । कम्पनीको नियन्त्रण प्रणालीलाई थप प्रभावकारी बनाउन कम्पनीमा एक छुटै आन्तरिक लेखापरीक्षण तथा नियरीक्षण विभाग गठन गरिएको छ । यस विभागले लेखापरीक्षण समितिको प्रत्यक्ष निगरानी र रेखदेखमा काम गर्दछ । लेखापरीक्षण समितिले नियमित रूपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण,

बाह्य लेखापरीक्षण र नियरीक्षण प्रतिवेदनहरूको समीक्षा गरी सञ्चालक समितिलाई कम्पनीको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको प्रभावकारिताका विषयमा स्वतन्त्र रूपले जानकारी गराउने गरेको छ । आन्तरिक लेखापरीक्षण तथा नियरीक्षण विभागले सञ्चालक समितिले स्वीकृत गरेको आन्तरिक लेखापरीक्षण कार्यविधि र प्रचलित कानून तथा मूल्य मान्यताको आधारमा जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण गर्ने गर्दछ । कम्पनीको नियन्त्रण प्रणालीलाई थप प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक दुई वर्षको अन्तरालमा कम्तीमा एकपटक आय सुनिश्चितताको परीक्षण (Revenue Assurance Audit), कार्यसम्पादनको परीक्षण (Performance Audit) र प्राविधिक परीक्षण (Technical Audit) गराउने व्यवस्था गरिएको छ । सोही बमोजिम आन्तरिक लेखापरीक्षण तथा नियरीक्षण विभागमा यस सम्बन्धी कार्यको लागि छुटै प्राविधिक इकाई गठन भई कार्य भझरहेको छ । त्यस्तै राजस्व चुहावट नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यले राजस्व निगरानी तथा अनुगमन समिति क्रियाशील रहेको छ ।

लेखापरीक्षक

कम्पनीको आ.व. २०७९।८० को लागि महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट प्राप्त परामर्श बमोजिम अन्तिम लेखापरीक्षकमा नियुक्त हुनु भएका लेखापरीक्षकद्वय चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट श्री पियुष आनन्द तथा चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट श्री महेश कुमार गुराँगाईबाट लेखापरीक्षण

कार्य सम्पन्न भएको छ । आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को लेखापरीक्षण गर्नको लागि महालेखापरीक्षकको कार्यालयको परामर्श तथा लेखापरीक्षण समितिको सिफारिस अनुसार यस साधारण सभाबाट लेखापरीक्षकको नियुक्ति गरिनेछ ।

ग्राहक सेवा

कम्पनीले आफ्नो सफलताको आधारको रूपमा ग्राहक आधार वृद्धि एवं प्रभावकारी ग्राहक सेवालाई मानकको रूपमा लिँदै आएको छ । सोही अनुरूप विश्व बजारमा स्थापित भएका नवीनतम प्रविधिको अवलम्बन गरी ग्राहक वर्गको रुचि एवं चाहना बमोजिमका दूरसञ्चार सेवा प्रदान गर्दै आएको छ । ग्राहकवर्गको गुनासो तथा

जिज्ञासालाई प्रभावकारी रूपमा सम्बोधन गर्न Chatbot, IVR, USSD, SMS, Social Media, Website आदिको उच्चतम प्रयोग गर्दै आईरहेको छ । यसका आतिरिक्त ७७ जिल्लास्थित कम्पनीका कार्यालयहरूबाट ग्राहक सेवा प्रदान गरिनुका साथै गुनासो व्यवस्थापन समेत गर्ने गरिएको छ ।

वातावरण संरक्षणमा कर्मपनीको योगदान

कम्पनीले निवन्तम प्रविधिको प्रयोग मार्फत आफ्ना कार्यहरूलाई Automation गर्ने र कागजको खपत कम गर्न Digital Signature र Document Management System कार्यान्वयनका लागि तीव्रताका साथ कार्य गरिएको छ । प्लास्टिक कार्डको खपत कम गरी Digital payment लाई प्रवर्द्धन गर्ने MPOS प्रविधि मार्फत सहज रूपमा रिचार्ज गर्ने कार्यलाई थप प्रोत्साहन गरिएको छ । हाल

Digital भुक्तानी मार्फत दूरसञ्चार लगायतका अन्य Utility सेवाको भुक्तानीका लागि सहयोग पुग्ने गरी सहायक कम्पनी मार्फत सेवा प्रदान गरिएको छ । डिजेल, पेट्रोलबाट सञ्चालित पुराना सवारी साधनको परिचालन क्रमिक रूपमा कम गराउँदै विद्युतीय सवारीसाधनले प्रतिस्थापन गर्ने कार्य सुरु गरिएको छ ।

सरोकारवालासँगको सर्वबन्ध

कम्पनीले आफ्नो व्यावसायसँग सरोकार राख्ने सबै सरोकारवालासँग सौहार्दपूर्ण व्यावसायिक सम्बन्ध कायम गर्दै आएको छ । कम्पनीले नेपाल सरकारका निकायहरू, दूरसञ्चार नियामक, सेवा बिस्तार एवं सेवा प्रवाहका लागि महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने सडक विभाग, विद्युत प्राधिकरण लगायत अन्य निकायहरूसँग सुमधुर सम्बन्ध कायम गर्दै आएको छ । त्यसैगरी दूरसञ्चार तथा सूचना प्रविधिसँग

सम्बन्धित उपकरण उत्पादन गर्ने निर्माता कम्पनी, आपूर्तिकर्ता तथा परामर्शदाताहरूसँग निरन्तर सुमधुर सम्बन्ध कायम गर्दै आएको छ ।

शेयरधनी महानुभावहरू तथा अन्य सरोकारवालाहरूको जानकारीको लागि कम्पनीले वित्तीय एवं अन्य जानकारीहरू नियमित रूपमा कम्पनीको वेब पेज, पत्रपत्रिका, न्युजलेटर, वार्षिक प्रतिवेदन तथा पत्रकार सम्मेलन मार्फत उपलब्ध गराउँदै आएको छ ।

जोखिम त्यावस्थापन

वित्तीय तथा व्यावसायिक गतिविधिहरूलाई मूल्याङ्कन गरी कम्पनीलाई हुन सक्ने सम्भावित नोक्सानी/जोखिमलाई कम गर्न हामी प्रतिवद्ध छौं । दूरसञ्चार प्रविधिको विकास, Data सेवा र Smart Phone को बढ्दो प्रयोगका कारण OTT (जस्तै Viber, WhatsApp, Messenger आदि) सेवाहरूको व्यापक प्रयोग भएको कारणले विदेशबाट हुने आगमन कल र मुलुकबाट हुने बहिर्गमनकलको परिमाणमा पनि असर परेको छ । कम्पनीले प्राप्त गर्ने राजस्वमा मुलुक भित्रिने अन्तर्राष्ट्रिय कल बापतको रकमको ठूलो योगदान रहने गरेको छ । बढ्दो प्रतिस्पर्धाको कारणले व्यापार प्रवर्द्धनको क्रममा महसुलमा कटौती गर्नुपर्ने बाध्यात्मक अवस्था रहेको छ । यी कारणहरूले गर्दा कम्पनीको समग्र राजस्वमा चुनौती थपिएको छ ।

कम्पनीले अन्तर्राष्ट्रिय अन्तरआवद्धताबाट घट्न गएको राजस्व पूर्ति गर्ने र कम्पनीको समग्र राजस्व वृद्धि गर्न कम्पनीमा भएका स्रोत तथा साधनहरूलाई अधिकतम परिचालन गरेको छ । साथै डाटा सेवा, भ्यालुएडेड सेवा तथा अन्य नवीन सेवाका विकास तथा बिस्तार मार्फत आय वृद्धि गर्न आफ्नो सम्पूर्ण ध्यान केन्द्रित गरेको छ । उच्च गतिको डाटा सेवाको बढ्दो मागलाई सम्बोधन गर्न ब्यान्डविथ थप गरी प्रतिस्पर्धात्मक मूल्यमा इन्टरनेट सेवा उपलब्ध गराइएको छ । साथै ग्राहकहरूलाई अत्याधुनिक सेवा प्रदान गर्न बिलिङ्ग प्रणालीमा समेत समयसापेक्ष सुधार गरिएको छ ।

कम्पनीको वित्तीय अवस्था सुधार गर्न तारहित सेवाहरूको आमूल रूपान्तरण सहितको बिस्तार, अन्तर्राष्ट्रिय रोमिङ्ग सेवाको बिस्तार र

सेवाहरूको गुणस्तर सुधार लगायतका कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ। यसबाट कम्पनीको राजस्व वृद्धि हुने अपेक्षा गरिएको छ।

कम्पनीको नेटवर्कको अनधिकृत प्रयोग गरी कम्पनीको आय र मुलुकको राजस्व चुहावट गर्न केही व्यक्ति र समूहले गैरकानूनी रूपमा अन्तर्राष्ट्रिय आगमन कल बाइपासका आधुनिक प्रविधि उपयोग गर्ने गरेको पाइएको छ। दूरसञ्चार र सूचना प्रविधिको माध्यमबाट मुलुकको समग्र विकासमा टेवा पुऱ्याइरहेको यस कम्पनीको आर्थिक स्वास्थ्यमा Call bypass जस्ता गैरकानूनी कार्यले प्रतिकुल प्रभाव

पारिरहेको छ। यस्ता गैरकानूनी क्रियाकलाप निरुत्साहित र नियन्त्रण गरी राजस्व चुहावटको नकारात्मक असर न्यूनीकरण गर्न कम्पनीले नेपाल प्रहरीको केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरोसँगको सहकार्यमा राजस्व चुहावट नियन्त्रण गर्नुको साथै सोका लागि विभिन्न आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गर्दै आएको छ।

बजारको तीव्र प्रतिस्पर्धालाई न्यूनीकरण गर्न सस्तो सुलभ तथा भरपर्दो सेवा प्रदान गरी ग्राहकलाई कम्पनीका सेवाहरूमा नै आबद्ध गराइराख्ने रणनीति लिईएको छ।

कर्मचारी प्रति कर्मपनीको योगदान

ईमान्दार, प्रतिवद्ध, र उत्प्रेरित मानव संशाधन बिना कुनै पनि संस्थाले लक्ष्य हासिल गर्न सक्दैन। कम्पनीले आफ्ना कर्मचारीहरूलाई सदैव महत्वपूर्ण सम्पत्तिको रूपमा लिएको छ। दक्ष र प्रतिभाशाली कर्मचारी नभएसम्म कम्पनीको प्रगति हुन नसक्ने वास्तविकतालाई पूर्वरूपले अड्गीकार गरी कर्मचारीको व्यवस्थित परिचालनमा विशेष ध्यान दिइएको छ। कम्पनीका कर्मचारीहरूले सम्पादन गर्नुपर्ने कार्य विवरण, लक्ष्य र प्रगति मूल्यांकन परिसूचकहरू विकास गरी सो बमोजिम निजहरूको कार्यसम्पादन मूल्यांकन गर्ने कार्यको सुरुवात गरिएको छ।

कर्मचारी भर्ना

कम्पनीमा दक्ष तथा सक्षम कर्मचारी भर्ना गर्नको लागि पारदर्शी नीति नियम तथा मापदण्डहरू लागू गरिएको छ। कम्पनीले कर्मचारी भर्ना निश्चित मापदण्डको आधारमा प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट गर्ने गरेको छ। साथै संविधानको मर्म अनुसार समावेशिताको सिद्धान्तको आधारमा समेत कर्मचारी भर्ना गर्ने गरिएको छ।

सेवा तथा सुविधा

कार्यरत कर्मचारीहरूलाई कम्पनीले आकर्षक सेवा सुविधा उपलब्ध गराउँदै आएको छ। कर्मचारीहरूको सेवा-सुविधामा तलब, भत्ता, बोनस, प्रोत्साहन भत्ता रहेको छ। तह ११ र तह १० का कर्मचारीहरूलाई सवारी साधनको सुविधा पनि उपलब्ध गराइएको छ। देशको आर्थिक अवस्थालाई मध्यनजर गरी कर्मचारीको सेवा-सुविधा समयानुकूल पुनरावलोकन गर्ने गरिएको छ। त्यस्तै कर्मचारीहरूलाई पोशाक भत्ता, औषधी उपचार खर्च, दुर्घटना बिमा, सापटी, विभिन्न प्रकारका बिदा, टेलिफोन, मोबाइल, इन्टरनेट र सीयुजी सुविधा उपलब्ध गराइएको छ।

समीक्षा अवधिमा नियुक्ति तथा बढुवा पदस्थापन र सरुवा कार्यविधि २०७८, सरुवाका लागि Online Transfer request भर्न सक्ने व्यवस्था मिलाइएको छ। कर्मचारीहरूको सेवा-सुविधामा गरिएको खर्चको विवरण लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको छ।

कार्यसम्पादन सरकौता

कम्पनीका निर्धारित लक्ष्य, योजना नियमित कार्यहरू समयमै सम्पन्न गर्ने प्रतिबद्धताका साथ कम्पनीका प्रबन्ध निर्देशक तथा प्रमुख प्राविधिक अधिकृत, प्रमुख व्यावसायिक अधिकृत, प्रमुख सञ्चालन अधिकृत, प्रमुख मानव संसाधन अधिकृत, प्रमुख वित्तीय अधिकृत, वायरलाईन तथा ग्राहक सेवा निर्देशनालयका निर्देशक र

वायरलेस सेवा निर्देशनालयका निर्देशक बीच कार्यसम्पादन सम्झौता भएको छ। साथै निर्देशक तथा विभागीय प्रमुख र प्रबन्धकहरू बीच समेत कार्यसम्पादन सम्झौता भएको छ। त्यस्तै समीक्षा अवधिमा कार्यसम्पादन सम्झौता ८ तहका कर्मचारीसम्म बिस्तार गर्ने कार्य थालनी गरिएको छ।

तालिम तथा वृत्ति विकास

मानव संसाधनलाई सृजनाशील, सकारात्मक, अद्यावधिक र उत्प्रेरित बनाई राख्न तालिमको व्यवस्था गरिएको छ। मानव संसाधनको

विकासले दैनिक कार्यमा सहयोग गर्ने मात्र नभई कम्पनीमा नयाँ सोच, नयाँ प्रविधिहरू भित्राउन मद्दत पुग्ने कुरामा सञ्चालक समिति

विश्वस्त छ । तालिम खर्च नभई लगानी हो भन्ने हाप्रो मान्यता रहेको छ । त्यसैले सक्षम तथा व्यावसायिक जनशक्ति तयार गर्न कम्पनीले निरन्तर लगानी गरिएको छ । बदलिँदो परिवेश, गतिशील प्राविधिक वातावरणमा आफ्ना कर्मचारीहरूलाई समयसापेक्ष, दक्ष र सीप युक्त बनाउन तथा कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका साथसाथै प्रोत्साहन गर्नका लागि कम्पनीले समय-समयमा विभिन्न आन्तरिक तथा बाह्य तालिम एंवं गोष्ठीहरूमा कर्मचारीलाई सहभागी गराउँदै

आएको छ । समीक्षा वर्षमा दूरसञ्चार तालिम तथा अनुसन्धान केन्द्रबाट कुल १२५ वटा तालिम सञ्चालन गरिएको छ भने ५४३ कर्मचारीलाई समीक्षा वर्षमा वैदेशिक तालिम तथा गोष्ठीमा सहभागी गराइएको छ । पारदर्शी ढंगले स्तरवृद्धिको लागि वार्षिक रूपमा कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादन मूल्यांकन निश्चित मापदण्डको आधारमा गर्ने गरिएको छ । कम्पनीमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण यस प्रकार रहेको छ :

		२०७९।८०			२०७८।७९		
तह	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	
अधिकृत	२४७	१७९५	२०४२	२२७	१७८०	२००७	
सहायक	२७१	१५६२	१८३३	२६६	१५४५	१८११	
जम्मा	५१८	३३५७	३८७५	४९३	३३२५	३८१८	
बढी (घटी)	२५	३२	५७				

राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा कर्मचारीको योगदान

दूरसञ्चार सेवालाई आर्थिक विकासको सम्बाहकको रूपमा स्वीकार गरिएको सन्दर्भमा कम्पनीले कर राजस्व संकलन, डिजिटल डिभाइड न्यूनीकरण, डिजिटल साक्षरता बिस्तार, e-governance अवधारणा साकार, ज्ञानमा आधारित समाज निर्माणको माध्यमबाट राष्ट्र निर्माणमा अतुलनीय योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ । मूलतः कम्पनीको कुल आयको ५० प्रतिशत भन्दा अधिक हिस्सा आयकर, मूल्य अभिवृद्धि कर, सेवा शुल्क रोयल्टी, लाभांश

लगायत शीर्षकमा सरकारी राजस्व बापत जम्मा गर्दै आएको तथ्य म यहाँहरूलाई स्मरण गराउन चाहन्छु । यसले देशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिमा कम्पनीको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको संकेत गर्दछ । आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा कर तथा गैहकर बापत रु.२८ अर्ब ४६ करोड सरकारी कोषमा योगदान गरेका छौं, जुन कम्पनीको कुल राजस्वको ६४.०७% रहेको छ ।

डिजिटल डिभाइड न्यूनीकरण तथा डिजिटल फ्रेमवर्कमा कर्मचारीको योजना

देशको समग्र विकासमा सञ्चार तथा सूचना प्रविधिको महत्वपूर्ण योगदान रहेको हुन्छ । कम्पनीले सेवा बिस्तार गर्दा नाफा नहुने दुर्गम एंवं अति विकट स्थानमा समेत भौगोलिक विविधता सुहाउँदै उपयुक्त प्रविधि प्रयोग गरी सस्तो र भरपर्दो दूरसञ्चार सेवा उपलब्ध गराउँदै आईहेको छ । इन्टरनेटको पहुँच बिस्तारले डिजिटल डिभाइड न्यूनीकरण गर्नमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउँदछ । इन्टरनेटको पहुँच बिस्तारलाई नेपाल सरकारले समेत डिजिटल नेपाल अवधारणा कार्यान्वयनका लागि अत्यावश्यक एउटा आधार स्तम्भको रूपमा लिइएको छ । इन्टरनेटले सूचना र सञ्चारमा सहज पहुँच स्थापना गर्न मद्दत पुऱ्याउनुका साथै विकासका अन्य अवसरहरू समेत उपलब्ध

गराउने हुनाले कम्पनीले 4G LTE प्रविधि मार्फत देशभर द्रुतगतिको इन्टरनेट सेवा बिस्तारमा बिशेष जोड दिएको छ । कम्पनीले विभिन्न प्राविधि मार्फत ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराइहेको परिप्रेक्ष्यमा 4G LTE प्रविधि मार्फत प्रदान गरिएको इन्टरनेट सेवाले डिजिटल डिभाइडमात्र नभई ब्रोडब्याण्ड डिभाइड समेत न्यूनीकरण गर्न उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ ।

डिजिटल नेपाल फ्रेमवर्कमा जम्मा ८ वटा प्रमुख क्षेत्रहरूलाई समेट्ने गरी नेपाललाई आर्थिक सामाजिक प्रगतितर्गत निर्देशित गर्न कम्पनीको देहाय बमोजिम कार्य गरेको गरेको छ:

- **डिजिटल फाउन्डेशन**

कम्पनीले फोरजी सेवा देशको ७४० वटा स्थानीय निकायहरुमा बिस्तार गरिसकेको छ भने बाँकी स्थानीय निकायहरुमा चाँडै पुऱ्याउने लक्ष्य राखेको छ । कम्पनीको फोरजी सेवा मार्फत डिजिटल साक्षरता बढाउन तथा स्थानीय निकायहरु लगायतमा विद्युतिय सुशासन उपलब्ध गराउन सजिलो भएको छ । कम्पनीको लक्ष्य वायरलेस तथा वायरलाईन प्रविधि मार्फत अत्याधुनिक दूरसञ्चार सेवाको पहुँच सबै नागरिकमा उपलब्ध गराउने हो ।

- **कृषि**

कृषि क्षेत्रमा प्रयोग हुने विभिन्न प्रविधिमा कनेक्टिभिटि प्रदान गर्ने कम्पनीको वायरलेस प्रविधि अन्तर्गत अत्याधुनिक फोरजी सेवा, श्रीजि सेवा र VAS प्रणाली मार्फत गर्न सकिने गरी कम्पनीले सेवा बिस्तार गरेको छ जसले कृषिको उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने आशा गरिएको छ ।

- **स्वास्थ्य**

स्वास्थ्य सेवा जस्तै Tele health, Tele medicine आदिलाई आवश्यक पर्ने अत्याधुनिक फोरजी सेवा, श्रीजि सेवा कम्पनीले देशका प्राय सबै स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा पुऱ्याएको छ जसले ग्रामिण क्षेत्रका स्थानीयहरुले स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्न सकिरहेको छन् । कम्पनीले स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित सूचनाहरु Bulk SMS तथा CRBT मार्फत निःशुल्क प्रदान गरिरहेको छ ।

- **शिक्षा**

शिक्षा क्षेत्रलाई डिजिटल प्रविधि मार्फत शैक्षिक निजिआहरुमा सुधार ल्याउने नेपाल सरकारको उद्देश्यलाई कम्पनीको विभिन्न वायरलेस तथा वायरलाईन प्रविधिले सहयोग पुऱ्याएको कम्पनीले विश्वास लिएको छ । कम्पनीले शिक्षासँग सम्बन्धित सूचनाहरु Bulk SMS तथा CRBT मार्फत निःशुल्क सिम वितरण र शैक्षिक सामग्रीको लागि विभिन्न offer/package सञ्चालनमा ल्याएको छ ।

- **उर्जा**

उर्जा उत्पादन हुने स्थान विशेषगरी विजुली उत्पादन हुने स्थानमा कम्पनीले वायरलेस प्रविधि मार्फत सेवा सञ्चालन गरिरहेको छ । साथै विद्युत प्राधिकरणको स्मार्ट मिटरको लागि M2M सिम कार्ड प्रदान गरिरहेको छ ।

- **पर्यटन**

कम्पनीले पर्यटकिय स्थानहरुमा अत्याधुनिक र गुणस्तरिय सञ्चार सेवा प्रदान गर्दै आएको छ । साथै कम्पनीले पर्यटकलाई आकर्षित गर्न “Tourist SIM/offer” सञ्चालन गरिरहेको छ ।

- **वित्त**

वित्तीय सेवालाई डिजिटल बनाउन कम्पनीले वायरलेस तथा वायरलाईन प्रविधि मार्फत सेवा सञ्चालन गरिरहेको छ । विभिन्न POS उपकरणहरुमा SIM card हरु उपलब्ध गराउँदै आएको छ । साथै विना इन्टरनेट पनि Transaction गर्न नेपाल टेलिकमको सहायक कम्पनी नेपाल डिजिटल पेमेन्ट्स कम्पनी लिमिटेडले “नमस्ते पे” वालेट सेवा सञ्चालनमा ल्याएको छ । ‘नमस्ते पे’ लगायतका मोबाइल वित्तीय सेवाहरु एवम् मोबाइल बैंकिंग मार्फत कम्पनीको ग्राहक सेवा केन्द्रहरुमा क्यूआर “QR” स्क्यान गरी भुक्तानी गर्ने मिल्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

- **सहरी पूर्वाधार**

शहरी पूर्वाधारको विकास तथा सो क्रममा शहरी सौन्दर्य समेतको उचित व्यवस्थापनको लागि कम्पनीले सेवाहरुको पहुँच बिस्तार तथा सेवाहरुको विकासको क्रममा उचित मापदण्ड अपनाउने तथा सम्बन्धित अन्य निकायहरुसँग सहकार्य एवम् समन्वय गर्ने गरेको छ ।

डिजिटल नेपालका पहलले जल व्यवस्थापन, फोहरमैला व्यवस्थापन, सार्बजनिक यातायात जस्ता शहरी पूर्वाधारका आवश्यक सेवाहरुमा सुधार ल्याउन कम्पनीले देशभरी वायरलेस तथा वायरलाईन प्रविधि मार्फत सेवा सञ्चालन गरिरहेको छ ।

आगामी योजनाहरू

दूरसञ्चार सेवाको विस्तारको लागि
आधुनिक प्रविधि सहितको पूर्वाधार
विकास गर्ने सम्बन्धमा:

- 4G/LTE सेवा तथा FTTH सेवा बिस्तारको लागि Backbone Network को स्टरोन्नति गर्ने ।
  - पूर्वाधार निर्माणको खर्चलाई मितव्ययी तथा प्रभावकारी बनाउन पूर्वाधारको सहप्रयोग गर्ने ।
  - बढि लागत लाने र कम प्रतिफल प्राप्त हुने उच्च हिमाली तथा पहाडी क्षेत्रका दुर्गम र विकट स्थानमा ग्रामिण दूरसंचार विकास कोषको रकम प्रयोग गरी पूर्वाधार (Tower, Transmission Link, Power तथा RAN Equipment) तयार गर्न नेपाल दूरसंचार प्राधिकरण र नेपाल सरकार संचार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयसंग समन्वय गर्ने ।
  - अन्तरदेशीय सूचना महामार्गलाई भरपर्दो बनाउन Multiple Cross Border Optical Fiber Network बिस्तार गर्ने ।
  - ग्रामिण दूरसंचार विकास कोष (RTDF) मार्फत मध्यपहाडी लोकमार्गमा Optical Fiber Network मार्फत सूचना महामार्ग निर्माणको आयोजना सम्पन्न गर्ने ।
  - सेवाको पहुँच नपुगेका स्थानहरुको पहिचान गरी सेवाको सुनिश्चितता कायम गर्न Tower, Power तथा BTS हरु जडान गर्ने ।
  - विद्युत पहुँच नभएका स्थानरुमा Solar Power System जडान गर्ने ।
  - आयोजना व्यवस्थापनलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउने ।

देशव्यापी रूपमा वायरलाईन तथा
वायरलेस सेवा विस्तार गर्ने सम्बन्धमा:

- Time Division Multiplexing (TDM) based Host र Remote Switching Unit (RSU) लाई FTTH प्रविधिबाट प्रतिस्थापन गरी आ.व. २०८०।८९ मा FTTH सेवा वितरण लाई निरन्तरता दिने ।
  - FTTH प्रविधि बिस्तार नभएका क्षेत्रमा अन्य प्रविधि मार्फत वायरलाईन ब्रोडब्याण्ड इन्टरनेट सेवाको बिस्तार गर्ने ।
  - FTTH /Leased Line वितरणको लक्ष्य प्राप्तिका लागि प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गर्ने ।
  - FTTH प्रविधि बिस्तार नभएका क्षेत्रमा PSTN मार्फत Voice सेवा प्रदान गर्ने ।

- सेवा बिस्तारलाई थप प्रभावकारी बनाउन बाह्य स्रोतको जनशक्ति परिचालन गर्ने ।
  - SIP/Easy Call सेवालाई नेपाल मित्र प्रयोग गर्ने ।
  - 2G/4G सेवा बिस्तारलाई निरन्तरता दिने ।
  - 5G प्रविधिको परीक्षण गर्ने ।
  - १८०० MHz मा संचालित 2G सेवालाई क्रमिक रूपमा बन्द गरी B3 LTE को Bandwidth Upgrade गरी 20MHz पुऱ्याउने ।
  - CDMA प्रविधिलाई 4G/LTE प्रविधिबाट प्रतिस्थापन गर्ने ।
  - कम्पनीको साधन स्रोत तथा जनशक्तिको उच्चतम प्रयोग गरी सेवा बिस्तार गर्ने ।
  - अन्तराष्ट्रिय लिज सेवा बिस्तार गर्ने ।
  - रोमिङ सेवा बिस्तार गर्ने ।

भरपर्दो र गुणस्तरीय दूरसञ्चार सेवा
प्रदान गर्ने सम्बन्धमा:

- कम्पनीले उपलब्ध गराउने सेवामा नियामक निकायले तोकेको मापदण्ड अनुसारको KPI (Key Performance Indicators) कायम गर्ने निरन्तर अनुगमन गरी सेवाको मर्मत संभार तथा सञ्चालन प्रभावकारी बनाउने ।
  - कम्पनीबाट प्रदान गरिएका सेवाहरु चुस्त दुरुस्त राख्न Preventive / Corrective Maintenance तथा Network Optimization कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउने ।
  - 2G/3G Core and Associated Transport Network Modernization गर्ने ।
  - मर्मत संभार कार्यलाई चुस्त दुरुस्त बनाउन Insource/Outsource/Managed Service/Mixed Model को अवधारणा लागू गर्ने ।
  - राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय अन्तरआवधताको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने ।
  - Service Level Agreement गरि FTTH सेवाका Corporate ग्राहकहरूलाई आकर्षित गर्ने ।
  - प्रतिस्पर्धात्मक दूरसञ्चार बजारको अध्ययन तथा अनुसन्धान गरी नवीनतम सेवाहरूको बिस्तार गर्ने ।
  - Discounted Inter-Operator Tariff (DIOT) सम्झौता गर्ने ।
  - कम्पनीका सेवाहरूको आक्रामक रूपमा प्रचार प्रसार, व्यापार प्रवर्द्धन तथा बजारीकरण गर्ने ।

- कम्पनीको Visibility तथा Brand Value बढाउने।
- सिम तथा रिचार्जको वितरण प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गर्ने।
- कम्पनीले प्रदान गर्ने VAS सेवाको दायरालाई फरकिलो बनाइ सेवामा विविधिकरण गर्ने।

सांगठनिक, व्यवस्थापकिय तथा प्रतिस्पर्धी क्षमतामा अभिवृद्धि तथा प्रणालीगत सुधार गर्ने सम्बन्धमा:

- कार्यसम्पादनको आधारमा कर्मचारीलाई प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराउने।
- संस्थागत सुधार तथा विकास गर्ने।
- दूरसंचार कार्यालयहरूको कार्य क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।
- विभिन्न प्रकारका अवकास योजना लागू गर्ने।
- ट्रेड युनियन र व्यवस्थापन बीचको सम्बन्ध प्रभावकारी बनाउने।
- Office Automation अन्तर्गत Document Management System (DMS), Enterprise Email, Digital Signature जस्ता प्रणालीहरु लागू गर्ने।

सर्वानन्द तथा पुरस्कार

आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा सबैभन्दा बढी आयकर दाखिला गर्ने संस्थाको रूपमा आन्तरिक राजस्व विभागबाट १२ औँ राष्ट्रिय कर दिवस, २०८० को अवसरमा कम्पनी सम्मानित भएको छ।

चालू आर्थिक वर्षको उपलब्धि

मुलुकभर तीव्र गतिको वायरलेस प्रविधिको 4G/LTE सेवा उपलब्ध गराउने योजना अन्तर्गत चालू आ.व. को आश्विन मसान्त सम्ममा थप ४० eNodeB सञ्चालनमा ल्याई कुल ४२०३ BTS/eNodeB सञ्चालनमा रहेका छन्। यसरी थप सञ्चालनमा आएका eNodeB हरुले 4G/LTE सेवा बिस्तार भई आश्विन मसान्तसम्ममा सातै प्रदेशका ७७ वटा जिल्लाका कुल ७४० स्थानीय तहमा 4G/LTE सेवा उपलब्ध रहेको छ।

दूरसञ्चार क्षेत्रमा हुने नवीनतम 5G प्रविधिको अवलम्बन गर्ने कम्पनीको योजना अनुरूप आ.व. ०७९/८० मा 5G सेवा काठमाडौं,

शुशासन तथा आन्तरिक नियन्त्रण

प्रणालीको विकास गर्ने सम्बन्धमा:

- Standard Operating Procedure लागू गर्ने।
- Business Process Reengineering प्रक्रियाको सुरुवात गर्ने।
- व्यवस्थापनको प्रभावकारीता सुनिश्चित गर्ने व्यवस्थापन परीक्षण (Management Audit) गर्ने।
- कम्पनीको विभिन्न सेवाहरूको आय सुनिश्चितता (Revenue Assurance), प्राविधिक परीक्षण (Technical Audit) तथा कार्य सम्पादन परीक्षण (Performance Audit) गर्ने।

लगानी विविधिकरण गरी राजस्व तथा

मुनाफा वृद्धि गर्ने सम्बन्धमा:

- कम्पनीको सञ्चित रकमलाई उच्चतम प्रतिफल प्राप्त हुने गरी लगानी विविधिकरण गर्ने।
- परामर्श तथा अन्य सेवा/सामान प्रदान गर्ने कम्पनी स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने।
- पूर्वाधार कम्पनी स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने।
- सूचना प्रविधि क्षेत्रमा सहायक कम्पनी स्थापना गर्ने।
- Digital Bank (Neo Bank) स्थापना सम्बन्धमा अध्ययन गर्ने।
- अनुत्पादक खर्चमा कटौति गरी आर्थिक अनुशासन तथा मित्रव्ययिता नीति लागू गर्ने।

पोखरा र वीरगञ्ज स्थित कार्यालयमा परीक्षण गरिएको छ।

चालू आ.व. मा FTTH सेवार्फ कुल ६ लाख वितरण योग्य नेटवर्क तयार गरी कुल ३ लाख (नयाँ एवं माझग्रेशनका गरी) ग्राहक थप गर्ने योजना अनुरूप आश्विन मसान्त सम्ममा ७२ हजार वितरण योग्य नेटवर्क तयार भई करिब २१ हजार ६ सय थप ग्राहक FTTH सेवामा आवद्ध भएका छन्। यसै गरी पूर्वाधार र्फ ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष अन्तर्गत अप्टिकल फाईबर नेटवर्क आयोजना प्रगति ६९ प्रतिशत, DWDM नेटवर्क प्रगति ९२ प्रतिशत र Core Router नेटवर्क प्रगति ९२ प्रतिशत रहेको।

त्यसैगरी कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेश अन्तर्गत मध्यपहाडी लोकमार्ग, जिल्ला सदरमुकाम जोड्ने विभिन्न मार्गमा अप्टिकल फाईबर नेटवर्क (UG/ADSS) बिस्तार गर्ने कार्यक्रम अन्तर्गत कम्पनीको Existing OFC Network समेत प्रयोग गर्ने व्यवस्था अनुसार थप ६७२ कि.मी. अप्टिकल फाईबर नेटवर्क गरी कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा कुल १७७ कि.मी. अप्टिकल फाईबर नेटवर्क पूर्णरूपमा तयार भएको ।

कम्पनीमा सञ्चालनमा रहेका योजनाहरू निर्धारित समयमा सम्पन्न गर्न, सोको अनुगमन गर्न र कम्पनीका काम कारबाहीलाई प्रभावकारी बनाउन कम्पनी व्यवस्थापन र विभागीय प्रमुखहरूसँग कार्यसम्पादन समझौता गरिएको छ । यसले योजनाहरू निर्धारित समयमा कार्यान्वयन हुने, पूर्वाधार तथा नेटवर्क बिस्तार हुने र कम्पनीको समग्र राजस्व तथा ग्राहक आधार वृद्धि हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

कम्पनीले चालू आर्थिक वर्षमा गरेको वित्तीय उपलब्धी :

विवरण	आ.व. २०८०/८१ को लक्ष्य	२०८० असोजसम्म	
		प्रगति	प्रगति (प्रतिशतमा)
आय (रु. अर्बमा)	५५.७८	१०.६५	११.०९
नाफा (रु. अर्बमा)	१५.४३	२.०३	१३.१६

कम्पनीले चालू आर्थिक वर्षमा गरेको व्यावसायिक उपलब्धी :

विवरण	आ.व. २०८०/८१ को लक्ष्य	२०८० असोजसम्म	
		प्रगति	प्रगति (प्रतिशतमा)
जि.एस.एम	३०,५०,०००	५,८४,११७	११.७५
एफ.टि.टि.एच	३,००,०००	४७,१५४	१५.७२

कर्मचारी ऐन, २०६३ को दफा १०२ अनुसार खुलाइएका थप विवरणहरू

विगत वर्षको कारोबारको सिंहावलोकन

यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण सञ्चालक समितिको प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको छ ।

राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय परिस्थितिबाट कम्पनीको कारोबारलाई कुनै असर परेको भए सो असर विभिन्न कारणले सिर्जना भएको विश्वव्यापी आर्थिक मन्दीका कारण उपकरण तथा अन्य आवश्यक सरसामान आपूर्तिमा भएको समस्याले गर्दा सेवाको बिस्तार, वितरण, मर्मत सम्भार तथा सञ्चालनमा चुनौती रहेको ।

प्रतिवेदन तयार भएको मितिसम्म चालू वर्षको उपलब्धि र भविष्यमा गर्नुपर्ने कुराको सम्बन्धमा सञ्चालक समितिको धारणा

यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण सञ्चालक समितिको प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको छ ।

कम्पनीको औद्योगिक वा व्यावसायिक सम्बन्ध

यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण सञ्चालक समितिको प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको छ ।

सञ्चालक समितिमा भएको हेरफेर र सोको कारण

यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण सञ्चालक समितिको प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको छ ।

कारोबारलाई असर पार्ने मुख्य तत्त्व

कम्पनीको समग्र कारोबार निम्न कारणहरूबाट प्रभावित भएको छ:

- तीव्र प्रतिस्पर्धा तथा प्रविधिमा आएको विकास (जस्तै OTT को प्रयोग) को कारणले कम्पनीको राजस्व वृद्धिमा असर परेको ।
- भौगोलिक विविधताको कारण दूरसञ्चार उपकरणहरू जडान तथा सञ्चालन गर्न समस्या भएको ।
- छोटो समयमा हुने प्रविधिको परिवर्तनको कारणले नवीन प्रविधिमा आधारित सेवा उपलब्ध गराउन चुनौती रहेको ।

- उच्च प्रतिस्पर्धाको कारण नयाँ ग्राहकहरू आकर्षित गर्न चुनौती रहेको ।

लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कुनै कैफियत उल्लेख गरिएको भए त्यस बारे सञ्चालक समितिको प्रतिक्रिया:

लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा नियमित कारोबारमा देखिएका सामान्य कैफियत, प्रतिक्रिया र सुझावहरूमा सञ्चालक समितिको ध्यानाकर्षण भएको छ र सुधारका निम्ति आवश्यक कदम चालि सकिएको छ ।

लाभांश बाँडफाँड गर्न सिफारिस गरिएको रकम:

कम्पनी ऐन, २०६३ बमोजिम नेपाल सरकारको स्वीकृति लिई सञ्चालक समितिले आ.व. २०७९/८० को मुनाफा रकम मध्येबाट चुक्ता पुँजीको चालिस प्रतिशतका दरले नगद लाभांश वितरण गर्न सिफारिस गरेको छ ।

शेयर जफत भएको भए जफत भएको शेयर संख्या, त्यस्तो शेयरको अकित मूल्य, त्यस्तो शेयर जफत हुन भन्दा आगावै सो बापत कम्पनीले प्राप्त गरेको जम्मा रकम र त्यस्तो शेयर जफत भएपछि सो शेयर विक्री गरी कम्पनीले प्राप्त गरेको रकम तथा जफत भएको शेयर बापत रकम फिर्ता गरेको भए सोको विवरण:

समीक्षा अवधिमा कुनै पनि शेयर जफत गरिएको छैन ।

विगत आर्थिक वर्षमा कम्पनी र त्यसको सहायक कम्पनीको कारोबार प्रगति र सो आर्थिक वर्षको अन्त्यमा रहेको स्थितिको पुनरावलोकन:

कम्पनी तथा सहायक कम्पनीको कारोबार तथा यससँग सम्बन्धित अन्य परिवर्तन/प्रगति विवरण सम्बन्धमा सञ्चालक समितिको प्रतिवेदनमा विस्तृत विवरण उल्लेख गरिएको छ ।

कम्पनी तथा यसका सहायक कम्पनीले आर्थिक वर्षभरिमा गरेको प्रमुख कारोबार र त्यस अवधिमा कम्पनीको कारोबारमा आएको महत्वपूर्ण परिवर्तन:

कम्पनी तथा सहायक कम्पनीले आर्थिक वर्षभरिमा गरेको प्रमुख कारोबारको विवरण सञ्चालक समितिको प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको छ ।

विगत आर्थिक वर्षमा कम्पनीको आधारभूत शेयरधनीहरूले कम्पनीलाई उपलब्ध गराएको जानकारी कुनै जानकारी प्राप्त हुन नआएको ।

विगत आर्थिक वर्षमा कम्पनीका सञ्चालक तथा पदाधिकारीले लिएको शेयर स्वामित्वको विवरण र कम्पनीको शेयर कारोबारमा निजहरू संलग्न रहेको भए सो सम्बन्धमा निजहरूबाट कम्पनीले प्राप्त गरेको जानकारी:

विगत आर्थिक वर्षमा सञ्चालकहरू बाट कुनै शेयर खरीद नगरेको र कम्पनीको शेयर कारोबारमा संलग्न रहेको सम्बन्धमा निजहरूबाट कुनै जानकारी प्राप्त नभएको ।

विगत आर्थिक वर्षमा कम्पनीसँग सम्बन्धित सम्झौताहरूमा कुनै सञ्चालक तथा निजको नजिकको नातेदारको व्यक्तिगत स्वार्थको बारेमा उपलब्ध गराइएको जानकारीको व्यहोरा: कुनै जानकारी प्राप्त नभएको ।

कम्पनीले आफ्नो शेयर आफैले खरिद गरेको भए त्यसरी आफ्नो शेयर खरिद गर्नुको कारण, त्यस्तो शेयरको संख्या र अकित मूल्य तथा त्यसरी खरिद गरे बापत कम्पनीले भुक्तानी गरेको रकम:

कम्पनीले हालसम्म आफ्नो शेयर आफैले खरिद गरेको छैन ।

आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली भए वा नभएको र भएको भए त्यसको विस्तृत विवरण

यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण सञ्चालक समितिको प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको छ ।

विगत आर्थिक वर्षको कुल व्यवस्थापन खर्चको विवरण:

यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण कम्पनीको आर्थिक विवरणमा समावेश गरेको छ ।

लेखापरीक्षण समितिका सदस्यहरूको नामावली, निजहरूले प्राप्त गरेको एकमुस्ट पारिश्रमिक, भत्ता तथा सुविधा, सो समितिले गरेको काम कारबाहीको विवरण र सो समितिले कुनै सुझाव दिएको भए सो को विवरण :

यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण सञ्चालक समितिको प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको छ ।

सञ्चालक, प्रबन्ध सञ्चालक, कार्यकारी प्रमुख, कम्पनीका आधारभूत शेयरधनी वा निजको नजिकको नातेदार वा निज संलग्न गरेको फर्म, कम्पनी वा सुगठित संस्थाले कम्पनीलाई कुनै रकम बुझाउन बाँकी भए सो कुरा:

कुनै रकम बुझाउन बाँकी नभएको ।

प्रबन्ध सञ्चालक तथा पदाधिकारिहरूलाई भुक्तानी गरिएको पारिश्रमिक तथा सुविधा रकमको विवरण

आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा तह १० र सो भन्दा माथिका पदाधिकारिहरूलाई पारिश्रमिक तथा अन्य सुविधाबापत रु. १४२,९१५,०१७ भुक्तानी गरिएको छ ।

शेयरधनीहरूले बुझिलिन बाँकी रहेको लाभांशको रकम:

आर्थिक वर्ष २०७९/८० को अन्त्य सम्म शेयरधनीहरूले रु. ३१७,७४१,९१२/०० लाभांश रकम बुझिलिन बाँकी रहेको छ ।

दफा १४१ बमोजिम सम्पत्ति खरिद वा बिक्री गरेको कुराको विवरण:

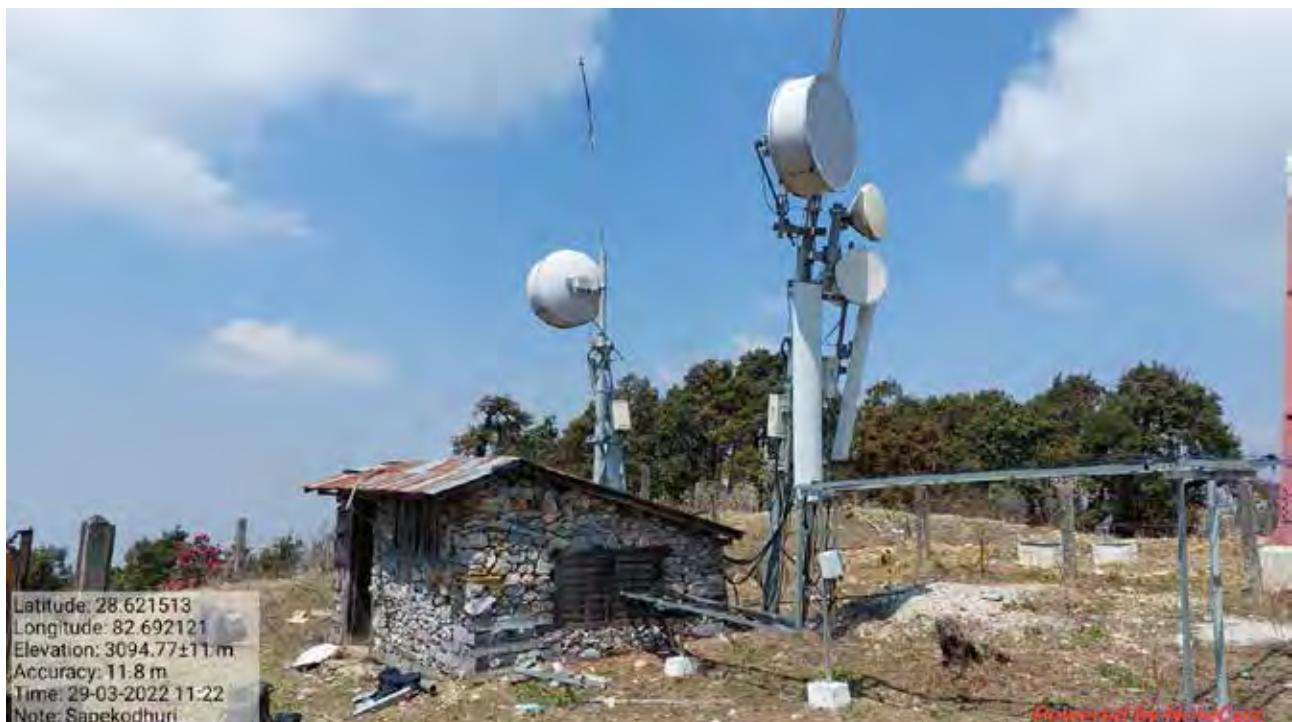
आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा कम्पनी ऐन, २०६३ को दफा १४१ बमोजिमको सम्पत्ति खरिद वा बिक्री गरेको छैन।

दफा १७५ बमोजिम सम्बद्ध कम्पनी वीच भएको कारोबारको विवरण

यसै प्रतिवेदन अन्तर्गत उचित स्थानमा खुलाइएको छ।

कम्पनी ऐन तथा प्रचलित कानून बमोजिम सञ्चालक समितिको प्रतिवेदनमा खुलाउनु पर्ने अन्य कुराहरुः

यसै प्रतिवेदन अन्तर्गत उचित स्थानमा खुलाइएको छ।

धन्यवाद ज्ञापन

कम्पनीको उन्नति तथा प्रगतिका लागि कम्पनीको शेयरधनी र शुभचिन्तकहरूको तर्फबाट प्राप्त अटुट समर्थन, सहयोग र हौसलाको लागि सञ्चालक समितिको तर्फबाट म हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु। कम्पनीको विकास तथा सेवा बिस्तारका लागि निरन्तर सहयोग र निर्देशनको लागि नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय, नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण, नेपाल धितोपत्र बोर्ड, सेवा प्रदायकहरू, आपूर्तिकर्ताहरू र सञ्चारकर्मीहरूलाई समेत धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु। कम्पनीको उन्नति र प्रगतिमा निरन्तर लगनशील भई साथ दिने कम्पनी व्यवस्थापन तथा कर्मचारीहरूलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु।

कम्पनीको प्रगतिका लागि कर्मचारीहरूको काम प्रतिको प्रतिबद्धता, लगनशीलता र इमानदारीताको उच्च प्रशंसा गर्दै सञ्चालक समिति आउँदो वर्षहरूमा सबैबाट सहयोगको अपेक्षा गर्दछ। आगामी दिनमा समेत हामीले ग्राहकको चाहना अनुसार नवीनतम प्रविधिमा आधारित थप गुणस्तरीय सेवा दिने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु।

अन्त्यमा, सेवा प्रदान गर्ने अवसर प्रदान गर्ने हाम्रा सबै आदरणीय ग्राहकर्गप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दै, आगामी दिनमा समेत यहाँहरूको सहयोग तथा सञ्चारको अपेक्षा गर्दछु।

धन्यवाद।

सञ्चालक समितिको तर्फबाट
श्री रामकृष्ण सुवेदी, अध्यक्ष
२०८०।०९।२९

धितोपत्र ढर्ता तथा निष्कासन नियमावली अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन

१. सञ्चालक समितिको प्रतिवेदनः

वार्षिक प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको ।

२. लेखापरीक्षको प्रतिवेदनः

वार्षिक प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको ।

३. लेखापरीक्षण भएको प्रतिवेदनः

वार्षिक प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको ।

४. कानूनी कारबाही सम्बन्धी विवरणः

क) कम्पनीले वा कम्पनी विरुद्ध कुनै मुद्दा दायर भएको भएः

आ.व. २०७९/८० मा यस कम्पनी विरुद्ध २० (बीस) वटा मुद्दा दायर भएको र यस कम्पनीको तर्फबाट ३ (तीन) वटा मुद्दा दायर भएको ।

ख) कम्पनीको संस्थापक वा सञ्चालकले वा सञ्चालकको विरुद्धमा प्रचलित नियमको अवज्ञा वा फौजदारी अपराध गरेको सम्बन्धमा मुद्दा दायर गरेको वा भएको भएः

सो सम्बन्धमा कुनै जानकारी प्राप्त नभएको ।

ग) कुनै संस्थापक वा सञ्चालक विरुद्ध आर्थिक अपराध गरेको सम्बन्धमा कुनै मुद्दा दायर भएको भएः सो सम्बन्धमा जानकारी प्राप्त नभएको ।

५. कम्पनीको शेयर कारोबार तथा प्रगती विवरणः

क) धितोपत्र बजारमा कम्पनीको शेयरको कारोबार सम्बन्धमा व्यवस्थापनको धारणा:

कम्पनीको शेयर कारोबार लगानीकर्ताको कम्पनी प्रतिको विश्वास तथा प्रतिफलको विश्लेषणको आधमरमा भैरहेको तथा शेयर कारोबारमा अनपेक्षित उतारचढाब समेत नदेखिएकोले शेयरको कारोबार सन्तोषजनक रहेको ।

ख) आ.व. २०७९/८० को कम्पनीको शेयरको अधिकतम, न्यूनतम र अन्तिम मूल्यका साथै कुल कारोबार शेयर संन्या तथा कारोबार भएको दिनः

विवरण	पिलो	दोश्रो	तेश्रो	चौथो
अधिकतम मुल्य रु	१००७.७	९५३	८९६	९८५
न्यूनतम मुल्य रु	८०३	८०५	७९१	७५८
अन्तिम मुल्य रु	८१५	८६८.३	८१८	९०६.९
शेयर कारोबार संख्या	३,१५४,६३७	२,७६२,६३०	१,४२९,३३०	३,५४९,२२५
कारोबार दिन	६६	५२	५६	६२

६. समस्या चुनौती तथा रणनीति:

क) बाह्य समस्या तथा चुनौती:

- तीव्र प्रतिस्पर्धा
- प्रविधिमा आएको तीव्र परिवर्तन
- देशको समग्र भौगोलिक अवस्था
- OTT सेवाहरुको बढ्दो प्रयोग

ख) आन्तरिक समस्या तथा चुनौती:

- संस्थाको संरचना र दरबन्दी अनुसार खासगरी दूरदराजका कार्यालयहरुमा पर्याप्त संख्यामा कर्मचारी व्यवस्थापनमा कर्मचारी समस्या
- बढ्दो सञ्चालन लागत
- निर्णय प्रक्रियामा बढी समय लाग्नु

ग) समस्या तथा चुनौती समाधान गर्ने व्यवस्थापनले अवलम्बन गरेको रणनीति:

- विश्व बजारमा उपलब्ध नवीनतम प्रविधिलाई समयानुकूल अवलम्बन गर्ने गरेको।
- समसामयिक रूपमा सेवा विस्तार तथा गुणस्तरिय सेवा प्रवाहकालागि वाह्य सेवा प्रदायकबाट समेत सेवा लिने गरेको।
- आवश्यक पूर्वाधार विकास गरी सेवाको गुणस्तर बढ़ि गरेको।
- प्रविधिमा भएको परिवर्तनका बारेका समय समयमा कर्मचारीहरुलाई तालिम दिने गरेको।

७. संस्थागत सुशासन:

सञ्चालक समितिको प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको।

व्याकरणिक
उपलब्धिहर

व्यावसायिक परिवृत्ति

विभिन्न अत्याधुनिक प्रविधि र उपकरण मार्फत देशका सुगम, दुर्गम, हिमाल, पहाड र तराईका जनतामा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको पहुँच सुनिश्चित गर्न कम्पनीले महत्वपूर्ण योगदान गरिरहेको छ । कम्पनीको व्यावसायिक अग्रता, सफलता र गतिशीलतामा विविध सेवाका प्रयोगकर्ता महानुभावहरूको विश्वास, व्यावसायिक साझेदारहरूसँगको सहकार्य, शेयरधनी महानुभावहरूको आस्था एंवं कर्मचारीहरूको मेहनत महत्वपूर्ण कारक तत्त्वको रूपमा रहेका छन् ।

देश विकासका लागि एक अपरिहार्य पूर्वाधारको रूपमा रहेको सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको क्षेत्रले मुलुकको सर्वाङ्गिण विकासमा निकै महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएको छ । हाल देशको दिगो विकासको वृहत्तर लक्ष्य हासिल गर्न अवलम्बन गरिने रणनीतिहरूको केन्द्रमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि रहें आएको छ । विश्वव्यापी रूपमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको बढ्दो प्रयोगले सामाजिक अन्तरक्रिया (Social Interaction), सार्वजनिक सेवा तथा सूचना प्रवाहमा आधारभूत परिवर्तन आएको छ । देशले अवलम्बन गरेको खुला, उदार एंवं प्रतिस्पर्धात्मक आर्थिक वातावरणसँग तादात्म्यता राख्दै सञ्चार क्षेत्रको व्यावसायिक रूपमा विकास गर्नु अपरिहार्य भइसकेको छ ।

हाल जीवनको हरेक क्षेत्र सूचना तथा सञ्चार प्रविधिसँग जोडिएको छ र यसको विकास तथा प्रयोग मार्फत प्राप्त हुने अवसरले आम नागरिकको जीवन यापनमा अभूतपूर्व सहजता प्राप्त भएको छ । सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको पहुँच नागरिकसम्म पुग्दा राष्ट्रिय महत्वका बृहत्तर लक्ष्य हासिल गर्न सहज हुँदै गएको छ । राज्यबाट प्रदान गरिने सार्वजनिक सेवा प्रवाह र त्यसको प्रभावकारिता तथा मुशासनमा सूचना प्रविधि अपरिहार्य हुन्छ । नेपाल सरकारले पनि राष्ट्रको आर्थिक समृद्धि एंवं समुन्नतिको लागि सूचना तथा सञ्चार प्रविधिलाई राष्ट्रिय प्राथमिकतामा राखी यस सम्बन्धी छुट्टै नीतिगत व्यवस्था गरेको छ ।

नेपाल टेलिकमले राष्ट्र निर्माण तथा नागरिकहरूमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको पहुँच पुऱ्याउन महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरिरहेको

छ । देशको दूरसञ्चार क्षेत्रको विकासमा निरन्तर लागिपरेको नेपाल टेलिकम वर्तमान प्रतिस्पर्धी र तीव्र व्यावसायिक परिदृश्यमा पनि आफ्नो अग्रणी र सम्मानित स्थान कायम गर्न सफल रहेको छ ।

नेपाल सरकारको Digital Nepal Framework, Digital Economy, Smart City र Smart Society को अवधारणालाई साकार पार्न दूरसञ्चार तथा सूचना प्रविधिको पूर्वाधार विकास गर्ने कार्यमा कम्पनीले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरिरहेको छ । कम्पनीका यी प्रयासहरूबाट मुलुकको आर्थिक विकास, आम नागरिकको जीवनस्तरमा सुधार र Digital Divide न्यूनीकरणमा ठूलो योगदान पुग्ने देखिन्छ । ग्राहकहरूको माग, प्रविधिको विकास, बढ्दो प्रतिस्पर्धा तथा सेवाहरूको निरन्तर मूल्य निरन्तर घटिरहेको अवस्थामा पनि कम्पनीले व्यावसायिक सफलता हासिल गरिरहेको छ ।

कम्पनीले २०८० असोज महिनासम्म देशभरीका २ करोड १४ लाख ९३ हजार ७ सय ७६ ग्राहकलाई दूरसञ्चार सेवा प्रदान गरेको छ । कम्पनीका कुल ग्राहकहरू मध्ये २ करोड ८ लाख ८७ हजार ८ सय ५९ जिएसएम मोबाइल सेवामा, २ लाख ७६ हजार ४ सय ७ परम्परागत टेलिफोन (PSTN) सेवामा, ३ लाख २९ हजार ५ सय १० FTTH Voice सेवामा तथा २ लाख ६५ हजार ४ सय ९१ FTTH Data सेवामा रहेका छन् । त्यसै गरी सोही अवधिमा एडिएसएल, एफटिटिएच, मोबाइल डाटा र लिज्ड लाइन गरी कम्पनीको इन्टरनेट सेवा प्रयोगकर्ताहरूको संख्या २ करोड ११ लाख ८५ हजार ९ सय ३० पुगेको छ । नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणले प्रकाशित गरेको २०८० भद्रौसम्मको MIS Report अनुसार कुल दूरसञ्चार बजारको भ्वाइस र डाटा सेवा (ब्रोडब्याण्ड) मा नेपाल टेलिकमको हिस्सा क्रमशः ६१.७८ प्रतिशत र ५०.९८ प्रतिशत रहेको छ ।

सेवा प्रवाह अझ प्रभावकारी बनाउनु पर्ने व्यावहारिक चुनौतीहरू हुँदाहुँदै कम्पनीले ग्राहक तथा लगानीकर्ताहरूको विश्वास कायम राख्न सफल भएको छ ।

कर्तपनीका प्राथमिकता

नेपाल टेलिकमले आफ्नो उद्देश्यको रूपमा “ग्राहक सेवामा समर्पित” र “राष्ट्र निर्माण हात्रो लक्ष्य” लाई अड्गीकार गरेको छ। देशव्यापी सञ्जाल, भरपर्दो सेवा, समयसापेक्ष दररेट, गुणस्तरीय सेवा प्राप्त हुने सुनिश्चितताका साथै नाफा वृद्धिमा भन्दा सुलभ सेवा देशभर पुऱ्याउनेमा कम्पनीको प्रतिबद्धता रहेको छ।

राष्ट्र निर्माण हात्रो लक्ष्य

दूरसञ्चार र सूचना प्रविधिसँग सम्बन्धित सेवाहरू आम जनताको लागि अपरिहार्य सेवाको रूपमा विकसित भइसकेका छन्। विभिन्न क्षेत्रहरूमा आएको प्रविधिगत विकास, आर्थिक तथा व्यावसायिक प्रणालीहरूको आधुनिकीकरण र नवीनतम सेवा सुविधाहरूको उपलब्धताले दूरसञ्चार तथा सूचना प्रविधिका सेवाहरू अपरिहार्य हुन गएका छन्। कम्पनीले देशको अग्रणी सेवा प्रदायक तथा जिम्मेवार सार्वजनिक निकाय भएको नाताले व्यावसायिक नाफाको लागि मात्र नभई नाफा नहुने दुर्गम र विकटस्थानहरूमा समेत सेवाको समान पहुँच पुर्याउने तर्फ निरन्तर प्रयास जारी राखेको छ।

ग्राहक सेवामा समर्पित

नेपाल टेलिकमले सदैव आफ्ना ग्राहकहरूलाई व्यावसायिक सफलताको आधार मान्ने गरेको छ। कम्पनीले सञ्चार क्षेत्रको विकासको लागि मुलुकका सुगम, दुर्गम, गाउँ, सहर सबै स्थानका उपभोक्तालाई सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको पहुँच पुऱ्याउन सुपथ मूल्यमा आधुनिक तथा गुणस्तरीय दूरसञ्चार सेवाहरू प्रदान गरिरहेको छ।

पारदर्शिता

कम्पनीले आफ्ना सेवा सुविधा, सेवाको महशुल, परियोजना तथा आयोजनाको सञ्चालन, सामाजिक उत्तरदायित्व जस्ता कार्यहरूको जानकारी समय समयमा दिँदै आईरहेको छ। यसै सन्दर्भमा कम्पनीले आफ्नो आर्थिक कारोबारलाई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार तयार गरी पत्रपत्रिका मार्फत त्रैमासिक रूपमा सार्वजनिक जानकारीको लागि प्रकाशित गर्दै आएको छ। आफ्ना सम्पूर्ण गतिविधि तथा सेवा सञ्चालनको कार्यमा उच्चतम पारदर्शिता तथा प्रभावकारिताका लागि कम्पनी सदैव गम्भीर रहेको छ।

नवीनतम प्रविधि

नेपाल टेलिकमले विश्वबजारमा उपलब्ध नवीनतम प्रविधिहरू आपूर्ति गर्दै परम्परागत टेलिफोन, मोबाइल टेलिफोन, ब्रोडब्याण्ड इन्टरनेट लगायतका आधारभूत एवं Value Added सेवाहरू प्रदान गर्दै आईरहेको छ। कम्पनीले फोरजी एलटीई (4G/LTE) सेवा देशभरका ७७ वटै प्रदेशका ७७ वटै जिल्लाहरूका ७४० स्थानीय तहमा विस्तार गरी बाँकी स्थानहरूमा विस्तारको क्रममा रहेको छ। यसैगरी एउटै फाइबर मार्फत भ्वाइस, डाटा र टेलिभिजन उपलब्ध हुने एफटिटिएच सेवा हाल ७३ जिल्लामा विस्तार भैसकेको छ भने बाँकी स्थानहरूमा विस्तार गर्ने क्रम जारी रहेको छ। साथै विद्युतीय भुक्तानिका लागि कम्पनीले राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकसँगको सहकार्यमा “नेपाल डिजिटल पेमेन्ट्स कम्पनी लिमिटेड” स्थापना गरी “नमस्ते पे” मोबाइल मनी सेवा सञ्चालनमा ल्याएको छ। ‘नमस्ते पे’ लगायतका मोबाइल वित्तीय सेवाहरू एवम् मोबाइल बैंकिंग मार्फत कम्पनीको ग्राहक सेवा केन्द्रहरूमा क्यूआर “QR” स्क्यान गरी भुक्तानी गर्ने मिल्ने व्यवस्था गरिएको छ।

सेवाग्राहीहरूका आकांक्षा अनुरूपका सेवाहरू प्रदान गर्न, उच्च गुणस्तरीय सेवा उपलब्ध गराउन र व्यावसायिक रूपमा थप प्रतिस्पर्धी बन्न कम्पनीले सदैव नवीन प्रविधिहरू अवलम्बन गर्दै आईरहेको छ।

ग्राहक सेवा र सर्बोच्च

“ग्राहक सेवामा समर्पित” भने मूल्य मान्यतालाई आत्मसात गर्दै ग्राहकहरूको बदलिँदो चाहना तथा कम्पनीबाट ग्राहकहरूले गर्ने अपेक्षाहरूलाई पूरा गर्नको लागि उत्कृष्ट ग्राहक सेवा प्रदान गर्न कम्पनी संदैव कटिबद्ध रहेको छ। हाप्रा ग्राहकवर्गबाट प्राप्त मार्ग दर्शन, प्रतिक्रिया तथा सुझावहरू कम्पनीको प्रगतिका लागि महत्वपूर्ण छन्।

दूरसञ्चार सेवा उपलब्ध गराउने एउटा अग्रणी संस्थाको रूपमा कम्पनीले ग्राहक वर्गसँग सुमधुर सम्बन्ध स्थापना तथा विस्तार गर्दै आएको छ। कम्पनीले ग्राहक आधारलाई आफ्नो अस्तित्व र अग्रताको सूचककौ रूपमा लिएको छ। ग्राहकहरूको सुविधाका लागि कम्पनीको बिक्री कक्ष तथा ग्राहक सेवा केन्द्रमा जानु पर्ने वाध्यताको विकल्पको रूपमा एस.एम.एस., युएसएसडी, वेबसाइट तथा मोबाइल एप्पार्फत कम्पनीका सेवाहरू खरिद गर्न, प्याकेज छनौट गरी खरिद गर्न, रिचार्ज गर्न, गुनासो दर्ता गर्न सकिने व्यवस्था गरेको छ। साथै सामाजिक सञ्जाल मार्फत समेत ग्राहकहरूबाट प्राप्त गुनासाहरूलाई कम्पनीले समयमै सम्बोधन गर्दै आईरहेको छ। कम्पनीका ग्राहक महानुभावहरूसँग स्थापित सम्बन्धले उच्चगुणस्तरीय ग्राहक अनुभूति प्रदान गर्ने संकल्पमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नेछ भने कम्पनीले विश्वास लिएको छ।

सूचना प्रवाह

कम्पनीले सेवाग्राहीहरूलाई प्रदान गर्ने विभिन्न सेवा तथा सुविधाहरूको प्रभावकारी सूचना प्रवाह व्यावसायिक सफलतासँग जोडिएको हुन्छ। यसै कुरालाई मनन गर्दै कम्पनीले प्रदान गर्ने सेवा तथा सुविधाहरूको जानकारी विभिन्न माध्यम मार्फत गर्दै र गराउँदै आइरहेको छ। सूचना प्रवाहका मुख्य माध्यमहरू तल उल्लेख गरिएका छन्:

• देशभरिका दूरसञ्चार कार्यालयहरू

आम उपभोक्ताहरूलाई कम्पनीका सेवाहरूको बारेमा सुसूचित गर्ने र सेवा खरिद तथा खरिद पश्चात आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने उद्देश्यले मुलुकका विभिन्न स्थानहरूमा रहेका दूरसञ्चार कार्यालयहरू तथा ग्राहक सेवा केन्द्रहरू मार्फत कम्पनीले आवश्यक सेवाहरू प्रदान गर्दै आएको छ।

• रेडियो, टिभी, एफएम तथा पत्रपत्रिका

कम्पनीका सेवा सुविधाहरू उपयोग गर्ने सम्बन्धी सचेतना जगाउन, सेवाहरूको बारेमा सुसूचित गर्न तथा अन्य आवश्यक जानकारीहरू समय सापेक्ष रूपमा उपलब्ध गराउन एफ.एम. रेडियो, पत्रपत्रिका, टेलिभिजनजस्ता माध्यमहरू कम्पनीले

व्यापकरूपमा प्रयोग गर्दै आएको छ। आम उपभोक्ताहरूसँग नजिक रहन यस्ता माध्यमहरूको भूमिका उल्लेख्य रहने देखिन्छ र यसलाई अझ प्रभावकारी बनाउने तर्फ कम्पनी क्रियाशील रहेंदै आएको छ।

• कम्पनीको वेबसाइट तथा सञ्जाल

सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको बढ्दो प्रयोगसँगै आम नागरिकलाई सेवाको बारेमा सुसूचित गर्ने तथा सेवा प्रवाह गर्ने प्रक्रियामा पनि व्यापक परिवर्तन हुँदै आइरहेको छ। स्मार्टफोन, कम्प्युटर, ल्यापटप तथा ट्र्याब्लेटजस्ता उपकरणहरूको प्रयोग निकै बढिरहेको परिप्रेक्ष्यमा वेबसाइट तथा सामाजिक सञ्जाल मार्फत सूचना प्रवाह गर्नु व्यावसायिक रूपमा निकै प्रभावकारी हुँदै आइरहेको छ। यसै कुरालाई मनन गर्दै आफ्नो वेबसाइट तथा आधिकारिक सामाजिक सञ्जालहरू (फेसबुक, ट्विटर, इन्स्टाग्राम, लिंकडइन, युट्युब, भाइबरकम्युनिटी, आदि) मार्फत ग्राहकवर्गलाई सूचना प्रदान गर्ने र गुनासो सुन्ने तथा सेवा प्रवाह गर्ने तर्फ कम्पनी क्रियाशील रहेंदै आएको छ। कम्पनीको वेबसाइट मार्फत प्रदान गरिने सेवालाई अझ प्रभावकारी बनाउन वेबसाइटलाई व्यापक परिमार्जन गरी सञ्जालन गरिएको छ। कम्पनीको वेबसाइट तथा आधिकारिक सामाजिक सञ्जालहरूको लिंक निम्न अनुसार रहेका छन्:

- Website: www.ntc.net.np
- Facebook: [Nepaltelecom.NT](#)
- Twitter: [ndcl_nt](#)
- Instagram: [nepaltelecomofficial](#)
- YouTube: [NepalTelecom](#)
- LinkedIn: [Nepal Telecom](#)
- Viber: [NepalTelecom](#)

• एसएमएस सेवा

कम्पनीले प्रदान गर्ने विभिन्न सेवा सुविधाहरूको बारेमा आम उपभोक्ताहरूलाई समय समयमा एसएमएस मार्फत पनि सुसूचित गर्दै आइरहेको छ। राष्ट्रिय सरोकारका सूचनाहरू पनि कम्पनीले एसएमएस मार्फत ग्राहकहरूलाई प्रदान गर्दै आएको छ।

• मोबाइल एप

कम्पनीले नेपाल टेलिकम एप (NT APP) मार्फत विभिन्न सेवा सुविधाहरूको बारेमा ग्राहकवर्गलाई जानकारी गराउँदै आइरहेको छ। ग्राहकवर्गलाई सहज रूपमा सेवा तथा सेवाको जानकारी उपलब्ध गराउन मोबाइल एपमा विभिन्न नयाँ

सुविधाहरू थप गरिरहेको छ । एप मार्फत नेपाल टेलिकमका जीएसएम, पीएसटीएन, एडीएसएल, एफटिटिएच लगायत अन्य सेवाहरूको वारेमा जानकारी प्राप्त गर्न, प्याकेजहरू खरिद गर्न, सेवा खपत सम्बन्धी जानकारी लिन, बिल तिर्न लगायत अन्य धैरे सेवा सुविधाहरू उपयोग गर्न सकिन्छ । ग्राहक वर्गको सहजताको लागि नेपाल टेलिकमको मोबाइल, वेबसाइट तथा नेपाल सरकारका वेबसाइट (.gov.np) प्रयोग गर्दा खपत हुने डाटामा कुनै शुल्क नलाग्ने व्यवस्था गरिएको छ । यो एप Google Play Store र iOS APP Store मा उपलब्ध रहेको छ ।

● च्याट बोट

कम्पनीले आफ्नो बेवसाइट तथा फेसबुक मेसेन्जरमा Chatbot समावेश गरी सो मार्फत ग्राहकवर्गलाई सूचना प्रदान गर्ने, गुनासो

सुन्ने तथा सेवा प्रवाह गर्ने कार्य गरिरहेको छ । यसबाट कम्पनीले प्रदान गरिरहेका विभिन्न सेवाहरू सम्बन्धी जानकारी तथा गुनासो सम्बोधन गर्ने कार्य थप प्रभावकारी बनाउन मद्दत पुगेको छ ।

● कम्पनीको प्रवक्ता सहप्रवक्ता तथा सूचना

अधिकारी

कम्पनीले प्रवक्ता र सह-प्रवक्ता मार्फत कम्पनी तथा कम्पनीका विभिन्न सेवा सुविधाहरू सम्बन्धी जानकारी नियमित रूपमा प्रेस विज्ञप्ति, प्रेसजानकारी, Newsletter आदि माध्यमबाट सार्वजनिक गर्ने गरेको छ । यसैगरी विभिन्न निकायहरूबाट माग हुने कम्पनीसँग सम्बन्धित जानकारीहरू सूचना अधिकारी र नोडल अधिकृत मार्फत उपलब्ध गराउने गरेको छ ।

ग्राहक सेवा केन्द्र

नेपाल टेलिकमले आफ्ना सेवा र सुविधा सम्बन्धी जानकारी ग्राहक सेवाकेन्द्रहरूमार्फत पनि उपलब्ध गराउँदै आइरहेको छ । कम्पनीले आफ्नो सफलताको आधारको रूपमा ग्राहक आधार वृद्धि एवं प्रभावकारी ग्राहक सेवालाई मानकको रूपमा लिँदै आएको छ । सोहिअनुरूप विश्व बजारमा स्थापित भएका नविनतम् प्रविधिको अबलम्बन गरी ग्राहक वर्गको रुचि एवं चाहना बमोजिमका

दूरसञ्चार सेवा प्रदान गर्दै आएको छ । ग्राहकवर्गको गुनासो तथा जिज्ञासालाई प्रभावकारी रूपमा सम्बोधन गर्ने Chatbot, IVR, USSD, SMS, Social Media, Website आदिको उच्चतम प्रयोग गर्दै आईरहेको छ । यसका अतिरिक्त ७७ जिल्ला स्थित कम्पनीका कार्यालयहरूबाट ग्राहक सेवा प्रदान गरिनुका साथै गुनासो व्यवस्थापन समेत गर्ने गरिएको छ ।

आयका नयाँ स्रोतहरू पहिचान

कम्पनीले उपलब्ध गराउँदै आएका विभिन्न सेवाहरू जस्तै वायरलाइन सेवा, वायरलेस सेवा, एसएमएस सेवा, ब्रोडब्याण्ड इन्टरनेट सेवा, लिङ्गलाइन सेवा, अन्तर्राष्ट्रिय कल सेवा, भ्यालु एडेड सेवा आदि कम्पनीका आयका मुख्य स्रोतहरू हुन् । कम्पनीको कुल आमदानी मध्ये सेवा बिक्रीबाट प्राप्त हुने आय ८१.६५ प्रतिशत र अन्य आमदानी १८.३५ प्रतिशत रहेको छ । प्रायःसबै सेवाहरू अग्रिम भुक्तानी (prepaid) वा क्रेडिट लिमिटको रूपमा प्रदान गरी आसामी बाँकीको जोखिमलाई न्यूनिकरण गरिएको छ जसले गर्दा नगद प्रवाहमा समेत सकारात्मक प्रभाव परिरहेको छ । यस कम्पनीले जल विद्युत विकास क्षेत्रमा माथिल्लो तामाकोशी, त्रिशूली ३ बी, जल विद्युत लगानी तथा विकास कम्पनीमा लगानी गरी आयका श्रोतहरूलाई विविधिकरण गरेको छ भने अन्य विधा तर्फ नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लि. र

नेपाल डिजिटल पेमेन्ट्स कम्पनी लि. मा लगानी गरेको छ । यसै गरी कम्पनीले बाणिज्य बैक तथा राष्ट्रियस्तरका विकास बैकहरूमा मुद्दति निक्षेप तथा डिवेन्चरमा समेत लगानी गरी थप आय आर्जन गरिरहेको छ ।

दूरसञ्चार सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउँदै लक्षित वर्गसम्म शिक्षा, स्वास्थ्य लगायतका सेवाहरू पुऱ्याउन सहयोगी भुमिका निर्वाह गरिरहेको छ । यसै सन्दर्भमा कम्पनीले आगामी दिनमा पनि अग्रणी स्थानमा रहिरहन ग्राहकको मागलाई सम्बोधन गर्न सक्ने आधुनिक सेवाहरू जस्तै: IoT (Internet of Things) अन्तर्गतका विभिन्न व्यावसायिक क्षेत्रहरू पहिचान गरी आवश्यक कार्य योजना तय गर्ने कार्य प्राथमिकतामा राखेको छ ।

कर्मपनीको सफलताको आधार कर्मपनीका सेवा तथा ग्राहकहरू

कर्मपनीका सेवाहरू

एक सय वर्षभन्दा लामो अनुभव सँगालेको यस कम्पनीले सदैव नवीनतम प्रविधिहरूको अवलम्बन गर्दै आफ्ना ग्राहक वर्गको सूचना तथा सञ्चार प्रविधिसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण आवश्यकताहरू पूरा गर्न सस्तो, गुणस्तरीय तथा भरपर्दो दूरसञ्चार सेवा उपलब्ध गराउँदै आएको छ ।

दूरसञ्चार क्षेत्रको विकास र विस्तारमा कटिबद्ध यस संस्था प्रति

ग्राहकहरूको अपार विश्वास, सहयोग र सद्बाव कायम रहेको छ । २ करोड ६ लाखभन्दा बढी ग्राहकहरूको साथले नेपाल टेलिकम मुलुककै अग्रणी दूरसञ्चार सेवा प्रदायक हुन सफल भएको छ । व्यावसायिक सफलता र बजारमा अग्रता कायम राख्ने आफ्नो लक्ष्य प्राप्तिको लागि कम्पनी अटुट रूपमा अधि बढिरहेको रहेको छ । यस अवधिमा कम्पनीले अवलम्बन गरेका विभिन्न प्रविधिहरू मार्फत उपलब्ध गराउँदै आएका सेवाहरू निम्न अनुसार रहेका छन् :

म्वाइस तथा एसएमएस सेवा

आधारभूत टेलिफोन तथा एफटिटिएच म्वाइस सेवा

इ.सं. १९८३ मा कम्पनीले दक्षिण एसियामै पहिलो पटक पूर्ण स्वचालित डिजिटल प्रणालीमा आधारित दूरसञ्चार सेवा प्रदान गरेको हो । कम्पनीले हाल देशभरि विभिन्न एक्सचेन्जहरू मार्फत सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको छ । तत्कालीन TDM based प्रणालीबाट IP Based प्रणालीमा रूपान्तरण भई हाल IP-based Soft-switch, IP Multimedia Sub-system, Media Gateway हरू सञ्चालनमा रहेका छन् । IP प्रविधिमा आधारित Next Generation Network (NGN), IP Multimedia Sub-system तथा Access Gateway मार्फत Voice, Data, Television (Triple Play) सेवा प्रदान गर्न सक्ने गरी प्रविधि रूपान्तरण भइसकेको छ । हाल TDM Migration परियोजना अन्तर्गत पुराना एक्सचेन्जहरूलाई Access gateway ले प्रतिस्थापन गर्ने क्रम जारी रहेको छ । उक्त प्रविधिबाट हाल Copper-based PSTN तथा Optical Fiber-based FTTH सेवा सञ्चालनमा आएका छन् । २०८० साल आश्विन मसान्तसम्म आधारभूत स्थानीय टेलिफोनर्ट्फ कम्पनीका २ लाख ७६ हजार ४ सय ७ उपभोक्ता र FTTH Voice तर्फ ३ लाख २९ हजार ५ सय १० उपभोक्ताहरू गरी कुल ६ लाख ५हजार ९ सय १७ उपभोक्ताहरू रहेका छन् ।

आधारभूत स्थानीय टेलिफोन सेवामा उपलब्ध सुविधाहरू

- स्थानीय, राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय कल (Access

code:00,1424,1425,1445 आदि) सेवा

- कलर आई.डी.(CLIP)
- लकिङ्ग कोड (Locking Code)
- कल हण्टिङ (Call Hunting)
- ३ पार्टी कन्फरेन्स (Three Party Conference)
- कल ट्रान्सफर (Call Transfer)
- कल वेटिङ (Call Waiting)
- एब्रिभिएटेड डायलिङ (Abbreviated Dialing)
- वेकअप कल (Wake-up Call)

ग्रामीण क्षेत्रमा स्याटलाइट प्रविधि मार्फत दूरसञ्चार सेवा (VSAT Services)

दूरसञ्चार सेवा प्रदान गर्न कठिनाइ हुने अति दुर्गम र विकट भौगोलिक स्थानहरूका सेवाग्राहीहरूलाई पनि दूरसञ्चार सेवाको पहुँचमा ल्याउनको लागि कम्पनीले Satellite Backhaul मार्फत VSAT Service प्रदान गर्दै आइरहेको छ । कोही कहिल्यै नपुगेको स्थानहरूमा जहाँ लगानीको तुलनामा न्यून प्रतिफल हुन्छ त्यस्ता स्थानमा समेत सेवा पुऱ्याएर जनताको मन जित्न सफल भएको छ । वि.सं. २०३९ साल कार्तिक २ गते तदुसार १९ अक्टोबर १९८२ मा सगरमाथा भू-उपग्रह केन्द्रको स्थापना भएसंगै लगातार रूपमा कम्पनीले यस किसिमको सेवा प्रदान गर्दै आईरहेको छ । यसका अतिरिक्त भूकम्प, बाढी, पहिरो लगायत अन्य प्राकृतिक प्रकोपको अवस्थामा समेत तत्काल संचार सेवा उपलब्ध गराई उद्धार कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन Satellite प्रविधिको महत्वपूर्ण भुमिका रहेंदै आएको छ ।

वायरलेस मोबाइल सेवा

जिएसएम प्रविधिको मोबाइल सेवा

नेपालमै पहिलो पटक जिएसएम मोबाइल सेवा नेपाल टेलिकमले मिति २०५६ साल बैशाख ३० गते काठमाडौँबाट विधिवत रूपमा शुरू गरेको हो । समयसापेक्ष रूपमा GSM प्रविधिमा आएको विकासको कारण तेस्रो पुस्ता (3G) हुदैं हाल चौथो पुस्ताको नवीनतम प्रविधिमा आधारित 4G/LTE सेवा विस्तार गरिएको छ । 4G/LTE सेवा मिति २०७३ पुष १७ (२०१७/०१/०१) गते काठमाडौँ र पोखराबाट शुरुवात गरिएको थियो । हाल देशका ७७ वटै जिल्लामा ४,२०३ eNodeB टावर जडान गरी ७४० स्थानीय निकायमा यो सेवा विस्तार भएको छ । २०८० असोजसम्म नेपाल टेलिकमका २ करोड ८ लाख ८७ हजार ८ सय ५९ जिएसएम मोबाइलका ग्राहक रहेका छन् । वायरलेस मोबाइल प्रविधि अन्तर्गत निम्न सेवाहरू उपलब्ध छन्:

- प्रिपेड तथा पोष्टपेड सेवा
- एसएमएस सेवा
- विभिन्न प्रकारका भ्यालु एडेड सेवा (VAS)
- इन्टरनेशनल रोमिंग सेवा
- फ्रेन्ड्स एंड फेमिली सेवा
- सिआरबिटि (CRBT) सेवा
- कल फरवार्ड, कल वेटिंग र कल होल्ड सेवा
- क्लोज युजर ग्रुप (CUG) सेवा
- भ्वाइस तथा डाटा प्याकेजहरू
- अन्य सेवाहरू

वायरलाइन इन्टरनेट सेवा

लिज्ड लाइन सेवा

ठुलो व्यापारिक संस्थाहरूलाई लक्षित गर्दै कम्पनीले अप्टिकल फाइबर र कपर लिज्ड सर्किट प्रयोग गरी Dedicated Data Lease सेवाको शुरुवात गरेको हो । बढी व्याण्डविथ आवश्यक पर्ने ग्राहकहरूलाई अप्टिकल फाइबर प्रयोग गरी लिज्ड सेवा प्रदान गर्ने क्रम पनि बढ्दो रूपमा रहेको छ ।

कपर लिज्ड सर्किट मार्फत न्यूनतम ५१२ केबीपीएस क्षमताको सेवा उपलब्ध गराइरहेकोमा हाल अप्टिकल फाइबर मार्फत न्यूनतम २ एमबीपीएस क्षमता उपलब्ध गराउँदै आइरहेको छ ।

दूरसञ्चार क्षेत्रमा हुने नविनतम 5G प्रविधिको अवलम्बन गर्ने कम्पनीको योजना अनुसुप आ. व. २०७९/८० मा 5G सेवा काठमाडौँ, पोखरा र वीरगञ्ज स्थित कार्यालयमामा परीक्षण गरिएको छ ।

सीडीएमए प्रविधिको मोबाइल सेवा

नेपाल टेलिकमले मिति २०६२।१०।२३ देखि CDMA प्रविधिमा आधारित टेलिफोन सेवा काठमाडौँबाट व्यावसायिक रूपमा सञ्चालन गरेको हो । तत्कालीन समयमा दूरसञ्चार सेवाको पहुँच देशका विकट स्थानहरूमा समेत पुन्याउन यो सेवा अत्यन्तै प्रभावकारी भएको थियो ।

CDMA प्रविधिसँग सम्बन्धित उपकरण तथा प्राविधिक सेवा विश्व बजारमा उपलब्ध हुन नसक्ने देखिएकोले कम्पनीले २०८० असार मसान्तमा CDMA प्रविधि सम्पूर्ण रूपमा बन्द गरेको छ । CDMA को कभरेज भएका क्षेत्रमा विभिन्न चरणमा 4G/LTE नेटवर्क मार्फत सेवा सुचारु गरी CDMA सेवाका ग्राहकहरूलाई थप सुविधा सहितको 4G/LTE सेवामा रूपान्तरण गरिएको छ ।

इन्टरनेट सेवा

सन् २००० को मे महिनाबाट नेपाल टेलिकमले स्थानीय टेलिफोनबाट चल्ने तत्कालीन समयको नवीनतम डायलअप प्रविधिमा आधारित इन्टरनेट सेवाको शुरुवात गरेको थियो । प्रविधिमा भएको विकाससँगै कम्पनीले हाल विश्वब्यापी रूपमा प्रचलित नवीनतम तार सहित प्रविधि अन्तर्गत FTTH, ADSL, Leased line सेवा प्रदान गरिरहेको छ । हाल कम्पनीले विभिन्न प्रविधि मार्फत प्रदान गरेका इन्टरनेट सेवाहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

२०८० आश्विन महिनासम्म Internet Leased line तथा Intranet Leased Line का कुल ग्राहक संख्या २,५२१ रहेका छन् । कम्पनीले ISP (Internet Service Provider) हरूलाई E1 लिज्ड सर्किट र अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारिक र कुटनितिक निकायहरूलाई IPLC (International Private Leased Circuit) पनि प्रदान गरिरहेको छ ।

ADSL इन्टरनेट सेवा

आधारभूत टेलिफोन लाइन मार्फत भ्वाइस सेवाको अलावा ADSL प्रविधिमा आधारित ब्रोडब्याण्ड इन्टरनेट सेवामा २०८० आश्विन मसान्तसम्म ३२,५८० ग्राहक रहेका छन् । हाल यस सेवाका

ग्राहकलाई अप्टिकल फाइबर मार्फत उच्च गतिको इन्टरनेट सेवा प्रदान गर्ने FTTH प्रविधिमा रूपान्तरण गर्ने कार्य द्रुत गतिमा भइरहेको छ ।

FTTH इन्टरनेट सेवा

ब्रोडब्यान्ड इन्टरनेट सेवाको बढ्दो मागलाई सम्बोधन गर्न कम्पनीले कपरमा आधारित पुरानो नेटवर्कलाई अप्टिकल फाइबर मार्फत प्रतिस्थापन गरी उच्च गतिको FTTH सेवा सञ्चालनमा ल्याएको छ । २०८० आश्विन मसान्तसम्म यस सेवाका २,६५,४९१ ग्राहक रहेका छन् ।

SIP-PBX सेवा

व्यावसायिक संघ-संस्था तथा कार्यालय प्रयोजनको लागि लक्षित गरिएको यो सेवा कम्पनीले २०७५ बैशाख देखि सञ्चालनमा ल्याएको हो । यस सेवामा हालसम्म २४६ भन्दा बढी संस्थागत ग्राहकहरू छन् । कपर नेटवर्कमा आधारित पुरानो प्रविधिमा चल्ने

PABX तथा PRI Line लाई प्रतिस्थापन गर्ने उद्देश्यले ल्याईएको यस सेवाबाट Broadband Intranet/Internet Leased line सेवा उपलब्ध हुनुका अतिरिक्त एकभन्दा बढी टेलिफोन लाइन एउटै फाइबरको माध्यमबाट सञ्चालन गर्न सकिन्छ ।

वायरलेस इन्टरनेट सेवा

कम्पनीले वायरलेस सेवातर्फ GSM र CDMA प्रविधि मार्फत वायरलेस इन्टरनेट सेवा उपलब्ध गराउँदै आएको छ ।

- 4G/LTE
- 3G
- EDGE

Fixed Broadband को पहुँच नपुगेका तर 4G/LTE को Coverage भएका स्थानहरूका लागि Namaste Wifi सेवा समेत उपलब्ध गरेको छ ।

भ्यालु एडेड सर्भिस (VAS):

आधारभूत दूरसञ्चार सुविधा (जस्तै: भ्वाइस, डाटा तथा एसएमएस) को अलावा ग्राहकर्गलाई कम्पनीले अतिरिक्त सेवाको रूपमा वायरलाइन तथा वायरलेस प्रविधि तर्फ निम्न बमोजिमका भ्यालु एडेड सेवाहरू उपलब्ध गराउँदै आइरहेको छ ।

वायरलाइनतर्फ

• टोल फ्री नम्बर सेवा

(Toll Free Number Service)

यो सेवा प्रयोग गरेर संघ संस्थाहरूले देशभरिका आफ्ना कार्यालय तथा शाखाहरूमा एउटै टोलफ्री नम्बर मार्फत कल प्राप्त गर्न सक्दछन् । रिभर्स चार्जिङ् अर्थात कल उठाउने पक्षले कल वापतको शुल्क तिर्ने भएको हुँदा ठुलो कार्यालयहरूलाई बढीभन्दा बढी ग्राहकहरू समक्ष आफ्नो पहुँच पुऱ्याउन र एकीकृत सेवा प्रदान गर्न यो सेवा निकै लाभदायक हुन्छ । २०८० आश्विन मसान्तसम्म यस सेवाका ग्राहक १,४४१ रहेका छन् । साथै यसैवर्ष देखि कम्पनी बाहेक अन्य सेवा प्रदायकको नेटवर्कमा समेत कल गर्न मिल्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

• नोटिस बोर्ड सेवा (Notice Board Service)

व्यावसायिक संघ-संस्था, स्कूल, कलेज आदिलाईआफ्नो ल्याण्डलाइन नम्बरमा कल गर्ने व्यक्तिहरूलाई एउटै सन्देश पटक-पटक दिनुपर्ने अवस्थामा यो सेवा प्रभावकारीहुन्छ । यो सेवाका ग्राहकले आफ्नो नोटिस बोर्डमा राख्ने सूचना र सन्देशहरू आफैले फोन मार्फत रेकर्ड गर्न सक्ने र सो

नम्बरमा कल गर्ने व्यक्तिले उक्त सूचना सुन सक्छन् । सेवा प्रयोग गर्ने थप उपकरण जडान गर्नु पर्दैन । यो सेवा व्यापारिक संघ-संस्थाहरूको उत्पादनहरूको जानकारी प्रदान गर्न, मौसम सम्बन्धी जानकारी दिन, स्कुल- क्याम्पसहरूले सूचना उपलब्ध गर्न, वायुसेवा कम्पनीहरूको उडान तालिका सम्बन्धी जानकारी दिन, विनियोग, राशिफल तथा breaking news आदि उपलब्ध गराउन उपयोगी रहेको छ ।

• Interactive Voice Response (IVR)

सेवा

यो सेवाबाट कुनै पनि व्यक्तिले आफ्नो परिचयनं (जस्तै परीक्षाको symbol number) डायल गरी कम्प्युटरकै माध्यमबाट स्वचालित रूपमा सो सम्बन्धी जानकारी लिन सक्दछ । हाल परीक्षाको नतिजा प्रकाशनमा यो सेवा आकर्षक देखिएको छ । हाल यो सेवा निम्न कोडहरूबाट उपलब्ध गराइएको छ :

- १६०० (SLC Result Enquiry)
- १६०१ (10+2 Result Enquiry)
- १६०२ (TU Result Enquiry)

• NTTV सेवा

कम्पनीले FTTH प्रविधि मार्फत भ्वाइस तथा इन्टरनेट सेवा उपलब्ध गराईरहेकोमा १ जनवरी २०२१ देखि IPTV

प्रविधिको NTTV टेलिभिजन सेवा प्रदान गरेको छ। २०८० आश्विन मसान्तसम्म यस सेवाका ग्राहक ३१,१५२ रहेका छन्।

वायरलेस तर्फ

समीक्षा अवधिमा कम्पनीले वायरलेस प्रविधितर्फ विविध किसिमका सेवाहरू उपलब्ध गराउने उद्देश्य अनुरूप Live TV, Video Streaming, Music Streaming, Education App, नमस्ते क्रेडिट आदि सेवाहरूलाई दोस्रो पक्षसँगको साझेदारीमा निरन्तरता दिइरहेको छ। वायरलेस तर्फ मुख्य रूपमा निम्न VAS सेवाहरू सञ्चालनमा रहेका छन्:-

मिस्ड कल एलर्ट (Missed Call Alert - MCA)

सेवाग्राहीको नम्बर व्यस्त भएको अवस्थामा, मोबाइल स्वीच अफ भएको अवस्थामा र नेटवर्क उपलब्ध नभएको अवस्थामा कसैले कल गरेमा यो सेवा मार्फत ग्राहकले एसएमएस नोटिफिकेशन प्राप्त गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ। कम्पनीले हाल आफ्ना सबै मोबाइल प्रयोगकर्ताहरूलाई यो सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराईरहेको छ। ग्राहकले उक्त सेवा हटाउन चाहेमा UNSUB MCA लेखेर 1400 मा एसएमएस गरी वा *1400# डायल गरी यो सेवा हटाउन सक्दछन् भने पुनः सुचारू गर्न चाहेमा SUB MCA लेखेर 1400 मा एसएमएस गरी वा *1400# डायल गरी यो सेवा सुचारू गर्न सक्दछन्।

कलर रिंगब्याक टोन

(Caller Ring Back Tone -CRBT)

CRBT सेवा लिने ग्राहकहरूले यो सेवा उपलब्ध गराउने सेवा प्रदायकको सूचि अनुसार आफुले चाहेको धुन वा गीतलाई छनौट गरी कलर रिंगब्याक टोनको रूपमा राख्न सक्दछन्। यसरी राखिएको गीत वा धुन कल गर्ने ग्राहकले कल नउठासम्म सुन्न सक्दछन्।

शैक्षिक सेवा सामाग्री

मोबाइलको ब्यालेन्सबाट सेवा शुल्क काटिने गरी उपलब्ध गराईएका शिक्षा सेवामा ग्राहकहरूको निकै रुचि देखिए आएको छ। भविष्यमा ग्राहकहरूको चाहनालाई मध्यनजर गर्दै विभिन्न किसिमका सेवाहरू थप गर्दै लैजाने उद्देश्य लिइएको छ।

M2M Service

कम्पनीले व्यवसायिक रूपमा आफ्नो मोबाइल नेटवर्क Machine to Machine (M2M) सेवाको लागि पनि उपलब्ध गराएको छ। नेपाल विद्युत प्राधिकरण, नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण, जल तथा मौसम विज्ञान विभाग लगायतका Smart Meter तथा GPS/POS मेसिन प्रयोग गर्ने विभिन्न कम्पनीहरूलाई M2M सिम

(physical/e-sim) मार्फत सेवा प्रदान गर्दै आएको छ र हाल यसको मागमा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ।

NT सूचनाको संसार सेवा

कम्पनीले प्राइभेट कम्पनीसँग साझेदारी गरी शुरू गरिएको “NT सूचनाको संसार” सेवालाई निरन्तरता दिएको छ। यो एक प्रकारको आईभीआर सिस्टम हो, जसमा नेपाल टेलिकमको मोबाइल मार्फत कल गरेर कृषि, स्वास्थ्य, समाचार, मौसम, प्राकृतिक प्रकोप सम्बन्धी विभिन्न जानकारी हाललाई निःशुल्क रूपमा प्राप्त गर्न सकिन्छ। नेपाल टेलिकमको मोबाइल मार्फत ३२१०० मा कल गरेर निर्देशन पालना गरी नेपाली भाषामै यो सेवा उपयोग गर्न सकिन्छ।

सोधपुछ तथा गुनासो दर्ता सेवा

कम्पनीले आफुले प्रदान गरेका विभिन्न सेवा सुविधाहरूको बारेमा ग्राहकसँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध बनाई राख्न र सेवा प्रवाहलाई अझ प्रभावकारी बनाउन सोधपुछ तथा गुनासो दर्ता सेवा उपलब्ध गराईरहेको छ।

क) फोन कल मार्फत उपलब्ध हुने

- १४९८: मोबाइल सम्बन्धी सोधपुछ तथा गुनासो व्यवस्थापन
- १९७: स्थानीय टेलिफोन (PSTN) नम्बर सोधपुछ

ख) आईभीआर मार्फत उपलब्ध हुने

- १६०६ (PSTN Bill query)
- १६०७ (GSM and CDMA PUK query)
- १९८ (PSTN Phone, ADSL, Leased Line, FTTB Complain)
- १८८ (VOIP Call Complain)

ग) एक्सेस कोड १४२४ मार्फत सस्तो दरमा अन्तर्राष्ट्रिय कल सेवा

- एक्सेस कोड १४२४ मार्फत कम्पनीका विभिन्न सेवाहरू (PSTN, GSM, VSAT) बाट सस्तो दरमा अन्तर्राष्ट्रिय कल गर्न सकिने।
- यो सेवा प्रयोग गर्नका लागि १४२४ (०० को सट्टामा) पछि Country code र एरिया कोड सहितको फोन वा मोबाइल नम्बर राखेर कल गर्नु पर्दछ।

अन्तरआवद्धता तथा अन्तर्राष्ट्रिय दूरसञ्चार सेवा

अन्तर्राष्ट्रिय सेवा प्रदायकहरूसंग अन्तरआवद्धता

कम्पनीले Singapore मा स्थापना गरेका POP (Point of Presence) मार्फत विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय दूरसञ्चार सेवाप्रदायकहरूसँग अन्तरआवद्धता गरी भ्वाइस कल आदानप्रदान गर्ने गरेको छ । अन्तर्राष्ट्रिय रोमिङ सेवा तर्फ ९२ वटा मुलुकमा रहेका १९० वटा सेवा प्रदायकहरूसँग Postpaid Roaming सेवा तथा २९ वटा मुलुकमा रहेका ३७ वटा सेवा प्रदायकहरूसँग Prepaid Roaming सेवाका लागि सम्झौता गरी Standard/Discounted दर रेटमा कल आदान गर्दै आएको छ ।

विदेशबाट नेपालमा कल गर्न जाहजुल दर परिमार्जन

कम्पनीले अन्तर्राष्ट्रिय बजारको अवस्था तथा आफ्नो व्यापार प्रवर्द्धनको कार्ययोजना अनुसार समय-समयमा महसुल दर परिमार्जन गर्ने गरेको छ । यसै क्रममा नेपालीहरू वैदेशिक रोजगारीको लागि जाने मुलुकहरू लगायत अन्य मुलुकका सेवा प्रदायकहरूसँग सहकार्य गरी कम्पनीले ती मुलुकहरूबाट सहुलियत दरमा नेपालमा कल गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाएको छ । यसबाट नेपालमा कल गर्दा ती मुलुकमा रहेका नेपालीहरूलाई प्रत्यक्ष रूपमा फाइदा पुग्ने गरेको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय लिङ्ड लाइन सेवा

कम्पनीले TDM तथा IP को मार्फत विभिन्न देशका International Operator हरूसँग अन्तरआबद्धता स्थापना गरी International Voice तथा SMS सेवा सञ्चालन गर्दै आएको छ । International Roaming सेवा तर्फ ९२ वटा देशमा रहेका १८६ वटा सेवा प्रदायकहरूसँग Postpaid Roaming सेवा तथा २३ वटा देशमा रहेका २६ वटा सेवा प्रदायकहरूसँग Prepaid Roaming सेवाको लागि सम्झौता गरी Standard तथा Discounted दर रेटमा कल आदान प्रदान भैरहेको छ ।

कल वाइपास नियन्त्रण

अन्तर्राष्ट्रिय आगमन कल तथा SMS बाइपास नियन्त्रण गर्नका लागि कम्पनीको राजस्व निगरानी तथा अनुगमन समितिको समन्वयमा नियामक निकाय नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण, नेपाल प्रहरीको केन्द्रीय अनुसन्धान ब्यूरो तथा अन्य दूरसञ्चार सेवा प्रदायकहरूसँग सहकार्य गर्ने गरेको छ । अनधिकृत अन्तर्राष्ट्रिय आगमन कल तथा

SMS बाइपास लगायतका अवैध क्रियाकलापहरू निरन्तर निगरानी गर्ने कम्पनीले आन्तरिक Monitoring Tool र अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा उपलब्ध Fraud Management System प्रयोग गर्ने गरेको छ । प्रविधिमा आधारित निगरानीका अतिरिक्त आवश्यक थप विश्लेषण गरी त्यस्ता अवैध क्रियाकलापहरू नियन्त्रण गर्ने प्रयासलाई निरन्तरता दिइएको छ । यी प्रयासहरूबाट कम्पनीको अन्तर्राष्ट्रिय सेवाको गुणस्तर वृद्धि हुनुका अलावा राजस्व वृद्धिमा समेत सकारात्मक प्रभाव परेको छ ।

संस्थाको
योगदान

अर्थतन्त्रमा योगदान

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९	परिवर्तन(%)
अग्रिम आयकर	४,६२३,३५०,३६७	४,६८४,३६५,१४६	-१.३०
मूल्य अभिवृद्धि कर	३,४६०,९३७,५८८	३,८११,६८४,५४१	-१.२०
दूरसञ्चार सेवा शुल्क	३,४८६,५०८,५९७	४,४२६,१६२,७४२	-२१.२३
स्वामित्व शुल्क	६९८,४४६,६०८	७००,९४९,४३१	-०.३६
भन्सार शुल्क	२८९,९०७,६९५	४६५,०७९,६९३	-३७.६६
रोयलटी र ग्रामिण दूरसञ्चार विकाश कोष	२,२४९,७९१,१८०	२,९३२,८३६,४८७	५.४८
फ्रिक्वेन्सी दस्तूर	१,६२१,४९९,९८०	१,६४०,७७२,१४०	-१.१७
लाभांश	७,९६९,६०७,२७९	२,७४४,८८६,०००	१६१.२०
सम्पत्ति कर	६९,००५,५९६	६०,७२०,०२५	१३.६५
लाइसेन्स दस्तूर	३,३६७,८७०,०००	३,९६२,२००,०००	-१५.००
स्रोतमा कर कट्टी (TDS)	१,४९८,७७२,५७५	१,७८२,७३३,७१४	-२०.४२
जम्मा	२८,४५५,६९७,३८५	२६,४१२,३८९,९२०	७.७४

प्राविधिक रूपान्तरणका योगदान

- एउटै लाइनबाट एके पटक गुणस्तरीय टेलिफोन, उच्च गतिको इन्टरनेट र टेलिभिजन (NTTV) समेत चलाउन सकिने FTTH प्रविधिको विस्तारलाई समीक्षा अवधिमा बिशेष जोड दिईएको छ। समीक्षा अवधिमा FTTH सेवातर्फ ४,२७,७७६ लाइन क्षमताको नेटवर्क विस्तार गरी जम्मा ९८,३६२ FTTH लाइन (Unique CPE) वितरण गरिएको छ। चालु आ.व. मा कुल ६ लाख वितरण योग्य नेटवर्क तयार गरी कुल ३ लाख (नयाँ एवं माझग्रेशनका गरी) ग्राहक थप गर्ने योजना अनुरूप आश्विन मसान्त सम्ममा ७२ हजार वितरण योग्य नेटवर्क तयार भई करिब २१ हजार ६ सय थप ग्राहक FTTH सेवामा आवद्ध भएका छन्। २०८० आषाढ मसान्तसम्ममा कुल १४,८६,०८० FTTH लाइन वितरण गर्न सकिने पूर्वाधार नेटवर्क विस्तार गरी ७३ जिल्लाका विभिन्न स्थानीय निकायमा कुल ३,५५,१३० लाइन (Unique CPE) मार्फत FTTH सेवा वितरण गरिएको छ। सो मध्ये FTTH Voice user ३,०७,२७१ FTTH Data user २,४८,३८५ र NTTV user ३२,७८८ रहेका छन्।
- त्यसैगरी आ.व. २०७९/८० मा जडान गरिएको १८४ eNodeB हरु मार्फत कुल ७४० स्थानीय निकायमा 4G-LTE सेवाको पहुँच पुगेको छ। त्यसै गरी सुगम स्थान देखि दुर्गम एवं विकट स्थानहरुमा Voice सेवालाई अझ प्रभावकारी बनाउन आ.व. २०७९/८० मा १९९ 2G/3G BTS जडान गरिएको छ।
- दूरसञ्चार क्षेत्रमा हुने नविनतम 5G प्रविधिको अवलम्बन गर्ने कम्पनीको योजना अनुरूप आ.व. ०७९/८० मा 5G सेवा काठमाडौं, पोखरा र वीरगञ्जस्थीत कम्पनीको कार्यालयमा परीक्षण गरिएको छ।
- गण्डकी तथा लुम्बिनी प्रदेशका १२ मुख्य-मुख्य स्थानमा 100G per Lambda क्षमताको DWDM उपकरणहरु पनि सञ्चालनमा आएका छन्।
- ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष परिचालन आयोजनाको कोशी, मधेश र बागमती प्रदेश अन्तर्गतका मध्य पहाडी लोकमार्ग, जिल्ला सदरमुकाम जोड्ने विभिन्न मार्गमा अप्टिकल फाईबर नेटवर्क विस्तार गर्ने कार्यक्रम अन्तर्गत आ.व. २०७९/८० को अन्त्यसम्ममा कुल १२९९ किलोमिटर विस्तार भएको छ। साथै सोही प्रदेशहरुमा 10G/100G Interface क्षमताको Router र 100G per Lambda क्षमताको DWDM उपकरणहरु पनि सञ्चालनमा आएका छन्।
- त्यसैगरी कर्णाली र सूदूरपश्चिम प्रदेश अन्तर्गत मध्य पहाडी लोकमार्ग, जिल्ला सदरमुकाम जोड्ने विभिन्न मार्गमा अप्टिकल फाईबर नेटवर्क (UG/ADSS) विस्तार गर्ने कार्यक्रम अन्तर्गत कम्पनीको Existing OFC Network समेत प्रयोग गर्ने व्यवस्था अनुसार थप ६७२ कि.मी. अप्टिकल फाईबर नेटवर्क गरी कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा कुल ९७७ कि.मी. अप्टिकल फाईबर नेटवर्क पूर्णरूपमा तयार भएको छ।
- यसै गरी तत्काल अप्टिकल फाईबर विस्तार गर्न नसकिने कर्णाली र सूदूरपश्चिम प्रदेश अन्तर्गतका अति विकट एवं दुर्गम जिल्ला सदरमुकामहरुमा समेत भरपर्दो Connectivity स्थापना गर्ने उद्देश्यले २१ Hop Microwave Radio सञ्चालन गर्नका लागि आपूर्तिकर्तासँग सम्झौता सम्पन्न भएको छ।
- यसै गरी पूर्वाधार तर्फ ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष अन्तर्गत अप्टिकल फाईबर नेटवर्क आयोजना प्रगति ६९ प्रतिशत, DWDM नेटवर्क प्रगति ९२ प्रतिशत र Core Router नेटवर्क प्रगति ९२ प्रतिशत रहेको छ।

संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व

बृहत् आर्थिक सामाजिक लक्ष्य प्राप्तिको लागि कम्पनीले पुन्याउँदै आएको व्यावसायिक योगदानका अलावा एक जिम्मेवार राष्ट्रिय निकायको रूपमा सामाजिक उत्तरदायित्वका कार्यहरू समेत कम्पनीले प्राथमिकतामा राख्दै आएको छ । सबै व्यावसायिक क्रियाकलापहरूमा कम्पनीले सामाजिक उत्तरदायित्व प्रतिको प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दै आएको छ । यस आ.व. मा पनि सोसँग सम्बन्धित पुराना कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिनुका साथै थप कार्यहरू गरेको छ । कम्पनीले सामाजिक लक्ष्य प्राप्ति गर्न र आफ्नो उत्तरदायित्व बहन गर्न विशेषगरी निम्न लिखित क्षेत्रहरूलाई प्राथमिकतामा राख्दै आएको छ :

खेलकुद क्षेत्र

कम्पनीले खेलकुद क्षेत्रको विकासको लागि सहयोग गर्दै आएको छ । साथै खेलकुदका सामाग्री उपलब्ध गराउँदै आएको छ । यस किसिमको सहयोगबाट खेलाडीहरूको मनोबल उच्च बनाउन तथा प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहयोग पुग्नुका साथै खेल

क्षेत्रको समग्र विकासमा सकारात्मक प्रभाव पर्ने देखिन्छ । साथै यस किसिमका सहयोगबाट कम्पनीको नाम तथा लोगो अंकित सामाग्रीले प्रचार प्रसार हुँदै कम्पनीको व्यावसायिक छवि तथा सामाजिक प्रतिष्ठा समेत वृद्धि हुने देखिन्छ ।

शिक्षा क्षेत्र

कम्पनीले विगतदेखिनै देशका विभिन्न शैक्षिक संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्नको लागि भौतिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्दै आईरहेको छ । यसै गरी समीक्षा अवधिमा कम्पनीले देशका विभिन्न स्थानमा रहेका शैक्षिक संस्थाहरूलाई सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत विद्यार्थी र शैक्षिक संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्नको लागि निम्न कार्यहरू गरेको छ :

- विद्यार्थीहरूलाई निःशुल्क सिम वितरण साथै तीन महिनासम्म निःशुल्क भ्वाइस, डेटा तथा एसएमएस प्रदान गरिएको ।
- सरकारी सामुदायिक विद्यालयहरूमा सूचना प्रविधि केन्द्र

स्थापना गर्नुका साथै शैक्षिक सामाग्रीहरू वितरण तथा कम्प्युटरहरू वितरण गरिएको ।

- विभिन्न जिल्लाका माध्यमिक विद्यालयहरूलाई फर्निचर उपलब्ध गराईएको ।
- सातै प्रदेशका विद्यालयलाई शैक्षिक सामाग्री (कपि, झोला आदि) उपलब्ध गराईएको ।

यसबाट ती शैक्षिक संस्थाहरूको शैक्षिक वातावरणमा समय सापेक्ष सुधार हुने र अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

वातावरण क्षेत्र

बढ्दो सहरीकरण, औद्योगिक विकास, सहर केन्द्रित बसाईसराई आदिले गर्दा वातावरणमा पर्न गएको नकारात्मक असरलाई केही हदसम्म भए पनि न्यूनीकरण गर्न कम्पनीले देशका विभिन्न स्थानहरूमा सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत विविध कार्यहरू गर्दै आईरहेकोमा समीक्षा अवधिमा USSD, MPOS तथा अन्य MPoS रिचार्ज प्रवर्द्धन गरी कागज र प्लाष्टिकको प्रयोगमा कमी ल्याइएको छ । कम्पनीले नविनतम् प्रविधिको प्रयोग मार्फत आफ्ना कार्यहरूलाई Automation गर्ने र सकभर कागजरहित कार्यालय बनाउन Digital Signature र Document Management System सञ्चालन गरेको ।

- वागमती सफाई महाअभियानलाई विभिन्न समयमा सरसफाई सामाग्रीहरू उपलब्ध गराईएको ।
- माईतिघर तीनकूने सडक खण्डको हरियाली संरक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको ।
- सदर चिडियाखानामा रहेका जनवारहरूका लागि आहार व्यवस्था गरिएको ।
- प्रत्येक प्रदेशहरूमा रहेका न्यूनतम् एक सामाजिक तथा धार्मिक संघसंस्थाहरूमा डष्ट्रिब्युटरी उपलब्ध गराएको ।

डिजेल, पेट्रोलबाट सञ्चालित पुराना सवारी साधनको परिचालन क्रमिकरूपमा कम गराउदै यस वर्षदेखि विद्युतिय सवारी साधन पनि संचालन गरिएको छ ।

स्वास्थ्य क्षेत्र

कम्पनीले महिलाको स्वास्थ्यलाई विशेष ध्यान दिँदै प्रत्येक प्रदेशको कम्तीमा एउटा सामुदायिक विद्यालयलाई १२ प्याकेट स्यानिटरी प्याड सहितको एक एक थान स्यानिटरी प्याड भेन्डीडग मसिन

उपलब्ध गराएको छ भने कर्णली प्रदेशका १० वटा निम्न सामुदायिक विद्यालयलाई १२ प्याकेट स्यानिटरी प्याड एवम् सहितका एक एक थान स्यानिटरी प्याड भेन्डीडग मसिन उपलब्ध गराएको छ ।

यसका अतिरिक्त स्वास्थ्य क्षेत्रमा गरिएका थप कामहरुका केही उदाहरणहरु:

- विभिन्न सरकारी अस्पतालहरुमा न्यानो कपडा एवं बिरामीले प्रयोग गर्ने गरी ब्लाड्केटहरु उपलब्ध गराइएको ।
- स्वस्थ सुरक्षा सम्बन्धि जनचेतनामूलक सामाग्री वारे PSTN तथा मोबाइलमा Ringtone मार्फत सूचना सम्प्रेषण गरिएको ।
- देशभरका विभिन्न अस्पतालहरुमा आउने सेवाग्राही तथा कुरुवाहरुलाई सहयोग पुग्ने गरी मोबाइल चार्जिंग स्टेशन उपलब्ध गराएको छ ।

निशुल्क कलको व्यवस्था

१००: प्रहरी सेवा १०१: दमकल सेवा १०२: एम्बुलेन्स सेवा १०३: ट्राफिक प्रहरी सेवा	१०४: बालबालिका खोजतलास सम्बन्धि केन्द्र १०५: नेपाली सेना १०६: केन्द्रीय सैनिक प्रहरी	१०९८: CWIN हेल्पलाइन ११११: हेलो सरकार १११४: सशस्त्र प्रहरी बल १४४: पर्यटक प्रहरी एकाई

निःशुल्क एसएमएस सेवा

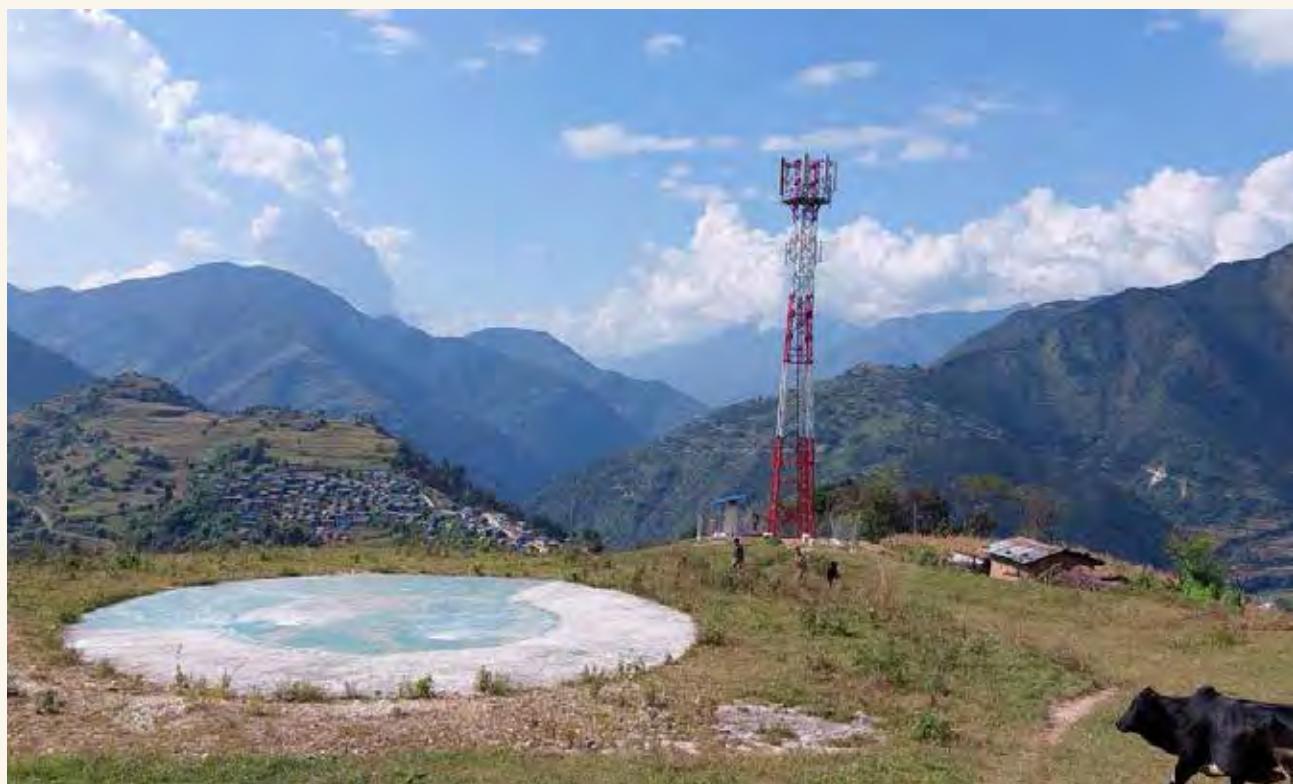
कम्पनीले गणतन्त्र दिवस, संविधान दिवस लगायतका पर्व, अभियान, सम्मेलन र प्राकृतिक विपदका समयमा सूचना तथा अन्य जानकारीमूलक सन्देशहरू निःशुल्क Bulk SMS मार्फत प्रवाह गर्दै आएको छ । निःशुल्क एसएमएस प्रवाह गरिएका केही सन्दर्भहरू यस प्रकार रहेका छन्:-

- विभिन्न सूचना तथा जानकारीमूलक सन्देशहरू, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय तथा स्वास्थ्य सम्बद्ध अन्य निकायहरूबाट प्राप्त सन्देशहरू ।
- संविधान दिवस ।
- नेपाल सरकार, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयको लैड्गिक हिंसा विरुद्धको अभियान ।
- राष्ट्रिय बाल दिवस ।
- राष्ट्रिय क्षय रोग नियन्त्रण केन्द्रको क्षयरोग सम्बन्धी सन्देश ।
- भ्रष्टाचार विरुद्धका सन्देशहरू ।
- सुशासन सम्बन्धी सन्देशहरू ।
- अखिलयार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका सन्देशहरू ।
- सामाजिक सुरक्षा कोषका सन्देशहरू ।
- आदि ।

व्यापार प्रवर्द्धन सर्वबन्धी कार्यहरू

विगतमा जस्तै कम्पनीले विभिन्न कार्यक्रम, मेला, महोत्सव, खेलकुद, सेमिनार, कन्फरेन्स आदिमा सहभागिता जनाई आफ्नो सेवाहरूको व्यापार प्रवर्द्धनको कार्य गर्दै आएको छ । समसामयिक चासो तथा सर्वसाधारणको उच्च सहभागिता रहने विविध किसिमका कार्यक्रमहरूमा आफ्नो सशक्त उपस्थिति सहित कम्पनीको ब्राण्ड एवं व्यापार प्रवर्द्धनको सिलसिलालाई समीक्षा अवधिमा पनि जारी राखिएको छ । व्यापार प्रवर्द्धन सम्बन्धी केही महत्वपूर्ण कार्यक्रमहरू तल उल्लेख गरिएका छन्:-

- Cancer जनचेतनामुलक कार्यक्रम
- Rethinking tourism
- Nepal Youth Enterpreneurship
- International Wrestling championship
- Cyber Crime Sambandhi Prashikshyan Tatha Sachetana Karyakram
- Cybersecurity Policy & Cyber Law in Telecommunication
- Nepal Network Operators Group(npNOG) Version 8
- Miss Universe 2022
- Nijamati diwas 2079
- SATRC workshop
- Miss Teen 2022
- Shell Eco Marathon
- Dhading district cricket competition
- Badminton competition
- Hackathons for & Digital Literacy
- Ict award
- The HRM Award
- etc

व्यापार प्रवर्द्धन सर्वबन्धी थप कार्यहरू

- उपहार/ प्रवर्द्धनात्मक सामग्री (टोपी, टिस्ट, कि रिङ, झोला, कप, कलम, छाता आदि) देशभरीका कार्यालय मार्फत वितरण ।
- डायरी तथा क्यालेण्डर वितरण ।
- निःशुल्क सिम वितरण ।
- सार्वजनिक स्थानहरूमा मोबाइल चार्जर जडान गरिएको ।
- Hoarding Board (Digital समेत) सञ्चालन गरिएको ।
- नियमित रूपमा TV, Online Portal, FM Radio मा विज्ञापन गरिएको ।

सुशासन
तथा
जोरिंगम
व्यवस्थापन

संस्थागत सुशासन

सञ्चालक समितिको भूमिका

कम्पनी ऐन, २०६३ तथा नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडको प्रबन्ध पत्र तथा नियमावलिमा भएको व्यवस्था अनुसार कार्य गरि कम्पनीको दीर्घकालीन नीति निर्माण, योजना तर्जुमा, वार्षिक बजेट निर्माण गरी पारित गर्ने, कर्मचारी सेवा सुविधाका सम्बन्धमा कर्मचारी विनियमावली तथा आर्थिक विनियमावली समय सापेक्षिक रूपमा परिमार्जन तथा संशोधन गर्ने तथा अन्य आवश्यक निर्देशिका तयार

गरी कार्यान्वयन गराउने। कम्पनीको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तथा जोखिम व्यवस्थापनको जिम्मेवारी सञ्चालक समितिमा निहीत रहेको हुन्छ। यसका साथै कम्पनीको व्यवस्थापनको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन तथा कम्पनीमा सञ्चालित परियोजनाहरूको अनुगमन एवम् आवश्यक निर्देशन दिने कार्य समेत सञ्चालक समितिबाट भैरहेको छ।

सञ्चालक समितिको संरचना

कम्पनीको ७ सदस्यीय सञ्चालक समिति रहेको छ। सात जना मध्ये नेपाल सरकारको मन्त्रिपरिषदबाट नियुक्त कम्पनीको प्रबन्ध निर्देशक सहित पाँच जना सञ्चालकहरू संस्थापक समूह तर्फबाट, एक जना सञ्चालक समितिबाट स्वीकृत कार्यविधी अनुरूप कम्पनीमा कार्यरत कर्मचारीहरूबाट छनौट भएका कर्मचारी तथा एक जना सञ्चालक सर्वसाधारण शेयरधनी समूह तर्फबाट रहने प्रावधान रहेको छ।

संस्थापक समूह तर्फबाट सञ्चार तथा सूचना तथा मन्त्रालयको सचिव, अर्थ मन्त्रालयको प्रतिनिधि, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय तथा सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको

प्रतिनिधि, नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदबाट नियुक्त कम्पनीको प्रबन्ध निर्देशक समेत गरी पाँच जना हुने व्यवस्था रहेको छ। जस मध्ये सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयको सचिव सञ्चालक समितिको अध्यक्षको रूपमा रहने व्यवस्था रहेको छ। कर्मचारी तर्फबाट छनौट भएको सञ्चालकको कार्यकाल दुई वर्षको हुने व्यवस्था रहेको तथा सर्वसाधारण समूह तर्फबाट निर्वाचित भएको सञ्चालकको कार्यकाल तीन वर्ष वा नियुक्त भएको मिति देखि तीन वटा साधारण सभा बस्ने मिति मध्ये जुन पहिले हुन्छ सो मितिसम्म हुने व्यवस्था रहेको छ। हाल कम्पनीको प्रबन्ध निर्देशकको पद रिक्त भई नेपाल सरकारबाट श्री संगिता पहाडी (अर्याल) निमित्त प्रबन्ध निर्देशकको रूपमा नियुक्त हुनुभएको छ।

कम्पनीको प्रबन्धपत्र तथा नियमावली अनुसार देहाय बमोजिमको सञ्चालक समिति सदस्यहरू छन्।

क्र.सं.	सञ्चालक	सञ्चालक संख्या	नियुक्ति मिति	पदावधी
१	गैर कार्यकारी सञ्चालक (संस्थापक शेयरधनी समूह)	४		नेपाल सरकारले नियुक्त गरे अनुसार
२	कार्यकारी सञ्चालक (प्रबन्ध निर्देशक)	१	२०८०।०६।१७	नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको नियुक्तिको शर्त अनुसार
३	गैर कार्यकारी सञ्चालक (सर्वसाधारण शेयरधनी समूह)	१	२०७७।१२।१३	३ वर्ष वा नियुक्त भएको मिति देखि ३ वटा साधारण सभा बस्ने मिति मध्ये जुन पहिले हुन्छ सो मिति सम्म
४	कर्मचारी प्रतिनिधि सञ्चालक	१	२०७९।०३।१०	२ वर्ष

सञ्चालक समितिमा लैंगिक विविधता

क्र.सं.	सञ्चालक	सञ्चालक संख्या	प्रतिशत
१	पुरुष	६	८५.१४
२	महिला	१	१४.२८
	जम्मा	७	

सञ्चालक समितिमा हेरफेर

नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार सञ्चालक समितिको अध्यक्ष पदमा श्री कृष्ण वहादुर राउत तथा सदस्य पदमा श्री कोशलचन्द्र सुवेदी, डा. टोकराज पाण्डे तथा श्री बाबुराम भण्डारीको नियुक्ति

भएको छ । त्यसैगरी नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार मिति २०८०।०६।१७ मा कम्पनीको निमित्त प्रबन्ध निर्देशकको रूपमा श्री संगिता पहाडी (अर्याल) को नियुक्ति भएको छ ।

सञ्चालक समितिको सिप, विज्ञता तथा दक्षता

कम्पनीको सञ्चालक समितिमा विविध क्षेत्रको सिप, विज्ञता तथा दक्षता भएका सञ्चालकहरूले प्रतिनिधित्व गरेका छन् । सञ्चालक समितिमा रहेका सञ्चालकहरूको सिप, विज्ञता तथा दक्षता भएको क्षेत्रहरू विशेषतः प्रविधि, वित्त, अर्थशास्त्र, दूरसञ्चार, व्यापार, जनप्रसाशन, कानून, रणनीति निर्माण, सुशासन, व्यवस्थापन रहेका

छन् । सञ्चालक समितिका सदस्यहरू नेपाल सरकारको उच्च व्यवस्थापकीय पद धारण गरेका पदाधिकारीहरू, निजी क्षेत्रका संस्था प्रमुख तथा कम्पनी व्यवस्थापनमा विशेष पद धारण गरेका पदाधिकारीहरू रहेका छन् ।

सञ्चालक समिति अन्तर्गतका कमिटी/उपसमितिहरू

सञ्चालक समितिले प्रभावकारी कार्यसम्पादन वा विशेष प्रकृतिको समस्याहरूको समाधान तथा सञ्चालकको समयको उच्च प्रयोगको लागि आफ्ना केही जिम्मेवारीहरू सञ्चालक समितिको उपसमितिमा

प्रत्यायोजन गर्ने गरेको छ । उपसमितिहरूले तोकिएको कार्य क्षेत्रमा तोकिएका कार्यहरू सम्पन्न गरी सञ्चालक समितिमा आवश्यक कारवाहीको लागि छलफल तथा सिफारिस गर्ने गरेका छन् ।

लेखापरीक्षण समिति

कम्पनी ऐन, २०६३ को अधिनमा रही सञ्चालक समितिले कम्पनीको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, जोखिम व्यवस्थापन, संस्थागत सुशासनको प्रभावकारिताको मूल्यांकन गर्नका लागि गैर कार्यकारी सञ्चालकको संयोजकत्वमा ४ जना सञ्चालक र कम्पनीको आन्तरिक लेखापरीक्षण तथा निरिक्षण विभागका प्रमुख सदस्य सचिव रहने गरी लेखापरीक्षण समिति गठन गरेको छ । यस समितिमा २०८० आषार मसान्तमा सदस्य सचिव लगायत ४ जना सदस्यहरू रहेका थिए । आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा लेखापरीक्षण समितिको कुल १३ बैठकहरू बसेको थियो । यस वर्ष लेखापरीक्षण समितिका अध्यक्षमा सञ्चालक श्री कोशलचन्द्र सुवेदी तथा

सदस्यमा डा. टोकराज पाण्डेको नियुक्ति भएको छ । साथै वित्तीय विवरण तयार गर्दाको समयसम्मा लेखापरीक्षक समितिमा श्री सुशिल कोइरालाको सदस्यको रूपमा नियुक्ति भएको थियो ।

कम्पनीको लेखापरीक्षण समितिले कम्पनी ऐन २०६३ को दफा १६४ र १६५ को प्रावधान अनुसार कम्पनीको वित्तीय स्थिति, आन्तरिक नियन्त्रण तथा जोखिम व्यवस्थापन प्रणाली, प्रचलित नियम कानूनहरूको अनुपालना, लेखा नीतिको परिमार्जन तथा कार्यान्वयन र लेखापरीक्षण कार्यक्रम बारे नियमित समीक्षा गरी सञ्चालक समिति मार्फत व्यवस्थापनलाई आवश्यक निर्देशन दिई आएको छ ।

लेखापरीक्षण समितिको प्रमुख उद्देश्यहरू:

- आन्तरिक लेखापरीक्षण तथा बाह्य लेखापरीक्षणमा औल्याइएका विषयहरूमा आवधिक रूपमा समीक्षा गरी सो सम्बन्धमा चाल्नु पर्ने कदम बारे व्यवस्थापनलाई आवश्यक निर्देशन दिने र सो सम्बन्धी सुझाव सञ्चालक समितिमा पेश गर्ने ।
- कम्पनीको वार्षिक वित्तीय विवरणलाई सही र यथार्थ बनाउन व्यवस्थापनलाई आवश्यक निर्देशन दिने ।
- प्रचलित नियम कानूनमा भएको व्यवस्था तथा नियमनकारी निकायबाट जारी गरिएका निर्देशनहरूको पालना भए नभएको सम्बन्धमा समीक्षा गर्ने ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्बन्धी विस्तृत कार्य योजना तयार गरी सोको आधारमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउने ।
- कम्पनीको काम कारवाहीमा नियमितता, मितव्यिता, औचित्यता, प्रभावकारिता जस्ता कुराहरु अवलम्बन भए नभएको बारे समीक्षा गरी सो सम्बन्धमा चाल्नु पर्ने कदम बारे व्यवस्थापनलाई आवश्यक निर्देशन दिने र सो सम्बन्धी सुझाव सञ्चालक समितिमा पेश गर्ने ।
- कम्पनी ऐन, २०८३ को दफा १६५ मा तोकिएका अन्य कार्य गर्ने ।

आर्थिक तथा लगानी उपसमिति

सञ्चालक समिति अन्तर्गत गठित आर्थिक तथा लगानी उपसमिति ३ सदस्य रहने गरी मिति २०७९/०२/०३ गते गठन गरिएको छ । मिति २०७९/१२/०९ गतेको सञ्चालक समितिको निर्णय अनुसार उपसमिति पुर्नांग भई कर्मचारी प्रतिनिधि सञ्चालक समेत

सदस्यको रूपमा थप गरिएको छ । सोहि निर्णय अनुसार उपसमितिको सदस्य सचिवको रूपमा कम्पनी सचिवलाई जिम्मेवारी दिइएको छ । उक्त उपसमितिको आ.व. २०७९/८० मा कुल ७ वटा बैठक बसेको छ ।

उपसमितिको संरचना देहाय बमोजिम रहेको छ:

१.	डा. टोकराज पाण्डे	संयोजक
२.	श्री संगिता पहाडी (अर्याल), नि. प्रबन्ध निर्देशक	सदस्य
३.	श्री अमिका प्रसाद पौडेल	सदस्य
४.	श्री शंकर लामिछाने	सदस्य

आर्थिक तथा लगानी उपसमितिका कार्यक्षेत्र

- राजस्व व्यवस्थापन: ग्राहकहरूबाट आसामी असुली, सेवा विक्री, नगद संकलन, राजस्व वृद्धि, अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन कार्ययोजना, Revenue Trend Analysis, राजस्व वृद्धिका अवसरहरूको पहिचान सम्बन्धी विषय ।
- लगानी व्यवस्थापन: कम्पनीको लगानी नीति, कोषको व्यवस्थापन, लगानीका क्षेत्रहरूको पहिचान, अल्पकालीन, मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन लगानीको कार्ययोजना तथा आयोजनाको पहिचान गरी आयोजनाको लागत लाभ विश्लेषण सम्बन्धी विषय ।
- खर्च तथा लेखाङ्कन व्यवस्थापन: कर्मचारीको सुविधा, लेखा नीति, आर्थिक विनियमावली, लेखाङ्कन प्रणाली तथा मौज्दात व्यवस्थापन ।
- बजेट व्यवस्थापन: कम्पनीको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, सेवाहरूको लक्ष्य निर्धारण तथा अनुमानित आय व्यय सम्बन्धी विषय ।

प्रशासनिक उपसमिति

सञ्चालक समिति अन्तर्गत गठित प्रशासनिक उपसमितिमा ३ सदस्य रहने गरी मिति २०७९/०२/०३ गते गठन गरिएको छ । उपसमितिको सदस्य सचिवको रूपमा कम्पनी सचिवलाई जिम्मेवारी दिइएको छ । उक्त उपसमितिको आ.व. २०७९/८० मा कुल २ वटा बैठक बसेको छ ।

उपसमितिको संरचना देहाय बमोजिम रहेको छ:

१.	श्री बाबुराम भण्डारी	संयोजक
२.	श्री कोशलचन्द्र सुवेदी	सदस्य
३.	श्री संगिता पहाडी (अर्याल), नि. प्रबन्ध निर्देशक	सदस्य

प्रशासनिक उपसमितिका कार्यक्षेत्र

- ऐन, कानून, विनियमः कम्पनीको प्रबन्ध पत्र, नियमावली, कर्मचारी विनियमावली सम्बन्धी विषय।
- जनशक्ति व्यवस्थापनः जनशक्ति सम्बन्धी नीति, योजना, कर्मचारी प्रशासन, सजाय/पुरस्कार सम्बन्धी विषय।
- व्यापार व्यवस्थापनः कम्पनीको व्यवसायिक योजना, नीति, कार्यक्रम तथा व्यापार प्रवर्द्धन सम्बन्धी विषय।
- सम्पत्ति व्यवस्थापनः कम्पनीको घरजग्गा तथा भौतिक सम्पत्तिको संरक्षण, उपयोग, परिचालन सम्बन्धी विषय।
- श्रम व्यवस्थापन तथा अन्यः ट्रेड युनियन तथा CBA निवाचन, श्रम व्यवस्थापन, श्रम अडिट, कम्पनीको वार्षिक साधारण सभा, कम्पनीको पक्ष र विपक्षमा दायर भएका मुद्दाहरूको प्रतिरक्षा तथा कानूनी उपचार सम्बन्धी विषय

कर्मपनी त्यावस्थापन

नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडमा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने प्रबन्ध निर्देशकको रूपमा नेपाल सरकारको मन्त्रिपरिषदबाट नियुक्त भएको १ जना, तह ११ मा १५ जना नायब प्रबन्ध निर्देशक तथा तह १० मा ५१ जना प्रबन्धक गरी जम्मा ६७ जना व्यवस्थापकीय तहका कर्मचारीहरु कार्यरत रहेको छन्। कम्पनीको सेवा विस्तार तथा बजार माग अनुसार सेवाको वितरणको व्यवस्थापन गर्ने तथा सेवाको गुणस्तर कायम राख्ने कार्यमा कम्पनीको व्यवस्थापन सधै क्रियाशिल रहेको छ। कम्पनी सञ्चालनको लागि आवश्यक

दीर्घकालीन, मध्यकालीन तथा अल्पकालीन रणनीति तयार गरी सो अनुसार कम्पनीको सेवा सञ्चालन गर्ने तथा कम्पनीको लागि आवश्यक नीति तथा नियम तयार गरी सञ्चालक समितिको स्वीकृति पश्चात् कार्यान्वयन गर्ने गरिएको छ। साथै सञ्चालक समितिबाट हुने नीतिगत निर्णयहरु कार्यान्वयन गर्ने तथा ऐन, नियम, विनियम तथा कर्मचारी विनियमावली, आर्थिक विनियमावली लगायतका नियम/कानूनको परिधिभित्र रही कम्पनीको व्यवस्थापकीय कार्य सम्पादन गर्ने गरिएको छ।

कर्मपनी सचिवालय

कम्पनी ऐनको प्रावधान अनुसार नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडको कम्पनी सचिवालयको गठन भएको छ। कम्पनी ऐनमा तोकिए बमोजिको काम, कर्तव्य निर्वाह गर्ने कम्पनी सचिवको नियुक्ति भएको छ। कम्पनीको सञ्चालक समितिको बैठकमा सदस्य सचिवको रूपमा रही कार्य गर्नु कम्पनी सचिवको प्रमुख दायित्व रहेको छ।

कम्पनीको शेयरधनीहरूको लगत विवरण अध्यावधिक राख्ने लगायत शेयर रजिस्ट्रार सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्य कम्पनी सचिवालय अन्तर्गत हुने गरेको छ। कम्पनी सचिवालयले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएपछि वार्षिक साधारण सभा वोलाउन कम्पनी ऐन अनुसार तोकिएका कार्य तथा जिम्मेवारीहरु पूरा गर्ने गरेको छ।

शेयरधनीसंगाको सम्बन्ध

शेयरधनीहरूलाई जानकारी प्रवाह

कम्पनीका शेयरधनी तथा सरोकारवालाहरूको जानकारीको लागि त्रैमासिक रूपमा आर्थिक लगायत अन्य तोकिएको विवरण राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित गर्ने गरिएको छ । त्यस्तैगरी कम्पनीले प्रवाह गर्ने सेवा सुविधा सम्बन्धमा सूचनापाटी, बुलेटिन, कम्पनीको वेब साइट, सामाजिक सञ्जाल तथा विभिन्न मिडियामा प्रकाशन एवम् प्रसारण गर्ने गरिएको छ ।

शेयरधनीहरूलाई प्रदान गरिएको थप जानकारी

कम्पनीको प्रबन्धपत्र, नियमावली, सांगठनिक संरचना, वार्षिक प्रतिवेदन, धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली अनुसारको त्रैमासिक प्रतिवेदन, नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान अनुसारको त्रैमासिक वित्तीय प्रतिवेदन तथा अन्य आवश्यक जानकारी कम्पनीको वेबसाइटमा राख्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

वार्षिक साधारण सभा

कम्पनीले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ६ महिना भित्र वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गर्न कम्पनी ऐन, २०६३ को दफा ६७ को उपदफा (२) बमोजिम राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा सूचना प्रकाशन गर्ने गरिएको र साधारण सभाबाट पारित भएको नगद लाभांश रकम शेयरधनीहरूको BOID मा उल्लेख भएको बैंक खातामा जम्मा गरिदिने व्यवस्था गरिएको छ ।

वेबसाइट

कम्पनीको शेयर संरचना तथा सञ्चालक समितिको अध्यावधिक विवरण नेपाल स्टक एक्सचेज्जको वेबसाइटमा राख्ने व्यवस्था गरिएकोछ ।

शेयरधनीहरूको गुनासो तथा सुभावहरू

शेयरधनी महानुभावहरूको गुनासो व्यवस्थापनको लागि कम्पनी सचिवालयमा जनसम्पर्क गरी गुनासो व्यक्त गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ भने सुझाव पेटिकाको समेत व्यवस्था गरिएको छ । कम्पनीका सम्बन्धमा अन्य आवश्यक जानकारी सूचना अधिकारी मार्फत उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

**REVIEW REPORT ON CORPORATE GOVERNANCE OF LISTED PUBLIC COMPANIES
RELATED DIRECTIVES, 2074 (amended 2075) NEPAL DOORSANCHAR COMPANY
LIMITED (NEPAL TELECOM) FOR THE FINANCIAL YEAR ENDED 31 ASHADH 2080**

We have performed the procedures agreed with you in respect to the requirement CORPORATE GOVERNANCE OF LISTED PUBLIC COMPANIES RELATED DIRECTIVES, 2074. Our engagement was undertaken in accordance with the Nepal Standard on Related Services applicable to agreed-upon Procedures engagements. The Procedures were performed solely to check the compliance of CORPORATE GOVERNANCE OF LISTED PUBLIC COMPANIES RELATED DIRECTIVES 2074 (with amendment 2075).

On the basis of our review, we report the compliance of CORPORATE GOVERNANCE OF LISTED PUBLIC COMPANIES RELATED DIRECTIVES, 2074 (with amendment 2075) as per attached report for the year ended 31 Ashadh 2080. We do not express our assurance on the above said matters because the above procedures do not constitute either an audit or a review made in accordance with Nepal Standards on Auditing or Nepal Standards on Review Engagements.

Had we performed additional procedures, or had we performed an audit or review of the financial statements in accordance with Nepal Standards on Auditing or Nepal Standards on Review Engagements, other matters might have come to our attention that would have been reported to you.

This report is solely for the purpose set forth in the first paragraph of this report and for your information and is not to be used for any other purpose or to be distributed to any other parties.

CA. Maheshi Kumar Guragain
Partner
M.G.S & Associates
Chartered Accountants

Kathmandu, Nepal
Date: 12/22/2023
Accountants

CA. Peeyush Anand
Proprietor
P. Anand & Associates
Chartered Accountants

UDIN: 231222CA00125aGwxX

231227CA00377GJTHLR

संस्थागत सुशासन सर्बबन्धी वार्षिक अनुपालना प्रतिवेदन

(सूचीकृत संगठित संस्थाहरुको संस्थागत सुशासन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४ ब्रमोजिम)

सूचीकृत सङ्गठित संस्थाको नाम	नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड
ठेगाना ईमेल र वेबसाइट सहित	www.ntc.net.np
फोन नं.	०१-४२४३४४४
प्रतिवेदन पेश गरिएको आ.व.	२०७९/८०

१. सञ्चालक समिति सर्वबन्धी विवरण

(क) सञ्चालक समितिको अध्यक्षको नाम तथा नियुक्ति मिति :

अध्यक्ष: श्री कृष्ण बहादुर राउत,

नियुक्ति मिति: २०७९/१२/१४

(ख) संस्थाको शेयर संरचना सम्बन्धी विवरण (संस्थापक, सर्वसाधारण तथा अन्य) :

१८ करोड कित्ता (मिति २०८०/०३/३१)

क्र.सं.	शेयरधनीको नाम	शेयर कित्ता	कैफियत
१	नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय	७,४७,५३,१६०	संस्थापक
२	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय	८,९९,३५,२००	संस्थापक
३	नेपाल सरकार, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	१,२००	संस्थापक
४	नेपाल सरकार, कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	१,२००	संस्थापक
५	नेपाल सरकार, महालेखा नियन्त्रकको कार्यालय	१,२००	संस्थापक
६	नेपाल सरकार, सूचना तथा प्रशारण विभाग	१,२००	संस्थापक
७	नागरिक लगानी कोष	६०,०००	संस्थापक
८	सर्वसाधारण / कर्मचारी	१,५२,४६,८४०	सर्वसाधारण
जम्मा शेयर कित्ता			१८,००,००,०००

(ग) सञ्चालक समितिमा भएको परिवर्तन सम्बन्धी विवरण :

क्र. सं.	सञ्चालकहरूको नाम	प्रतिनिधित्व भएको समूह	शेयर संख्या (वित्तीय विवरण अनुसार)	नियुक्ति भएको मिति	पद तथा गोपनियताको शपथ लिएको मिति	सञ्चालक नियुक्तिको तरिका (विधि)
१	श्री बैकुण्ठ अर्थाल	संस्थापक		२०७८।०४।२५ देखि २०७९।१।२१।३ सम्म	२०७८।०५।१६	नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयबाट नियुक्त
२	श्री कृष्ण बहादुर राउत	संस्थापक		२०७९।१।२१।४ देखि हालसम्म	२०७९।१।२२।९	नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयबाट नियुक्त
३	श्री सूनिल पौडेल	प्रबन्ध निर्देशक	३३६ कित्ता (व्यक्तिगत)	२०७८।१।२२।५ देखि २०८०।०६।१६ सम्म	२०७८।१।२२।५	नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयबाट नियुक्त
४	श्री संगिता पाहाडी (अर्थाल)	नि. प्रबन्ध निर्देशक	२३०४ कित्ता (व्यक्तिगत)	२०८०।०६।१७ देखि हालसम्म	२०८०।०६।२२	नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयबाट नियुक्त
६	श्री उत्तर कुमार खत्री	संस्थापक		२०७८।०७।३० देखि २०७९।१।०।२६ सम्म		नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयबाट नियुक्त
७	श्री बाबुराम भण्डारी	संस्थापक		२०७९।१।०।२७ देखि हालसम्म	२०७९।१।१।०५	नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयबाट नियुक्त
८	श्री भुपाल बराल	संस्थापक		२०७८।१।१।०३ देखि २०७९।१।१।०३ सम्म	२०७८।१।१।१९	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट नियुक्त
९	श्री भक्क प्रसाद आचार्य	संस्थापक		२०७९।१।१।०४ देखि २०८०।०।२।३१ सम्म	२०७९।१।१।०५	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट नियुक्त
१०	श्री उत्तर कुमार खत्री	संस्थापक		२०८०।०।२।३२ देखि २०८०।०।४।०९ सम्म	२०८०।०।३।०२	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट नियुक्त
११	श्री टोकराज पाण्डे	संस्थापक		२०८०।०।४।१० देखि हालसम्म	२०८०।०।४।२२	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट नियुक्त
१२	श्री फणीन्द्र गौतम	संस्थापक		२०७९।०।८।०५ देखि २०७९।०।८।०५ सम्म	२०७९।०।८।१०	नेपाल सरकार, कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयबाट नियुक्त
१३	श्री मुशील कोइराला	संस्थापक		२०७९।०।७।०६ देखि २०८०।०।५।२८ सम्म	२०७९।०।७।२०	नेपाल सरकार, कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयबाट नियुक्त
१४	श्री कोशलचन्द्र सुवेदी	संस्थापक		२०८०।०।५।२९ देखि हालसम्म	२०८०।०।६।०८	नेपाल सरकार, कानून न्याय तथा संसदीयमामिला मन्त्रालयबाट नियुक्त

(ग.१) सञ्चालक समिति सम्बन्धी विवरणः (२०८० अषाढ मसान्त)

क्र. सं.	सञ्चालकहरुको नाम तथा ठेगाना	प्रतिनिधित्व भएको सम्झुल	शेयर सख्ता	नियुक्ति भएको मिति	पद तथा गोपनियताको शपथ लिएको मिति	सञ्चालक नियुक्तिको तरिका (विधि)
१	श्री कृष्ण बहादुर राउत	संस्थापक		२०७९।१२।१४ देखि हालसम्म	२०७९।१२।२९	नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयबाट नियुक्त
२	श्री सुनिल पौडेल	प्रबन्ध निर्देशक		२०७८।१२।२५ देखि २०८०।०६।१६ सम्म	२०७८।१२।२५	नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को निर्णयबाट नियुक्त
३	श्री उत्तर कुमार खत्री	संस्थापक		२०८०।०३।३२ देखि २०८०।०४।०९ सम्म	२०८०।०३।०२	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट नियुक्त
४	श्री सुशील कोइराला	संस्थापक		२०७९।०७।०६ देखि २०८०।०५।२८ सम्म	२०७९।०७।२०	नेपाल सरकार, कानून न्याय तथा संसदीयमामिला मन्त्रालयबाट नियुक्त
५	श्री बाबुराम भण्डारी	संस्थापक		२०७९।१०।२७ देखि हालसम्म	२०७९।११।०५	नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयबाट नियुक्त
६	श्री अम्बिका प्रसाद पौडेल	शेयरधनी प्रतिनिधि (व्यक्तिगत)	२,४०० कित्ता	२०७९।१२।१८ देखि हालसम्म	२०७९।१२।१८	सर्वसाधारण शेयरधनीबाट निर्बोध निर्वाचित
७	श्री शंकर लामिछाने	कर्मचारी प्रतिनिधि	१४४० कित्ता (व्यक्तिगत)	२०७९।०३।१० देखि हालसम्म	२०७९।०३।१०	कर्मचारीहरुबाट निर्वाचित

(नोट: सञ्चालकको व्यक्तिगत शेयर बाहेक सबै संस्थागत शेयर रहेको)

(घ) पछिल्लो साधारण सभा पछि नियुक्ति हुनु भएका सञ्चालकहरुको विवरणस

- नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७९।१२।१४ गतेको निर्णय अनुसार सञ्चालक समितिको अध्यक्ष पदमा श्री कृष्ण बहादुर राउत नियुक्त हुनु भएको ।
- नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको च.नं. संस्थान/७३२, मिति २०८०।०६।१७ गतेको पत्रानुसार निर्मित प्रबन्ध निर्देशक पदमा श्री संगिता पाहाडी (अर्याल) नियुक्त हुनु भएको ।
- नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको मिति २०७९।१०।२७ को निर्णयअनुसार (च.नं. प्रशासन/१५२३, मिति २०७९।१०।२९ गतेको पत्रानुसार) सञ्चालक समितिको सदस्य पदमा श्री बाबुराम भण्डारी नियुक्त हुनु भएको ।
- नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयको मिति २०७९।११।०४ को निर्णयअनुसार (च.नं. ५३२, मिति २०७९।११।०४ गतेको पत्रानुसार) सञ्चालक समितिको सदस्य पदमा श्री भफ्क प्रसाद आचार्य नियुक्त हुनु भएको ।
- नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयको मिति २०८०।०२।३२ को निर्णयअनुसार (च.नं. ७९४(क), मिति २०८०।०२।३२ गतेको पत्रानुसार) सञ्चालक समितिको सदस्य पदमा श्री उत्तर कुमार खत्री नियुक्त हुनु भएको ।
- नेपाल सरकार, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयको २०८०।०६।०४ (च.नं. ३७३, मिति २०८०।०६।०५ गतेको पत्रानुसार) सञ्चालक समितिको सदस्य पदमा श्री कोशलचन्द्र सुवेदी नियुक्त हुनु भएको ।
- नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयको मिति २०८०।०४।१० को निर्णयअनुसार (च.नं. २४, मिति २०८०।०४।१० गतेको पत्रानुसार) सञ्चालक समितिको सदस्य पदमा डा. टोकराज पाण्डे नियुक्त हुनु भएको ।

नोट :

- कम्पनी ऐन, २०८३ को दफा ८६ को उपदफा (३) मा उपदफा २ बमोजिम सञ्चालक समिति गठन हुँदा कम्पनीको नियमावलीमा

तोकिएको योग्यता भएको र सम्बन्धित कम्पनीको व्यावसायसँग सम्बन्धित विषयमा ज्ञान तथा अनुभव हासिल गरेको व्यक्तिहरु मध्ये सात जना सम्म सञ्चालक भए कमितमा एकजना र सात जनाभन्दा बढी सञ्चालक भएमा दुईजना व्यक्तिलाई स्वतन्त्र सञ्चालकको रूपमा नियुक्त गर्नु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था रहेको, तर कम्पनीको नियमावलीमा सो सम्बन्धी व्यवस्था नरहेको।

(ड) सञ्चालक समितिको बैठक

■ सञ्चालक समितिको बैठक सञ्चालन सम्बन्धी विवरण :

क्र. सं.	आ.व.०७९।८० बैठक नं.	आ.व.०७९।८०मा बसेको सञ्चालक समितिको बैठकको मिति	उपस्थित सञ्चालकको संख्या	बैठकको निर्णयमा भिन्न मत राखी हस्ताक्षर गर्ने सञ्चालकको संख्या	गत आ.व. ०७८।७९ बैठक नं.	गत आ.व. ०७८।७९ मा बसेको बैठकको मिति
१	९५४	२०७९।०४।१८	७	नभएको	९११	२०७८।०४।०९
२	९५५	२०७९।०५।१९	७	नभएको	९१२	२०७८।०४।०३
३	९५६	२०७९।०५।२१	७	नभएको	९१३	२०७८।०४।०४
४	९५७	२०७९।०५।२४	६	नभएको	९१४	२०७८।०५।१६
५	९५८	२०७९।०६।०४	७	नभएको	९१५	२०७८।०५।२७
६	९५९	२०७९।०७।०६	४	नभएको	९१६	२०७८।०५।३१
७	९६०	२०७९।०७।२०	६	नभएको	९१७	२०७८।०६।०३
८	९६१	२०७९।०७।२६	७	नभएको	९१८	२०७८।०६।०६
९	९६२	२०७९।०८।०९	६	नभएको	९१९	२०७८।०६।१०
१०	९६३	२०७९।०८।११	६	नभएको	९२०	२०७८।०६।११
११	९६४	२०७९।०८।१४	७	नभएको	९२१	२०७८।०६।१२
१२	९६५	२०७९।०८।२८	७	नभएको	९२२	२०७८।०६।२२
१३	९६६	२०७९।०९।०३	७	नभएको	९२३	२०७८।०७।०८
१४	९६७	२०७९।०९।०६	७	नभएको	९२४	२०७८।०७।२२
१५	९६८	२०७९।०९।२५	६	नभएको	९२५	२०७८।०७।२६
१६	९६९	२०७९।१।०५	७	नभएको	९२६	२०७८।०८।०२
१७	९७०	२०७९।१।१६	७	नभएको	९२७	२०७८।०८।१२
१८	९७१	२०७९।१।२०	७	नभएको	९२८	२०७८।०८।२२
१९	९७२	२०७९।१।२९	६	नभएको	९२९	२०७८।०९।०९
२०	९७३	२०८०।०१।०३	६	नभएको	९३०	२०७८।०९।१२
२१	९७४	२०८०।०१।१०	५	नभएको	९३१	२०७८।०९।१९
२२	९७५	२०८०।०१।११	५	नभएको	९३२	२०७८।०९।२३
२३	९७६	२०८०।०१।१४	५	नभएको	९३३	२०७८।०९।२९
२४	९७७	२०८०।०१।२०	४	नभएको	९३४	२०७८।०९।३०
२५	९७८	२०८०।०२।०२	६	नभएको	९३५	२०७८।१।०१०
२६	९७९	२०८०।०२।०८	५	नभएको	९३६	२०७८।१।०१२
२७	९८०	२०८०।०२।१६	६	नभएको	९३७	२०७८।१।०२१
२८	९८१	२०८०।०२।२२	६	नभएको	९३८	२०७८।१।१०३
२९	९८२	२०८०।०२।२९	६	नभएको	९३९	२०७८।१।१०४
३०	९८३	२०८०।०२।३१	४	नभएको	९४०	२०७८।१।११९
३१	९८४	२०८०।०२।३२	५	नभएको	९४१	२०७८।१।१२५

क्र. सं.	आ.व.०७९।८०	आ.व.०७९।८०मा बैठक नं.	उपस्थित बसेको सञ्चालक समितिको बैठकको संख्या	बैठकको निर्णयमा भिन्न मत राखी हस्ताक्षर गर्ने सञ्चालकको संख्या	गत आ.व. ०७८।७९	गत आ.व. ०७८।७९ मा बसेको बैठकको संख्या
३२	९८५	२०८०।०३।०२	६	नभएको	९४२	२०७८।११।३०
३३	९८६	२०८०।०३।०४	६	नभएको	९४३	२०७८।१२।११
३४	९८७	२०८०।०३।०८	५	नभएको	९४४	२०७८।१२।१३
३५	९८८	२०८०।०३।०८	५	नभएको	९४५	२०७८।१२।१६
३६	९८९	२०८०।०३।२०	७	नभएको	९४६	२०७८।१२।३०
३७					९४७	२०७९।०१।०८
३८					९४८	२०७९।०१।२२
३९					९४९	२०७९।०१।२८
४०					९५०	२०७९।०२।१३
४१					९५१	२०७९।०३।१०
४२					९५२	२०७९।०३।१९
४३					९५३	२०७९।०३।२६

कुनै सञ्चालक समितिको बैठक आवश्यक गणपुरक संख्या नपुगी स्थगित भएको भए सोको विवरणः

सबै बैठकहरूमा गणपुरक संख्या पुगेको ।

■ सञ्चालक समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य विवरण :

सञ्चालक समितिको बैठकमा सञ्चालक वा वैकल्पिक सञ्चालक उपस्थित भए-नभएको (नभएको अवस्थामा बैठकको मितिसहित कारण खुलाउने)ः

कार्य व्यस्तताका कारण २२ वटा बैठकमा सञ्चालकहरू मध्ये अनुपस्थित भएको ।

सञ्चालक समितिको बैठकमा उपस्थित सञ्चालकहरू, छलफल भएको विषय र तत्सम्बन्धमा भएको निर्णयको विवरण (माइन्यूट) को ल्हुइ अभिलेख राखेन, नराखेकोः

छुट्टै अभिलेख राख्ने गरेको ।

सञ्चालक समितिको दुई लगातार बसेको बैठकको अधिकतम अन्तर (दिनमा)ः

४९ दिन (२०७९।०१।२५ देखि
२०७९।११।०५ सम्म)

सञ्चालक समितिको बैठक भत्ता निर्धारण सम्बन्धमा बसेको वार्षिक साधारण सभाको मितिः

२०७८।१२।२४

सञ्चालक समितिको प्रति बैठक भत्ता रु.

७,५००।००
(लागू मिति २०७८।१२।२४)

आ.व.को सञ्चालक समितिको कुल बैठक खर्च रु (कम्पनी सचिवको बैठक भत्ता बाहेक)

१६,२०,००।००

२. सञ्चालकको आचरण सठबन्धी तथा अन्य विवरण

सञ्चालकको आचरण सम्बन्धमा सम्बन्धित संस्थाको आचार सहिता भए/नभएको:

कम्पनी ऐन, २०६३ अनुसार
हुने गरेको, छुट्टै आचार सहिता
नरहेको।

एकाघर परिवारको एक भन्दा बढी सञ्चालक भए सो सम्बन्धी विवरण:

नभएको

सञ्चालकहरुको वार्षिक रूपमा सिकाई तथा पूर्नताजगी कार्यक्रम सम्बन्धी विवरण:

नभएको

क्र.स.	विषय	मिति	सहभागी सञ्चालकको संख्या	तालिम संचालन भएको स्थान

प्रत्येक सञ्चालकले आफू सञ्चालकको पदमा नियुक्त वा मनोनयन भएको पन्थ दिनभित्र देहायका कुराको

लिखित जानकारी गराएको/नगराएको र नगराएको भए सोको विवरण:

- संस्थासँग निज वा निजको एकाघरको परिवारको कुनै सदस्यले कुनै किसिमको करार गरेको वा गर्न लागेको भए सो को विवरण,
- निज वा निजको एकाघरको परिवारको कुनै सदस्यले संस्था वा सो संस्थाको मुख्य वा सहायक कम्पनीमा लिएको शेयर वा डिवेन्चरको विवरण,
- निज अन्य कुनै सङ्गठित संस्थाको आधारभूत शेयरधनी वा सञ्चालक रहेको भए त्यसको विवरण,
- निजको एकाघरको परिवारको कुनै सदस्य संस्थामा पदाधिकारी वा कर्मचारीको हैसियतमा काम गरिरहको भए सोको विवरण।

सञ्चालकले उसै प्रकृतिको उद्देश्य भएको सूचिकृत संस्थाको सञ्चालक, तलबी पदाधिकारी, कार्यकारी प्रमुख वा कर्मचारी भई कार्य गरेको भए सोको विवरण:

नभएको

सञ्चालकहरुलाई नियमन निकाय तथा अन्य निकायहरुबाट कुनै कारबाही गरिएको भए सोको विवरण:

नभएको

३. संस्थाको जोखिम व्यावस्थापन तथा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सठबन्धी विवरण

- (क) **जोखिम व्यावस्थापनको लागि कुनै समिति गठन भए/नभएको गठन नभएको भए सोको कारण:**
कम्पनीमा जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी समिति गठन नभएको।
- (ख) **जोखिम व्यावस्थापन समिति सम्बन्धी जानकारी:** नभएको।
- (अ) समितिको संरचना (संयोजक तथा सदस्यहरुको नाम तथा पद): नभएको।
- (आ) समितिको बैठक संख्या: नभएको।
- (इ) समितिको कार्य सम्बन्धी छोटो विवरण: नभएको।
- (ग) **आन्तरिक नियन्त्रण कार्यविधि भए/नभएको:** आन्तरिक लेखापरीक्षण तथा नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यविधि कार्यान्वयनमा रहेको।
- (घ) **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको लागि कुनै समिति गठन भए/नभएको गठन नभएको भए सोको कारण:** कम्पनीमा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सम्बन्धी कार्य लेखापरीक्षण समितिले गर्ने गरेको।

- (ड) **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली समिति सम्बन्धी विवरण:** कम्पनीको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, लेखा तथा अन्य विषय सम्बन्धी ।
- (अ) समितिको संरचना (संयोजक तथा सदस्यहरूको नाम तथा पद): नभएको ।
- (आ) समितिको बैठक संख्या : नभएको ।
- (इ) समितिको कार्य सम्बन्धी छोटो विवरण: कम्पनीको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तथा अन्य विषय सम्बन्धी कार्य ।
- (च) **आर्थिक प्रशासन विनियमावली भए/नभएको:** भएको (नेपाल दूरसंचार कम्पनी लिमिटेडको आर्थिक विनियमावली, २०७१ कार्यान्वयनमा रहेको)

४. सूचना तथा जानकारी प्रवाह संबंधी विवरण

- (क) संस्थाले सार्वजनिक गरेको सूचना तथा जानकारी प्रवाहको विवरण:

विषय	माध्यम	सार्वजनिक गरेको मिति
वार्षिक साधारण सभाको सूचना	गोरखापत्र दैनिक	१६ औं साधारणसभा सम्बन्धी निर्णय भै नसकेको ।
विशेष साधारण सभाको सूचना	नभएको	नभएको ।
वार्षिक प्रतिवेदन	नेपाली र अंग्रेजीमा भाषमा प्रिन्ट गर्ने क्रममा रहेको तथा कम्पनीको Website www.ntc.net.np मा राखिनेछ ।	सार्वजनिक हुने क्रममा रहेको
त्रैमासिक प्रतिवेदन	गोरखापत्र दैनिक तथा कम्पनीको Website www.ntc.net.np मा राखिएको	प्रत्येक त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र
धितोपत्रको मूल्यमा प्रभाव पार्ने मूल्य संवेदनशील सूचना	नभएको	नभएको ।
अन्य	नभएको	नभएको ।

- (ख) सूचना सार्वजनिक नगरेको वा अन्य कारणले धितोपत्र बोर्ड तथा अन्य निकायबाट कारबाहिमा परेको भए सो सम्बन्धी जानकारी : नपरेको ।

- (ग) पछिल्लो वार्षिक साधारणसभा सम्पन्न भएको मिति : २०७९ पौष २८

५. संस्थागत संरचना र कर्मचारी संबंधी विवरण

- (क) कर्मचारीहरूको संरचना, पदपूर्ति, वृत्ति विकास, तालिम, तलब, भत्ता तथा अन्य सुविधा, हाजिर र बिदा, आचारसंहिता लगायतका कुराहरु समेटिएको कर्मचारी सेवा शर्त विनियमावली / व्यवस्था भए नभएको: नेपाल दूरसंचार कम्पनी लिमिटेड कर्मचारी विनियमावली, २०७८ मा व्यवस्था गरेको ।
- (ख) सांगठनिक संरचना संलग्न गर्ने: अनुसूची- १ मा संलग्न गरिएको छ ।
- (ग) उच्च व्यावस्थापन तहका कर्मचारीहरूको नाम, शैक्षिक योग्यता तथा अनुभव सम्बन्धी विवरण: अनुसूची- २ मा संलग्न गरिएको छ ।

(घ) कर्मचारी सम्बन्धी अन्य विवरण :

संरचना अनुसार कर्मचारी पदपूर्ति गर्ने गरे/नगरेको :	गरेको
नयाँ कर्मचारीहरुको पदपूर्ति गर्दा अपनाएको प्रकृया :	लोक सेवा आयोगको सामान्य सिद्धान्तको अधिनमा रही कम्पनीको कर्मचारी विनियमावली अनुसार हुने गरेको।
व्यावस्थापन स्तरका कर्मचारीको संख्या:	तह १२: १ व्यवस्थापक (नि. प्रबन्ध निर्देशक) तह ११: १५ व्यवस्थापक (अनुसूची- २) तह १०: ५१ व्यवस्थापक (अनुसूची- २)
कुल कर्मचारीको संख्या:	३,८७५ जना
कर्मचारीहरुको सक्सेसन प्लान भए/नभएको :	न्यून मात्रामा भएको।
आ.व. मा कर्मचारीहरुलाई दिइएको तालिम संख्या तथा सम्मिलित कर्मचारीको संख्या:	विदेश: ५४३ जना विदेश तालिममा पठाएको स्वदेश: तालिम संख्या ९५ बटा, १७७७ जना (अनुसूची-३) कार्यशाला/गोष्ठी: ३० बटा, ७१९ जना (अनुसूची-४)
आ.व. को कर्मचारीको कुल खर्च खर्च रु :हजारमा	७,९५०,८०८००
आ.व. को कर्मचारी तालिम खर्च रु :हजारमा	३०२,१५७००
कुल खर्चमा कर्मचारी खर्चको प्रतिशत :	२४.४० प्रतिशत
कुल कर्मचारी खर्चमा कर्मचारी तालिम खर्चको प्रतिशत :	३.८० प्रतिशत

६. संस्थाको लेखा तथा लेखापरीक्षण सञ्चालनी विवरण

(क) लेखासम्बन्धी विवरण

संस्थाको पछिल्लो आ.व. को वित्तीय विवरण NFRS अनुसार तयार गरे/ नगरेको, नगरेको भए सोको कारण :	गरेको
सञ्चालक समितिबाट पछिल्लो वित्तीय विवरण स्वीकृत भएको मिति:	२०७९।०८।२८
त्रैमासिक वित्तीय विवरण प्रकाशन गरेको मिति :	प्रत्येक त्रैमासिक समाप्त भएको महिनाको ३० दिनभित्र
अन्तिम लेखापरीक्षण सम्पन्न भएको मिति :	२०८०।०९।०५
साधारण सभाबाट वित्तीय विवरण स्वीकृत भएको मिति :	स्वीकृत हुन बाँकी
संस्थाको आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्बन्धी विवरण :	आन्तरिक रूपमा लेखा परीक्षण गर्ने गरिएको।
(अ) आन्तरिक रूपमा लेखापरीक्षण गर्ने गरिएको वा वाह्य विज्ञ नियुक्त गर्ने गरिएको	आ.व २०७९।८० को चौ
(आ) वाह्य विज्ञ नियुक्त गरिएको भए सोको विवरण	शे त्रैमासिक अवधिको
(इ) आन्तरिक लेखापरीक्षण कर्ति अवधिको गर्ने गरिएको (त्रैमासिक, चौमासिक वा अर्धवार्षिक)	केही निर्देशनालयहरुको आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्ने वाह्य विज्ञको रूपमा कुबेर एन भट्टराई एण्ड कं.लाई नियुक्त गरिएको
	त्रैमासिक रूपमा

(ख) लेखापरीक्षण समितिसम्बन्धी विवरणः

■ संयोजक तथा सदस्यहरूको नाम, पद तथा योग्यता: २०८० अषाढ मसान्त

क्र.सं.	पद	नाम	योग्यता
१	अध्यक्ष	श्री भुपाल बराल सह-सचिव, अर्थ मन्त्रालय	MA
२	सदस्य	श्री बाबुराम भण्डारी, सह-सचिव, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय	MPA
३	सदस्य	श्री सुशील कोइराला, सह-सचिव, कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	LLM
४	सदस्य	श्री अम्बिका प्रसाद पौडेल, सर्वसाधारण शेरथनी प्रतिनिधि	MBA, MPA
५	सदस्य सचिव	श्री प्रेम बहादुर गुरुङ, ना.प्र.नि. आ.ले.प.तथा निरीक्षण विभाग	MBA

बैठक बसेको मिति तथा उपस्थित सदस्य संख्या:

क्र.सं.	मिति (विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा संलग्न छ ।)	बैठक नं.	उपस्थित सदस्य संख्या
१	२०७९।०४।०३	३६१	४
२	२०७९।०४।१६	३६२	५
३	२०७९।०६।०६	३६३	५
४	२०७९।०७।२३	३६४	४
५	२०७९।०८।१९	३६५	५
६	२०७९।०८।२७	३६६	५
७	२०७९।०९।२४	३६७	४
८	२०७९।१२।०५	३६८	४
९	२०७९।१२।१२	३६९	५
१०	२०८०।०१।२५	३७०	४
११	२०८०।०२।०१	३७१	४
१२	२०८०।०२।१४	३७२	४
१३	२०८०।०२।२८	३७३	४
प्रति बैठक भत्ता रु. :			रु. ७,५००।००
लेखापरीक्षण समितिले आफ्नो काम कारवाहीको प्रतिवेदन सञ्चालक समितिमा पेश गरेको मिति :			२०८०।०८।१९

६. अन्य विवरण

संस्थाले सञ्चालक तथा निजको एकाधरका परिवारको वित्तीय स्वार्थ भएको व्यक्ति, बैङ्ग तथा बित्तीय संस्थाबाट ऋण वा सापटी वा अन्य कुनै रूपमा रकम लिए/नलिएको नलिएको ।

प्रचलित कानून बमोजिम कम्पनीको सञ्चालक, शेयरधनी, कर्मचारी, सल्लाहकार, परामर्शदाताको है नगरेको । सियतमा पाउने सुविधा वा लाभ बाहेक सूचीकृत सञ्जित संस्थाको वित्तीय स्वार्थ भएको कुनै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी, कर्मचारी, सल्लाहकार वा परामर्शदाताले संस्थाको कुनै सम्पत्ति कुनै किसिमले भोगचलन गरे/नगरेको

नियमनकारी निकायले इजाजतपत्र जारी गर्दा तोकेको शर्तहरूको पालना भए/ नभएको भएको ।

नियमनकारी निकायले संस्थाको नियमन निरीक्षण वा सुपरीवेक्षण गर्दा संस्थालाई दिइएको निर्देशन पालना भए/नभएको भएको ।

संस्था वा सञ्चालक विरुद्ध अदालतमा कुनै मुद्दा चलिरहेको भए सोको विवरण संस्था विरुद्धको मुद्दा भएको ।

परिपालन अधिकृतको नाम : श्री राजेन्द्र अर्याल

पद : ना.प्र.नि., कम्पनी सचिवालय

मिति : २०८०।०९।०५

संस्थाको छाप :

प्रतिवेदन सञ्चालक समितिबाट स्वीकृत मिति : २०८०।०९।०५

नोट: यो प्रतिवेदन सूचीकृत सञ्जित संस्थाहरूको परिपालना अधिकृतले तयार गरी सञ्चालक समितिबाट स्वीकृत गराई लेखा परीक्षकबाट प्रमाणित गराई नेपाल धितोपत्र बोर्डमा लेखापरीक्षण प्रतिवेदनसँग पेश गनुपर्ने छ ।

संस्थागत जोखिम व्यवस्थापन

कम्पनीले संचालन गरेका सेवाहरूसँग सम्बन्धित संचालन जोखिम, संभावित आर्थिक जोखिम, रणनीतिक जोखिम, कानूनी तथा अनुपालना सम्बन्धी जोखिमहरू न्यूनीकरणका लागि कार्य गरिरहेको छ । जोखिम व्यवस्थापनका सम्बन्धमा विभिन्न तहबाट भैरहेका कार्यहरू:

सञ्चालक समितिको तहमा

कम्पनीको जोखिम व्यवस्थापन र आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको समग्र जिम्मेवारी सञ्चालक समितिसँग रहेको छ । सञ्चालक समितिले आन्तरिक नियन्त्रण र जोखिम व्यवस्थापनको निरीक्षण लेखापरीक्षण समिति मार्फत सुनिश्चित गर्दछ । लेखापरीक्षण समितिले कम्पनीका जोखिमहरूको प्रकृति तथा जोखिम नियन्त्रण र व्यवस्थापनका लागि कम्पनीबाट भएका कार्यहरूको अनुगमन गर्दछ ।

समितिले जोखिम पहिचान, जोखिम मूल्याङ्कन, जोखिम न्यूनीकरण र नियन्त्रण/अनुगमनका लागि नीति तथा कार्यविधि बनाएको छ र त्यसलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने गरेको छ । कम्पनीको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको प्रभावकारिता सम्बन्धमा सञ्चालक समिति, लेखापरीक्षण समिति, व्यवस्थापन र आन्तरिक लेखापरीक्षण तथा निरीक्षण विभागद्वारा नियमित रूपमा समीक्षा गर्ने गरिएको छ ।

व्यावस्थापनको तहमा

प्रबन्ध निर्देशक र उच्च व्यवस्थापनका पदाधिकारहरू जोखिम व्यवस्थापन गर्ने र प्रभावकारी जोखिम व्यवस्थापन प्रक्रियाहरू लागू गर्न जिम्मेवार हुन्छन् । सबै सम्भावित जोखिमहरूको पहिचानको लागि व्यवस्थापनद्वारा आन्तरिक र बाह्य दुवै वातावरणहरूको अध्ययन गर्ने गरिएको छ । साथै आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइका विषयहरूलाई आवश्यकता अनुसार थप विश्लेषण गरी व्यवस्थापन गर्ने गरिएको छ ।

आन्तरिक लेखापरीक्षण तथा निरीक्षण विभागले नियमित लेखापरीक्षण, प्राविधिक लेखापरीक्षण र आवश्यकता अनुसार विशेष लेखापरीक्षण तथा निरीक्षण गर्ने गरेको छ । साथै जोखिममा आधारित आन्तरिक लेखापरीक्षण (Risk Based Internal Audit) मार्फत नीति/नियमहरूको अनुपालन र कम्पनीको आन्तरिक

नियन्त्रण प्रणाली तथा जोखिम व्यवस्थापनको प्रभावकारिताको अनुगमन गर्ने गरिएको छ ।

लेखापरीक्षकले औल्याएका विषयहरूमा तत्काल सुधारात्मक उपायहरू प्रारम्भ गर्ने प्रबन्ध निर्देशक, उच्च व्यवस्थापन, सम्बद्ध निर्देशनालय/विभाग/कार्यलयलाई जानकारी गराउने गरिएको छ । लेखापरीक्षण प्रतिवेदनहरू आवधिक रूपमा लेखापरीक्षण समितिमा छलफलका लागि पठाइन्छ र समितिले उपयुक्त सुधारात्मक कारबाहीका लागि आवश्यक निर्देशन दिने गर्दछ । समितिबाट प्राप्त निर्देशन बमोजिम कम्पनीको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तथा जोखिम व्यवस्थापन प्रणालीमा आवश्यक परिमार्जन तथा सुधार गर्ने गरिएको छ ।

सञ्चालन तहमा

कम्पनीका निर्देशकहरू र अन्य कर्मचारीहरू कम्पनीको दैनिक कार्यमा आउने जोखिम पहिचान गरी व्यवस्थापन गर्नका लागि आवश्यक निर्णय लिन तथा निर्णयहरूको पालना गर्न जिम्मेवार हुन्छना ।

जोखिम पहिचान तथा व्यवस्थापन प्रकृया

- जोखिम पहिचान
- जोखिम मूल्याङ्कन र विश्लेषण
- जोखिम अनुगमन र नियन्त्रण
- जोखिम समाधान

जोखिमका मुख्य क्षेत्रहरू

क्र. सं.	जोखिम	जोखिमका प्रकार	न्यूनीकरणका उपायहरू
१	नयाँ प्रविधि तथा OTT सेवाहरूबाट प्रतिस्पर्धा	रणनीतिक जोखिम	कम्पनीले निरन्तर सेवा विस्तार, सेवाको गुणस्तर सुधार गरी नयाँ नयाँ आकर्षक Offer Package हरूको विकास गर्ने गरेकोछ।
२	ग्राहकहरूको चाहनामा परिवर्तन	रणनीतिक जोखिम	कम्पनीले भरपर्दो अप्टिकल फाइबर नेटवर्क र माईक्रोवेभ रेडियो पूर्वाधार विकास गर्न ठूलो लगानी गरी देशभर आफ्नो नेटवर्क र सेवाहरूको उपलब्धता विस्तार गरेको छ। कम्पनीले ग्राहकहरूको चाहना तथा मागलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी नयाँ नयाँ आकर्षक offer Package हरूको विकास गर्ने गरेकोछ।
३	जनशक्तिको क्षमता विकास तथा जनशक्ति व्यवस्थापनमा चुनौति	रणनीतिक जोखिम	कर्मचारीहरूको क्षमता विकास र विस्तार गर्न आफ्नै तालिक केन्द्र मार्फत आन्तरिक तालिम प्रदान गर्ने गरेको। साथै प्रविधिमा भएको परिवर्तनसँगै कर्मचारीहरूको ज्ञान र सिपमा विकास गर्न वैदेशिक तालिमहरू समेत प्रदात गर्ने गरेकोछ।
४	साईबर सुरक्षा र सूचना सुरक्षा	सञ्चालन जोखिम	कम्पनीले सक्रिय रूपमा संदिग्ध गतिविधिहरूको निगरानी गरी साईबर तथा मालवेयर आक्रमणहरूबाट हुने जोखिम व्यवस्थापन गर्ने गरेको छ। सूचनाहरूको सुरक्षाका लागि आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गरेको छ साथै, नियमित रूपमा डाटा व्याकप, System Audit समेत गर्ने गरेको छ।
५	अन्तर्राष्ट्रीय कल बाइपास	सञ्चालन जोखिम	कम्पनीले कल बाइपास जस्ता गैरकानूनी गतिविधिहरूलाई नियन्त्रण गर्न अत्याधुनिक प्रविधिहरू प्रयोग गर्दै आइरहेको छ। साथै कम्पनीले सरकार, नियामक निकायहरू र सुरक्षा निकायहरूसंगको सहकार्यमा काम गरिरहेको छ।
६	ग्राहकहरूको डाटाको दुरुपयोग वा चुहावट	सञ्चालन जोखिम	कम्पनीले आफ्ना ग्राहकहरूको डाटा गोपनियतालाई उच्च प्राथमिकतामा राखि डाटा दुरुपयोग र चुहावट रोकथाम सुनिश्चित गर्दछ।
७	नेटवर्क/ आइटी प्रणाली र पूर्वाधारहरू	सञ्चालन जोखिम	नेटवर्क तथा आइटी प्रणाली फेलियर भए हुन सक्ने जोखिम न्यूनीकरण गर्ने डाटाहरूको नियमित रूपमा व्याकप लिने गरिएको छ। कुनै पनि प्रणाली विफलताको समयमा साईटहरू सहज रूपमा सञ्चालन गर्न डिजास्टर रिकभरी साइटको प्रयोग गर्ने गरिएकोछ।

व्यवस्थापकीय
समीक्षा तथा
विश्लेषण

व्यावस्थापनको सर्वीक्षा

विभिन्न पाँच वर्षको संक्षिप्त विवरण

विवरण		२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	वार्षिक वृद्धि (आव २०७९।८० र २०७८।७९)	CAGR (Five Years)
खुद नाफा	रु अर्बमा	९.७६	९.७५	७.९३	८.४७	७.९२	-६.४९%	-५.०९%
सञ्चालन नाफा	रु अर्बमा	८.१२	५.९२	४.६७	६.७९	४.०३	-४०.६५%	-९६.०७%
सञ्चालन आय	रु अर्बमा	३६.८७	३४.६२	३५.९४	३७.९२	३६.२७	-४.३५%	-०.४१%
कुल राजस्व	रु अर्बमा	४३.८४	४२.९९	४२.२१	४४.३७	४४.४२	०.११%	०.३३%
प्रति शेयर आमदानी	रु मा	६५.०५	६४.९९	४७.५३	४७.०६	४४.००	-६.५०%	-९.३१%
प्रति शेयर बजार मूल्य	रु मा	६९३.००	६५५.००	१,३१४.००	८७८.१०	९०६.१०	३.१९%	६.९६%
प्रति शेयर किटाबी मूल्य	रु मा	६१२.७४	६१२.२८	५९७.८८	५२९.२७	५२९.९२	-१.३९%	-३.९३%
मूल्य आमदानी अनुपात	गुणा	१०.६५	१०.०८	२७.६५	१८.६८	२०.६९	१०.३६%	१७.९४%
शेयर पूँजीमा लाभांश	प्रतिशत	४५.००	४०.००	४०.००	४०.००	४०.००	०.००%	-२.९०%
कर्मचारी खर्च	रु अर्बमा	६.४१	६.६१	६.९५	७.३७	७.९५	७.८७%	५.५३%
मर्मत संभार तथा सञ्चालन खर्च	रु अर्बमा	६.७५	७.११	७.८४	७.०६	७.६३	८.०७%	३.११%
प्रशासनिक खर्च	रु अर्बमा	१.३८	१.१४	०.९७	१.१२	१.३१	१६.९६%	-१.२९%
कुल खर्च	रु अर्बमा	२८.७६	२८.७५	३१.२६	३१.३१	३२.५८	४.०६%	३.१७%
कर्मचारी खर्च र कुल खर्चको अनुपात	प्रतिशत	२२.२९	२२.९९	२२.२३	२३.५४	२४.४०	३.६६%	२.२९%
प्रशासनिक खर्च र कुल खर्चको अनुपात	प्रतिशत	४.८०	३.९७	३.१०	३.५८	४.०२	१२.४०%	-४.३२%
नेटवर्थ	रु अर्बमा	९१.९१	९१.८४	८९.६८	९५.२७	९३.९५	-१.३९%	०.५५%
कार्यरत पूँजी	रु अर्बमा	११४.३८	११५.२९	११२.९२	११८.२९	११९.८५	१.३२%	१.१७%
शेयर संख्या	करोडमा	१५.००	१५.००	१५.००	१८.००	१८.००	०.००%	४.६६%
कर्मचारी संख्या	संख्या	४,१७९.००	४,०८२.००	३,९५७.००	३,८९७.००	३,८७५.००	१.५२%	-१.८७%
शेयर धनी कोषमा प्रतिफल	प्रतिशत	१०.६२	१०.६१	७.९५	८.८९	८.४३	-५.१८%	-५.६१%
कर्मरत पूँजीमा प्रतिफल	प्रतिशत	८.५४	८.४६	६.३१	७.९६	६.६१	-७.७१%	-६.२१%
कुल सम्पत्तिमा प्रतिफल	प्रतिशत	७.९७	६.७१	४.८२	५.३४	४.९६	-७.१०%	-८.८०%
प्रति कर्मचारी औषत आमदानी	हजारमा	१०,४९०.३२	१०,५००.००	१०,६६७.१७	११,६२४.३१	११,४६३.२३	-१.३९%	२.२४%
EBITDA Margin	प्रतिशत	४७.३६	५०.०९	४३.७४	४६.९३	४३.५८	-७.१४%	-२.०६%
सञ्चालन नाफा अनुपात	प्रतिशत	२२.०२	१७.१०	१२.९९	१७.९१	१९.९९	-३७.९५%	-१५.७२%
खुद नाफा अनुपात	प्रतिशत	२२.२६	२२.६८	१६.८९	१९.०९	१७.८३	-६.६०%	-५.४०%
चालु सम्पत्ति अनुपात	गुणा	३.०४	१.९४	१.६६	१.६०	१.६५	३.२१%	-१४.१४%
सरकारी कोषमा योगदान	रु अर्बमा	३३.३१	३५.०५	२७.७३	२६.४१	२८.४६	७.७६%	-३.८६%
प्रति कर्मचारी औषत ग्राहक	संख्या	५,४३१.०३	४,८९५.८०	५,३३२.००	५,३१९.००	५,४८३.००	-५.६४%	०.२४%

प्रति शेयर आमदानी

प्रति शेयर आमदानीले कम्पनीले एक आर्थिक वर्षको अवधिमा आर्जन गरेको नाफामा प्रत्येक साधारण शेयरको अनुपातलाई जनाउँछ । समीक्षा अवधिमा कम्पनीको प्रति शेयर आमदानी अधिल्लो अवधिको तुलनामा रु. ३.०६ ले घटेर रु. ४४ पुगेको छ । सेवा सञ्चालन खर्चमा वृद्धि भएका कारण प्रति शेयर आमदानीमा नकारात्मक असर परेको छ । विगत पाँच वर्षको तुलनामा प्रति शेयर आमदानी ९.३१% ले घटेको छ ।

नेटवर्थ

नेट वर्थले कुल सम्पत्तिहरू र कुल दायित्वको फरकलाई देखाउँछ । अधिल्लो अवधिको तुलनामा समीक्षा अवधिमा कम्पनीको नेटवर्थ १.३९ प्रतिशतले घटेर ९३ अर्ब ९५ करोड पुगेको छ । विगत पाँच वर्षको तुलनामा समीक्षा अवधिको नेटवर्थ ०.५५ प्रतिशतले बढेको छ ।

शेयर बजार मूल्य

कम्पनी प्रति लगानीकर्ताको विश्वास र त्यसको प्रतिफलको विश्लेषणका आधारमा कम्पनीको शेयर कारोबार हुने भएकाले समीक्षा अवधिमा कम्पनीको शेयर मूल्यमा उतारचढाव देखिएको छ । समीक्षा अवधिमा कम्पनीको प्रति शेयर अधिक्तम रु १००७।७० र न्युनतम रु ७५।८ मा कारोबार भएको छ । समीक्षा अवधिको अन्तिममा कम्पनीको शेयर बजार मूल्य रु. ९०।६।९० पुगेको छ जुन गत आ.व. को अन्तिम मूल्यको तुलनामा ३.१९ प्रतिशतले वृद्धि भएको र विगत पाँच वर्षको तुलनामा ६.९६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ ।

शेयरधनि कोष

शेयरधनि कोषले कुल इक्विटी अर्थात शेयर पुँजी र रिजर्व र सरप्लस देखाउँछ । कम्पनीको वितरण योग्य मुनाफा वृद्धिको अनुपात भन्दा लाभांश वितरणको अनुपात अधिक भएका कारण गत आ.व. को तुलनामा शेयरधनि कोष १.३९ प्रतिशतले कम भई ९३ अर्ब ९५ करोड पुगेको छ । विगत पाँच वर्षको तुलनामा समीक्षा अवधिमा शेयरधनि कोष ०.५५ बढ्दि भएको छ ।

शेयरधनि कोषमा प्रतिफल

शेयरधनि कोषमा प्रतिफल कम्पनीको वार्षिक प्रतिफलको प्रतिशत मापन हो अर्थात् खुद नाफालाई कुल शेयरधनीको कोषको मूल्यले विभाजित गरेको हुन्छ । समीक्षा अवधिमा शेयरधनी कोषको प्रतिफल गत आ.व. को तुलनामा ५.१८ प्रतिशतले कम भई ८.४३ प्रतिशत रहेको छ । पाँच वर्षको अवधिमा १०.६२ प्रतिशतबाट घटेर ८.४३ प्रतिशतमा झरेको छ ।

कुल राजश्व

कुल राजस्वले दूरसञ्चार सेवाबाट प्राप्त आमदानी र लगानीबाट प्राप्त ब्याज आमदानी, तरलता क्षति र अन्य आमदानी समीक्षा अवधिमा कम्पनीले कुल राजश्व ४४ अर्ब ४२ करोड आर्जन गरेको छ जुन अधिल्लो अवधिको तुलनामा ०.११ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । कुल राजश्वमा कार्य सञ्चालन मार्फत रु. ३६ अर्ब २७ करोड र वित्तीय आमदानी, तरलता क्षति र अन्य आमदानीबाट रु. ८ अर्ब १५ करोड प्राप्त भएको छ । पाँच वर्षको अवधिमा कम्पनीको कुल राजस्व ०.३३ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ ।

कार्य सञ्चालन राजश्व

कार्य सञ्चालन राजस्वले दूरसञ्चार सेवाहरूबाट हुने आमदानीलाई देखाउँछ जस्ता PSTN, ADSL, FTTH, Leased Line, GSM, CDMA र Interconnection जस्ता सेवाहरूबाट प्राप्त आय समावेश छ । समीक्षा अवधिमा कम्पनीको कुल कार्य सञ्चालन आमदानी रु. ३६ अर्ब २६ करोड रहेको छ जुन अधिल्लो आ.व. को तुलनामा ४.३५ प्रतिशतले कम भएको छ । बढ्दो प्रतिस्पर्धाका कारण नियमित रूपमा महशुल दरमा गर्नु परेको कटौति, सस्तो दरेटमा उपलब्ध Package हरू का कारण Normal Tariff तिर्ने भन्दा Package प्रयोग गर्ने ग्राहकहरूको संख्यामा वृद्धि भएका कारण लगातार ग्राहक संख्या बढेता पनि सेवाको राजस्वमा वृद्धि नहुनु, दूरसञ्चार प्रविधिको विकास, इन्टरनेट सेवा र Smart Phone को बढ्दो पहुँचले OTT (जस्तै: Viber, Whatsapp, Messenger, imo आदि) सेवाहरूको व्यापक प्रयोग, विदेशबाट हुने आगमनकल र मुलुकभित्र हुने कलको परिमाणमा असर जस्ता कारणहरूले कुल कार्य सञ्चालन राजस्व विगत पाँच वर्षको अवधिमा ०.४१ प्रतिशतले कम भएको छ ।

सञ्चालन नाफा

कुल सञ्चालन नाफाले कम्पनीको मुख्य व्यवसायबाट कमाएको नाफालाई देखाउँछ । समीक्षा अवधिमा कम्पनीको आयमा नकारात्मक प्रभाव तथा सञ्चालन खर्चमा वृद्धि भएका कारण सञ्चालन नाफा गत आ.व. को तुलनामा ४०.६५% ले कम भई ४ अर्ब ३ करोड पुगेको छ । विगत पाँच वर्षको अवधिमा कुल सञ्चालन नाफा १६.०७ प्रतिशले घटेको छ ।

सञ्चालन नाफा अनुपात

सञ्चालन नाफा अनुपातले कम्पनीको सञ्चालन नाफालाई सञ्चालन आम्दानीले विभाजित गर्ने प्रतिशत मापन हो । समीक्षा अवधिमा सञ्चालन नाफा अनुपात ११.११ प्रतिशत रहेको छ जुन गत आ.व.को तुलनामा ३७.९५ प्रतिशतले कम भएको छ । पाँच वर्षको अवधिमा सञ्चालन नाफा अनुपात १५.७२ प्रतिशतले घटेको छ ।

खुद नाफा

कर पछिको नाफाले कम्पनीको खुद आम्दानी देखाउँछ । समीक्षा अवधिमा कम्पनीले कर पश्चात रु. ७ अर्ब ९२ करोड नाफा आर्जन गरेको छ जुन गत आ.व. को तुलनामा ६.४९ प्रतिशतले कम भएको छ । विगत पाँच वर्षको अवधिमा जीएसएम लाइसेन्स नवीकरण शुल्क चार अर्ब रुपैयाँले लेखाङ्कन गरिएको, कम्पनीको आयकरको दर २५ प्रतिशतबाट बढेर ३० प्रतिशत कायम भएको जस्ता कारणले ५.०९ प्रतिशतले नाफा घटेको छ ।

खुद नाफा अनुपात

खुद नाफा अनुपात कर पछिको नाफालाई कुल राजश्वले विभाजित गर्ने प्रतिशत मापन हो । समीक्षा अवधिमा खुद नाफा अनुपात १७.८३ प्रतिशत रहेको छ जुन गत आ.व.को तुलनामा ६.६० प्रतिशतले कम भएको छ । पाँच वर्षको अवधिमा खुद नाफा अनुपात ५.४० प्रतिशतले घटेको छ ।

मूल्य आम्दानी अनुपात

मूल्य आम्दानी अनुपात कम्पनीको प्रति शेयर आम्दानी र प्रति शेयर बजार मूल्यको अनुपात मापन लहो । समीक्षा अवधिमा मूल्य आम्दानी अनुपात २०.६१ गुणा रहेको छ जुन गत आ.व. मा १८.६८ गुणा रहेको थियो । कम्पनीको शेयर बजार मूल्यमा भएको वृद्धिका कारण मूल्य आम्दानी अनुपात बढेको हो ।

कार्यरत पूँजीमा प्रतिफल (Return on Capital Employed)

कार्यरत पूँजीमा प्रतिफल खुद मुनाफा र Capital Employed को प्रतिशत अनुपात मापन हो । समीक्षा अवधिमा कार्यरत पूँजीमा प्रतिफल ६.६१ प्रतिशत रहेको छ जुन अधिल्लो अवधिको तुलनामा ७.७१ प्रतिशतले घटेको छ । पाँच वर्षको अवधिमा ८.५४ प्रतिशतबाट घटेर ६.६१ प्रतिशतमा झारेको छ ।

प्रति कर्मचारी औसत आम्दानी

समीक्षा अवधिमा प्रति कर्मचारी औसत आम्दानी गत आ.व. को तुलनामा १.३९ प्रतिशतले कम भई १ करोड १४ लाख ६३ हजार विगत पुगेको छ । पाँच वर्षको अवधिमा प्रति कर्मचारी औसत आम्दानी २.२४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ ।

Horizontal and Vertical Analysis वित्तीय स्थितिको विवरण (वासलात)

आषाढ ३१, २०८०

रुपैयामा

विवरण	चालू वर्ष	गत वर्ष	Horizontal Analysis Variance	Vertical Analysis	
				२०७९।८०	२०७९।९९
सम्पत्ति					
गैर चालू सम्पत्ति					
अदृश्य सम्पत्ति	१,८५७,५८८,६०३	१,९२४,८०२,८०२	-३.४९%	१.१६%	१.२१%
जायजेथा, प्लान्ट र उपकरण	५०,८५९,३६०,९०२	५१,५७९,२००,९२३	-१.३९%	३१.८५%	३२.५१%
प्रयोग अधिकार सम्पत्ति	१,७७९,९२६,७८५	२,३५०,८७९,६२६	-२४.३३%	१.११%	१.४८%
पुँजीगत कार्यप्रणाली	५,४३३,४४१,६२१	५,९९२,९९२,७०३	-१.३४%	३.४०%	३.७८%
दीर्घकालीन ऋण तथा पेशिक	९८५,३०९,३११	१,१८३,६७९,०३८	-१६.७६%	०.६२%	०.७५%
एसोसियट्समा लगानी	१,२१६,६२२,०२६	१,५४९,९६६,३१	-२१.४७%	०.७६%	०.९८%
सहायक कम्पनीमा लगानी	२४८,८८८,९००	२४८,८८८,९००	०.००%	०.१६%	०.१६%
वित्तीय सम्पत्ति					
इकिविदिमा लगानी	१९०,०००,०००	१३०,०००,०००	४६.१५%	०.१२%	०.०८%
मुद्रती निक्षेप तथा ऋण लगानी	३,६१२,२२९,०००	२,८५४,२१२,०००	२६.५६%	२.२६%	१.८०%
ऋण लगानी	१३,७७७,१३१,३८६	१३,९३४,४०१,५०७	-१.०६%	८.६३%	८.७८%
कर्मचारी ऋण	३,७९८,०३२,२८४	३,५६३,५७५,५९९	४.३३%	२.३३%	२.२५%
स्थगन कर सम्पत्ति	९,७८८,१०३,८५८	८,३१०,९३४,१८९	१७.७८%	६.१३%	५.२४%
समझौता लागत सम्पत्ति	३९०,५५८,२३२	४९३,७६२,८९७	-५.६१%	०.२४%	०.२६%
जम्मा गैर चालू सम्पत्ति	९३,८६६,९९२,९०९	९४,०३४,४८०,५६६	-०.१८%	५८.७८%	५९.२९%
चालू सम्पत्ति					
जिन्ती मौज्दात	७०७,५६८,२८७	१७०,८६३,४९७	३१४.११%	०.४४%	०.११%
अग्रिम भुक्तानी तथा अन्य गैर वित्तीय सम्पत्ति	२,११९,८५४,२६१	२,१६१,८६१,४४४	-२.३१%	१.३२%	१.३६%
चालू कर सम्पत्ति (खुद)	१,७४२,७७८,३७३	१,६५९,४४४,२८८	५.०२%	१.०९%	१.०५%
वित्तीय सम्पत्ति					
कर्मचारी ऋण	७५,९४८,९१८	४८,९२९,४३१	५५.२२%	०.०५%	०.०३%
प्रोद्भावी रकम, पेशकी र अन्य भुक्तानी	७८०,९९७,५६८	३९०,९६६,४३१	१५१.१५%	०.४९%	०.२०%
आसामी बाँकी तथम अन्य पाउनु पर्ने रकम	२,०८७,२४७,१८८	२,३२०,९३३,०८०	-१०.०७%	१.३१%	१.४६%
मुद्रती निक्षेप तथा ऋण लगानी	५२,९१०,७३०,०००	५२,२८५,७००,०००	१.२०%	३.१३%	३२.९५%
नगद र नगद सरह	५,४९०,१२७,३३०	५,६७१,२७४,४०९	-४.६०%	३.३९%	३.५७%
जम्मा चालू सम्पत्ति	६५,८२७,२५१,९२५	६४,६२९,७९२,५८१	१.८५%	४१.२२%	४०.७३%
जम्मा सम्पत्ति	१५९,६९४,२४४,८३४	१५८,६६४,२७३,१४७	०.६५%	१००.००%	१००.००%
पुँजी तथा दायित्वहरू					
पुँजी					
शेयर पुँजी	१८,०००,०००,०००	१८,०००,०००,०००	०.००%	११.२७%	११.३४%
सञ्चित मुनाफा	७५,९४५,०३८,२११	७७,२६८,०४२,०५३	-१.७१%	४७.५६%	४८.७०%
जम्मा पुँजी	१३,९४५,०३८,२११	१९,२६८,०४२,०५३	-१.३९%	५८.८३%	६०.०४%
गैर चालू दायित्व					
अवकासपछिको सुवधा	२२,८१०,६४५,३५३	१९,८७३,८४४,९७२	१४.७८%	१४.२८%	१२.५३%
स्थगन सरकारी अनुदान	१,५३३,३८४,२९४	८६९,०९९,९९०	७८.०९%	०.९६%	०.५४%
वित्तीय दायित्व					
ग्राहक धरौटी	५८,७२७,१२४	६२,५८८,७७३	-६.१७%	०.०४%	०.०४%
लीज दायित्व	१,५०८,३९९,०९४	२,२२८,२४८,१५०	-३२.४०%	०.९४%	१.४०%
जि.एस.एम. लाइसेन्स नवीकरण शूल्क					
जम्मा गैर चालू दायित्व	२५,९०९,१५५,७५५	२३०,२५७,०२९,९९५	-१२.९२%	१६.२२%	१४.५१%
चालू दायित्व तथा व्यवस्थाहरू					
चालू कर दायित्व (खुद)					
वित्तीय दायित्व					
लीज दायित्व	४४९,७६०,८७५	२६०,६१३,४३५	६९.५१%	०.२८%	०.१६%
चालू दायित्वहरू	१२,८९२,४२३,३८४	१४,२४४,८६२,१४६	-१.४९%	८.०७%	८.०८%
व्यापारिक भुक्तानी योग्य	२,६६५,५००,८६४	१,९५७,८२८,०२४	३६.१५%	१.६७%	१.२८%
जि.एस.एम. लाइसेन्स नवीकरण शूल्क	-	३,६६८,७०३,७०४	-१००.००%	०.००%	२.३१%
व्यवस्थाहरू	१६,७६४,४१७,९९०	१२,७२३,८२७,६७१	३७.७६%	१०.५०%	८.०२%
अन्य गैर वित्तीय दायित्वहरू	७,०७५,९४८,५२६	७,०९५,२३४,२२७	-५.८५%	४.४३%	४.७४%
जम्मा चालू दायित्व/व्यवस्थाहरू	३९,८४०,०५०,८३९	४०,३७०,५२९,२०८	-१.३१%	२४.९५%	२५.४४%
जम्मा पुँजी तथा दायित्व					
	१५९,६९४,२४४,८३४	१५८,६६४,२७३,१४७	०.६५%	१००.००%	१००.००%

Horizontal Analysis

समीक्षा अवधिमा अदृश्य सम्पत्तिमा लाइसेन्सको अवधि पुरा भई अपलेखन गरिएको हुंदा ३.४९ प्रतिशतको कमि भएको छ । विगत केहि वर्षमा कम्पनीले जायजेथा, प्लान्ट र उपकरण सम्पत्तिमा लगातार रूपमा थप गरिरहेको छ साथै वार्षिक रूपमा हास कट्टि गर्ने गरेको छ । समीक्षा अवधिमा जायजेथा, प्लान्ट र उपकरणमा १.३९ प्रतिशतको कम भएको छ । आयोजनाहरूको कार्य सम्पन्न गरी पुँजीकरण गरिएका कारण पुँजीगत कार्यप्रगति तथा दीर्घकालीन क्रान्ति तथा पेशकी रकम गत आ.व. को तुलनामा क्रमशः ९.३४ प्रतिशत र १६.७६ प्रतिशतले कम भएको छ । कम्पनीबाट लिजमा लिई प्रयोग भेरहेका सम्पत्तिहरूको कम्पनीको लेखा नीति तथा IFRS/NFRS वर्मोजिम हासकट्टि (Amortization) गरेका कारण प्रयोग अधिकार सम्पत्ति समीक्षा अवधिमा २४.३३ प्रतिशतले कम भएको छ । कम्पनीमा रहेको सञ्चित रकमलाई उच्च प्रतिफल प्राप्त गर्ने छ ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थाको मुद्दति निक्षेप तथा क्रान्तिपत्रमा लगानी थप गरिएका कारण समीक्षा अवधीमा मुद्दति निक्षेप तथा क्रान्ति लगानी २.५१ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । सेवा विस्तारको लागि आवश्यक पर्ने जिन्सी उपकरणहरू खरिद गरिएका कारण समीक्षा अवधिमा जिन्सी मौज्दात ३१४.११ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ ।

दूरसञ्चार उपकरणको खरिद गरिएका कारण समीक्षा अवधिमा व्यवसायिक दायित्व ३६.१५ प्रतिशतले वृद्धि भइ छ । रु. १ अर्ब ९५ करोड ७८ लाख पुगेको छ । जि.एस.एम लाइसेन्स वापत तेस्रो नवीकरण शुल्कको लागि रु. ४ अर्ब को थप व्यवस्था गरिएको हुंदा समीक्षा अवधिमा व्यवस्थाहरू (Provisions) ३१.७६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । समीक्षा अवधिमा कुल सम्पत्ति र कुल पुँजी तथा दायित्व गत आ.व.को तुलनमा ०.६५ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ ।

Vertical Analysis

कुल सम्पत्तिमा जायजेथा, प्लान्ट र उपकरणको हिस्सा ३१.८५ प्रतिशत रहेको छ र मुद्दति निक्षेप तथा क्रान्तिपत्रमा लगानीको हिस्सा ३५.३९ प्रतिशत रहेको छ जुन गत आ.व.मा क्रमशः ३२.५१ प्रतिशत र ३४.७५ प्रतिशत रहेको थियो। पुँजी तथा दायित्व तर्फ शेयर पुँजी तथा सञ्चित मुनाफाको हिस्सा ५८.८३ प्रतिशत रहेको छ । कुल

पुँजी तथा दायित्वमा अवकास पछिको सुविधा १४.२८ प्रतिशत रहेको छ जसमा गत आ.व.को तुलनामा १.७६ प्रतिशतको वृद्धि भएको छ । त्यसैगरी चालु दायित्वको हिस्सा २४.९५ प्रतिशत रहेको छ जसमा गत आ.व.को तुलनामा ०.५० प्रतिशतको वृद्धि आएको छ ।

नाफा नोवसानको विवरण

आषाढ ३१, २०८० मा समाप्त भएको

रुपैयामा

विवरण	चालू वर्ष	गत वर्ष	Horizontal Analysis Variance		Vertical Analysis Composition	
			२०७९।८०	२०७८।७९	२०७९।८०	२०७८।७९
ग्राहकसँगको समझौताबाट प्राप्त आय	३६,२७१,४४९,९०४	३७,९९९,७८९,३४३	-४.३५%	-८.६५%	८५.४५%	
वित्तीय आय	७,७७९,२४६,२३७	५,९०७,४०९,११५	३१.६९%	१७.५१%	१३.३७%	
अन्य आमदानी	३७२,१२९,४९९	५४७,४६६,४३७	-३१.८८%	०.८४%	१.२३%	
जम्मा आमदानी	४४,४२३,६१७,५६१	४४,३७४,६५६,८९५	०.११%	१००.००%	१००.००%	
कर्मचारी सुविधा खर्च	- ७,९५०,५०७,८३९.००	- ७,३६९,७९३,२६६.००	७.८८%	-१७.९०%	-१६.६१%	
सञ्चालन तथा मर्मत खर्च	- ७,६३०,५६२,२९९.५८	- ७,०५८,३२८,४९३.१८	८.११%	-१७.१८%	-१५.१९%	
बिक्री सञ्जाल बजारीकरण तथा प्रवर्द्धन खर्च	- २६१,३०६,१३५.००	- २६०,६९९,१९७.००	०.२४%	-०.५९%	-०.५९%	
कार्यालय संचालन खर्च	- १,३१२,१०४,२२९.००	- १,१११,६९५,३८५.४०	१६.१८%	-२.९५%	-२.५३%	
नियामक दस्तुर शुल्कहरु तथा नवीकरण दस्तुर	- ७,७७६,२१६,५१५.००	- ७,९०५,२४९,७७२.००	-१.६३%	-१७.५०%	-१७.८१%	
विदेशी मुद्रा सटहीबाट नोक्सान/(नाफा)	२०८,७०२,३८६.००	३४५,९४०,९२२.००	-३९.६७%	०.४७%	०.७८%	
एसोसियट्समा भएको इन्विटी नोक्सानी	- ३४२,६६१,१३२.००	- १८०,८९४,३०९.००	८.१३%	-०.७७%	-०.४१%	
EBITDA	१९,३५८,६५९,८७७	२०,८२४,०३०,३९३	-७.०४%	४३.५८%	४६.९३%	
वित्तीय खर्च	- ४७३,३२२,६२२	(७७०,९३८,३२४)	-३८.६०%	-१.०७%	-१.७४%	
हास खर्च	- ५,९७०,३०५,००९	(५,६१४,५९३,१०४)	६.३४%	-१३.४४%	-१२.६५%	
अपलेखन (Amortisation)	- ९५४,५६३,१०७	(१,१५१,४४१,३७३)	-१७.१०%	-२.१५%	-२.५१%	
इन्प्रेयरमेन्ट (Net of Reversals)	- ११७,९०६,६५६	(२२३,४२२,३५९)	-४७.२३%	-०.२७%	-०.५०%	
आयकर अधिको नाफा	११,८४२,५६१,६८४	१३,०६३,६२७,२३२	-९.३५%	२६.६६%	२९.४४%	
आयकर व्यवस्था						
चालू आयकर	- ४,५५५,४६१,४६९	(५,३८०,१४२,७२२)	-१५.३३%	-१०.२५%	-१२.१२%	
स्थगन कर	६३३,०५४,५१९	७८७,२४९,४०२	-१९.५९%	१.४३%	१.७७%	
यस वर्षको खुद नाफा	७,९२०,१५४,७३४	८,४७०,७३३,९१२	-६.५०%	१७.८३%	१९.०९%	
प्रति शेयर आय (बेसिक)	४४.००	४७.०६	- ०.०६	०.००	०.००	
प्रति शेयर आय (डाइल्युटेड)	४४.००	४७.०६	- ०.०६	०.००	०.००	

Horizontal Analysis

ग्राहकहरूसँगको समझौताबाट प्राप्त आयले दूरसञ्चार सेवाहरूबाट हुने आमदानीलाई जनाउँछ जसमा PSTN, ADSL, FTTH, Lease, GSM, CDMA, र Interconnection बाट प्राप्त आय समावेश छन्। समीक्षा अवधिमा ग्राहकहरूसँगको समझौताबाट प्राप्त आय ४.३५ प्रतिशतले बढेको छ। त्यसैगरी बैंक निक्षेपको ब्याजदर बढेका कारण वित्तीय आमदानी ३१.६९ प्रतिशतले घटेको छ।

समीक्षा अवधिमा कर्मचारी सुविधा खर्च, सञ्चालन तथा मर्मत

खर्च र कार्यालय सञ्चालन खर्च क्रमशः ७.८८ प्रतिशत, ८.११ प्रतिशत र १६.९८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। नेपाली मुद्राको तुलनामा अमेरिकी डलरको भाउमा भएको परिवर्तनका कारण विदेशी विनियम सटहिबाट भएको नाफा गत आ.व.को तुलनामा करिब ३९.६७ प्रतिशतले घटेको छ। समीक्षा अवधिमा कम्पनीको नाफा गत आ.व.को तुलनामा अधिल्लो अवधिको तुलनामा ६.५० प्रतिशतले घटेको छ।

Vertical Analysis

कुल आयमा सञ्चालन आयको हिस्सा ८१.६५ प्रतिशत रहेको छ। समीक्षा अवधिमा ३.३५ प्रतिशतले कम भई EBITDA ४३.५८

प्रतिशत रहेको छ र नाफा गत आ.व. को तुलनामा १.२६ प्रतिशतले कम भई १७.८३ प्रतिशत रहेको छ।

Value Added Statement

आषाढ ३१, २०८० मा समाप्त भएको

विवरण	आव २०७९।८०	आव २०७८।७९
Value Addition का श्रोत		
कार्य सञ्चालन आय	३६,२७९,४४९,९०४.९९	३७,९१९,७८९,३४२.८०
कार्य सञ्चालन खर्च	९,२०३,९७२,५८३.५८	८,४४०,७९५,०७५.५८
कार्य सञ्चालन मार्फत Vaule Addition	२७,०६७,४७७,३२०.६१	२९,४७९,०७४,२६७.२२
अन्य आमदानी	८,१५२,९६७,६५६.४३	६,४५४,८६७,५५२.३९
कुल Value Addition	३५,२१९,६४४,९७७.०४	३५,९३३,९४९,८१९.६१
हास खर्च, अपलेखन तथा इम्पेयरमेन्ट	७,०४२,७७५,५७१.३५	६,९८९,४६४,८३६.४७
खुद Vaule Addition	२८,१७६,८६९,४०५.७०	२८,९४४,४७६,९८३.१४
कर्मचारी संख्या	३,८७५.००	३,८७७.००
प्रति कर्मचारी Value Addition	७,२७,४५०.१७	७,५८३,०४३.४९

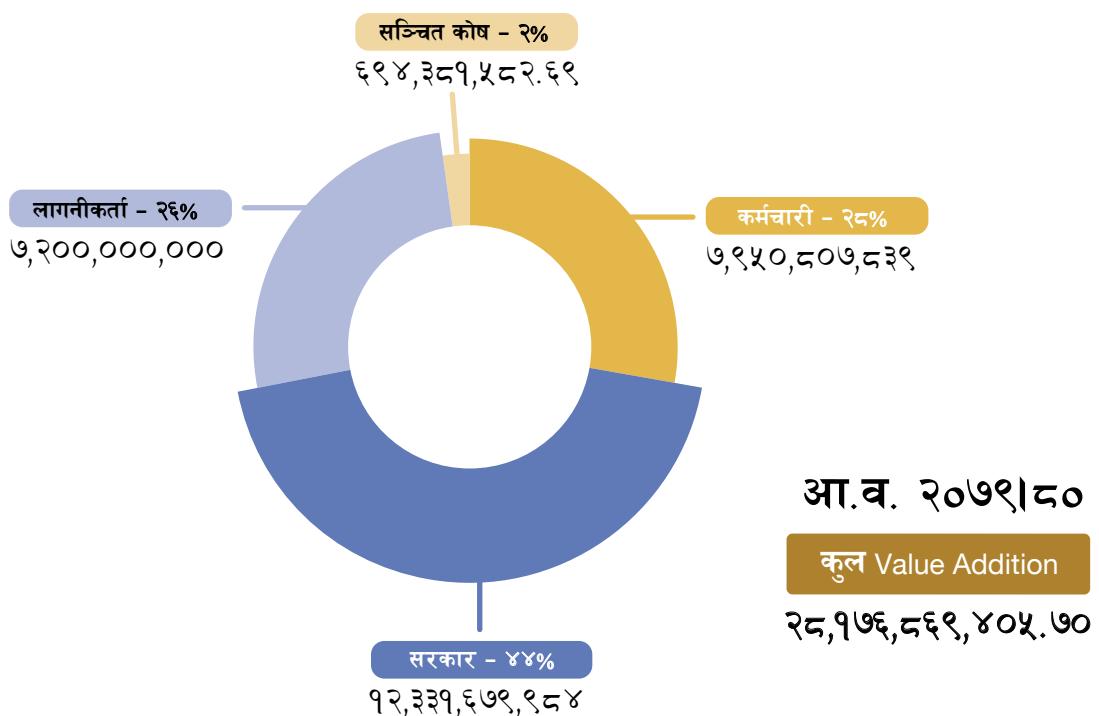
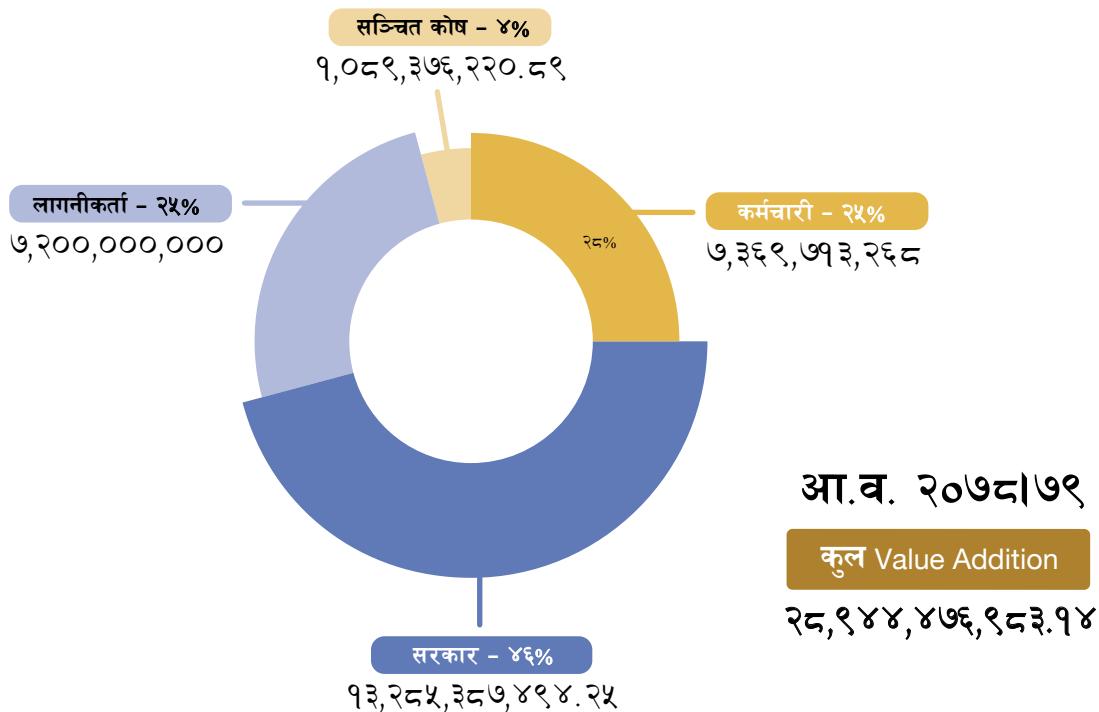
Value Addition को उपयोग	आव २०७९।८०	आव २०७८।७९
कर्मचारी	७,९५०,८०७,८३९.००	७,३६९,७९३,२६८.००
सरकार	१२,३३१,६७९,९८४.००	१३,२८५,३८७,४९४.२५
लाग्नीकर्ता	७,२००,०००,०००.००	७,२००,०००,०००.००
सञ्चित कोष	६९४,३८१,५८२.६९	१,०८९,३७६,२२०.८९
कुल Value Addition	२८,१७६,८६९,४०५.७०	२८,९४४,४७६,९८३.१४

Market Value Added Statement

विवरण	आव २०७९।८०	आव २०७८।७९
कुल शेयर संख्या (क)	१८०,०००,०००	१८०,०००,०००
प्रति शेयर मूल्य (ख)	९,०६.९०	८,८८.९०
कुल बजार मूल्य (ग)= क*ख रु	१६३,२४२,०००,०००	१५८,२०२,०००,०००
कुल किताबी मूल्य (घ) रु	९३,९४५,०३८,२११	९५,२६८,०४२,०५३
Market Value Addition	६९,२९६,९६९,७८९	६२,९३३,९५७,९४७

Economic Value Added Statement

विवरण	आव २०७९।८०	आव २०७८।७९
खुद मुनाफा (क)	७,९२०,९५४,७३४	८,४७०,७३३,९९२
कुल शेयरधनी कोष (ख)	९३,९४५,०३८,२११	९५,२६८,०४२,०५३
इक्विटिको लागत (ग)	८.००%	८.००%
पूँजिको लागत (घ=ख*ग)	७,५९५,६०३,०५७	७,६२९,४४३,३६४
Economic Value Addition	८६,४२९,४३५,९५४	८७,६४६,५९८,६८८

त्रैमासिक प्रतिवेदनको पुनरावलोकन

पहिलो त्रैमासिक

व्यावसायिक प्रगति

देशभरिका विभिन्न स्थानहरूमा 2G का नयाँ १३ वटा साईट on air भएको । १ जिल्लामा FTTH सेवा विस्तार गरि बजारमाग अनुसार सेवा विस्तार गरिएको छ । साथै FTTH Network को विस्तारको क्रमलाई जारी राख्दै ७२,१९२ लाइन क्षमता विस्तार गरिएको छ । थप

१ स्थानीय निकायमा 4G/LTE सेवा विस्तार गरिएको छ । सेवा वितरण सम्बन्धमा प्रथम त्रैमासिकमा वायरलाईन सेवा (FTTH, PSTN, ADSL र Lease) तर्फ ३७,९२७ तथा वायरलेस सेवा (GSM) तर्फ २५६,६०२ नयाँ सेवा वितरण गरिएको छ ।

वितीय प्रगति

कम्पनीले प्रथम त्रैमासिक अवधिमा रु. ११.०४ अर्ब राजश्व आर्जन गरेको छ, जुन गत वर्षको सोही अवधिको राजश्वको तुलनामा रु ८.७७ करोडले बढी रहेको छ । यस अवधिमा कम्पनीको EBITDA रु. ४.९७ अर्ब रहेको छ, जुन गत वर्षको सोही अवधीको तुलनामा ३.२७ प्रतिशतले कम छ । कम्पनीले पहिलो त्रैमासिक अवधिमा रु. २.२३ अर्ब नाफा गरेको छ, जुन गत वर्षको सोही अवधीको तुलनामा

१.५२ प्रतिशतले कम छ ।

4G सेवाको देशब्यापि पहुँच बिस्तार तथा FTTH मार्फत इन्टरनेट सेवा, टेलिफोन सेवा तथा IPTV सेवाको विस्तार भएतापनि सेवा वितरणमा उच्च प्रतिस्पर्धाको फलस्वरूप सेवाको महशुल दरमा कमि आएको कारण सेवाको प्रयोग वृद्धि भएतापनि कार्य सञ्चालन राजश्व कम भएको छ ।

दोस्रो त्रैमासिक

व्यावसायिक प्रगति

देश भरीका विभिन्न स्थानहरूमा 2G/3G का नयाँ ३४० वटा साईट on air भएको छ । साथै FTTH Network को विस्तारको क्रमलाई जारी राख्दै दोस्रो त्रैमासिक अवधिमा १०६,६०८ लाइन क्षमता विस्तार गरिएको छ । थप २ वटा स्थानीय निकायमा 4G/LTE सेवा

विस्तार गरिएको छ । सेवा वितरण सम्बन्धमा वायरलाईन सेवा (FTTH, PSTN, ADSL र Lease) तर्फ ३१,२६६ तथा वायरलेस सेवा (GSM) तर्फ ६५५,१५२ नयाँ सेवा वितरण गरिएको छ ।

वितीय प्रगति

कम्पनीले दोस्रो त्रैमासिक अवधिमा रु. ११.१५ अर्ब राजश्व आर्जन गरेको छ, जुन गत वर्षको सोही अवधिको राजश्वको तुलनामा रु ११.१९ करोडले बढी रहेको छ । यस अवधिमा कम्पनीको EBITDA रु. ५.४३ अर्ब रहेको छ, जुन गत वर्षको सोही अवधीको तुलनामा १८.८२ प्रतिशतले बढि छ । कम्पनीले दोस्रो त्रैमासिक अवधिमा रु. ३.२६ अर्ब नाफा गरेको छ, जुन गत वर्षको सोही अवधीको तुलनामा ३०.२९ प्रतिशतले बढि छ ।

सेवाको पहुँच बिस्तार तथा गुणस्तरमा सुधार भएका कारण ग्राहक आधार वृद्धि भएको साथै सेवाको प्रयोगमा समेत वृद्धिभएको । साथै अन्तरआवद्धता शूलक सम्बन्धि निर्देशिका अनुसार आ.व २०७८/८९ को तेस्रो त्रैमासिक अवधिदेखि Domestic अन्तरआवद्धता शूलक (Tariff) मा कमी भएकोले अन्तरआवद्धता खर्चमा उल्लेख्य कमि भएकाले मुनाफामा वृद्धि भएको छ ।

तेसो त्रैमासिक

व्यावसायिक प्रगति

देशभरिका विभिन्न स्थानहरूमा 2G/3G का नयाँ १९ वटा साईट on air भएको। थप १ जिल्लामा FTTH सेवा विस्तार गरिबजारमाग अनुसार सेवा विस्तार गरिएको छ। साथै FTTH Network को विस्तारको क्रमलाई जारी राख्दै तेसो त्रैमासिक अवधिमा १७३,३१२

लाइन क्षमता विस्तार गरिएको छ। थप १ स्थानीय निकायमा 4G/LTE सेवा विस्तार गरिएको छ। सेवा वितरण सम्बन्धमा वायरलाईन सेवा (FTTH, PSTN, ADSL र Lease) तर्फ ४९,०३८ तथा वायरलेस सेवा (GSM) तर्फ ५७५,०३६ नयाँ सेवा वितरण गरिएको छ।

वितीय प्रगति

कम्पनीले तेसो त्रैमासिक अवधिमा रु. १०.११ अर्ब राजश्व आर्जन गरेको छ, जुन गत वर्षको सोही अवधीको राजश्वको तुलनामा रु ५६ करोडले बढि रहेको छ। यस अवधिमा कम्पनीको EBITDA रु. ४.५८ अर्ब रहेको छ, जुन गत वर्षको सोही अवधीको तुलनामा रु. ३.५० प्रतिशतले बढि छ। कम्पनीले तेसो त्रैमासिक अवधिमा रु. १.१६ अर्ब नाफा गरेको छ, जुन गत वर्षको सोही अवधीको तुलनामा २४.७३ प्रतिशतले कम छ।

सेवाको पहुँच बिस्तार तथा गुणस्तरमा मुधार भएका कारण ग्राहक आधार वृद्धि भएको साथै सेवाको प्रयोगमा समेत वृद्धि भएको। समीक्षा अवधिको तेसो त्रैमासिक अवधिमा कर्मचारीहरू थप गरिएका कारण गत वर्षको सोही अवधिको तुलनामा कर्मचारी खर्चमा वृद्धि भएको। साथै सेवा व्यापकरूपमा विस्तार गरिएकोले मर्मत संभार खर्चमा भएको वृद्धि, स्थीर सम्पत्तिको हासकट्टी रकममा भएको वृद्धि आदिका कारणले व्ययभार बढ्न गई मुनाफामा असर परेको छ।

चौथो त्रैमासिक

व्यावसायिक प्रगति

देश भरीका विभिन्न स्थानहरूमा 2G/3G का नयाँ १३९ वटा साईट on air भएको। थप ३ जिल्लामा FTTH सेवा विस्तार गरि बजारमाग अनुसार सेवा विस्तार गरिएको छ। साथै FTTH Network को विस्तारको क्रमलाई जारी राख्दै चौथो त्रैमासिक

अवधिमा १९२,२५६ लाइन क्षमता विस्तार गरिएको छ। थप १ स्थानीय निकायमा 4G/LTE सेवा विस्तार गरिएको छ। सेवा वितरण सम्बन्धमा वायरलाईन सेवा (FTTH, PSTN, ADSL र Lease) तर्फ ५०,०९७ तथा वायरलेस सेवा (GSM) तर्फ ६०९,४७४ नयाँ सेवा वितरण गरिएको छ।

वितीय प्रगति

कम्पनीले दोश्रो त्रैमासिक अवधिमा रु. ११.६६ अर्ब राजश्व आर्जन गरेको छ, जुन गत वर्षको सोही अवधिको राजश्वको तुलनामा रु ११.५० करोडले कम रहेको छ। यस अवधिमा कम्पनीको EBITDA रु. ५.२९ अर्ब रहेको छ, जुन गत वर्षको सोही अवधिको तुलनामा २४.५५ प्रतिशतले कम छ। कम्पनीले चौथो त्रैमासिक अवधिमा रु. २.३९ अर्ब नाफा गरेको छ, जुन गत वर्षको सोही अवधिको तुलनामा २१.१८ प्रतिशतले कम छ।

4G सेवाको देशव्यापि पहुँच विस्तार तथा FTTH मार्फत इन्टरनेट सेवा, टेलिफोन सेवा तथा IPTV सेवाको विस्तार भएतापनि सेवा वितरणमा उच्च प्रतिस्पर्धाका कारण सेवाको महशुल दरमा कमि आएकोले सेवाको प्रयोग वृद्धि भएको तर कार्य सञ्चालन राजश्व कम भएको छ। साथै सेवा व्यापकरूपमा विस्तार गरिएकोले मर्मत संभार खर्चमा भएको वृद्धि, स्थीर सम्पत्तिको हासकट्टी रकममा भएको वृद्धि आदिका कारणले व्ययभार बढ्न गई मुनाफामा असर परेको।

व्यावसायिक वातावरण विश्लेषण

Strengths

- कम्पनीको ब्राण्ड
- ग्राहकहरुको विश्वास
- देशब्यापि रूपमा रहेको दूरसञ्चार पूर्वाधार
- सेवामा विविधता
- देशब्यापिरूपमा सेवाको उपलब्धता
- दक्ष जनशक्ति

Opportunities

- विस्तारित दूरसञ्चार बजार
- नयाँ नयाँ सेवाहरुको विकास जस्तै M commerce, M Wallet, VAS, M2M
- डाटा सेवाको बढ्दो माग
- लगानी विविधिकरण
- पूर्वाधार सहप्रयोग

Challenges

- ग्रामिण क्षेत्रमा दूरसञ्चार पूर्वाधारको उपलब्धतामा कमि
- नयाँ प्रविधिको अवलम्बनमा ढिलाई
- निर्णय प्रक्रियामा ढिलाई
- परियोजना सम्पन्न गर्नेमा ढिलाई
- सेवाको गुणस्तर तथा विश्वसनियतामा कायम गर्नुपर्ने
- सरकारी नीति तथा नियम
- नियमितरूपमा प्रविधि अपग्रेडमा उच्च लागत

Threats

- प्रविधिमा आउने परिवर्तन
- बढ्दो बजार प्रतिस्पर्धा
- सेवाहरुको मूल्य निर्धारणमा उच्च प्रतिस्पर्धा
- सेवाको लाईसेन्स नवीकरण शूलक र स्पेक्ट्रमको ठूलो शुल्क
- ग्राहकहरुको सेवा प्रयोग गर्ने शैलिमा परिवर्तन
- नयाँ सेवा प्रदायक आउने सम्भावना

मुख्य सरोकारवाला

कम्पनीको सफलतामा प्रत्यक्ष, महत्वपूर्ण प्रभाव पार्ने व्यक्तिहरु भनेका सरोकारवालाहरु हुन् । कम्पनीले अधिकतम साख र विश्वसनीयता सिर्जना गर्ने उद्देश्य सहित सबै सरोकारवालाहरुसँगको सम्बन्धलाई विशेष महत्वका साथ अगाडि बढाउने गर्दछ । नेपाल टेलिकमका प्रमुख सरोकारवालाहरुमा कम्पनीका शेयरधनीहरु,

सञ्चालक समिति, ग्राहकहरु, कर्मचारीहरु, आपूर्तिकर्ताहरु, नियामक निकायहरु, सर्वसाधारणहरु र हामीले सेवा सञ्चालन गर्ने समाज समावेश छन् । सरोकारवालाहरुको विश्लेषणले समस्या समाधान गर्न सकिने रणनीति योजनाहरु तय गर्न मद्दत गर्छ ।

शेयरधनी

शेयरधनीहरू कम्पनीका मालिक हुन्। शेयरधनीहरूले कम्पनीको लागि आवश्यक वित्तीय पुँजी उपलब्ध गराउँदछन्। नेपाल टेलिकमकमा शेयरधनीहरू, नेपाल सरकार, नागरिक लगानी कोष र सर्वसाधारण रहेका छन्। छोटो र लामो अवधिमा प्रतिफल प्राप्त गर्ने आशामा उनीहरूले कम्पनीमा आफ्नो पुँजी लगानी गर्दछन्। त्यसैले उनीहरू प्रतिफल प्राप्त गर्ने कम्पनीको वित्तीय स्वास्थ्यप्रति निरन्तर उत्सुक रहेका हुन्छन्। कम्पनीले समीक्षा अवधिमा सेयरधनीहरूलाई ४० प्रतिशत नगद लाभाशं वितरण गर्ने भएको छ।

सञ्चालक समिति

सञ्चालक समितिमा नेपाल सरकारका प्रतिनिधि, नेपाल सरकारबाट नियुक्त भएको कम्पनीका प्रबन्ध निर्देशक, सर्वसाधारण शेयरधनीका प्रतिनिधि र कर्मचारीका प्रतिनिधि गरी सात सदस्य रहेका छन्। समितिले आन्तरिक नियन्त्रण, संस्थागत सुशासन र पारदर्शिताको उचित कार्यान्वयनको लागि मार्गनिर्देशन दिने गर्दछ। यसले शेयरधनीहरूको हित र कम्पनीको वित्तीय स्थितिलाई पनि सुरक्षित गर्दछ।

ग्राहक

ग्राहकहरू कम्पनीले प्रदान गर्ने विभिन्न सेवाका उपभोक्ता हुन्। उनीहरू कम्पनीको सेवाका अन्तिम प्रयोगकर्ता हुन्। उपभोक्ताहरूको अपेक्षा पुरा हुन्छन् भने कम्पनीको प्रतिष्ठामा बढोत्तरी गराउन योगदान पुर्याउँदछन्। कम्पनीले देशभर अत्याधुनिक प्रविधिमा आधारित दूरसञ्चार सेवाहरू उपलब्ध गराउन निरन्तर प्रयास गरिरहेको छ।

कर्मचारीहरू

कम्पनीमा कार्यरत कर्मचारीहरूले उत्प्रेरणापूर्ण कार्यसम्पादनले कम्पनीको उद्देश्य प्राप्त गर्ने महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको हुन्छ। कर्मचारीहरूले कम्पनीको सफलताको लागि आफ्नो अनुभव, दक्षता, लगनशिलताको बदलामा उचित पारिश्रमिक तथा पारितोषिकको अपेक्षा गर्न्छ।

आपूर्तिकर्ताहरू

कम्पनीको लागि आवश्यक पर्ने बस्तु तथा सेवाको आपूर्तिकर्ताहरू विभिन्न कम्पनी तथा व्यक्तिहरू हुन्छन्। आपूर्तिकर्ताहरूबाट कम्पनीका आफ्ना सेवाहरूको लागि प्रयोग गर्ने स्रोतहरू प्राप्त गर्ने गर्न्छ। सेवाहरूको समयमै निर्वाद रूपमा वितरण गर्ने कार्यलाई सुनिश्चित गर्ने आपूर्तिकर्ताहरूसंग बलियो र स्वस्थ सम्बन्ध आवश्यक हुन्छ। कम्पनी आफ्ना आपूर्तिकर्तासंग स्वस्थ सम्बन्ध कायम गर्ने प्रतिबद्ध छ।

नियामक निकाय

नियामक निकायहरू कम्पनीको व्यावसायिक क्षेत्रमा नियमनकारी भूमिका निर्वाह गर्ने सरकारी निकायहरू हुन्। कम्पनीले ऐन, नियम, निर्देशन तथा प्रचलित कानून अनुसार पालना गर्नु पर्ने कुराहरूको पालना भए/नभएको, आन्तरिक नियन्त्रण संयन्त्रको प्रभावकारिता, पारदर्शिता, ग्राहक र अन्य सरोकारवालाहरूको हितको संरक्षण पनि सुनिश्चित गर्नुका साथै कम्पनीको व्यापार गतिविधिहरूको विषयलाई नियामक निकायहरूले नियमन गर्ने गर्दछन्। सम्बन्धित सबै नियामक निकायहरूसंग कम्पनीको सुमधुर र स्वस्थ सम्बन्ध रहेक र सोलाई कायम राख्न कम्पनी प्रतिबद्ध छ।

सर्वसाधारण

रानव पुँजी

ईमान्दार, प्रतिबद्ध, र उत्तेजित मानव संशाधन बिना कुनै पनि संस्थाले लक्ष्य हासिल गर्न सक्दैन। कम्पनीले आफ्ना कर्मचारीहरूलाई सदैव महत्वपूर्ण सम्पत्तिको रूपमा लिएको छ। दक्ष र प्रतिभाशाली कर्मचारी नभएसम्म कम्पनीको प्रगति हुन नसक्ने वास्तविकतालाई पूर्णरूपले अङ्गिकार गरी कर्मचारीको व्यवस्थित परिचालनमा विशेष ध्यान दिइएको छ। कम्पनीका कर्मचारीहरूले सम्पादन गर्नुपर्ने कार्य विवरण, लक्ष्य र प्रगति मूल्यांकनका परिसूचकहरू विकास गरी सो बमोजिम निजहरूको कार्यसम्पादन मूल्यांकन गर्ने कार्यको सुरुवात गरिएको छ।

	पुरुष	महिला
कुल कर्मचारी	३२८७	५०६
नयाँ भर्ना	१६९	३९

कर्मचारी भर्ना

कम्पनीमा दक्ष तथा सक्षम कर्मचारी भर्ना गर्नको लागि पारदर्शी नीति नियम तथा मापदण्डहरू लागू गरिएको छ। कम्पनीले कर्मचारी भर्ना निश्चित मापदण्डको आधारमा प्रतिसंर्थको माध्यमबाट गर्ने गरेको छ। साथै संविधानको मर्म अनुसार समावेशिताको सिद्धान्तको आधारमा समेत कर्मचारी भर्ना गर्ने गरिएको छ।

सेवा तथा सुविधा

कार्यरत कर्मचारीहरूलाई कम्पनीले आकर्षक सेवासुविधाहरू उपलब्ध गराउँदै आएको छ। कर्मचारीहरूको सेवा-सुविधामा तलब, भत्ता, बोनस, प्रोत्साहन भत्ता रहेको छ। तह १० र ११ का कर्मचारीहरूलाई सवारी साधनको सुविधा पनि उपलब्ध गराइएको छ। देशको आर्थिक अवस्थालाई मध्यनजर गरी कर्मचारीहरूको सेवा-सुविधा समयानुकूल पुनरावलोकन गर्ने गरिएको छ। त्यस्तै कर्मचारीहरूलाई पोशाक भत्ता, औषधी उपचार खर्च, दुर्घटना बिमा, सापटी, विभिन्न प्रकारका बिदा, टेलिफोन, मोबाइल, इन्टरनेट र सीयुजी सुविधा उपलब्ध गराइएको छ।

समीक्षा अवधिमा नियुक्ति तथा बढुवा पदस्थापन र सरुवा कार्यबिधि २०७८, सरुवाका लागि Online Transfer request भर्न सक्ने व्यवस्था मिलाईएको छ। कर्मचारीहरूको सेवा-सुविधामा गरिएको खर्चको विवरण लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको छ।

कर्मचारीमा विविधता

कम्पनीको कार्यस्थल तथा कर्मचारीको कार्यशैलीमा लैंगिक समावेशिता तथा विविधता सहितको कार्य वातावरण तयार गरिएको छ। कम्पनीले लैंगिक समावेशिता तथा विविधताले सम्पूर्ण कर्मचारीहरूमा समान तथा निष्पक्ष अवसरको वातावरण शृङ्जना गर्ने विश्वास लिएकोछ।

लैंगिक विविधता (२०८० कार्तिक सरमको)

विवरण	पुरुष	महिला	लैंगिक अनुपात
उच्च व्यवस्थापन (तह १०-१२)	५८	६	९.६६:१
मध्य व्यवस्थापन (तह ८-९)	४२८	५७	७.५:१
अधिकृत स्तर (तह ६-७)	१२७४	१७७	७.२:१
सहायक स्तर (तह ५ सम्म)	१५२७	२६६	५.७४:१

उमेरको विविधता

उमेर समूह	पुरुष	महिला	लेङ्गिक अनुपात
३० वर्षभन्दा कम	१४९	४४	३.२:१
३० देखि ५० वर्ष	१८५२	३०१	६.१५:१
५० वर्षभन्दा माथि	१२९४	१६१	८.०३:१

कार्यसम्पादन सम्भौता

कम्पनीका निर्धारित लक्ष्य, योजना नियमित कार्यहरु समयमै सम्पन्न गर्ने प्रतिबद्धताका साथ कम्पनीका प्रबन्ध निर्देशक तथा प्रमुख प्राविधिक अधिकृत, प्रमुख व्यावसायिक अधिकृत, प्रमुख संचालन अधिकृत, प्रमुख मानव संशोधन अधिकृत, प्रमुख वित्तीय अधिकृत, वायरलाइन तथा ग्राहक सेवा निर्देशनालयका निर्देशक र वायरलेस सेवा निर्देशनालयका निर्देशक बीच कार्यसम्पादन सम्झौता भएको छ । साथै निर्देशक तथा विभागीय प्रमुख र प्रबन्धकहरूबीच समेत कार्यसम्पादन सम्झौता भएको छ । त्यस्तै समीक्षा अवधिमा कार्यसम्पादन सम्झौता ८ तहका कर्मचारीसम्म विस्तार गर्ने कार्य थालनी गरिएको छ ।

कर्मपनी पुनःसंरचना

बदलिँदो परिस्थिति अनुरुप कम्पनीले पुनःसंरचनाको कार्यलाई अगाडि बढाउदै आएको छ । २०७२ सालमा कायम गरिएको ४१५९ जनाको दरबन्दीलाई समीक्षा अबधिमा पुनरावलोकन गरी ३००९ कायम गरिएको छ ।

कर्मचारी सेवार्थ बिनियमावली परिमार्जन

कम्पनीले समयसापेक्ष आर्थिक तथा कर्मचारी सेवार्थ बिनियमावली परिमार्जन गर्दै आएको छ । सोही शिलसिलामा संशोधन प्रकृयामा रहेको कर्मचारी सेवार्थ बिनियमावली २०७८ संचालक समितिवाट स्वीकृत भई २०७८ साउन १ गते देखि लागू भएको छ भने कर्मचारी सरुवा सम्बन्धी नीति तयार गरी सोही अनुसार कार्यान्वयन हुँदै आएको छ ।

तालिम तथा बृति विकास

मानव संशोधनलाई सूजनशिल, सकारात्मक, अध्यावधिक र उत्प्रेरित बनाई राख्न तालिमको व्यवस्था गरिएको छ । मानव संसाधनको विकासले दैनिक कार्यमा सहयोग गर्ने मात्र नभई कम्पनीमा नयाँ सोच, नयाँ प्राविधिहरू भित्र्याउन मद्दत पुग्ने कुरामा सञ्चालक समिति विश्वस्त छ । तालिम खर्च नभई लगानी हो भने हाम्रो मान्यता रहेको छ । त्यसैले सक्षम तथा व्यावसायिक जनशक्ति तयार गर्न कम्पनीले निरन्तर लगानी गरिएको छ । बदलिँदो परिवेश, गतिशील प्राविधिक वातावरणमा आफ्ना कर्मचारीहरूलाई समयसापेक्ष, दक्ष र सीपयुक्त बनाउन तथा कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका साथसाथै प्रोत्साहन गर्नका लागि कम्पनीले समय-समयमा विभिन्न आन्तरिक तथा बाह्य तालिम एंव सेमिनारहरूमा कर्मचारीलाई सहभागी गराउँदै आएको छ । समीक्षा बर्षमा दूरसंचार तालिम तथा अनुसन्धान केन्द्रवाट कुल ८०७ अधिकृत तथा ४८९सहायक स्तर कर्मचारीहरूले विभिन्न ६६ वटा तालिम लिएका छन् भने ११३ कर्मचारीलाई समीक्षा वर्षमा कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादन मूल्यांकन निश्चित मापदण्डको आधारमा गर्ने गरिएको छ ।

कम्पनीमा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण यस प्रकार रहेको छ :

तह	२०७९।८०			२०७८।७९			२०७७।७८		
	महिला	पूरुष	जम्मा	महिला	पूरुष	जम्मा	महिला	पूरुष	जम्मा
अधिकृत	२४७	१७९५	२०४२	२२७	१७८०	२००७	५०७	३४५०	३९५७
सहायक	२७१	१५२६	१८३३	२६६	१५४५	१८११			
जम्मा	५१८	३३५७	३८७५	४९३	३३२५	३८१८	५०७	३४५०	३९५७
बढी (घटी)	२५	३२	५६	(१४)	(१२५)	(१३९)			

International/National Training/Workshop/Seminar

Training Details	FY 2079-80		FY 2078-79	
	National Training	International training	National Training	International training
Total number of training conducted	१२५	५२	६६	११
Total number of participants	२४९६	५४३	१२९६	११३
Officer			८०७	११०
Non Officer			४८९	३

कर्मचारी स्वास्थ्य तथा सुरक्षा

कम्पनीले कर्मचारीको स्वस्थ्य तथा सुरक्षालाई उच्च प्राथमिकतामा राखी कार्य गर्ने प्रबन्ध मिलाइराखेको छ। कर्मचारीले निवृत्तिभरण पश्चात् भुक्तानी पाउने गरी कम्पनीको ९०% र कर्मचारीको १०% योगदान सहितको जीवन बिमा गर्ने व्यवस्था गरिएको छ। जीवन बीमा रकमको तहगत अनुपात कर्मचारी विनियमावली २०७८ मा तोकिए अनुसारको रहेको छ।

कर्मचारीहरुको उपचारको लागि कम्पनी तथा कर्मचारी दुखैको योगदान हुनेगरि स्वास्थ्य विमा तथा सामुहिक दुर्घटना विमाको समेत व्यवस्था गरेको छ। कर्मचारीहरुले भौतिक जोखिम हुने कार्य गर्दा अपनाउनु पर्ने सावधानीका उपायहरू लागु गरिएको छ। कर्मचारीहरुलाई कार्यस्थलमा हुने जोखिम तथा स्वस्थ्य तथा सुरक्षा सम्बन्धमा प्रक्रिया बनाउने, कार्यान्वय तथा सो को जानकारी दिनको लागि दूरसञ्चार तालिम तथा अनुसन्धान केन्द्रमा पेशागत स्वास्थ्य र सुरक्षा (OHS) सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने गरिएको छ।

कर्मचारीहरुलाई कार्यक्षेत्रमा हुन सक्ने लैंगिक हिंसाहरू सम्बन्धी जनवेतना तथा नियन्त्रण गर्न सम्बन्धित निकायहरूसँगको सहकार्यमा जानकारीमुलक कार्यक्रम गरिएको छ। साथै कम्पनीले लैंगिक हिंसा विरुद्ध शुन्य सहनशिलताको नीति लिएको छ। लैंगिक हिंसा सम्बन्धी उजुरीको सुनुवाई तथा व्यवस्थापनको लागि कम्पनीले केन्द्रीयस्तरमा नायव प्रबन्ध निर्देशकको संयोजकत्वमा एक स्थाई कमिटी (Committee Against Sexual Harassment - CASH) गठन गरेको छ।

कर्मचारीलाई कडा रोग लागेको खण्डमा उपचारमा सहयोगको लागि कर्मचारी तथा कम्पनीको सह-योगदानमा कडा रोग कोष निर्माण गरी सो को व्यवस्थापन गर्ने गरेको छ। कडा रोग अन्तर्गत क्यान्सर, मिगौला सम्बन्धी, मुटु सम्बन्धी (इञ्जियोप्लाष्ट र वाइपास), नसा सम्बन्धी (पार्किन्सन्स, वेहोशी), प्यरालाइसिस, ब्रेन ह्यामरेज, कलेजो सम्बन्धी रोग (हेपाटाइटिस बि, सि), मेनेब्जाइटिस, एक्युट पेड्रिकियाटाइटिस समावेश रहेका छन्। समीक्षा अवधिमा कुल १२ जना कर्मचारीलाई रु. २२,६७,६८३.५८ बराबरको कडा रोग उपचार खर्च उपलब्ध गराइएको छ।

विद्यार्थी विवरण

एकल

**INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT
TO THE SHAREHOLDERS OF
NEPAL DOORSANCHAR COMPANY LIMITED (NEPAL TELECOM)**

REPORT ON THE AUDIT OF THE STANDALONE FINANCIAL STATEMENTS

QUALIFIED OPINION

We have audited the Standalone Financial Statements of Nepal Doorsanchar Company Limited ("Nepal Telecom"/"the Company") which comprise the Statement of Financial Position as at Ashadh 31, 2080 (July 16, 2023), and Statement of Profit or Loss, Statement of Other Comprehensive Income, Statement of Changes in Equity and Statement of Cash Flows for the year then ended, and Notes to the Standalone Financial Statements, including a Summary of Significant Accounting Policies.

In our opinion, except for the effects of the matter described in the Basis for Qualified Opinion section of our report, the accompanying Financial Statements read with the significant accounting policies and explanatory notes present fairly, in all material respects, the financial position of the Company as at 31 Ashadh, 2080 (16 July 2023), and of its financial performance and its cash flows for the year then ended in accordance with Nepal Financial Reporting Standards.

BASIS FOR QUALIFIED OPINION

a. The Company has made significant investment to bring into operation nationwide 4G/LTE network, to strengthen and expand its business that is entirely dependent on successful completion of the project within the agreed time and quality. Separate contracts have been signed for Core, Radio Access Network (RAN) I and II totaling NPR 19.68 billion (NPR equivalent) excluding duties and taxes, for which purchase orders as per contract have been issued on different dates. The project was initially scheduled to be completed in 12 months (February 2020), which has not been completed yet. Although time extension of the various lots was made up to Chaitra 2078, the time has already expired, and no decision has been taken thereafter. Although a committee has been formed for the calculation of liquidated damages, a decision has not been taken on the same, which can be a maximum of ten percent of the total contract price of the respective phase as per the contract terms. The company has capitalized Rs. 15.5 billion related to RAN I and II as on Asadh End 2080.

Delay in project completion has significant impact on the business and revenue generation of the company. Further, income is understated by the amount liquidated damage of 4G/LTE Project as per the accounting policy of the company.

b. In the case of 4G/LTE projects, 4133 Sites have been capitalized as on financial year end amounting to NPR 15.5 billion. However, due to inconsistent allocation of material and service cost to individual sites, we were unable to obtain sufficient and appropriate audit evidence to verify the valuation of such individual assets. Further, the misallocation of costs has impacted on the related expense accounts and, consequently, the overall financial performance of the entity.

c. We have identified a limitation in our scope regarding the derecognition of property, plant and equipment (PPE) disposed of during the year. The company has a policy to derecognize PPE when disposed of or when no future economic benefits are expected from its use or disposal. However, assets disposed of during the year amounting to NPR 210 million (previous year NPR 196 million) have not been derecognized. Additionally, we were unable to ascertain the cost and accumulated depreciation on these disposed-of assets. Furthermore, additional scrap and obsolete PPE may exist within the company's records but has not been identified and derecognized. The extent and value of this unidentified scrap could not be determined.

d. Capital Work in Progress (CWIP) includes capital equipment/inventories balance on financial year end date amounting to NPR 1,144,903,995 (previous year NPR 2,218,541,470) imported in the name of

company as per terms of contract with vendors based on turnkey project. The risk on these inventories lies with the vendor until it is installed who has full control and in their custody for the purpose of getting used in installation or construction. The liability for these inventories is to be recognized only when services are performed, installation is complete and handed over, and assets are available for use (on-air). As such, CWIP and current liabilities have been overstated to that extent.

e. The Accounting policy of the company mandates impairment recognition for inventory items lying idle beyond a specified period. The company has NPR 7 billion worth of inventories as on Asadh End 2080 presented under Capital Work in Progress (Note 4 of financial statement) and Inventory (Note 7 of financial statement). However, impairment applied by the company solely relies on the nature of inventory without considering purchase date that hinders identification of older, more susceptible items. Identifying movement within a group of identical items rather than individual items significantly impacts the impairment assessment for the entire group. The lack of individual item ageing information prevents us from determining the potential cumulative impact of these inadequate practices on the financial statements.

f. The wireline division incurred a substantial operating loss of Rs. 1.46 billion, representing a 44% gross loss margin against total revenue of Rs. 3.34 billion (Refer Note 33 of Financial Statement). The existence of Rs. 4.5 billion in unallocated costs raises further concerns, as their allocation to the wireline division could significantly increase its reported losses. Out of more than 1.5 million available FTTH connections established over a span of the previous 5 years, only 26% connections are occupied and only 18% connections are used for data services. This raises concerns about the technology profitability and long-term sustainability. We have identified several factors contributing to the division's losses, including delays in the FTTH project, inadequate after-sales service and insufficient attention to migrating PSTN customers.

Accordingly, we cannot assure whether the future economic benefits shall be able to recover the investment made for the technology. We are unable to comment on the consequential impact, if any, due to the possible impairment loss of the assets.

g. The company capitalized assets amounting to NRS. 1.7 billion during the last 10 days of the financial year 79/80. This late capitalization raises concerns about the consistency and accuracy of the financial statements, as depreciation expense for these assets may not have been adequately recognized in the current period's profit or loss. Further capitalization of assets amounting to NRS. 1 billion was recorded on the first two days of the financial year 79/80. This practice could also distort the comparability of financial statements between periods, as depreciation expense for these assets would be reflected in the previous year's results rather than the current year. Delaying the capitalization of assets would underestimate depreciation expense and overstate current period profit. Lack of complete information about the dates on which assets qualified for capitalization information prevents us from determining the potential cumulative impact on the financial statements.

h. The company recognized substantial actuarial loss of Rs. 2.82 billion in the current financial year and combined Rs. 12.27 billion since FY 2072-73. These significant losses raise concerns about the accuracy of the underlying assumptions used in the actuarial valuations, particularly the inadequate salary escalation rate. This could lead to inaccurate estimations of future benefit liabilities and consequently, overstated actuarial losses. The company distributed staff bonuses and incentives without considering the potential impact of the recognized actuarial losses. This raises concerns about the fairness and sustainability of the bonus distribution, presentation of statement of profit or loss and earnings per share (EPS), particularly considering the decreasing trend of profitability in recent years.

i. The company has recognized an actuarial loss of NPR. 265 million (Previous year NPR 132 million) relating to long-term accumulated leaves through "Other Comprehensive Income" (OCI). NAS 19 specifies that actuarial gains and losses arising from post-employment benefits payable after completion

of employment should be recognized in OCI and actuarial gains and losses arising from other long-term benefits to be recognized in "Statement of Profit or Loss" (SOPL). The company's policy allows employees to encash or take leave benefits before their retirement. Therefore, the classification of benefits to post-employment benefits is inappropriate and the reported profit in SOPL is overstated by such amount as the actuarial losses related to leave benefits is not recognized.

- j. Lack of verifiable evidence for labor expenses associated with assets installation, dismantling, repair and fitting activities supported by manual attendance and extensive cash payments exceeding NPR 350 million in the current year, NPR 500 million in the previous year and the repetitive nature of these expenses raise significant concerns about the accuracy and validity of these expenses. Without proper controls surrounding labor engagement and cash disbursements, we cannot ascertain the nature and legitimacy of these payments. This poses a risk of overstated expenses, potential fraud, and non-compliance with labor regulations.
- k. The company's procurement practices have raised notable concerns, particularly regarding forceful procurement, resulting in a surplus of assets that remain idle. The acquisition of a significant volume of assets, coupled with their underutilization, suggests a misalignment between procurement strategies and operational needs. The company has classified inventories costing NPR 646 million as "non-moving" and NPR 1.2 billion as "slow moving" purchased and lying idle in a span of previous 5 years and has provided impairment accordingly. While impairment recognition signals an acknowledgment of reduced asset value, the continued idleness raises questions about the effectiveness and prudence of the company's procurement approach. Accordingly, we are unable to comment on the consequential impact, if any, due to the possible impairment loss of the assets procured through this approach.

We have conducted our audit in accordance with Nepal Standards on Auditing (NSAs). Our responsibilities under those standards are further described in the Auditors Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our Report. We are independent of the Company in accordance with the ICAN's Handbook of Code of Ethics for Professional Accountants together with ethical requirements that are relevant to our audit of the financial statements, and we have fulfilled our other ethical responsibilities and ICAN's Handbook of Code of Ethics for Professional Accountants. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our qualified opinion.

OTHER MATTERS

- a. The Company has book value of Property Plant and Equipment excluding land and motor vehicles at balance date of NPR. 50.18 billion, of which assets worth NPR 12.92 billion only have been insured where risks like strike, riot, terrorism etc. are not covered. All inventories of the Company are not insured at all. The risk management system, including the data and system security, is inadequate.
- b. The Company has not complied with the provisions of Labor Act, 2074 and Labor Regulation, 2075 relating to contractual employees, Labor audit and requirements of Social Security Act 2075; Bonus Act and Regulations relating to maintenance and operation of Employees Welfare Fund and Interconnection Guidelines 2076 relating to international and domestic usage charges.
- c. We identified a significant limitation in the company's human resource management practices. While records indicate optimal staffing with 3875 employees against an approved darbandi of 4097, widespread "unpaid Kaaj" (temporary transfers) exceeding months or even years undermines this efficiency. With over 400 employees working on unpaid Kaaj for more than a year, rural areas suffer from manpower shortages while urban areas experience an excess. This mismanagement, alongside non-compliance with transfer regulations, has resulted in misallocation of resources. Consequently, approximately NPR 570 million spent on staff salaries hasn't contributed directly to product and service development, raising concerns about the accuracy of the reported expenses. Although the company has underutilized human

resources, substantial expenditure has been made for outsourcing human resources utilized for repair, maintenance and even for establishing new connections.

- d. The company's revenue generation in Koshi Pradesh and Madhesh Pradesh is significantly below expectations when considering the population size in these regions. Several factors contribute to the observed decline in revenue, including, but not limited to, the quality, promotion and coverage of network services, timely maintenance of BTS sites, technology upgrades, insufficient market penetration, and a lack of effective customer retention strategies.
- e. While the reported profit after tax of 7.9 billion appears significant, it is crucial to acknowledge the substantial contribution of 7.7 billion in finance income, a non-operating source. Excluding this, the underlying operating performance paints a concerning picture, marked by a decrease of 260 million in cash flow when considering finance income and a further decline to a negative 8 billion when excluding it. This concerning trend and dependence on non-operating income raises serious doubts about the ability of the company to meet its liability as well as further distributing dividends, bonuses and incentives based solely on the reported profit. Despite these issues, the company has put forth proposals for dividend distribution, NPR 623 million in staff bonus and Rs. 383 million in staff incentives for the current financial year.
- f. The current presentation of profitability does not separate operating income/expenses from finance income. The actual operating income after tax amounts to NPR 2.4 billion whereas finance income after tax amounts to NPR 5.4 billion.
- g. As of Asadh End 2080, the defined benefit liability faces shortfall compared to available planned assets. The total obligation to beneficiaries stands at NPR 31.7 billion, while the plan currently holds only NPR 8.9 billion in assets. This funding gap is noteworthy as it could impact the plan's ability to meet its future obligations.

KEY AUDIT MATTERS

Key audit matters are those matters that, in our professional judgment, were of most significance in the audit of the consolidated financial statements. These matters were addressed in the context of our audit of the consolidated financial statements as a whole, and in forming our opinion thereon, but we do not provide a separate opinion on these matters. For each matter below, our description of how our audit addressed the matter is provided in that context. In addition to the matters described in the Basis for Qualified Opinion Section, we have determined the matters described below to be the key audit matters to be communicated in our report.

Key Audit Matter	How our audit addressed the matter
Revenue Recognition We considered accuracy of revenues relating to the voice and data services provided as a key audit matter due to the complexity of the IT systems, significance of volumes of data processed by the IT systems and the impact of changing pricing models (tariff structures, incentive arrangements and discounts, etc.). The amount of revenue involved in the financial statement is material to the financial statements and due to complexity of the system, processes and product /services used to record revenue having multiple software used, reliance on automated processes and controls. The Company has used a billing system which capture, values and records the revenue data generated from	We evaluated the design and operating effectiveness of key controls over the capture and measurement of revenue transactions across all significant revenue streams, including evaluating the relevant IT systems with supporting evidence such as service detail records and evidence of customer payment. We obtained an understanding of nature of various services provided by the company comprising prepaid, postpaid, international and fixed line services. The accuracy and completeness of revenue amounts recorded is an inherent risk. Our audit procedures included amongst the following:

M.G.S. & ASSOCIATES

CHARTERED ACCOUNTANTS

Anamnagar, Kathmandu

P. ANAND & ASSOCIATES

CHARTERED ACCOUNTANTS

Kumaripati, Lalitpur

<p>various software, which are heavily reliant on IT systems with processes and controls over the transactions.</p> <p>Disclosures relating to revenue recognition can be found at note 16.</p>	<p>System recorded transactions: real time test of recording of transactions in the system, subsequently recorded to accounting system. Information is processed in a separate directorate independent of accounting directorate resulting in additional control overbilled records and accounted records.</p> <p>Manual control over transactions: testing the design and implementation of various operating effectiveness of manual control over initiation, authorization, and testing of revenue transactions. These included testing of tariff rates, packages, treatment related to discounts and recording to ERP including major contracts.</p> <p>Performing substantive testing including analytical procedures over major streams of revenue generation</p> <p>Testing of manual journal entries and end to end reconciliation from data records to billing systems and accounting ledgers.</p> <p>Testing the delivery of goods and service rendered for recording of revenue from advance/deposits received.</p> <p>Based on the result of the sample testing and mix use of manual and automated controls that are in place, we have relied on the information generated by the system and process followed by the Company for revenue recognition.</p>
<p>Information Technology (IT) System and Controls</p> <p>The Company uses several IT/ software systems with or without integrating with ERP system for management of its business operations. A significant part of the company's financial process heavily reliant on IT systems with automated processes and controls over the capturing, valuing and recording of transactions and manual interventions on the same as well while recording the data into ERP. This is a key part of our audit because of the complex IT environment supporting the business processes; mix of manual and automated controls; multiple internal and outsourced support arrangements; and complexity of the billing systems which result in revenue being recognized.</p>	<p>We assessed the manual and automated controls relating to IT systems relevant to financial reporting, including the recognition of revenue.</p> <p>While separate IS audit is yet to be carried out, we tested a sample of automated controls that are designed to enforce appropriate segregation of duties, roles and controls. This included assessing the design of relevant automated processes and controls.</p> <p>We reviewed a sample of the financial information produced by various systems, recording in ERP and reporting.</p> <p>We evaluated the effectiveness of the controls in the systems.</p>
<p>Impairment</p> <p>The assets owned by the company include property plant and equipment and other assets. Given the dynamic nature of the industry in which the company operates, there is a risk that there could be material impairment to intangible assets, investments and other assets. Determination as to whether or not there is an impairment relating to an asset or Cash Generating Unit (CGU) involves significant judgment about the future cash flows and plans for these assets and CGUs.</p>	<p>We reviewed the policies and process of impairment of each class of assets.</p> <p>We assessed the determination of cash generating units (CGU) used for their impairment assessment and for WIMAX and CDMA in particular to assess the impairment models and evaluate the reasonableness of key assumptions including discount rate, growth rates and forecast growth assumptions. We also performed sensitivity analysis around the key drivers of the cash flow projections.</p> <p>We reviewed the impairment matrix prepared for expected losses mainly for accounts receivable and inventories as per the policies.</p> <p>We tested the adequacy of impairment on investments, receivables and other assets including PPE of the company. We reviewed the impairment of all significant class of assets, basis and adequacy including reversals.</p>
<p>Fair Value Measurement</p> <p>The Company has investment in shares and debentures</p>	We reviewed the basis and categorization of assets or

<p>which are measured at fair value. Similarly, property plant and equipment mainly land, and buildings and other assets have been reassessed by the management technical experts of the company which was independently valued in FY 2078/79. The company categorizes assets or liabilities carried on the reporting date at fair value using a three-level hierarchy. Determination of fair value is based on a high degree of judgment and input from data that is not directly observable in the market. Further, the fair value is significantly influenced by the expected pattern of future benefits of the tangible assets.</p>	<p>liabilities carried on the reporting date at fair value using a three-level hierarchy including key assumptions around discounted cash flow to estimate fair value.</p> <p>We reviewed land and building reassessment reports obtained by the management by involvement of committee and experts. We assessed the methodology and the assumptions applied in determining the fair value. We have assessed the objectivity, independence and competence of the specialists involved in the process.</p> <p>We assessed the adequacy of disclosure in Note 12 to the financial statements.</p>
<p>Provisions and contingencies tax, legal and other regulatory matters</p> <p>The Company has recognized provisions for probable outflows relating to legal, tax and other regulatory matters and has disclosed contingencies for legal, tax and other regulatory matters where the obligations are considered possible. The Company assesses the likelihood that a pending matter relating to tax, legal or regulatory will succeed. In performing this assessment, the Company applies judgement and has recognized provisions based on whether additional amounts will be payable and has disclosed contingent liabilities where economic outflows are considered possible.</p> <p>We have considered the provisions recorded and the contingencies relating to tax, legal and other regulatory matters as a key audit matter as there is significant judgement to determine the possible outcome of matters under dispute and determining the amounts involved, which may vary depending on the outcome of the matters.</p>	<p>We obtained an understanding, evaluated the design, and tested the operating effectiveness of internal controls relating to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identification evaluation, recognition of provisions, disclosure of contingencies for matters under review or appeal with relevant adjudicating authorities by considering the assumptions and information used by management in performing this assessment. • Completeness and accuracy of the underlying data / information used in the assessment. <p>For tax matters, we evaluated the reasonableness of the management's positions by considering tax regulations and past decisions from tax authorities. For regulatory fee and other matters, we evaluated the reasonableness of the management's positions by considering relevant past assessment orders, commitments and payments made. We also evaluated the disclosures provided in the notes to the financial statements concerning these matters.</p>

INFORMATION OTHER THAN THE FINANCIAL STATEMENTS AND AUDITOR'S REPORT THEREON

The Company's Management is responsible for the preparation of the other information. The other information comprises the information included in the Management report, Report of the Board of Directors and Chairman's statement but does not include the financial statements and our auditor's report thereon. Our opinion on the financial statements does not cover the other information and we do not express any form of assurance conclusion thereon.

In connection with our audit of the financial statements, our responsibility is to read the other information and, in doing so, consider whether the other information is materially inconsistent with the financial statements, or our knowledge obtained during the course of our audit or otherwise appears to be materially misstated. As the other information documents are in the process of completion, the management has provided written representation that final version of the documents will be provided when available.

RESPONSIBILITY OF MANAGEMENT AND THOSE CHARGED WITH GOVERNANCE FOR THE FINANCIAL STATEMENTS

Management is responsible for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with Nepal Financial Reporting Standards and for such internal control as management determine is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the financial statements, management is responsible for assessing the Company's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the Company or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

Those charged with Governance are responsible for overseeing the Company's financial reporting process.

AUDITOR'S RESPONSIBILITIES FOR THE AUDIT OF THE FINANCIAL STATEMENTS

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is high level of assurance, but it is not a guarantee that an audit conducted in accordance with NSAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit in accordance with NSAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- Identify and assess the risk of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtained audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purposes of expressing an opinion on the effectiveness of the Company's internal control.
- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by the management.
- Conclude on the appropriateness of the management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Company's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the company to cease to continue as a going concern.
- Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.
- Obtain sufficient appropriate audit evidence regarding the financial information of the entities or business activities within the company to express an opinion on the financial statements. We are responsible for the direction, supervision and performance of the audit. We remain solely responsible for our audit opinion.

We have communicated with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identified during our audit. Management Letter outlining such findings and

We also provide those charged with governance with a statement that we have complied with relevant ethical requirements regarding independence, and to communicate with them all relationships and other matters that may reasonably be thought to bear on our independence, and where applicable, related safeguards. From the matters communicated with those charged with governance, we have determined those matters that were of most significance in the audit of the financial statements of the current period, therefore are described in our Auditor's Report.

REPORT ON THE OTHER LEGAL AND REGULATORY REQUIREMENTS

- a. We have obtained satisfactory information and explanations asked for, which to the best of our knowledge and belief were necessary for the purpose of our audit.
- b. The financial statements including the Statement of Financial Position, Statement of Profit or Loss, Statement of Other Comprehensive Income, Statement of Changes in Equity, Statement of Cash Flows including a Summary of Significant Accounting Policies and other explanatory notes have been prepared in all material respect in accordance with the provisions of the Companies Act, 2063, and they are in agreement with the books of accounts of the Company; and the accounts and records of the Company are properly maintained in accordance with the prevailing laws.
- c. To the best of our information and according to the explanations given to us, in the course of our audit, we observed that the business of the Company was conducted satisfactorily, and the Company's transactions were found to be within the scope of its authority.

We did not come across cases of accounting related fraud and the cases where the board of directors or any director or any office bearer of the Company has acted contrary to the provisions of law except reported in this report or caused loss or damage to the Company or committed any misappropriation of the funds of the Company.

Kathmandu, Nepal
Date: 2080/09/05

CA. Mahesh Kumar Guragain
Partner
MGS & Associates
Chartered Accountants
UDIN No.

CA. Peeyush Anand
Proprietor
P. Anand & Associates
Chartered Accountants
UDIN No.

वित्तीय अवस्थाको एकल विवरण (वासलात)

३१ आषाढ २०८० (१६ जुलाई, २०२३)

विवरण	टिप्पणीहरू	चालू वर्ष		रकम रु.
		२०७९/८०	गत वर्ष	
सम्पत्ति				
गैर चालू सम्पत्ति				
अदृश्य सम्पत्ति	१	१,८५७,५८८,६०३	१,९२४,८०२,८०२	
जायजेथा, प्लान्ट र उपकरण	३	५०,८५९,३६०,९०२	५१,५७७,२००,९२३	
सम्पत्तिको प्रयोग अधिकार (Right of Use Assets)	८	१,७७८,९२६,७८५	२,३५०,८७९,६२६	
पुँजीगत कार्यप्रगती	४	५,४३३,४४९,६२१	५,९९२,९९२,७०३	
दीर्घकालीन ऋण लगानी तथा पेशकी	१०.१.३.१	९८५,३०९,३११	१,१८३,६७९,०३८	
एसोसियटसमा लगानी	५	१,२९६,६२२,०२६	१,५४९,१६६,३८१	
सहायक कम्पनीमा लगानी	६	२४८,८८८,९००	२४८,८८८,९००	
वित्तीय सम्पत्ति				
इकाईटीमा लगानी	१०.१.१	१९,०००,०००	१३०,०००,०००	
मुद्री निक्षेप तथा ऋण लगानी	१०.१.५	३,६१२,२२९,०००	२,८५४,२१२,०००	
ऋण लगानी	१०.१.६	१३,७७९,१३१,३८६	१३,९३४,४०९,५०७	
कर्मचारी ऋण	१०.१.२	३,७९८,०३२,२८४	३,५६३,५७९,५१९	
स्थगन कर सम्पत्ति	२६.३	९,७८८,९०३,८५८	८,३१०,९३४,१८९	
सम्भौता लागत सम्पत्ति	२	३९०,५५८,२३२	४९३,७६२,८९७	
जम्मा गैर चालू सम्पत्ति		९३,८६६,९९२,९०९	९,४०३,४४८,०५६६	
चालू सम्पत्ति				
जिन्नी मौजदात	७	७०७,५६८,२८७	१७०,८६३,४७७	
अग्रम भुक्तानी तथा अन्य गैर वित्तीय सम्पत्ति	१.१	२,१११,८५४,२६१	२,१६१,६६१,४४४	
चालू कर सम्पत्ति (खूद)	२६.१	१,७४२,७७८,३७८	१,६५९,४४४,२८८	
वित्तीय सम्पत्ति				
कर्मचारी ऋण	१०.१.२	७५,९४८,९१८	४८,९२९,४३९	
प्रोद्धावी रकम, पेशकी र अन्य भुक्तानी	१०.१.३	७८०,९९७,५६८	३१०,९६६,४३९	
आसामी बँकी तथा अन्य पाउनु पर्ने रकम	१०.१.४	२,०८७,२४७,१८८	२,३२०,९३३,०८०	
मुद्री निक्षेप, ऋण लगानी तथा ऋणपत्रमा लगानी	१०.१.५	५,२९०,७३०,०००	५,२,८५४,७००,०००	
नगद र नगद सह	१०.१.७	५,७९०,९२७,३३०	५,६५४,२७४,४०९	
जम्मा चालू सम्पत्ति		६५,८२७,२५९,९२५	६४,६२९,७९२,५८९	
जम्मा सम्पत्ति		१५९,६९४,२४४,८३४	१५८,६६४,२७३,१४७	
पुँजी तथा दायित्वहरू				
पुँजी				
शेयर पुँजी	१४	१८,०००,०००,०००	१८,०००,०००,०००	
सञ्चित मुनाफा	१५	७५,९४५,०३८,२११	७७,२६८,०४२,०५३	
जम्मा पुँजी		९३,९४५,०३८,२११	९५,२६८,०४२,०५३	
नियन्त्रण नहुने स्वार्थ (Non Controlling Interest)		९३,९४५,०३८,२११	९५,२६८,०४२,०५३	
जम्मा पुँजी		९३,९४५,०३८,२११	९५,२६८,०४२,०५३	
गैर चालू दायित्व				
अवकासपछिको सुविधा	१३.२	२२,८०९,६४५,३५३	१९,८७३,८४४,९७२	
स्थगन सरकारी अनुदान	२७	१,५३३,३८४,२९४	८६९,०९९,९९०	
वित्तीय दायित्व				
ग्राहक धरौटी	१०.२.१	५८,७२७,१२४	६२,५६८,७३३	
पट्टा दायित्व	८	१,५०६,३९९,०९४	२,२२८,२४८,१५०	
जि.एस.एम. लाइसेन्स नवीकरण शुल्क	१०.२.२	-	-	
जम्मा गैर चालू दायित्व		२५,९०९,१५५,७५५	२३,०२५,७०९,८८५	
चालू दायित्व तथा व्यवस्थाहरू				
चालू कर दायित्व (खूद)				
वित्तीय दायित्व				
पट्टा दायित्व	८	४४९,७६०,८७५	२६०,६९३,४३५	
चालू दायित्वहरू	१०.२.४	१२,८९२,४२३,३८४	१४,२४४,८६२,१४६	
व्यापारिक भुक्तानी योग्य	१०.२.३	२,६६५,५००,८६४	१,९५७,८२८,०२४	
जि.एस.एम. लाइसेन्स नवीकरण शुल्क	१०.२.२	-	३,६६८,७०३,७०४	
व्यवस्थाहरू	११	१६,७६४,४७७,९१०	१२,७५३,२८७,६७९	
अन्य गैर वित्तीय दायित्व	९.२	७,०७५,१४८,५२६	७,५७५,२३४,२२७	
जम्मा चालू दायित्व/व्यवस्थाहरू		३९,८४०,०५०,८३९	४०,३७०,५१९,२०८	
जम्मा पुँजी तथा दायित्व		१५९,६९४,२४४,८३४	१५८,६६४,२७३,१४७	

महत्वपूर्ण लेखांकन नीति र व्याख्यातमक टिप्पणीहरू यो वित्तीय विवरणहरूको अभिन्न अंग हुन्।

आजको मितिको संलग्न प्रतिवेदन अनुसार

श्री कृष्ण बहादुर राउत
अध्यक्ष

श्री संगीता पाहाडी (अर्याल)
सदस्य

डा. टोकराज पाण्डे
सदस्य

सि.ए. महेश कमार गुरामाई
एम.जी.एस.एड एसोसिएट्स
चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स

सि.ए. पिप्पुष आनन्द
पि आनन्द एड एसोसिएट्स
चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स

श्री बाबुराम भण्डारी
सदस्य

श्री अमित्का प्रसाद पौडेल
सदस्य

श्री शंकर लामिछाने
सदस्य

श्री राजेन्द्र श्रेष्ठ
प्रमुख वित्तीय अधिकृत

सि.ए. निर्जल श्रेष्ठ
प्रबन्धक

मिति: २८ मंसिर २०८०
स्थान: काठमाडौं

नाफा वा नोकसानको इफल विवरण

३१ आषाढ २०८० (१६ जुलाई, २०२३)

रकम रु.

विवरण	टिप्पणीहरू	चालू वर्ष २०७९/८०	गत वर्ष २०७८/७९
ग्राहकसँगको सम्झौताबाट प्राप्त आय	१६	३६,२७१,४४९,९०४	३७,९९९,७८९,३४३
वित्तीय आमदानी	१७	७,७७९,२४६,२३७	५,९०७,४०९,९१५
अन्य आमदानी	१८	३७२,९२९,४९९	५,४७,४६६,४३७
जम्मा आमदानी		४४,४२३,६१७,५६१	४४,३७४,६५६,८९५
कर्मचारी सुविधा खर्च	१३.१	(७,१५०,८०७,८३९)	(७,३६९,७३३,२६८)
सञ्चालन तथा मर्मत खर्च	१९	(७,६३०,५६२,२२०)	(७,०५८,३२८,४९३)
बिक्री सञ्चालन, बजारीकरण तथा प्रवर्द्धन खर्च	२०	(२६९,३०६,१३५)	(२६०,६९९,१९७)
कार्यालय सञ्चालन खर्च	२१	(९,३९२,१०४,२२९)	(९,१२९,६९५,३८५)
नियामक दस्तुर, शुल्कहरू तथा नवीकरण दस्तुर	२२	(७,७७६,२९८,५१५)	(७,९०५,२४४,७७२)
सटी दरबाट नोकसान/ (नाफा)	२५	२०८,७०२,३८६	३४५,१४०,९२२
एसोसियट्समा भएको इकिवटी नोकसानी	५	(३४२,६६९,१३२)	(१८०,८९४,३०९)
Earning Before Interest, Tax, Depreciation, Amortization (EBITDA)		१९,३५८,६५९,८७७	२०,८२४,०३०,३९३
वित्तीय खर्च	२३	(४७३,३२२,६२२)	(७७०,९३८,३२४)
हास कट्टी	३	(५,९७०,३०५,००९)	(५,६९४,५९३,९०४)
अपलेखन (Amortisation)	२	(९५४,५६३,९०७)	(९,१५१,४४९,३७३)
इन्प्रेरेमेन्ट Net of Reversals	२४	(११७,९०६,६५६)	(२२३,४२२,३५९)
आयकर अधिको नाफा		११,८४२,५६९,६८४	१३,०६३,६२७,२३२
आयकर व्यवस्था			
चालू आयकर	२६.२	(४,५५५,४६९,४६९)	(५,३८०,१४२,७२२)
स्थगन कर	२६.३	६३३,०५४,५९९	७८७,२४९,४०२
यस वर्षको खुद नाफा		७,९२०,१५४,७३४	८,४७०,७३३,९१२
प्रति शेयर आय (आधारभूत)		४४.००	४७.०६
प्रति शेयर आय (डाइल्युटेड)		४४.००	४७.०६
जम्मा नाफामा हिस्सा:			
कम्पनीका शेयरधनीहरूको		७,९२०,१५४,७३४	८,४७०,७३३,९१२
नियन्त्रण नहुने स्वार्थको (Non-Controlling Interest)		-	-
यस वर्षको खुद नाफा		७,९२०,१५४,७३४	८,४७०,७३३,९१२

महत्वपूर्ण लेखांकन नीति र व्याख्यात्मक टिप्पणीहरू यो वित्तीय विवरणहरूको अभिन्न अंक हुन्।

आजको मितिको संलग्न प्रतिवेदन अनुसार

श्री कृष्ण बहादुर राउत
अध्यक्षश्री संगीता पाहाडी (अर्याल)
सदस्यश्री कोशलचन्द्र सुबेदी
सदस्यडा. टोकराज पाण्डे
सदस्यसि.ए. महेश कुमार गुरामाई
एम.जी.एस.एन्ड एसोसिएट्स
चार्टर्ड एकाउटेन्ट्ससि.ए. पिपुष आनन्द
पि आनन्द एन्ड एसोसिएट्स
चार्टर्ड एकाउटेन्ट्सश्री बाबुराम भण्डारी
सदस्यश्री अमिका प्रसाद पौडेल
सदस्यश्री शंकर लामिछाने
सदस्यश्री राजेन्द्र श्रेष्ठ
प्रमुख वित्तीय अधिकृतसि.ए. निर्जल श्रेष्ठ
प्रबन्धकमिति: २८ मंसिर २०८०
स्थान: काठमाडौं

अन्य विस्तृत आठद्वारीको एकल विवरण

३१ अषाढ २०८० (१६ जुलाई, २०२३)

रकम रु.

विवरण	टिप्पणीहरू	कम्पनी	
		चालू वर्ष	गत वर्ष
		२०८०/८०	२०८१/७९
यस वर्षको खुद नाफा		७,९२०,९५४,७३४	८,४७०,७३३,९१२
अन्य विस्तृत आमदानी / (खर्च)			
नाफा वा नोक्सानमा पुनःवर्गीकरण गर्न सकिने शिर्षकहरू			
वैदेशिक कारोबारमा सटही दरमा भएको फरक			
नगद प्रवाह Hedges			
पुनःवर्गीकरण गर्न सकिने शिर्षक हरूसँग सम्बन्धित आयकर			
नाफा वा नोक्सानमा पुनःवर्गीकरण गर्न नसकिने शिर्षकहरू			
सम्पति पुनर्मूल्यांकनबाट लाभ	३		
इकिवटी उपकरणमा लगानी (FV मा परिवर्तन)			२,३३२,३७२,५३२
कर्मचारीको अवकास योजना पुनःनिर्धारण	१३.२	(२,८२४,९५९,३६०)	(२,४९०,३६६,४७३)
एशोसियट्ससँगको अन्य विस्तृत शेर्यर आमदानी		८,५७५,५२७	(८,६११,७०२)
पुनःवर्गीकरण गर्न नसकिने शिर्षकहरूसँग सम्बन्धित आयकर	२६.३	८४४,९९५,९५०	२५,९८१,२९३
यस आ.व. को जम्मा विस्तृत आमदानी		५,९४८,६८६,०५१	८,४९०,९१०,६६२
जम्मा विस्तृत आमदानी हिस्सा			
कम्पनीका शेयरधनीहरूको		५,९४८,६८६,०५१	८,४९०,९१०,६६२
नियन्त्रण नहुने स्वार्थ		-	-
यस आ.व. को जम्मा विस्तृत आमदानी		५,९४८,६८६,०५१	८,४९०,९१०,६६२

महत्वपूर्ण लेखांकन नीति र व्याख्यातमक टिप्पणीहरू यो वित्तीय विवरणहरूको अभिन्न अंग हुन्।

आजको मितिको संलग्न प्रतिवेदन अनुसार

श्री कृष्ण बहादुर राउत
अध्यक्ष

श्री संगीता पाहाडी (अर्याल)
सदस्य

श्री कोशलचन्द्र सुबेदी
सदस्य

डा. टोकराज पाण्डे
सदस्य

सिए महेश कमार गुरामाई
एम.जी.एस.एड एशोसिएट्स
चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स

सिए पिण्ड आनन्द
पि आनन्द एड एशोसिएट्स
चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स

श्री बाबुराम भण्डारी
सदस्य

श्री अमित्का प्रसाद पौडेल
सदस्य

श्री शंकर लामिछाने
सदस्य

श्री राजेन्द्र थ्रेष
प्रमुख वित्तीय अधिकृत

सिए निर्जन थ्रेष
प्रबन्धक

मिति: २८ मंसिर २०८०
स्थान: काठमाडौं

इविवरणीमा परिवर्तनको एकल विवरण

३१ आषाढ २०८० (१६ जुलाई, २०२३)

रकम र.

विवरण (आ.व. २०७९/८०)	शेयर पुँजी	सञ्चित मुनाफा	स्थगन कर जगेडा FVtOCI जगेडा	पुनर्मूल्यांकन जगेडा	जम्मा
२०७८ श्रावणको शुरू मौज्दात	१५,०००,०००,०००	४८,१०२,९७०,०४७	७,४९७,७०३,३९४	- २९,२५२,८०४,०८७	८९८५३,४७५,५२८
विगत वर्षको समायोजन					
विगत वर्षको आय		३२९,९८९			३२९,९८९
विगत वर्षको खर्च		(७४३,३४७)			(७४३,३४७)
विगत वर्षको लेखा समायोजन					-
मौज्दातको समायोजन		४,८६६,२२०			४,८६६,२२०
परिमार्जित शुरू मौज्दात	१५,०००,०००,०००	४६,१०७,४२३,९०९	७,४९७,७०३,३९४	- २९,२५२,८०४,०८७	८९,८५७,९३१,३९०
चालू वर्षको नाफा		८,४१०,११०,६६२			८,४१०,११०,६६२
बोनस शेयर	३,०००,०००,०००	(३,०००,०००,०००)			
नगद लाभांस		(३,०००,०००,०००)			(३०००००००००)
पुनर्मूल्यांकन जगेडाबाट रकमान्तर		२६,२२३,४८५			(२६,२२३,४८५)
पुनर्मूल्यांकन जगेडामा रकमान्तर		(२,३३२,३७३,५३२)			२३,३३२,३७३,५३२
स्थगन कर जगेडामा रकमान्तर		(८९३,२३०,७९५)			(८९३,२३०,७९५)
२०७७ आषाढ ३१ सम्मको मौज्दात	१६,०००,०००,०००	४५,३९८,१५३,७३०	८३०,९३४,१८९	- २३,५४८,९५४९३४	९५,२६६०,४२०५२
विवरणहरु -आ.व. २०७९/८०)	शेयर पुँजी	सञ्चित मुनाफा	स्थगन कर जगेडा FVtOCI जगेडा	पुनर्मूल्यांकन जगेडा	जम्मा
२०७९ श्रावण १ शुरू को मौज्दात	१८,०००,०००,०००	४५३९८१५३७३०	८३१०९३४१८९	- २३,५५८९५४९३४	९५,२६६०,४२०५२
विगत वर्षको समायोजन		(८४३७६७४)			(८४३७६७४)
विगत वर्षको आय		२२०४५१५			२२०४५१५
विगत वर्षको खर्च		(३३८३७४)			(३३८३७४)
विगत वर्षको लेखा समायोजन		(६९९१४६९२)			(६९९१४६९२)
मौज्दातको समायोजन		४७९६३३३			४७९६३३३
परिमार्जित शुरू मौज्दात	१८,०००,०००,०००	४५३९८१५३७३०	८३१०९३४१८९	- २३,५५८९५४९३४	९०,०९२,८६७,८५६
चालू वर्षको नाफा		५९,४८६८६०५१			५९,४८६८६०५१
आ.व. २०७९/८० को लाभांस					-
बोनस शेयर					
नगद लाभांस		(७२००००००००)			(७२०००००००००)
पुनर्मूल्यांकन जगेडाबाट रकमान्तर		४९,२९३,४२८			(४९,२९३,४२८)
पुनर्मूल्यांकन जगेडामा रकमान्तर		-			-
स्थगन कर जगेडामा रकमान्तर		(१,४७७,९६९,६६९)	१,४७७,९६९,६६९		(४९,२९३,४२८)
२०७८ आषाढ ३१ सम्मको मौज्दात	१८,०००,०००,०००	४२,६४६,४७३,६४७	९,७८८,१०३,८५८	- २३,५०९,६६०,७०६	९३,९४५,०३८,१११

महत्वपूर्ण लेखाकन नीति र व्याख्यात्मक टिप्पणीहरु यो वित्तीय विवरणहस्तको अभिन्न अंग हुन्।

आजको मितिको संलग्न प्रतिवेदन अनुसार

श्री कृष्ण बहादुर राउत
अध्यक्ष

श्री संगीता पाहाडी (अर्याल)
सदस्य

श्री कोशलचन्द्र सुवेदी
सदस्य

डा. टोकराज पाण्डे
सदस्य

सि.ए महेश कुमार गुरामाई
एम.जी.एस.एन्ड एसोसिएट्स
चार्टर्ड एकाउटेन्ट्स

सि.ए. पिप्पु आनन्द
पि आनन्द एण्ड एसोसिएट्स
चार्टर्ड एकाउटेन्ट्स

श्री बाबुराम भण्डारी
सदस्य

श्री अमिका प्रसाद पौडेल
सदस्य

श्री शंकर लामिछाने
सदस्य

श्री राजेन्द्र श्रेष्ठ
प्रमुख वित्तीय अधिकृत

सि.ए. निर्जल श्रेष्ठ
प्रबन्धक

मिति: २८ मंसिर २०८०
स्थान: काठमाडौं

नगद प्रवाहको एकल विवरण

३१ आषाढ २०८० (१६ जुलाइ, २०२३)

रकम रु.

	कम्पनी		रकम रु.
	चालू वर्ष २०७९/८०	गत वर्ष २०७८/७९	
सञ्चालन गतिविधिको नगद प्रवाह			
चालू वर्षको खुद नाफा	७,९२०,१५४,७३४	८,४७०,७३३,९१२	
समायोजन			
आयकर खर्च	४,५५५,४६९,४६९	५,३८०,१४२,७२२	
स्थगन कर	(६३३,०५४,५०९)	(७८७,२४९,४०२)	
हास कट्टी	५,९३०,३०५,००९	५,६१४,५९३,१०४	
वित्तीय आदानी	(७६२९,२६५,५९८)	(५,७१४,१५२,२५४)	
इप्पेयरमेन्ट (रिभर्स पछिको)	११७,९०६,६५६	२२३,४२२,३५९	
वित्तीय खर्च	६५३,१४८,९४८	९५३,२४०,३१६	
Actuarial नाफा/नोक्सान	(२,८२४,९५९,३६०)	(२,४९०,३६६,४७३)	
अपलेखन	९४५,५६३,९०७	११५,१४४९,३७३	
एसोसिएटमा ईक्विटी नोक्सानी	३४२,६६९,९३२	१८०,८९४,३०९	
नगद तथा नगद मौज्दातमा अवास्तविक (नाफा)/नोक्सान			
चालू युंजिमा परिवर्तन			
घटी/(घटी) मौज्दात	(४०५,२०८,५२३)	३८७,५१५,४५८	
(घटी)/घटी अप्रिय भुक्तानी तथा अन्य गैर वित्तीय सम्पति	४,९८७,१८८	(४२४,०९७,३५८)	
(घटी)/घटी कर्मचारी ऋण	(१८९,४७६,१७३)	४३०,८०९,४३३	
(घटी)/घटी प्रोदधारी रकम, पेशकी र अन्य भुक्तानी	(४७०,०३१,१३७)	१००,६२९,४२८	
(घटी)/घटी आसामी बाँकी	५०८,४२७,४७३	(१६,६१८,४७७)	
(घटी)/घटी स्पग्नन कर			
बढी)/(घटी) सम्पत्तौ लागत सम्पति	(१७६,१७८,२१५)	(२०३,३९९,४२७)	
बढी)/(घटी) गैर चालू दायित्व	३,६०५,३०३,०३६	(२,४४२,७५०,१९१)	
बढी)/(घटी) व्यवस्था	४,०४१,१२९,५१९	४,०००,०००,०००	
बढी)/(घटी) चालू दायित्व	(५७०८१८०८)	(२१४७३१११०)	
बढी)/(घटी) व्यापारिक भुक्तानी दायित्व	७०७६७२८८०१०४	३५८२७०२०४	
बढी)/(घटी) पट्टा दायित्व	(५४०७०१६९१७६)	२४८८८८१५८५	
बढी)/(घटी) अन्य गैर वित्तीय दायित्व	(४३१२८५७०१)	(१२४५७७०६)	
नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मानहरूको समायोजन	८५४७,१७५,२७	(८८१११०२)	
विगत वर्ष समायोजन		४४५२८८२	
आयकर भुक्तानी		(४६३८७१५५४)	
जम्मा समायोजन	(२२०३८४८५१२)	४१६३८५०१२	
सञ्चालन गतिविधिबाट खुद नगद प्रवाह (क)	५४६३८०८२२	१२६३४४०८२४	
लगानी गतिविधिको नगद प्रवाह			
इन्टर्नेट लाईसेन्स नवीकरण शुल्क		-	-
Acquisition of Intangible Assets - अदृश्य सम्पत्तिको प्राप्ति	(४०४०८०८०)	(८६४२९४४०)	
जायजेथा, स्टान्ट र उत्करण ग्रानी	(५,२३३८३८)	(६९४५५४३०४८)	
बढी/(घटी) सम्पत्तिको प्रयोगको अधिकार	२,८८०,६१९,१७४	(२७३४४६३४)	
घटी/(घटी) युँगात निर्माणाधिन कार्यप्रगति	३५,२७५,४२२	२३७७६३४१६	
घटी/(घटी) दीर्घकालीन ऋण लगानी तथा पेशकी	१,९६३,१२९,७२७	७८६०४६६६	
घटी/(घटी) लगानी	(१३०४९३६५६)	(१३७०४४३१५०)	
लगानी र वैक सिक्षेपबाट प्राप्त आय	७६२९,२६९,५९८	५७१४७५२२४	
सहायक कम्पनीमा लगानी	-	-	-
लगानी गतिविधिबाट खुद नगद प्रवाह (ख)	१,१८८,६५७,२७४	(१४६७८०४८२४)	
वित्तीय गतिविधिको नगद प्रवाह			
गैर-नियन्त्रण स्वार्थबाट शेरर जारी गर्दाको आय			
लाभांश भुक्तानी	(७६६११०५,७५)	(२९९९५४८८९८)	
वित्तीय गतिविधिबाट खुद नगद प्रवाह (ग)	(७६६११०५,७५)	(२९९९५४८८९८)	
नगदमा भएको कल बढ्दि (क+ख+ग)	(२६११४७०७९)	(५०४३१८८२५१)	
सटही दरमा भएको परिवर्तनले नगद तथा नगद मौज्दातमा अवास्तविक (नाफा)/नोक्सान	-	-	-
वर्षारम्भमा नगद र नगद सरह मौज्दात	५६७१२७४४०९	१०७१४४६२६६८	
वर्षान्तमा नगद र नगद सरह मौज्दात	५४७१२७४३०	५६७१२७४४०९	
महत्वपूर्ण लेखांकन नीति र व्याख्यातमक टिप्पणीहरू यो वित्तीय विवरणहरूको अभिन्न अंग हुन्।		आजको मितिको संलग्न प्रतिवेदन अनुसार	

श्री कृष्ण बहादुर राउत
अध्यक्ष

श्री संगीता पाहाडी (अर्याल)
सदस्य

श्री कोशलचन्द्र सुबेदी
सदस्य

डा. टोकराज पाण्डे
सदस्य

सि.ए. महेश कमार गुरामाई
एम.जी.एस.एड एसोसिएट्स
चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स

सि.ए. पिप्पुष आनन्द
पि आनन्द एड एसोसिएट्स
चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स

श्री बाबुराम भण्डारी
सदस्य

श्री अमिका प्रसाद पौडेल
सदस्य

श्री शंकर लामिछाने
सदस्य

श्री राजेन्द्र श्रेष्ठ
प्रमुख वित्तीय अधिकारी

सि.ए. निर्जल श्रेष्ठ
प्रबन्धक

मिति: २८ मंसिर २०८०
स्थान: काठमाडौं

२०८० आषाढ मसान्तमा समाप्त भएको आर्थिक वर्षको वित्तीय विवरणहरूसँग सम्बन्धित टिप्पणीहरू:

क. कम्पनी परिचयः

नेपाल दूरसंचार कम्पनी लिमिटेड (नेपाल टेलिकम ब्राण्ड नाम रहेको), तात्कालिन कम्पनी ऐन, २०५३ को अधिनमा रही वि.सं. २०६० साल माघ (सन् २००४ फेब्रुअरी) मा स्थापना भई नेपालका दूरसंचार सेवा प्रदायक कम्पनीहरूमा अग्रणी स्थानमा रहेको छ। कम्पनीले आफ्ना सेवाहरू (भ्वाइस, डाटा तथा भ्यालु एडेड सेवाहरू) मा अत्याधुनिक प्रविर्ति धरूको प्रयोग गरी सेवा प्रदान गर्दै आएको छ।

नेपाल टेलिकम (यसपछि “कम्पनी” भनिने) सरकारको शत प्रतिशत स्वामित्व भएको “नेपाल दूरसंचार संस्थान” बाट कम्पनीमा परिणत भएको संस्था हो। यसमा तत्कालिन संस्थानमा रहेको सम्पत्ति तथा दायित्वहरू कम्पनीमा र कम्पनीको इकिवटी सरकारको स्वामित्वमा रहने गरी हस्तान्तरण भई आएको छ।

कम्पनीका प्रमुख संस्थापकहरू नेपाल सरकार तथा नागरिक लगानी कोष रहेका छन्। नेपाल सरकारले आफ्नो अधिनमा रहेको हिस्साबाट केही हिस्सा कम्पनीका कर्मचारीहरू तथा सर्वसाधारणमा शेयरको रूपमा वितरण गरेको छ। शेयरधनीहरूको विवरण टिप्पणी १४ मा उल्लेख गरिएको छ।

कम्पनीको शेयर व्यावसायिक कारोबारको प्रयोजनार्थ नेपाल स्टक एक्सचेज लिमिटेडमा सूचिकृत गरिएको र स्टक संकेत “NTC” रहेको छ।

कम्पनीको केन्द्रीय कार्यालय भद्रकालीप्लाजा, काठमाण्डौमा रहेको र कम्पनीले देशभरि आफ्ना शाखाहरू विस्तार गरेको छ। कम्पनी आफ्नो पहुँच देशभर पुऱ्याउन भरमधुर प्रयासरत छ। देशका शहरी तथा बिकट क्षेत्रमा रहेका आफ्ना अमूल्य ग्राहकहरूमा गुणस्तरीय सेवा प्रदान गरी सामाजिक र आर्थिक विकास तथा देशको डिजिटल रूपान्तरणमा कम्पनीले उल्लेख्य टेवा पुऱ्याएको छ।

कम्पनीले विश्वको बदलिंदो परिस्थिति अनुरुप उच्च प्रविधिमा आधारित विभिन्न प्रकारका दूरसंचार सेवाहरू ग्राहक समक्ष पुऱ्याई रहेको छ।

कम्पनीको वार्षिक वित्तीय विवरणहरू सर्वसाधारणको लागि प्रकाशित गरिनुको साथै कम्पनीको वेबसाइट www.ntc.net.np मा पनि राखिएको छ।

ख. तयारीका आधारहरू :

जग्गा, जमिन, भवन र भौतिक संरचनाहरूको पुनर्मूल्याङ्कन, सम्पत्ति र दायित्वहरूको वास्तविक मूल्य (Fair Value) मापनलाई आधार लिई कम्पनीका वित्तीय विवरणहरू ऐतिहासिक लागत अवधारणाको आधारमा तयार गरिएका छन्। कम्पनीका वित्तीय विवरणहरू प्रोद्भावी आधारमा तयार गरिएका छन्।

ग. नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमानहरूको अनुपालना:

कम्पनीका वित्तीय विवरणहरू नेपाल लेखामान बोर्डले तयार गरी नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाले जारी गरेको नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमानहरूको आधारमा तयार गरिएका छन्।

घ. वित्तीय विवरणहरूको स्वीकृति:

कम्पनीका वित्तीय विवरणहरू २८ मार्च २०८० (14 December 2023) मा बसेको कम्पनीको सञ्चालक समितिको बैठकले पारित गरी जारी हुन स्वीकृति प्रदान गरेका छ।

ङ. वित्तीय विवरणहरूको प्रस्तुती:

१. नाफा वा नोक्सान विवरणलाई खर्चको प्रकृतिको आधारमा वर्गीकरण गर्ने सिद्धान्तको अनुरूप तयार गरिएको छ।
२. नगद प्रवाह विवरणमा संलग्न सञ्चालन गतिविधिबाट हुने नगद प्रवाह अप्रत्यक्ष विधिअनुसार तयार गरिएको छ।
३. सम्पति र दायित्वहरूलाई तिनिहरूको परिपक्व अवधि साथे कम्पनीको सामान्य संचालन गतिविधिको आधारमा आवश्यकता अनुसार चालू तथा गैर चालू सम्पति र दायित्व गरी वित्तीय स्थितिको विवरणहरूमा देखाइएको छ जसलाई सम्बन्धित टिप्पणीहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ।

च. प्रस्तुतीकरण मुद्रा :

कम्पनीका वित्तीय विवरणहरू चलनचलितको कारोबार मुद्रा (नेपाली रुपैया) मा प्रस्तुत गरिएको छ।

छ. डिस्काउन्टिङ:

एक वर्षभन्दा बढी अवधिसम्म उल्लेख्य प्रभाव रहने सम्पत्तिको प्राप्ति वा दायित्व निर्सर्ग गर्दा कम्पनीले डिस्काउन्टिङको प्रयोग गर्ने गरेको छ। कम्पनीले बिविध आन्तरिक तथा बाह्य पक्षहरूमाथि विचार गरी नगद प्रवाहमा प्रयोग हुने उपयुक्त डिस्काउन्ट दरको निर्धारण गरेको छ। सामान्यतया यस्तो डिस्काउन्ट दर निकालनको लागि Capital Assets Pricing Model - CAPM प्रयोग गरिन्छ। सम्पत्तिमा इम्पेयरमेन्टको निर्धारण गर्दा समेत डिस्काउन्ट दरलाई प्रयोग गरिएको छ। कम्पनीको कुनैपनि दीर्घकालीन ऋण नभएमा पूँजीको लागत नै पूँजीको भारित औसत लागत हुन्छ। अनुमानित प्रतिफल दर निर्धारणमा CAPM को प्रयोगका लागि Beta को आवश्यकता हुन्छ। दूरसञ्चार उद्योगमा एकमात्र सूचिकृत कम्पनी भएको कारण बजार गति र प्रतिफल दरको वास्तविक रूप देखाउनको लागि Beta को प्रयोगबाट आएको नतिजाले कम्पनीको आर्जन दरको उपयुक्त चित्रण गर्ने देखिएन।

वित्तीय विवरणहरूमा डिस्काउन्ट दर निर्धारण गर्दा Risk Adjusted Dividend Growth Model को प्रयोग गरिएको छ। यसरी निर्धारण हुन आएको ८ प्रतिशत डिस्काउन्ट दर नै कम्पनीको सम्पति र दायित्वहरूको डिस्काउन्ट दरको रूपमा निर्धारण गरिएको छ।

ज. लेखा नीति, संवेदनशील लेखा अनुमान तथा निर्णयहरू:

लेखा नीतिहरू:

नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमानहरूअनुसार कम्पनीको व्यावसायसँग मेल खाने गरी लेखा नीतिहरू निर्धारण र लागू गर्नु पर्दछ। कम्पनीको वित्तीय अवस्था, नतिजा तथा नगद प्रवाहमा सारभूत रूपमा असर पार्न सक्ने लेखा नीति तथा लेखा अनुमानहरू प्रयोग गर्दा सञ्चालक समिति र व्यवस्थापनको तहबाट उपयुक्त निर्णय लिने गरिएको छ।

कम्पनीले यी लेखा नीतिहरू निरन्तर रूपमा कार्यान्वयन गर्दै आईरहेको छ। आवश्यक लेखा नीतिहरू अथवा लेखा नीतिमा भएका परिवर्तनहरूलाई वित्तीय विवरणहरूका सम्बन्धित खण्डहरूसाथ टिप्पणीहरूमा समावेश गरिएका छन्। परिवर्तन र त्यसको असरलाई आवश्यकता अनुसार खुलाएँइएको छ।

लेखा अनुमान तथा निर्णयहरू

नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमानहरू अनुसार कम्पनीले वित्तीय विवरणहरू तयार गर्दा वित्तीय विवरणहरू तयार गरिएको मितिसम्म कायम सम्पत्ति र दायित्वहरू, सोही मितिसम्म उल्लेख गरिएका सम्भावित सम्पत्ति र दायित्वहरू तथा सोही अवधिसम्मको मात्र आम्दानी तथा खर्चहरूसँग सम्बन्धित रकमलाई आधार मानी लेखा अनुमानहरू तयार गर्नुपर्ने हुन्छ । पूर्वानुमानको ऋममा हुने अन्तरनिहित अनिश्चितताको कारण भावि अवधिको लागि अनुमान गरी प्रस्तुत गरिएका नतिजाहरूमा केही फरक पर्न सक्ने हुन्छ । लेखा सम्बन्धी पूर्वधारणा तथा अनुमानहरूलाई विगतका अनुभवहरू, प्रभाव पार्न सक्ने तत्वहरू तथा भविष्यमा प्रभाव पार्न सक्ने भनी विश्वास गरिएका घटनाहरू समेतलाई विचार गरी निरन्तर रूपमा समीक्षा गर्ने गरिएको छ । लेखा अनुमानहरूको पुनर्विचार गर्दा सोही अवधिको लागि मात्र प्रभाव पर्ने भए सोही अवधिको लागि र भविष्यमा पनि प्रभाव पर्ने भएमा हाल तथा भविष्यको लागि पनि स्वीकार्य हुने गरी उल्लेख गरिएको छ ।

कम्पनीले लेखा नीति लागु गर्ने ऋममा व्यवस्थापनले लिएका महत्वपूर्ण निर्णयहरू तथा यस वित्तीय विवरणमा प्रयोग गरिएका अनुमानहरूका श्रोतहरू जुन कम्पनीको वित्तीय अवस्था तथा नतिजा निर्धारणमा महत्वपूर्ण छन्, ती सबैलाई टिप्पणीहरूमा यथास्थानमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

५. निरन्तर सञ्चालन अवधारणा:

कम्पनीको संचालक समिति, कम्पनीको व्यापार भविष्यमा पनि निरन्तर रूपमा संचालित रहन्छ भनेमा विश्वस्त भएकोले कम्पनीका वित्तीय प्रतिवेदनहरू निरन्तर सञ्चालन अवधारणाको आधारमा तयार गरिएका छन् । निरन्तर सञ्चालन अवधारणाको सहि मूल्याङ्कनको लागि कम्पनीको संचालक समितिले नाफाको वर्तमान र भावि अवस्था तथा अनुमानहरू, नगद प्रवाह र पुंजीगत स्रोतहरूको सूचनाहरूको बारेमा व्यापक रूपमा विचार गरेको छ ।

व्यावसायमा सारभूत रूपमा प्रभाव पार्ने अनिश्चितताहरू नदेखिएको र निरन्तर सञ्चालन अवधारणाको निरन्तरताको क्षमतामाथि कुनै शंका नरहेका कारण व्यावसायको समापन वा कारोबार बन्द हुने बारेमा संचालक समितिको कुनै सोच रहेको देखिईन ।

६. सहायक कर्मचारी, एशोसियट्स तथा संयुक्त उपक्रममा लगानी

कम्पनीको वित्तीय विवरणहरूमा समायोजन हुने गरी स्थापित सहायक कम्पनी छ । सहायक कम्पनीको संचालक समितिमा बहुमत सदस्यहरूको प्रतिनिधित्वको आधारमा हाल कम्पनीको शेयर अंश ६२.२२ प्रतिशत रहेको छ । कम्पनीले एकीकृत वित्तीय विवरण छट्टै “समूह” कोरुपमा प्रस्तुत गरेको छ । कम्पनीले गरेको शेयर लगानीलाई वित्तीय लगानीमा लेखाङ्कन गरिएको छ जसलाई टिप्पणी १०.१.१ मा गैर व्यापारिक वित्तीय लगानीमा उल्लेख गरेको छ भने एशोसियट्स लगानीलाई टिप्पणी ५ मा देखाइएको छ ।

७. पट्टा (Lease)

NFRS १६ (पट्टाहरू) जसले NAS १७ (पट्टाहरू) प्रतिस्थापन गरी पट्टाको पहिचान, मापन, प्रस्तुतीकरण पट्टाहरूको खुलासाको सिद्धान्तहरू स्थापित गरेको छ, जसले गर्दा वित्तीय स्थितिको विवरणमा धेरै पट्टाहरूको पहिचान तथा लेखाङ्कन गनु अपरिहार्य छ ।

पट्टादाताको लेखाङ्कन भने NFRS १६ मा NAS १७ मा भन्दा फरक छैन । पट्टादाताले पट्टाहरूलाई नेपाल लेखामान NAS १७ को जस्तै गरी पट्टाहरूलाई सञ्चालन लीज वा वित्त लीजको रूपमा वर्गीकरण गर्न सक्दछ । यदि कम्पनी पट्टादाता भएको खण्डमा NFRS १६ ले कुनै फरक पार्दैन । नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान १६ अनुसार यदि कम्पनीले पट्टामा लिने सवालमा पट्टा सम्बन्धी ताबाट उत्पन्न हुने भविष्यको भुक्तानीहरूको लागि पट्टा दायित्व तथा पट्टा सम्पत्तिको प्रयोगको अधिकार (ROU) राख्दछ । नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन १६ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ देखि लागु गरिएको कारण यो उद्देश्यको लागि पट्टाहरूको प्रारम्भिक कार्यान्वयनको मिति १ श्रावण २०७८ (१६ जुलाई, २०२१) मानिएको छ ।

३. प्रस्तुतीकरण मितिहरू

विवरण	नेपाली पात्रो अनुसारको मिति / अवधि	अंग्रेजी पात्रो अनुसारको मिति / अवधि
वित्तीय स्थिरीको विवरणको तुलनात्मक मिति	३१ आषाढ २०८०	१६ जुलाई २०२३
तुलनात्मक प्रस्तुतीकरण अवधि	१ श्रावण २०७९ देखि ३१ आषाढ २०८० सम्म	१६ जुलाई २०२१ देखि १६ जुलाई २०२२ सम्म
NFRS वित्तीय स्थिरी विवरणको मिति	३१ आषाढ २०८०	१६ जुलाई २०२३
NFRS वित्तीय प्रतिवेदन प्रस्तुतीकरण अवधि	१ श्रावण २०७९ देखि ३१ आषाढ २०८० सम्म	१७ जुलाई २०२२ देखि १६ जुलाई २०२३ सम्म

५. Materiality (प्रभावको भार)

कम्पनीले आफ्नो वित्तीय विवरणहरू तयार गर्दा प्रकृति वा मात्रा वा दुवैको आधारमा Materiality को निर्धारण गर्ने गर्दछ । वित्तीय विवरणहरूको प्रस्तुतीमा Materiality एउटा व्यापक अवरोध हो, जुन गुणात्मक चरित्रको प्रस्तुतीकरणको लागि सान्दर्भिक हुन्छ ।

१. अदृश्य सम्पत्ति :

लेखा नीतिहरू

कम्पनीले आफ्नो नियन्त्रणमा भएका र भविष्यमा कम्पनीलाई आर्थिक लाभ प्रदान गर्ने प्रवल सम्भावना भएका लागत मूल्यलाई सजिलै मापन गर्न सकिने सम्पत्तिहरूको पहिचान गरी लेखाङ्कन गर्दछ । प्रयोगयोग्य अवधिहरू भएका अदृश्य सम्पत्तिहरूलाई प्राप्त हुन्दाको मूल्यबाट सञ्चित हास मूल्य तथा सञ्चित इम्पेयरमेन्ट नोक्सानी घटाएर निर्धारण गरिएको छ ।

सम्पत्तिको प्रयोगयोग्य जीवन अवधि र हास विधि कम्पनीले हरेक वर्ष पुनरावलोकन गर्ने गरेको छ । सम्पत्तिको अनुमानित प्रयोगयोग्य अवधि तथा सम्पत्तिबाट भविष्यमा हुने आर्थिक लाभको उपभोगलाई नेपाल लेखामान ८ ले औंल्याएको विधिसँग उपयुक्त हुनेगारि Amortisation अवधि र विधिमा परिवर्तन गरी लेखाङ्कन गरिनुको साथै सोही अनुसार नै लेखा अनुमानहरूमा पनि परिवर्तन गरिएको छ ।

असिमित प्रयोगयोग्य अवधि भएका अदृश्य सम्पत्तिहरूको प्रस्तुतीकरण मितिमा इम्पेयरमेन्ट मूल्याङ्कन गरिन्छ ।

सफ्टवेयर

सफ्टवेयरमा तेस्रो पक्षहरूबाट खरिद गरिएको सफ्टवेयर, र आन्तरिक रूपमा विकसित सफ्टवेयरको लागत पनि समावेश हुन्छ । तेस्रो पक्षहरूबाट खरिद गरिएका सफ्टवेयरहरू सुरु लागतमा रेकर्ड गरिन्छ ।

आन्तरिक रूपमा विकसित सफ्टवेयरको उत्पादनसँग प्रत्यक्ष रूपमा सम्बन्धित लागतहरू जस्मा सफ्टवेयर विकासको प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष श्रम लागत समेत समावेश भएका हुन्छन् तथा सफ्टवेयरले भविष्यमा आर्थिक लाभहरू उत्पन्न गर्ने सम्भावना छ, सम्पत्तिको लागत विश्वसनीय रूपमा मापन गर्न सकिन्छ र प्राविधिक सम्भाव्यता प्रदर्शन गर्न सकिन्छ भने यसता प्रकृतिका सफ्टवेयरहरूलाई अदृश्य सम्पत्तिहरूको रूपमा पूँजीकरण गरिन्छ । उक्त प्रकृयाहरू नपुगेका खर्चहरू तथा अनुसन्धान खर्चहरूलाई सो अवधिमा नै खर्च लेखिन्छ ।

उपकरण/प्रणालीको अभिन्न अंगको रूपमा जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणमा वर्गीकृत गरिएका सफ्टवेयरहरूलाई सम्बन्धित उपकरण/प्रणाली को उपयोग अवधिको आधारमा हास कट्टी गरिन्छ ।

सफ्टवेयरलाई तिनीहरूको जीवन अवधिको आधारमा परिशोधन गरिएको छ । जसलाई निम्नानुसार वर्गीकृत गरिएको छ:

विवरण	प्रयोगयोग्य अवधि
कार्यालय स्वचालनसँग सम्बन्धित सफ्टवेयर	५
प्रणालीसँग सम्बन्धित सफ्टवेयर	७

सफ्टवेयर	रुपैयामा	
विवरण	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
शुरुको मौज्दात	४,३५९,७८९,८०३	४,२७३,३५२,३६३
थप: चालु वर्षको	४०४,०८३,९६०	८६,४२९,४४०
३१ आषाढ २०८० को मौज्दात	४,७६३,८६४,९६३	४,३५९,७८९,८०३
गत वर्षसम्मको परिशोधन	(२,५३०,२१३,९६८)	(१,९३२,४५३,५८९)
चालु वर्षको परिशोधन	(४४४,३६०,३५९)	(५१७,७६०,३७९)
जम्मा परिशोधन	(२,९७४,५७४,३२७)	(२,५३०,२१३,९६८)
जम्मा	१,७८९,२९०,६३६	१,८२९,५६७,८३५

अनुमति पत्र दस्तुर

खुद अदृश्य सम्पत्तिहरूमा नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणलाई भूक्तानी गरी बाँकी रहेको अनुमति पत्र (दस्तुर) हरू पर्दछन् । नियापक निकायको माग र आवश्यकता हेरी अनुमति पत्र दस्तुर अग्रिमरूपमा भूक्तानी गरिएको छ । वित्तीय विवरणमा प्रस्तुत गर्दा विवरण प्रस्तुत गरिएको अवधिको लागि सान्दर्भिक रकम Amortised गरी बाँकी रकम वित्तीय विवरणहरूमा अदृश्य सम्पत्तिको रूपमा सारिएको छ । अनुमति पत्रको Amortisation नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणले निर्दिष्ट गरेको अवधिको लागि Time Apportion Basis बाट गरिएको छ ।

	पि.एस.टी.एन.	इन्टरनेट	जम्मा	रुपैयामा
अवधि (देखि)	२०७७.१०.१३	२०७७.०९.१५		
अवधि (सम्म)	२०८२.१०.१२	२०८२.०९.१६		
आयु (वर्षमा)	५	५		
				रुपैयामा
जम्मा	१३४,४९५,०००	२७०,०००		
३२,०३.२०७९ को मौज्दात	९५,०८४,८०३	९५०,९६४	९५,२३४,९६७	
आ.व. २०७९.८० मा भुक्तानी				
आ.व. २०७९.८० को कट्टी	(२६,८८३,०००)	(५४,०००)	(२६,९३७,०००)	
३१.०३.२०८० को मौज्दात	६८,२०१,८०३	९६,९६४	६८,२९७,९६७	

२. सम्भौता लागत सम्पत्ति:

सम्भौता लागत सम्पत्तिहरूमा सम्भौतासंग सम्बन्धित बढेको लागतहरू (जस्तै:सिम/रीम कार्डहरूको बिक्रीको लागि डिलर हरूलाई भूक्तानी गरिने बिक्री कमिशन) समावेश हुन्छन् । यी लागतहरू भविष्यमा प्राप्त हुने आम्दानीबाट परिपूर्ति हुने अनुमान गर्न सकिने भएकोले त्यस्ता लागतहरूलाई पूँजीकरण गरिएको छ । सम्भौताको कारण हुन जाने लागत वृद्धि कम्पनीको लागि थप लागतहरू हुन जुन यदि यस्तो सम्भौता नभएको भए खर्चको रूपमा आउँने थिएनन् ।

पूँजीकृत सम्भौता लागत सम्पत्तिहरू ग्राहकहरूलाई बिक्रि गरिने यस्ता सम्पत्तिसँग सम्बन्धित वस्तु तथा सेवाहरूको हस्तान्तरणसंग मैल खानेगरी ग्राहकसँगको सम्भौता अवधिमा परिशोधित गरिन्छ ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

ग्राहकहरूको ऐतिहासिक औसत अवधि १२ महिना भन्दा लामो भएको कम्पनीको अनुमान रहेको छ र यसको churn rate अनुमानित औसत ग्राहक अवधिको उत्कृष्ट सूचकांक भएको कम्पनीको विश्वास भएकोले सम्भौता प्राप्त गर्नको लागि यस्तो बढ्दो लागतहरू स्थगन गरिएको छ ।

३. जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरण:

लेखा नीतिहरू

जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणहरूलाई तिनीहरूको सम्पूर्ण खर्चबाट सञ्चित हास तथा सञ्चित इम्पेयरमेन्ट Loss घटाई आएको लागत मूल्यमा कम्पनीको वित्तीय स्थितिको विवरणमा देखाइएको छ। कम्पनीले आफ्नो नियन्त्रणमा भएका र भविष्यमा कम्पनीलाई आर्थिक लाभ प्रदान गर्ने प्रवल सम्भावना भएका तथा लागत मूल्यलाई विश्वस्तता साथ मापन गर्ने सकिने सम्पत्तिहरूको पहिचान गरी लेखाङ्कन गर्ने गरिएको छ।

जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणहरूको हास कट्टी अवधिको निर्धारण सम्पत्तिको प्रयोगयोग्य अवधिको आधारमा गरिन्छ। हास कट्टी गर्दा सम्पत्ति प्राप्त गरिएको वर्षदेखि समदरमा गर्ने गरिन्छ। अवशेष मूल्य, प्रयोगयोग्य अवधि र हास कट्टी दर कम्तिमा प्रत्येक वर्षान्तमा पुनरावलोकन गरिएको छ। कुनै अनुमानहरू फरक पर्न गएको अवस्थामा त्यस्ता फरकहरूलाई नेपाल लेखामान ८ अनुसार लेखाङ्कन गरिएको छ।

खरीद मूल्यको अलावा सम्पत्तिहरूलाई सम्बन्धित स्थानसम्म पुन्याउन र वास्तविक ढंगमा सञ्चालनयोग्य बनाउन तागेका खर्चहरूलाई सम्पत्तिको मूल्यमा नै समाहित गरिएको छ। फरक फरक प्रयोगयोग्य अवधि भएका पार्टपुर्जाहरू जडित, प्लाण्ट र उपकरणहरूको हकमा त्यस्ता पार्टपुर्जाहरूको आ-आफ्नो अवधिको आधारमा छुट्टाछुट्टै हास कट्टी गरिएको छ। नेपाल लेखामान १६ ले सम्बोधन नगर्ने खर्चहरूलाई खर्च भएकै समयमा खर्च लेखाङ्कन गरिएको छ।

प्लाण्ट र उपकरणहरूलाई प्रयोगयोग्य भएपछि वा ग्राहकहरूलाई सेवा उपलब्ध गराउन सक्षम भएपछि पूँजीकरण गरिएको छ।

नेपाल लेखामान १६ र अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय प्रतिवेदन व्याख्या समिति (IFRIC) - १ ले जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणहरूको विस्थापित गर्न वा सोही स्थानमा पुनःस्थापना गर्न लाने खर्चहरू समेत समावेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको र त्यस्ता लागतको अनुमान गरी लेखाङ्कन गर्न कठिन हुने तथा विगतको अनुभवलाई समेत हेर्दा त्यस्ता अनुमानलाई समावेश नगर्दा पनि आर्थिक निर्णयहरूमा सारभूत असर नपर्ने देखिन्छ। तसर्थ Assets Retirement Obligation (ARO) को लेखाङ्कन गरिएको छैन।

विस्थापित भएका, मर्मत गरी सञ्चालन गर्न नसकिने गरी बिग्रिएका तथा मूल्य नगण्य भई अप्रचलित अवस्थामा रहेका सम्पत्तिहरूलाई पहिचान भएको अवधिबाटै कम्पनीको सम्पत्ति शिर्षकबाट हटाइएको छ। जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणहरूको कुनै एकाइको निसर्ग मूल्य र तिनीहरूको बाँकी रकम बिचको फरक मूल्यलाई त्यस्ता सम्पत्तिहरू विस्थापन गर्दा प्राप्त वास्तविक नाफा नोक्सान मानी कम्पनीको नाफा-नोक्सान विवरणमा देखाइएको छ।

कम्पनीले सेवा विस्तार, उपकरण तथा पूर्वाधार निर्माणमा उल्लेख्य लगानी गरेको छ। भौतिक सम्पत्तिहरू भित्र मूल्यतया कम्पनीको नेटवर्क सञ्चालन गर्ने आधार केन्द्रहरू तथा अन्य उपकरणहरू पर्दछन्।

रु. ५,०००।०० मूल्यसम्मका सम्पत्तिहरू खरिद गरिएको आर्थिक वर्षमा नै नाफानोक्सान हिसाबमा आर्थिक भार पारी लेखाङ्कन गरिएको छ।

हास कट्टी

जग्गा जमिन बाहेका अन्य सम्पत्तिहरूलाई तिनीहरूको प्रयोगयोग्य अवधि अनुसार समदर विधिको आधारमा हास कट्टी गरिएको छ। भवन र भौतिक संरचनाहरूको बाँकी प्रयोगयोग्य अवधिको लागि पुनर्मूल्यांकित मूल्यमा हास कट्टी गरिएको छ। भवन तथा भौतिक संरचनाहरूको पुनर्मूल्याङ्कन गर्दा बढि हुन आएको हास कट्टीलाई पुनर्मूल्याङ्कन कोषबाट इक्विटीमा सारिएको छ। अवशेष मूल्य, सम्पत्तिको प्रयोगयोग्य अवधि र हास कट्टी बिधिहरूलाई हरेक आर्थिक वर्षको अन्त्यमा पुनरावलोकन गरिएको छ। पूर्वानुमानमा कुनै परिवर्तन भएको पाइएमा परिवर्तित अनुमानहरूलाई नेपाल लेखामान ८ अनुसार परिमार्जित गरी लेखाङ्कन गरिएको छ।

प्रयोगयोग्य अवधि

भौतिक सम्पत्तिहरूको प्रयोगयोग्य अवधि निम्नानुसार छ ।

वर्गीकरण	सह-वर्गीकरण	प्रयोगयोग्य अवधि (वर्ष)
भवन	आर.सी.सी. फ्रेम संरचना भार वहन संरचना (इंटा/दुङ्गा)-कार्यालय प्रयोजन भार वहन संरचना (इंटा/दुङ्गा)-उपकरण प्रयोजन धातुको संरचना सेल्टर कम्पाउण्ड पर्खाल	५० २५ १५ १५ १५ १५ १५
प्लाण्ट तथा मेशिनरी	जमिन मुनिको नेटवर्क जमिन माथिको नेटवर्क अर्थ स्टेशन ए.डि.एस.एल. र इन्टरनेट प्रणाली आप्टिकल फाईबर बिलिङ्ग प्रणाली (Billing, WIN, AAA Server, VoMS etc) RAN उपकरण (BSC, BTS, BTS Van, NodeB, eNodeB RRU, BBU etc) Core उपकरण (MSC, HLR, OMC, VLR, IN, RSN, MGW, SMSC, USSD, PS, CS, WG, IP Clock etc) प्रसारण उपकरण (Satellite, Microwave etc.) पावर-व्याट्री पावर-अन्य टुल्स (subscribers' equipment, Planning/Testing/Loose tools etc.) अन्य	१५ १० ७ ५ १० ७ ७ ७ ६ ५ ५
अन्य	ताप, प्रकाश, ए.सी. फर्निचर र फिक्स्चर कार्यालय उपकरण सवारी साधन (मोटरसाइकल/कार/जिप/ट्रक) सवारी साधन (ट्राइसाइकल, साइकल र अन्य)	५ ५ ५ १० ५

फरक फरक प्रयोगयोग्य अवधि भएका पार्टपुर्जाहरू जडित प्लाण्ट र उपकरणहरूको हकमा त्यस्ता पार्टपुर्जाहरूको आ-आफ्नो अवधिको आधारमा छुट्टाछुट्टै हास कट्टी गरिएको छ । कुनैपनि पार्टपुर्जाहरूको प्रयोगयोग्य अवधि मूल्य उपकरणहरूको भन्दा बढी हुने गरी देखाइएको छैन ।

अपलेखन:

जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणहरूको कुनै एकाइको खुद निसर्ग मूल्य र तिनीहरूको बाँकी रकम बिचको फरक मूल्यलाई त्यस्ता सम्पत्तिहरू विस्थापन गर्दा प्राप्त वास्तविक नाफा नोक्सान मानिएको छ ।

इम्पेयरमेन्ट

जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणहरूको बाँकी रकम तिनीहरूको असुलीयोग्य रकम भन्दा बढि हुन आएमा सम्भव भएसम्म नगद आर्जन गर्ने एकाईको आधारमा र सो नभएमा सम्पत्तिको छुट्टाछुट्टै प्रकारको आधारमा नोक्सानीको मूल्याङ्कन गरिएको छ ।

पुनर्मूल्याङ्कन:

कम्पनीको नाममा रहेको जग्गालाई आवधिक पुनर्मूल्याङ्कनको आधारमा वास्तविक मूल्यमा कायम गरिएको छ । पुनर्मूल्याङ्कनबाट वृद्धि भएको सम्पत्तिको मूल्यलाई विस्तृत आम्दानी विवरणमा लेखाङ्कन गरी सचित ईक्विटीमा पुनर्मूल्याङ्कन वृद्धि शिर्षकमा देखाइएको छ । तर यस अधिको नाफा नोक्सान हिसाबमा पुनर्मूल्याङ्कन हास (कमी) को लेखाङ्कन गरिएको कूनै सम्पत्ति छ भने त्यति मूल्य बराबरको हालको पुनर्मूल्याङ्कन वृद्धिलाई हालको नाफा नोक्सान हिसाबमा समायोजन गरिएको छ ।

पुनर्मूल्याङ्कनबाट कमी भएको सम्पत्तिको मूल्यलाई नाफा नोकसान विवरणमा लेखाङ्कन गरिएको छ । तर पुनर्मूल्याङ्कन कोषमा रहे को रकमको हद सम्मे पुनर्मूल्याङ्कनमा भएको कमीलाई भने विस्तृत आम्दानी विवरणमा लेखाङ्कन गरिएको छ । विस्तृत आम्दानी विवरणमा देखिएको कमिलाई सचित ईक्विटीमा पुनर्मूल्याङ्कन वृद्धि शिर्षकबाट घटाइ देखाइएको छ ।

पुनर्मूल्याङ्कन गरिएका भवन तथा भौतिक संरचनाहरूको कुल सम्पत्ति मूल्यमा सचित हासको हिसाब हटाई पुनर्मूल्याङ्कनबाट प्राप्त खूद पुनर्मूल्याङ्कित सम्पत्ति मूल्य लेखाङ्कन गरिएको छ ।

त्यारत्यात्मक टिप्पणीहरू

जग्गा

स्वामित्व सम्बन्धी मान्य प्रमाणपत्रहरू भएका जग्गा जमिनलाई सम्पत्ति पहिचान मापदण्डको आधारमा Principle of substance over form माथि पनि विचार गरी कम्पनीको सम्पत्तिको रूपमा लेखाङ्कन गरिएको छ । यस्ता सम्पत्तिहरूको वास्तविक मूल्य प्रचलित बजार मूल्य र सरकारी दरलाई आधार मानी निर्धारण गरिएको छ । सबै जग्गा जमिनलाई ३२ आषाढ २०७९ को वास्तविक मूल्यमा हुने गरी स्वतन्त्र मूल्याङ्कनकर्तवाट पुनर्मूल्याङ्कन गरिएको छ ।

अचल सम्पत्तिको घरजग्गा बजार मूल्य नभएको र सोही प्रकृति तथा स्थानको जग्गा जमिनको वास्तविक मूल्य प्राप्त नभएको अवस्थामा त्यस्ता जग्गा जमिनहरूको मूल्य निर्धारण नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान १३ को स्तर २ ले औल्याएको जानकारीको आधारमा गरिएको छ ।

कम्पनीले यस्ता जग्गा जमिनहरूलाई लामो अवधिसम्म आफ्नो स्वामित्वमा राखिए व्यावसायिक प्रयोजनको लागि उपयोग गर्ने आधारलाई विचार गरी प्रचलित बजारमूल्य तथा जग्गा करको लागि नेपाल सरकारले निर्धारण गर्ने मूल्यको आधार लिइ सो को ६०-४० प्रतिशत भारित मूल्यमा लेखाङ्कन गरिएको छ ।

Substance Over Form:

आफ्नो स्वामित्वको प्रमाण नभएका कतिपय जग्गा जमिनहरू पनि कम्पनीले भोगचलन गरिरहेको छ । प्रयोगको निरन्तरता र आर्थिक लाभमा स्पष्ट अवरोध नहुने यस्ता जग्गाहरूलाई कम्पनीको सम्पत्तिमा लेखाङ्कन गरिएको छ । त्यस्ता जग्गाहरूको विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

आफ्नो स्वामित्वमा नरहेको तर कम्पनीले प्रयोग गरिरहेको जमिनको विवरण

क्र.सं.	जमिन तथा भवन	अवस्थित संख्या	क्षेत्रफल (बर्ग मि.)	रकम (रु.)
१	जमिन	२३८	४,८२,५४९.६१	
	क) जंगल भित्र रहेको टावर संरचना भएको जमिन	९७	१,३२,२९५.३६	
	ख) सरकारी स्वामित्वमा रहेको जमिन	१०३	२,१९,०१८.३२	
	ग) नेपाल सरकारका अन्य कार्यालयको नाममा दर्ता भएको जमिन	१९	६५,२४०.६२	
	घ) नेपाल टेलिकमको स्वामित्वमा आउने ऋणमा रहेको जमिन (नेपाल सरकारबाट स्वामित्व हस्तान्तरण गर्ने निर्णय भैसकेको)	१२	३६,५६२.२१	
२	भवन तथा भौतिक संरचना			१५५,०८८,२१४.९१

भवन तथा भौतिक संरचना:

भौतिक पूर्वाधारहरू तथा संरचनाहरूलाई आर.सी.सी., भारवहन क्षमता, दुड्गाको गाहो, टहरा तथा अन्य निर्माण बनोटको आधारमा वर्गीकरण गरिएको छ । त्यस्ता भौतिक पूर्वाधारहरूलाई प्रयोगयोग्य अवधिको आधारमा ऐतिहासिक लागतबाट सञ्चित हासको कट्टी गरी नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान अनुसार वित्तीय स्थितिको विवरणको प्रस्तुतिकरण गरेको प्रारम्भ मितिमा सम्पत्तिमा लेखाङ्कन गरिएको छ ।

कम्पनीले भवन तथा अन्य भौतिक संरचनाहरूको पुनर्मूल्याङ्कन विधि अपनाई वर्तमान मूल्य कायम गरेको छ । पुनर्मूल्याङ्कन गरिएका भवन तथा भौतिक संरचनाहरूको कुल सम्पत्ति मूल्यमा सचित हासको हिसाब हटाई पुनर्मूल्याङ्कनबाट प्राप्त खूद पुनर्मूल्याङ्कित

सम्पति मूल्य लेखाङ्कन गरिएको छ ।

वित्तीय विवरणमा समायोजन गरिएको रकम वा मूल्याङ्कनबाट कुल मूल्यमा भएको घटि बढीको कारण हटाइएको सञ्चित हास रकमलाई कम्पनीको लेखा नीति अनुसार उचित लेखाङ्कन गरिएको छ ।

कम्पनीका स्वामित्वमा नभएका जग्गाजमिनमा निर्माण गरिएका भवन तथा भौतिक संरचनाहरूलाई Substance Over Form को आधारमा लेखाङ्कन गरिएको छ ।

निर्माण गरिएका भौतिक संरचनाहरूको सम्बन्धित निकायबाट स्वीकृत नक्शा तथा निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र प्राप्त नभएको अवस्थामा समेत रहेको र नियामक निकायबाट यस्ता संरचना निर्माण उपर जरिबाना लगाउने वा भत्काउन लगाउन सक्ने जोखिम कम्पनीसँग रहन्छ ।

पुनर्मूल्याङ्कन कोष:

भवन र भौतिक संरचनाहरूको पुनर्मूल्याङ्कन मूल्यलाई त्यस्ता सम्पत्तिहरूको बाँकी प्रयोगयोग्य अवधिको हिसाबले हास कट्टी गरी लेखाङ्कन गरिएको छ । पुनर्मूल्याङ्कन हास कट्टी रकम रु.५२,४२६,६७७ पुनर्मूल्याङ्कन कोषबाट ईक्विटीमा सारिएको छ ।

जग्गा, भवन र भौतिक संरचनाहरूको ३१ आषाढ २०८० मा गरिएको पुनर्मूल्याङ्कन प्रभाव निम्नानुसार रहेको छ

	जग्गा	भवन	स्पैयामा जम्मा
३२ आषाढ २०७९ को जम्मा	२२,४३३,६४६,०५६	१,१२५,३०८,०७९	२३,५५८,९५४,१३४
यस अवधिको बढी पूनर्मूल्याङ्कन			
यस अवधिको बढी पूनर्मूल्याङ्कन			
पुनर्मूल्याङ्कन कोषबाट	(४९,२९३,४२८)	(४९,२९३,४२८)	
सञ्चित मुनाफामा स्थानान्तरण			
३२ आषाढ २०८० को जम्मा	२२,४३३,६४६,०५६	१,०७६,०१४,६५१	२३,५०९,६६०,७०६

प्लाण्ट र उपकरणहरू:

प्लाण्ट र उपकरणहरूलाई व्यवस्थापनको अनुमानको आधारमा निर्धारण गरिएको प्रयोगयोग्य अवधिको आधारमा ऐतिहासिक लागतबाट सञ्चित हास कट्टी गरी मूल्य निर्धारण गरिएको छ । भौतिकरूपमा नभएका वा कार्य सञ्चालनमा नरहेका प्लाण्ट र उपकरणहरूको यकिन गरी नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमानको अवधारणा अनुसार लेखाङ्कनबाट हटाइएको छ ।

फर्निचर, फिक्स्चर र अन्य अफिस सामग्री:

फर्निचर, फिक्स्चर र अन्य अफिस सामग्रीहरूलाई व्यवस्थापनको अनुमानको आधारमा निर्धारण गरिएको प्रयोगयोग्य अवधिको आधारमा ऐतिहासिक लागतबाट सञ्चित हास कट्टी गरी मूल्य निर्धारण गरिएको छ ।

सवारी साधन:

सवारी साधनहरूलाई व्यवस्थापनको अनुमानको आधारमा निर्धारण गरिएको प्रयोगयोग्य अवधिको आधारमा ऐतिहासिक लागतबाट सञ्चित हास कट्टी गरी मूल्य निर्धारण गरिएको छ ।

जायजेथा, प्लान्ट र उपकरणमा समायोजन

कम्पनीले आ.व. २०७८।७९ को तुलनामा आ.व. २०७९।८० मा जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणहरू सम्बन्धित सम्पत्तिमा केहि हस्तान्तरण गरेको छ । आ.व. २०७९ आषाढ मसान्तमा प्रस्तुत गरिएको वित्तीय विवरणमा भवन तर्फको हिसाब ऐतिहासिक मूल्यको सद्व्याप्ति किताबी मूल्यमा गरिएको र सोहि अनुसार सम्बन्धित आर्थिक बर्षमा समायोजन गरिएको, जसलाई विगत वर्षको गलतीको रूपमा रु. ८,४३७,६७५ लाई संचित मुनाफामा समायोजन गरिएको छ ।

विवरण	जमिन	भवन	प्लान्ट र मेसिनरी	ताप प्रकाश र ऐसि.	फर्निचर र फिल्म्स्वर	कार्यालय उपकरण	सवारी साधन	जम्मा
वात्सलिक लागत (रु)								
३२ आषाढ २०७९ मा	२३,०५०,१०३,००१	४,२७८,६५२,७०१	७४,३६५,७३८,८२४	५१९,३३८,५७३	४२७,३८७,८९७	१,८८१,१७२,९३९	१७९,८०१,०८०	१०५,५३२,१७०,०१५
विवात वर्षको दूजीकरण समाचोरण	-	-	-	-	-	-	-	-
परिमार्जित समाचोरण	-	-	-	-	-	-	-	-
३२ आषाढ २०७९ परिमार्जित जम्मा	२३,०८०,१०३,००१	४,२७८,६५२,७०१	७४,३६५,७३८,८२४	५१९,३३८,५७३	४२७,३८७,८९७	१,८८१,१७२,९३९	१७९,८०१,०८०	१०५,५३२,१७०,०१५
चालू वर्षको थप	४,९,४९,०६५	९८,३९९,५९७	४,८०८,००३,५६७	५६,९४८,१६४	२५,५५७,७०९	१४९,७८५,७०६	१२५,७६६,९१०६	५,२६७,४७०,९०६
चालू वर्षको निर्सार्व	-	-	-	-	-	(४,४८८,९५३)	(४,४८८,९५३)	(४,४८८,९५३)
स्थानान्तरण समाचोरण	-	-	-	-	-	-	-	(४०४,०८३,१६०)
पूनर्मूल्याङ्कन समाचोरण	(७६२,८८२,५०७)	(७६२,८८२,५०७)	(७६१,४२२,२७१)	(५७६,२८६,७३७)	(५७६,२८६,७३७)	-	-	(७६२,८८२,५०७)
३२ आषाढ २०८० मा	२३,०८५,०५२,०६६	३,६१४,२२२,७९१	७९,१७३,७३१	५७६,२८६,७३७	४५२,९४५,५९८	२,०९८,४६६,६९२	१,१०५,५६८,१८६	११०,०२६,८६९
हास कट्टी तथा इमेयरमेन्ट								
३२ आषाढ २०७९ मा	-	७६६,९२०,९४६	४९,१६९,१५७,६३९	३८७,५५२,३९०	३७४,२२७,२८८	१,६९४,७१४,३५२	८२०,२१७,५६५	५३,२९२,७९०,१८०
विवात वर्षसम्मको हास कट्टी समाचोरण	-	(१,५५८,२९१)	१,५४९,०६५	४०,०३६	(१०,६२७)	५,२,७३५	(३४,९९०)	७९३०
विवात वर्षसम्मको दूजीकरण समाचोरण	-	-	७४२,१७८,९१३	-	-	-	-	७४२,१७८,९१३
नोक्सान समाचोरण (फिर्ता)	-	१२८,३४३,२९८	५,६४३,२४३,०३८	५७,८८७,४४८	१०,९३५,८८०	६,९१५,५५५	३८,९४०,२७७	५,९३०,३०५,००९
चालू वर्षको हासकट्टी	-	-	-	-	-	(३,९८८,६४०)	(३,९८८,६४०)	(३,९८८,६४०)
निर्सार्वा हास कट्टी फिर्ता	-	(७५४,३९१,८३३)	-	-	-	-	-	(७५४,३९१,८३३)
पूनर्मूल्याङ्कन समाचोरण	-	१३९,२८५,०४१	५५,५५६,१२८,६५०	४३९,४८०,०६८	३९४,१९९,९५१	१,७५८,६९१,००२	८५९,१२२,८४६	५९,१६६,९०९,५५७
आषाढ ३१ २०८० मा खुद नफा	-	(७५४,३९१,८३३)	-	-	-	-	-	-
खुद नफा	-	१३९,२८५,०४१	५५,५५६,१२८,६५०	४३९,४८०,०६८	३९४,१९९,९५१	१,७५८,६९१,००२	८५९,१२२,८४६	५९,१६६,९०९,५५७
आषाढ ३१ २०८० मा	२३,०८५,०५२,०६६	३,४७४,९३८,७५०	२३५,९७७,५८८,७४१	१३६,८०६,६६९	५८,७५३,६४७	२५६,४४५,३४०	५०,८५९,३६०,९०२	५०,८५९,३६०,९०२
आषाढ ३१ २०८० मा	२३,०८०,१०३,००१	२,७६१,५५२,८४२	२५,९९६,५५६,१८५	१३१,७८६,१८५	५३,१६०,६०१	१८६,४४८,५८७	१५९,५८३,५९५	१५९,५८३,५९५

४. पूँजीगत कार्य प्रगति:

लेरेखा नीतिहरू:

निर्माणाधीन सम्पत्तिहरूमा जम्मा इम्पेयरमेन्ट नोक्सानीको रकम घटाई लागत मूल्यमा लेखाङ्कन गरिएको छ। यस्ता सम्पत्तिहरूमा उद्देश्य अनुसार प्रयोग गर्न योग्य भएपछि मात्र हास कट्टी गर्न शुरु गरिएको छ।

नयाँ प्रणाली तथा उपकरणहरूको प्राप्ति र जडान खर्चहरूलाई कार्य सञ्चालनमा आउनुअघिसम्म वा सिभिल सम्बन्धी कार्यहरू समाप्त नभएको मितिसम्म पूँजीगत कार्य प्रगतिमा लेखाङ्कन गरिएको छ। पूँजीगत कार्य प्रगति मूल्य भित्र निर्माणसँग सम्बन्धित स्टोरमा रहेका जिन्सी मौज्दात, ओसारपसारमा रहेका जिन्सी सामग्री, कम्पनीको नाममा आयात गरी बिक्रेताको जिम्मा वा गोदाममा रहेका उपकरणहरू वा ठेकेदार र आपूर्तिकर्तासँगको बाँकी मूल्य तथा प्राप्त गर्न बाँकी उपकरणका मूल्यहरू सम्मतम ह्यन्। उपकरणहरू कार्य सञ्चालनमा आएपछि तथा सिभिल सम्बन्धी कार्यको कार्य सञ्चालन योग्य भई हस्तान्तरण भएपछि पूँजीकरण गरिन्छ।

जडानको ऋममा पूँजीगत सामग्रीहरूमा अप्रचलित सामग्रीहरूको मूल्य घटाई प्रस्तुत गरिएको छ। अप्रचलित सामग्रीहरूको घटाइएको मूल्य त्यस्ता सामग्रीहरूबाट खुद प्राप्त हुने मूल्यको आधारमा अनुमान गरिन्छ। जिन्सी मौज्दातहरूको मूल्य समायोजन गर्दा व्यवस्थापनबाट निर्धारित अन्तिम प्रयोग भएको अवधिको आधारमा अप्रचलित (५ वर्षभन्दा बढि), गैर-चल्ती (२-५ वर्ष), कम चल्ती (१-२ वर्ष) गरी वर्गीकरण गरेको आधारलाई लिइएको छ। तर Turnkey आयोजना (4G/LTE) को भने अन्तिम प्रयोग अवधि १ वर्ष भन्दा बढी भएका सामग्रीहरूलाई पनि व्यवस्थापनले नियमित सामग्रीहरू भनी निर्धारण गरेको छ जसको मूल्य रु.७३९,०५२,१२४ रहेको छ।

जिन्सी मौज्दात	प्रयोग अवधि	नोक्सान व्यावस्था दर (प्रतिशत)
नियमित	१ वर्ष अवधिभित्र	-
कम चल्ती	१-२ वर्ष	२५
गैरचल्ती	२-५ वर्ष	५०
अप्रचलित	५ वर्षभन्दा बढी	१००

त्यारत्यात्मक टिप्पणीहरू

पूँजीगत कार्य प्रगति	पूँजीगत कार्य	जडान गरिएका पूँजीगत मौज्दात सामग्री	जम्मा	रुपैयामा
आषाढ मसान्त २०७९ को जम्मा मौज्दात	३७९,०४९,७२४	६,३३७,५२५,४८०	६,७९६,५७५,२०४	
विगत वर्ष समायोजन	-	-	-	-
खुद थपर९स्थानान्तरण २०७९/८०	९५,८३४,६३८	(९३९,९९०,०६१)	(३५,२७५,४२३)	
पूँजीगत कार्य प्रगति आषाढ मसान्त २०८० को जम्मा मौज्दात	४७४,८८४,३६२	६,२०६,४९५,४९९	६,६८१,२९९,७८१	
आषाढ मसान्त २०७९ को सञ्चित इम्पेयरमेन्ट	५४,५८७,०६१	६६८,९९५,४४०	७२३,५८२,५०९	
आ.व. २०७९/८० को इम्पेयरमेन्ट	(२९,८८८,८५९)	५५४,९६४,५१८	५२४,२७५,६५९	
आषाढ मसान्त २०८० को सञ्चित इम्पेयरमेन्ट	२४,६९८,२०२	१,२२३,९५९,९५८	१,२४७,८५८,९६०	
३१ आषाढ २०८० को खुद मौज्दात	४५०,१८८,१६०	४,९८३,२५५,४६१	५,४३३,४४९,६२१	
३२ आषाढ २०७९ को खुद मौज्दात	३२४,४६२,६६३	५,६६८,५३०,०४०	५,९९२,९९२,७०३	

५. एसोसियट्समा लगानी:

लेरेखा नीतिहरू

"एसोसियट्स" भन्नाले कम्पनीको बाहुल्यता रहने तर कम्पनीको सहायक कम्पनी वा संयुक्त लगानी नभएको संस्था हो। बाहुल्यता भन्नाले वित्तीय र सञ्चालन नीतिसम्बन्धी निर्णय प्रक्रियामा भाग लिन सक्ने तर नीतिहरूमाथि नियन्त्रण वा संयुक्त नियन्त्रण भने नरहने अवस्था हो।

कुनै कम्पनीको खुद वास्तविक रकममा प्राप्त शेयर तथा एसोसियट्सका स्पष्ट पहिचान भएका सम्पति, दायित्वहरू वा आकस्मिक दायित्वहरू प्राप्त गर्दा हुन आउने थप लागतलाई प्राप्त मितिमा रुपमा लेखाङ्कन गरी लगानीको शुरु रकममा जोडिएको छ।

एसोसियट्ससंगका त्यस्ता सम्पति र दायित्वहरूलाई इक्विटी बिधिबाट लेखाङ्कन गरी वित्तीय विवरणहरूमा समावेश गरिएको छ। इक्विटी बिधिमा कुनैपनि एसोसियट्समा भएको लगानीलाई वित्तीय स्थितिको विवरणमा प्राप्तिपछि एसोसियट्ससंगको खुद सम्पति हिस्सामा भएको परिवर्तनहरूको समायोजन तथा कुनै इप्पेयरमेन्ट भए सो घटाई लागत मूल्यमा देखाइएको छ भने कम्पनीको शेयरमा भएको करपछिको नफा वा नोक्सानलाई वित्तीय विवरणहरूको नफा वा नोक्सान विवरणमा र अन्य विस्तृत आम्दानीमा भएको कम्पनीको शेयर अंश परिवर्तनलाई विस्तृत आम्दानी विवरणमा देखाइएको छ। एसोसियट्सको नोक्सान कम्पनीले एसोसियट्सबाट प्राप्त गर्ने लाभ भन्दा बढी छ भने कम्पनीको एसोसियट्ससंगको कानूनी तथा अन्य श्रृंजित दायित्वहरूसम्मको रकम वा एसोसियट्सको तर्फबाट भुक्तानी गरेसम्मको रकमलाई लेखाङ्कन गरिएको छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

	संघीयमा	
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
एसोसियट्समा लगानी		
त्रिशुली ३ बी मा लगानी		
लागत	७४९,०००,०००	७४९,०००,०००
इक्विटीमा समायोजन	(८३,६०६,८४३)	(७८,७२५,५३३)
माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत कम्पनी लिमिटेड		
लागत	६३५,४००,०००	६३५,४००,०००
इक्विटीमा समायोजन	(४४५,१६६,२७६)	(१६४,८३२,३२३)
नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लिमिटेड		
लागत	४५१,५४१,२५०	४५०,०००,०००
इक्विटीमा समायोजन	(८२,५४६,१०६)	(३३,६७५,७६४)
जम्मा	१,२१६,६२२,०२६	१,५४९,१६६,३८१
एसोसियट्सको शेयरबाट आम्दानी/(खर्च)	(३३४,०८५,६०५)	(१८९,५०६,०९१)
एसोसियट्सको PL OCI बाट आम्दानी/(खर्च)	(३४२,६६१,१३२)	(१८०,८९४,३०९)
एसोसियट्सको OCI बाट आम्दानी/(खर्च)	८,५७५,५२७	(८,६११,७०२)

कम्पनीले त्रिशुली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेडको शेयरलाई मिति २०७६ श्रावण ७ गते त्रिशुली ३ बी जलविद्युत आयोजनाको मूल्य वित्तीय लगानीकर्ता रहेको नबिल बैंक लिमिटेडसंग Consortium परियोजना ऋण को लागि रोक्का (pledge) राखे को छ।

नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लिमिटेडको अन्य विस्तृत आम्दानीमा भएको कम्पनीको शेयर अंश परिवर्तन रु. ८,५७५,५२७ बिस्तृत आम्दानी विवरणमा समायोजन गरिएको छ।

त्रिशुली ३ बी जलविद्युत आयोजनाको पृष्ठभूमि

माथिल्लो त्रिशुली ३ बी जलविद्युत आयोजना रसुवा र नुवाकोट जिल्लामा अवस्थित रन-अफ-रिभर जलविद्युत परियोजना हो। माथिल्ला त्रिशुली ३ ए जलविद्युत आयोजना (६० मेगावाट) को Cascade आयोजनाको रुपमा रहेको यस आयोजनाको क्षमता ३७ मेगावाट रहेको छ। यस आयोजनाको Gross Head ९० मिटर, Headrace सूरज मार्ग ३८०५।४८ मिटर र औसत वार्षिक उत्पादन क्षमता २९२.५८ GWh रहेको छ।

यस आयोजनाबाट उत्पादित विद्युतलाई ३ कि.मि. लामो १३२ के.भि. प्रसारण लाइन मार्फत निर्माणाधिन त्रिशुली ३ बी हब सब स्टेशनमा लागिएको छ।

आयोजनासंगको वित्तीय संरचना ३० प्रतिशत इक्विटी लगानी र ७० प्रतिशत ऋण लगानी रहेको छ।

माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजना:

माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत कम्पनी लिमिटेडले ४५६ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजनाको निर्माण कार्य गरिरहेको छ।

माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजना नेपालका सञ्चालनमा रहेको आयोजनाहरू मध्ये सबैभन्दा ठूलो आयोजना हो। नेपालमा हालसम्म पनि विद्यमान बिद्युत संकटको समाधानको लागि यो आयोजनाको पूर्ण रूपमासंचालन देशकै प्रमुख प्राथमिकतामा रहेको छ। यो आयोजना उच्च हिमालयको फेरिमा कोशी नदीको सहायक नदी तामाकोशीको किनारमा अवस्थित छ। आयोजनाको मूल्य पावर प्लाण्ट तिब्बतको सिमाना देखि ६ कि.मि. दक्षिण तथा दोलखा सदरमुकाम चरिकोट देखि ३२ कि.मि. उत्तरपूर्वमा अवस्थित लामाबगरमा रहेको छ।

४५६ मेगावाट क्षमताको यो आयोजना रन-अफ-रिभर जलविद्युत आयोजना हो जसको Gross head, ८२२ मिटर, वहाव ६६ क्युबिक मिटर प्रति सेकेण्ट तथा वार्षिक औसत विद्युत उत्पादन २,२८० GWh रहेको छ।

नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लिमिटेडः

नेपाल धितोपत्र बोर्डबाट निर्धारित नियमन तथा निर्देशन अनुसार पूँजीबजारमा धितोपत्र कारोबार गर्ने उद्देश्यले स्थापना गरिएको नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लिमिटेडको संस्थापक शेयर अंश ९ प्रतिशत रहेको छ।

६. सहायक कम्पनीमा लगानीः

लेखा नीतिहरू

एकीकरणको आधारः

सहायक कम्पनी भनाले कम्पनीको नियन्त्रणमा रहेका संस्थाहरू हुन्। नियन्त्रण तव प्राप्त हुन्छ जब कम्पनीको त्यस्ता कम्पनीहरूमाथि प्रभुत्व रहन्छ वा लगानी भएका संस्थासँगको संलग्नताबाट प्राप्त बहुप्रतिफलहरूमा अधिकार हुन्छ र लगानी भएका संस्थामाथि आफ्नो शक्ति मार्फत प्रतिफलहरूमा प्रभाव पार्ने क्षमता राख्दछ। विशेष रूपमा, समूहले लगानी भएका संस्थालाई निम्न अवस्थाहरूमा नियन्त्रण गर्दछ।

यदि समूहसँगः

- लगानी भएको संस्थामाथिको प्रभुत्व रहन्छ (अर्थात् विद्यमान अधिकार जसले वर्तमान कम्पनीलाई लगानी भएका संस्थासँग सम्बन्धित गतिविधिहरू निर्देशित गर्ने क्षमता राख्दछ)
- लगानी भएका संस्थासँगको संलग्नताबाट प्रतिफलहरूमा अधिकार रहन्छ, र
- आफ्नो प्रतिफललाई प्रभाव पार्ने लगानी भएका संस्थामाथि आफ्नो शक्ति प्रयोग गर्ने क्षमता राख्दछ। यदि तथ्य र परिस्थितिहरूले माथि सूचीबद्ध नियन्त्रणहरू मध्ये एक वा बढीमा परिवर्तनहरू छन् भनी संकेत गरेमा समूहले लगानी भएका संस्थालाई नियन्त्रण गर्छ वा गर्दैन भनेर पुनर्मूल्याङ्कन गर्छ। समूहले सबै सान्दर्भिक तथ्यहरू र परिस्थितिहरूलाई मूल्याङ्कन गर्न यसको लगानी भएका संस्थामाथि प्रभुत्व छ कि छैन भनि निम्न तथ्यहरूमाथि विचार गर्दछः
  - समूहको मतदान अधिकारको आकार;
  - समूहको सम्भावित मतदान अधिकार;
  - अन्य सम्भौताबाट उत्पन्न हुने अधिकारहरू

समूहको सहायक कम्पनी माथि नियन्त्रण रहँदासम्म मात्र एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गरिन्छ।

रूपैयामा

सहायक कम्पनीमा लगानी

३१ आषाढ २०८०

३२ आषाढ २०७९

नेपाल डिजिटल पेमेन्ट्स कम्पनीमा लगानी

२४८,८८८,९००

२४८,८८८,९००

२४८,८८८,९००

२४८,८८८,९००

६. जिन्सी मौजदातः

जिन्सी मौजदातहरूलाई खुद असुलयोग्य रकम वा लागत मध्ये जुन कम हुन आउँछ सोही मूल्यमा लेखाङ्कन गर्ने गरिएको छ।

यस्तो मूल्यमा जिन्सी मौजदातहरूको सम्पूर्ण खरीद लागत, परिवर्तन गर्दा लाने लागत र सामग्रीहरू वर्तमान स्थान र अवस्थामा त्याउँदा लाने लागतहरू समावेश गरिएका छन्। लागतलाई पहिलो प्राप्ति पहिलो निष्काशन (FIFO) को आधारमा लेखाङ्कन गरिएको छ। खुद असुलयोग्य रकम सामान्य व्यापारिक हिसाबले अनुमानित बिक्रि मूल्यबाट अनुमानित कार्य सम्पन्न गर्न लाने लागत र आवश्यक खर्चहरू घटाई गणना गरिएको छ।

जिन्सी मौजदातहरूलाई अप्रचलित सामग्रीहरूको मूल्यबाट उपयुक्त सम्भावित नोक्सानी व्यवस्थाहरू घटाई लेखाङ्कन गरिएको छ। बिक्रियोग्य सामग्रीहरूको मूल्याङ्कन न्युनतम मूल्य वा प्राप्तियोग्य मूल्य अनुसार गरिएको छ। अन्य वस्तुहरूको लागत सेवाहरू प्रदान गर्दा प्राप्त हुनेछ भन्ने व्यवस्थापनको अनुमान छ। जिन्सी मौजदातहरूको मूल्य समायोजन गर्दा अन्तिम प्रयोग भएको अवधिको आधारमा अप्रचलित (५ वर्षभन्दा बढी), गैर-चल्ती (२-५ वर्ष), कम चल्ती (१-२ वर्ष) गरी वर्गीकरण गरिएको छ।

जिन्सी मौजदात	प्रयोग अवधि	सम्भावित नोक्सानी दर (प्रतिशत)
नियमित	१ वर्ष अवधिभित्र	-
कम चल्ती	१-२ वर्ष	२५
गैर-चल्ती	२-५ वर्ष	५०
अप्रचलित	५ वर्षभन्दा बढी	९००

त्यारव्यात्मक टिप्पणीहरू

जिन्सी मौजदातहरूमा मूल्य रूपमा नगद कार्डहरू, टेलिफोन सेटहरू (मोबाइल र अन्य), ग्राहकहरूको परिसरमा जडित उपकरणहरू जस्तै सी.पी.ई., फाइबर केबल, ड्रॉप वायर, अन्य सहायक सामग्रीहरू र पूँजीकरण गर्न नमिल्ने स्पेयर्सहरू समावेश गरिएका छन्।

जिन्सी मौजदात	स्पैयामा	
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
कुल मौजदात		
टेलिफोन सेट, ड्रॉपवायर र पाटपुर्जा	२८२,००२,२९७	१७९,२७६,५२६
क्यास कार्डहरू	११५,७०३,५०२	७१,७८४,८६२
स्पेयर्स र अन्य	५५३,४९२,४२५	२९४,८४८,३१३
	९५१,११८,२२४	५४५,९०९,७०१
सम्भावित नोक्सानी व्यवस्था		
टेलिफोन सेट, ड्रॉपवायर र पाटपुर्जा	५२,८३३,०९४	९२,७६२,१५०
क्यास कार्डहरू	२,३२६,९५८	२५,३२०,८६८
स्पेयर्स र अन्य	१८८,३८९,८८५	२५६,९५३,१८६
	२४३,५४९,९३७	३७५,०४६,२०३
खुद जिन्सी मौजदात		
टेलिफोन सेट, ड्रॉपवायर र पाटपुर्जा	२२९,१६९,२०३	८६,५१४,३७६
क्यास कार्डहरू	११३,३७६,५४४	४६,४५३,९९४
स्पेयर्स र अन्य	३६५,०२२,५४०	३७,८९५,१२७
जम्मा	७०७,५६८,२८७	१७०,८६३,४९७

C. पट्टा (Lease)

लेरेखा नीतिहरू

पट्टाको पहिचान

सम्भौताको सुरुवात मै सम्भौता हो वा पट्टा हो भनेर कम्पनीले निर्धारण गर्दछ। यदि कम्पनीले सम्भौता अन्तर्गत कुनै सम्पत्ति उपर तोकिएको अवधिको प्रयोगलाई नियन्त्रण गर्ने अधिकार प्राप्त गर्दछ भने त्यो पट्टा हुन्छ। यो मूल्याङ्कन गर्दा कम्पनीले निम्न कुरामा विचार गर्दछ।

- सम्भौताले स्पष्ट वा निहित रूपमा पहिचान गरिएको सम्पत्तिको प्रयोग समावेश गर्दछ। सम्पत्ति भौतिक रूपमा फरक हुनुपर्दछ वा भौतिक रूपमा फरक सम्पत्तिको सबै क्षमताहरू प्रतिनिधित्व भएको हुनुपर्दछ। आपूर्तीकर्तासँग प्रतिस्थापन गर्ने वास्तविक अधिकार भएका सम्पत्तिहरूलाई फरक मानिने छैन।
- पट्टा लिनेलाई प्रयोगको अवधिभर सम्पत्तिको प्रयोगबाट पर्याप्त रूपमा सबै आर्थिक लाभहरू प्राप्त गर्ने अधिकार छ;
- पट्टा लिनेसँग सम्पत्तिको प्रयोगलाई निर्देशित गर्ने, निर्णय गर्ने र सम्पत्ति कसरी र कुन उद्देश्यका लागि प्रयोग गर्ने वा परिवर्तन गर्ने सम्बन्धी निर्णयको अधिकार रहन्छ।

कम्पनीले पट्टाको सुरुवातमा नै पट्टाको दायित्व र सम्पत्ति प्रयोगको अधिकारलाई पहिचान गर्दछ। पट्टा दायित्वहरू प्रारम्भिक रूपमा पट्टा अवधिमा बाँकी रहेको पट्टा भुक्तानीहरूको वर्तमान मूल्यमा मापन गरिन्छ, जसमा वृद्धिशील उधारो दर (Incremental Borrowing Rate) प्रयोग गरेर डिस्काउन्टिङ गरिन्छ।

पट्टा अवधि

पट्टा अवधि भनेको कुनै पनि अवधि थप गर्ने विकल्पहरू जुन कम्पनीले उचित रूपमा प्रयोग गर्ने निश्चित छ वा पट्टा समाप्ति गर्ने यथोचित विकल्पहरू छन भने सोको प्रयोग हुँदैन भन्ने निश्चित रहेको अवस्थाको प्रभाव समायोजन गरिएको पट्टाको रद्द गर्न नमिल्ने गरी तोकिएको अवधि हो।

वृद्धिशील उधारो दर (Incremental Borrowing Rate)

वृद्धिशील उधारो दर भनेको कम्पनीले समान मूल्यको र समान धितोको साथै सम्पत्ति प्राप्त गर्न उस्तै अवधिको क्रमांको लागि तिरुं पर्ने दर हो।

पट्टा भुक्तानी

पट्टा भुक्तानीमा मासिक भुक्तानी वा ६ महिनाको अवधिको लागि अग्रिम रूपमा वा सोही अवधिको लागि पछि भुक्तानी गरिने रकम समावेश छ।

पट्टा दायित्वहरू प्रभावकारी ब्याज विधिको प्रयोग गरेर परिशोधित लागतमा मापन गरिन्छ। यदि भविष्यमा पट्टा भुक्तानीहरूमा परिवर्तन हुने भएमा वा कम्पनीले कुनै परिमार्जित मूल्य घ्यारेन्टी अन्तर्गत भुक्तान हुने अपेक्षा गरेको रकम छ भने तिनीहरूलाई पुनःमापन गरिन्छ।

कम्पनीले पट्टा अवधि परिवर्तन भएको ठाउँमा पट्टा दायित्वहरू पुनः मापन गर्दछ। यस्तो अवस्था तब सृजना हुन्छ जब पट्टाको रद्द गर्न नसकिने अवधि परिवर्तन हुन्छ, वा कुनै घटनाको कारण पट्टा लिनेको नियन्त्रण परिस्थितिमा परिवर्तन हुन्छ र पट्टा विस्तार का विकल्पहरू निश्चित रहन्छन वा समाप्तिका विकल्पहरू प्रयोग नगर्ने अवस्था आएको हुन्छ। जहाँ पट्टा अवधि परिवर्तन हुन्छ कम्पनीले पुनर्मूल्याङ्कनको मितिमा वृद्धिशील उधारो दर प्रयोग गरेर पट्टा दायित्व पुनः मापन गर्दछ भने कुनै घटना वा परिस्थितिहरूमा परिवर्तन हुँदैन र पट्टा अवधि पनि अपरिवर्तित भएको अवस्थामा पट्टा दायित्व र सम्बन्धित सम्पत्ति प्रयोगको अधिकार रकम समयसँगै घट्टै जानेछ।

सम्पत्ति प्रयोगको अधिकारहरू प्रारम्भिक रूपमा सम्बन्धित पट्टा दायित्वहरूको प्रारम्भिक रकममा मापन गरिन्छ, उक्त रकमबाट कुनै पनि अग्रिम पट्टा भुक्तानी, साथै कुनै पनि प्रारम्भिक प्रत्यक्ष लागतहरू र कुनै पनि विघटन सम्बन्धी व्यवस्था गरिएको अनुमान बाट कुनै पट्टा प्रोत्साहन वापत प्राप्त रकम घटाइ समायोजन गरिएको छ। तिनीहरू पछि सम्पत्तिको प्रयोगयोग्य अवधिको अन्त्य वा पट्टा अवधिको अन्त्यमा सीधा-रेखा विधि (Straight Line Method) प्रयोग गरेर मूल्यहास हुन्छन्।

कम्पनीले १२ महिना वा सो भन्दा कमको पट्टा अवधि भएको छोटो अवधिको पट्टाहरू, कम मूल्यका अन्तर्निहित सम्पत्तिहरूको पट्टा दायित्वहरू र सम्पत्तिहरू प्रयोगको अधिकारको लेखाङ्कन गर्ने गरेको छैन। रु. ६,००,०००।०० भन्दा कम मूल्य भएको पट्टा सम्पत्तिलाई कम मूल्यको पट्टा मानिन्छ। कम्पनीले यस्ता पट्टाहरूको भूक्तानीलाई पट्टा अवधिमा सीधा-रेखा विधिको आधारमा वा व्यवस्थापनद्वारा उपयुक्त ठानेको अनुमानहरूको आधारमा खर्च लेखाङ्कन गर्दछ।

प्रारम्भिक प्रयोग:

कम्पनीले Modified Retrospective विधिको प्रयोग गरी भावि प्रभावको गणना गरेर १ श्रावण २०७८ देखि नै प्रभाव हुने गरी नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान १६ (पट्टाहरू) अनुसार वित्तीय विवरणमा लागु गरेको छ। यस विधि अन्तर्गत आर्थिक वर्षबाटै सो मापदण्ड शुरू गरिएको छ। नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान १६ को अवलम्बन गर्नु अघि कम्पनीले प्रत्येक पट्टाको शुरुवाती समयमा वित्तीय पट्टा वा सञ्चालन पट्टा के हो छुट्टाई वर्गीकरण गरेको थियो।

वृद्धिशील उधारो दर

कम्पनीले पट्टाका लागि ८% को वृद्धिशील उधारो दर निर्धारण गरेको छ। जसको शुरुवाती प्रयोग अवधि प्रारम्भिक कार्यान्वयनको मितिमा रहेको छ र पछि शुरू हुने पट्टाहरूको लागि देश/कम्पनीको विशिष्ट जोखिम प्रिमियमको समायोजन सहितको विचार गरी १०% जोखिम मूक्त उधारो दरहरू निर्धारण गरिएको छ।

	रुपैयामा
सम्पत्तिहरूको प्रयोगको अधिकार	
१ श्रावण २०७९ को जम्मा मौज्दात	२,७१३,४७६,३८४
समायोजन	(३१६,०८५,१९३)
वर्षको थप	२८,०२४,०१९
३१ आषाढ २०८० को जम्मा मौज्दात	२,४२५,४१५,२१०
शुरू मौज्दात १ श्रावण २०७९ को अपलेखन	३६२,६०४,७५८
स्थान्तरण बिक्रीको लागि सम्पत्ति	२८३,८८३,६६७
अन्य परिवर्तन	
३१ आषाढ २०८० को, जम्मा अपलेखन	६४६,४८८,४२५
३१ आषाढ २०८० को जम्मा मौज्दात	१,७७८,९२६,७८५

	रुपैयामा
पट्टा दायित्व	
३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
चालू	४४१,७६०,८७५
गैर चालू	१५०६,३९९,०९४
जम्मा	१,९४८,१५९,८८८

९. अग्रिम भूक्तानी, अन्य तैरवित्तीय सम्पत्ति तथा दायित्वहरू

९.१ अग्रिम भूक्तानी, अन्य तैरवित्तीय सम्पत्ति लेरवा नीतिहरू

भूक्तानी गरिएका र भविष्यसँग सम्बन्धित भूक्तानीहरूलाई अग्रिम भूक्तानी शिर्षकहरूमा देखाइएको छ, जसलाई वित्तीय विवरणहरूमा सम्बन्धित अवधिको नाफा वा नोक्सानको विवरणमा आर्थिक भार पारिएको छ। अन्य गैर वित्तीय सम्पत्तिहरूमा स्पेयर पार्ट्स र आपूर्तिकर्ता, कर्मचारी तथा अन्य कार्यको लागि गरिएका अग्रिम भूक्तानीहरू पर्दछन जुन कम्पनीले आफ्नो व्यावसाय संचालनको लागि भविष्यमा प्राप्त गर्ने बस्तु तथा सेवाहरूको लागि भूक्तानी गर्दछ। अग्रिम खर्च र अन्य गैर-वित्तीय सम्पत्तिहरूलाई कम्पनीले ऋण लिने क्षमताको मूल्याङ्कन र १२ महिना भन्दा बढी अवधिको हिसाबको आधारमा खराब र शंकास्पद रकम घटाई लेखाङ्कन गरेको छ।

त्यारव्यात्मक टिप्पणीहरू

	कम्पनी	रुपैयामा
अग्रीम खर्च	७२,१०३,५७५	७०,८०९,२९४
घटी: सम्भाव्य हानीको व्यबस्था	(१,३५५,९९४)	(१,३५५,९९४)
अन्य गैरवित्तीय सम्पत्तिहरू	३३,००१,७७०	१६१,३१०,२३५
घटी: सम्भाव्य हानीको व्यबस्था	(३८,८३७,८७६)	(३८,८३७,८७६)
स्थगन कर्मचारी खर्च	१,७४१,९४२,७८६	१,९६९,७६३,७८५
जम्मा	२,१११,८५४,२६१	२,१६१,६८१,४४४

९.२ गैरवित्तीय दायित्वहरू

लेरवा नीतिहरू

गैरवित्तीय दायित्वहरूमा कम्पनीले आफ्नो व्यावसाय संचालनको लागि वैधानिक शर्त बमोजिम भूक्तानी गनुपर्ने वैधानिक दायित्वहरू पर्दछन् जस अन्तर्गत कम्पनीले आफ्ना ग्राहकहरूलाई प्रदान गरिने सेवाहरू वापत अग्रिम प्राप्त रकम वा दायित्वहरू, कानूनी प्रावधान तथा कम्पनीको कर्मचारी सेवा शर्त सम्बन्धित विनियमावली अनुसार कर्मचारीहरूलाई भूक्तानी दिनुपर्ने बोनस तथा टेलिकम भत्ताका प्रावधानहरू समावेश हुन्छन्।

त्यारव्यात्मक टिप्पणीहरू

अन्य गैरवित्तीय दायित्वहरू

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
भूक्तानी बाँकी मू.अ.कर	४५,७७६,९९७	१३८,७४५,१८४
भूक्तानी बाँकी आय.कर	८,३५५,७०७	६,२५,२,०५५
तिर्न बाँकी अन्य शुल्क	२९०,०३३,१८२	४८२,५६५,२९४
रोयल्टी तथा ग्रामिण दूरसञ्चार विकास कोषमा योगदान	२,१५८,०६०,१०९	२,२४९,७९९,१८०
ग्राहकबाट अग्रिम प्राप्त रकम	१,३३८,१६५,५६५	१,०७४,९०६,९४३
अनार्जित नगद कार्ड बिक्रि	९३४,०९२,१८१	८९७,८५८,५२८
भूक्तानी बाँकी टेलिकम भत्ता	९९०,६४३,६८९	१,२६४,०२८,६५७
भूक्तानी बाँकी कर्मचारी बोनस	१,३१०,९०९,१७६	१,४०९,०८८,३८६
जम्मा	७,०७५,९४८,५२६	७१५,२३४,२२६

१०. वित्तीय उपकरणहरू

लेरवा नीतिहरू

कम्पनीले नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान ९ “वित्तीय उपकरणहरू” लागू गर्ने लेखा नीति लिएको छ। यसबाट वित्तीय विवरणहरूको प्रयोगकर्तालाई भविष्यमा हुने नगद प्रवाहको रकम, समय तथा अनिश्चितता सम्बन्धमा थप भरपर्दो तथा सान्दर्भिक जानकारीमा पहुँच उपलब्ध हुन्छ।

१०.१ वित्तीय सम्पत्तिहरू

क. वर्गीकरण

कम्पनीले आफ्नो वित्तीय सम्पत्तिहरूलाई निम्नानुसार वर्गीकरण गरेको छ।

- पछि वास्तविक मूल्यमा (fair value) मापन गरिने।
  १. अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत, वा
  २. नाफा वा नोकसानको विवरणबाट
- परिशोधित लागतमा मापन गरिने।

यी वर्गीकरणहरु वित्तीय सम्पत्ति र सोको सम्भौताअनुसार नगद प्रवाह व्यवस्थापनको लागि कम्पनीको व्यावसायिक योजनामा निर्भर रहन्छ ।

वास्तविक मूल्यमा मापन गरिएको सम्पत्तिको लाभ तथा नोक्सानलाई नाफा वा नोक्सानको विवरण वा अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत लेखाङ्कन गरिनेछ । ऋण उपकरणहरूमा गरिएको लगानी, संस्थाले लगानी सम्बन्धी अबलम्बन गरेको व्यावसायिक योजनामा निर्भर हुन्छ । शेयर उपकरणमा गरिएको लगानीको वास्तविक मूल्यलाई शुरू लेखाङ्कन गर्ने समयमा अपरिवर्तनीय विकल्प छनोट गरेको अवस्थामा अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत लेखाङ्कन गरिएको छ । कम्पनीले ऋण उपकरणहरूको पुनःवर्गीकरण आफ्नो सम्पत्तिहरू व्यवस्थापनको व्यावसायिक योजना परिवर्तन भएको खण्डमा गर्दछ ।

ख. मापन

कम्पनीले शुरूमा नाफा वा नोक्सानको विवरण मार्फत वास्तविक मूल्यमा मापन नहुने वित्तीय सम्पत्तिहरूलाई वास्तविक मूल्यमा सम्पत्ति ग्रहण गर्दाको प्रत्यक्ष कारोबार लागत जोडेर मापन गरेको छ । नाफा वा नोक्सानको विवरण मार्फत मापन गर्न सकिने वित्तीय सम्पत्तिको कारोबारको लागतलाई नाफा वा नोक्सानमा लेखाङ्कन गरिएको छ ।

लगानी तथा अन्य वित्तीय सम्पत्तिहरू :

ऋण उपकरणहरू:

ऋण उपकरणहरूको पछिल्लो मापन कम्पनीको सम्पत्ति तथा सम्पत्तिको नगद प्रवाहलाई व्यवस्थापन गर्ने व्यावसायिक योजनामा निर्भर गर्दछ । कम्पनीले ऋण उपकरणको मापनलाई मूल्यतया: तीन वर्गमा वर्गीकरण गर्दछ ।

क) परिशोधित लागत:

सम्भौता बमोजिमको नगद प्रवाह संकलनको लागि राखिएको सम्पत्तिहरूबाट केवल सावाँ तथा ब्याजको मात्र भूक्तानी हुन्छ भने उक्त नगद प्रवाहलाई परिशोधित लागतमा मापन गरिएको छ । पछि परिशोधित लागतमा मापन गरिएको र ज्ञमनष्टन सम्बन्धको हिस्सा नभएका ऋण उपकरण सम्पत्तिहरू अपलेखन गर्दा वा हानि भएको अवस्थामा हुन जाने लाभ तथा नोक्सानलाई नाफा वा नोक्सानमा लेखाङ्कन गरिएको छ । सो सम्पत्तिको ब्याज आम्दानीलाई प्रभावी ब्याज दर विधि प्रयोग गरी वित्तीय आम्दानीको रूपमा लेखाङ्कन गरिएको छ ।

ख) अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत बजार मूल्य (FVOCI):

सम्भौता बमोजिमको नगद प्रवाह संकलन तथा वित्तीय सम्पत्ति बिक्रिको लागि राखिएको सम्पत्तिहरूबाट केवल सावाँ तथा ब्याजको मात्र भूक्तानी हुन्छ भने उक्त नगद प्रवाहलाई अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत वास्तविक मूल्यमा मापन गरिएको छ । नाफा वा नोक्सानी विवरणमा लेखाङ्कन गरिएको इम्पेरमेन्टको लाभ वा नोक्सानी, ब्याज आम्दानी र विदेशी मुद्राको दर परिवर्तनको कारण भएको नाफा नोक्सान बाहेकको कारणले बाँकी सम्पत्तिको मूल्यमा भएको परिवर्तनलाई अन्य विस्तृत आम्दानी विवरणमा देखाइएको छ । कुनै वित्तीय सम्पत्तिको अपलेखन गर्दा उक्त सम्पत्तिको अधिल्लो अन्य विस्तृत आम्दानी विवरणमा लेखाङ्कन गरीएको सञ्चित नाफा वा नोक्सानलाई पूँजीबाट नाफा वा नोक्सानमा पुनः वर्गीकरण गरी अन्य नाफा वा नोक्सानको रूपमा लेखाङ्कन गरिएको छ । सो सम्पत्तिको ब्याज आम्दानीलाई प्रभावी ब्याज दर विधि प्रयोग गरी वित्तीय आम्दानीको रूपमा राखिएको छ ।

ग) नाफा वा नोक्सानको विवरण मार्फत बजार मूल्य (FVtPL):

परिशोधित लागत वा अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत वास्तविक मूल्यको मापदण्ड पूरा नगरेका सम्पत्तिहरूको वास्तविक मूल्यलाई नाफा वा नोक्सानको विवरणमा मापन गरिनेछ । नाफा वा नोक्सानको विवरण मार्फत वास्तविक मूल्यमा मापन गरिएको र Hedging सम्बन्धको हिस्सा नभएका ऋण लगानीमा नाफा तथा नोक्सानलाई नाफा वा नोक्सानमा लेखाङ्कन गरी खुद रकमलाई सम्बन्धित अवधिको नाफा वा नोक्सान विवरणमा अन्य नाफा वा नोक्सानको रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ । सो सम्पत्तिको ब्याज आम्दानीलाई वित्तीय आम्दानीको रूपमा राखिएको छ ।

इक्विटी उपकरणहरू

कम्पनीले सबै इक्विटी उपकरणहरूलाई वास्तविक मूल्यमा मापन गरेको छ । कम्पनीको व्यवस्थापनले पूँजीगत लगानीको वास्तविक बजार मूल्यमा भएको लाभ वा नोक्सानलाई अन्य विस्तृत आम्दानी विवरणमा प्रस्तुत गर्ने निर्णय गरेको अवस्थामा त्यसपछि नाफा वा नोक्सानको विवरण देखाइएको वास्तविक मूल्यको लाभ तथा नोक्सानलाई पुनः वर्गीकरण गरिने छैन । कम्पनीले उक्त

लगानीहरूबाट आजन हुने ताभांशलाई सो रकम प्राप्त गर्ने अधिकार शृङ्जना हुनासाथ निरन्तर रूपमा नाफा वा नोक्सान विवरणमा अन्य आम्दानीको रूपमा लेखाङ्कन गर्दछ ।

नाफा वा नोक्सानको विवरणमार्फत वास्तविक मूल्य मापन गर्ने वित्तीय सम्पत्तिको बजार मूल्यमा भएको परिवर्तनलाई नाफा वा नोक्सानको विवरणमा अन्य लाभ तथा नोक्सानको रूपमा लेखाङ्कन गरिएको छ । अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत वास्तविक मूल्यमा मापन हुने पूँजीगत लगानीहरूमा इम्पेयरमेन्ट नोक्सानी (वा इम्पेयरमेन्ट नोक्सानी फिर्ता) लाई अन्य वास्तविक मूल्यको परि वर्तनभन्दा छुट्टै प्रस्तुत गरिएको छैन ।

वित्तीय सम्पत्तिको अपलेखन:

वित्तीय सम्पत्तिबाट नगद प्रवाहको लागि समझौता अनुसारको अधिकार समाप्त हुँदा, वा वित्तीय सम्पत्तिको स्थानान्तरण गर्दा र स्थानान्तरण अपलेखनको लागि योग्य हुँदा वित्तीय सम्पत्ति अपलेखन गरिन्छ । वित्तीय सम्पत्तिको पूर्ण रूपमा अपलेखन गर्दा अपलेखन भएको मितिमा मापन गरिएको रकम र प्राप्त रकमको भिन्नतालाई नाफा वा नोक्सानको विवरणमा लेखाङ्कन गरिएको छ ।

ग. वित्तीय सम्पत्तिहरूको इम्पेयरमेन्ट

कम्पनीले परिशोधित लागत तथा अन्य विस्तृत आम्दानी विवरणमार्फत वास्तविक मूल्यमा मापन हुने सम्पत्तिको अनुमानित ऋण जोखिमलाई अगाडी बढ्ने आधारमा मूल्याङ्कन गरेको छ । सम्पत्तिको इम्पेयरमेन्ट कार्यान्वयन विधिमा भएको ऋण जोखिमको उल्लेखीनय वृद्धिमा निर्भर हुन्छ ।

व्यासायिक प्राप्य र अनुबन्धित सम्पत्तिको लागि मात्रै कम्पनीले नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान ९ अनुसार सहज विधि (Simplified approach) को आधारमा उक्त सम्पत्तिहरूको अवधिभरको अनुमानित नोक्सानीलाई मापन गरी पहिचान गरिएको छ ।

कम्पनीसँग नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान ९ अनुसारको अनुमानित Credit Loss Model लागू हुने तीन प्रकारका वित्तीय सम्पत्तिहरू रहेका छन् । कम्पनीले यी सम्पत्तिहरूको वर्गको लागि नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान ९ अनुसार आफ्नो इम्पेयरमेन्ट विधि संशोधन गर्न आवश्यक रहेको छ ।

(अ) व्यावसायिक र अन्य प्राप्यहरू:

नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान ९ अनुसार कम्पनीले सहज विधिको आधारमा अनुमानित Credit Loss अनुसार उक्त सम्पत्तिहरूको अवधिभरको अनुमानित हानीलाई मापन गरी पहिचान गरिएको छ ।

(आ) मुद्रती निक्षेप र ऋणपत्रहरूमा लगानी

परिशोधित लागतमा रहेका ऋण लगानीहरू न्यून जोखिम रहेको मानिएको छ तसर्थ यसको इम्पेयरमेन्ट व्यवस्था १२ महिनाको अनुमानित ऋण जोखिमको आधारमा गरिएको छ ।

(इ) ऋण लगानी

परिशोधित लागतमा रहेका ऋण लगानीहरू न्यून जोखिम रहेको मानिएको छ तसर्थ यसको इम्पेयरमेन्ट व्यवस्था १२ महिनाको अनुमानित ऋण जोखिमको आधारमा गरिएको छ ।

त्यार्यात्मक टिप्पणीहरू

स्पैशला

वित्तीय सम्पत्तिहरू (आ.ब. २०७९/८०)	FtPL	FtOCI	परिशोधित लागत	जम्मा
		ऋण	इक्विटी	
इक्विटीमा लगानी			१९०,०००,०००	१९०,०००,०००
कर्मचारी ऋण	३,७९३,९८९,२०२			३,७९३,९८९,२०२
प्रोद्भाव रकम, पेशकी तथा	७८०,९९७,५६८			७८०,९९७,५६८
अन्य भूक्तानी पाउनु पर्ने रकम				
व्यावसायिक तथा अन्य			१,९४९,८७६,३९८	१,९४९,८७६,३९८
प्राप्तीयोग्य रकम				

मुद्रती निक्षेप तथा ऋणपत्रहरूमा लगानी		५६,९२०,९४९,०००	५६,९२०,९४९,०००
ऋण लगानी		१३,७८७,१३१,३८६	१३,९३४,४०९,५०७
नगद वा नगद सरह	५,४९०,९२७,३३०		५,४९०,९२७,३३०
जम्मा	९,९८५,१०६,१००	-	११०,०००,०००
		७२,२५९,९६६,७८४	८२,४३५,०७२,८८४

वित्तीय सम्पत्तिहरू (आ.ब. २०७८/७९)	FVtPL	FVtOCI ऋण	परिशोधित लागत	रूपैयामा जम्मा
इक्विटीमा लगानी		१३०,०००,०००		१३०,०००,०००
कर्मचारी ऋण	३,६१२,५०५,०३०			३,६१२,५०५,०३०
प्रोद्भावी रकम, पेशकी तथा अन्य भूक्तानी पाउनु पर्ने रकम	३१०,९६६,४३१			३१०,९६६,४३१
व्यावसायिक तथा अन्य प्राप्तीयोग्य रकम		२,३२०,९३३,०८०	२,३२०,९३३,०८०	
मुद्रती निक्षेप तथा ऋणपत्रहरूमा लगानी		५५,९३९,९९२,०००	५५,९३९,९९२,०००	
ऋण लगानी		१३,९३४,४०९,५०७	१३,९३४,४०९,५०७	
नगद वा नगद सरह	५,६७१,२७४,४०९			५,६७१,२७४,४०९
जम्मा	९,५९४,७४५,८७०	-	१३०,०००,०००	७१,३९५,२४६,५८७
		७२,२५९,९६६,७८४		८२,४३५,०७२,८८४

१०.१.१ शेयरमा लगानी:

लेरवा नीति

कम्पनीले शेयरमा गरेको लगानीलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान ९ “वित्तीय उपकरणहरू” अनुसार वास्तविक मूल्यमा लेखाङ्कन गरिएको छ। यी लगानीहरू व्यापार प्रयोजनको लागि नभएको हुनाले अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत वास्तविक मूल्यमा मापन गरिएको छ।

त्यारब्यात्मक टिप्पणीहरू

इक्विटी लगानी	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०९९	रूपैयामा
बिद्युत उत्पादन कम्पनी लिमिटेड	१३०,०००,०००	१३०,०००,०००	
नेशनल फण्ड मेनेजमेण्ट लिमिटेड	६०,०००,०००		
	१९०,०००,०००	१३०,०००,०००	

कम्पनीले बिद्युत उत्पादन कम्पनी लिमिटेडमा दीर्घकालीन लगानी रणनीति अनुरूप लगानी गरेको छ। उक्त संस्थामा कम्पनीको संस्थापक शेयरहोल्डर रहेको छ र हालसम्म पनि राजस्व आर्जन गर्ने गरी पूर्ण रूपमा सञ्चालनमा आएको छैन। तर कम्पनीले यस्तै प्रकृतीका बजारका अन्य लगानीहरूलाई मध्यनजर गर्दा यी लगानीबाट दीर्घकालीन रूपमा आय तथा यसको भविष्य मूल्यले यसमा गरिएको लगानीको लागतलाई धान्ने विश्वास लिएको छ। यो लगानीको लागतले वास्तविक मूल्यलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ।

१०.१.२ कर्मचारी ऋणः

लेरवा नीति

कर्मचारीलाई प्रदान गरिएको ऋणहरू वास्तविक मूल्यमा लेखाङ्कन गरिनेछ। प्रभावी ब्याजदरको आधारमा लेखाङ्कन गर्दा ऋणको वास्तविक मूल्यमा भएको परिवर्तनलाई नाफा नोक्सानमा देखाइने छ।

त्यारब्यात्मक टिप्पणीहरू :

कम्पनीले कर्मचारीहरूलाई सुविधाको रूपमा ऋण उपलब्ध गराएको छ। यसरी उपलब्ध गराइएको ऋण रकम परिपक्व अवधिसम्म कायम गरी उक्त अबधीमा साँवा, ब्याज र बोनस रकम समेतबाट असुल गरिने छ। कम्पनीले ब्याज रकम शुरुमा ऋण रकम उपलब्ध

गराउँदा र साँचा रकम बाँकी समयको भूक्तानी तालिका अनुसार नियमित रूपमा असुल उपर गर्दछ। बीमा सहितको ऋणको हकमा कर्मचारीहरूले वार्षिक रूपमा बिमाशुल्क भूक्तानी गर्ने र बीमा अबधीको समाप्ति पछि बीमा कम्पनीबाट प्राप्त रकमबाट साँचा रकम र बोनस रकमको पूर्वसहमती वमोजिमको अनुपातिक रूपमा कट्टा गरी अन्तिम हिसाब राफसाफ गरीनेछ।

व्याजदरमा भएको परिवर्तन र वास्तविक मूल्यमा भएको परिवर्तनलाई नाफा नोक्सान विवरणमा प्रस्तुत गरिएको छ र बाँकी साँचा र कमलाई वास्तविक मूल्यमा प्रस्तुत गरिएको छ। यस्ता ऋणहरूको भूक्तानी अबधी १ वर्ष देखि १९ वर्षसम्म रहेको छ। वास्तविक मूल्य गणना प्रयोजनको लागी प्रयोग गरिएको औसत व्याज दरलाई आधारमानी कर्मचारीको करयोग्य आय गणना गरिएको छ। कर्मचारीहरूलाई भूक्तानी गर्नु पर्ने रकमहरू, सेवाकालीन सुविधाहरू, अवकास सुविधाहरू र बीमा योजना वापत प्राप्त हुने रकमहरूबाट सहजै असुल उपर गर्न सकिने हुँदा उक्त लगानी सुरक्षित रहेको छ।

रुपैयामा

कर्मचारी ऋण

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
कुल वितरण तथा बाँकी	५,५३०,२००,०१९	५,५५९,९८९,९९५
वास्तविक मूल्य समायोवन	(१,७३६,२१८,८९७)	(१,९४७,४८४,९६५)
वास्तविक मूल्यमा कर्मचारी ऋण	३,७९३,९८९,२०२	३,६९२,५०५,०३०
कर्मचारी ऋण - चालू अंश	७५,९४८,९९८	४८,९२९,४३१
कर्मचारी ऋण - गैर चालू अंश	३,७९८,०३२,२८४	३,५६३,५७५,५९९
जम्मा कर्मचारी ऋण	३,७९३,९८९,२०२	३,६९२,५०५,०३०

१०.१.३ प्रोदभावी, अग्रिम भूक्तानी, अन्य प्राप्त हुने रकम लेखा नीति

यसमा आर्जित व्याज, कर्मचारी पेशकी, आपूर्तिकर्तालाई अग्रिम भूक्तानी र अन्य समावेश छन्। यी दावीहरूको एक वर्षको अवधि भित्र सामान्य सञ्चालनको ऋणमा व्यवस्थित हुने अपेक्षा गरिन्छ। सुरुमा लागतमा र पछि नाफा वा नोक्सान मार्फत वास्तविक मूल्यमा लेखाङ्कन गरिन्छ।

त्यारत्यात्मक टिप्पणीहरू :

आर्जित व्याज

आर्जित व्याजले ऋणपत्रको अवधिसँग सम्बन्धित तर प्रस्तुतिकरण मितिभन्दा बाहिरको भूक्तानी समयलाई प्रतिनिधित्व गर्छ। प्राप्त नहुने जोखिम न्यून रहेको छ।

आपूर्तिकर्ता र अन्यसंग दावी :

यसमा ठेकेदार, आपूर्तिकर्ता र अन्य पक्षहरूबाट कुनै निहित वित्तीय शुल्क बिना प्राप्त हुने दाबीहरू समावेश छन्। यी दावीहरूको एक वर्षभित्रको सञ्चालनको सामान्य अवधिमा राफसाफ गर्ने अपेक्षा गरिन्छ। लागतमा वास्तविक मूल्यको प्रतिनिधित्व हुनेगरि अभिलेख राखिन्छ।

कर्मचारीसंग दावी:

यसमा कुनै निहित वित्तीय शुल्क बिना कर्मचारीहरूबाट प्राप्त हुने दाबीहरू समावेश छन्। यी दावीहरूको एक वर्षभित्रको सञ्चालनको सामान्य अवधिमा राफसाफ गर्ने अपेक्षा गरिन्छ। लागतमा वास्तविक मूल्यको प्रतिनिधित्व हुनेगरि अभिलेख राखिन्छ।

रुपैयामा

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
आर्जित व्याज	७०४,५५३,०९८	२१०,५७४,९९९
सम्भावित हानि को व्यवस्था	-	-
अन्यसंग पेशिक तथा दावी	१२९,८१३,३०४	१२९,९६६,९५०
सम्भाव्य नोक्सानीको व्यवस्था	(५९,९८३,१०४)	(५९,९८३,१०४)
कर्मचारीसंग पेशिक तथा अन्य दावी	५,९९२,९८६	२९,७०७,९९०

सम्भाव्य नोक्सानीको व्यवस्था जम्मा	(९८,७१६) ७८०,९९७,५६८	(९८,७१६) ३१०,९६६,४३१
---------------------------------------	-------------------------	-------------------------

१०.१.३.१ दीर्घकालीन त्रुटि र अग्रिम भुक्तानीहरू लेरवा नीति

उपकरणहरू/प्रणालीहरू वा अन्य कार्यका लागि आपूर्तिकर्ताहरूलाई प्रदान गरिएको दीर्घकालीन अग्रिम भुक्तानीहरू यस अन्तर्गत समावेश गरिएको हुन्छ जसलाई कार्य संचालनको सामान्य प्रक्रिया अन्तर्गत १ वर्षभन्दा बढी अवधिमा फरफारक हुने अपेक्षा गरिएको हुन्छ। यसता भुक्तानीहरूलाई सुरुमा लागतमा र पछि नाफा वा नोक्सान मार्फत उचित मूल्यमा पहिचान गरिन्छ।

त्वारक्यात्मक टिप्पणीहरू :

	रकम रु.
शुरु मौज्दात	३१ आषाढ २०८०
विगत वर्ष समायोजन	१,२७७,०५५,७२२
२०७९।८० मा खुद थप तथा स्थानान्तरण	२,०६३,१०३,३८८
अन्तिम मौज्दात	१,०७८,६९३,९९५
शुरु सञ्चित हास कट्टी	९३,३८४,६८४
आ.व. २०७९।८० को परिशोधन	-
अन्तिम परिशोधन जम्मा	९३,३८४,६८४
जम्मा मौज्दात ३१, आषाढ २०८०	९८५,३०९,३९१
	१,१८३,६७१,०३८

१०.१.४ व्यावसायिक र अन्य प्राप्यहरू लेरवा नीति

व्यावसायिक प्राप्य:

व्यावसायिक प्राप्यहरूमा नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान १५ अनुसार ग्राहकहरूले कम्पनीलाई तिरेको रकम समावेश गरिन्छ। व्यावसायिक प्राप्यहरूमा कुनै ब्याज लगाइदैन। यस्ता रकमहरू शुरुमूल्यमा लेखाङ्कन गरिन्छ र पछि बाँकी रकममा हानि नोक्सानी घटाई मापन गरिन्छ। कम्पनीले यी उपकरणहरूमा हानिको रूपमा Expected Credit Loss (ECL) अनुमान गर्दछ।

व्यवस्थापनले असूल हुन नसक्ने ठहर गरेका व्यक्तिगत तथा व्यावसायिक प्राप्यहरूलाई अपलेखन गर्दछ। कठिपय अवस्थामा व्यावसायिक प्राप्यहरूको अपलेखन कम्पनीले यस अधिगरेका सम्भावित नोक्सानी व्यवस्था हरूको रकमबाट गर्दछ।

करार सम्पत्ति:

नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान १५ अनुसार करार सम्पत्तिमा संस्थाले ग्राहकहरूसँगको सम्झौताबाट पहिले नै प्रदान गरिसकेका सामान वा सेवाहरूको बदलामा राजस्व प्राप्त गर्ने अधिकार स्थापित हुने तर कम्पनीको व्यावसायिक नीति अनुसार भुक्तानीका शर्तहरू कायमै रहने सम्पत्तिहरू पर्दछन्।

इम्पेयरमेन्ट

व्यावसायिक प्राप्य र अनुबन्ध सम्पत्तिहरूमा क्रेडिट जोखिम रहने हुनाले इम्पेयरमेन्ट निर्धारण आवश्यक पर्दछ। सहज विधिको आधारमा अनुमानित Credit Loss अनुसार उक्त सम्पत्तिहरूको अवधिभरको अनुमानित नोक्सानीलाई मापन गरी पहिचान गरिएको छ।

सहज विधि को आधारमा Provision Matrix को प्रयोग गरी अनुमानित Credit Loss को गणना गरिन्छ। Provision Matrix ले व्यावसायिक प्राप्यहरूमा हुन सक्ने अनुमानित नोक्सान दरहरूलाई आधार मान्दछ।

व्याख्यात्मक टिप्पणीहरू :

वायरलेस, फिक्स्ड लाइन, इन्टरकनेक्सन सेवाहरू - अन्तर्राष्ट्रीय र स्वदेशी ग्राहकहरूको आधारमा समूह बनाई Provision Matrix लागू गरिएको छ। यसरी Provision Matrix लागू गर्दा समान क्रेडिट जोखिम विशेषताहरूमा आधारित उपयुक्त उप समूहहरू समावेश गरिएको छ। कम्पनीले अवधिभर Expected Credit Loss अनुमान गर्न विगतको अनुभवको आधारमा Portfolio Approach प्रयोग गर्दछ।

कम्पनीको व्यावसायिक प्राप्यहरू पूरा अवधिभरको Expected Credit Loss घटाई लेखाङ्कन गरिन्छ। व्यावसायिक प्राप्यहरूको गैर-पुनःप्राप्ति जोखिमको अतिरिक्त, जुन कम्पनीले प्रदान गरेको व्यबस्थाद्वारा पर्याप्त रूपमा कभर गरिएको विश्वास गर्दछ, यी सम्पत्तिहरू मुद्राको समय मूल्य र मुद्रासंकेतिको अवमूल्यनका कारण यी खाताहरूमा कुनै व्याज नलाग्ने कारणले मूल्य घट्ने विषय हो।

इम्पेयरमेन्ट

विश्वभर परेका आर्थिक संकटको प्रभावका कारण बेरोजगारी दरमा वृद्धि र कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा आएको गिरावटले सान्दर्भिक श्रेसहोल्डहरू नाघ्ने अपेक्षा गरिएको छ। तसर्थ, अपेक्षित कर्जा नोक्सान अनुमान गर्दा हामीले ग्राहकहरूबाट पूर्वनिर्धारित रूपमा लिइएको ऐतिहासिक घाटा दरको अतिरिक्त अपेक्षित घाटा दरमा दस प्रतिशतसम्म समग्र आर्थिक समायोजन समावेश गरिएको छ। फलस्वरूप, जोखिम र अनिश्चितताहरू प्रतिबिम्बित गर्न Expected Credit Loss को लागि व्यबस्था (provision) बढाइएको छ। भविष्यमा बहुत आर्थिक अनुमानहरू परिवर्तन भएमा कम्पनीले आगामी वर्षहरूको लागि गरेको Expected Credit Loss को व्यवस्थामा प्रभाव पर्न सक्छ।

	रुपैयामा	
व्यावसायी प्राप्यहरू	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
कूल आसामी बांकी तथा अन्य अन्य प्राप्तीयोग्य		
वायरलेस	५५०,३७७,३८६	९०४,९४७,२९१
आधारभुत टेलिफोन	१,१५४,९९८,७३१	१,६०६,४५६,६७३
अन्तर्राष्ट्रीय अन्तरआबद्दता	१,४७९,६९३,०००	१,२८३,८२६,८५९
अन्तर्राष्ट्रीय अन्तरआबद्दता	४९९,६७९,९०८	३१५,२७५,३३७
करार सम्पत्ती	१५६,२२८,७८०	१५८,८१०,३१८
जम्मा	३,७६०,८८९,००५	४,२६९,३१६,४७८
अपेक्षित उधारो नोक्सानी		
वायरलेस	३४०,६५३,८४४	४७३,३७३,९९१
आधारभुत टेलिफोन	७८४,७४४,७२४	८९१,४५२,२३२
अन्तर्राष्ट्रीय अन्तरआबद्दता	१९३,०९६,२९५	१९८,४९०,६३२
अन्तर्राष्ट्रीय अन्तरआबद्दता	२६९,२२९,९२५	३१५,१२८,११६
करार सम्पत्ती	८५,९२५,८२९	६९,९३८,४२६
जम्मा	१,६७३,६४१,८१७	१,९४८,३८३,३१७
खूद आसामी बांकी Net of impairment		
वायरलेस	२०९,७२३,५४२	४३१,५७३,३००
आधारभुत टेलिफोन	३७०,२५४,००७	७५,००४,४४१
अन्तर्राष्ट्रीय अन्तरआबद्दता	१,२८६,५१६,७०५	१,०८५,३३८,२२७
राष्ट्रीय अन्तरआबद्दता	१५०,४४९,९८३	१४७,२२१
करार सम्पत्ती	७०,३०२,९५१	८८,८७९,८९२
जम्मा	२,०८७,२४७,९८८	२,३२०,९३३,०८०

१०.१.५ मुद्दती निक्षेप र ऋणपत्रमा लगानी:

लेखा निती

कम्पनीले ऋणपत्र, मुद्दती निक्षेपमा भएको लगानीलाई सुरुमा वास्तविक मूल्यमा र पछि प्रभावि व्याजदरको प्रयोग गरी परिशोधित लगातमा लेखाङ्कन गर्दछ। कम्पनीले यी लगानीहरू परिपक्व अवधिसम्म राख्ने गरेको छ। कम्पनीको व्यावसायिक स्वरूप हेर्दा यस्ता लगानीहरूमा साँचा र व्याज प्राप्त गर्ने उद्देश्य मात्र देखिन्छ।

मुद्रती निक्षेप:

बैंकहरूमा गरिएको मुद्रती निक्षेपहरू र ऋणपत्र लगानीहरू निश्चित कुपन ब्याज दरमा गरिएको हुन्छ र प्रभावि व्याजदरको प्रयोग गरी परिशोधित लागतमा लेखाङ्कन गरिन्छ। कम्पनीको व्यावसायिक स्वरूप हेदा यी वित्तीय सम्पत्तिहरूबाट कम्पनीले अन्य कुनै लागत वा प्रिमियम/छुटहरू बाहेक केवल अनुबंधात्मक नगद प्रवाहहरू मात्र प्राप्त गर्दछ। तसर्थ, अन्तरानिहित कुपन दरलाई नै सबै मुद्रती निक्षेप र ऋणपत्रमा लगानीका लागि प्रभावि व्याजको रूपमा लिइन्छ। निक्षेपको परिपक्व अवधिको आधारमा यी वित्तीय सम्पत्तिहरूलाई चालू सम्पत्तिहरूको रूपमा वर्गीकृत गरिएको छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू :

कम्पनीले नेपालका सरकारी तथा 'क' वर्गका वाणिज्य बैंकहरूको ऋणपत्रमा मात्र लगानी गर्दछ भने मुद्रती निक्षेप लगानी 'क' वर्गका वाणिज्य बैंकहरू तथा "ख" वर्गका राष्ट्रियस्तरका बिकास बैंकहरूमा गर्दछ। यी बैंकहरू नेपालको केन्द्रीय बैंकको नियमन तथा निगरानीमा रहेका छन्। त्यसकारण, यी उपकरणहरूमा गरिएको लगानी पुनः प्राप्ति नहुने जोखिम न्यून रहेको छ। यसको अतिरिक्त कुनै अन्य वृद्धिशील लागतहरू नभएको अवस्थामा यी उपकरणहरूमा निहित ब्याज दर, ऋण जोखिम र Time Value of Money समायोजित प्रभावि व्याजदर हो।

	३१ अषाढ २०८०	३२ अषाढ २०८१	रूपैयामा
सरकारी तथा संस्थागत ऋणपत्र			
नेपाल राष्ट्र बैंकबाट "क" वर्गको इजाजत प्राप्त वाणिज्य बैंकहरू सामूहिक लगानी कोष	३,४८४,२३९,०००	२,८५४,२९२,०००	
वाणिज्य बैंकहरू संग अवधि निक्षेप	१३०,०००,०००	-	
लगानीमा भएको परिवर्तन	(२,०९०,०००)	-	
खुद लगानी	१२७,९९०,०००		
मुद्रती निक्षेपमा लगानी		-	
बैदेशिक मुद्रा (US\$)	९,०५०,७३०,०००	८,९२५,७००,०००	
नेपाली मुद्रा	४३,८६०,०००,०००	४३,८६०,०००,०००	
	५६,५२२,९५९,०००	५५,९३९,९९२,०००	
चालू	५२,९९०,७३०,०००	५२,२८५,७००,०००	
गैर चालू	३,६९२,२२९,०००	२,८५४,२९२,०००	
जम्मा	५६,५२२,९५९,०००	५५,९३९,९९२,०००	

१०.१.६ ऋण लगानी

कम्पनीले ऋण लगानीलाई सुरुमा वास्तविक मूल्यमा र पछि परिशोधित लागतमा प्रभावि व्याजदर को प्रयोग गरी लेखाङ्कन गर्दछ। कम्पनीले यी लगानीहरू परिपक्व अबिधसम्म कायम राख्दछ। साँवा र ब्याज प्राप्त गर्ने मात्र यी लगानीहरूको व्यावसायिक उद्देश्य हो।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू:

अपर तामाकोशी हाइड्रोपावर लिमिटेडलाई प्रदान गरिएको कर्जा लगानीको ब्याज र सेवा शुल्क रकमलाई ऋण सम्भौता अनुसार पूँजीकरण गरिएको छ। कुल बक्यौतामा शुरू मौज्दात, वर्षको अतिरिक्त कर्जा लगानी र वर्षको अन्त्यमा पूँजीकृत ब्याज र सेवा शुल्क सहितको रकम समावेश छ।

अपर तामाकोशी हाइड्रोपावरको ऋण लगानीमा

Expected Credit Loss (ECL):

इम्पेयरमेन्ट:

यी लगानीहरू परिशोधित लागतमा लेखाङ्कन भएको ऋण लगानीहरूमा न्यून जोखिम भएको अनुमान गरिएको छ। त्यसैले १२ महिनाको Expected Credit Loss लाई आधार मानी इम्पेयरमेन्ट निर्धारण गरिएको छ।

त्यारव्यात्मक टिप्पणीहरू:

४५६ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजना (UTKHEP) लाई नेपाल विद्युत प्राधिकरणको कर्पोरेट ग्यारेन्टी सहितको ऋणको रूपमा विकास गर्ने माथिल्लो तामाकोशी हाइड्रोपावर लिमिटेडमा ऋण लगानी गरिएको हो। माथिल्लो तामाकोशी हाइड्रोपावर लिमिटेडको हाल स्वामित्वमा रहेको र भविष्यमा स्वामित्वमा रहने जग्गा, सम्पति, प्लान्ट र उपकरण नेपाल दूरसंचार कम्पनी लिमिटेड, नागरिक लगानी कोष र राष्ट्रिय बीमा संस्थानको नाममा धितो राखेर ऋण लिएको छ। यी संस्थाहरूको ऋण लगानीको पुनःप्राप्ति परियोजनाको सुरुवातमा सम्पन्न भएको विद्युत खरिद सम्भौता (पीपीए) अन्तर्गत नेपाल विद्युत प्राधिकरणलाई ऊर्जा बिक्रीबाट प्राप्त हुने नगद प्रवाहबाट सुरक्षित हुन्छ। आयोजनाले २०७८ भाद्र २५ गतेबाट पूर्ण रूपमा व्यावसायिक सञ्चालन सुरु गरेको र आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को पहिलो त्रैमासिकको अन्तरिम वित्तीय प्रतिवेदनमा सकारात्मक नगद प्रवाह रहेको छ।

उपर्युक्त कारणहरूले गर्दा माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजनामा गरिएको ऋण लगानीमा हुन सक्ने ऋण जोखिम प्रारम्भ देखि खासै वृद्धि भएको छैन। त्यसैले १२ महिनाको Expected Credit Loss लाई आधार मानेर Impairment निर्धारण गरिएको छ। कम्पनीले ऋण लगानीको परिशोधित लागतमा ५% Expected Credit Loss (ECL) उपलब्ध गराएको छ।

	रुपैयामा
३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
माथिल्लो तामाकोशी हाइड्रोपावर लिमिटेड मा ऋण लगानी	१४,५२०,५२०,९३९
अपेक्षित क्रेडिट नोक्सानी	(७३३,३८९,५५३)
खुद लगानी	१३,७८७,१३९,३८६
	१३,९३४,४०९,५०७

१०.१.७ नगद र नगद सरह

लेखा नीति

नगद र नगद सरहका सम्पत्तिहरूमा शुरुमा वास्तविक मूल्यमा र पछि नाफा वा नोक्सान मार्फत वास्तविक मूल्य मा लेखाङ्कन गरी मौज्दात मूल्यमा प्रस्तुत गरिएका छ। नगद र नगद सरहको मौज्दात रकम तिनीहरूको वास्तविक मूल्य समान छ।

	रुपैयामा
३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
बैंक मौज्दात	
ब्याज आर्जन हुने	५,४९०,१२३,१०२
ब्याज आर्जन नहुने	-
नगद मौज्दात	४,२२८
	८९,८३०
नगद वा नगद सरहमा सटही दर परिवर्तनको प्रभाव	५,४९०,१२७,३३०
जम्मा	५,४९०,१२७,३३०
	८९,८३०

नगद र नगद सरहको परिपक्व अवधि तीन महिना भन्दा कम छ जसले कम्पनीलाई अल्पकालीन तरलता आवश्यकताहरू पूरा गर्न सक्षम बनाउँछ। कम्पनीको अधिकांश नगद र नगद सरहका सम्पत्तिहरूमा वाणिज्य बैंकहरूसँग ब्याज प्राप्त हुने गरी गरिएका कल निक्षेपहरू समावेश छन् जसमा मूल्य परिवर्तनको जोखिम नगण्य रहेको छ। यसमा नगद मौज्दात र चेक समेत समावेश छन्।

नगद र नगद सरहको रूपमा बैंकहरूमा रहेको विदेशी मुद्राको मौज्दातलाई विवरण प्रस्तुत गरिएको वर्षको अन्तिम विनिमय दरहरूको आधारमा कम्पनीको कारोबार मुद्रामा रूपान्तरण गरी हुन आउने विदेशी विनिमय लाभ र हानीलाई नाफा वा नोक्सान खातामा लेखाङ्कन गरिएको छ।

नगद र बैंक ब्यालेन्समा पैसाको समय मूल्य र मुद्रास्फीति अवमूल्यनको जोखिम रहन्छ जुन जोखिम बैंक निक्षेपहरूबाट प्राप्त ब्याजबाट मात्र पूर्ण रूपमा पूर्ति गर्न सकिन्दैन।

१०.२ वित्तीय दायित्वहरू

(i) वर्गीकरण

कम्पनीले निम्नानुसारका बाहेकका सबै वित्तीय दायित्वहरूलाई पछि परिशोधित लागतमा मापन गर्ने गरी वर्गीकरण गरेको छ :

- वास्तविक मूल्यमा नाफा वा नोक्सानमा भार पारिएका वित्तीय दायित्वहरू। त्यस्ता दायित्वहरू तथा दायित्वका डेरिभेटिभरू समेत पछि वास्तविक मूल्यमा मापन गरिनेछ।
- वित्तीय म्यारेन्टी करारहरू

वित्तीय दायित्व प्रभावि व्याजदरको प्रयोग गरी परिशोधित लागतमा लेखाङ्कन गरिएको छ। कम्पनीले भविष्यको भूक्तानी र परिशोधित लागतको गणनाको लागि छुट दरलाई आधार लिएको छ। प्रभावि व्याजको रकमलाई नाफा वा नोक्सानमा देखाइएको छ।

(ii) मापन

सबै वित्तीय दायित्वहरू तिनीहरूको शुरुवाती लेखाङ्कन वास्तविक मूल्यमा गरिएको छ भने पछिको मापन वित्तीय दायित्वहरूको वर्गीकरणमा निर्भर गर्दछ।

(iii) वित्तीय दायित्वको अमान्यता

वित्तीय दायित्वहरूसमाप्त वा रद्द गर्दा वा म्याद सकिएको अवस्थामा अमान्य गरिन्छ। विद्यमान वित्तीय दायित्वलाई एउटै ऋणदाताबाट फरक सर्तहरूमा प्रतिस्थापन गरिन्छ, वा सर्तहरू प्रयाप्त रूपमा परिमार्जन गरिन्छ भने यस्तो सटृपट्टा वा परि मार्जनलाई दायित्व मानी विद्यमान वित्तीय दायित्वलाई अमान्य गरिन्छ। नयाँ दायित्व र सम्बन्धित शीर्षकको फरक रकमलाई नाफा वा नोक्सानको विवरणमा उल्लेख गरिन्छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू :

कम्पनीको वित्तीय दायित्वहरू प्रभावि व्याजदरको प्रयोग गरी परिशोधित लागतमा प्रस्तुत गरिएको छ।

वित्तीय दायित्वहरू (आ.व. २०७९।८०)	FVtPL	परिसोधित लागत	रूपैयामा
जम्मा			जम्मा
ग्राहक धरौटी		५८,७२७,१२४	५८,७२७,१२४
GSM लाईसेन्स नवीकरण शुल्क		-	-
चालू दायित्वहरू	१२,८९२,४२३,३८४	१२,८९२,४२३,३८४	
व्यावसायीक भूक्तानी योग्य	२,६६५,५००,८६४	२,६६५,५००,८६४	
जम्मा	१५,६१६,६५१,३७२	१५,६१६,६५१,३७२	

वित्तीय दायित्वहरू (आ.व. २०७९।८०)	FVtPL	परिसोधित लागत	रूपैयामा
जम्मा			जम्मा
ग्राहक धरौटी	६२,५८८,७७३	६२,५८८,७७३	
GSM लाईसेन्स नवीकरण शुल्क	३,६६८,७०३,७०४	३,६६८,७०३,७०४	
चालू दायित्वहरू	१४,२४४,८६२,१४६	१४,२४४,८६२,१४६	
व्यावसायीक भूक्तानीयोग्य	१,९५७,८२८,०२४	१,९५७,८२८,०२४	
जम्मा	१९,९३३,९८२,६४७	१९,९३३,९८२,६४७	

१०.२.१ ग्राहक धरौटी

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू:

ग्राहक धरौटी भन्नाले कम्पनीका नीरि बमोजिम ग्राहकहरूलाई प्रदान गरिने सेवाहरूको लागि लिइने धरौटी हुन् जसमा ग्राहकहरूले उपलब्ध गराइएका सेवाहरूको लागि प्रदान गरिने क्रेडिट सीमा र प्राप्त ग्राहक धरौटी समावेश हुन्छन्। कम्पनीले धरौटीमा ३ प्रतिशत मात्र व्याज भुक्तानी गर्दछ। त्यस्ता धरौटीमा स्वीकृत मापदण्ड अनुसार लाने व्याजलाई वित्तीय लागतको रूपमा नाफा वा

नोक्सानको विवरणमा उल्लेख गरिन्छ।

रूपैयामा

ग्राहक धरौटी

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
ग्राहक धरौटी	५८,७२७,१२४	६२,५८८,७७३
जम्मा	५८,७२७,१२४	६२,५८८,७७३

सामान्यतया ग्राहकहरुद्वारा सेवा बन्द गरे पश्चात केवल न्यूनतम धरौटी रकम फिर्ता गरिन्छ। धरौटीको सम्भावित भविष्यको भूक्तानी अनुमान गर्न नसकिने हुँदा सम्पूर्ण ग्राहक धरौटीलाई गैर-चालू धरौटीमा वर्गीकृत गरी लेखाङ्कन गरिएको छ।

ग्राहक धरौटीको रूपमा रहेको रु. १,९८७,१२९,६७० रकमलाई आ.व. २०७८/७९ को अवधिमा अग्रिम भुक्तानीमा रु. १,९७३,०५४,७५० तथा अन्य दायित्वमा रु. १४,०७४,९२१ समायोजन गरिएको छ। आ.व. २०७८/७९ मा नेपाल लेखामान १० अनुसार “विवरण मिति पछिको घटना” मा देखाइएको छ।

१०.२.२ जीएसएन लाइसेन्स नवीकरण शुल्कको दायित्व

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरु :

जी. एस. एम. लाइसेन्स दोस्रो नवीकरण दायित्व

कम्पनीको जीएसएम लाइसेन्सको दोस्रो नवीकरण शुल्क वापत रु. २० अर्ब (पहिले नै भूक्तानी गरेको रकम रु १८ करोड ९० लाख कद्वा गरी बाँकी रकम) तिरुपर्ने दायित्व थियो। तर, नेपाल सरकारले दोस्रो नवीकरण शुल्कको बाँकी रकम रु ३,९६२,२००,००० प्रति किस्ताको दरले पाँच वर्षमा तिरुपर्ने गरी समय निर्धारण गरेको छ। नवीकरण शुल्कको दायित्वलाई प्रभावि व्याजदरको प्रयोग गरी परिशोधित लागतमा लेखाङ्कन गरिएको छ। कम्पनीले भविष्यको भूक्तानी र परिशोधित लागतको गणनाको लागि ८५ छुट दर प्रयोग गरेको छ। प्रभावि व्याज रकमलाई नाफा वा नोक्सानमा प्रस्तुत गरिएको छ।

रूपैयामा

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
कुल रकम	३,९६२,२००,०००	(२९३,४९६,२९६)
डिस्काउन्ट	३,६६८,७०३,७०४	-

रूपैयामा

चालू अंश	३,६६८,७०३,७०४
गैर चालू अंश	-
जम्मा जी.एस.एम.नवीकरण दस्तुर दायित्व	३,६६८,७०३,७०४

१०.२.३ व्यावसायिक भूक्तानी बाटकी

व्यावसायिक भूक्तानीले आर्थिक बर्षको अन्त्य हुनु अघि अन्तरआबद्द दूरसञ्चार सेवाप्रदायकबाट प्राप्त सेवाहरू वापतको भूक्तानी हुन बाँकी दायित्वहरूको प्रतिनिधित्व गर्दछ। प्रतिवेदन अवधि पछि १२ महिना भित्र भुक्तानि बाँकी भएसम्म व्यापार भुक्तान यो ग्यहरूलाई चालू दायित्वको रूपमा वर्गीकृत गरिन्छ। अन्यथा, तिनीहरू गैर-चालू दायित्वहरूको रूपमा प्रस्तुत हुन्छन्। व्यापारिक भूक्तानी बाँकीहरू सुरुमा वास्तविक मूल्यमा पहिचान गरिन्छ र पछि प्रभावि व्याजदर प्रयोग गरेर परिशोधित लागतमा मापन गरिन्छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरु

रूपैयामा

व्यापारिक भूक्तनीयोग्य	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
व्यान्डविथ सेवाको लागि भुक्तान योग्य	२,३५८,०९२,५२२	१,५४०,४५२,८३८
इन्टरकेनेक्शन सेवाको लागि भुक्तान योग्य	३०७,४०८,३४२	४९७,३७५,१८६
जम्मा	२,६६५,५००,८६४	१,९५७,८२८,०२४

१०.२.८ चालू दायित्व

चालू दायित्व र अन्य भुक्तानीहरू लागतमा लेखाङ्कन गरिएका छन् । उनीहरूलाई व्यावसायको सामान्य अबधि १२ महिना भित्रमा राफसाफ गर्ने अपेक्षा गरिएको छ । यसमा बाँकी रकमले परिशोधित लागतलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ ।

व्याख्यात्मक टिप्पणीहरू :

रूपैयामा

चालू दायित्वहरू

	कम्पनी	
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
आपुर्तिकर्ताहरू	११,४००,६२३,२७३	१०,७५३,७६२,४९४
अग्रिम कायरआयसंग सम्बन्धित	१,२३६,२५०,४२८	३,३८७,७७७,३१०
अन्य दायित्वहरू	२५५,५४९,६८३	१०३,३२२,३४२
जम्मा	१२,८९२,४२३,३८४	१४,२४४,८६२,१४६

१०.३ वित्तीय उपकरणहरूको समायोजनः

वित्तीय सम्पति र वित्तीय दायित्वहरू समायोजन गरी खुद रकम वित्तीय अवस्थाको विवरणमा प्रस्तुत गरिएको छ । यदि रकम समायोजन गर्न कार्यान्वयनयोग्य अधिकार छ भने साथै खुद रकम फरफारक गर्ने मनसाय छ भने सम्पत्ति प्राप्त तथा दायित्व भुक्तानी एकै साथ खुद रकममा गरिन्छ ।

१०.४ वित्तीय जमानत सम्भौताहरूः

वित्तीय जमानत सम्भौताहरू जमानत जारी भएको समयमा वित्तीय दायित्वको रूपमा मान्यता प्राप्त गर्दछन् । दायित्व सुरुमा वास्तविक मूल्यमा मापन गरिन्छ । वित्तीय जमानत सम्भौताको वास्तविक मूल्य, ऋण उपकरण अन्तर्गत आवश्यक खुद करार अनुसारको नगद प्रवाह र जमानत बिना आवश्यक हुने खुद करार अनुसारको नगद प्रवाह बीचको भिन्नताको वर्तमान मूल्य हो । वर्तमान मूल्य जोखिम मूक्त व्याज दर प्रयोग गरेर गणना गरिन्छ ।

प्रत्येक पछिल्ला प्रतिवेदन अवधिको अन्त्यमा वित्तीय जमानतहरू निम्न अवस्था मध्येको उच्च रकममा मापन गरिन्छः

- नोक्सानी वापतको व्यवस्थाको रकम र
- उपयुक्त भएसम्म सुरुमा पहिचान गरिएको रकमबाट संचयी परिशोधन घटाई

प्रत्येक पछिको प्रतिवेदन अवधिमा नोक्सान वापत व्यवस्था रकम प्रारम्भमा १२ महिनाको भृत्यभातभम ऋचभमष्टीयकक बराबर हुन्छ । यद्यपि, ऋणीले सम्भौतामा पूर्वीनिर्धारित सर्तहरूको पालना गर्न नसक्ने जोखिममा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ भने यस्तो गणना Lifetime Expected Credit Loss बराबर हुन्छ ।

वित्तीय जमानत सम्भौताको लागि Expected Credit Loss भनेको नगद प्रवाहको लागि विशिष्ट जोखिमहरूद्वारा समायोजित नगद कमी हो ।

नगद अभावहरू निम्न बीचको भिन्नता हो-

- क्रेडिट हानिका धारकलाई क्षतिपूर्ति गर्न अपेक्षित भुक्तानहरू र
- कुनै पनि रकम जुन एक संस्थाले धारक, ऋणी वा अन्य कुनै पक्षबाट प्राप्त गर्ने अपेक्षा गर्दछ

व्याख्यात्मक टिप्पणीहरूः

कम्पनीले त्रिशूली ३ बी जलविद्युत परियोजनाको ऋणका लागि नबिल बैंक लिमिटेडलाई संस्थागत जमानत दिएको तथा आफ्नो एसोसिएट् कम्पनी त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेडको इक्विटी शेयर रोक्का गरेको छ ।

१०.५ वित्तीय जोखिम व्यवस्थापन

कम्पनीको व्यापार गतिविधिहरूले विभिन्न वित्तीय जोखिमहरू निम्त्याउँछ : क्रेडिट जोखिम, तरलता जोखिम, बजार जोखिम (विदेशी मुद्रा जोखिम, व्याज जोखिम) जसको कारणले कम्पनीको वित्तीय उपकरणहरूको वास्तविक मूल्यलाई प्रतिकुल असर पार्न सक्छ । जोखिम व्यवस्थापन अप्रत्याशित वित्तीय हानिमा केन्द्रीत हुन्छ र कम्पनीको कार्यसम्पादनमा पर्न सक्ने सम्भावित

प्रतिकुल प्रभावलाई कम गर्न खोज्दछ ।

कम्पनीको जोखिम व्यवस्थापनको कार्यान्वयन र निरीक्षण गर्न कम्पनीको सञ्चालक समिति र उच्च व्यवस्थापनको मूल्य जिम्मेवारी रहन्छ । कम्पनीले सामना गर्ने जोखिमहरू पहिचान गर्न, विश्लेषण गर्न, उपयुक्त जोखिम सीमा र नियन्त्रणहरू निर्धारण गर्न, जोखिमहरू र सीमाहरूको पालनाको अनुगमन गर्न जोखिम व्यवस्थापन नीतिहरू तर्जुमा गरिन्छ ।

जोखिम व्यवस्थापन नीति, अभ्यास र प्रणालीहरू, बजार अवस्था र कम्पनीका गतिविधिहरूमा हुने परिवर्तनहरू प्रतिविम्बित गर्न नियमित रूपमा समीक्षा गरिन्छ । कम्पनीको व्यवस्थापनद्वारा कम्पनीको वित्तीय जोखिमयुक्त गतिविधिहरूलाई उपयुक्त अभ्यास र प्रक्रियाहरू अबलम्बन गरी कम्पनीको उद्देश्यहरू अनुसार पहिचान, मापन र व्यवस्थापन हुन्छ भने प्रत्याभूति दिन जोखिमहरूको व्यवस्थापन गरिन्छ ।

ऋण जोखिम :

ऋण जोखिम भनेको दोश्रो पक्षबाट वित्तीय उपकरणहरूमा उत्पन्न हुने वित्तीय नोक्सानको जोखिम हो । यदि पक्षले सम्भौताका सर्तहरू वा दायित्वहरू अनुसार ऋण चुक्ता गर्न वा सेवा दिन असफल भयो भने ऋण जोखिम उत्पन्न हुन्छ । क्रेडिट जोखिमले डिफल्टको प्रत्यक्ष जोखिम र ऋण लिन सक्ने योग्यतामा हासको साथै ऋण केन्द्रीत जोखिमलाई समेत जनाउँछ ।

मूल्यतया क्रेडिट जोखिमको केन्द्रीकृतताको अधीनमा रहने वित्तीय उपकरणहरूमा ऋण उपकरणहरूमा लगानी, व्यापारिक प्राप्य, मुद्रती निक्षेप, अग्रिम भुक्तानी, अन्य प्राप्य र कर्मचारीहरूलाई दिइएको ऋण समावेश हुन्छन् । बैंकहरूमा रहेको मुद्रती निक्षेपहरूले उल्लेख्य क्रेडिट जोखिमलाई बढाउछ ।

कम्पनीको ऋण जोखिम मूल्यतया वित्तीय साधनमा संलग्न दोश्रो पक्षको प्रकृति अनुसार फरक हुन्छ । व्यावसायीक प्राप्यहरूको जोखिम नियन्त्रणको उद्देश्यका लागि, प्रत्येक ग्राहकको क्रेडिट सीमा र निक्षेपहरू स्थापना गरिन्छ, जसमा क्रेडिट सीमाले एक बिल चक्रको लागि अधिकतम रकमको प्रतिनिधित्व गर्दछ । कर्जा लगानीका लागि हाल र भविष्यमा स्वामित्व हुने प्लान्ट तथा उपकरण धितो राखी संस्थागत यारेन्टी लिइएको छ ।

तरलता जोखिम

तरलता जोखिम भनेको अस्वीकार्य नोक्सान नगरिकन कम्पनीले आफ्नो वित्तीय दायित्वहरू पूरा गर्न सक्षम नहुने अवस्था हो । तरलता जोखिम व्यवस्थापनको उद्देश्य पर्याप्त तरलता कायम राख्नु र आवश्यकता अनुसार प्रयोगको लागि कोष उपलब्ध छ भनी सुनिश्चित गर्नु हो । कम्पनीले अस्वीकार्य हानिको सामना नगरी सबै दायित्वहरू पूरा गर्न पर्याप्त तरलता सुनिश्चित गर्न तर लाता व्यवस्थापन गर्दछ । कार्यशील पूँजी र ऋण प्रतिबद्धता सहितका अन्य परिचालन आवश्यकताहरू पूरा गर्न छुट्याइएको रकम बाहेक लगानीमा प्रतिफल अधिकतम वनाउन कुनै पनि छोटो अवधिको बचतलाई नगद र नगद सरह (आवश्यक हदसम्म) को रूपमा राखिन्छ र कुनै पनि अतिरिक्त व्याज वहन गर्ने आवधिक निक्षेपहरूमा लगानी गरिन्छ ।

बजार जोखिम:

बजार जोखिम भनेको बजार मूल्यमा हुने परिवर्तनसँग सम्बन्धित जोखिम हो, जस्तै व्याजदर, विदेशी विनिमय दर र अन्य आर्थिक परिदृश्यहरू आदि । बजार जोखिम व्यवस्थापनको उद्देश्य स्वीकार्य मापदण्डहरू भित्र रही बजार जोखिम व्यवस्थापन र नियन्त्रण गर्नु हो ।

i) व्याज दर जोखिम

व्याजदर जोखिम भनेको बजार व्याज दरमा भएको परिवर्तनको कारणले वित्तीय साधनको वास्तविक मूल्य वा भविष्यको नगद प्रवाहमा उतारचढाव हुने जोखिम हो । बजार दरहरूमा कुनै पनि गतिविधिले कम्पनीको नगद प्रवाह र लागतहरूमा प्रभाव पार्न सक्छ ।

कम्पनीले व्याजदरको उतारचढावको परिणाम स्वरूप वित्तीय प्रभाव कम गर्न व्याजदर जोखिम व्यवस्थापन गर्दछ । कम्पनीले

लगानीको अनुगमन गर्न र लगानी विविधीकरण प्रयासलाई सहजीकरण गर्न नीति तथा कार्यविधि बनाएको छ।

कम्पनीसंग नगद र नगद सरह, मुद्दती निक्षेप, ऋण लगानी र ऋणपत्रमा लगानी जस्ता परिवर्तनशील ब्याज दर वहन गर्ने सम्पत्तिहरू छन्। कम्पनीको ब्याजदर जोखिम मूल्यतया वित्तीय सम्पत्तिसँग सम्बन्धित छ।

ii) विदेशी मुद्रा जोखिम:

कम्पनीले आफ्नो संचालन मुद्रा NPR बाहेक अन्य मुद्रामा कारोबारहरू गर्दा विदेशी मुद्रा जोखिम रहन्छ। मुद्रा जोखिमहरू बढाउने दुई प्रमुख मुद्राहरू यूएसडलर (USD) र यूरो (EURO) हुन्। यद्यपि, कम्पनीले त्यस्ता जोखिमहरूलाई कम गर्न कुनै पनि Forward Contracts गरेको छैन। विदेशी मुद्रा मूल्यमा हुने परिवर्तनहरूले कम्पनीको अन्तरआवद्धता लेनदेनहरू, USD मुद्दती निक्षेप, वस्तुहरूको आयात, प्लान्ट तथा उपकरण र सेवाहरू सम्बन्धी कारोबारहरूलाई प्रभाव पार्दछ।

कम्पनीले विनियम दरमा भएका परिवर्तनहरूलाई प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थापन गर्न बजारको आर्थिक गतिविधि र बजारमा मुद्राको उतार-चढावलाई नजिकबाट निगरानी गर्दछ।

११. व्यवस्थाहरू

लेखा नीति

विगतका घटनाहरूको परिणाम स्वरूप सिर्जना भएका कम्पनीका वर्तमान कानूनी वा श्रृजित दायित्वहरूलाई व्यवस्थाको रूपमा लेखाङ्कन गरिन्छ। यस्ता दायित्वहरूलाई बहिर्गमित स्रोतहरूबाट प्राप्त आर्थिक लाभबाट फरफारक गर्न सम्भव हुनुको साथै विश्वसनीय रूपमा दायित्वको रकम अनुमान गर्न सकिन्छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू:

व्यवस्थाहरू भनेको भूक्तानी समय तथा रकमको अनिश्चितता भएको दायित्वको रकम हो। यसको भूक्तानीमा कम्पनीको कानूनी तथा श्रृजित दायित्व (constructive obligation) हुने गर्दछ। व्यवस्थाहरूको गणना कानूनी प्रावधान तथा कम्पनीको विनियमावलीअनुसार गरिन्छ। यसको भूक्तानी समय तथा रकमको लागि थप स्वीकृति आवश्यक पर्नसक्छ। कम्पनीले यी दायित्वहरू १२ महिनाको अवधिमा राफसाफ हुने अनुमान गरेको छ, तसर्थ यसमा कुनै डिस्काउन्ट गरिएको छैन। यसको बाँकी मूल्यले यसको परिशोधित लागतको प्रतिनिधित्व गर्दछ।

व्यवस्थाको रकम लेखाङ्कन यी दायित्व राफसाफ गर्न प्रतिवेदन मितिमा आवश्यक पर्ने व्यय रकम व्यवस्थापनको उत्तम अनुमानमा आधारित छ। व्यवस्थापनले व्यवस्था रकमलाई प्रत्येक प्रतिवेदन मितिमा पुनरावलोकन गर्ने गर्दछ र उत्तम अनुमान प्रस्तुत गर्न समायोजन समेत गर्ने गर्दछ। यदि दायित्व राफसाफ गर्न कुनै वित्तीय श्रोतहरूको हस्तान्तरण आवश्यक नपर्ने अवस्था आएमा व्यवस्थालाई उल्ट्याउने गरिन्छ।

रूपैयामा

व्यवस्थाहरू

	३१ अष्टाढ २०८०	३२ अष्टाढ २०८१
GSM नविकरण दस्तुरको व्यवस्था	१६,७२३,२८७,६७९	१२,७२३,२८७,६७९
खर्च को प्रावधान	४९,९२९,५९९	
जम्मा	१६,७६४,४९७,९९०	१२,७२३,२८७,६७९

२०८६/०१/२८ मा बाँकी रहेको GSM लाइसेन्सको तेस्रो नवीकरण शुल्क अझै अनिश्चित रहेको छ र स्पष्ट हुन बाँकी छ। कम्पनीले आर्थिक वर्ष २०८५/८६ मा रु. १८ करोड ९० लाख रुपैयाँ भुक्तानी गरी लाइसेन्स नवीकरण गरेको थियो। विगतको दायित्वका आधारमा चालू आर्थिक वर्षको व्यवस्था (Provision) गरिएको छ।

१२. सम्पति र दायित्वहरूको वास्तविक मूल्य मापन

नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान १३ अनुसार कम्पनीले आफ्नो सम्पति तथा दायित्वहरूलाई वास्तविक मूल्य प्रयोग गरी तीन तहहरूमा विभाजन गरेको छ। सम्पति तथा दायित्व जसलाई तह १ मा वर्गीकरण गरिएको छ, त्यसलाई Quoted Market Price को आधारमा मूल्याङ्कन गरिएको छ र त्यसकारण वास्तविक मूल्य निर्धारणमा न्यून अनुमानको प्रयोग गरिएको छ। तर सम्पति तथा दायित्वको वास्तविक मूल्य तह २ तथा तह ३ मा निर्धारण गरिएको खण्डमा नगद प्रवाहलाई डिस्काउन्टिङ गरी विश्लेषण वा अन्य मूल्याङ्कन मोडेलबाट मूल्याङ्कन गरिएको छ। यस लगायत सुरक्षण नभएको सम्पतिमा बजारको अभ्यास अनुसार कम्पनीले क्रेडिट, डेबिट तथा कोष मूल्याङ्कन समायोजन गरी सहि मूल्य निर्धारण गर्ने गरेको छ। यी समायोजनको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

यी मूल्याङ्कन विधिमा सम्पति वा दायित्व निर्धारणको जटिलता तथा बजार निरीक्षण सूचनाको उपलब्धताको समेत विचार गरी व्यवस्थापनको निर्णय तथा अनुमानहरू समावेश गरिन्छ। तह २ को सम्पति तथा दायित्वहरूको मूल्याङ्कन विधिमा बजार निरीक्षण सूचनालाई Input को रूपमा प्रयोग गरिन्छ। तह ३ को सम्पति तथा दायित्वमा सम्पति तथा दायित्वको मूल्याङ्कनले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने तर अवलोकनयोग्य बजार सूचनाको आधार नभएको कम्तीमा एउटा Input रहन्छ। तह ३ को सम्पति तथा दायित्वमा प्रयोग गर्ने उपयुक्त पूर्वधारणा निर्धारणको लागि व्यवस्थापनको उल्लेख्य निर्णय आवश्यकता पर्दछ। कम्पनीको तह ३ को सम्पति तथा दायित्वको विवरण तथा सो को मूल्याङ्कनको संवेदनशिलता लगायत सम्भावित विकल्प पूर्वधारणा प्रयोग गरी वास्तविक मूल्य निर्धारण गर्दाको प्रभाव लागू भएको ठाँउमा खुलाइएको छ।

१२.१ वित्तीय सम्पति र दायित्वहरूको मूल्य निर्धारण

सम्पति तथा दायित्वहरूलाई वास्तविक मूल्य वा जसको लागि वास्तविक मूल्य खुलाइएको छ, त्यसलाई संख्या तथा प्रयोग गरिएको सूचनाको विश्वसनीयताको आधारमा वास्तविक मूल्य निर्धारणको लागि ३ तहहरूमा वर्गीकरण गरिएको छ।

तह १

तह १ वास्तविक मूल्य मापनहरू सक्रिय बजारबाट समान सम्पति वा दायित्वहरूको प्राप्त असमायोजित Quoted Price को आधारमा निकालिएको छ। तह १ मा वर्गीकरण गरिएको सम्पत्तिहरू विशेष गरी साधारण शेयर, ट्रेजरी विलहरू तथा नेपाल सरकार बाट जारी गरिएको धितोपत्रहरू छन्।

तह २

तह २ मूल्याङ्कन जसका लागि आवश्यक Quoted Price बजार मूल्यहरू उपलब्ध छैन। उदाहरणको लागि कुनै उपकरणको विनियम हुने बजारलाई सक्रिय मानिएको छैन वा वास्तविक मूल्य निर्धारण गर्ने मूल्याङ्कन विधिलाई मानिएको छैन र यी विधिहरूले प्रयोग गर्ने Input प्रमुख गरी Observable Market Data मा आधारित रहने गर्दछ। यी उपकरणहरूको उदाहरणमा Over the Counter Derivative, वित्तीय संस्थाले जारी गरेको धितोपत्र, निक्षेपको प्रमाणपत्र तथा सम्पत्तिको सुरक्षणमा रहेको धितोपत्रलाई जनाउँदछ।

तह ३

तह ३ को सम्पति तथा दायित्व जसमा कम्तीमा एक Input बजार निरीक्षण सूचनाको आधारमा हुदैन तर सम्पति तथा दायित्वको मूल्याङ्कनमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ। तह ३ को सम्पति तथा दायित्व मूल्याङ्कनमा प्रयोग गर्ने उपयुक्त पूर्वमान्यता निर्धारणको लागि आर्जन तथा अनुमानित भविष्यको नगद प्रवाहको सम्बन्धमा व्यवस्थापनको महत्वपूर्ण निर्णय आवश्यकता पर्दछ।

१२.१ वित्तीय सम्पति र दायित्वहरूको वास्तविक मूल्य मापन

सुवैयामा

सम्पत्ति तथा दायित्वहरू आ.व. २०७९.८०	अ.ल्या. (वास्तविक मूल्य)	बजार मूल्य (तह १)	अवलोकनयोग्य थपहरू (तह २)	अवलोकन नहुने थपहरू (तह ३)
जमिन	२३,०८५,०५२,०६६		२३,०८५,०५२,०६६	
भवन	३,४७४,९३८,७५०		३,४७४,९३८,७५०	
नगद वा नगद सरह	५,४९०,९२७,३३०	४,२२८	५,४९०,९२३,१०२	
जम्मा	३१,९७०,९९८,१४६	४,२२८	३१,९७०,९९३,९१८	

सम्पत्ति तथा दायित्वहरु आ.व. २०७८.७९	अ.ल्या. (वास्तविक मूल्य)	बजार मूल्य (तह १)	अवलोकनीय थपहरु (तह २)	अनवलोकनीय थपहरु (तह ३) (अंकहरू रुपैयामा)
जमिन	२३,०८०,१०३,००१		२१,२५५,५२५,३३१	
भवन	२,७६९,५५२,८४२		२,७६९,५५२,८४२	
नगद वा नगद सरह	५,६७१,१९२,५७९	८१,८३०	५,६७१,१९०,७४९	
जम्मा	३१,५२०,८४८,४२२	८१,८३०	२९,६९६,१८८,९२२	-

जग्गालाई वास्तविक मूल्यमा प्रस्तुत गर्नको लागि जग्गाको पुनर्मूल्याङ्कन आवधिक रूपमा गरिएको छ। जग्गाको वास्तविक मूल्य निर्धारणमा समान प्रकारको नजिकको स्थानमा अवस्थित जग्गाको मूल्यलाई आधार लिइएको छ। (टिप्पणी ३)

भवन तथा भौतिक संरचनाहरुको वास्तविक मूल्यमा विवरण प्रस्तुत गर्न कम्पनीले आवधिक रूपमा पुनर्मूल्याङ्कन गर्ने गरेको छ। भवन तथा भौतिक संरचनाहरुको वास्तविक मूल्य निर्धारणको लागि Depreciated Replacement Cost (DRC) को प्रयोग गरिएको छ।

नगद तथा नगद सरहलाई पनि वास्तविक मूल्यमा प्रस्तुत गरिएको छ। नगद मौज्दात उल्लिखित मुद्राको Quoted Price हो। कम्पनीले वाणिज्य बैंकहरूमा लगानी गरेको अल्पकालीन निक्षेपमा वास्तविक मूल्य प्रस्तुत गरेको मानेको छ।

१२.२ परिशोधित लागतमा लिइएको वित्तीय सम्पति र दायित्वहरूको वास्तविक मूल्य

परिशोधित लागत (Amortised Cost) मा लेखाङ्कन गरिएका वित्तीय सम्पत्ति तथा दायित्वहरूले तिनीहरूको वास्तविक मूल्यलाई जनाउँछ। क्रियाशिल बजारमा उपलब्ध नभएका र स्पष्ट रूपले देखिने गरी छुट्याउन नसकिने वित्तीय सम्पत्ति तथा दायित्वहरूलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान १३, तह ३ को अवधारणा अनूसार व्यवस्थापनले डिस्काउन्ट नगद प्रवाहको आधारमा वास्तविक मूल्य अनूमान गर्दछ।

सम्पत्ति तथा दायित्वहरु (आ.व. २०७९.८०)	Carrying Amount (वास्तविक मूल्य)	बजार मूल्य (तह १)	अवलोकनयोग्य (तह २)	अवलोकन नहुने थपहरु (तह ३) रुपैयामा
सम्पत्ति				
व्यावसायिक तथा अन्य प्राप्य	२,०८७,२४७,१८८	२,०८७,२४७,१८८	-	२,०८७,२४७,१८८
मुद्राती निक्षेपहरु	५२,९१०,७३०,०००	५२,९१०,७३०,०००	-	५२,९१०,७३०,०००
डिवेन्चरमा लगानी	३,४८४,२३९,०००	३,५१०,७५३,०१२	१,८४३,२२२,०१२	१,६६७,५३९,०००
सामुहिक लगानी कोषमा लगानी	१२७,९९०,०००	१२७,९९०,०००	१२७,९९०,०००	-
ऋण लगानी	१३,७८७,१३१,३८६	१३,७८७,१३१,३८६	-	१३,७८७,१३१,३८६
दायित्वहरु				
ग्राहक धरौटी	५८,७२७,१२४	५८,७२७,१२४	-	५८,७२७,१२४
GSM नीविकरण	-	-	-	-
दस्तुरको व्यवस्था	-	-	-	-
चालु दायित्वहरु	१२,८९२,४२३,३८४	१२,८९२,४२३,३८४	-	१२,८९२,४२३,३८४
व्यापारिक भुक्तानी योग्य	२,६६५,५००,८६४	२,६६५,५००,८६४	-	२,६६५,५००,८६४

सम्पत्ति तथा दायित्वहरू (आ.व. २०७८.७९)	बजार मूल्य अवलोकनयोग्य	(वास्तविक मूल्य)	अवलोकन नहुने थपहरू		
			(तह १)	(तह २)	(तह ३)
सम्पत्ति					
व्यावसायिक तथा अन्य प्राप्य	२,३२०,९३३,०८०	२,३२०,९३३,०८०	-	-	२,३२०,९३३,०८०
मुद्राती निष्केपहरू	५२,२८५,७००,०००	५२,२८५,७००,०००	-	-	५२,२८५,७००,०००
डिवेन्चरमा लगानी	२,८५४,२९२,०००	२,८४३,३०९,९४०	-	-	२,८४३,३०९,९४०
ऋण लगानी	१३,९३४,४०९,५०७	१३,९३४,४०९,५०७	-	-	१३,९३४,४०९,५०७
दायित्वहरू					
ग्राहक धरौटी	६२,५८८,७७३	६२,५८८,७७३	-	-	६२,५८८,७७३
GSM नविकरण दस्तुरको व्यवस्था	३,६६८,७०३,७०४	३,६६८,७०३,७०४	-	-	३,६६८,७०३,७०४
चालू दायित्वहरू	१४,२४४,८६२,९४६	१४,२४४,८६२,९४६	-	-	१४,२४४,८६२,९४६
व्यापारिक भुक्तानी योग्य	१,९५७,८२८,०२४	१,९५७,८२८,०२४	-	-	१,९५७,८२८,०२४

१३. कर्मचारी सुविधा

लेखा नीति

कर्मचारीहरूबाट सेवा प्राप्त गरेको वर्षमा नै सो वापत प्रदान गरिने अल्पकालीन सेवा सुविधाहरू जस्तैः तलब भत्ता, बिदा सुविधा, अन्य भत्ता लेखाङ्कन गरिएको छ। साथै कम्पनीले अन्य सेवा निवृत्त कर्मचारीहरूको लागि निर्धारित सुविधा योजनाहरू र निर्धारित योगदान योजनामा आधारित सेवा सुविधाहरू पनि उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिएको छ।

- निर्धारित सुविधा योजना अन्तर्गत कम्पनीको सेवाबाट सेवा निवृत्त कर्मचारीहरूको लागि निवृत्तिभरण, उपदान, सञ्चित बिदाको भूक्तानी लगायतका भूक्तानी समावेश हुन्छन्। उल्लिखित सुविधा कर्मचारीको सेवा अवधि, उमेर र तलब सुविधाको आधारमा निर्धारण हुन्छ।
- निर्धारित योगदान योजनामा आधारित निवृत्तिभरण यस्तो योजना हो जसमा कम्पनीले निश्चित रकम योगदान गरेको हुन्छ, सो बाहेक अतिरिक्त कानूनी तथा श्रृंजित दायित्वको अन्य भार बहन गर्नु पर्दैन।

कम्पनीले कर्मचारीको अवकास पछिको भूक्तानी गर्नु पर्ने रकम निर्धारण गर्ने निश्चित समयमा स्वतन्त्र र बिज्ञ मूल्याङ्कनकर्ताबाट Actuarial मूल्याङ्कन गरी सोको आवधिक पुनरावलोकन गराइ अध्यावधिकसमेत गरेको छ। यसरी अध्यावधिक गर्ने प्रयोजनको लागि सम्पत्तिहरूलाई वास्तविक मूल्यमा मूल्याङ्कन गरिएको छ भने दायित्वको हकमा Actuarial मान्यताको आधारमा मूल्याङ्कित गरिएको छ। निर्धारित योगदान अवधारणा अन्तर्गतका दायित्वहरूलाई वित्तीय स्थितीको विवरण मितिको बजारदरको आधारमा कट्टा गरी समायोजन गरिएको छ। कम्पनीको आय विवरणमा उल्लिखित नाफा नोक्सानमा चालू सेवा, बिगत अवधिको सेवा र खुद ब्याज वापतको खर्च समावेश गरिएको छ। पुनर्मापन अन्तर्गत Actuarial नाफा तथा नोक्सानी र योजनाको सम्पत्तिको नाफा तथा नोक्सानी र सम्पत्ति आधारमा भएको परिवर्तनको पनि आवश्यकताअनुसार समायोजन गरी वित्तीय विवरणहरूमा समावेश गरिएको छ। अन्य विस्तृत आयमा समावेश भएको मूल्याङ्कनको प्रभावलाई चालू वर्षको नाफा वा नोक्सान विवरणमा समावेश नगरी विगतको सञ्चित नाफामा भार पर्ने गरी समायोजन गरिएको छ।

योजनाको सम्पत्ति योजना वापतको वास्तविक सम्पत्ति तथा दायित्वको चालू मूल्यमा आउने खुद बचत तथा घाटा रकमलाई प्रतिवेदन तयार गर्ने समयमा वित्तीय विवरणहरूमा समायोजन गरिएको छ। योजनाबाट भविष्यमा घटाइएको योगदानबाट वा यो गदान फिर्ताको रकमबाट दायित्व पूरा हुने अवस्थामा मात्र बचतलाई मान्यता दिई समायोजन गरिन्छ। योजनाबाट प्राप्त हुने बचत योगदानमा हुने कमि र भविष्यमा अन्ततः प्राप्त हुन सक्ने बचतमा समायोजन गरिन्छ।

कम्पनीले आफ्नो कर्मचारी बिनियमावली अनुसार कर्मचारीहरूलाई बिभिन्न प्रकारका ऋण तथा पेशकीहरू दिने गरेको छ। त्यस्ता ऋण तथा पेशकीहरू बीमा गरिएका वा नगरिएका तथा भिन्न परिपक्व अवधि हुने गर्नु। कर्मचारीहरूलाई दिईएका ऋणहरूलाई

वास्तविक मूल्यमा मूल्याङ्कन गरिएको छ। परिशोधन नगरिएका कर्मचारी लागत भनेको कर्मचारी ऋण रकमको किताबी मूल्य र बजार मूल्यमा डिस्काउन्ट गरिएको कर्मचारी ऋणको वर्तमान मूल्य बीचको भिन्नता हो। ऋणको पूर्व-भूक्तानी र सेवानिवृत्त/राजीनामा दिएका कर्मचारीहरूको ऋण राफसाफ समावेश हुनेगरि स्थिगित लाभहरू प्रत्येक वर्ष ऋण रकमको अन्तिम मौज्दातमा गणना गरिन्छ। ऋणहरूलाई वास्तविक मूल्यमा मूल्याङ्कन गर्नको लागि प्रयोग गरिएको डिस्काउन्ट दर भनेको त्यो वर्षमा कर्मचारीहरूको कर योग्य लाभ निर्धारण गर्न प्रयोग हुने ब्याज दर हो।

व्याख्यात्मक ठिप्पणीहरू

१३.१ कर्मचारी सुविधाहरू

रूपैयामा

कर्मचारी सुविधाहरू

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
अल्पकालिन कर्मचारी सुविधाहरू		
तलब र ज्याला	२,१५६,७२२,८५८	१,९००,२४२,६७९
भत्ता	१,२८९,९७४,९९९	१,२६४,००४,४९९
पोशाक भत्ता	३९,३९२,०००	४९,०६६,०००
अतिरिक्त समय भत्ता	३४,७१०,४९८	२९,३८१,३०७
स्वास्थ्योपचार खर्च	५२४,८९६,०६६	४६०,५९४,८०४
टेलिकम भत्ता	३८३,०९९,००३	३९६,०४८,००१
कर्मचारी बोनस (Statutory)	६२३,२९२,७२०	६८७,५५९,३२८
निर्धारित योगदान योजना	३३,५१९,३९६	२५,९९५,२०६
विदाको भूक्तानी	१३०,३७३,५५४	१०९,९३६,८६८
NFRS अन्तर्गत वित्तिय लागत	१६४,५३६,६५२	१६१,५८२,६६०
निर्धारित योगदान योजना		
सञ्चय कोषमा योगदान	२१०,४५१,०९२	१८४,८४६,०५५
अवकाश कोषमा योगदान	३३,७५९,५११	२६,३३०,५२२
जीवन विमा	७६,८४५,२२३	८०,३७१,४९७
निर्धारित सुविधा योजना		
विदाको भूक्तानी	९९,९२३,३०६	९७,३६५,३१२
निवृत्तिभरण र उपदान	२,१५०,३४४,२६०	१,८९३,५२३,०९०
दीर्घकालीन कर्मचारी सुविधाहरू	७,०४६,७८१	१०,८६५,५२८
जम्मा	७,९५०,८०७,८२९	७,३६९,७९३,२६८

१३.२ अवकास सुविधा

कम्पनीको अवकास सुविधा अन्तर्गत निर्धारित सुविधा योजना र निर्धारित योगदानमा आधारित सुविधाहरू रहेका छन्।

i. निर्धारित योगदानमा आधारित योजना

कम्पनीका अवकास सुविधा अन्तर्गत तीनवटा निर्धारित योगदानमा आधारित योजना सञ्चालनमा रहेका छन्।

- कर्मचारी संचयकोषमा योगदान जस अन्तर्गत निश्चित तलबको १० प्रतिशतले हुन आउने रकम तलब भूक्तानी कै समयमा उक्त कोषमा पठाइन्छ।
- योगदानमा आधारित अवकास कोष - उक्त योजना अन्तर्गत निवृत्तिभरण तथा उपदान पाउन अयोग्य कर्मचारीको तलबको निश्चित रकम उक्त कोषमा पठाइन्छ र कर्मचारीको अवकास समयमा उक्त कोषको रकमबाट भूक्तानी गरिन्छ।
- कर्मचारीहरूको जीवन बीमा अन्तर्गत भूक्तानी गर्नुपर्ने बीमा शुल्को ९०% रकम कम्पनीद्वारा योगदान गरिन्छ। बीमा गरिएको रकम र त्यसमा प्राप्त हुने बोनसको रकम कर्मचारीको अवकासको समयमा भूक्तानी गरिन्छ।

ii. निर्धारित सुविधा योजना

कम्पनीले २० वर्ष सेवा अवधि पूरा गरेका कर्मचारीलाई निवृत्तिभरण र २० वर्ष भन्दा कम सेवा अवधि पूरा गरी अवकास लिने कर्मचारीलाई उपदान सुविधा उपलब्ध गराउँदछ । साथै सञ्चित बिदा वापतको रकमको भूक्तानी पनि प्रदान गर्दछ ।

कम्पनीले निर्धारित अवकास भूक्तानीको मूल्याङ्कन गरी दायित्व यकिन गर्न आवधिक रूपमा अतगबचथ मार्फत दायित्व निर्धारण गदै आएको छ । अवकास भूक्तानी वापत आउने दायित्वको वर्तमान मूल्यलाई गैर चालू दायित्वमा राखिएको छ । विगत एवं वर्तमानको सेवा वापत लागत तथा खुद ब्याजलाई (net of unwinding interest and return on plan assets) नाफा वा नोक्सानमा राखिएको छ । Actuarial पुनर्मूल्याङ्कित रकमलाई विस्तृत आय विवरणमा समावेश गरिन्छ । अवकासको समयमा केही रकम कोषबाट र केही रकम कम्पनीबाट भूक्तानी गर्ने गरिएको छ । कम्पनीले अधिकतम ७ वर्षको निवृत्तिभरण वरावरको रकम पेशकीको रूपमा प्रदान गर्दै आएको छ र उक्त अग्रिम भूक्तानी रकम अन्तिम Actuarial दायित्वमा समायोजन गरिन्छ ।

कर्मचारीको पूर्वानुमानित जीवन अवधिमा भएको वृद्धि, सम्पत्तिको वृद्धि दरमा गरिएको पूर्वानुमानमा गिरावट तथा अनुमानभन्दा बढी मुद्रास्फीतीले सम्पत्तिको मूल्यमा कमि आई दायित्वमा वृद्धि हुन सक्ने जोखिम बिद्यमान रहेको छ ।

रुपैयामा

निर्धारित सुविधा योजना दायित्व

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
अ.ल्या. निर्धारित सुविधा योजना दायित्व	२६,९३३,७९,७४८	२२,७६५,९४२,३६६
चालू सेवा लागत	८७४,२८२,७६०	७७९,८६२,२००
वित्तीय लागत	२,००२,५३७,८८०	१,६९४,९२६,३१०
सुविधा भूक्तानी	(१,००९,३३९,७५२)	(७७५,४२९,३२८)
Actuarial मापन	२,९२०,६७९,६००	२,४६८,४९८,२२०
अन्तिम निर्धारित सुविधा योजना दायित्व	३१,७२१,८८०,२५७	२६,९३३,७९९,७४८

रुपैयामा

निर्धारित सुविधा योजना सम्पत्ति

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
अ.ल्या. निर्धारित सुविधा योजना सम्पत्ति	७,०५९,८७४,७७६	५,२६३,९६७,३६३
लगानीकर्ताको योगदान	१,५००,०००,०००	१,५०७,८५४,०००
गत वर्ष लगानीको लाभ	५०४,१७९,५४०	३७३,९६३,२४०
गत वर्षको लगानीको लाभ (कमी)	(२४८,५३९,६५३)	(१४३,९६९,५७४)
(-) Actuarial Remeasurements	९५,७२०,२४०	५८,०५१,७४७
अन्तिम निर्धारित सुविधा योजना सम्पत्ति	८,९९१,२३४,९०३	७,०५९,८७४,७७६
खुद निर्धारित सुविधा योजना दायित्व	२२,८१०,६४५,३५३	१९,८७३,८४४,९७२
Charged / (credited) to P&L	२,३७२,६४१,१२०	२,१००,८२५,२७०
Charged / (credited) to OCI	२,८२४,९५९,३६०	२,४७०,३६६,४७३

रुपैयामा

निर्धारित सुविधा योजना दायित्व - निवृत्तिभरण तथा उपदान

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
शुरुको निर्धारित सुविधा योजना दायित्व	२५,२०७,६२६,५९०	२१,१९१,६१४,६५४
चालू सेवा शुल्क	७७८,८४५,८९०	६८८,८४२,८९०
वित्तीय लागत	१,८७५,६७७,९९०	१,५७९,०९३,८४०
योजनाको सम्पत्तिबाट गरिएको भुक्तानी	(२४८,५३९,६५०)	(१४३,९६९,५७४)
रोजगारदाताले सोझै भुक्तानीको रकम	(५३४,७०३,२०१)	(४४४,४८१,२७०)
Actuarial Remeasurements	२,६५५,२५३,३२०	२,३३६,९६८,४५०
अन्तिम निर्धारित सुविधा योजना दायित्व	२९,७३४,९६०,८५९	२५,२०७,६२६,५९०

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
शुरुको निर्धारित सुविधा योजना दायित्व	१,७२६,०९३,१५८	१,५७४,३२७,६९२
चालू सेवा शुल्क	९५,४३६,९७०	९९,३८९,७९०
वित्तीय लागत	१२६,८५९,८९०	११५,९९२,४७०
कम्पनीद्वारा भूकानी सुविधाहरू	-२२६,०९६,९०९	-१८७,७८६,४८४
Actuarial Remeasurements	२६५,४२६,२८०	१३२,२४९,७९०
अन्तिम निर्धारित सुविधा योजना दायित्व	१,९८७,७९९,३९७	१,७२६,०९३,१५८

Actuarial Assumptions

निर्धारित सुविधा योजना वापतको दायित्वको Actuarial Valuation मा निम्न आधारहस्ताई लिएर गरिएको छ।

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
डिस्काउन्ट दर	७.५%	७.५%
तलब बृद्धि दर	५%	५%
निवृत्तिभरणमा हुने बृद्धि दर	४%	४%
सम्पत्तिमा अनुमानित प्रतिफल दर	७.५%	७.५%
मृत्यु दर	Nepal Assured Mortality 2009	Nepal Assured Mortality 2009
Mortality Rate (Post- Retirement)	Indian Individual Annuitant's Mortality Table (2012-15)	Indian Individual Annuitant's Mortality Table (2012-15)
जीवनसाथीको आयुमा फरक	५ वर्ष	५ वर्ष
फिर्ता दर २० देखि ५८ वर्ष		
२० देखि ५८ वर्षभित्रका ४५वर्षभन्दा कम उमेर	५%	५%
२० देखि ५८ वर्षभित्रका ४५वर्षभन्दा बढी उमेर	०%	०%

Sensitivity Analysis (Pension & Gratuity)

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
Discount Rate		
Effect on DBO – increase of discount rate by 1%	(१३.२)%	(१३.५)%
Effect on DBO – decrease of discount rate by 1%	१६.७५	१७.१५
Salary Escalation Rate		
Effect on DBO – increase of salary rate by 1%	४.२५	४.६५
Effect on DBO – decrease of salary rate by 1%	(३.९)%	(४.२)%
Pension Inflation Rate		
Effect on DBO – increase of pension inflation rate by 1%	(११.९)%	११.९%
Effect on DBO – decrease of pension inflation rate by 1%	(९.९)%	(९.९)%

Sensitivity Analysis (Leave Obligation)

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
Discount Rate		
Effect on DBO – increase of discount rate by 1%	(६.७)%	(७.०)%
Effect on DBO – decrease of discount rate by 1%	(७.५)%	(७.९)%
Salary Escalation Rate		
Effect on DBO – increase of salary rate by 1%	(७.५)%	(७.८)%
Effect on DBO – decrease of salary rate by 1%	(६.८)%	(७.१)%

१३.३ योजनाको सम्पति:

कम्पनीले नागरिक लगानी कोषको उपदान कोष योजना (निक्षेप योजना) मा योजना सम्पत्तिको रूपमा लगानी गरेको छ। कम्पनीले ३१ अषाढ २०८० मा उक्त योजना सम्पत्तिमा रु. १.५ अर्बको स्वेच्छक योगदान गरेको छ। योजना सम्पत्तिको मूल्य लगानी उद्देश्यहरू भनेको उपदान र एकमुष्ट पेन्सन भूक्तानी गर्न कोषको उपलब्धता सुनिश्चित गर्नु हो।

कम्पनीले एक्चुरियल फन्डिङ मूल्याङ्कन गरेको छ र हालको अभ्यास अनुसार, कम्पनीले वार्षिक रूपमा अनुमानित भविष्यको भूक्तानीको आधारमा सेवानिवृत्ति लाभ दायित्वहरू (उपदान र एकमुष्ट पेन्सन) को शतप्रतिशत भूक्तानी सुरक्षित गर्न कोषको लागि आवश्यक जम्मा गर्नु पर्ने अनुमानित रकम पाँच वर्ष भित्र परिपूर्ति गर्न योजनाको सम्पत्तिमा वार्षिक स्वेच्छक योगदान गर्नेछ।

१३.४ अनुमानित भावि लाभहरूको भूक्तानीहरू:

अपेक्षित भविष्य लाभ भूक्तानीहरू ३१ अषाढ २०८० मा लाभ दायित्व निर्धारण गर्न प्रयोग गरिएको समान एक्चुरियल अनुमानहरू प्रयोग गरी अनुमान गरिएको छ, किनभने लाभ भूक्तानीहरू भविष्यको रोजगारी र क्षतिपूर्ति स्तरहरू, औसत सेवा अवधि, भूक्तानी प्रक्रियामा निर्भर हुने गर्दछ। उत्तम अनुमानको आधारमा अवकास सुविधाका दायित्वहरू अन्तर्गत अपेक्षित लाभ भूक्तानीहरू निम्न तालिकाद्वारा प्रस्तुत गरिएको छ।

वर्ष	पेन्सन र उपदान सुविधा	रूपैयामा
२०८१	८९५,८०९.४२	
२०८२	१,३०४,३८१.२४	
२०८३	१,३३५,१२१.४२	
२०८४	१,४३०,९७७.२९	
२०८५	१,५६३,०५२.२२	
वर्ष २०८६ देखि २०८९	८,९०५,८०४.१४	

१४. शेयर पूँजी

लेखा नीतिहरू

कम्पनीले, पूँजीकोष वित्तीय दायित्व हो अथवा इक्विटी हो भन्ने कुरा निर्धारण गर्नको लागि नेपाल लेखामान ३२ "वित्तीय उपकरण: प्रस्तुति" लागू गरेको छ। यदि सम्झौताको परिणाम, कम्पनीको हालको उत्तरदायित्व, नगद वितरण गर्ने वा अन्य वित्तीय सम्पत्ति अथवा विभिन्न संख्यामा लगानीकर्ताको लागि इक्विटी शेयर जारी गर्ने भन्ने विषय अन्तर्गत जारी गरिएको वित्तीय उपकरण वा तिनीहरूका तत्वहरू दायित्वको रूपमा वर्गीकृत गरिएको छ। यसबाहेक, सो उपकरणलाई इक्विटी उपकरण नै मानिन्छ।

नयाँ शेयर जारी गर्दाको प्रत्यक्ष थप लागतलाई इक्विटीमा प्राप्त रकमबाट घटाई देखाइएको छ।

लगानीकर्ताको लाभांश र अन्य प्रतिफलको पहिचान भूक्तानीको समयमा गरिन्छ अथवा त्यसबेला गरिन्छ, जब वार्षिक साधारणसभाबाट घोषणा गरिन्छ र सोही आय वर्षको इक्विटीमा भार पर्ने गरी लेखाङ्कन गरिएको छ।

२०७८ साल चैत २४ गते सम्पन्न गरिएको कम्पनीको वार्षिक साधारण सभाले २०% बोनस शेयर स्वीकृत गरी कम्पनीको शेयर पूँजी रु. १८,०००,०००,०००। (१८ अर्ब) पुऱ्याएको छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

कम्पनीको सूचीकृत पूँजीको बनोट यसप्रकार रहेको छ।

शेयर पूँजी

शेयर संख्या	३१ अषाढ २०८०	३२ अषाढ २०७९
अधिकृत शेयर संख्या	२५०,०००,०००	२५०,०००,०००
जारी शेयर संख्या	१८०,०००,०००	१८०,०००,०००
चुक्ता शेयर संख्या	१८०,०००,०००	१८०,०००,०००

परल मूल्य	१००	१००
शेयर पूँजी		
अधिकृत पूँजी (रु.)	२५,०००,०००,०००	२५,०००,०००,०००
जारी पूँजी (रु.)	१८,०००,०००,०००	१८,०००,०००,०००
चुक्ता पूँजी (रु.)	१८,०००,०००,०००	१८,०००,०००,०००

कम्पनीको शेयर संरचना यसप्रकार रहेको छ ।

शेयरसंरचना	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
नेपाल सरकार	९९.५०%	९९.५०%
नागरिक लगानी कोष	०.०३%	०.०३%
सर्वसाधारण	८.४७%	८.४७%
	१००%	१००%

१५. जगेडा तथा सञ्चित मूनाफा

लेरवा नीतिहस्त्र स्थगन कर जगेडा

स्थगन कर सम्पत्ति उत्पन्न भएमा कम्पनीले आफ्नो नीतिअनुसार सो बराबरको सञ्चित कर सम्पत्तिको भाग विनियोजन गर्दछ । जब सञ्चित कर दायित्व उत्पन्न हुन्छ, तब ती रकमहरूलाई इक्विटीमा पूनःवर्गीकरण गरी सञ्चित मूनाफामा लाग्न्छ ।

पुनर्मूल्याङ्कन जगेडा

जगगा

कम्पनीको स्वामित्वमा रहेका जगगा को मूल्यलाई प्रस्तुत गर्न पुनर्मूल्याङ्कन विधिलाई आत्मसात गरेको छ । जगगाको मूल्यमा वृद्धि भएको रकमलाई पुनर्मूल्याङ्कन जगेडामा बाँडफाँड गरिएको छ । त्यस्तैरी जगगाको मूल्य घटन गएमा, पुनर्मूल्याङ्कन जगेडाको रकमले खाम्ने रकमसम्म सञ्चित पुनर्मूल्याङ्कनको रकममा भार पारिन्छ र बाँकी रकम नाफा वा नोक्सानमा इम्पेयरमेन्टको रूपमा भार पारिएको छ ।

भवन र भौतिक संरचना

भवन र भौतिक संरचनाको मूल्यमा वृद्धि भएको रकमलाई त्यति नै बराबरको रकम पुनर्मूल्याङ्कन जगेडामा थप गरिएको छ । चालु आर्थिक वर्षमा यस्तो पुनर्मूल्याङ्कन गर्दा भएको पूनर्मूल्याङ्कन रकममा थप हास इक्विटीमा भार पारिएको छ ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहस्त्र

जगेडा तथा सञ्चित मूनाफा

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
सञ्चित मूनाफा	४२,६४६,४७३,६४६	४५,३९८,१५३,७९०
पुनर्मूल्याङ्कन जगेडा	२३,५०९,६६०,७०८	२३,५५८,९५४,९३४
स्थगन कर जगेडा	९,७८८,९०३,८५७	८,३१०,९३४,९८९
FVTOCI जगेडा	-	-
	७५,९४५,०३८,२११	७७,२६८,०४२,०५३

जगेडा तथा सञ्चित मूनाफामा भएको परिवर्तनलाई विस्तृतरूपमा इक्विटीमा परिवर्तनको विवरणमा देखाइएको छ ।

१६. ग्राहकसँगको समझौताबाट प्राप्त आय

लेरेखा नीति

प्रतिज्ञा गरिएका उत्पादन वा सेवाहरूको नियन्त्रण ग्राहकलाई हस्तान्तरण गरेपछि कम्पनीले ती उत्पादन वा सेवाहरूबाट प्राप्त गरेको वा प्राप्त गर्ने अपेक्षा गरेको कुनै पनि कर, छुट बाहेको स्कमलाई आयको मान्यता दिइन्छ।

मध्यस्थकर्ताहरू मार्फत प्रतिज्ञा गरिएका उत्पादनहरू वा सेवाहरू प्रदान गर्दा, कम्पनीले आफु मूल्य रूपमा कार्यसम्पादन दायित्व (performance obligation) पूरा गर्न जिम्मेवार छ कि छैन र यसले ग्राहकहरूलाई हस्तान्तरण गर्नु अघि प्रतिज्ञा गरिएको सेवा नियन्त्रण गर्छ कि गर्दैन भनेर मूल्याङ्कन गर्छ। प्रत्येक कार्यसम्पादन दायित्व पूरा गरे पश्चात् मात्र आयको पहिचान गरिन्छ।

जब कम्पनीले प्रिस्निपलको रूपमा कार्य गर्दछ, ग्राहकहरूलाई प्रदान गरिएको सामग्री सेवाहरूबाट ग्राहकहरूलाई बिल गरिएको कुल रकमको आधारमा राजस्वको लेखांकन गरिन्छ। जब कम्पनी लेनदेनमा एजेन्टको रूपमा काम गर्दछ, तब सामग्री प्रदायकहरूलाई भुक्तानी गरिएको लागतहरू नेट अफ गरेपछि राजस्वको लेखांकन गरिन्छ।

कम्पनीले निम्न ५ चरणका प्रक्रिया पूरा गरी ग्राहकसँगको समझौताबाट प्राप्त आय मापन गर्दछ।

१. ग्राहकसँगको करारको पहिचान
२. करार अनुसारको कार्यसम्पादन दायित्व पहिचान
३. कारोबार मूल्य यकिन
- ४ प्रत्येक कार्यसम्पादन दायित्वको कारोबार मूल्य कायम
- ५ करारको दायित्व पूरा भए पछि आय लेखाङ्कन गर्ने

पोर्टफोलियो दृष्टिकोण (Portfolio Approach):

ग्राहकसँगको प्रत्येक समझौताको लेखांकनको लागि माथिका ५ चरणको प्रक्रिया लागू हुन्छ। यद्यपि, व्यावहारिक कठिनाईहरूका कारण, कम्पनीले यसलाई समान विशेषताहरू भएका समझौता (वा कार्यसम्पादन दायित्वहरू) को आधारमा लेखांकन गर्नेछ। कम्पनीले पोर्टफोलियोमा यो प्रक्रिया लागू गर्दा वित्तीय विवरणहरूमा पर्ने प्रभावहरू प्रत्येक समझौताको लेखांकनको भन्दा सारभूत रूपमा फरक हुने छैन भने अपेक्षा गर्दछ।

पोर्टफोलियोको आधारमा लेखांकन गर्दा, कम्पनीले पोर्टफोलियोको आकार र संरचनालाई प्रतिबिम्बित गर्ने अनुमान र मान्यताहरू प्रयोग गर्नेछ।

समझौता परिमार्जन (Contract Modification):

समझौता परिमार्जन भनेको समझौताको पक्षहरूद्वारा अनुमोदित दायरा वा मूल्य वा दुवैमा परिवर्तन हो।

यदि निम्न शर्तहरू छन् भने समझौता परिमार्जनलाई छुट्टै समझौताको रूपमा लिइन्छ:

- थप प्रतिज्ञा गरिएका वस्तुहरू वा सेवाहरू फरक भई समझौताको दायरा बढेमा
- थप प्रतिज्ञा गरिएको वस्तु र सेवाको एकल बिक्री मूल्यलाई प्रतिबिम्बित गर्ने consideration ले समझौताको मूल्य बढेमा।

फिर्ता नहुने अग्रिम शुल्कहरू (Non-refundable upfront fees):

फिर्ता नहुने, दर्ता, अग्रिम सेवा activation र सेवा व्यवस्थासँग सम्बन्धित सेटअप शुल्कहरू सम्बन्धित सेवा समझौता अवधि वा ग्राहकले सो सेवा प्रयोग गर्ने अबधिको आधारमा सो अबधिभर स्थगित गरी लेखांकन गरिन्छ। ती शुल्कहरूको प्राप्तिले फरक कार्यसम्पादन दायित्वहरूको परिणाम दिईन। यसको सट्टा, अग्रिम शुल्कहरू भविष्यका सेवाहरूको लागि अग्रिम भुक्तानी हो। त्यसैले, समझौता दायित्वको रूपमा मान्यता प्राप्त हुन्छ र ग्राहकले सो सेवा प्रयोग गर्ने अबधिको आधारमा सो अबधिभर स्थगित गरी लेखांकन गरिन्छ।

प्रत्येक फरक कार्यसम्पादन दायित्व पूरा भए पश्चात् आय पहिचान गरिन्छ। आयको मुख्य वर्ग र मान्यताको आधार निम्नानुसार छन्:

- क) सेवा राजस्व
- ख) Multiple Deliverables
- ग) उपकरण बिक्री

सेवा आय

सेवा आयमा मुख्यतया भ्वाइस, डाटा, एसएमएस तथा मूल्य अभिवृद्धि सेवाहरूको बिक्री मूल्य तथा उपयोग शुल्क पर्दछन्। दूरसञ्चार सेवाहरू (भ्वाइस, डाटा र एसएमएस) सबै कम्पनीको नेटवर्कमा उपलब्ध गराइने भएकोले एउटै कार्यसम्पादन दायित्वलाई प्रतिनिधित्व गर्ने मानिन्छ र नेटवर्कमा डिजिटल सिग्नल प्रतिनिधित्व गर्ने डाटाको रूपमा प्रसारण गरिन्छ।

प्रसारणले नेटवर्क ब्यान्डविथ खपत गर्दछ र त्यसैले सञ्चारको प्रकृतिलाई ध्यान नदिई ग्राहकले अन्ततः नेटवर्कमा पहुँच र नेटवर्क ब्यान्डविथ उपभोग गर्ने अधिकार प्राप्त गर्दछ।

कम्पनीले यी सेवाहरू प्रदान गरे पश्चात् आय पहिचान गर्दछ। ग्राहकबाट आयभन्दा बढीको सङ्कलनलाई स्थगित आय, ग्राहक/सदस्यहरूबाट प्राप्त अग्रिम शुल्कको रूपमा वर्गीकृत गरिन्छ।

सेवा आयमा अन्तर्राष्ट्रिय सेवाहरूबाट हुने आम्दानी समावेश हुन्छ जुन इन्टरकनेक्सनबाट हुने राजस्व, भ्वाइस, डाटा र मेसेजिडका लागि अन्य अपरेटरहरूद्वारा कम्पनीको नेटवर्कको प्रयोगको लागि लाग्ने रोमिड शुल्कहरू हुन्। यसमा कर्पोरेट लीज सेवाहरू पनि समावेश छन्। सेवा आयको पहिचान सेवाहरूको नियन्त्रणको स्थानान्तरण पश्चात् गरिन्छ।

कम्पनीले सरकारको तर्फबाट स्वामित्व शुल्क, दूरसञ्चार सेवा शुल्क र मूल्य अभिवृद्धि कर उठाउँछ र यसले कम्पनीलाई आर्थिक लाभ नदिने भएकाले कम्पनीको आयमा समावेश गरिएको छैन।

Multiples Deliverables

कम्पनीले बिभिन्न सामानहरू, सेवाहरू वा सम्पत्तिहरू प्रयोग गर्ने गरि बहु तत्व राजस्व व्यवस्थाहरूमा प्रवेश गरेको छ। व्यवस्थाको प्रारम्भमा, यसमा भएका सबै deliverable हरूले फरक कार्यसम्पादन दायित्वहरू प्रतिनिधित्व गर्नेका कारण गर्ने गर्ने गरिन्छ।

Multiple Deliverables सँग सम्बन्धित कुल consideration प्रत्येक कार्यसम्पादन दायित्वलाई तिनीहरूको एकल बिक्री मूल्यहरूको आधारमा वांडफांड गरिएको छ। एकल बिक्री मूल्यहरू सूचीकृत मूल्यहरूको आधारमा निर्धारण गर्ने गरिन्छ, र यदि गर्नेका कारण तिनीहरूको लागि छुट्टै हिसाब गरिन्छ।

उपकरण बिक्री

उपकरण बिक्री मुख्यतया दूरसञ्चार उपकरण र सम्बन्धित सामानहरूको बिक्रीसँग सम्बन्धित छ, जसको लागि उपकरणको नियन्त्रण ग्राहकलाई हस्तान्तरण गर्दा आय पहिचान गरिन्छ, अर्थात् समयको एक बिन्दुमा उपकरण ग्राहकलाई हस्तान्तरण गरिन्छ।

व्याख्यात्मक टिप्पणीहरू

ग्राहकसँगको सम्झौताबाट प्राप्त आय	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
सेवा विक्रिबाट प्राप्त आय		
भ्वाइस	२२,५५५,४९३,२४५	२५,२६४,१७९,११७
डाटा	११,६३०,०३९,०२४	१०,६२४,८३८,४३६
एसएमएस	१,५७६,७२९,२७६	१,४२६,७८४,४०८
अन्य	२०५,४०६,९३२	२३७,२०६,१८५
उपकरण बिक्रीबाट आय	३५,९६७,६६८,४७७	३७,५५३,००८,१४६
जम्मा	३०३,७८१,४२७	३६६,७८१,१९७
	३६,२७१,४४९,९०४	३७,९१९,७८९,३४३

रुपैयामा

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०९१
आधारभूत टेलिफोन सेवा		
स्थानीय/अन्तर्देशीय	५७९,७९८,०९४	१,०९७,६३९,२९९
अन्तर्राष्ट्रीय ट्रॉक	४,०३९,५७३	९,०१२,६४५
लिज सर्किट	२८९,२४५,९६९	३४७,०६७,६६०
ए.डि.एस.एल	१८२,५१२,३४६	४३३,६५६,३९०
सीप ९क्षण० फोन	४७७,४७३	३४,९७०
एफटीटीएच (भ्वाईस	१,१८०,४७६,३२०	८९५,२५३,९३५
एफटीटीएच (डाटा	३९०,५८०,५८३	२६३,०६६,५८०
आइपीटीभी सेवा	३३,२५३,८३२	३३,१५९,६०६
अन्य	२१,३७७,४९७	७२,१७९,०७९
आधारभूत टेलिफोन सेवाको जम्मा आय	२,६८१,७०१,५४८	३,०९०,०७०,१६३
सि.डि.एम.ए. (CDMA) सेवा		
स्थानीय/अन्तर्देशीय	१८,२७९,०८५	६९,९७७,३२६
अन्तर्राष्ट्रीय ट्रॉक	१,०५८,५६०	५,२६४,६८१
डाटा सेवा	२३,३२९	१,६३८,५७९
एसएमएस	१०१,४२६	५७५,२१९
अन्य	२,३८५,४७५	३,९००,४९९
सि.डि.एम.ए सेवा को जम्मा आय	२९,८४७,८७४	८१,३५६,२९६
जीएसएम (GSM) मोबाइल सेवा		
भ्वाईस	१६,६१०,६०७,७७६	१६,१४४,७७९,९९२
डाटा	१०,५२०,२२९,५७१	९,३०८,५७७,७६६
एसएमएस	४२९,२१५,५३९	४७८,२६४,३३९
अन्तर्राष्ट्रीय ट्रॉक	५२९,०२२,२०९	६१८,७६५,२७९
रोमिङ्ग	१२,३१२,३०२	८,२२२,६६७
अन्य	१७३,७५४,७६९	१५२,७०१,९०८
GSM मोबाइल सेवाको जम्मा आय	२८,२७५,१३४,१०७	२८,७१,२४३,९५०
अन्तरआवद्धता सेवा		
अन्तरआवद्धता आय - अन्तराष्ट्रीय	३,१०७,१७८,३४९	३,८६५,८९०,४००
अन्तरआवद्धता आय - अन्तर्देशीय	१११,७५,३९८	५३७,८०८,६२५
अन्तर्राष्ट्रीय रोमिङ्ग (Sharing)	३२०,५२८,२४६	९१,५३७,२९८
एसएमएस	८०४,४७२,८०८	६०७,५९६,४४६
अन्य	७,९४९,१९२	८,४२४,७०७
अन्तरप्रशासनिक सेवाको जम्मा आय	४,४३१,८४३,९९१	५,१११,८५७,४७७
भ्यालु एडेड सेवाहरू (VAS)	५५७,१२७,१३१	५७४,७७७,२८०
वाई म्याक्स (WiMAX)	१३,८२६	३,३०२,९७९
जम्मा सेवा बिक्रि वापतको आय	३५,९६७,६६८,४७७	३७,५५३,००८,१४६

Multiples Deliverables

Multiple Deliverables (ह्यान्डसेट, ग्राहक परिसर उपकरण, फाइबर केबल, नेटवर्क सेवाहरू आदि) सहितको बस्तुहरूलाई एकल deliverables मा बाँडफाँड गरिएको र प्रत्येक deliverable को सम्बन्धित मापदण्डको आधारमा पहिचान गरिएको छ ।

फिर्ता नहुने अग्रिम शुल्कहरू (Non-refundable upfront fees)

कम्पनीले historical औसत ग्राहक जीवन १२ महिना भन्दा लामो हुने अनुमान गरेको छ र यसको churn rate ले अनुमानित औसत ग्राहक जीवनको उत्कृष्ट सूचक प्रदान गर्दछ । यसरी, सेवा प्रबन्धसँग सम्बन्धित अग्रिम सेवा activation शुल्कबाट हुने राजस्व

कम्पनीले सेवा सक्रिय भएको मितिदेखि सम्बन्धित सेवा सम्झौता अवधि वा ग्राहक जीवनको आधारमा स्थगित गरी लेखांकन गर्दछ ।

१७. वित्तीय आय

लेरवा नीति

विभिन्न वित्तीय स्रोतहरूबाट प्राप्त वित्तीय आयहरूलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान ९ को आधारमा लेखाङ्कन गरिएको छ ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

वित्तीय आय

	कम्पनी	रुपैयामा
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
सरकारी विकास ऋणपत्रमा ब्याज	१,४२४,७९५,८८०	१,४१४,६६५,२९०
संस्थागत ऋणपत्रमा प्राप्त ब्याज	३२४,२२३,७६१	२१५,१८५,८२५
निक्षेपमा ब्याज	५,८८२,३३९,९५७	४,०८४,३०९,९३९
कर्मचारी ऋणमा ब्याज	१४९,९७६,६३९	१९३,२४८,८६१
जम्मा	(२,०९०,०००)	-
	७,७७९,२४६,२३७	५,९०७,४०९,९९५

१८. अन्य आय

लेरवा नीति

लाभांश आमदानीलाई लाभांश प्राप्त गर्ने हक सृजना भएपछि तथा अन्य आमदानीहरूलाई विश्वसनीय रूपमा मापन भएका वा प्राप्ति सम्भव देखिएको अवस्थामा अन्य आमदानी शिर्षकमा आमदानी जनाइएको छ । सरकारी अनुदान संग संलग्न सर्तहरू पालना गर्ने र अनुदानहरू प्राप्त हुनेछन् भन्ने उचित आश्वासन पश्चात् मात्र कम्पनीले सरकारी अनुदानलाई आमदानीको मान्यता दिएको छ । (नोट २७)

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

अन्य आय

	कम्पनी	रुपैयामा
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
कार्य सम्पादन जमानत जफत, र अन्य आय	२४५,४६०,६३०	४९४,९३७,५६५
सरकारी अनुदान आमदानी	१२७,४६०,७८९	५२,५२८,८७२
जम्मा	३७२,९२९,४९९	५४७,४६६,४३७

१९. सेवा सञ्चालन तथा मर्मत खर्चहरू

कार्य सञ्चालन खर्चहरूमा स्थिर नेटवर्क र मोबाइल सञ्चार सम्बद्ध सञ्चार नेटवर्कहरूको सञ्चालन र मर्मतमा लागेका खर्चहरू सम्लग्न छन् ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

सञ्चालन तथा मर्मत खर्चहरू

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
कार्यालय उपकरण मर्मत खर्च	६३,०६२,३००	७४,००८,०४३
भवन मर्मत खर्च	१३४,८९५,७४१	१२८,०९२,६५४
प्लान्ट तथा मेसिन मर्मत खर्च	२,१७३,७३०,७४७	१,७८४,८६७,२६८
शक्ति, ताप तथा प्रकाश खर्च	१,४६३,०३३,३५८	१,४२२,८९९,२१३
सवारी इन्धन खर्च	११६,२४८,७१५	९९,६७४,०९१
सवारी मर्मत खर्च	७९,४९७,०७६	६८,७९५,४५२
हुवानी खर्च	१४,०८४,४६५	१५,४२८,७८४

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
अन्तर्राष्ट्रीय आई.पि. लिज र ट्रान्जिट खर्च	२,००६,४२६,९९९	१,७५२,९९४,६०२
टेलिफोन सेट तथा अन्य सामग्री लागत खर्च	४०७,२५९,५१४	३००,९९६,९९२
क्यासकार्ड लागत खर्च	२२९,०९४,६२२	२२३,५२५,३६८
सोधपुछ सेवा खर्च	३९,३३३,५०५	३९,६७७,८४५
भ्यालु एडेड सेवा खर्च	१०५,२२२,९६०	११५,३१९,८८६
डाटा ईन्ट्री खर्च	१,९०६,३२६	२,१८९,८५७
अन्तरआबद्धता खर्च राष्ट्रीय	२४८,९५६,७६३	५७२,०६४,७८३
अन्तरआबद्धता खर्च – अन्तर्राष्ट्रीय	४३५,२४८,९५२	४२५,१०४,९९३
अनुसन्धान खर्च	१३०,१८१	
तालिम खर्च (करार)	९९,९५२,२७८	२५,०२३,९९२
भाडा खर्च	२०,४७८,५९७	१५,८२५,१५०
(कार्यसंचालन सेवाको लागि)		
जम्मा	७,६३०,५६२,२२०	७,०५८,३२८,४९३

२०. विक्रि सञ्जाल, बजारीकरण र प्रवर्द्धन रखर्चहरू त्यारत्यात्मक टिप्पणीहरू

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९	रूपैयामा
बिक्रीवापतको कमिशन	९५,८२३,१८५	९०६,५६४,८००	
विज्ञापन तथा बिक्री प्रवर्द्धन	१६५,४८२,९५०	९५४,१२६,३९७	
जम्मा	२६९,३०६,१३५	२६०,६९९,१९७	

२१. कार्यालय संचालन रखर्चहरू त्यारत्यात्मक टिप्पणीहरू

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९	रकम रु.
भ्रमण खर्च	१५८,६८४,८९६	१२५,०४६,८४५	
कर तथा शुल्क	११६,९४३,३२५	१०५,५८५,५३८	
भाडा तथा जग्गा र भवनको लिजहोल्ड लागत	१७५,५४४,०९५	२०१,८८५,६५६	
सञ्चालक समिति वैठक भत्ता	१,७७७,५००	१,३७२,९००	
अन्य वैठक भत्ता तथा खर्च	५३,३५१,८५६	४४,९९५,७६९	
मसलन्द तथा छपाइ खर्च	३७,४५६,५६४	३६,९४३,७३२	
बैंक चार्ज	१४,३९५,५०९	१८,९४२,७८९	
तालिम खर्च	२०२,२०५,९५२	५०,९३८,९०२	
अतिथि सत्कार खर्च	२४,७६३,८८५	२०,५५८,६९७	
कार्यालय सजावट	१०,६७४,२५३	१२,४३९,१४६	
बीमा खर्च	३२,११३,१७६	३०,०८७,१८३	
लेखापरीक्षण शुल्क	२,४००,०००	२,२००,०००	
कर लेखापरीक्षण शुल्क	९००,०००	७००,०००	
लेखापरीक्षण खर्च	४,३९७,००४	३,३४०,७६०	
हुलाक खर्च	१,०४२,९९९	९४८,४४२	
पुस्तक तथा पत्रपत्रिका	२,५२८,९४६	२,५३५,५७१	
व्यावसायिक सेवा शुल्क खर्च	९,३४८,५४०	५,३७८,९०७	
सुरक्षा खर्च	२२०,३६६,९४१	२१९,३२८,२५९	
बाह्यस्रोत सेवा खर्च	११,६७५,४०४	११,८४५,५६५	

सदस्यता शुल्क	१५,१८६,७०६	१२,१०२,४७५
व्यावसायिक सपोर्ट खर्च	६७,२८४,७७२	६७,४४९,२१७
संचार खर्च	१९,७९६,९६८	२२,६७६,५२८
वार्षिकोत्सव खर्च	६,९२४,५५८	७,३७२,०७९
साधारणसभा खर्च	१,८४०,९२४	१,५५३,६३३
विविध खर्च	१२०,५८१,९३६	११६,२६६,८५३
अनुदान सहयोग		
जम्मा	१,३१२,१०४,२२९	१,१२९,६९५,३८५

२२. नियामक दस्तुर, शुल्कहरू तथा नवीकरण दस्तुर त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

	रूपैयामा	
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
रोयलटी	१,४३८,७०६,७३९	१,५०२,१२०,३२६
ग्रामीण दुरसंचार विकास कोषमा	७१९,३५३,३७०	७५१,०६०,१६३
योगदान	१,६१८,१५८,४०६	१,६५२,०६४,२८३
फ्रिक्वेन्सी दस्तुर	४,०००,०००,०००	४,०००,०००,०००
अनुमति पत्र दस्तुर		
जम्मा	७,७७६,२१८,५१५	७,९०५,२४४,७७२

नेपाल दूरसञ्चार नियमावली, २०५४ बमोजिम सेवा आयको ४ प्रतिशतको दरले रोयलटी र नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको इजाजत पत्रको शर्त अनुसार सेवा आयको २ प्रतिशतको दरले ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष (RTDF) बापतको दायित्व लेखांकन गरिएको छ। (टिप्पणी १६: ग्राहक सम्झौताबाट प्राप्त आय)

विभिन्न फ्रिक्वेन्सी ब्यान्ड प्रयोग गरेबापत कम्पनीले नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणलाई वार्षिक फ्रिक्वेन्सी शुल्क बुझाउँछ। कम्पनीले जीएसएम इजाजतपत्रको सम्बन्धमा परिवर्तनशील फ्रिक्वेन्सी शुल्क पनि भुक्तानी गर्दछ अर्थात् जीएसएम आमदानीको ०.४% जसमा अन्तरआवद्धता वापतको आय र मूल्य अभिवृद्धि सेवाहरू (VAS) को जीएसएमको अंश पनि समावेश छ।

२३. वित्तीय खर्चहरू

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

भूक्तानी गर्नुपर्ने GSM अनुमति पत्र दस्तुरको आधारमा गणना गरिएको खर्चहरूलाई वित्तीय खर्चहरूमा राखिएको छ।

	रूपैयामा	
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
GSM अनुमति पत्र दस्तुर दायित्व	२९३,४९६,२९६	५६५,२५२,१२६
ग्राहक धरौटी दायित्व	-	११,६९२,१०३
वित्तीय खर्च तथा पट्टा दायित्व	१७९,८२६,३२६	१९३,९९४,०९५
जम्मा	४७३,३२२,६२२	७७०,९३८,३२४

२४. इम्पेयरमेन्ट लागत र रिभर्सल

लेखा नीतिहरू

तौर वित्तीय सम्पत्तिमा इम्पेयरमेन्ट

जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणको कुनै एकाइमा भएको इम्पेयरमेन्ट त्यसको बाँकी रकम र असुलयोग्य रकम बीचको फरकको रूपमा पहिचान गरिएको छ। कुनै सम्पत्तिको खास एकाइले स्वतन्त्र रूपमा नगद प्रवाह गर्दैन भने असुलयोग्य रकमलाई त्यस्तै समूहमा रहेका नगद आर्जन गर्ने इकाईहरू (Cash Generating Units, CGU) को आधारमा निर्धारण गरिएको छ।

कम्पनीको प्रत्येक प्रतिवेदन मितिमा कुनै सम्पत्तिमा इम्पेयरमेन्ट गर्नुपर्ने देखिएको अवस्थमा सोको निर्धारण गरी असुलयोग्य रकम समेत निश्चित गरिएको छ ।

महत्वपूर्ण मानिने र इम्पेयरमेन्ट समीक्षा ट्रिगर गर्न सब्ने कारकहरू निम्न समावेश छन्:

- क) अप्रचलित वा भौतिक क्षति;
- ख) प्रविधि र नियामक वातावरणमा महत्वपूर्ण परिवर्तनहरू;
- ग) कार्यसम्पादन अन्तर्गत अपेक्षित ऐतिहासिक वा भविष्यको अनुमानित सञ्चालन नतिजा सापेक्ष महत्वपूर्ण परिवर्तनहरू;
- घ) कम्पनीको सम्पत्ति प्रयोगमा वा यसको समग्र व्यवसायको लागि अवलम्बित रणनीतिमा महत्वपूर्ण परिवर्तनहरू ।

इम्पेयरमेन्टका सूचकहरूको पहिचान, भविष्यको नगद प्रवाहको अनुमान र CGU हरूको असुलयोग्य रकमको निर्धारणलाई महत्वपूर्ण निर्णय चाहिन्छ । CGU हरूको असुलयोग्य रकम, वास्तविक मूल्यमा निसर्ग गर्न लाग्ने लागत घटाइ आउने मूल्य र value in use मध्ये जुन बढि हुन्छ सोहीलाई कायम गरिएको छ । बजारमूल्यको आधारमा निर्धारण गर्न नसकिने अवस्थामा यस्तो मूल्य Discounted Cash Flow को आधारमा गरिन्छ । नगद प्रवाहको गणना असुलयोग्य रकम, Fair value, Past Trend तथा बाह्य सूचनाको आधारमा गरिएको छ । सम्पत्ति वा CGU हरूमा हुने बिशेष जोखिम देखाउनको लागि उपयुक्त Discount Rate को प्रयोग गरिएको छ ।

वित्तीय सम्पत्तिमा इरपेयरमेन्ट

नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान ९ ले कुनै पनि वित्तीय सम्पत्तिको शुरुको मापनदेखि ऋण जोखिममा उल्लेख्य वृद्धि छ छैन भन्ने आधारमा ३ तहमा तहगत इम्पेयरमेन्ट मोडल को शुरुवात गरेको छ । यिनै इम्पेयरमेन्ट का तहहरूले लेखाङ्कन अवधिमा Expected Credit Loss-ECL को रूपमा वा ब्याज आमदानी कुन लेखाङ्कन गर्ने भनी इम्पेयरमेन्ट रकमको निर्धारण गर्दछ ।

चरण १:

शुरु प्राप्तिदेखि ऋण जोखिममा कुनै प्रभावकारी वृद्धि छैन भने १२ महिनाको Expected Credit Loss को लेखाङ्कन गर्ने र कुल जम्मामा ब्याज लेखाङ्कन गर्ने ।

चरण २:

शुरु प्राप्तिदेखि उधारो जोखिममा दूलो वृद्धि देखिएमा अवधिभरको लागि Expected Credit Loss को लेखाङ्कन गर्ने र कुल जम्मामा ब्याज लेखाङ्कन गर्ने ।

चरण ३:

वित्तीय सम्पत्ति क्रेडिट इम्पेयर्ड भएमा (हालसालै नेपाल लेखामान नेपाल लेखामान ३९- वित्तीय उपकरणहरू: मापन तथा लेखाङ्कन मा समावेश मापदण्ड अनुसार) Lifetime Expected Credit Loss को लेखाङ्कन गर्ने र खुद (कुल जम्मामा क्रेडिट हुट घटाएर) ब्याज लेखाङ्कन गर्ने ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

	संघेयामा
इम्पेयरमेन्ट (इम्पेयरमेन्ट फिर्ता)	३१ आषाढ २०८०
जायजेथा, प्लान्ट र उपकरण	(१३१,१५६)
भवन	-
पूँजीगत कार्य प्रगति	५२४,२७५,६५९
अग्रिम खर्च	८०,७८५,३२१
गैर वित्तीय सम्पत्तीहरू	-
वित्तीय उपकरणहरू	-
आसामी बाँकी	(२७४,७४१,५८०)
जिन्स मौज्दात	(१३१,४९६,२६६)
प्रोद्भावी रकम, पेश्की तथा अन्य भूक्तानी पाउनु पर्ने रकम	(१३४,१८२,६२६)
ऋण लगानी	३२,३८२,६२८
जम्मा	११७,९०६,६५६
	२२३,४२२,३५९

२५. वैदेशिक मुद्रा सटही दरमा भएको परिवर्तनको असर

लेखा नीतिहरू

वैदेशिक मुद्रामा हुने कारोबार र कमलाई कारोबार मितिमा कायम सटही दर प्रयोग गरी प्रचलित सञ्चालन मुद्रामा (नेपाली रूपैया) रूपान्तरण गरिन्छ ।

विदेशी मुद्रामा देखाइएका मौद्रिक सम्पति तथा दायित्वहरू प्रतिवेदन तयार गर्दाको मितिमा कायम रहेको दरको आधारमा कम्पनीको कारोबार मुद्रामा रूपान्तरण गरिन्छ । मुद्रा रूपान्तरणको कारण सृजित नाफा वा नोक्सानलाई नाफा वा नोक्सान विवरणमा देखाईन्छ । गैर मौद्रिक सम्पत्तिहरूलाई शुरु प्राप्त गर्दाको मितिमा कायम रहेको सटही दरको आधारमा नै लेखाङ्कन गरिन्छ जसलाई पछि पुर्नलेखन गरिदैन ।

त्यारत्यात्मक टिप्पणीहरू

सटही दरमा भएको परिवर्तनको असर

रूपैयामा

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
लेनदेनबाट नाफा / (नोक्सान)	६०९,७८०,६६४	५०८,४४५,९३२
रूपान्तरबाट नाफा / (नोक्सान)	(३९३,०७८,२७८)	(१६२,५०४,२१०)
जम्मा	२०८,७०२,३८६	३४५,९४०,९२२

२६. आयकर

लेखा नीतिहरू

कम्पनीले करको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन तयार गर्ने प्रयोजनको लागि नेपाल लेखामान १२ अनुसरण गरको छ । आर्थिक वर्षको नाफामा आयकर गणना गर्दा चालू र स्थगन कर समावेश गरी प्रत्यक्ष रूपमा इक्विटी वा अन्य विस्तृत आम्दानी विवरणसंग सम्बन्धित वस्तुहरूको हदसम्म बाहेकको करलाई सिधा नाफा वा नोक्सानको विवरणमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

चालू कर:

चालू आयकरमा चालू वर्षको करयोग्य नाफामा विवरण तयार गर्दाको मितिमा कायम करको आधारमा तिर्नुपर्ने अपेक्षित कर तथा विगत वर्षको तिर्न बाँकि कर समायोजन सहितको कर पर्दछ । चालू करको रकम तिर्नुपर्ने वा प्राप्त गनुपर्ने भनी अपेक्षा गरिएको करको उत्कृष्ट अनुमान हो जसले आयकरसंग सम्बन्धित अनिश्चितताहरू समेत प्रतिबिम्बित गर्दछ ।

स्थगन कर

स्थगन करले कम्पनीको भविष्यमा लिनु वा दिनु पर्ने करको दायित्वलाई जनाउँछ । जुन कम्पनीको सम्पति तथा दायित्वको वित्तीय विवरणहरू अनुसारको बाँकी रकम र करयोग्य नाफा गणना गर्दा हुने कर आधारमा भएको अस्थायी भिन्नताबाट शृजित हुन्छ ।

स्थगन कर वित्तीय स्थितिको दायित्व गणना विधिबाट गणना गरिन्छ । उक्त गणनामा करयोग्य दायित्व र सम्पत्तिको अस्थायी फरक गणना गरी नाफामा समायोजन गरिन्छ ।

स्थगन कर दायित्वहरू सामान्यतया सबै करयोग्य अस्थायी भिन्नताहरू र अस्थायी भिन्नताहरू वा करयोग्य लाभ उपलब्ध हुन सक्ने सम्मका तथा त्यसता अस्थायी भिन्नताहरूको प्रयोग गर्न सकिने स्थगन कर सम्पत्तिहरूका लागि गणना गरिन्छ ।

स्थगन करलाई प्रतिवेदन तयार गर्दाको मितिमा कायम करका दरहरूको प्रयोग गरी रिभर्स गर्दा अस्थायी भिन्नताहरूमा लागू हुने अपेक्षा गरिएका करका दरहरूमा मापन गरिन्छ । स्थगन कर सम्पत्तिहरू प्रत्येक रिपोर्टिङ मितिमा पुनः समीक्षा गरी भावी पूर्वानुमान कर योग्य लाभ र कर योजना रणनीतिहरूको स्तरको आधारमा सम्भावित कर लाभ प्राप्त हुने सम्भावना नभएको हदसम्म घटाइन्छ ।

यदि चालू कर दायित्वहरूलाई चालू कर सम्पत्तिबाट फरफारक गर्न सक्ने कानूनी अधिकार छ, त्यस्ता कर निर्धारण गर्ने कर निकाय एउटै छ र कम्पनीले चालू कर सम्पत्ति र दायित्वको खुद हिसाब गरी वा सम्पत्ति प्राप्त गर्ने र दायित्व एकै साथ फरफारक गर्ने इरादा राख्दछ भने चालू कर सम्पत्ति र दायित्वहरूलाई राफसाफ गरिन्छ ।

२६.१ खुद कर सम्पति र दायित्व

कम्पनीको आ.व. २०७५/७६ (२०१८-१९) को अन्तम कर परीक्षण पूरा भैसकेको छ। बाँकी आ.व.हरूको सम्पति र दायित्वहरूको विवरण निम्नानुसार रहेको छ।

रुपैयामा

कम्पनी				
आय वर्ष	आयकर वापत व्यवस्था	अग्रिम आयकर भूक्तानी	खुद कर सम्पति/(दायित्व)	सञ्चयी कर सम्पति/(दायित्व)
२०७५/७६	५,६६०,६३४,६८३	४,८०४,५९३,४२८	(८५६,१२९,२५५)	७०६,४९७,२७६
२०७६/७७	६,२७१,१४८,६६४	६,९६२,१०४,६७८	६९०,९५६,०९४	१,३९७,४५३,२९०
२०७७/७८	४,२९५,७५३,३६०	५,१७५,२२५,४०३	८७९,४७२,०४३	२,२७६,९२५,३३३
२०७८/७९	५,३८०,१४२,७२२	४,७६२,६६१,६७७	(६१७,४८१,०४५)	१,६५९,४४४,२८८
२०७९/८०	४,५५५,४६१,४६९	४,६३८,७९५,५५४	८३,३३४,०८५	१,७४२,७७८,३७३

२६.२ चालू करहरू

चालू कर दायित्व (वा फिर्ता प्राप्ति) चालू वर्षको करयोग्य आय तथा विगत वर्षको भुक्तानी हुन बाँकी करको समायोजनमा निर्भर गर्दछ। करयोग्य आय नाफा वा नोक्सानको विवरणमा देखाइएको नाफा भन्दा फरक पर्न सक्छ किनकि केही आमदानी वा खर्चहरू विभिन्न वर्षहरूमा कर भार पार्नुपर्ने वा घटाउनु पर्ने हुन सक्छन भने कतिपय त्यस्ता आमदानी वा खर्चहरू कर नलाने वा घटाउनु नपर्ने हुन सक्छन्। कम्पनीको चालू कर दायित्वहरू प्रचलित आयकर ऐन २०५८ (2002 AD), आयकर नियमावली, सो संग सम्बन्धित निर्देशिका तथा परिपत्र अनुसार गणना गरिएको छ।

आयकर खर्च

रुपैयामा

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
करको व्यबस्था		
चालू वर्षको लागि	४,५५५,४६१,४६९	५,०४६,४७१,५५९
विगत वर्षको लागि	-	३३३,६७१,१६३
स्थगन कर	(६३३,०५४,५१९)	(७८७,२४९,४०२)
जम्मा	३,९२२,४०६,९५०	४,५९२,८९३,३२०

२६.३ स्थगन कर

रुपैयामा

विवरण (आ.व. ७९/८०)	आर्थिक विवरणको अंक	कर आधार	अस्थायी फरक रु.
सम्पत्ति			
जायजेथा, प्लान्ट र उपकरण	२७,७७४,३०८,८३८	३६,४८८,५२९,३२३	(८,७१४,२२०,४८५)
जमिन	२३,०८५,०५२,०६६	५८६,९००,३००	२२,४९८,९५१,७६६
अदृष्य सम्पत्तिहरू	१,७८९,२९०,६३६	१,४९७,२४४,७८२	२९२,०४५,८५३
ऋण लगानी	१३,७८७,१३१,३८६	१४,५२०,५२०,९३९	(७३३,३८९,५५३)
ब्यापारिक प्राप्तीयोग्य	२,०८७,२४७,१८८	३,७६०,८८९,००५	(१,६७३,६४१,८१७)
प्रोद्भावी रकम, पेशकी तथा अन्य भूक्तानी पाउनु पर्ने रकम	७८०,९९७,५६८	८४०,२७९,३८८	(५९,२८१,८२०)
जिन्सी मौज्दात	७०७,५६८,२८७	९५१,११८,२२४	(२४३,५४९,९३७)
पूँजीगत कार्य प्रगति	५,४३३,४४१,६२१	६,६८१,२९९,७८१	(१,२४७,८५८,९६०)
अग्रीम भूक्तानी तथा अन्य गैर वित्तीय सम्पत्तीहरू	३६९,९९१,४७५	४९०,१०५,३४५	(४०,१९३,८७०)
वास्तविक सम्पत्तिमा भएको परिवर्तन	१२७,९९०,०००	१३०,०००,०००	(२,०१०,०००)
एसोसियटीसमा लगानी	१,४८५,२८०,११८	१,८२७,९४१,२५०	(३४२,६६१,१३२)
दीर्घकालिन लगानी तथा पेशकी	९८५,३०९,३१९	१,०७८,६९३,९९५	(९३,३८४,६८४)
दायित्व र व्यवस्था			

नविकरण दस्तुरको व्यवस्था	१६,७२३,२८७,६७१	-	(१६,७२३,२८७,६७१)
निर्धारित सुविधा योजना व्यवस्था	२२,८१०,६४५,३५३	-	(२२,८१०,६४५,३५३)
टेलिकम भत्ता व्यबस्था	९९०,६४९,४३२	-	(९९०,६४३,६८९)
कर्मचारी बोनस वापत व्यवस्था	१,३१०,९०९,१७६	-	(१,३१०,९०९,१७६)
मूल्याङ्कन वापतको नाफा/(नोक्सान)			(३९३,०७८,२७८)
खर्चको व्यवस्था	४९,१२९,५१९	-	(४९,१२९,५१९)
जम्मा			(३२,६२९,६७९,५२९)
करको दर @	30%		(९,७८८,९०३,८५८)
स्थगन गरिएको कर दायित्व/(सम्पति आ.व. २०७८।७९)			(८,३१०,९३४,१८९)
GSM license fee DTA Adjustment		-	
स्थगन कर व्यवस्था खर्च/(आमदानी) आ.व. २०७९।८०			(९,४७७,९६९,६६९)
स्थगन गरिएको कर दायित्व/(सम्पति) ३१ आषाढ २०८०			(९,७८८,९०३,८५८)
विवरण - आ.व. ७८।७९			
आर्थिक विवरणको अंक		कर आधार	अस्थायी फरक रु.
सम्पति			
जायजेथा, प्लान्ट र उपकरण	२८,४९७,०९७,९२२	३५,६२४,८३०,९३२	(७,१२७,७३२,२१०)
जमिन	२३,०८०,९०३,००१	५८६,९००,३००	२२,४९३,२०२,७०१
अदृश्य सम्पत्तिहरू	१,८२९,५६७,८३५	१,६५०,५४०,३५१	१७९,०२७,४८४
ऋण लगानी	१३,९३४,४०९,५०७	१४,६६७,७९९,०६०	(७३३,३८९,५५३)
व्यापारिक प्राप्तीयोग्य	२,३२०,९३३,०८०	४,२६९,३१६,४७८	(१,९४८,३८३,३९७)
प्रोद्भावी रकम, पेशकी तथा अन्य भूक्तानी	३१०,९६६,४३१	३७०,२४८,२५१	(५९,२८१,८२०)
पाउनु पर्ने रकम			
जिन्सी मौज्दात	१७०,८६३,४९७	५४५,९०९,७०९	(३७५,०४६,२०३)
पूँजीगत कार्य प्रणाली	५,९९२,९९२,७०३	६,७९६,५७५,२०४	(७२३,५८२,५०१)
अग्रीम भुत्तानी तथा अन्य गैर वित्तीय	१९९,९९७,६५९	२३२,१११,५२९	(४०,११३,८७०)
सम्पत्तिहरू			
एसेसियटसमा लगानी	१,६४५,५०५,६९९	१,८२६,४००,०००	(१८०,८१४,३०९)
दीर्घकालिन लगानी तथा पेशकी	१,१८३,६७१,०३८	१,२७७,०५५,७२२	(९३,३८४,६८४)
दायित्व र व्यवस्था			
नविकरण दस्तुरको व्यवस्था	१२,७२३,२८७,६७१	-	(१२,७२३,२८७,६७१)
निर्धारित सुविधा योजना व्यवस्था	१९,८७३,८४४,९७२	-	(१९,८७३,८४४,९७२)
टेलिकम भत्ता व्यबस्था	१,२६४,०२८,६५७	-	(१,२६४,०२८,६५७)
कर्मचारी बोनस वापत व्यवस्था	१,४०९,०८६,३८६	-	(१,४०९,०८६,३८६)
मूल्याङ्कन वापतको नाफा/(नोक्सान)			(१६२,५०४,२१०)
जी.एस.एम. लाइसेनस नविकरण शुल्क			
दायित्व	३,६६८,७०३,७०४		(३,६६८,७०३,७०४)
जम्मा			(२७,७०३,११३,९६२)
करको दर @	30%		(८,३१०,९३४,१८९)
स्थगन कर व्यवस्था खर्च/(आमदानी) (आ.व. २०७८।७८)			(७,४९७,७०३,३९४)
GSM license fee DTA Adjustment		-	
स्थगन कर व्यवस्था खर्च/(आमदानी) २०७८।७९			(८१३,२३०,७९५)
स्थगन गरिएको कर दायित्व/(सम्पति) - ३२ आषाढ २०७९			(८,३१०,९३४,१८९)

२६.४ वित्तीय विवरणहरू र कर विवरणमा पेश गरिएको आय विवरण बीचको कर हिसाब मिलान विवरणः

विवरण	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९	रपैयामा
वित्तीय विवरण अनुसार कर अधिको नाफा	११,८४२,५६१,६८४	१३,०६३,६२७,२३२	
आयकर ऐन अन्तर्गत खूद समायोजन	३,३४२,३०९,८८०	३,७५७,९४४,६३१	
करयोग्य आय	१५,१८४,८७१,५६३	१६,८२१,५७१,८८३	
आयकर दर	३०%	३०%	
जम्मा	४,५५५,४६१,४६९	५,०४६,४७१,५५९	

२७. सरकारी अनुदानः

लेरवा नीतिहरू

सरकारी अनुदान भनेको एउटा संस्थाको सञ्चालन गतिविधिसँग सम्बन्धित विगत वा भविष्यको निश्चित सर्तहरूको अनुपालनको बदलामा संस्थालाई स्रोतहरू हस्तान्तरणको रूपमा सरकारले प्रदान गर्ने सहयोग हो । वास्तविक मूल्यका गैर-मौद्रिक अनुदान सहितका सरकारी अनुदानहरूको निम्नानुसारका उचित आश्वासन प्राप्त भए पश्चात मात्र लेखाङ्कन गरिन्छ ।

- (क) संस्थाले उनीहरूसँग संलग्न सर्तहरूको पालना गर्नेछ; र
- (ख) अनुदान प्राप्त हुनेछ ।

सम्पत्तिसँग सम्बन्धित वास्तविक मूल्य गैर-मौद्रिक अनुदान सहितका सरकारी अनुदानहरूको प्रयोगयोग्य अवधिको आधारमा स्थगित आयको रूपमा नाफा वा नोक्सानमा हिसाबमा लेखाङ्कन गरिन्छ । हासयोग्य सम्पत्तिहरूसँग सम्बन्धित अनुदानहरू ती सम्पत्तिहरूको प्रयोगयोग्य अवधिका आधारमा जुन अनुपातमा हास खर्चलाई लेखाङ्कन गर्नु पर्ने हो सोही अनुपातमा नाफा वा नोक्सानमा भार पारिन्छ ।

पहिले नै भइसकेको खर्च वा नोक्सानको क्षतिपूर्तिको रूपमा वा भविष्यसँग सम्बन्धित कुनै लागत बिना संस्थालाई तत्काल आर्थिक सहयोग गर्ने उद्देश्यले प्राप्त हुने सरकारी अनुदानलाई प्राप्त हुने अवधिको नाफा वा नोक्सानमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

स्थगन सरकारी अनुधान	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९	रपैयामा
शुरुको मौज्दात	८६१,०९९,९९०	४८४,६८५,१००	
चालू बर्षमा थप	७९९,८२५,०९३	४२८,८६३,७६२	
चालू बर्षमा इकिवटीमा हस्तान्तरण	(१२७,४६०,७८९)	(५२,५२८,८७२)	
अन्तिम मौज्दात	१,५३३,३८४,२९४	८६१,०९९,९९०	

समीक्षा अवधिमा नेपाल दुरसञ्चार प्राधिकरणसंगको सम्झौता “Broadband Network and Provide Internet Access Connectivity Services in Earthquake affected 4 Districts namely : Nuwakot, Rasuwa, Kavrepalanchok and Sindhupalchok Under Rural Telecommunication Development Fund (RTDF)” मा अनुदान लेखाङ्कन पश्चात संशोधन भएकोले सम्झौता अनुसार घटी भएको Recurrence cost रु. ८,०६९,३६१,५७ र Overhead Cost रु. १,४९६,८१७ गत आ.ब.मा अन्य आमदानीमा लेखाङ्कन भएकोले यस आ.ब.मा सरकारी अनुदान प्राप्त र सचिती कोषमा समायोजन गरिएको छ ।

२८. बिक्रियोग्य सम्पत्तिहरू

व्यारब्यात्मक टिप्पणीहरू

मूल्य रूपमा मर्मत पश्चात फिर्ता भएका, बिक्रिको प्रक्रियामा रहेका दुक्ता सम्पत्तिहरू तथा कम्पनीका विस्थापित उपकरणहरूलाई विक्रियोग्य सम्पत्तिको रूपमा राखिएको छ । दुक्ता तथा विस्थापित सम्पत्तिहरूको अलावा कम्पनीसँग लिलामीको लागि भनी

छुट्याइएका सम्पत्तिहरू पनि रहेका छन् । यी सम्पत्तिहरूलाई श्रेस्ताबाट हटाइ शुन्य मूल्य वा रु.१ बाँकी रकम कायम गरी लेखाँकन गरिएको छ । नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान ५ अनुसार यस्ता गैर चालू र कार्य संचालनमा नरहेका सम्पत्तिहरू वास्तविक मूल्यबाट बिक्री लागत घटाई निर्धारण गरिनु पर्छ ।

व्यवस्थापनबाट कम महत्वका भनी औल्याईएका तथा व्यवहारिक कठिनाइका कारण मूल्य निर्धारण गर्न नसकिने सम्पत्तिहरू लाई वित्तीय विवरणहरूमा समावेश गरिएको छैन । यसले कम्पनीको वित्तीय अवस्था तथा कार्य सम्पादनमा नगण्य प्रभाव हुने व्यवस्थापनको अनुमान रहेको छ ।

कम्पनीमा कुनै पनि सञ्चालनमा नरहेका कारोबारहरु छैनन् ।

२९. अन्य संस्थाहरूमा रहेको वित्तीय लगानी

लेखा नीति

कम्पनीले अन्य संस्थाहरूसँगको लगानी, नियन्त्रण र प्रभावको प्रस्तुती गर्ने प्रयोजनको लागि नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान १२ अनुसरण गरेको छ ।

त्यारब्यात्मक टिप्पणीहरू

अन्य संस्थाहरूको शेयर धारण प्रतिशत

	आ.व. २०७९/८०	आ.व. २०७८/७९
Treatment	Treatment	Treatment
नेपाल डिजिटल पेमेन्ट्स कम्पनी लिमिटेड	६२.२२%	६२.२२%
त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेड	४१.४२%	४८.७८%
माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत लिमिटेड	६.००%	६.००%
विद्युत उत्पादन कम्पनी लिमिटेड	३.२१%	३.२१%
नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लि.	१२.८६%	१२.८६%
नेपाल डिजिटल पेमेन्ट्स कम्पनी लिमिटेड	सहायक कम्पनी	सहायक कम्पनी
त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेड	वित्तीय लगानी	वित्तीय लगानी
माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत लिमिटेड	वित्तीय लगानी	वित्तीय लगानी
विद्युत उत्पादन कम्पनी लिमिटेड	वित्तीय लगानी	वित्तीय लगानी
नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लि.	इक्विटी लगानी	इक्विटी लगानी

वित्तीय विवरणहरु प्रस्तुति मितिमा त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेडमा ४१.४२ प्रतिशत इक्विटी लगानी रहेको छ । तथापि त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेड माथि कम्पनीको नियन्त्रण नरहने भएको कारण त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी यस कम्पनीको एशोसियट कम्पनी नै रहेको छ । त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेडले आ.व. २०७९/८० मा अन्य शेयरधनीहरूबाट रु. २७०,११२,७७० को शेयरपूँजी आह्वान गरेको कारण कम्पनीको शेयर हिस्सा ४८.७८ प्रतिशतबाट घटेर ४१.४२ प्रतिशत कायम भएको छ ।

त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेडको पूँजीगत संरचनामा कम्पनीको लगानी हिस्सा ३० प्रतिशत नै कायम रहने भएकाले हालको हिस्सा अस्थायी मात्र हो ।

३०. प्रति शेयर आमदानी

लेखा नीति

साधारण शेयरधनीहरूलाई जाने खुद नाफालाई साधारण शेयरको भारित औसत संख्याले भाग गरेर आधारभूत प्रतिशेयर आमदानीको गणना गरिएको छ ।

त्यारव्यात्मक टिप्पणीहरू

नेपाल लेखामान ३३ “प्रति शेयर आमदानी” ले वित्तीय विवरणहरूमा प्रति शेयर आमदानी सूचित गनुपर्ने आवश्यकतालाई औल्याएको छ । कम्पनीका साधारण शेयरहरू वा सम्भावित साधारण शेयरहरू सूचिकृत शेयर बजारमा कारोबार भएका छन् । कम्पनीले आफ्ना वित्तीय विवरणहरू सम्बन्धित नियामक निकायहरूमा पेश गर्दछ ।

प्रति शेयर आमदानी

रुपैयामा

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
शेयरधनीको लागि छुट्याइएको नाफा	७९२०,९५४,७३४	८,४७०,७३३,९१२
जम्मा शेयर संख्या (भारित औसत)	१८०,०००,०००	१८०,०००,०००
प्रति शेयर आमदानी (आधारभूत)	४४.००	४७.०६
प्रति शेयर आमदानी (Diluted)	४४.००	४७.०६

प्रति शेयर आमदानीमा हास ल्याउन सक्ने चालू वा सम्भावित कुनै उपकरणहरू विद्यमान नभएको कारण कम्पनीको आधारभूत र Diluted प्रति शेयर आमदानी समान रहेको छ ।

३१. सम्भावित दायित्व र पूँजीगत प्रतिबद्धता

३१.१ सम्भावित दायित्व

सम्भावित दायित्वले सम्भावित नगदको बाह्य प्रवाहलाई जनाउँछ जसको भुक्तानीको संभावना कम हुनुको साथै विश्वसनीय कारण सहित मापन गर्न सकिदैन ।

३१.१.१ कर सरबन्धी मुद्राहरू

३१.१.१.१ प्रशासनिक पुनरावलोकन अपिल:

कम्पनीको आ.व. २०७१/७२, २०७२/७३, २०७३/७४ र २०७४/७५ को अन्तिम कर निर्धारण सम्पन्न भई कर निर्धारण आदेश प्राप्त भैसकेको छ भने आ.व. २०७५/७६ को कर परीक्षण कार्यको शुरुवात भैसकेको छ । कम्पनीले आ.व. २०७२/७३ र २०७३/७४ को श्रोतमा कर कट्टी र आय करमा भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश उपर ठूला करदाता कार्यालयको खातामा आ.व. २०७२/७३ को लागि रु. १,५५,६१,३१२४।००, आ.व. २०७३/७४ को लागि रु. ३,५६,१०,८७०।०० र आ.व. २०७४/७५ को लागि रु. १,५४,६२,५८।०० जम्मा गरी प्रशासनिक पुनरावलोकनको लागि आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकको कार्यालयमा पेश गरेको निवेदन विचाराधिन छ ।

प्रशासनिक पुनरावलोकन

वर्ष	दाखिला समय	रकम रु.
२०७१/७२	०५।२३।२०७६	८३,६६२,८८१
२०७२/७३	०५।२३।२०७७	१५५,६१३,९२३
२०७३/७४	०५।१६।२०७८	३५,६१०,८७०
२०७४/७५	०४।२६।२०७९	१५,४६२,५८४
२०७५/७६	०५।०६।२०८०	२३,०६४,६४१
जम्मा		३९३,४९४,९००

रु. ६२,२४,५२,४९३, रु. १४,२४,४३,४७९ र रु. ६,१८,५०,३३६ तथा फरफारक मितिसम्म त्यसमा लाग्ने जरिवाना समेतको रकम कम्पनीको आ.व. २०७२/७३, २०७३/७४ र २०७४/७५ को सम्भावित दायित्वमा थप हुनेछ ।

रुपैयामा

वर्ष	आयकर	श्रोतमा कर कट्टी
२०७३/७४	३७९,८४९,२७६.८७	
२०७४/७५	१६४,९३४,२२७.२२	
२०७५/७६	१४२,२४०,२४०.५३	१८,२३९,१०८.५८
जम्मा	६८७,०२३,७४४.६२	१८,२३९,१०८.५८

३१.१.१.२ राजस्व न्यायाधिकरणमा अपिल:

कम्पनीको आ.व. २०७१/७२, २०७२/७३, २०७३/७४ र २०७४/७५ को अन्तिम कर निर्धारण सम्पन्न भई कर निर्धारण आदेश प्राप्त भैसकेको छ। कम्पनीले आ.व. २०७१/७२ को श्रोतमा कर कट्टी र आय करमा भएको संशोधित कर निर्धारण, प्रशासनिक पुनरावलोकनको लागि आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकको कार्यालयमा पेश गरेको निवेदनको विभागका महानिर्देशकबाट कुनै निर्णय प्राप्त भएको छैन। कम्पनीले राजस्व न्यायाधिकरणमा आ.व. २०७२/७३ मा अपिल गरेको छ, विभागका महानिर्देशकबाट हालसम्म कुनै निर्णय भएको छैन।

रुपैयामा

वर्ष	दाखिला समय	श्रोतमा कर कट्टी
२०७१/७२	०८/२३/२०७७	१४३,०९७,८६४
२०७२/७३	०२/२३/२०७९	१५५,६१४,०००
जम्मा		२९८,७१,८६४

श्रोतमा कर कट्टी र आय करको विषयमा गरिएको पुनरावलोकन अपिलको निर्णय कम्पनीको विपक्षमा भएको अवस्थामा फरफारक मितिसम्म त्यसमा लाग्ने जरिवाना समेतको रकम कम्पनीको आ.व. २०७१/७२ र आ.व. २०७२/७३ को सम्भावित दायित्वमा थप हुनेछ।

रुपैयामा

वर्ष	आयकर	श्रोतमा कर कट्टी
२०७१/७२	७६६,९३२,२२९.९२	२५,७६८,६४०.९५
२०७२/७३	१,३६७,९३८,१६८.८५	६,२५३,४९३
जम्मा	२,१३४,०७०,३९७.९७	३२,०२२,०५३.९५

३१.१.२ कानूनी मुद्राहरू

कानूनी अदालतमा कम्पनी बिरुद्धका २३ वटा मुद्राहरू बिचाराधिन रहेका छन्। यदि ती मुद्राहरूको कम्पनीको विपक्षमा फैसला भएको अवस्थामा कम्पनी उपर दायित्वको सिर्जना हुन्छ। तर त्यस्ता दायित्वहरूलाई विश्वसनीय रूपमा मौद्रिक मूल्यमा मापन गरी लेखाङ्कन गर्न नसकिने तथा टिप्पणी ३१.१.१.२ बाहेकका त्यस्तो मुद्राहरूबाट आउने दायित्वले निर्णयमा खासै प्रभाव नपार्ने व्यस्थापनले ठहर गरेको छ।

३१.१.३ नेपाल दूरसंचार प्राधिकरणसंगको विवादः

कम्पनी र नेपाल दूरसंचार प्राधिकरण बीच २१०० र २३०० मेगाहर्ज व्याण्डका फ्रिक्वेन्सी प्रयोग वापत कम्पनीले प्राधिकरणलाई भुक्तानी गर्नुपर्ने फ्रिक्वेन्सी दस्तुरको विषयमा विवाद सिर्जना भएको छ। फ्रिक्वेन्सी दस्तुरको विषयमा पुनर्विचार गरियोस भनी कम्पनीले अपिल गरेपछि यो विषय सूचना तथा सञ्चार प्रविधि मन्त्रालयमा छलफलमा नै रहेको छ।

अपिलको निर्णय कम्पनीको विपक्षमा भएको अवस्थामा फ्रिक्वेन्सी दस्तुर वापतको रु. १.६५ अर्ब रुपैया तथा फरफारक मितिसम्म त्यसमा लाग्ने जरिवाना समेतको रकम कम्पनीको सम्भावित दायित्वमा थप हुनेछ।

३१.२ प्रतिवद्धता

प्रतिवद्धता कम्पनीले सम्पत्ति खरीद, पूर्वाधार एवं नेटवर्क बिकास र बिस्तारको लागि आपूर्तीकर्तासँग गरिएको सम्झौता वापत

भविष्यमा तिनुपर्ने करारको दायित्व हुन् तर बस्तु तथा सामाग्री आपूर्तिकर्ताबाट प्राप्त भई नसकेको कारणले त्यस्ता रकमहरू वित्तीय विवरणहरूमा समावेश गरिएका छैनन्। कार्य सम्पन्न भए पश्चात भूक्तानी गर्ने गरी न्यूनतम प्रतिबद्धता जनाइएका रकमहरू निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

पूँजीगत प्रतिबद्धता

	रुपैयामा	
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
समिल कार्यको पूँजीगत प्रतिबद्धता	५७४,९६७,२०५.९९	२४९,०९८,१५८
प्लाण्ट तथा उपकरण खरीद कार्यको पूँजीगत प्रतिबद्धता	५,०९३,५३५,१३३.२८	१२,५९९,७२९,६९६
	५,५८७,७०२,३३८.३९	१२,३५०,६२३,४५८

३२. संबद्ध पक्षको विवरण

लोखा नीति

नेपाल लेखामान २४ बमोजिम सबद्ध पक्षसँगको कारोबार रकम र अन्य कानूनी आवश्यकतालाई खुलाउनु पर्ने व्यवस्था रहेको हुँदा कम्पनीले सम्बन्धित पक्षसँगको कारोबार र सोको बाँकी रकमलाई उल्लेख गरेको छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

३२.१ संबद्ध पक्षको पहिचान

कम्पनीले निम्न पक्षहरूलाई सम्बद्ध पक्षको रूपमा पहिचान गरेको छ।

१. नेपाल सरकार - नेपाल सरकार कम्पनीको मूल्य लगानीकर्ता रहेको छ। (शेयर पूँजी सम्बन्धी टिप्पणी १४)
२. कम्पनीका सञ्चालकहरू
३. कम्पनीका मूल्य व्यवस्थापकहरू, कम्पनीमा सेवारत तह ११ र सो भन्दा माथीका पदासिन व्यक्तिहरूलाई व्यवस्थापकीय निर्णयमा प्रभाव पार्न सक्ने पदाधिकारीको रूपमा लिइएको छ।
४. सञ्चालक तथा व्यवस्थापकीय पदमा कार्यरत पदाधिकारीका नातेदारहरू।
५. नागरिक लगानी कोषमा रहेको नेपाल टेलिकम कर्मचारी अवकास कोष।
६. नेपाल बैंक लिमिटेड, कृषि विकास बैंक तथा राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकमा राखिएको नेपाल टेलिकम कर्मचारी निवृत्तीभरण कोषको रकम
७. त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेड
८. माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत लिमिटेड
९. नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लिमिटेड
१०. नेपाल डिजिटल पेमेन्ट्स कम्पनी लिमिटेड

३२.२ संबद्ध पक्षसँगको कारोबार

३२.२.१ नेपाल सरकारसँगको कारोबार

कम्पनीले कर तथा गैरकर राजस्व गरी रु २८,४५५,६९७,३८५ सरकारी कोषमा योगदान गरेको छ भने शेयर लगानीको आधारमा रु. ७,१६९,६०७,२७९ लाभांश भुक्तानी गरेको छ।

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
अग्रिम आयकर	४,६२३,३५०,३६७	४,६८४,३६५,१४६
मूल्य अभिवृद्धि कर	३,४६०,९३७,५८८	३,८११,६८४,५४१
दूरसञ्चार सेवा शुल्क	३,४८६,५०८,५९७	४,२२६,९६२,७४२
स्वामित्व शुल्क	६९८,४४६,६०८	७००,९४९,४३१
भन्सार शुल्क	२८९,९०७,६९५	४६५,०७९,६९३
रोयलटी र ग्रामिण दूरसञ्चार विकाश कोष	२,२४९,७९९,९८०	२,९३२,८३६,४८७

फ्रिक्वेन्सी दस्तूर	१,६२९,४९९,९८०	१,६४०,७७२,१४०
लाभांश	७,१६९,६०७,२७९	२,७४४,८८६,०००
सम्पत्ति कर	६९,००५,५१६	६०,७२०,०२५
लाइसेन्स दस्तूर	३,३६७,८७०,०००	३,९६२,२००,०००
प्रोत्तमा कर कट्टी (TDS)	१,४१८,७७२,५७५	१,७८२,७३३,७१४
जम्मा	२८,४५५,६९७,३८५	२८,४१२,३८९,९२०

दूरसंचार सेवा प्रदान गरेवापत नेपाल सरकारको लागि संकलन गरिने सेवा शुल्कहरु व्यावसायिक शर्तबमोजिम लगाइएका छन्।

नेपाल दूरसंचार प्राधिकरण (नेपाल सरकारद्वारा स्थापित स्वायत्त नियामक निकाय) लाई बुझाइएका शुल्कहरु कानून तथा नियमनकारी व्यवस्था बमोजिम भूक्तानी गरिएका छन्।

३२.२.२ सञ्चालक तथा ठूरख्य व्यवस्थापकीय व्यक्तित्व

यो आर्थिक वर्षमा (३१ आषाढ २०८०) कुनै पनि सञ्चालक तथा व्यवस्थापक एवं निजका नातेदारहरूले कम्पनीबाट कुनै प्रकार को ऋण सुविधा लिएका छैनन्।

कम्पनीले विनियम अनुसारका सेवा सुविधा बाहेक कुनै पनि सञ्चालक तथा व्यवस्थापकीय व्यक्तित्व एवं निजका नातेदारहरूसँग कुनै पनि कारोबार अथवा कारोबार प्रस्ताव समेत गरेको छैन।

पारिश्रमिक भूक्तानी

क) सञ्चालक समिति:

यस आ.व.मा कम्पनीका संचालक समितिका सदस्यहरूलाई बैठक भत्ता वापत रु. १,८९०,००० भूक्तानी गरिएको छ। यस आ.व.मा जम्मा ३६ वटा संचालक समितिको बैठक बसेको र मिति २०७८/१२/२४ बाट लागु हुने गरी प्रति व्यक्ति प्रति बैठक रु.७५००।०० का दरले संचालक समिति तथा सो सरहका समितिहरूलाई भूक्तानी गरिएको छ।

यस आ.व. को संचालक समिति स्वरूप

सञ्चालक समितिको बैठक आ.व. २०७९/८०

क्र.स.	नाम	पद	बैठकमा उपस्थित दिन
१	श्री बैकुण्ठ अर्याल	अध्यक्ष	१८
२	श्री कृष्ण बहादुर राउत	अध्यक्ष	१८
३	श्री सुनिल पौडेल	सदस्य	३५
४	श्री बाबुराम भण्डारी	सदस्य	१५
५	श्री झिक्क प्रसाद आचार्य	सदस्य	३
६	श्री उत्तर कुमार खत्री	सदस्य	१९
७	श्री शुसिल कोइराला	सदस्य	२९
८	श्री फणिन्द्र गौतम	सदस्य	५
९	श्री भुपाल बराल	सदस्य	१३
१०	श्री अम्बिका प्रसाद पौडेल	सदस्य	२५
११	श्री शंकर लामिङाने	सदस्य	३०
१२	श्री राजेन्द्र अर्याल	कम्पनी सचिव	३६

संचालक समितिका सदस्यहरूलाई भूक्तानी गरिएको भ्रमण खर्च

क्र.स.	नाम	रकम (रु.)
१	श्री सुनिल पौडेल	८,९९,२६९
२	श्री उत्तर कुमार खत्री	३,४०,८९९
३	श्री भुपाल बराल	४,००,२९७
४	श्री फणिन्द्र गौतम	४,३५,१७५

५	श्री अम्बिका प्रसाद पौडेल	४,५४,४६५
६	श्री शंकर लामचिने	९,९२,३७१
	जम्मा	३५,२२,३००

ख) लेखापरीक्षण समिति:

यस आ.व.मा कम्पनीका लेखापरीक्षण समितिका सदस्यहरूलाई बैठक भत्ता वापत रु. ३,६३,३७५।०० भूक्तानी गरिएको छ । यस आ.व.मा १३ वटा लेखापरीक्षण समितिको बैठक बसेको छ ।

यस आ.व. को लेखापरीषण समिति स्वरूप

लेखापरीषण समितिको बैठक आ.व. २०७९/८०

क्र.स.	नाम	पद	बैठकमा उपस्थित दिन
१	श्री भूपाल बराल	अध्यक्ष	७
२	श्री शुभेश्वर कोइराला	सदस्य	१०
३	श्री उत्तर कुमार खत्री	सदस्य	७
४	श्री झक्क प्रसाद आचार्य	सदस्य	२
५	श्री फणिन्द्र गौतम	सदस्य	६
६	श्री बाबुराम भण्डारी	सदस्य	६
७	श्री अम्बिका प्रसाद पौडेल	सदस्य	९
८	श्री प्रेम गुरुङ	सदस्य, सचिव	१३

संचालक समितिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरूलाई अधिकतम अन्तरदेशीय १२०० मिनेट र अन्तर्राष्ट्रिय ७०० मिनेट बराबरको टेलिफोन (ल्याण्डलाइन र मोवाइल) तथा १ एम.बी.पी.एस. बराबरको इन्टरनेट (एडिएसएल/एफटिटिएच) सुविधा उपलब्ध गराइएको छ ।

ग) प्रमुख व्यवस्थापकीय कर्मचारीहरू

कम्पनीको तह ११ वा सो भन्दा माथिल्लो पदमा सेवारत प्रमुख व्यवस्थापकीय कर्मचारीहरूलाई कम्पनीको विनियमावलीको अधिनमा रही तलब, तथा अन्य पारिश्रमिकको भूक्तानी गरिएको छ । प्रबन्ध निर्देशक सहित प्रमुख व्यवस्थापकीय कर्मचारीहरूलाई भूक्तानी गरिएको पारिश्रमिक विवरण निम्नानुसार छ ।

प्रमुख व्यवस्थापकीय कर्मचारीहरूको सुविधा	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
अल्पकालिन कर्मचारी सुविधा योजना	३,६०,७७,६५५	३,७३,२२,७३२,९७४
अबकास पछिको कर्मचारी सुविधा योजना		
निर्धारित योगदानको योजना	१२,८५,१९०	८८४,५२४
कर्मचारीको दीर्घकालीन सुविधा योजना		
अबकाश योजना		
जम्मा	३,७३,६२,८४५	२३,६१७,४९९

जम्मा आकाशपछिको सुविधा विवरण (कर्मचारी सुविधा टिप्पणी १३) मा प्रमुख व्यवस्थापकीय अधिकारीहरूको निश्चित सुविधा योजना समेत सम्लग्न रहेको छ ।

प्रमुख व्यवस्थापकीय अधिकारीलाई अल्पकालीन कर्मचारी सुविधा अन्तर्गत निम्नानुसारको सुविधा पनि उपलब्ध गराइएको छ ।

- कर्मचारी विनियमावली अनुसारको सुविधा
- बोनस ऐन तथा नियमावली अनुसार बोनस सुविधा

३२.३ नेपाल डिजिटल पेमेन्ट्स कम्पनी लिमिटेडसंगको कारोबार:

कम्पनी र नेपाल डिजिटल पेमेन्ट्स कम्पनी लिमिटेड बिच ब्क'क भिलनतज सिद्धान्तको आधारमा निम्नानुसारको कारोबार भएको छ।

कारोबारका प्रकृतीहरू	कारोबार रकम	बांकी मौजदात
घरभाडा खर्च	१,९६३,९९७	(९४,३९७)
तलबको सोधभर्ना	१,५७८,३७४	४,४६३,९५८
टेलिफोन खर्च	५८,२२६	६१,७४६
अन्य खर्चको सोधभर्ना	१९,६५१,७३२	५२१५
जम्मा	२३,२५२,२४९	४,४३६,५२१

३२.४ सञ्चार उपकरणको बाँकी रकम

- नागरिक लगानी कोषमा रहेको कम्पनीका कर्मचारीहरूको अवकास कोषको रकम निर्धारित सुविधा योजना (टिप्पणी १३.२) मा देखाइएको छ।
- त्रिशुली जलबिद्युत कम्पनी लिमिटेड, माथिल्लो तामाकोशी जलबिद्युत लिमिटेड र नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लिमिटेडमा गरिएको लगानी तथा शेयरमा लाभरहानी लाई एशोसियट्समा लगानी (टिप्पणी ५) मा देखाइएको छ।
- त्रिशुली जलबिद्युत कम्पनी लिमिटेडको शेयर सह(वित्तीयकरण परियोजना सम्भौता अन्तर्गत निविल बैंक लिमिटेडसंग रोक्का गरिएको छ। सो वापत कम्पनीले रु. २ अर्ब ३० करोड रुपैयाँको संस्थागत जमानत समेत दिएको छ।
- माथिल्लो तामाकोशी जलबिद्युत लिमिटेडको लगानीलाई ऋण लागानी टिप्पणी १०.१.६ मा देखाइएको छ।

३३. खण्डगत विश्लेषण (Segmental Analysis)

लेरवा नीति

कम्पनीले व्यावसायीक क्रियाकलापहरूको आधारमा खण्डहरूको निर्धारण गरी खण्डगत विश्लेषण तयार गरेको छ। साथै कम्पनीको सांगठनिक ढांचा पनि कम्पनीको व्यावसायका क्रियाकलापहरूको प्रकृतिअनुरूप रहेको छ।

कम्पनीका खण्डगत विवरणहरू यस प्रकार रहेका छन्:

ताररहित सेवा:

ताररहित सेवा खण्डमा जि.एस.एम र सी.डि.एम.ए. सेवाहरूसंग सम्बन्धित खण्डहरू समावेश छन्। यी सेवाहरूमा वायरलेस प्रविधि मार्फत उपलब्ध गराइने भ्वाइस र डाटा सम्बन्ध दूरसंचार सेवाहरू, मध्यस्थकर्ता मार्फत राजस्व बाँडफाँडको आधारमा उपलब्ध गराइने मूल्य अभिवृद्धि सेवाहरू तथा वाइम्याक्स सेवाहरू समावेश हुन्छन्।

तारसहितको सेवाहरू

फिक्स्ड लाइन सेवाहरू अन्तर्गत व्यक्ति तथा संस्थागत ग्राहकहरूका लागि फिक्स्ड-लाइन नेटवर्क र ब्रोडब्यान्ड प्रबिधि मार्फत उपलब्ध गराइने ल्यान्ड लाइन, पि.एस.टि.एन., ए.डि.एस.एल., एफ.टि.टि.एच. र लीज लाइन डाटा जडान जस्ता भ्वाइस र डेटा सञ्चार सेवाहरू पर्दछन्।

Treasury

यसमा प्रत्यक्ष रूपमा वर्णन गरिएको खण्डसँग सम्बन्धित बाहेकका लगानी तथा नगद र नगद सरहको व्यवस्थापन समावेश छन् जसमा विदेशी मुद्रामा मूल्याङ्कित लगानी समेत समावेश हुन्छन्। समग्रमा कम्पनीको अतिरिक्त कोष, व्यावसायिक रूपमा अधिकतम प्रतिफल प्राप्तिको लागि व्यवस्था गरिएको हुन्छ।

नछुट्याइएको (Unallocated)

यसमा सञ्चालन खण्डहरूमा नछुट्याइएका कम्पनीको कर्पोरेट कार्यालयको खर्च/नतिजा, सम्पत्ति र दायित्वहरू, चालू करहरू, स्थगन करहरू, र केही वित्तीय सम्पत्तिहरू र दायित्वहरू समावेश छन्।

त्यारियाटरक टिप्पणीहरू

Segmental Analysis खण्डात व्याख्या

(Note)

32)

विवरण	स्थिर नेटवर्क	वायरलेस (GSM)	वायरलेस (CDMA)	लगानी, नगद र नगद सरह	लगानी, नगद र नगद सरह	अन्य (Unallocated)
आय	आ.ब. २०७९-८० ७९०	आ.ब. २०७९-८० ७९०	आ.ब. २०७८-९१ ७९०	आ.ब. २०७९-८० ७९०	आ.ब. २०७८-९१ ७९०	आ.ब. २०७८-९१
बाह्य निकी	३,३४८,२२०,०८४	३,८२९,२२९,८९१	३६,०३१,६००,५५०	७,६३१,२७९,५९८	५,७९४,१५२,८५४	५२०,८८८,०५८
अन्तर खण्ड विक्री	३,३४८,२२०,०९४	३,८२९,२२९,८९१	३४,०३१,६०८,५५०	७,६३१,२७९,५९८	५,७९४,१५२,८५४	५२०,८८८,०५८
जमा आय						
नीति						
खण्डगत नीतिजा	(१,४५०,३९३,४२६)	(७५५,६९५,९२२)	७६५,५८०,९९१	९,६४३,४९७,०९२	५,५७७,८७०,२५८	(४,५१५,५५६,१७४)
आयकर अधिको नाफा	(१,४५०,३९३,४२६)	(७५५,६९५,९२२)	७,६५६,५८०,९९१	५,९७४,५१६,६१७	५,४२७,६११,४१७	(४,५१५,५५६,१७४)
कर (चालौन+स्थगन)						
छुद नाफा						
अन्य जानकारी	आ.ब. २०७९-८०	आ.ब. २०७९-८०	आ.ब. २०७९-८०	आ.ब. २०७९-८०	आ.ब. २०७९-८०	आ.ब. २०७९-८०
हास तथा अपलेखन	१,७०३,३९३,०४६	१,७२१,८३३,१४६	३,९४७,०५०,४२९	४,०४६,८०३,६२२	५,२७४,३९६,४२८	६,४२४,८२७,१९६
खण्डगत सम्पत्तिहरू	१२,२३९,८८४,१५५	१२,८४०,८८३,१५५	२७,७६७,९५७,४५२	२८,२२३,२७३,४१४	७८,०८०,८८७,७४०	७८,८८८,२१७,३५१
स्थगन कर सम्पत्ति (Net)						
नष्टिट्को संस्थापात						
सम्पत्तिहरू						
जमा सम्पत्तिहरू	१२,२३९,८८४,१५५	१२,८४०,८८३,१५५	२७,७६७,९५७,४५२	२८,२२३,२७३,४१४	७८,०८०,८८७,७४०	७८,८८८,२१७,३५१
खण्डगत दायित्व	२,६०८,६३३,४०७	३,०८१,७२४,७३८	३९,८९५,०९६,०२८	३९,८९५,०९६,०२८	-	-
नष्टिट्को संस्थापात दायित्व						
जमा दायित्व	२,६०८,६३३,४०७	३,०८१,७२४,७३८	३९,८९५,०९६,०२८	३९,८९५,०९६,०२८	२०,४४७,९११,५६	२०,४७९,९११,५६

नेपाल टेलिकम
नेपाल दरसञ्चार कम्पनी सिमिटेड

३३.१ खण्डगत प्रस्तुतीकरणका जान्यताहरु

- प्रत्यक्ष वा उचित आधारमा खण्डकरण गर्न नसकिने कम्पनीका आमदानी, खर्च, सम्पत्ति तथा दायित्वहरूलाई बाँडफाँड नगरिएको
- आय र खर्चर सम्पत्ति र दायित्व अन्तर्गत राखिएको छ।
- आयलाई प्रत्येक सेवा समूहको आधारमा लिइएको छ।
- अन्तर्राष्ट्रिय सेवाहरू स्थिर लाइन र मोबाइल सेवाका खण्डहरूको नेटवर्क/पूर्वाधार मार्फत प्रदान गरिएको छ। अन्तरआवद्धता
- आय विचार गर्नु अघि अनुमानित आधारमा स्थिर लाइन र मोबाइल सेवाका खण्डहरूका अन्तरआवद्धता आयमा बाँडफाँड गरिएको छ।
- हास कट्टी र सञ्चालन तथा मर्मत खर्चहरूलाई प्रत्येक सेवासँग सम्बन्धित जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणहरूको आधारमा छुट्याइ देखाइएको छ।

३३.२ भौगोलिक विभाजन

कम्पनीले देशका विभिन्न भागमा ७ वटा प्रादेशिक निर्देशनालयहरु स्थापना गरी सञ्चालन गरेको छ। तथापि प्रादेशिक निर्देशनालयहरूबाट प्रदान गरिने सेवाहरू केन्द्रस्थापित सेवा निर्देशनालयहरूबाट पनि व्यवस्था गरिएको छ। त्यसकारण नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान ८ को उद्देश्य पूरा हुने किसिमले छुट्टाछुट्टै प्रादेशिक सूचनाहरू उपलब्ध हुन सक्ने अवस्था देखिदैन। भौगोलिक विभाजनको आधारमा सूचनाहरू विभाजन गर्नु त्यति व्यवहारिक नभएको तथा त्यसबाट प्राप्त हुने लाभ भन्दा खर्च बढि हुने व्यवस्थापनको बुझाई रहेको छ।

एकल कानूनी अधिकार तथा सञ्चालनको वातावरण रहेकोले कम्पनी एकमात्र भौगोलिक खण्डमा सञ्चालन भएको मानिएको छ।

३४. अन्तरिम वित्तीय प्रस्तुती

कम्पनीले आफ्नो अन्तरिम वित्तीय विवरणहरू प्रिन्ट मिडियामा प्रकाशित गर्न नेपाल लेखामान ३४ ('अन्तरिम वित्तीय रिपोर्टिङ') को अनुशरण गरेको छ। कम्पनीले आफ्ना सूचनाहरू साथै अन्तरिम वित्तीय विवरणहरू प्रस्तुत गरी नेपाल धितोपत्र बोर्ड, नेपाल स्टक एक्सचेन्ज र कम्पनी ऐन, २०८३ को तथा त्यस्ता विवरणहरू कम्पनीको आफ्नो वेबसाइट <http://www.ntc.net.np> मा प्रकाशित गरी नेपाल लेखामान ३४ का प्रावधानहरूको पालना गरेको छ।

३५. प्रतिवेदन मिति भन्दा पछाडि भएका कारोबारहरू

प्रतिवेदनको मिति भन्दा पछाडि प्रतिवेदन हस्ताक्षर भएको मिति २०८०/०८/२८ सम्ममा तल उल्लेख गरिएको बाहेक अन्य थप भौतिक घटनाहरू छैनन्।

३५.१ सञ्चालक समितिको संरचना परिवर्तन

आ.व. २०७९/८०को प्रतिवेदन हस्ताक्षर भएको मितिसम्म सञ्चालक समितिका सदस्यहरूको प्रतिनिधित्वमा भएको फेरवदल निम्नानुसार रहेको छ।

क्र. स.	नाम	पद	प्रतिनिधित्व गरेर को कार्यालय	नियुक्ति मिति	यस अघि उत्त पदमा बहाल व्यक्ति	कारण
१	श्री कृष्ण बहादुर राउत	अध्यक्ष	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय (सचिव)	२०७९.१२.१४	श्री बैकुण्ठ अर्थाल	नेपाल सरकारको सरुवा निर्णय
२	श्री संगिता पहाडी	नि.प्र.नि.	नेपाल टेलिकम	२०८०.०६.१७	श्री सुनिल पौडेल	नेपाल सरकारको निर्णय
३	श्री कोशलचन्द्र सुवेदी	सदस्य	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय (सह-सचिव)	२०७९/०७/१४	श्री शुसिल कोइराला	नेपाल सरकारको सरुवा निर्णय

४	श्री टोकराज पाण्डे	सदस्य	अर्थ मन्त्रालय (सह-सचिव)	२०८०.०४.१०	श्री उत्तर कुमार खत्री	नेपाल सरकारको सर्वा निर्णय
५	श्री बाबुराम भण्डारी	सदस्य	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय (सह-सचिव)	२०८०.१०.२७	श्री उत्तर कुमार खत्री	नेपाल सरकारको सर्वा निर्णय

३६. विगत वर्ष समायोजन

विगत तथा चालू वर्षका वित्तीय विवरणहरूलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमानहरूले औल्याएको आवश्यकता अनुसार पर्मार्जन गरी प्रस्तुतीकरण गरिएको छ ।

विगत वर्षसँग सम्बन्धित निम्नानुसारका आम्दानी र खर्चहरूलाई नेपाल लेखामान ८ का प्रावधान अनुसार आ.व. २०८०/८०मा समायोजन गरिएको छ । खुद विगत वर्ष समायोजन रु. ३६,८७७ सम्बन्धित आ.व.मा र वर्ष खुलाउन नसकिएका रकमहरूलाई चालू आ.व.को संचालन इक्विटीमा भार पारिएको छ ।

क्र. स.	Particulars	Expenditure	Income	रकम रु.
१	कार्यसंचालन आय	-	३७५,२५९	
२	कार्यसंचालन खर्च	३३८,३७४	-	
	जम्मा	३३८,३७४	३७५,२५९	
	खुद असर		३६,८७७	

असामान्य अन्य फरक विवरणहरूलाई सोही स्थानमा छुट्टै देखाइएको छ ।

यस आ.ब.मा अग्रिम आयकर रकम रु. ६०,३४८,५१३ सच्याईएको छ । साथै उक्त रकमलाई सञ्चित मुनाफा रकममा लेखाइक्न गरिएको छ ।

३७. अन्य प्रस्तुति

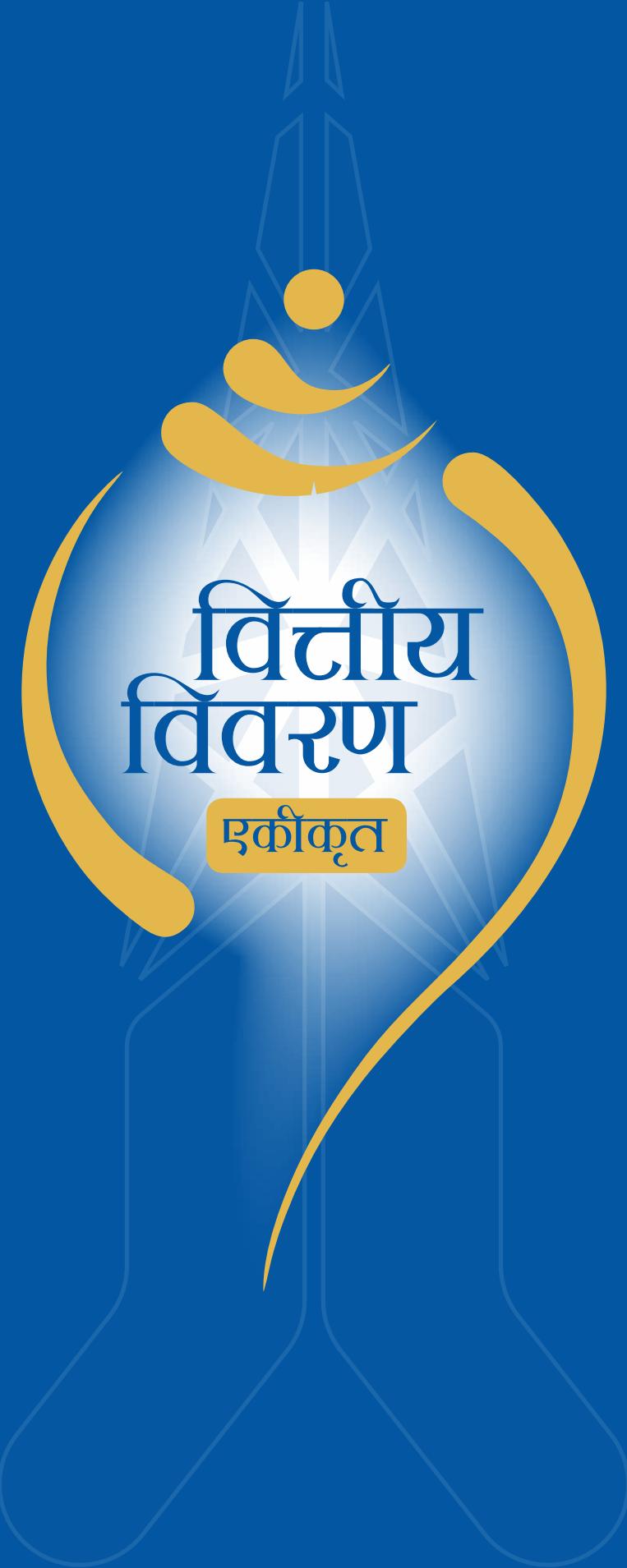
३७.१ सठही दरको प्रयोग

सठही दर	३२ आषाढ २०८०	३१ आषाढ २०८९
अमेरिकी डलर : रुपैया	१३१।१७	१२७।५१
यूरो : रुपैया	१४७।१९	१२८।१९
ग्रेटब्रिटेन पाउण्ड : रुपैया	१७१।९५	१५०।८६

३७.२ आ.व. २०८१/८२ को भौतिक परीक्षणमा पहिचान हुन नसकि अपलेखन गरिएको रु. ४,७९६,३३३।०० बराबरको जिन्सी सामग्रीहरूलाई यो अवधिमा पहिचान गरी जिन्सी मौज्दातमा लेखाएन गरी इक्विटी परिवर्तन विवरणमा रु. ४,७९६,३३३।० भार पारिएको छ ।

३७.३ विगत वर्षका रकमहरूलाई चालू वर्षसँग तुलना गर्न सजिलो हुने गरी आवश्यकता अनुसार पुनः विभाजन तथा वर्गीकरण गरिएको छ ।

श्री कृष्ण बहादुर राउत अध्यक्ष	श्री संगीता पाहाडी (अर्याल) सदस्य	श्री कोशलचन्द्र सुबेदी सदस्य	डा. टोकराज पाण्डे सदस्य	सि.ए महेश कुमार गुरामाई एम.जी.एस.एन्ड एसोसिएट्स चार्टर्ड एकाउटेन्ट्स	सि.ए. पिप्पुष आनन्द पि आनन्द एन्ड एसोसिएट्स चार्टर्ड एकाउटेन्ट्स
श्री बाबुराम भण्डारी सदस्य	श्री अमिका प्रसाद पौडेल सदस्य	श्री शंकर लामिठाने सदस्य	श्री राजेन्द्र श्रेष्ठ प्रमुख वित्तीय अधिकृत प्रबन्धक	सि.ए. निर्जल श्रेष्ठ प्रबन्धक	मिति: २८ मंसिर २०८० स्थान: काठमाडौं

विद्यार्थी विवरण

एकीकृत

**INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT
TO THE SHAREHOLDERS OF
NEPAL DOORSANCHAR COMPANY LIMITED (NEPAL TELECOM)**

REPORT ON THE AUDIT OF THE CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS

QUALIFIED OPINION

We have audited the Consolidated Financial Statements of Nepal Doorsanchar Company Limited ("Nepal Telecom"/"the Company") and its subsidiary (the company and its subsidiary together referred as "the Group") which comprise the Consolidated Statement of Financial Position as at Ashadh 31, 2080 (July 16, 2023), and Consolidated Statement of Profit or Loss, Consolidated Statement of Other Comprehensive Income, Consolidated Statement of Changes in Equity and Consolidated Statement of Cash Flows for the year then ended, and Notes to the Consolidated Financial Statements, including a Summary of Significant Accounting Policies.

In our opinion, except for the effects of the matter described in the Basis for Qualified Opinion section of our report, the accompanying Consolidated Financial Statements read with the significant accounting policies and explanatory notes present fairly, in all material respects, the consolidated financial position of the Group as at 31 Ashadh, 2080 (16 July 2023), and of its consolidated financial performance and its consolidated cash flows for the year then ended in accordance with Nepal Financial Reporting Standards.

BASIS FOR QUALIFIED OPINION

- a. The Company has made significant investment to bring into operation nationwide 4G/LTE network, to strengthen and expand its business that is entirely dependent on successful completion of the project within the agreed time and quality. Separate contracts have been signed for Core, Radio Access Network (RAN) I and II totaling NPR 19.68 billion (NPR equivalent) excluding duties and taxes, for which purchase orders as per contract have been issued on different dates. The project was initially scheduled to be completed in 12 months (February 2020), which has not been completed yet. Although time extension of the various lots was made up to Chaitra 2078, the time has already expired, and no decision has been taken thereafter. Although a committee has been formed for the calculation of liquidated damages, a decision has not been taken on the same, which can be a maximum of ten percent of the total contract price of the respective phase as per the contract terms. The company has capitalized Rs. 15.5 billion related to RAN I and II as on Asadh End 2080. Delay in project completion has significant impact on the business and revenue generation of the company. Further, income is understated by the amount liquidated damage of 4G/LTE Project as per the accounting policy of the company.
- b. In the case of 4G/LTE projects, 4133 Sites have been capitalized as on financial year end amounting to NPR 15.5 billion. However, due to inconsistent allocation of material and service cost to individual sites, we were unable to obtain sufficient and appropriate audit evidence to verify the valuation of such individual assets. Further, the misallocation of costs has impacted on the related expense accounts and, consequently, the overall financial performance of the entity.
- c. We have identified a limitation in our scope regarding the derecognition of property, plant and equipment (PPE) disposed of during the year. The company has a policy to derecognize PPE when disposed of or when no future economic benefits are expected from its use or disposal. However, assets disposed of during the year amounting to NPR 210 million (previous year NPR 196 million) have not been derecognized. Additionally, we were unable to ascertain the cost and accumulated depreciation on these disposed-of assets. Furthermore, additional scrap and obsolete PPE may exist within the company's records but has not been identified and derecognized. The extent and value of this unidentified scrap could not be determined.

- d. Capital Work in Progress (CWIP) includes capital equipment/inventories balance on financial year end date amounting to NPR 1,144,903,995 (previous year NPR 2,218,541,470) imported in the name of company as per terms of contract with vendors based on turnkey project. The risk on these inventories lies with the vendor until it is installed who has full control and in their custody for the purpose of getting used in installation or construction. The liability for these inventories is to be recognized only when services are performed, installation is complete and handed over, and assets are available for use (on-air). As such, CWIP and current liabilities have been overstated to that extent.
- e. The Accounting policy of the company mandates impairment recognition for inventory items lying idle beyond a specified period. The company has NPR 7 billion worth of inventories as on Asadh End 2080 presented under Capital Work in Progress (Note 4 of financial statement) and Inventory (Note 7 of financial statement). However, impairment applied by the company solely relies on the nature of inventory without considering purchase date that hinders identification of older, more susceptible items. Identifying movement within a group of identical items rather than individual items significantly impacts the impairment assessment for the entire group. The lack of individual item ageing information prevents us from determining the potential cumulative impact of these inadequate practices on the financial statements.
- f. The wireline division incurred a substantial operating loss of Rs. 1.46 billion, representing a 44% gross loss margin against total revenue of Rs. 3.34 billion (Refer Note 33 of Financial Statement). The existence of Rs. 4.5 billion in unallocated costs raises further concerns, as their allocation to the wireline division could significantly increase its reported losses. Out of more than 1.5 million available FTTH connections established over a span of the previous 5 years, only 26% connections are occupied and only 18% connections are used for data services. This raises concerns about the technology profitability and long-term sustainability. We have identified several factors contributing to the division's losses, including delays in the FTTH project, inadequate after-sales service and insufficient attention to migrating PSTN customers.
Accordingly, we cannot assure whether the future economic benefits shall be able to recover the investment made for the technology. We are unable to comment on the consequential impact, if any, due to the possible impairment loss of the assets.
- g. The company capitalized assets amounting to NRS. 1.7 billion during the last 10 days of the financial year 79/80. This late capitalization raises concerns about the consistency and accuracy of the financial statements, as depreciation expense for these assets may not have been adequately recognized in the current period's profit or loss. Further capitalization of assets amounting to NRS. 1 billion was recorded on the first two days of the financial year 79/80. This practice could also distort the comparability of financial statements between periods, as depreciation expense for these assets would be reflected in the previous year's results rather than the current year. Delaying the capitalization of assets would underestimate depreciation expense and overstate current period profit. Lack of complete information about the dates on which assets qualified for capitalization information prevents us from determining the potential cumulative impact on the financial statements.
- h. The company recognized substantial actuarial loss of Rs. 2.82 billion in the current financial year and combined Rs. 12.27 billion since FY 2072-73. These significant losses raise concerns about the accuracy of the underlying assumptions used in the actuarial valuations, particularly the inadequate salary escalation rate. This could lead to inaccurate estimations of future benefit liabilities and consequently, overstated actuarial losses. The company distributed staff bonuses and incentives without considering the potential impact of the recognized actuarial losses. This raises concerns about the fairness and sustainability of the bonus distribution, presentation of statement of profit or loss and earnings per share (EPS), particularly considering the decreasing trend of profitability in recent years.

- i. The company has recognized an actuarial loss of NPR. 265 million (Previous year NPR 132 million) relating to long-term accumulated leaves through "Other Comprehensive Income" (OCI). NAS 19 specifies that actuarial gains and losses arising from post-employment benefits payable after completion of employment should be recognized in OCI and actuarial gains and losses arising from other long-term benefits to be recognized in "Statement of Profit or Loss" (SOPL). The company's policy allows employees to encash or take leave benefits before their retirement. Therefore, the classification of benefits to post-employment benefits is inappropriate and the reported profit in SOPL is overstated by such amount as the actuarial losses related to leave benefits is not recognized.
- j. Lack of verifiable evidence for labor expenses associated with assets installation, dismantling, repair and fitting activities supported by manual attendance and extensive cash payments exceeding NPR 350 million in the current year, NPR 500 million in the previous year and the repetitive nature of these expenses raise significant concerns about the accuracy and validity of these expenses. Without proper controls surrounding labor engagement and cash disbursements, we cannot ascertain the nature and legitimacy of these payments. This poses a risk of overstated expenses, potential fraud, and non-compliance with labor regulations.
- k. The company's procurement practices have raised notable concerns, particularly regarding forceful procurement, resulting in a surplus of assets that remain idle. The acquisition of a significant volume of assets, coupled with their underutilization, suggests a misalignment between procurement strategies and operational needs. The company has classified inventories costing NPR 646 million as "non-moving" and NPR 1.2 billion as "slow moving" purchased and lying idle in a span of previous 5 years and has provided impairment accordingly. While impairment recognition signals an acknowledgment of reduced asset value, the continued idleness raises questions about the effectiveness and prudence of the company's procurement approach. Accordingly, we are unable to comment on the consequential impact, if any, due to the possible impairment loss of the assets procured through this approach.

We have conducted our audit in accordance with Nepal Standards on Auditing (NSAs). Our responsibilities under those standards are further described in the Auditors Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our Report. We are independent of the Company in accordance with the ICAN's Handbook of Code of Ethics for Professional Accountants together with ethical requirements that are relevant to our audit of the financial statements, and we have fulfilled our other ethical responsibilities and ICAN's Handbook of Code of Ethics for Professional Accountants. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our qualified opinion.

OTHER MATTERS

- a. We did not audit the financial statement of subsidiary namely Nepal Digital Payments Company Ltd. The financial statements and other financial information have been audited by other auditor whose report has been furnished to us by the management. Our opinion on the financial statements so far as it relates to the accounts and disclosures included in respect of the subsidiary is based solely on the report of other auditor.
- b. The Company has book value of Property Plant and Equipment excluding land and motor vehicles at balance date of NPR. 50.18 billion, of which assets worth NPR 12.92 billion only have been insured where risks like strike, riot, terrorism etc. are not covered. All inventories of the Company are not insured at all. The risk management system, including the data and system security, is inadequate.
- c. The Company has not complied with the provisions of Labor Act, 2074 and Labor Regulation, 2075 relating to contractual employees, Labor audit and requirements of Social Security Act 2075; Bonus Act and Regulations relating to maintenance and operation of Employees Welfare Fund and Interconnection Guidelines 2076 relating to international and domestic usage charges.

- d. We identified a significant limitation in the company's human resource management practices. While records indicate optimal staffing with 3875 employees against an approved darbandi of 4097, widespread "unpaid Kaaj" (temporary transfers) exceeding months or even years undermines this efficiency. With over 400 employees working on unpaid Kaaj for more than a year, rural areas suffer from manpower shortages while urban areas experience an excess. This mismanagement, alongside non-compliance with transfer regulations, has resulted in misallocation of resources. Consequently, approximately NPR 570 million spent on staff salaries hasn't contributed directly to product and service development, raising concerns about the accuracy of the reported expenses. Although the company has underutilized human resources, substantial expenditure has been made for outsourcing human resources utilized for repair, maintenance and even for establishing new connections.
- e. The company's revenue generation in Koshi Pradesh and Madhesh Pradesh is significantly below expectations when considering the population size in these regions. Several factors contribute to the observed decline in revenue, including, but not limited to, the quality, promotion and coverage of network services, timely maintenance of BTS sites, technology upgrades, insufficient market penetration, and a lack of effective customer retention strategies.
- f. While the reported profit after tax of 7.9 billion appears significant, it is crucial to acknowledge the substantial contribution of 7.7 billion in finance income, a non-operating source. Excluding this, the underlying operating performance paints a concerning picture, marked by a decrease of 260 million in cash flow when considering finance income and a further decline to a negative 8 billion when excluding it. This concerning trend and dependence on non-operating income raises serious doubts about the ability of the company to meet its liability as well as further distributing dividends, bonuses and incentives based solely on the reported profit. Despite these issues, the company has put forth proposals for dividend distribution, NPR 623 million in staff bonus and Rs. 383 million in staff incentives for the current financial year.
- g. The current presentation of profitability does not separate operating income/expenses from finance income. The actual operating income after tax amounts to NPR 2.4 billion whereas finance income after tax amounts to NPR 5.4 billion.
- h. As of Asadh End 2080, the defined benefit liability faces shortfall compared to available planned assets. The total obligation to beneficiaries stands at NPR 31.7 billion, while the plan currently holds only NPR 8.9 billion in assets. This funding gap is noteworthy as it could impact the plan's ability to meet its future obligations.

KEY AUDIT MATTERS

Key audit matters are those matters that, in our professional judgment, were of most significance in the audit of the consolidated financial statements. These matters were addressed in the context of our audit of the consolidated financial statements as a whole, and in forming our opinion thereon, but we do not provide a separate opinion on these matters. For each matter below, our description of how our audit addressed the matter is provided in that context. In addition to the matters described in the Basis for Qualified Opinion Section, we have determined the matters described below to be the key audit matters to be communicated in our report.

Key Audit Matter	How our audit addressed the matter
Revenue Recognition We considered accuracy of revenues relating to the voice and data services provided as a key audit matter due to the complexity of the IT systems, significance of volumes of data processed by the IT systems and the impact of changing pricing models (tariff structures, incentive	We evaluated the design and operating effectiveness of key controls over the capture and measurement of revenue transactions across all significant revenue streams, including evaluating the relevant IT systems with supporting evidence such as service detail records and evidence of customer

<p>arrangements and discounts, etc.). The amount of revenue involved in the financial statement is material to the financial statements and due to complexity of the system, processes and product /services used to record revenue having multiple software used, reliance on automated processes and controls.</p> <p>The Company has used billing system which capture, values and records the revenue data generated from various software, which are heavily reliant on IT systems with processes and controls over the transactions.</p> <p>Disclosures relating to revenue recognition can be found at note 16.</p>	<p>payment.</p> <p>We obtained understanding of nature of various services provided by the company comprising prepaid, postpaid, international and fixed line services.</p> <p>The accuracy and completeness of revenue amounts recorded is an inherent risk. Our audit procedures included amongst the following:</p> <p>System recorded transactions: real time test of recording of transactions in the system, subsequently recorded to accounting system. Information are processed in a separate directorate independent of accounting directorate resulting in additional control overbilled records and accounted records.</p> <p>Manual control over transactions: testing the design and implementation of various operating effectiveness of manual control over initiation, authorization, and testing of revenue transactions. These included testing of tariff rates, packages, treatment related to discounts and recording to ERP including major contracts.</p> <p>Performing substantive testing including analytical procedures over major streams of revenue generation</p> <p>Testing of manual journal entries and end to end reconciliation from data records to billing systems and accounting ledgers.</p> <p>Testing the delivery of goods and service rendered for recording of revenue from advance/deposits received.</p> <p>Based on the result of the sample testing and mix use of manual and automated controls that are in place, we have relied on the information generated by the system and process followed by the Company for revenue recognition.</p>
<p>Information Technology (IT) System and Controls</p> <p>The Company uses several IT/ software systems with or without integrating with ERP system for management of its business operations. A significant part of the company's financial process heavily reliant on IT systems with automated processes and controls over the capturing, valuing and recording of transactions and manual interventions on the same as well while recording the data into ERP. This is a key part of our audit because of the complex IT environment supporting the business processes; mix of manual and automated controls; multiple internal and outsourced support arrangements; and complexity of the billing systems which result in revenue being recognized.</p>	<p>We assessed the manual and automated controls relating to IT systems relevant to financial reporting, including the recognition of revenue.</p> <p>While separate IS audit is yet to be carried out, we tested a sample of automated controls that are designed to enforce appropriate segregation of duties, roles and controls. This included assessing the design of relevant automated processes and controls.</p> <p>We reviewed a sample of the financial information produced by various systems, recording in ERP and reporting.</p> <p>We evaluated the effectiveness of the controls in the systems.</p>
<p>Impairment</p> <p>The assets owned by the company include property plant and equipment and other assets. Given the dynamic nature of the industry in which the company operates, there is a risk that there could be material impairment to intangible asset, investments and other assets. Determination as to whether or not there is an impairment relating to an asset or Cash Generating Unit (CGU) involves significant judgment about the future cash flows and plans for these assets and CGUs.</p>	<p>We reviewed the policies and process of impairment of each class of assets.</p> <p>We assessed the determination of cash generating units (CGU) used for their impairment assessment and for WIMAX and CDMA in particular to assess the impairment models and evaluate the reasonableness of key assumptions including discount rate, growth rates and forecast growth assumptions. We also performed sensitivity analysis around the key drivers of the cash flow projections.</p> <p>We reviewed the impairment matrix prepared for expected losses mainly for accounts receivable and inventories as per the policies.</p>

	We tested the adequacy of impairment on investments, receivables and other assets including PPE of the company. We reviewed the impairment of all significant class of assets, basis and adequacy including reversals.
Fair Value Measurement The Company has investment in shares and debentures which are measured on fair value. Similarly, property plant and equipment mainly land and buildings and other assets have been reassessed by the management technical experts of the company which was independently valued in FY 2078/79. The company categorizes assets or liabilities carried on the reporting date at fair value using a three level hierarchy. Determination of fair value is based on a high degree of judgment and input from data that is not directly observable in the market. Further, the fair value is significantly influenced by the expected pattern of future benefits of the tangible assets.	We reviewed the basis and categorization of assets or liabilities carried on the reporting date at fair value using a three level hierarchy including key assumptions around discounted cash flow to estimate fair value. We reviewed land and building reassessment reports obtained by the management by involvement of committee and experts. We assessed the methodology and the assumptions applied in determining the fair value. We have assessed the objectivity, independence and competence of the specialists involved in the process. We assessed the adequacy of disclosure in Note 12 to the financial statements.
Provisions and contingencies tax, legal and other regulatory matters The Company has recognized provisions for probable outflows relating to legal, tax and other regulatory matters and have disclosed contingencies for legal, tax and other regulatory matters where the obligations are considered possible. The Company assesses a likelihood that a pending matter relating to tax, legal or regulatory will succeed. In performing this assessment, the Company applies judgement and has recognized provisions based on whether additional amounts will be payable and has disclosed contingent liabilities where economic outflows are considered possible. We have considered the provisions recorded and the contingencies relating to tax, legal and other regulatory matters as a key audit matter as there is significant judgement to determine the possible outcome of matters under dispute and determining the amounts involved, which may vary depending on the outcome of the matters.	We obtained an understanding, evaluated the design, and tested the operating effectiveness of internal controls relating to: <ul style="list-style-type: none"> • Identification evaluation, recognition of provisions, disclosure of contingencies for matters under review or appeal with relevant adjudicating authorities by considering the assumptions and information used by management in performing this assessment. • Completeness and accuracy of the underlying data / information used in the assessment. For tax matters, we evaluated the reasonableness of the management's positions by considering tax regulations and past decisions from tax authorities. For regulatory fee and other matters, we evaluated the reasonableness of the management's positions by considering relevant past assessment orders, commitments and payments made. We also evaluated the disclosures provided in the notes to the financial statements concerning these matters.

INFORMATION OTHER THAN THE CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS AND AUDITOR'S REPORT THEREON

The Company's Management is responsible for the preparation of the other information. The other information comprises the information included in the Management report, Report of the Board of Directors and Chairman's statement but does not include the consolidated financial statements and our auditor's report thereon. Our opinion on the consolidated financial statements does not cover the other information and we do not express any form of assurance conclusion thereon.

In connection with our audit of the consolidated financial statements, our responsibility is to read the other information and, in doing so, consider whether the other information is materially inconsistent with the consolidated financial statements, or our knowledge obtained during the course of our audit or otherwise appears to be materially misstated. As the other information documents are in the process of completion, the management has provided written representation that final version of the documents will be provided when available.

RESPONSIBILITY OF MANAGEMENT AND THOSE CHARGED WITH GOVERNANCE FOR THE CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS

Management is responsible for the preparation and fair presentation of the consolidated financial statements in accordance with Nepal Financial Reporting Standards and for such internal control as management determine is necessary to enable the preparation of consolidated financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the consolidated financial statements, management is responsible for assessing the Company's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the Company or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

Those charged with Governance are responsible for overseeing the Company's financial reporting process.

AUDITOR'S RESPONSIBILITIES FOR THE AUDIT OF THE FINANCIAL STATEMENTS

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the consolidated financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is high level of assurance, but it is not a guarantee that an audit conducted in accordance with NSAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit in accordance with NSAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- Identify and assess the risk of material misstatement of the consolidated financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtained audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purposes of expressing an opinion on the effectiveness of the Company's internal control.
- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by the management.
- Conclude on the appropriateness of the management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Company's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the company to cease to continue as a going concern.
- Evaluate the overall presentation, structure and content of the consolidated financial statements, including the disclosures, and whether the consolidated financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.
- Obtain sufficient appropriate audit evidence regarding the financial information of the entities or business activities within the company to express an opinion on the consolidated financial statements. We are responsible for the direction, supervision and performance of the audit. We remain solely responsible for our audit opinion.

We have communicated with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identified during our audit. Management Letter outlining such findings and

We also provide those charged with governance with a statement that we have complied with relevant ethical requirements regarding independence, and to communicate with them all relationships and other matters that may reasonably be thought to bear on our independence, and where applicable, related safeguards. From the matters communicated with those charged with governance, we have determine those matters that were of most significance in the audit of the financial statements of the current period, therefore are described in our Auditor's Report.

REPORT ON THE OTHER LEGAL AND REGULATORY REQUIREMENTS

- a. We have obtained satisfactory information and explanations asked for, which to the best of our knowledge and belief were necessary for the purpose of our audit;
- b. The consolidated financial statements including the consolidated Statement of Financial Position, consolidated Statement of Profit or Loss, consolidated Statement of Other Comprehensive Income, consolidated Statement of Changes in Equity, consolidated Statement of Cash Flows including a Summary of Significant Accounting Policies and other explanatory notes have been prepared in all material respect in accordance with the provisions of the Companies Act, 2063, and they are in agreement with the books of accounts of the Company; and the accounts and records of the Company are properly maintained in accordance with the prevailing laws.
- c. To the best of our information and according to the explanations given to us, in the course of our audit, we observed that the business of the Company was conducted satisfactorily, and the Company's transactions were found to be within the scope of its authority.

We did not come across cases of accounting related fraud and the cases where the board of directors or any director or any office bearer of the Company has acted contrary to the provisions of law except reported in this report or caused loss or damage to the Company or committed any misappropriation of the funds of the Company.

Kathmandu, Nepal
Date: 2080/09/05

CA. Mahesh Kumar Guragain
Partner
MGS & Associates
Chartered Accountants
UDIN No.

CA. Peeyush Anand
Proprietor
P. Anand & Associates
Chartered Accountants
UDIN No.

वित्तीय अवस्थाको एकीकृत विवरण (वासलात)

३१ आषाढ २०८० (१६ जुलाई, २०२३)

रकम रु.

विवरण	टिप्पणीहरु	चालू वर्ष		गत वर्ष २०७९/७९
		२०८०/८०	२०८१/८१	
सम्पत्ति				
गैर चालू सम्पत्ति				
अद्रश्य सम्पत्ति	१	१,९३१,६५८,८८५	२०९३५५७२५	
जायजेया प्लाटर उपकरण	३	५०,९२४,९०३,६८०	५१,६५२,५२६२०२	
सम्पत्तिको प्रयोग अधिकार (Right of Use Assets)	७	१,७७८,९२६,७८५	२,३५०,८५१,६२६	
पुँजीगत कार्यप्रगती	४	५,४३७,६३९,३७९	५,९९३,८३३,४९९	
दीर्घकालीन ऋण लगानी तथा पेशकी	९.१.३.१	९८५,३०९,३७९	९१८,६७९,०३८	
एसोसियटेसमा लगानी	५	१,२९६,६२२,०२६	१,५४९,९६६,३८९	
सहायक कम्पनीमा लगानी	६			
वित्तीय सम्पत्ति				
इक्विटीमा लगानी	९.१.१	१९०,०००,०००	१३०,०००,०००	
मुद्रती निश्चेप तथा ऋण लगानी	९.१.२	३,६२,२२९,०००	२,८५४,२१२,०००	
ऋण लगानी	९.१.६	१३,७८१,३१३,३८६	१३९३४४०९५०७	
कर्मचारी ऋण	९.१.२	३७८०२२८८	३५६३४७५९९	
स्थगन कर सम्पत्ति	२५	९८९४३९२९६९	८,३९१,७३५,५२५	
सम्पूर्ती लगानी सम्पत्ति	२	३९०५५८२३२	४१३,७६२,८९७	
जम्मा गैर चालू सम्पत्ति		९३,७८७,४०३,९३०	९३,९५९,३११,९९९	
चालू सम्पत्ति				
जिन्सी मौज्जात	६	७०७,९१५,९९३	१७१,४४२,१२५	
अग्रिम भुक्तानी तथा अन्य गैर वित्तीय सम्पत्ति	८	२,१२०,३२७,७९३	२,१६४,८४४,८५९	
चालू कर सम्पत्ति (खूद)	२५	१,७५४,४२३,३८८	१,६६६,६२६,०२४	
वित्तीय सम्पत्ति				
कर्मचारी ऋण	९.१.२	७५,९४८,९१८	४८,९२९,४३१	
प्रोदभावी रकम, पेशकी र अन्य भुक्तानी	९.१.३	७८२,४९६,४८४	३१२,३०२,९९९	
आसामी बाँकी तथा अन्य पाउनु पर्ने रकम	९.१.४	२,०८८,८८५,०५६	२,३२१,०७९,१४९	
मुद्रती निश्चेप, ऋण लगानी तथा ऋणपत्रमा लगानी	९.१.५	५३,९८०,७३०,०००	५२,६०९,७००,०००	
नगद र नानाद सरह	९.१.७	५,४२३,७५७,५९१	५,६७९,८०५,६९४	
जम्मा चालू सम्पत्ति		६६,९३३,७८५,१४३	६४,९७४,७२३,०००	
जम्मा सम्पत्ति		१५९,९१९,१८९,०७३	१५८,९३४,०३४,११२	
पुँजी तथा दायित्वहरु				
पुँजी				
शबर पुँजी	१३	१८,०००,०००,०००	१८,०००,०००,०००	
सञ्चित मुनाफा	१४	७५,८९१,०७१,०९८	७७,२४७,२७७,४००	
जम्मा पुँजी		१३,८९१,०७१,०९८	१५,२४७,२७७,४००	
नियन्त्रण नहुने स्वार्थ (Non Controlling Interest)		११८,३६२,१३७	१३८,४६७,५६२	
जम्मा पुँजी		१४,००९,४३४,०३५	१५,३८५,६८४,१६२	
गैर चालू दायित्व				
अवकाशपालिको सुविधा	१२	२२,८१०,६४५,३५३	१९,८७३,८४४,१७२	
स्थगन सरकारी अनुदान	२६	१,५३३,३८४,२९४	८६९,०९१,९९०	
वित्तीय दायित्व				
ग्राहक धरोहरी	९.२.१	५८,७२७,१२४	६२,५८८,७७३	
पट्टा लिज दायित्व	७	१,५०६,३९९,०९४	२,२२८,२४८,१५०	
जि.एस.एम.लाइसेन्स नवीकरण शुल्क	९.२.२	-	-	
जम्मा चालू दायित्व		२५,९०९,१५५,७८५	२३,०२५,७०९,८८५	
चालू दायित्व तथा व्यवस्थाहरु				
चालू कर दायित्व (खूद)				
वित्तीय दायित्व				
पट्टा लिज दायित्व	७	४४१७६०८७५	२६०६१३४३५	
चालू दायित्वहरु	९.२.४	१३,०५४,७२८,८८६	१४,३६६,५७६,४५३	
ब्यापारिक भुक्तानी योग्य	९.२.३	२,६६५,५००,८६४	१,९५४,८२८,०२४	
जि.एस.एम.लाइसेन्स नवीकरण शुल्क	९.२.२	-	३,६६८,७०३,७०४	
व्यवस्थाहरु	१०	१६,८५४,४१७,१९०	१२,७२३,८२७,७११	
अन्य गैर वित्तीय दायित्व	८.२	७,०७६,१११,४३८	७,७५५,६३३,७९९	
जम्मा चालू दायित्व/व्यवस्थाहरु		४०,००२,५९९,८५३	४०,५२२,६४८,०६५	
जम्मा पुँजी तथा दायित्व		१५९,९१९,१८९,०७३	१५८,९३४,०३४,११२	

महत्वपूर्ण लेखांकन नीति र व्याख्यात्मक टिप्पणीहरु यो वित्तीय विवरणहरूको अभिन्न अंग हुन्।

आजको मितिको संलग्न प्रतिवेदन अनुसार

श्री कृष्ण बहादुर राउत
अध्यक्षश्री संगीता पाहाडी (अर्याल)
सदस्यश्री कोशलचन्द्र सुबेदी
सदस्यडा. टोकराज पापडे
सदस्यसि.ए महेश कुमार गुरामाई
एम.जि.एस.एन्ड एसोसिएट्स
चार्टर्ड एकाउटेन्ट्ससि.ए. पिप्पु आनन्द
पि आनन्द एन्ड एसोसिएट्स
चार्टर्ड एकाउटेन्ट्सश्री बाबुराम भण्डारी
सदस्यश्री अमिका प्रसाद पौडेल
सदस्यश्री शंकर लामिछाने
सदस्यश्री राजेन्द्र श्रेष्ठ
प्रमुख वित्तीय अधिकृतसि.ए. निर्जल श्रेष्ठ
प्रबन्धकमिति: २८ मंसिर २०८०
स्थान: काठमाडौं

नाफा वा नोकसानको एकीकृत विवरण

३१ आषाढ २०८० (१६ जुलाई, २०२३)

रकम रु.

विवरण	टिप्पणीहरू	चालू वर्ष २०७९/८०	गत वर्ष २०७८/७९
ग्राहकसँगको सम्झौताबाट प्राप्त आय	१५	३६,२८३,४३१,४३६	३७,९२६,२३६,८७६
वित्तीय आमदानी	१६	७,८०८,८०४,४०७	५,९३४,७४५,४६८
अन्य आमदानी	१७	३६९,४२२,२५६	५४२,७२२,२००
जम्मा आमदानी		४४,४६१,६५८,१००	४४,४०३,७०४,५४३
कर्मचारी सुविधा खर्च	१२.१	(७,९६८,२६६,८४१)	(७,३७९,२३५,१३१)
सञ्चालन तथा मर्मत खर्च	१८	(७,६४३,७७१,५३४)	(७,०६५,३७८,४७०)
बिक्री सञ्चाल, बजारीकरण तथा प्रवर्द्धन खर्च	१९	(२९२,७६६,८४१)	(२६९,८१५,०६३)
कार्यालय सञ्चालन खर्च	२०	(१,३२४,९६९,२९३)	(१,१३१,०२१,०१४)
नियामक दस्तुर, शुल्कहरू तथा नवीकरण दस्तुर	२१	(७,७६८,२९८,५१५)	(७,९०५,२४४,७७२)
सटही दबाट नोक्सान / (नाफा)	२२	२०४,८१६,४०६	३३७,३१४,०७९
एसोसियटेसमा भएको इकिवटी नोक्सानी	५	(३४२,६६९,१३१)	(१८०,८९४,३०९)
Earning Before Interest, Tax, Depreciation, Amortization (EBITDA)		१९,३१७,८२८,४२२	२०,८०९,४२९,७५४
वित्तीय खर्च	२२	(४७३,३२२,६२२)	(७७०,९३८,३२४)
हास कट्टी	३	(५,९८३,८६८,०७९)	(५,६२७,२३६,७५१)
अपलेखन (Amortisation)	२	(९७०,०४६,५४७)	(९,१६६,८९३,००१)
इमेयरमेन्ट Net of Reversals	२३	(११७,९३५,३८४)	(२२३,४२२,३५९)
आयकर अधिको नाफा		११,७७२,६५५,७९०	१३,०२०,९३९,३४१
आयकर व्यवस्था			
चालू आयकर	२५.२	(४,५५५,४६९,४६९)	(५,३८०,१४२,७२२)
स्थगन कर	२५.३	६४९,७४२,२८६	७९६,६७९,७३६
यस वर्षको खुद नाफा		७,८६६,९३६,६०६	८,४३७,४७६,३५४
प्रति शेयर आय (आधारभूत)			
प्रति शेयर आय (डाइल्युटेड)			
जम्मा नाफामा हिस्सा:			
कम्पनीका शेयरधनीहरूको		७,८८७,०४९,२३०	८,४५०,०४०३९
नियन्त्रण नहुने स्वाक्षरको (Non-Controlling Interest)		(२०,९०४,६२५)	(१२,५६३,९६५)
यस वर्षको खुद नाफा		७,८६६,९३६,६०५	८,४३७,४७६,३५४

महत्वपूर्ण लेखांकन नीति र व्याख्यातमक टिप्पणीहरू यो वित्तीय विवरणहरूको अभिन्न अंग हुन्।

आजको मीमांसा संलग्न प्रतिवेदन अनुसार

श्री कृष्ण बहादुर राउत
अध्यक्ष

श्री संगीता पाहाडी (अर्थात)
सदस्य

श्री कोशलचन्द्र सुबेदी
सदस्य

डा. टोकराज पाण्डे
सदस्य

सि.ए. महेश कमार गुरामाई
एम.जी.एस.एड एसोसिएटेस
चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स

सि.ए. पिण्ड आनन्द
पि आनन्द एड एसोसिएटेस
चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स

श्री बाबुराम भण्डारी
सदस्य

श्री अमिका प्रसाद पौडेल
सदस्य

श्री शंकर लामिछाने
सदस्य

श्री राजेन्द्र श्रेष्ठ
प्रमुख वित्तीय अधिकृत

सि.ए. निर्जल श्रेष्ठ
प्रबन्धक

मिति: २८ मंसिर २०८०
स्थान: काठमाडौं

अन्य विस्तृत आठानीको एकीकृत विवरण

३१ आषाढ २०८० (१६ जुलाई, २०२३)

रकम र.

विवरण	टिप्पणीहरू	चालू वर्ष	गत वर्ष
		२०८०/८०	२०७९/७९

यस वर्षको खुद नाफा	७,८६६,९३६,६०६	८,४३७,४७६,३५४
--------------------	---------------	---------------

अन्य विस्तृत आमदानी / (खर्च)

नाफा वा नोक्सानमा पुनःवर्गीकरण गर्न सकिने शिर्षकहरू	
---	--

वैदेशिक कारोबारमा सटही दरमा भएको फरक

नगद प्रवाह (Cash Flow) Hedges	
-------------------------------	--

पुनःवर्गीकरण गर्न सकिने शिर्षकहरूसँग सम्बन्धित आयकर

नाफा वा नोक्सानमा पुनःवर्गीकरण गर्न नसकिने शिर्षकहरू	
--	--

सम्पति पुनर्मूल्यांकनबाट लाभ

३

२,३३२,३७३,५३२

इकिवटी उपकरणमा लगानी (FV मा परिवर्तन)	
---------------------------------------	--

कर्मचारीको अवकास योजना पुनःनिर्धारण

१२.२

(२,८२४,९५९,३६०)

(२,४१०,३६६,४७३)

एसोसियट्ससँगको अन्य विस्तृत शेयर आमदानी	
---	--

पुनःवर्गीकरण गर्न नसकिने शिर्षकहरूसँग सम्बन्धित आयकर

२५.३

८४४,९९५,९५०

२५,९८९,३९३

यस आ.व.को जम्मा विस्तृत आमदानी	
--------------------------------	--

५,८९५,४६७,९२३

८,३७६,८५३,१०५

जम्मा विस्तृत आमदानी हिस्सा	
-----------------------------	--

कम्पनीका शेयरधनीहरूको

५,९९५,५७२,५४८

८,३८९,४९७,०७०

नियन्त्रण नहुने स्वार्थ	
-------------------------	--

(२०,९०४,६२५)

(१२,५६३,९६५)

यस आ.व.को जम्मा विस्तृत आमदानी	
--------------------------------	--

५,८९५,४६७,९२३

८,३७६,८५३,१०५

महत्वपूर्ण लेखांकन नीति र व्याख्यात्मक टिप्पणीहरू यो वित्तीय विवरणहरूको अभिन्न अंग हुन्।

आजको मितिको संलग्न प्रतिवेदन अनुसार

श्री कृष्ण बहादुर राउत
अध्यक्ष

श्री संगीता पाहाडी (अर्याल)
सदस्य

श्री कोशलचन्द्र सुबेदी
सदस्य

डा. टोकराज पाण्डे
सदस्य

सि.ए महेश कुमार गुरामाई
एम.जी.एस.एण्ड एसोसिएट्स
चार्टर्ड एकाउटेन्ट्स

सि.ए. पिप्पुष आनन्द
पि आनन्द एण्ड एसोसिएट्स

चार्टर्ड एकाउटेन्ट्स

श्री बाबुराम भण्डारी
सदस्य

श्री अमिका प्रसाद पौडेल
सदस्य

श्री शंकर लामिछाने
सदस्य

श्री राजेन्द्र श्रेष्ठ
प्रमुख वित्तीय अधिकृत

सि.ए. निर्जल श्रेष्ठ
प्रबन्धक

मिति: २८ मंसिर २०८०

स्थान: काठमाडौं

हिंसिवटीमा परिवर्तनको एकीकृत विवरण

३१ आषाढ २०८० (१६ जुलाई, २०२३)

रकम रु.

विवरण (आ.व. २०७९-८०)	शेयर पैंजी	सञ्चित आय	स्थगन कर जगेडा	FVtOCI जगेडा	पुनर्मूल्यांकन जगेडा	नियन्त्रण नहुने स्वार्थ	जम्मा
२०७९ श्रावणको शुरु मौज्जात	१५,०००,०००,०००	४६,१०२,८३९,९८७	७,४९७,७०३,३९४	२१,२५२,८०४,०८७	१५१,०३१,५२७	१०,००४,३७९,९९५	
विगत वर्षको समायोजन							
विगत वर्षको आय		३२९,९८९				३२९,९८९	
विगत वर्षको खर्च		(७४३,३४७)				(७४३,३४७)	
विगत वर्षको लेखांकन समायोजन							
मौज्जातको समायोजन		४,८६६,२२०				४,८६६,२२०	
परिमार्जित शुरु मौज्जात	१५,०००,०००,०००	४६,१०२,८३९,८४९	७,४९७,७०३,३९४	२१,२५२,८०४,०८७	१५१,०३१,५२७	१०,००४,३७९,९९५	
चालू वर्षको नाफा		८,३८९,४९७,०७०				(१२,५६३,९६५)	८,३८९,४९७,०७०
शेयर होल्डर लाभांस विवरण	३,०००,०००,०००	(३,०००,०००,०००)					(३,०००,०००,०००)
नगद लाभांस विवरण		(३,०००,०००,०००)					
पुनर्मूल्यांकन जगेडाबाट रकमान्तर		२६,२२३,४८५			(२६,२२३,४८५)		
पुनर्मूल्यांकन जगेडामा रकमान्तर		(२,३३२,३७३,५३२)			२,३३२,३७३,५३२		
स्थगन कर जगेडामा रकमान्तर		(८९३,२३०,७९५)	८९३,२३०,७९५				
२०७९ आषाढ ३२ सम्मको मौज्जात	१८,०००,०००,०००	४५,३७९,३२९,०७७	८,३१०,९३४,९८९	२३,५५८,९५४,९३४	१३८,४६७,५६२	१५,३८५,६८४,९६२	
विवरणहरू (आ.व. २०७९/८०)	शेयर पैंजी	सञ्चिती	स्थगन कर रिजर्व	FVtOCI रिजर्व	पुनर्मूल्यांकन जगेडा	नियन्त्रण नहुने स्वार्थ	जम्मा
२०७९ श्रावण १ शुरुको मौज्जात	१८,०००,०००,०००	४५,३७९,३२९,०७७	८,३१०,९३४,९८९	२३,५५८,९५४,९३४	१३८,४६७,५६२	१५,३८५,६८४,९६२	
विगत वर्षको समायोजन		(८,४६६,६३३)				(८,४६६,६३३)	
विगत वर्षको आय		२,२०४,५१५				२,२०४,५१५	
विगत वर्षको खर्च		(३३८,३७४)				(३३८,३७४)	
विगत वर्ष लेखांकन समायोजन		(८९,९१४,६९२)				(८९,९१४,६९२)	
मौज्जातको समायोजन		४,८६६,३३३				४,८६६,३३३	
परिमार्जित शुरु मौज्जात	१८,०००,०००,०००	४५,३७९,३२९,०७६	८,३१०,९३४,९८९	२३,५५८,९५४,९३४	१३८,४६७,५६२	१५,३८५,६८४,९६१	
चालू वर्षको नाफा		५,९९५,५७२,५४८				(२०,१०४,६२५)	५,९९५,५७२,५४८
नगद लाभांस विवरण		(७,२००,०००,०००)				(७,२००,०००,०००)	
पुनर्मूल्यांकन जगेडाबाट रकमान्तर		४९,२९३,४२८			(४९,२९३,४२८)		
पुनर्मूल्यांकन जगेडामा रकमान्तर		(१,४७७,९६९,६६९)	१,४७७,९६९,६६९				
स्थगन कर जगेडामा रकमान्तर		(१,४७७,९६९,६६९)	१,४७७,९६९,६६९				
२०८० आषाढ ३१ सम्मको मौज्जात	१८,०००,०००,०००	४२,५९२,५०६,५३४	९,७८८,१०३,८५८	२३,५०९,६६०,७०६	११८,३६२,९३७	१४,००९,४३४,०३५	
महत्वपूर्ण लेखांकन नीति र व्याख्यातमक टिप्पणीहरू यो वित्तीय विवरणहरूको अभिन्न अंग हुन्।							आजाको मितिको संलग्न प्रतिवेदन अनुसार

श्री कृष्ण बहादुर राउत अध्यक्ष	श्री संगीता पाहाडी (अर्याल) सदस्य	श्री कोशलचन्द्र सुबेदी सदस्य	डा. टोकराज पाण्डे सदस्य	सि.ए. महेश कमार गुरामाई एम.जी.एस.एड एसोसिएट्स चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स	सि.ए. पिण्ड अनन्द पि अनन्द एड एसोसिएट्स चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स
श्री बाबुराम भण्डारी सदस्य	श्री अमित्का प्रसाद पौडेल सदस्य	श्री शंकर लामिछाने सदस्य	श्री राजेन्द्र थ्रेष प्रमुख वित्तीय अधिकृत	सि.ए. निर्जल श्रेष्ठ प्रबन्धक	मिति: २८ मंसिर २०८० स्थान: काठमाडौं

नगद प्रवाहको एकीकृत विवरण

३१ आषाढ २०८० (१६ जुलाइ, २०२३)

रकम र.

	चालू वर्ष २०७९ / ८०	गत वर्ष २०७८ / ७९
सञ्चालन गतिविधिको नगद प्रवाह	७,८६६,९३६,६०५	८,४३७,४७६,३५४
चालू वर्षको खुद नाका	७,८६६,९३६,६०५	८,४३७,४७६,३५४
समायोजन		
आयकर खर्च	४,५५५,४६९,४६९	५,३८६,१४२,७२२
स्थगन कर	(६४९,७४२,२८६)	(७९६,६७९,७३६)
हास कड्डी	५,९८३,८६८,०७९	५,६२७,२३६,७५१
वित्तीय आमदानी	(७६५८,८२७,७६८)	(५,७४९,४९६,६०७)
इम्प्रेयमेन्ट (रिभर्स पालिको)	११७,९३५,३८४	२२३,४२२,३५९
वित्तीय खर्च	६५३,१४८,१४८	९५३,२४०,३९६
Actuarial नाका/नोक्सान	(२,८२४,१५९,३६०)	(२,८१०,३६६,४७२)
अपलेखन	९७०,०४६,५४७	१,१६६,८९३,००१
एसोसिएटमा ईकाई नोक्सानी	३४२,६६१,१३२	१५०,८९४,३०९
नगद तथा नगद मौज्दातमा अवास्तविक (नाका)/नोक्सान	०	०
चालू पुँँगी परिवर्तन		
घटी/(बढी) मौज्दात	(४०४,९७७,६०१)	३८७,०९६,८३०
(बढी)/(घटी) अग्रिम भुक्तानी तथा अन्य गेर वित्तीय सम्पत्ति	४९,३८३,८७२	(४२३,१४८,२२५)
(बढी)/(घटी) कर्मचारी ऋण	(९८१,४७६,७३)	४३०,८०९,४३३
(बढी)/(घटी) प्रोद्भावी रकम, पेशकी र अन्य भुक्तानी	(४७७,०९२,१११)	९७,९२९,४६७
(बढी)/(घटी) आसामी बाँकी	५०८,४२७,४७३	(१६,६१८,८४७)
(बढी)/(घटी) स्थगन कर	०	०
बढी)/(घटी) सम्भौता लागत सम्पत्ति	(१७६,१७८,२१५)	(२०३,३९१,४२७)
बढी)/(घटी) गेर चालू दायित्व	३,६०५,३०३,०३६	(२,४४२,७५०,१६९)
बढी)/(घटी) व्यवस्था	४,०४१,१२९,७१९	४,०००,०००,०००
बढी)/(घटी) चालू दायित्व	(५,७०५,११५,१४८)	(२२०,२३०,११७)
बढी)/(घटी) व्यापारिक भुक्तानी दायित्व	७५३,५८३,६२८	३५८,६११,८९३
बढी)/(घटी) पड्गा तिज दायित्व	(५४०,७०९,६९७)	२,४८८,८८८,५८५
बढी)/(घटी) अन्य गेर वित्तीय दायित्व	(४३९,८८५,७०१)	(१२४,५७३,७०६)
नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन माननहरूको समायोजन	८,५७५,५२७	(८,६११,७०२)
वित्तीय समायोजन	(७,७९८,८५१)	४,४५२,८६२
आयकर भुक्तानी	(४,६४३,२५८,८३४)	(४,७६६७५,५४१)
जम्मा समायोजन	(२,२२५,६०९,१३१)	४,१४४,०५०,१५९
सञ्चालन गतिविधिबाट खुद नगद प्रवाह (क)	५,६४१,३२७,४७४	१२५८,५२६,५१३
लगानी गतिविधिको नगद प्रवाह	०	०
इन्टरनेट लाइसेन्स नवाकरण शुल्क	(४०४,०८३,१६०)	(८६,४२९,४४०)
अदृश्य सम्पत्तिको प्राप्ति	(५,२५६,१४३,१२६)	(६,९५२,०९०,८२५)
जापेजेथा, प्लान्ट र उपकरण प्राप्ती	२८८,०६१,७४	(२,७५३,४७१,८३४)
बढी)/(घटी) पड्गा तिज सम्पत्ति	(३,९१८,३७२)	२,३०६,७११,८०८
घटी/(घटी) पुँजीगत निर्माणाधिन कार्यप्रगती	१९८,३६९,७२७	७८६,०४५,६६६
घटी/(घटी) दीर्घकालीन ऋण लगानी तथा पेशकी	(१,२५१,८६३,६५६)	(१३,७२४,४३९,८५०)
घटी/(घटी) लगानी	७,६५८,८२७,७५८	५,७४१,४९६,६०७
लगानी र बैंक निक्षेपबाट प्राप्त आय	०	०
सहायक कम्पनीमा लगानी		
लगानी गतिविधिबाट खुद नगद प्रवाह (ख)	१,२६४,२४९,०९९	१४,६४२,०९२,४७८
वित्तीय गतिविधिको नगद प्रवाह		
गेर-नियन्त्रण स्वार्थबाट शेरार जारी गर्दाको आय	०	०
पुँजीमा वृद्धि	(७,१६६,११०,५७५)	(२,९९९,५४८,८९८)
लाभांश भुक्तानी	(७,१६६,११०,५७५)	(२,९९९,५४८,८९८)
वित्तीय गतिविधिबाट खुद नगद प्रवाह (ग)	(२६०,५०४,००२)	(५,०६०,११४,८०३)
नगदमा भएको कुन वृद्धि (क+ख+ग)	३,८८५,९८०	८,९९२,९६४
सटही दरमा भएको परिवर्तनले नगद तथा नगद मौज्दातमा अवास्तविक (नाका)/नोक्सान	५,६७९,८०५,६१४	१०,७३०,१२७,४५३
वर्षान्तमा नगद र नगद सरह मौज्दात	५,४२३,१५७,५९१	५,६७९,८०५,६१४
महत्वपूर्ण लेखांकन नीति र व्याख्यात्मक टिप्पणीहरू यो वित्तीय विवरणहरूको अभिन्न अंग हुन्।		आजको मितिको संलग्न प्रतिवेदन अनुसार

श्री कृष्ण बहादुर राउत
अध्यक्षश्री संगीता पाहाडी (अर्याल)
सदस्यश्री कोशलचन्द्र सुबेदी
सदस्यडा. टोकराज पाण्डे
सदस्यसि.ए महेश कुमार गुरामाई
एम.जी.एस.एन्ड एसोसिएट्स
चार्टर्ड एकाउटेन्ट्ससि.ए. पिप्पु आनन्द
पि आनन्द एण्ड एसोसिएट्स
चार्टर्ड एकाउटेन्ट्सश्री बाबुराम भण्डारी श्री अमिका प्रसाद पौडेल
सदस्यश्री शंकर लामिछाने
सदस्यश्री राजेन्द्र श्रेष्ठ
प्रमुख वित्तीय अधिकृतसि.ए. निर्जल श्रेष्ठ
प्रबन्धकमिति: २८ मंसिर २०८०
स्थान: काठमाडौं

२०८० आषाढ ग्राहकात्तमा समाप्त भएको आर्थिक वर्षको वित्तीय विवरणहरूसँग सरबाधित टिप्पणीहरू:

क. भूमिका:

एकीकृत वित्तीय विवरणहरूमा नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड (मुख्य कम्पनी) र यसका सहायक कम्पनी नेपाल डिजिटल ऐमेन्ट्स कम्पनी लिमिटेड (एनडीपीसी) हरूको आषाढ ३१, २०८० सम्मको वित्तीय विवरणहरू समावेश छन्।

समुहको मुख्य गतिविधिहरूमा गुणस्तरीय दूरसञ्चार सेवाहरू प्रदान गर्नुका साथै सूचना संजालको प्रयोगमा भएको भुक्तानी सेवा सम्बन्धी सेवा पनि प्रदान गर्नु रहेको छ।

वित्तीय प्रस्तुतीमा “समुह” भन्नाले कम्पनी र सहायक कम्पनीहरू भन्ने बुझाउँछ।

ख. लेखा विवरणहरू तथारीका आधारहरू :

जायजेथा, प्लाण्ट र भौतिक संरचनाहरूको पुनर्मूल्याङ्कन, सम्पत्ति र दायित्वहरूको वास्तविक मूल्य (Fair Value) मापनलाई आधार लिइ समुहका एकीकृत वित्तीय विवरणहरू ऐतिहासिक लागत अवधारणाको आधारमा तयार गरिएका छन्। कम्पनीका वित्तीय विवरणहरू प्रोद्भावी आधारमा (Accrual Basis) तयार गरिएका छन्।

ग. नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमानहरूको अनुपालना:

एकीकृत वित्तीय विवरणहरू नेपाल लेखामान बोर्ड तथा नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाले जारी गरेको नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मानहरूको आधारमा तयार गरिएका छन्।

घ. वित्तीय विवरणहरूको स्वीकृति:

कम्पनीका वित्तीय विवरणहरू २८ मीसिर २०८० (14 December 2023) मा बसेको कम्पनीको सञ्चालक समितिको बैठकले पारित गरी जारी हुन स्वीकृति प्रदान गरेका छ।

ड. वित्तीय विवरणहरूको प्रस्तुती:

- नाफा वा नोक्सान एकीकृत विवरणलाई खर्चको प्रकृतिको आधारमा वर्गीकरण गर्ने सिद्धान्तको अनुरूप तयार गरिएको छ।
- नगद प्रवाह विवरणमा संलग्न सञ्चालन गतिविधिबाट हुने नगद प्रवाह अप्रत्यक्ष विधि अनुसार तयार गरिएको छ।
- सम्पत्ति र दायित्वहरूलाई तिनिहरूको परिपक्व अवधि साथै कम्पनीको सामान्य संचालन गतिविधिको आधारमा आवश्यकता अनुसार चालू तथा गैर चालू सम्पत्ति र दायित्व गरी वित्तीय स्थितिको विवरणहरूमा देखाइएको छ जसलाई सम्बन्धित टिप्पणीहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ।

च. एकीकरणको आधार:

एकीकृत वित्तीय विवरणहरूमा मुख्य कम्पनी र यसका सहायक कम्पनीहरू तथा सहयोगीहरूको अषाढ ३१, २०८० सम्मको वित्तीय विवरणहरू समावेश छन्। सहायक कम्पनी भन्नाले कम्पनीको नियन्त्रणमा रहेका सबै अन्य संस्थाहरू हुन्। नियन्त्रण तब प्राप्त हुन्छ जब कम्पनीको त्यस्ता कम्पनीहरूमाथि प्रभुत्व रहन्छ वा लगानीकर्तासँगको संलग्नताबाट प्राप्त बहुप्रतिफलहरूमा अधिकार हुन्छ र लगानीकर्तामाथि आफ्नो शक्ति मार्फत प्रतिफलहरूमा प्रभाव पार्ने क्षमता राख्दछ। विशेष रूपमा, समुहले लगानीकर्तालाई मिम अवस्थाहरूमा नियन्त्रण गर्दछ।

यदि समुहसँग:

- लगानीकर्तामाथिको प्रभुत्व रहन्छ (अर्थात् विद्यमान अधिकार जसले वर्तमान कम्पनीलाई लगानीकर्तासँग सम्बन्धित गतिविधिहरू निर्देशित गर्ने क्षमता राख्दछ)

- लगानीकर्तासँगको संलग्नताबाट प्रतिफलहरूमा अधिकार रहन्छ, र
  - आफ्नो प्रतिफललाई प्रभाव पार्न लगानीकर्तामाथि आफ्नो शक्ति प्रयोग गर्ने क्षमता राखदछ । यदि तथ्य र परिस्थितिहरूले माथि सूचीबद्ध नियन्त्रणहरू मध्ये एक वा बढीमा परिवर्तनहरू छन् भनी संकेत गरेमा समुहले लगानीकर्तालाई नियन्त्रण गर्छ वा गर्दैन भनेर पुनः मूल्याङ्कन गर्छ । समुहले सबै सान्दर्भिक तथ्यहरू र परिस्थितिहरूलाई मूल्याङ्कन गर्न यसको लगानीकर्तामाथि प्रभुत्व छ कि छैन भनि निम्न तथ्यहरूमाथि विचार गर्दछ:
- समुहको मतदान अधिकारको आकार;
  - समुहको सम्भावित मतदान अधिकार;
  - अन्य अनुबन्धित व्यवस्थाबाट उत्पन्न हुने अधिकारहरू

समुहको सहायक कम्पनी माथि नियन्त्रण रहँदासम्म मात्र एकिकृत वित्तीय विवरण तयार गरिन्छ ।

एकिकृत वित्तीय विवरणहरू समान परिस्थितिहरूमा भएका कारोबार र अन्य घटनाहरूको लागि समान लेखा नीतिहरू प्रयोग गरी तयार गरिन्छ । यदि समुहको सदस्यले समान परिस्थितिमा भएका कारोबार र अन्य घटनाहरूको लागि एकिकृत वित्तीय विवरणहरूमा अपनाइएका लेखा नीतिहरू बाहेक अन्य लेखा नीतिहरू प्रयोग गर्दछ भने, समुहको लेखा अनुरूप भएको सुनिश्चित गर्न एकिकृत वित्तीय विवरणहरू तयार गर्दा समुह सदस्यको वित्तीय विवरणहरूमा उपयुक्त समायोजन गरिन्छ । नीतिहरू एकीकरणको उद्देश्यका लागि प्रयोग गरिएका सबै संस्थाहरूको वित्तीय विवरणहरू अषाढ ३१ मा समाप्त हुने मूल कम्पनीको प्रतिवेदन मितिमा तयार गरिएको छ ।

एकीकरण प्रक्रिया:

- (क) मूल कम्पनीका सम्पत्ति, दायित्व, पुँजी, आमदानी, खर्च र नगद प्रवाहको विवरणहरू सहायक कम्पनीका सम्बन्धित विवरणहरूसँग मिलाइएको छ । यस उद्देश्यका लागि, सहायक कम्पनीको आय र व्ययहरू प्राप्ति मितिमा एकीकृत वित्तीय विवरणहरूमा पहिचान गरिएका सम्पत्ति र दायित्वहरूमा आधारित हुन्छन् ।
- (ख) सहायक कम्पनीमा भएको मूल कम्पनीको लगानीको अंश रकम र पुँजीको अंशलाई समायोजन गरिएको ।
- (ग) समुहका निकायहरू बीचको लेनदेन सम्बन्धी सम्पूर्ण अन्तर-समुह सम्पत्ति र दायित्वहरू, पुँजी, आमदानी, खर्च र नगद प्रवाहहरू हटाइएको छ ।
- (घ) गैर-नियन्त्रण स्वार्थः
गैर-नियन्त्रण स्वार्थले कुल बृहत् आमदानी र सहायक कम्पनीहरूको शुद्ध सम्पत्तिको अंशलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ जुन स्वार्थहरू प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा, मूल कम्पनीको स्वामित्वमा भने हुँदैनन् ।

४. प्रस्तुतीकरण मुद्रा :

समुहका वित्तीय विवरणहरू चलनचलितको कारोबार मुद्रा (नेपाली रूपैया) मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

५. डिस्काउन्टिङः

एक वर्षभन्दा बढी अवधिसम्म उल्लेख्य प्रभाव रहने सम्पत्तिको प्राप्ति वा दायित्व निसर्ग गर्दा समुहले डिस्काउन्टिङको प्रयोग गर्ने गरेको छ । समुहले बिबिध आन्तरिक तथा बाह्य पक्षहरूमाथि विचार गरी नगद प्रवाहमा प्रयोग हुने उपयुक्त डिस्काउन्टिङ दरको निर्धारण गरेको छ । सामान्यतया यस्तो डिस्काउन्टिङ दर निकालनको लागि Capital Assets Pricing Model - CAPM प्रयोग गरिन्छ । सम्पत्तिमा इम्पेरिमेन्टको (Impairment) निर्धारण गर्दा समेत डिस्काउन्टिङ दरलाई प्रयोग गरिएको छ । समुहको कुनै पनि दीर्घकालीन ऋण नभएमा पुँजीको लागत नै पुँजीको भारित औसत लागत हुन्छ । अनुमानित प्रतिफल दर निर्धारणमा CAPM को प्रयोगका लागि Beta को आवश्यकता हुन्छ । दूसरञ्च उद्योगमा एकमात्र सूचिकृत कम्पनी भएको कारण बजार गतिविधि र प्रतिफल दरको वास्तविक रूप देखाउनको लागि Beta को प्रयोगबाट आएको नतिजाले कम्पनीको आर्जन दरको उपयुक्त चित्रण गर्ने देखिदैन ।

वित्तीय विवरणहरूमा डिस्काउन्ट दर निर्धारण गर्दा Risk Adjusted Dividend Growth Model को प्रयोग गरिएको छ । यसरी

निर्धारण हुन आएको ८ प्रतिशत डिस्काउन्ट दर नै कम्पनीको सम्पति र दायित्वहरूको डिस्काउन्ट दरको रूपमा निर्धारण गरिएको छ।

झ. लेखा नीति, लेखा अनुमान तथा निर्णयहरू:

लेखा नीतिहरू:

नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमानहरूअनुसार समुहको व्यवसायसँग मेल खाने गरी लेखा नीतिहरू निर्धारण र लागू गर्नु पर्दछ। समुहको वित्तीय अवस्था, नतिजा तथा नगद प्रवाहमा सारभूत रूपमा असर पार्न सक्ने लेखा नीति तथा लेखा अनुमानहरू प्रयोग गर्दा सञ्चालक समिति र व्यावस्थापनको तहबाट उपयुक्त निर्णय लिने गरिएको छ।

समुहले यी लेखा नीतिहरू निरन्तर रूपमा कार्यान्वयन गर्दै आईरहेको छ। आवश्यक लेखा नीतिहरू अथवा लेखा नीतिमा भएका परिवर्तनहरूलाई एकीकृत वित्तीय विवरणहरूका सम्बन्धित खण्डहरू साथ टिप्पणीहरूमा समावेश गरिएका छन्। परिवर्तन र त्यसको असरलाई आवश्यकताअनुसार खुलाईएको छ।

संवेदनशिल लेखा अनुमान तथा निर्णयहरू

नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मानहरू अनुसार समुहले वित्तीय विवरणहरू तयार गर्दा वित्तीय विवरणहरू तयार गरिएको मितिसम्म कायम सम्पति र दायित्वहरू, सोही मितिसम्म उल्लेख गरिएका सम्भावित सम्पति र दायित्वहरू तथा सोही अवधिसम्मको मात्र आमदानी तथा खर्चहरूसँग सम्बन्धित रकमलाई आधार मानी लेखा अनुमानहरू तयार गर्नुपर्ने हुन्छ। पूर्वानुमानको ऋममा हुने अन्तरनिहित अनिश्चितताको कारण भावि अवधिको लागि अनुमान गरी प्रस्तुत गरिएका नतिजाहरूमा केही फरक पर्न सक्ने हुन्छ। लेखा सम्बन्धी पूर्वधारणा तथा अनुमानहरूलाई विगतका अनुभवहरू, प्रभाव पार्न सक्ने तत्वहरू तथा भविष्यमा प्रभाव पार्न सक्ने भनि विश्वास गरिएका घटनाहरू समेतलाई विचार गरी निरन्तर रूपमासमीक्षा गर्ने गरिएको छ। लेखा अनुमानहरूको पुनर्विचार गर्दा सोही अवधिको लागि मात्र प्रभाव पर्ने भए सोही अवधिको लागि र भविष्यमा पनि प्रभाव पर्ने भएमा हाल तथा भविष्यको लागि पनि स्वीकार्य हुने गरी उल्लेख गरिएको छ।

कम्पनीले लेखा नीति लागु गर्ने ऋममा व्यावस्थापनले लिएका महत्वपूर्ण निर्णयहरू तथा यस वित्तीय विवरणमा प्रयोग गरिएका अनुमानहरूका श्रोतहरू जुन कम्पनीको वित्तीय अवस्था तथा नतिजा निर्धारणमा महत्वपूर्ण छन्, ती सबैलाई टिप्पणीहरूमा यथास्थानमा प्रस्तुत गरिएको छ।

ऋ. निरन्तर सञ्चालन अवधारणा:

समुहको संचालक समिति, समुहको व्यापार भविष्यमा पनि निरन्तर रूपमा संचालित रहन्छ भन्नेमा विश्वस्त भएकोले समुहको वित्तीय प्रतिवेदनहरू निरन्तर अवधारणाको आधारमा तयार गरिएका छन्। निरन्तर अवधारणाको सहि मूल्यांकनको लागि समुहको संचालक समितिले नाफाको वर्तमान र भावि अवस्था तथा अनुमानहरू, नगद प्रवाह र पूँजीगत स्रोतहरूको सूचनाहरूको बारेमा व्यापक रूपमा विचार गरेको छ।

व्यावसायमा सारभूत रूपमा प्रभाव पार्ने अनिश्चितताहरू नदेखिएको र निरन्तर सञ्चालन अवधारणाको निरन्तरताको क्षमतामाथि कुनै शंका नरहेका कारण व्यवसायको समापन वा कारोबार बन्द हुने बारेमा संचालक समितिको कुनै सोच रहेको देखिदैन।

ठ. पट्टा (Lease)

NFRS १६ पट्टाहरू जसले NAS १७ (पट्टाहरू) प्रतिस्थापन गरि लिजको पहिचान, मापन, प्रस्तुतीकरणर पट्टाहरूको खुलासाको सिद्धान्तहरू स्थापित गरेको छ जसले गर्दा वित्तीय स्थितिको विवरणमा धेरै पट्टाहरूको पहिचान तथा लेखांकन गर्नु अपरिहार्य छ।

पट्टादाताको लेखांकन भने नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान १६मा NAS १७ मा भन्दा फरक छैन। पट्टादाताले लिजहरूलाई NAS १७ को जस्तै गरि पट्टाहरूलाई सञ्चालन लीज वा वित्त लीजको रूपमा वर्गीकरण गर्न सक्दछ। यदि मूल्य कम्पनी पट्टादाता भएको खण्डमा NFRS १६ ले कुनै फरक पार्दैन। नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान १६ अनुसार यदि मूल्य कम्पनीले पट्टामा लिने सवालमा पट्टा सम्भौताबाट उत्पन्न हुने भविष्यको भुक्तानीहरूको लागि पट्टा दायित्व तथा पट्टा सम्पत्तिको प्रयोगको अधिकार राख्दछ। NFRS १६ आर्थिक वर्ष २०७८/७९ देखि लागु गरिएको कारण यो उद्देश्यको लागि पट्टाहरूको प्रारम्भिक कार्यान्वयन मिति १ श्रावण २०७८ (१६ जुलाई, २०२१) मानिएको छ।

५. प्रस्तुतीकरण मितिहरू

विवरण	नेपाली पात्रो अनुसारको मिति/अवधि	अंग्रेजी पात्रो अनुसारको मिति/अवधि
वित्तीय स्थितीको विवरणको तुलनात्मक मिति	३२ आषाढ २०७९	१६ जुलाई २०२२
तुलनात्मक प्रस्तुतीकरण अवधि	१ श्रावण २०७८ देखि ३१ आषाढ २०७९ सम्म	१६ जुलाई २०२१ देखि १६ जुलाई २०२२ सम्म
NFRS वित्तीय स्थिती विवरणको मिति	३१ आषाढ २०८०	१६ जुलाई २०२३
NFRS वित्तीय प्रीतिवेदन प्रस्तुतीकरण अवधि	१ श्रावण २०७९ देखि ३१ आषाढ २०८० सम्म	१७ जुलाई २०२२ देखि १६ जुलाई २०२३ सम्म

६. Materiality (प्रभावको भार)

समुहले आफ्नो वित्तीय विवरणहरू तयार गर्दा प्रकृति वा मात्रा वा दुवैको आधारमा Materiality को निर्धारण गर्ने गर्दछ। वित्तीय विवरणहरूको प्रस्तुतीमा Materiality एउटा व्यापक अवरोध (Pervasive constraint) हो, जुन गुणात्मक चरित्रको प्रस्तुतीकरणको लागि सान्दर्भिक हुन्छ।

७. अदृश्य सम्पत्ति :

लेखा नीतिहरू

समुहले आफ्नो नियन्त्रणमा भएका र भविष्यमा समुहलाई आर्थिक लाभ प्रदान गर्ने प्रवल सम्भावना भएका लागत मूल्यलाई सजिलै मापन गर्न सकिने सम्पत्तिहरूको पहिचान गरी लेखाङ्कनलेखांकन गर्दछ। प्रयोगयोग्य अवधिहरू भएका अदृश्य सम्पत्तिहरूलाई प्राप्त हुंदाको मूल्यबाट सञ्चित ह्वास मूल्य तथा सञ्चित इम्पेयरमेन्ट नोकसानी घटाएर निर्धारण गरिएको छ।

सम्पत्तिको प्रयोगयोग्य जीवन अवधि र ह्वास बिधि हरेक वर्ष पुनरावलोकन गर्ने गरेको छ। सम्पत्तिको अनुमानित प्रयोगयोग्य अवधि तथा सम्पत्तिबाट भविष्यमा हुने आर्थिक लाभको उपभोगलाई नेपाल लेखामान ८ ले औल्याएको विधिसँग उपयुक्त हुनेगरि अपलेखन (Amortisation) अवधि र विधिमा परिवर्तन गरी लेखाङ्कन गरिनुको साथै सोहीअनुसार नै लेखा अनुमानहरूमा पनि परिवर्तन गरिएको छ। असिमित प्रयोगयोग्य अवधि भएका अदृश्य सम्पत्तिहरूको प्रस्तुतीकरण मितिमा इम्पेयरमेन्ट मूल्याङ्कन गरिन्छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू:

अदृश्य सम्पत्ति

विवरण	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
शुरू मौज्दात	२,०९३,५५५,७२५	२,५६७,२६७,२९१
यस आ.व.को थप	४०४,८८३,९६०	८६,४२९,४४०
यस आ.व.को परिशोधन	(४८६,७८०,०००)	(६४०,१४९,००६)
आषाढ ३१,२०८० को जम्मा	१,९३१,६५८,८८५	२,०९३,५५५,७२५

८. सम्भौता लागत सम्पत्ति:

सम्भौता लागत सम्पत्तिहरूमा सम्भौतासांग सम्बन्धित बढेको लागतहरू (जस्तै:सिम/रीम कार्डहरूको बिक्रीको लागि डिलर हरूलाई भुक्तानी गरिने बिक्री कमिशन) समावेश हुन्छन्। यी लागतहरू भविष्यमा प्राप्त हुने आम्दानीबाट परिपूर्ति हुने अनुमान गर्न सकिने भएकोले त्यस्ता लागतहरूलाई पुँजीकरण गरिएको छ। सम्भौताको कारण हुन जाने लागत वृद्धि कम्पनीको लागि थप लागतहरू हुन जुन यदि यस्तो सम्भौता नभएको भए खर्चको रूपमा आउँने थिएन्।

पुँजीकृत सम्भौता लागत सम्पत्तिहरू ग्राहकहरूलाई बिक्रि गरिने यस्ता सम्पत्तिसँग सम्बन्धित वस्तु तथा सेवाहरूको हस्तान्तरणसांग मेल खाने गरी ग्राहकसँगको सम्भौता अवधिमा परिशोधित गरिन्छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

ग्राहकहरूको ऐतिहासिक औसत अवधि १२ महिना भन्दा लामो भएको कम्पनीको अनुमान रहेको छ र यसको churn rate अनुमानित औसत ग्राहक अवधिको उत्कृष्ट सूचकांक भएको समुहको विश्वास भएकैले सम्भौता प्राप्त गर्नको लागि यस्तो बढ्दो लागतहरू स्थगन गरिएको छ।

रकम रु.मा

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
शुरु मौजदात	४९३,७६२,८९७	३७४,५१०,७०७
यस आ.व.को थ्रप	१७६,१७८,२१५	२०३,३९९,४२७
यस आ.व.को परिशोधन	(१९९,३८२,८८०)	(१६४,१४७,२३७)
३१ आषाढ २०८० को जम्मा	३९०,५५८,२३२	४९३,७६२,८९७

३. जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरण:

लेरवा नीतिहरू

जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणलाई तिनीहरूको सम्पूर्ण खर्चबाट सञ्चित ह्वास तथा सञ्चित Impairment Loss घटाई आएको लागत मूल्यमा समुहको वित्तीय स्थितिको विवरणमा देखाइएको छ। समुहले आफ्नो नियन्त्रणमा भएका र भविष्यमा समुहलाई आर्थिक लाभ प्रदान गर्ने प्रवल सम्भावना भएका तथा लागत मूल्यलाई विश्वस्तता साथ मापन गर्न सकिने सम्पत्तिहरूको पहिचान गरी लेखाङ्कन गर्ने गरिएको छ।

जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणको ह्वास कट्टी अवधिको निर्धारण सम्पत्तिको प्रयोगयोग्य अवधिको आधारमा गरिन्छ। ह्वास कट्टी गर्दा सम्पत्ति प्राप्त गरिएको वर्षदेखि दामासाही गर्ने गरिन्छ। अवशेष मूल्य, प्रयोगयोग्य अवधि र ह्वास कट्टी दर कम्तिमा प्रत्येक वर्षान्तमा पुनरावलोकन गरीएको छ। कुनै अनुमानहरू फरक पर्ने गएको अवस्थामा त्यस्ता फरकहरूलाई नेपाल लेखामान ८ अनुसार लेखाङ्कनलेखाङ्कन गरिएको छ।

खरीद मूल्यको अलावा सम्पत्तिहरूलाई तिनीहरूको स्थानसम्म पुऱ्याउन र वास्तविक ढंगमा सञ्चालन क्षमतायोग्य बनाउन लागेका खर्चहरूलाई सम्पत्तिको मूल्यमा नै समाहित गरिएको छ। फरक फरक प्रयोगयोग्य अवधि भएका पार्टपुर्जाहरू जडित प्लाण्ट र उपकरणहरूको हकमा त्यस्ता पार्टपुर्जाहरूको आ-आफ्नो अवधिको आधारमा छुटाछुटै ह्वास कट्टी गरिएको छ। नेपाल लेखामान १६ ले सम्बोधन नगर्ने खर्चहरूलाई खर्च भएको अवधिमै लेखाङ्कन गरिएको छ।

प्लाण्ट र उपकरणहरूलाई प्रयोगयोग्य भएपछि वा ग्राहकहरूलाई सेवा उपलब्ध गराउन सक्षम भएपछि पुँजीकरण गरिएको छ।

नेपाल लेखामान १६ र अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय प्रतिवेदन विश्लेषण समिति (IFRIC) - १ ले जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणहरूको लागतमा विस्थापित गर्न वा सोही स्थानमा पुऱःस्थापना गर्न लाग्ने खर्चहरू समेत समावेश गनुपर्ने व्यवस्था रहेको र त्यस्ता लागत अनुमान गरी लेखाङ्कन गर्न कठीन हुने तथा विगतको अनुभवलाई समेत हेर्दा त्यस्ता अनुमानलाई समावेश नगर्दा पनि आर्थिक निर्णयहरूमा सारभुत असर नपर्ने देखिन्छ। तसर्थ Assets Retirement Obligation (ARO) को लेखाङ्कन गरिएको छैन।

विस्थापित भएका, मर्मत गरी सञ्चालन गर्न नसकिने गरी बिग्रिएका तथा मूल्य नगण्य भई अप्रचलित अवस्थाका सम्पत्तिहरूलाई पहिचान भएको अवधिबाटै कम्पनीको सम्पत्ति शिर्षकबाट हटाइएको छ। जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणहरूको कुनै एकाइको निसर्ग मूल्य र तिनीहरूको बाँकी रकम बिचको फरक मूल्यलाई त्यस्ता सम्पत्तिहरू विस्थापन गर्दा प्राप्त वास्तविक नाफा नोक्सान मानिन समुहको नाफा-नोक्सान विवरणमा देखाईएको छ।

ह्वास कट्टी

जग्गा जमिन बाहेका अन्य सम्पत्तिहरूलाई तिनीहरूको प्रयोगयोग्य अवधि अनुसार समदर विधिको आधारमा ह्वास कट्टी गरिएको छ। भवन र भौतिक संरचनाहरूको बाँकी प्रयोगयोग्य अवधिको लागि पुनर्मूल्यांकित मूल्यमा ह्वास कट्टी गरिएको छ। भवन तथा भौतिक संरचनाहरूको पुनर्मूल्यांकन गर्दा बढि हुन आएको ह्वास कट्टीलाई पुनर्मूल्यांकन कोषबाट इकिवटीमा सारिएको छ। अवशेष मूल्य, सम्पत्तिको प्रयोगयोग्य अवधि र ह्वास कट्टी बिधिहरूलाई हेरेक आर्थिक वर्षको अन्त्यमा पुनरावलोकन गरिएको छ। पूर्वानुमानमा कुनै परिवर्तन भएको पाइएमा परिवर्तित अनुमानहरूलाई नेपाल लेखामान ८ अनुसार परिमार्जित गरी लेखाङ्कन गरिएको छ।

अपलेखन:

जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणको कुनै एकाइको खुद निसर्ग मूल्य र तिनीहरूको बाँकी रकम बिचको फरक मूल्यलाई त्यस्ता सम्पत्तिहरू विस्थापन गर्दा प्राप्त वास्तविक नाफा नोक्सान मानिएको छ।

इम्पेयरमेन्ट

जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणको बाँकी रकम तिनीहरूको असुलीयोग्य रकम भन्दा बढि हुन आएमा सम्भव भएसम्म नगद आर्जन गर्ने एकाईको आधारमा र सो नभएमा सम्पत्तिको छुट्टाछुट्टै प्रकारको आधारमा नोक्सानीको मूल्यांकन गरिएको छ।

पुनर्मूल्यांकनः

समुहको नाममा रहेको जग्गालाई आवधिक पुनर्मूल्यांकनको आधारमा वास्तविक मूल्यमा कायम गरिएको छ। पुनर्मूल्यांकनबाट वृद्धि भएको सम्पत्तिको मूल्यलाई विस्तृत आम्दानी विवरणमा लेखांकन गरी संचित ईक्विटीमा पुनर्मूल्यांकन वृद्धि शिर्षकमा देखाइएको छ। तर यस अधिको नाफा नोक्सान हिसाबमा पुनर्मूल्यांकन हास (कमी) को लेखांकन गरिएको कूनै सम्पत्ति छ भने त्यति मूल्य बराबरको हालको पुनर्मूल्यांकन वृद्धिलाई हालको नाफा नोक्सान हिसाबमा समायोजन गरिएको छ।

पुनर्मूल्यांकनबाट कमी भएको सम्पत्तिको मूल्यलाई नाफा नोक्सान विवरणमा लेखांकन गरिएको छ। तर अघि पुनर्मूल्यांकन कोषमा रहेको रकमको हदसम्म पुनरमूल्यांकन कमिलाई भने वस्तृत आम्दानी विवरणमा लेखांकन गरिएको छ। विस्तृत आम्दानी विवरणमा देखिएको कमिलाई संचित ईक्विटीमा पुनर्मूल्यांकन वृद्धि शिर्षकबाट घटाइ देखाइएको छ।

पुनर्मूल्यांकन गरिएका भवन तथा भौतिक संरचनाहरूको कुल सम्पत्ति मूल्यमा संचित हासको हिसाब हटाई पुनर्मूल्यांकनबाट प्राप्त खूट पुनर्मूल्यांकित सम्पत्ति मूल्य लेखांकन गरिएको छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

पुनर्मूल्यांकन सञ्चितीः

भवन र भौतिक संरचनाहरूको पुनर्मूल्यांकन मूल्यलाई त्यस्ता सम्पत्तिहरूको बाँकी प्रयोग अवधिको हिसाबले हास कट्टि गरि लेखांकन गरिएको छ। पुनरमूल्यांकित हास कट्टि रकम रु. ४९, २९३, ४२८ पुनर्मूल्यांकन कोषबाट ईक्विटीमा सारिएको छ।

जग्गा, भवन र भौतिक संरचनाहरूको ३१ आषाढ २०८० मा गरिएको पुनर्मूल्यांकन प्रभाव निम्नानुसार रहेको छ।

	जग्गा	भवन	जम्मा
३२ आषाढ २०७९ को जम्मा	२२,४३३,६४६,०५६	१,१२५,३०८,०७९	२३,५५८,९५४,१३४
यस अवधिको बढी पुनर्मूल्यांकन			
यस अवधिको घटी पुनर्मूल्यांकन			
पुनर्मूल्यांकन कोषबाट आर्जित आम्दानीमा स्थानान्तरण	(४९, २९३, ४२८)	(४९, २९३, ४२८)	
३१ आषाढ २०८० को जम्मा	२२,४३३,६४६,०५६	१,०७६,०९४,६५१	२३,५०९,६६०,७०६

विवरण	जमिन	भवत	ल्कान्ट र मेस्तिरी	तप प्रकाश र ए.सि.	फिल्चर र फिल्चर	कार्यालय उपकरण	सबारी साधन	जम्मा
वास्तविक लागत (₹)								
आषाढ ३२, २०७९ मा	२३,०८०,९०३,००९	४,२७९,८२२,४१५	७४,४४३,८५०,३८०	५२०,४४५,२६५	४३४,०३७,९१३	१,८८५,२४३,५५७	१७९,८०९,०८०	१०५,६२३,३६६,६२५
विभाव वर्ष समायोजन चुँजीकरण	-	-	-	-	-	-	-	-
परिमार्जित समायोजन	-	-	-	-	-	-	-	-
आषाढ ३२, २०७९ परिमार्जित जम्मा	२३,०८०,९०३,००९	४,२७९,८२२,४१५	७४,४४३,८५०,३८०	५२०,४४५,२६५	४३४,०३७,९१३	१,८८५,२४३,५५७	१७९,८०९,०८०	१०५,६२३,३६६,६२५
वर्ष भरिमा थप	४,९४९,०६५	९८,३९९,५९७	४,८९०,२३५,३२४	५६,९४५,१६४	२५,७७४,१९८	१४३,१४६,७४७	१२५,५६७,१०६	५,२६५,२२०,२०९
चालू वर्षिको निर्सर्व	-	-	-	-	-	(४,४८८,९५३)	-	-
स्थानान्तरण समायोजन	-	-	-	-	-	-	(४०४,०८३,१६०)	-
परिमार्जित समायोजन	(७६२,८२०,५०७)	-	-	-	-	-	(७६२,८२९,५०७)	-
आषाढ ३२, २०८० मा	२३,०८०,०८५,०८६	३६९५,३९२,५०५	७६,२५५,०८५,७०४	५७७,४०६,४२९	४५९,८३२,१११	२,०२३,९०९,३६५	१,१०५,५८८,१८६	११०,१९१,२१८
हास कट्टी र इमेयरमेट (₹.)	-	-	-	-	-	-	-	-
आषाढ ३२, २०७९ मा	-	-	-	-	-	-	-	-
विभाव वर्ष हास कट्टी समायोजन	-	१,५०९,२६१,९४६	४८,४४०,७९१,०२२	३८७,८२३,१८८	३७४,९४४,९७६	१,६६५,५७२,८१९	८२०,२१७,५६५	५३,३२८,६१०
विभाव वर्ष चुँजीकरण समायोजन	-	(१,५८८,२९०)	१,५४९,०६५	४०,०३६	(१०,६२७)	५२,७३५	(३९,९९०)	७१२८
सञ्चय इमेयरमेट नेक्ससन समायोजन (समायोजन फिल्चर) विभाव वर्षिमम	-	७४२,१७८,९९३	-	-	-	-	-	७४२,१७८,९९३
चालू वर्षिको हासकट्टी	-	१२८,५७७,९६९	५,६७४,४९९,५४३	५२,१११,५८१	२०,८८८,८३३	६८,८५५,६९१	३८,९४०,२७१	५,९८३,८६८,०७९
निर्सर्वमा हास कट्टी फिल्चर	-	-	-	-	-	-	(३,९८८,६४०)	-
चालू वर्षिको इमेयरमेट नेक्ससन	-	(७५४,३९१,८३३)	-	-	-	२८,७२८	-	२८,७२८
प्रमुखकम समायोजन	-	८८१,८५८,९८४	५,४८५९,०९८,५४२	४३९,९७४,७९९	३९५,८४६,९०९	१,७६०,४१२,८०५	८५९,१८१,८४६	५९,१९६,३१५,६८५
खुद रकम	-	२३,०८०,०८५,०८६	२,७६३,५३३,५८१	२४,३९५,०९७,१६२	१३७,४४३,२०२	२६३,४०८,७६०	२४६,४४४,३४०	५०,९२४,९०३,६०
आषाढ ३२, २०८० मा	२३,०८०,१०३,००९	३,७७०,५६०,४६९	२५,२६०,८८०,४४५	१३२,६३५,०८३	५९,०९२,९३७	१८०,६७०,७५२	१५९,५८३,५१५	५१,६५२,५२६,२०२
आषाढ ३२, २०७९ मा	-	-	-	-	-	-	-	-

४. पुँजीगत कार्य प्रगति:

लेरवा नीतिहरू:

निर्माणाधीन सम्पत्तिहरूमा जम्मा इम्पेयरमेन्ट नोक्सान रकम घटाई लागत मूल्यमा लेखांकन गरिएको छ। यस्ता सम्पत्तिहरूमा उद्देश्य अनुसार प्रयोग गर्न योग्य भएपछि मात्र हास कही गर्न शुरु गरिएको छ।

जडानको क्रममा पुँजीगत सामग्री हरूमा अप्रचलित सामग्री हरूको मूल्य घटाई प्रस्तुत गरिएको छ। अप्रचलित सामग्रीहरूको घटाइएको मूल्य त्यस्ता सामग्रीहरूबाट खुद प्राप्त हुने मूल्यको आधारमा अनुमान गरिन्छ। जिन्सी मौज्दातहरूको मूल्य समायोजन गर्दा व्यावस्थापनबाट निर्धारित अन्तिम प्रयोग भएको अवधिको आधारमा निर्धारण गरेको छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

पुँजीगत कार्य प्रगति	पुँजीगत कार्य	जडान गरिएका पुँजीगत मौज्दात सामग्री	रकम र.मा
आषाढ मसान्त २०७९ को जम्मा मौज्दात विगत वर्ष समायोजन	३७९,८९०,४३२	६,३३७,५२५,४८०	६,७९७,४९५,९९२
खुद थप/(स्थानान्तरण) २०७९।८०	९९,९९९,६८८	(९३९,९९०,०६१)	(३९,९९८,३७२)
पुँजीगत कार्य प्रगति आषाढ मसान्त २०८० को जम्मा मौज्दात	४७९,०८२,१२०	६,२०६,४९५,४९९	६,६८५,४९७,५४०
आषाढ मसान्त २०७९ को सञ्चित इम्पेयरमेन्ट	५४,५८७,०६१	६६८,९९५,४४०	७२३,५८२,५०१
आ.व. २०७९।८० को इम्पेयरमेन्ट	(२९,८८८,८५९)	५५४,९६४,५१८	५२४,२७५,६५९
आषाढ मसान्त २०८० को सञ्चित इम्पेयरमेन्ट	२४,६९८,२०२	१,२२३,१५९,९५८	१,२४७,८५८,१६०
३१ आषाढ २०८० को खुद मौज्दात	४५४,३८३,९१८	४,९८३,२५५,४६१	५,४३७,६९९,३७९
३२ आषाढ २०७९ को खुद मौज्दात	३२५,३०३,३७१	५,६६८,५३०,०४०	५,९९३,८३३,४११

५. एसोसियट्समा लगानी:

लेरवा नीतिहरू

"एसोसियट्स" भन्नाले समुहको बाहुल्यता रहने तर कम्पनीको सहायक कम्पनी वा संयुक्त लगानी नभएको संस्था हो। बाहुल्यता भन्नाले वित्तीय र सञ्चालन नीतिसम्बन्धी निर्णय प्रक्रियामा भाग लिन सक्ने तर नीतिहरूमाथि नियन्त्रण वा संयुक्त नियन्त्रण भने नरहने अवस्था हो।

कुनै समुहको खुद वास्तविक रकममा प्राप्त शेयर तथा एसोसियट्सका स्पष्ट पहिचान भएका सम्पत्ति, दायित्वहरू वा आकर्षिक दायित्वहरू प्राप्त गर्दा हुन आउने थप लागतलाई प्राप्त मितिमा ख्यातिको रूपमा लेखांकन गरी लगानीको शुरु रकममा जोडिएको छ।

एसोसियट्ससंगका त्यस्ता सम्पत्ति र दायित्वहरूलाई इकिवटी बिधिबाट लेखांकन गरी वित्तीय विवरणहरूमा समावेश गरिएको छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

एसोसियट्समा लगानी	३१ अषाढ २०८०	३२ अषाढ २०७९	रकम रु.मा
त्रिशुली ३ बी मा लगानी			
लागत	७४१,०००,०००	७४१,०००,०००	
इक्विटीमा समायोजन	(८३,६०६,८४३)	(७८,७२५,५३३)	
माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत कम्पनी लिमिटेड			
लागत	६३५,४००,०००	६३५,४००,०००	
इक्विटीमा समायोजन	(४४५,९६२,२७६)	(१६४,८३२,३२३)	
नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लिमिटेड			
लागत	४५१,५४१,२५०	४५०,०००,०००	
इक्विटीमा समायोजन	(८२,५४६,१०६)	(३३,६७५,७६४)	
जम्मा	१,२१६,६२२,०२६	१,५४९,१६६,३८१	
एसोसियट्सको शेयरबाट आमदानी/(खर्च)	(३३४,०८५,६०५)	(१८९,५०६,०९१)	
एसोसियट्सको OCIबाट आमदानी/(खर्च)	(३४२,६६१,१३२)	(१८०,८९४,३०९)	
एसोसियट्सको PL आमदानी/(खर्च)	८,५७५,५२७	(८,६११,७०२)	

६. जिन्सी मौज्दातः

लेरवा नीतिहरू

जिन्सी मौज्दातहरूलाई खुद असुलयोग्य रकम वा लागत मध्ये जुन कम हुन आउँछ सोही मूल्यमा लेखांकन गर्ने गरिएको छ।

यस्तो मूल्यमा जिन्सी मौज्दातहरूको सम्पूर्ण खरीद लागत, परिवर्तन गर्दा लाने लागत र सामग्रीहरू वर्तमान स्थान र अवस्थामा ल्याउँदा लान्ने लागतहरू समावेश गरिएका छन्। लागतलाई पहिलो प्राप्ति पहिलो निष्काशन (FIFO) को आधारमा लेखांकन गरिएको छ। खुद असुलयोग्य रकम सामान्य व्यापारिक हिसाबले अनुमानित बिक्रि मूल्यबाट अनुमानित कार्य सम्पन्न गर्न लान्ने लागत र आवश्यक अनुमानित खर्चहरू घटाई अनुमान गरिएको छ।

जिन्सी मौज्दातहरूलाई अप्रचलित सामग्रीहरूको मूल्यबाट उपयुक्त सम्भावित नोकसानी व्यवस्थाहरू घटाई लेखांकन गरिएको छ। बिक्रियोग्य सामग्रीहरूको मूल्यांकन तिनिहरूको न्युनतम मूल्य वा प्राप्तियोग्य मूल्य अनुसार गरिएको छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

जिन्सी मौज्दातहरूमा मुख्य रूपमा नगद कार्डहरू, टेलिफोन सेटहरू (मोबाइल र अन्य), ग्राहकहरूको परिसरमा जडित उपकरणहरू जस्तै सी.पी.ई., फाइबर केबुल, ड्रूप वायर, अन्य सहायक सामग्रीहरू र पुँजीकरण गर्न नमिल्ने स्पेयर्सहरू समावेश गरिएका छन्।

जिन्सी मौज्दात

	३१ अषाढ २०८०	३२ अषाढ २०७९	रूपैयामा
कुल मौज्दात			
टेलिफोन सेट, ड्रूपवायर र पाटपुर्जा	२८२,००२,२९७	१७९,२७६,५२६	
क्यास कार्डहरू	११६,०५१,२०८	७२,३६३,४९०	
स्पेयर्स् र अन्य	५५३,४९२,४२५	२९४,८४८,३१३	
सम्भावित नोकसानी	९५१,४६५,९३०	५४६,४८८,३२९	
टेलिफोन सेट, ड्रूपवायर र पाटपुर्जा	५२,८३३,०९४	९२,७६२,१५०	
क्यास कार्डहरू	२,३२६,९५८	२५,३३०,८६६	
स्पेयर्स् र अन्य	१८८,३८९,८८५	२५६,९५३,१८६	
	२४३,५४९,९३७	३७५,०४६,२०३	

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
खुद जिन्सी मौजदात		
टेरेलफोन सेट, ड्रॉपवायर र पाटपुर्जा	२२९,१६९,२०३	८६,५१४,३७६
क्यापस कार्डहरू	११३,७२४,२५०	४७,०३२,६२२
स्पेयर्स् र अन्य	३६५,०२२,५४०	३७,८९५,१२७
जम्मा	७०७,९१५,९९३	१७,४४२,१२५

६. पट्टा (Lease)

लेखा नीतिहरू

पट्टाको पहिचान

सम्भौताको सुरुवातमानै, सम्भौता हो वा पट्टा हो भनेर समुहले निर्धारण गर्दछ। यदि समुहले सम्भौता अन्तर्गत कुनै सम्पत्ति अवधिको प्रयोगलाई नियन्त्रण गर्ने अधिकार प्राप्त गर्दछ भने त्यो पट्टा हुन्छ। यो मूल्याङ्कन गर्दा कम्पनीले निम्न कुरामा विचार गर्दछ।

- क) सम्भौताले स्पष्ट वा निहित रूपमा पहिचान गरिएको सम्पत्तिको प्रयोग समावेश गर्दछ। सम्पत्ति भौतिक रूपमा फरक हुनुपर्दछ वा भौतिक रूपमा फरक सम्पत्तिको सबै क्षमताहरू प्रतिनिधित्व भएको हुनुपर्दछ। आपूर्तीकर्तासँग प्रतिस्थापन गर्ने वास्तविक अधिकार भएका सम्पत्तिहरूलाई फरक मानिने छैन।
- ख) पट्टा लिनेलाई प्रयोगको अवधिभर सम्पत्तिको प्रयोगबाट पर्याप्त रूपमा सबै आर्थिक लाभहरू प्राप्त गर्ने अधिकार छ;
- ग) पट्टा लिनेसँग सम्पत्तिको प्रयोगलाई निर्देशित गर्ने, निर्णय गर्ने र सम्पत्ति कसरी र कुन उद्देश्यका लागि प्रयोग गर्ने वा परिवर्तन गर्ने सम्बन्धि निर्णयको अधिकार रहन्छ।

समुहले पट्टाको सुरुवातमा नै पट्टाको दायित्व र सम्पत्ति प्रयोगको अधिकारलाई पहिचान गर्दछ। पट्टा दायित्वहरू प्रारम्भिक रूपमा पट्टा अवधिमा बाँकी रहेको पट्टा भूक्तानीहरूको वर्तमान मूल्यमा मापन गरिन्छ, जसमा वृद्धिशील उधारो दर (Incremental Borrowing Rate) प्रयोग गरेर Discounting गरिन्छ।

पट्टा अवधि

पट्टा अवधि भनेको कुनै पनि अवधि थप गर्ने विकल्पहरू जुन कम्पनीले उचित रूपमा प्रयोग निश्चित छ वा पट्टा समाप्त गर्ने यथोचित छन् भन्ने निश्चित रहेको प्रभाव समायोजन गरिएको पट्टाको रद्द गर्न नमिल्ने गरि तोकिएको अवधि हो।

वृद्धिशील उधारो दर (Incremental Borrowing Rate)

वृद्धिशील उधारो दर भनेको समुहले समान मूल्यको र समान धितोको साथै सम्पत्ति प्राप्त गर्न उस्तै अवधिको ऋणको लागि तिर्नु पर्ने दर हो।

पट्टा भुक्तानी

पट्टा भुक्तानीमा मासिक भुक्तानी वा ६ महिनाको अवधिको लागि अग्रिम रूपमा वा सोही अवधिको लागि पछि भुक्तानी गरिने रकम समावेश छ।

पट्टा दायित्वहरू प्रभावकारी ब्याज विधिको प्रयोग गरेर परिशोधित लागतमा मापन गरिन्छ। यदि भविष्यमा पट्टा भुक्तानीहरूमा परिवर्तन हुने भएमा वा समुहले कुनै परिमार्जित मूल्य यारेन्टी अन्तर्गत भुक्तान हुने अपेक्षा गरेको रकम छ भने तिनीहरूलाई पुनः मापन गरिन्छ।

समुहले पट्टा अवधि परिवर्तन भएको ठाउँमा पट्टा दायित्वहरू पुनर्मापन गर्दछ। यस्तो अवस्था तब सृजना हुन्छ जब पट्टाको रद्द गर्न नसकिने अवधि परिवर्तन हुन्छ, वा कुनै घटनाको कारण पट्टा लिनेको नियन्त्रण परिस्थितिमा परिवर्तन हुन्छ र पट्टा विस्तारका विकल्पहरू निश्चित रहन्छन् वा समाप्तिका विकल्पहरू प्रयोग नगर्ने अवस्था आएको हुन्छ। जहाँ पट्टा अवधि परिवर्तन हुन्छ कम्पनीले पुनर्मूल्याङ्कनको मितिमा वृद्धिशील उधारो दर प्रयोग गरेर पट्टा दायित्व पुनर्मापन गर्दछ भने कुनै घटना वा परिस्थितिहरूमा

परिवर्तन हुँदैन र पट्टा अवधि पनि अपरिवर्तित भएको अवस्थामा पट्टा दायित्व र सम्बन्धित सम्पत्ति प्रयोगको अधिकार रकम समयसँगै घट्टै जानेछ।

सम्पत्ति प्रयोगको अधिकार प्रारम्भिक रूपमा सम्बन्धित पट्टा दायित्वहरूको प्रारम्भिक रकममा मापन गरिन्छ, उक्त रकमबाट कुनै पनि अग्रिम पट्टा भुक्तानी, साथै कुनै पनि प्रारम्भिक प्रत्यक्ष लागतहरू र कुनै पनि विघटन सम्बन्धित व्यवस्था गरिएको अनुमानबाट कुनै पट्टा प्रोत्साहन बापत रकम घटाई समायोजन गरिएको छ। तिनीहरू पछि सम्पत्तिको प्रयोग योग्य अवधिको अन्त्य वा पट्टा अवधिको अन्त्यमा सीधा-रेखा विधि (Straight Line Method) प्रयोग गरेर मूल्यहास हुन्छन्।

समुहले १२ महिना वा सो भन्दा कमको पट्टा अवधि भएको छोटो अवधिको पट्टाहरू, कम मूल्यका अन्तर्निहित सम्पत्तिहरूको पट्टा दायित्वहरू र सम्पत्तिहरू प्रयोगको अधिकारको लेखांकन गर्ने गरेको छैन। रु. ६,००,०००।०० भन्दा कम मूल्य भएको पट्टा सम्पत्तिलाई कम मूल्यको पट्टा मानिन्छ। समुहले यस्ता पट्टाहरूको भुक्तानीलाई पट्टा अवधिमा सीधा-रेखा विधिको आधारमा वा व्यावस्थापनद्वारा उपयुक्त ठानेको अनुमानहरूको आधारमा मा खर्च लेखांकन गर्दछ।

प्रारम्भिक प्रयोगः

समुहले Modified Retrospective विधिको प्रयोग गरी भावि प्रभावको गणना गरेर श्रावण १, २०७८ देखि नै प्रभावित हुने गरि NFRS १६(लीजहरू) अनुसार वित्तीय विवरणमा लागु गरेको छ। यस विधि अन्तर्गत यस आर्थिक वर्षबाटै सो मापदण्ड शुरू गरिएको छ। NFRS १६ को अवलम्बन गर्नु अघि कम्पनीले प्रत्येक पट्टाको शुरुवाती समयमा वित्तीय पट्टा वा सञ्चालन पट्टा के हो छुट्याई वर्गकरण गरेको थियो।

वृद्धिशील उधारो दर

कम्पनीले पट्टाका लागि ८% को वृद्धिशील उधारो दर निर्धारण गरेको छ। जसको शुरुवाती प्रयोग अवधि प्रारम्भिक कार्यान्वयनको मितिमा रहेको छ र पछि शुरू हुने पट्टाहरूको लागि देश/समुहको विशिष्ट जोखिम प्रिमियमको समायोजन सहितको विचार गरि १० % जोखिम मुक्त उधारो दरहरू निर्धारण गरिएको छ।

सम्पत्तिहरूको प्रयोगको अधिकार	जग्गा तथा भवन	दुरसंचार पूर्वाधार	अन्य	रकम रु.
१ श्रावण, २०७९ को जम्मा मौज्दात	२,७९३,४७६,३८४			२,७९३,४७६,३८४
समायोजन	(३१६,०८५,१९३)			
वर्षको थप	२८,०२४,०९९			२८,०२४,०९९
३१ आषाढ, २०८० को जम्मा मौज्दात	२,४२५,४१५,२१०			२,४२५,४१५,२१०
शुरू मौज्दात श्रावण १, २०७९ को अपलेखन	३६२,६०४,७५८			३६२,६०४,७५८
स्थान्तरण बिक्रीको लागि सम्पत्ति	२८३,८८३,६६७			२८३,८८३,६६७
अन्य परिवर्तन				
३१ आषाढ, २०८० को जम्मा अपलेखन				
अपलेखन मौज्दात	६४६,४८८,४२५			६४६,४८८,४२५
३१ आषाढ, २०८० को खुद मौज्दात	१,७७८,९२६,७८५			१,७७८,९२६,७८५

पट्टा दायित्व	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
चालु	४४१,७६०,८७५	२६०,६१३,४३५
गैर चालु	१५०६,३९९,०९४	२,२२८,२४८,१५०
अन्तिम मौज्दात ३१ आषाढ, २०८०	१,९४८,१५९,८८८	२,४८८,८६९,५८५

C. अग्रिम भुक्तानी, अन्य तैर वित्तीय सम्पत्ति तथा दायित्वहरू

C.१ अग्रिम भुक्तानी, अन्य तैर वित्तीय सम्पत्ति

लेखा नीतिहरू

भुक्तानी गरिएका र भविष्यसँग सम्बन्धित भुक्तानीहरूलाई अग्रिम भुक्तानी शिर्षकहरूमा देखाइएको छ, जसलाई वित्तीय विवरणहरूमा सम्बन्धित अवधिको नाफा वा नोक्सानको विवरणमा आर्थिक भार पारिएको छ। अन्य गैर वित्तीय सम्पत्तिहरूमा स्पेयर पार्ट्स र आपुरितकर्ता, कर्मचारी तथा अन्य कार्यको लागि गरिएका अग्रिम भूक्तानीहरू पर्दछन् जुन कम्पनीले आफ्नो व्यावसाय संचालनको लागि भविष्यमा प्राप्त गर्ने बस्तु तथा सेवाहरूको लागि भूक्तानी गर्दछ। अग्रिम खर्च र अन्य गैर-वित्तीय सम्पत्तिहरूलाई समुहले ऋण लिने क्षमता मूल्यांकन र १२ महिना भन्दा बढी अवधिको हिसाबको आधारमा खराब र शंकास्पद रकम घटाई लेखांकन गरेको छ।

त्यारव्यात्मक टिप्पणीहरू

	रकम रु.मा	
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
अग्रिम खर्च	७२,६८९,९३८	७०,९५०,५५५
घटी: सम्भाव्य हानीको व्यबस्था	(१,३५५,९९४)	(१,३५५,९९४)
अन्य गैर वित्तीय सम्पत्तिहरू	३४५,८८८,८५९	१६४,३२४,३८९
घटी: सम्भाव्य हानीको व्यबस्था	(३८,८३७,८७६)	(३८,८३७,८७६)
स्थगन कर्मचारी खर्च	१,७४९,९४२,७८६	१,९६९,७६३,७८५
जम्मा	२,१२०,३२७,७९३	२,१६४,८४४,८५९

८.२ गैर वित्तीय दायित्वहरू

लेरवा नीतिहरू

गैर वित्तीय दायित्वहरूमा समुहले आफ्नो व्यवसाय संचालनको लागि वैधानिक शर्त बमोजिम भूक्तानी गनुपर्ने वैधानिक दायित्वहरू पर्दछन् जस अन्तर्गत कम्पनीले आफ्ना ग्राहकहरूलाई प्रदान गरिने सेवाहरू वापत अग्रिम प्राप्त रकम वा दायित्वहरू, कानूनी प्रावधान तथा कम्पनीको कर्मचारी सेवा शर्त सम्बन्धित विनियमावली अनुसार कर्मचारीहरूलाई भूक्तानी दिनुपर्ने बोनस तथा टेलिकम भत्ताका प्रावधानहरू समावेश हुन्छन्।

त्यारव्यात्मक टिप्पणीहरू

	रकम रु.मा	
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
अन्य गैर वित्तीय दायित्वहरू		
भुक्तानी बाँकी मू. अ.कर	४५,७७६,९९७	१३८,७४५,९८४
भुक्तानी बाँकी आयकर	८,५९८,६९९	६,४८३,६५१
तिर्न बाँकी अन्य शुल्क	२९०,०३३,९८२	४८२,५६५,२९४
रोयल्टी तथा ग्रामिण दूरसञ्चार विकास कोषमा योगदान	२,१५८,०६०,९०९	२,२४९,७९९,९८०
ग्राहकबाट अग्रिम प्राप्त रकम	१,३३८,९६५,५६५	१,०७५,०७९,८९९
अनार्जित नगद कार्ड बिक्रि	९३४,०९२,९८१	८९७,८५८,५२८
भुक्तानी बाँकी टेलिकम भत्ता	९९०,६४३,६८९	१,२६४,०२८,६५७
भुक्तानी बाँकी कर्मचारी बोनस	१,३१०,९०९,९८६	१,४०९,०८६,३८६
जम्मा	७,०७८,९९९,४३८	७,५१५,६३८,७७९

९. वित्तीय उपकरणहरू

लेरवा नीतिहरू

समुहले नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान ९ “वित्तीय उपकरणहरू” लागू गर्ने लेखा नीति लिएको छ। यसबाट वित्तीय विवरणहरूको प्रयोगकर्तालाई भविष्यमा हुने नगद प्रवाहको रकम, समय तथा अनिश्चितता सम्बन्धमा थप भरपर्दो तथा सान्दर्भिक जानकारीमा पहुँच उपलब्ध हुन्छ।

१.१ वित्तीय सम्पत्तिहरू

क. वर्गीकरण

समुहले आफ्नो वित्तीय सम्पत्तिहरूलाई निम्नानुसार वर्गीकरण गरेको छ।

- पछि वास्तविक मूल्यमा (fair value) मापन गरिने।
  १. अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत वा
  २. नाफा वा नोक्सानको विवरणबाट
- परिशोधित लागतमा मापन गरिने।

यी वर्गीकरणहरू वित्तीय सम्पत्ति र सोको सम्भौताअनुसार नगद प्रवाह व्यावस्थापनको लागि समुहको व्यावसायिक योजनामा निर्भर रहन्छ।

वास्तविक मूल्यमा मापन गरिएको सम्पत्तिको लाभ तथा नोक्सानलाई नाफा वा नोक्सानको विवरण वा अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत लेखांकन गरिनेछ। ऋण उपकरणहरूमा गरिएको लगानी, संस्थाले लगानी सम्बन्धी अबलम्बन गरेको व्यावसायिक योजनामा निर्भर हुन्छ। शेयर उपकरणमा गरिएको लगानीको वास्तविक मूल्यलाई शुरू लेखांकन गर्ने समयमा अपरिवर्तनीय विकल्प छोट गरेको अवस्थामा अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत लेखांकन गरिएको छ। समुहले ऋण उपकरणहरूको पुनर्वर्गीकरण आफ्नो सम्पत्तिहरू व्यावस्थापनको व्यावसायिक योजना परिवर्तन भएको खण्डमा गर्दछ।

ख. मापन

समुहले शुरूमा नाफा वा नोक्सानको विवरण मार्फत वास्तविक मूल्यमा मापन नहुने वित्तीय सम्पत्तिहरूलाई वास्तविक मूल्यमा सम्पत्ति ग्रहण गर्दाको प्रत्यक्ष कारोबार लागत जोडेर मापन गरेको छ। नाफा वा नोक्सानको विवरण मार्फत मापन गर्न सकिने वित्तीय सम्पत्तिको कारोबारको लागतलाई नाफा वा नोक्सानमा लेखांकन गरिएको छ।

लगानी तथा अन्य वित्तीय सम्पत्तिहरू :

ऋण उपकरणहरू:

ऋण उपकरणहरूको पछिल्लो मापन समुहको सम्पत्ति तथा सम्पत्तिको नगद प्रवाहलाई व्यावस्थापन गर्ने व्यावसायिक योजनामा निर्भर गर्दछ। समुहले ऋण उपकरणको मापनलाई मुख्यतया: तीन वर्गमा वर्गीकरण गर्दछ।

क) परिशोधित लागत:

सम्भौता बमोजिमको नगद प्रवाह संकलनको लागि राखिएको सम्पत्तिहरूबाट केवल सावाँ तथा ब्याजको मात्र भुक्तानी हुन्छ भने उक्त नगद प्रवाहलाई परिशोधित लागतमा मापन गरिएको छ। पछि परिशोधित लागतमा मापन गरिएको र Hedging सम्बन्धको हिस्सा नभएका ऋण उपकरण सम्पत्तिहरू अपलेखन गर्दा वा हानि भएको अवस्थामा हुन जाने लाभ तथा नोक्सानलाई नाफा वा नोक्सानमा लेखांकन गरिएको छ। सो सम्पत्तिको ब्याज आम्दानीलाई प्रभावी ब्याज दर विधि प्रयोग गरी वित्तीय आम्दानीको रूपमा गरिएको छ।

ख) अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत बजार मूल्य (FVtOCI):

सम्भौता बमोजिमको नगद प्रवाह संकलन तथा वित्तीय सम्पत्ति बिक्रिको लागि राखिएको सम्पत्तिहरूबाट केवल सावाँ तथा ब्याजको मात्र भुक्तानी हुन्छ भने उक्त नगद प्रवाहलाई अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत वास्तविक मूल्यमा मापन गरिएको छ। नाफा वा नोक्सानी विवरणमा लेखांकन गरिएको इम्पेयरमेन्टको लाभ वा नोक्सानी, ब्याज आम्दानी र विदेशी मुद्राको दर परिवर्तनको कारण भएको नाफा नोक्सान बाहेकको कारणले बाँकी सम्पत्तिको मूल्यमा भएको परिवर्तनलाई अन्य विस्तृत आम्दानी विवरणमा देखाइएको छ। कुनै वित्तीय सम्पत्तिको अपलेखन गर्दा उक्त सम्पत्तिको अधिल्लो अन्य विस्तृत आम्दानी विवरणमा लेखांकन गरीएको सञ्चित नाफा वा नोक्सानलाई पुँजीबाट नाफा वा नोक्सानमा पुनः वर्गीकरण गरी अन्य नाफा वा नोक्सानको रूपमा लेखांकन गरिएको छ। सो सम्पत्तिको ब्याज आम्दानीलाई प्रभावी ब्याज दर विधि प्रयोग गरी वित्तीय आम्दानीको रूपमा राखिएको छ।

ग) नाफा वा नोक्सानको विवरण मार्फत बजार मूल्य (FVtPL):

परिशोधित लागत वा अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत वास्तविक मूल्यको मापदण्ड पूरा नगरेका सम्पत्तिहरूको वास्तविक

मूल्यलाई नाफा वा नोक्सानको विवरणमा मापन गरिनेछ । नाफा वा नोक्सानको विवरण मार्फत वास्तविक मूल्यमा मापन गरिएको र Hedging सम्बन्धको हिस्सा नभएका ऋण लगानीमा नाफा तथा नोक्सानलाई नाफा वा नोक्सानमा लेखांकन गरि खुद रकमलाई सम्बन्धित अवधिको नाफा वा नोक्सान विवरणमा अन्य नाफा वा नोक्सानको रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ । सो सम्पत्तिको ब्याज आम्दानीलाई वित्तीय आम्दानीको रूपमा राखिएको छ ।

इविवटी उपकरणहरू

समुहले सबै इविवटी उपकरणहरूलाई वास्तविक मूल्यमा मापन गरेको छ । समुहको व्यावस्थापनले पुँजीगत लगानीको वास्तविक बजार मूल्यमा भएको लाभ वा नोक्सानलाई अन्य विस्तृत आम्दानी विवरणमा प्रस्तुत गर्ने निर्णय गरेको अवस्थामा त्यसपछि नाफा वा नोक्सानको विवरण देखाइएको वास्तविक मूल्यको लाभ तथा नोक्सानलाई पुनः वर्गाकरण गरिने छैन । कम्पनीले उक्त लगानीहरूबाट आर्जन हुने लाभांशलाई सो रकम प्राप्त गर्ने अधिकार शृङ्जना हुनासाथ निरन्तर रूपमा नाफा वा नोक्सान विवरणमा अन्य आम्दानीको रूपमा लेखांकन गर्दछ ।

नाफा वा नोक्सानको विवरणमार्फत वास्तविक मूल्य मापन गर्ने वित्तीय सम्पत्तिको बजार मूल्यमा भएको परिवर्तनलाई नाफा वा नोक्सानको विवरणमा अन्य लाभ तथा नोक्सानको रूपमा लेखांकन गरिएको छ । अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत वास्तविक मूल्यमा मापन हुने पुँजीगत लगानीहरूमा इम्पेयरमेन्ट नोक्सानी (वा इम्पेयरमेन्ट नोक्सानी फिर्ता) लाई अन्य वास्तविक मूल्यको परिवर्तन भन्दा छुट्टे प्रस्तुत गरिएको छैन ।

वित्तीय सम्पत्तिको अपलेखन:

वित्तीय सम्पत्तिहाट नगद प्रवाहको लागि सम्भौता अनुसारको अधिकार समाप्त हुँदा, वा वित्तीय सम्पत्तिको स्थानान्तरण गर्दा र स्थानान्तरण अपलेखनको लागि योग्य हुँदा वित्तीय सम्पत्ति अपलेखन गरिन्छ । वित्तीय सम्पत्तिको पूर्ण रूपमा अपलेखन गर्दा अपलेखन भएको मितिमा मापन गरिएको रकम र प्राप्त रकमको भिन्नतालाई नाफा वा नोक्सानको विवरणमा लेखांकन गरिएको छ ।

ग. वित्तीय सम्पत्तिहरूको इम्पेयरमेन्ट

समुहले परिशोधित लागत तथा अन्य विस्तृत आम्दानी विवरणमार्फत वास्तविक मूल्यमा मापन हुने सम्पत्तिको अनुमानित ऋण जोखिमलाई अगाडी बढ्दे आधारमा मूल्यांकन गरेको छ । सम्पत्तिको इम्पेयरमेन्ट कार्यान्वयन विधिमा भएको ऋण जोखिमको उल्लेखनिय वृद्धिमा निर्भर हुन्छ ।

व्यासायिक प्राप्त र अनुबन्धित सम्पत्तिको लागि मात्रै कम्पनीले नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान ९ अनुसार सहज विधि (Simplified approach) को आधारमा उक्त सम्पत्तिहरूको अवधिभरको अनुमानित नोक्सानीलाई मापन गरी पहिचान गरिएको छ ।

समुहसँग नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान ९ अनुसारको अनुमानित Credit Loss Model लागू हुने तीन प्रकारका वित्तीय सम्पत्तिहरू रहेका छन् । कम्पनीले यी सम्पत्तिहरूको वर्गको लागि नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान ९ अनुसार आफ्नो इम्पेयरमेन्ट विधि संशोधन गर्न आवश्यक रहेको छ ।

(अ) व्यावसायिक र अन्य प्राप्तहरू:

नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान ९ अनुसार समुहले सहज विधिको आधारमा अनुमानित Credit Loss अनुसार उक्त सम्पत्तिहरूको अवधिभरको अनुमानित हानीलाई मापन गरी पहिचान गरिएको छ ।

(आ) मुद्रती निक्षेप र ऋणपत्रहरूमा लगानी

परिशोधित लागतमा रहेका ऋण लगानीहरू न्यून जोखिम रहेको मानिएको छ तसर्थ यसको इम्पेयरमेन्ट व्यवस्था १२ महिनाको अनुमानित ऋण जोखिमको आधारमा गरिएको छ ।

(इ) ऋण लगानी

परिशोधित लागतमा रहेका ऋण लगानीहरू न्यून जोखिम रहेको मानिएको छ तसर्थ यसको इम्पेयरमेन्ट व्यवस्था १२ महिनाको अनुमानित ऋण जोखिमको आधारमा गरिएको छ ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

रकम रु.मा

वित्तीय सम्पत्तिहरू (आ.ब. २०७९. द०)	FVtPL	FVtOCI		परिशोधित लागत	जम्मा
		ऋण	इक्विटी		
इक्विटीमा लगानी		१९०,०००,०००			१९०,०००,०००
कर्मचारी ऋण	३,७९३,९८१,२०२				३,७९३,९८१,२०२
प्रोदभाविक रकम, पेशकी तथा अन्य भुक्तानी पाउनु पर्ने रकम	७८२,४९६,४८४				७८२,४९६,४८४
ब्यावसायिक तथा अन्य प्राप्तीयोग्य रकम		२,०८८,८६५,०५६	२,०८८,८६५,०५६		
मुद्रती निष्क्रेप तथा ऋणपत्रहरूमा लगानी		५६,९२०,९४९,०००	५६,९२०,९४९,०००		
ऋण लगानी		१३,७८७,९३९,३८६	१३,९३४,४०९,५०७		
नगद वा नगद सरह	५,४२३,९५७,५९१				५,४२३,९५७,५९१
जम्मा	९,९९९,५५५,२७७	- १९०,०००,०००	७२,७९६,९४५,४४२	८३,१३३,७५०,८०	

रकम रु.मा

वित्तीय सम्पत्तिहरू (आ.ब. २०७८/७९)	FVtPL	FVtOCI		परिशोधित लागत	जम्मा
		ऋण	इक्विटी		
इक्विटीमा लगानी		१३०,०००,०००			१३०,०००,०००
कर्मचारी ऋण	३,६९२,५०५,०३०				३,६९२,५०५,०३०
प्रोदभाविक रकम, पेशकी तथा अन्य भुक्तानी पाउनु पर्ने रकम	३९२,३०२,९९९				३९२,३०२,९९९
ब्यावसायिक तथा अन्य प्राप्तीयोग्य रकम		२,३२१,०७९,९४९	२,३२१,०७९,९४९		
मुद्रती निष्क्रेप तथा ऋणपत्रहरूमा लगानी		५५,४६३,९९२,०००	५५,४६३,९९२,०००		
ऋण लगानी		१३,९३४,४०९,५०७	१३,९३४,४०९,५०७		
नगद वा नगद सरह	५,६७९,८०५,६१४				५,६७९,८०५,६१४
जम्मा	९,६०४,६१३,६४३	- १३०,०००,०००	७१,७१९,३८५,४५६	८१,४५३,९९०,०९९	

१.१.१ शेयरमा लगानी:

लेखा नीति

समुहले शेयरमा गरेको लगानीलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान ९ “वित्तीय उपकरणहरू” अनुसार वास्तविक मूल्यमा लेखांकन गरिएको छ। यी लगानीहरू व्यापार प्रयोजनको लागि नभएको हुनाले अन्य विस्तृत आम्दानी विवरण मार्फत वास्तविक मूल्यमा मापन गरिएको छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

रकम रु.मा

इक्विटी लगानी	३१ अष्टावृत्ति २०८०	३२ अष्टावृत्ति २०७९
बिद्युत उत्पादन कम्पनी लिमिटेड	१३०,०००,०००	१३०,०००,०००
नेशनल फण्ड म्यानेजमेन्ट लिमिटेड	६०,०००,०००	
	१९०,०००,०००	१३०,०००,०००

१.१.२ कर्मचारी ऋण:

लेखा नीति

कर्मचारीलाई प्रदान गरिएको ऋणहरू वास्तविक मूल्यमा लेखांकन गरिनेछ। प्रभावी ब्याजदरको आधारमा लेखांकन गर्दा ऋणको वास्तविक मूल्यमा भएको परिवर्तनलाई नाफा नोक्सानमा देखाइने छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू:

समुहले कर्मचारीहरूलाई सुविधाको रूपमा ऋण उपलब्ध गराएको छ। यसरी उपलब्ध गराइएको ऋण रकम परिपक्व अवधिसम्म कायम गरी उक्त अबधीमा सँचावा, ब्याज र बोनस रकम समेतबाट असुल गरिने छ। समुहले ब्याज रकम शुरुमा ऋण रकम उपलब्ध गराउदाँ र साँचा रकम बाँकी समयको भुक्तानी तालिका अनुसार नियमित रूपमा असुल उपर गर्दछ। बिमा सहितको ऋणको हकमा कर्मचारीहरूले वार्षिक रूपमा बिमाशुल्क भुक्तानी गर्ने र बिमा अबधीको समाप्ति पछि बीमा कम्पनीबाट प्राप्त रकमबाट सँचा रकम र बोनस रकमको पूर्वसहमती वमोजिमको अनुपातिक रूपमा कट्टा गरी अन्तिम हिसाब राफसाफ गरिनेछ।

ब्याजदरमा भएको परिवर्तन र वास्तविक मूल्यमा भएको परिवर्तनलाई नाफा नोक्सान विवरणमा प्रस्तुत गरिएको छ र बाँकी सँचा रकमलाई वास्तविक मूल्यमा प्रस्तुत गरिएको छ। यस्ता ऋणहरूको भुक्तानी अबधि १ वर्ष देखि १९ वर्ष सम्म रहेको छ। वास्तविक मूल्य गणना प्रयोजनको लागि प्रयोग गरिएको औसत व्याज दरलाई नै आधारमानी कर्मचारीको करयोग्य आय गणना गरिएको छ। कर्मचारीहरूलाई भुक्तानी गर्नु पर्ने रकमहरू, सेवाकालिन सुविधाहरू, अवकास सुविधाहरू र बीमा योजना वापत प्राप्त हुने रकमहरूबाट सहजै असुल उपर गर्न सकिने हुँदा उक्त लगानी सुरक्षित रहेको छ।

रकम रु.मा

कर्मचारी ऋण

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
कूल वितरण तथा बाँकी	५,५३०,२००,०१९	५,५५९,९८९,९९५
वास्तविक मूल्य समायोजन	(१,७३६,२१८,८१७)	(१,९४७,४८४,९६५)
वास्तविक मूल्यमा कर्मचारी ऋण	३,७९३,९८९,२०२	३,६९२,५०५,०३०
कर्मचारी ऋण - चालू अंश	७५,९४८,९९८	८८,९२९,४३१
कर्मचारी ऋण - गैर चालू अंश	३,७९८,०३२,२८४	३,५६३,५७५,५९९
जम्मा कर्मचारी ऋण	३,७९३,९८९,२०२	३,६९२,५०५,०३०

१.१.३ प्रोटभावी, अग्रिम भुक्तानी र अन्य प्राप्त हुने रकम लेरवा नीति

यसमा आर्जित ब्याज, कर्मचारी पेशकी, आपूर्तिकर्तालाई अग्रिम भुक्तानी र अन्य समावेश छन्। यी दावीहरूको एक वर्षको अवधि भित्र सामान्य सञ्चालनको क्रममा व्यवस्थित हुने अपेक्षा गरिन्छ। यी सुरुमा लागतमा र पछि नाफा वा नोक्सान मार्फत वास्तविक मूल्यमा लेखांकन गरिन्छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू :

रकम रु.मा

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
आर्जित ब्याज	७०४,५५३,०९८	२१०,५७४,६६७
सम्भावित हानिको व्यवस्था	-	-
अन्यसंग पेशिक तथा दावी	१२९,४७८,७८३	१३१,२६४,५३१
सम्भाव्य नोक्सानीको व्यवस्था	(५९,१८३,१०४)	(५९,१८३,१०४)
कर्मचारीसंग पेशिक तथा अन्य दावी	७,६६६,४२३	२९,७४५,५९१
सम्भाव्य नोक्सानीको व्यवस्था	(९८,७९६)	(९८,७९६)
जम्मा	७८२,४९६,४८४	३१२,३०२,९९९

१.१.३.१ दीर्घकालीन ऋण र अग्रिम भुक्तानीहरू

लेरवा नीति

उपकरणहरू/प्रणालीहरू वा अन्य कार्यका लागि आपूर्तिकर्तालाई प्रदान गरिएको दीर्घकालीन अग्रिम भुक्तानीहरू यस अन्तर्गत समावेश गरिएको हुन्छ जसलाई कार्य संचालनको सामान्य प्रक्रिया अन्तर्गत १ वर्षभन्दा बढी अवधिमा फरफारक हुने अपेक्षा गरिएको हुन्छ। यस्ता भुक्तानीहरूलाई सुरुमा लागतमा र पछि नाफा वा नोक्सान मार्फत उचित मूल्यमा लेखांकन गरिन्छ।

व्याख्यात्मक टिप्पणीहरू :

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
शुरू मौज्दात	१,२७७,०५५,७२२	२,०६३,१०३,३८८
विगत वर्ष समायोजन	-	-
२०८०/८१मा खुद थप तथा स्थानान्तरण	१,२७७,०५५,७२२	(७८६,०४७,६६६)
अन्तिम मौज्दात	१,०७८,६९३,९९५	१,२७७,०५५,७२२
शुरू सचित हास कट्टी	९३,३८४,६८४	९३,३८४,६८४
आ.व. २०८०/८१ को परिशोधन	-	-
अन्तिम परिशोधन जम्मा	९३,३८४,६८४	९३,३८४,६८४
जम्मा	९८५,३०९,३९९	१,१८३,६७१,०३८

Q. १.८ व्यावसायिक र अन्य प्राप्यहरू

लेरवा नीति

व्यावसायिक प्राप्य:

व्यावसायिक प्राप्यहरूमा नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान १५ अनुसार ग्राहकहरूले समुहलाई ग्राहकहरूसँगको सम्झौता अनुसार तिरेको रकम समावेश गरिन्छ। व्यावसायिक प्राप्यहरूमा कुनै ब्याज लगाइदैन। यस्ता रकमहरू शुरुमूल्यमा लेखांकन गरिन्छ र पछि बाँकी रकममा हानि नोक्सानी घटाई मापन गरिन्छ। समुहले यी उपकरणहरूमा हानिको रूपमा Expected Credit Loss (ECL) अनुमान गर्दछ।

व्यावस्थापनले असूल हुन नसक्ने ठहर गरेका व्यक्तिगत तथा व्यावसायिक प्राप्यहरूलाई अपलेखन गर्दछ। कतिपय अवस्थामा व्यावसायिक प्राप्यहरूको अपलेखन कम्पनीले यस अघि गरेका सम्भावित नोक्सानी व्यवस्थाहरूको रकमबाट गर्दछ।

व्याख्यात्मक टिप्पणीहरू :

समुहले expected credit loss अनुमान गर्नको लागि Historical Credit loss मा आधारित portfolio approach को प्रयोग गरेको छ।

समुहलो प्राप्यहरु पुरा अवधिभरको Expected Credit Loss घटाई लेखांकन गरिन्छ। व्यावसायिक प्राप्यहरूको गैर-पुनःप्राप्ति जोखिमको अतिरिक्त, जुन समुहले प्रदान गरेको व्यबस्थाद्वारा पर्याप्त रूपमा कभर गरिएको विश्वास गर्दछ, यी सम्पत्तिहरू मुद्राको समय मूल्य र मुद्रास्फीतिको अवमूल्यनका कारण यी खाताहरूमा कुनै ब्याज नलाग्ने कारणले मूल्य घट्ने विषय हो।

इम्प्रेयरमेन्ट

विश्वभर परेको आर्थिक संकटको प्रभावका कारण बेरोजगारी दरमा वृद्धि र कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा आएको गिरावटले सान्दर्भिक थ्रेसहोल्डहरू नाघ्ने अपेक्षा गरिएको छ। तसर्थ, अपेक्षित कर्जा नोक्सान अनुमान गर्दा हामीले ग्राहकहरूबाट पूर्वनिर्धारित रूपमा लिइएको ऐतिहासिक घाटा दरको अतिरिक्त अपेक्षित घाटा दरमा दस प्रतिशतसम्म समग्र आर्थिक समायोजन समावेश गरिएको छ। फलस्वरूप, अर्थतन्त्रमा परेको नकरात्मक प्रभाव तथा यसले ल्याएका जोखिम र अनिश्चितताहरू प्रतिबिम्बित गर्ने Expected Credit Loss को लागि व्यबस्था (provision) बढाइएको छ। भविष्यमा बृहत् आर्थिक अनुमानहरू परिवर्तन भएमा कम्पनीले आगामी वर्षहरूको लागि गरेको Expected Credit Loss को व्यवस्थामा प्रभाव पर्न सक्छ।

व्यवसायी प्राप्यहरू

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
कुल आसामी बांकी तथा अन्य प्राप्तीयोग्य	५५१,९९५,२५३	९०५,०८६,९६०
बायलेस	१,१५४,९९८,७३१	१,६०६,४५६,६७३
आधारभूत टेलिफोन	१,४७९,६९३,०००	१,२८३,८२६,८५९
अन्तर्राष्ट्रीय अन्तरआबद्धता	४९९,६७९,१०८	३१५,२७५,३३७
राष्ट्रीय अन्तरआबद्धता	१५६,२२८,७८०	१५८,८१०,३१८
करार सम्पत्ति	३,७६२,५०६,८७३	४,२६९,४५५,३४६
अपेक्षित उधारो नोक्सानी		
बायरलेस	३४०,६५३,८४४	४७३,३७३,९९१
आधारभूत टेलिफोन	७८४,७४४,७२४	८९१,४५२,२३२
अन्तर्राष्ट्रीय अन्तरआबद्धता	१९३,०९६,२९५	१९८,४९०,६३२
राष्ट्रीय अन्तरआबद्धता	२६९,२२९,१२५	३१५,१२८,११६
करार सम्पत्ति	८५,९२५,८२९	६९,९३८,४२६
जम्मा	१,६७३,६४१,८७७	१,९४८,३८३,३९७
खुद आसामी बांकी Net of impairment		
बायलेस	२११,३४१,४०९,४४	४३१,७१२,१६८,३४
आधारभूत टेलिफोन	३७०,२५४,००६,९८	७१५,००४,४४१,३०
अन्तर्राष्ट्रीय अन्तरआबद्धता	१,२८६,५१६,७०५,१०	१,०८५,३३६,२२६,६३
राष्ट्रीय अन्तरआबद्धता	१५०,४४९,९८३,३२	१४७,२२०,७७
करार सम्पत्ति	७०,३०२,९५१,००	८८,८७९,८९१,५१
जम्मा	२,०८८,८६५,०५६	२,३२१,०७९,९४९

१.१.५ मुद्दती निक्षेप र ऋणपत्रमा लगानी:**लेखा नीति**

समुहले ऋणपत्र, मुद्दती निक्षेपमा भएको लगानीलाई सुरुमा वास्तविक मूल्यमा र पछि प्रभावि व्याजदरको प्रयोग गरी परिशोधित लागतमा लेखांकन गर्दछ । समुहले यी लगानीहरू परिपक्व अवधिसम्म राख्ने गरेको छ । समुहको कम्पनीको व्यावसायिक स्वरूप हेर्दा यस्ता लगानीहरूमा साँचा र ब्याज प्राप्त गर्ने उद्देश्य मात्र देखिन्छ ।

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
सरकारी तथा संस्थागत ऋणपत्र		
नेपाल राष्ट्र बैंकबाट “क” बार्गको इजाजत प्राप्त वाणिज्य बैंकहरूमा	३,७५४,२३९,०००	३,१७८,२१२,०००
सामूहिक कोषमा लगानी	१३०,०००,०००	-
लगानीमा भएको परिवर्तन	(२,०९०,०००)	-
खुद लगानी	१२७,९९०,०००	-
मुद्दती निक्षेपमा लगानी		
बैदेशिक मुद्रा (USS)	९,०५०,७३०,०००	८,९२५,७००,०००
नेपाली मुद्रा	४३,८६०,०००,०००	४३,३६०,०००,०००
	५६,९२०,९४९,०००	५५,४६३,९१२,०००
चालू	५३,९८०,७३०,०००	५२,६०९,७००,०००
गैर चालू	३,६१२,२२९,०००	२,८५४,२१२,०००
जम्मा	५६,९२०,९४९,०००	५५,४६३,९१२,०००

१.१.६ ऋण लगानी

समुहले ऋण लगानीलाई सुरुमा वास्तविक मूल्यमा र पछि परिशोधित लागतमा प्रभावि व्याजदरको प्रयोग गरी लेखांकन गर्दछ। कम्पनीले यी लगानीहरू परिपक्व अबधिसम्म कायम राख्दछ। साँवा र व्याज प्राप्त गर्ने यी लगानीहरूको व्यावसायिक उद्देश्य हो।

	रकम रु.मा	
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
माथिल्लो तामाकोशी हाइड्रोपावर लिमिटेड मा ऋण लगानी	१४,५२०,५२०,९३९	१४,६६७,७९९,०६०
अपेक्षित क्रेडिट नोक्सानी	(७३३,३८९,५५३)	(७३३,३८९,५५३)
खूद लगानी	१३,७८७,१३१,३८६	१३,९३४,४०१,५०७

१.१.७ नगद र नगद सरह

लेखा नीति

नगद र नगद सरहका सम्पत्तिहरूमा शुरुमा वास्तविक मूल्यमा र पछि नाफा वा नोक्सान मार्फत वास्तविक मूल्यमा लेखांकन गरि मौज्दात मूल्यमा प्रस्तुत गरिएका छ। नगद र नगद सरहको मौज्दात रकम तिनीहरूको वास्तविक मूल्य समान छ।

	रकम रु.मा	
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
बैंक मौज्दात		
ब्याज आर्जन हुने	५,४२३,१५३,३६३	५,६७९,७२३,७८४
ब्याज आर्जन नहुने	-	-
नगद मौज्दात	४,२२८	८१,८३०
नगद वा नगद सरहमा सटही दर परिवर्तनको प्रभाव	५,४२३,१५७,५९१	५,६७९,८०५,६१४
जम्मा	५,४२३,१५७,५९१	५,६७९,८०५,६१४

नगद र नगद सरहको परिपक्व अवधि तीन महिना भन्दा कम छ जसले समुहलाई अल्पकालिन तरलता आवश्यकताहरू पूरा गर्न सक्षम बनाउँछ। समुहको अधिकांश नगद र नगद सरहका सम्पत्तिहरूमा वाणिज्य बैंकहरूसँग ब्याज प्राप्त हुने गरि गरिएका कल निक्षेपहरू समावेश छन् जसमा मूल्य परिवर्तनको जोखिम नगण्य रहेको छ। यसमा नगद मौज्दात र चेक समेत समावेश छन्।

नगद र नगद सरहको रूपमा बैंकहरूमा रहेको विदेशी मुद्राको मौज्दातलाई विवरण प्रस्तुत गरिएको वर्षको अन्तिम विनिमय दरहरूको आधारमा समुहको कारोबार मुद्रामा रूपान्तरण गरी हुन आउने विदेशी विनिमय लाभ र हानी लाई नाफा वा नोक्सान खातामा लेखांकन गरिएको छ।

नगद र बैंक मौज्दातमा पैसाको समय मूल्य र मुद्रास्फीति अवमूल्यनको जोखिम रहन्छ जुन जोखिम बैंक निक्षेपहरूबाट प्राप्त व्याजबाट मात्र पूर्ण रूपमा पूर्ती गर्न सकिदैन।

१.२ वित्तीय दायित्वहरू

(i) वर्गीकरण

समुहले निम्नानुसारका बाहेकका सबै वित्तीय दायित्वहरूलाई पछि परिशोधित लागतमा मापन गर्ने गरि वर्गीकरण गरेको छ :

- वास्तविक मूल्यमा नाफा वा नोक्सानमा भार पारिएका वित्तीय दायित्वहरू। त्यस्ता दायित्वहरू तथा दायित्वका डेरिभेटिभहरू समेत पछि वास्तविक मूल्य मा मापन गरिनेछ।
- वित्तीय यारेन्टी करार

वित्तीय दायित्व प्रभावि व्याजदरको प्रयोग गरी परिशोधित लागतमा लेखांकन गरिएको छ। समुहले भविष्यको भुक्तानी र परिशोधित लागतको गणनाको लागि छुट दरलाई आधार लिएको छ। प्रभावि व्याजदरको रकमलाई नाफा वा नोक्सानमा देखाइएको छ।

(ii) मापन

सबै वित्तीय दायित्वहरू तिनीहरूको शुरुवाती लेखांकन वास्तविक मूल्यमा गरिएको छ भने पछिको मापन वित्तीय दायित्वहरूको वर्गीकरणमा निर्भर गर्दछ ।

(iii) वित्तीय दायित्वको अमान्यता

वित्तीय दायित्वहरू समाप्त गर्दा वा रद्द गर्दा वा म्याद सकिएको अवस्थामा अमान्य गरिन्छ । विद्यमान वित्तीय दायित्वलाई एउटै ऋणदाताबाट फरक सर्तहरूमा प्रतिस्थापन गरिन्छ, वा सर्तहरू प्रयाप्त रूपमा परिमार्जन गरिन्छ भने यस्तो सङ्घपट्टा वा परिमार्जनलाई दायित्व मानी विद्यमान वित्तीय दायित्वलाई अमान्य गरिन्छ । नयाँ दायित्व र सम्बन्धित शीर्षकको फरक रकमलाई नाफा वा नोक्सानको विवरणमा उल्लेख गरिन्छ ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू :

समुहको वित्तीय दायित्वहरू प्रभावि व्याजदरको प्रयोग गरी परिशोधित लागतमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

			रकम रु.मा
वित्तीय दायित्वहरू (आ.व. २०७९.८०)	FVtPL	परिशोधित लागत	जम्मा
ग्राहक धरौटी		५८,७२७,१२४	५८,७२७,१२४
GSM लाइसेन्स नवीकरण शुल्क		—	—
चालू दायित्वहरू		१३,०५४,७२८,८८६	१३,०५४,७२८,८८६
ब्यावसायीक भुक्तानीयोग्य		२,६६५,५००,८६४	२,६६५,५००,८६४
जम्मा		१५,७७८,९५६,८७४	१५,७७८,९५६,८७४

			रकम रु.मा
वित्तीय दायित्वहरू (आ.व. २०७८.७९)	FVtPL	परिशोधित लागत	जम्मा
ग्राहक धरौटी		६२,५८८,७७३	६२,५८८,७७३
GSM लाइसेन्स नवीकरण शुल्क		३,६६८,७०३,७०४	३,६६८,७०३,७०४
चालू दायित्वहरू		१४,३९६,५७६,४५३	१४,३९६,५७६,४५३
ब्यावसायीक भुक्तानीयोग्य		१,९५७,८२८,०२४	१,९५७,८२८,०२४
जम्मा		२०,०८५,६९६,९५४	२०,०८५,६९६,९५४

१.२.१ ग्राहक धरौटी

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू:

ग्राहक धरौटीहरू भन्नाले समुहको सेवा नीति बमोजिम ग्राहकहरूलाई प्रदान गरिने सेवाहरूको लागि लिइने धरौटीहरू हुन् जसमा ग्राहकहरूले उपलब्ध गराइएका सेवाहरूको लागि प्रदान गरिने क्रेडिट सीमा र प्राप्त ग्राहक धरौटी समावेश हुन्छन् ।

			रकम रु.मा
ग्राहक धरौटी			
ग्राहक धरौटी	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९	६२,५८८,७७३
जम्मा	५८,७२७,१२४	५८,५८८,७७३	

सामान्यतया ग्राहकहरूद्वारा सेवा बन्द गरे पश्चात केवल न्यूनतम धरौटी रकम फिर्ता गरिन्छ । धरौटीको सम्भावित भविष्यको भूक्तानी अनुमान गर्न नसकिने हुँदा सम्पूर्ण ग्राहक धरौटीमा वर्गीकृत गरी लेखांकन गरिएको छ ।

आ.व. २०७९।८०मा ग्राहक धरौटीको रूपमा रहेको रु. १,९८७,१२९,६७०।०० रुपमलाई अग्रिम आयमा रु १,९७३,०५४,७५० रु अन्य दायित्वमा रु १४,०७४,९२१ हस्तान्तरण गरिएको छ जुन आ.व २०७८।७९ को वित्तीय विवरणहरु स्वीकृतिको लागि वितरण हुनु अगावै भएको छ । यस कारण समुहले “विवरण मिति पछिको घटना” मानि आ.व. २०७८।७९ को वित्तीय विवरण गरिएको छ ।

१.२.२ जी. एस. एम. लाइसेन्स नवीकरण शुल्कको दायित्व

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरु :

जी. एस. एम. लाइसेन्स दोस्रो नवीकरण दायित्व

समुहको जी. एस. एम. लाइसेन्सको दोस्रो नवीकरण शुल्क वापत रु. २० अर्ब (पहिले नै भुक्तानी गरेको रकम रु १८ करोड ९० लाख कट्टा गरी बाँकी रकम) तिर्नुपर्ने दायित्व थियो । तर, नेपाल सरकारले दोस्रो नवीकरण शुल्कको बाँकी रकम रु ३,९६२,२००,००० प्रति किस्ताको दरले पाँच वर्षमा तिर्नुपर्ने गरि समय निर्धारण गरेको छ । नवीकरण शुल्कको दायित्वलाई प्रभावि व्याजदरको प्रयोग गरी परिशोधित लागतमा लेखांकन गरिएको छ । कम्पनीले भविष्यको भुक्तानी र परिशोधित लागतको गणनाको लागि ८५ छुट दर प्रयोग गरेको छ । प्रभावि व्याजदर रकमलाई नाफा वा नोक्सानमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

	रकम रु.मा
३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
कूल रकम	३,९६२,२००,०००
डिस्काउन्ट	(२९३,४९६,२९६)
	३,६६८,७०३,७०४
चालु अंश	रकम रु.मा
गैर चालु अंश	-
जम्मा जी.एस.एम.नवीकरण दस्तुर दायित्व	३,६६८,७०३,७०४

१.२.३ त्यावसायिक भुक्तानी बाँकी

व्यावसायिक भुक्तानीले आर्थिक बर्षको अन्त्य हुनु अघि अन्तरआबद्द दूरसञ्चार सेवाप्रदायकबाट प्राप्त सेवाहरू वापतको भुक्तानी बाँकी दायित्वहरूको प्रतिनिधित्व गर्दछ । प्रतिवेदन अवधि पछि १२ महिना भित्र भुक्तान बाँकी भएसम्म व्यापार भुक्तान योग्यहरूलाई चालू दायित्वको रूपमा वर्गांकृत गरिन्छ । अन्यथा, तिनीहरू गैर-चालू दायित्वहरूको रूपमा प्रस्तुत हुन्छन् । व्यापारिक भुक्तानी बाँकी सुरुमा वास्तविक मूल्यमा पहिचान गरिन्छ र पछि प्रभावि व्याजदर प्रयोग गरेर परिशोधित लागतमा मापन गरिन्छ ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरु

	रकम रु.मा
व्यापारिक भुक्तानी योग्य	
३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
व्यान्डविथ सेवाको लागि भुक्तानी योग्य	२,३५८,०९२,५२२
इन्टरकनेक्शन सेवाको लागि भुक्तानी योग्य	३०७,४०८,३४२
जम्मा	२,६६५,५००,८६४
	१,९५७,८२८,०२४

१.२.४ चालू दायित्व

चालू दायित्व र अन्य भुक्तानीहरू लागतमा लेखांकन गरिएका छन् । उनीहरूलाई व्यवसायको सामान्य अवधि १२ महिना भित्रमा राफसाफ गर्ने अपेक्षा गरिएको छ । यसमा बाँकी रकमले परिशोधित लागतलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ ।

त्यारव्यात्मक टिप्पणीहरू :

रकम रु.मा

चालू दायित्वहरू

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
आपूर्तिकर्ताहरू	११,४०४,४३९,२२६	१०,७५३,३००,५६४
अग्रिम कार्यायासंग सम्बन्धित	१,२३६,२५०,४२८	३,३८७,७७७,३९०
अन्य दायित्वहरू	४१४,०३९,२३२	२५५,४९८,५७९
जम्मा	१३,०५४,७२८,८८६	१४,३९६,५७६,४५३

१.३ वित्तीय उपकरणहरूको समायोजनः

वित्तीय सम्पति र वित्तीय दायित्वहरू समायोजन गरी खुद रकम वित्तीय अवस्थाको विवरणमा प्रस्तुत गरिएको छ । यदि रकम समायोजन गर्ने कार्यान्वयनयोग्य अधिकार छ भने साथै खुद रकम फरफारक गर्ने मनसाय छ भने सम्पति प्राप्त तथा दायित्व भुक्तानी एकै साथ खुद रकममा गरिन्छ ।

१.४ वित्तीय ज्यारेन्टी सम्भौताहरूः

वित्तीय जमानत सम्भौताहरू जमानत जारी भएको समयमा वित्तीय दायित्वको रूपमा मान्यता प्राप्त गर्दछन् । दायित्व सुरुमा वास्तविक मूल्यमा मापन गरिन्छ । वित्तीय जमानत सम्भौताको वास्तविक मूल्य, ऋण उपकरण अन्तर्गत आवश्यक खुद करार अनुसारका नगद प्रवाह र जमानत बिना आवश्यक हुने खुद करार अनुसारका नगद प्रवाह बीचको भिन्नताको वर्तमान मूल्य हो । वर्तमान मूल्य जोखिम मुक्त ब्याज दर प्रयोग गरेर गणना गरिन्छ ।

प्रत्येक पछिल्ला प्रतिवेदन अवधिको अन्त्यमा वित्तीय जमानतहरू निम्न अवस्था मध्येको उच्च रकममा मापन गरिन्छः

- नोकसानी वापतको व्यवस्थाको रकम र
- उपयुक्त भएसम्म सुरुमा पहिचान गरिएको रकमबाट सञ्चित परिशोधन घटाई

प्रत्येक पछिको प्रतिवेदन अवधिमा नोकसान वापत व्यवस्था रकम प्रारम्भमा १२ माहिनाको Expected Credit Loss बराबर हुन्छ । यद्यपि, ऋणीले सम्भौतामा पूर्वनिर्धारित सर्तहरूको पालना गर्न नसक्ने जोखिममा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ भने यस्तो गणना Lifetime Expected Credit Loss बराबर हुन्छ ।

वित्तीय जमानत सम्भौताको लागि Expected Credit Loss भनेको नगद प्रवाहको लागि विशिष्ट जोखिमहरूद्वारा समायोजित नगद कमी हो ।

नगद अभावहरू निम्न बीचको भिन्नता हो-

- क्रेडिट हानिका धारकलाई क्षतिपूर्ति गर्न अपेक्षित भुक्तानहरू र
- कुनै पनि रकम जुन एक संस्थाले धारक, ऋणी वा अन्य कुनै पक्षबाट प्राप्त गर्ने अपेक्षा गर्दछ ।

त्यारव्यात्मक टिप्पणीहरूः

समुहले त्रिशूली ३ बी जलविद्युत परियोजनाको ऋणका लागि नबिल बैंक लिमिटेडलाई संस्थागत जमानत दिएको तथा आफ्नो एसोसिएट कम्पनी त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेडको इक्विटी शेयर रोक्का गरेको छ ।

१.५ वित्तीय जोखिम त्यावस्थापन

समुहको व्यापार गतिविधिहरूले विभिन्न वित्तीय जोखिमहरू निम्त्याउँछ : क्रेडिट जोखिम, तरलता जोखिम, बजार जोखिम (विदेशी मुद्रा जोखिम, ब्याज जोखिम) जसको कारणले कम्पनीको वित्तीय उपकरणहरूको वास्तविक मूल्य लाई प्रतिकुल असर पार्न सक्छ । जोखिम व्यावस्थापन अप्रत्याशित वित्तीय हानिमा केन्द्रित हुन्छ र कम्पनीको कार्यसम्पादनमा पर्न सक्ने सम्भावित प्रतिकुल प्रभावलाई कम गर्न खोज्दछ ।

समुहको जोखिम व्यावस्थापनको कार्यान्वयन र निरीक्षण गर्न कम्पनीको सञ्चालक समिति र उच्च व्यावस्थापनको मूल्य जिम्मेवारी रहन्छ ।

समुहले सामना गर्ने जोखिमहरू पहिचान गर्न, विश्लेषण गर्न, उपयुक्त जोखिम सीमा र नियन्त्रणहरू निर्धारण गर्न, जोखिमहरू र सीमाहरूको पालनाको अनुगमन गर्न जोखिम व्यावस्थापन नीतिहरू तर्जुमा गरिन्छ ।

जोखिम व्यावस्थापन नीति, अभ्यास र प्रणालीहरू, बजार अवस्था र समुहका गतिविधिहरूमा हुने परिवर्तनहरू प्रतिबिम्बित गर्न नियमित रूपमा समीक्षा गरिन्छ । समुहको व्यावस्थापनद्वारा कम्पनीको वित्तीय जोखिमयुक्त गतिविधिहरूलाई उपयुक्त अभ्यास र प्रक्रियाहरू अबलम्बन गरी कम्पनीको उद्देश्यहरू अनुसार पहिचान, मापन र व्यावस्थापन हुन्छ भन्ने प्रत्याभूती दिन जोखिमहरूको व्यावस्थापन गरिन्छ ।

ऋण जोखिम :

ऋण जोखिम भनेको दोश्रो पक्षबाट वित्तीय उपकरणहरूमा उत्पन्न हुने वित्तीय नोक्सानको जोखिम हो । यदि पक्षले सम्झौताका सर्तहरू वा दायित्वहरू अनुसार ॠण चुक्ता गर्न वा सेवा दिन असफल भयो भने ॠण जोखिम उत्पन्न हुन्छ । क्रेडिट जोखिमले डिफल्टको प्रत्यक्ष जोखिम र ॠण लिन सक्ने योग्यतामा हासको जोखिमको साथै ॠण केन्द्रीत जोखिमलाई समेत जनाउँछ ।

मुख्यतया क्रेडिट जोखिमको केन्द्रिकृतताको अधीनमा रहने वित्तीय उपकरणहरूमा ॠण उपकरणहरूमा लगानी, व्यापारिक प्राप्य, मुद्दती निक्षेप, अग्रिम भुक्तानी, अन्य प्राप्य र कर्मचारीहरूलाई दिइएको ॠण समावेश हुन्छन् । बैंकहरूमा रहेको मुद्दती निक्षेपहरूले उल्लेख्य क्रेडिट जोखिमलाई बढाउँछ ।

समुहको ॠण जोखिम मुख्यतया वित्तीय साधनमा संलग्न दोश्रो पक्षको प्रकृति अनुसार फरक हुन्छ । व्यावसायिक प्राप्यहरूको जोखिम नियन्त्रणको उद्देश्यका लागि, प्रत्येक ग्राहकको क्रेडिट सीमा र निक्षेपहरू स्थापना गरिन्छ, जसमा क्रेडिट सीमाले एक बिल चक्रको लागि अधिकतम रकमको प्रतिनिधित्व गर्दछ । कर्जा लगानीका लागि हाल र भविष्यमा स्वामित्व हुने प्लान्ट तथा उपकरण धितो राखी संस्थागत घ्यारेन्टी लिइएको छ ।

तरलता जोखिम

तरलता जोखिम भनेको अस्वीकार्य नोक्सान नगरिकन समुहले आफ्नो वित्तीय दायित्वहरू पूरा गर्न सक्षम नहुने अवस्था हो । तरलता जोखिम व्यावस्थापनको उद्देश्य पर्याप्त तरलता कायम राख्नु र आवश्यकता अनुसार प्रयोगको लागि कोष उपलब्ध छ भनी सुनिश्चित गर्नु हो । समुहले अस्वीकार्य हानिको सामना नगरी सबै दायित्वहरू पूरा गर्न पर्याप्त तरलता सुनिश्चित गर्न तरलता व्यावस्थापन गर्दछ । कार्यशील पुँजी र ॠण प्रतिबद्धता सहितका अन्य परिचालन आवश्यकताहरू पुरा गर्ने छुट्याइएको रकम बाहेक लगानीमा प्रतिफल अधिकतम बनाउन कुनै पनि छोटो अवधिको बचतलाई नगद र नगद सरह (आवश्यक हदसम्म) को रूपमा राखिन्छ र कुनै पनि अतिरिक्त व्याज वहन गर्ने आवधिक निक्षेपहरूमा लगानी गरिन्छ ।

बजार जोखिम:

बजार जोखिम भनेको बजार मूल्यमा हुने परिवर्तनसँग सम्बन्धित जोखिम हो, जस्तै ब्याजदर, विदेशी विनिमय दर र अन्य आर्थिक परिदृश्यहरू आदि । बजार जोखिम व्यावस्थापनको उद्देश्य स्वीकार्य मापदण्डहरू भित्र रही बजार जोखिम व्यावस्थापन र नियन्त्रण गर्नु हो ।

I) ब्याज दर जोखिम

ब्याजदर जोखिम भनेको बजार ब्याज दरमा भएको परिवर्तनको कारणले वित्तीय साधनको वास्तविक मूल्य वा भविष्यको नगद प्रवाहमा उतारचढाव हुने जोखिम हो । बजार दरहरूमा कुनै पनि गतिविधिले कम्पनीको नगद प्रवाह र लागतहरूमा प्रभाव पार्न सक्छ ।

समुहले ब्याजदरको उतारचढावको परिणाम स्वरूप वित्तीय प्रभाव कम गर्न ब्याजदर जोखिम व्यावस्थापन गर्दछ । समुहले लगानीको अनुगमन गर्न र लगानी विविधीकरण प्रयासलाई सहजीकरण गर्न नीति तथा कार्यविधि बनाएको छ ।

समुहसँग नगद र नगद सरह, मुद्दती निक्षेप, ॠण लगानी र ॠणपत्रमा लगानी जस्ता परिवर्तनशील ब्याज दर वहन गर्ने सम्पत्तिहरू छन् । समुहको ब्याजदर जोखिम मुख्यतया वित्तीय सम्पत्तिसँग सम्बन्धित छ ।

II) विदेशी मुद्रा जोखिम:

समुहले आफ्नो संचालन मुद्रा NPR बाहेक अन्य मुद्रामा कारोबारहरु गर्दा विदेशी मुद्रा जोखिम रहन्छ। मुद्रा जोखिमहरू बढाउने दुई प्रमुख मुद्राहरू यूएस डलर (USD) र यूरो (EURO) हुन् यद्यपि, कम्पनीले त्यस्ता जोखिमहरूलाई कम गर्न कुनै पनि Forward Contracts गरेको छैन। विदेशी मुद्रा मूल्यमा हुने परिवर्तनहरूले कम्पनीको अन्तरआवद्धता लेनदेनहरू, USD मुद्राको वस्तुहरूको आयात, प्लान्ट तथा उपकरण र सेवाहरू सम्बन्धी कारोबारहरूलाई प्रभाव पार्दछ। समुहले विनियम दरमा भएका परिवर्तनहरूलाई प्रभावकारी रूपमा व्यावस्थापन गर्न बजारको आर्थिक गतिविधि र बजारमा मुद्राको उतार-चढावलाई नजिकबाट निगरानी गर्दछ।

१०. व्यवस्थाहरू

लेरवा नीति

विगतका घटनाहरूको परिणाम स्वरूप सिर्जना भएका समुहका वर्तमान कानूनी वा श्रृजित दायित्वहरूलाई व्यवस्थाको रूपमा लेखांकन गरिन्छ। यस्ता दायित्वहरूलाई बहिर्गमित स्रोतहरूबाट प्राप्त आर्थिक लाभबाट फरफारक गर्न सम्भव हुनुको साथै विश्वसनीय रूपमा दायित्वको रकम अनुमान गर्न सकिन्छ।

रकम रु.मा

व्यवस्थाहरू	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
GSM नविकरण दस्तुरको व्यवस्था	१६,७२३,२८७,६७	१२,७२३,२८७,६७
खर्च को व्यवस्था	४९,१२९,५१९	
जम्मा	१६,७६४,४१७,१९०	१२,७२३,२८७,६७

११. सम्पति र दायित्वहरूको वास्तविक मूल्य मापन

नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान १३ अनुसार समुहले आफ्नो सम्पत्ति तथा दायित्वहरूलाई वास्तविक मूल्य प्रयोग गरी तीन तहहरूमा विभाजन गरेको छ। सम्पत्ति तथा दायित्व जसलाई तह १ मा वर्गीकरण गरिएको छ, त्यसलाई Quoted Market Price को आधारमा मूल्यांकन गरिएको छ र त्यसकारण वास्तविक मूल्य निर्धारणमा न्यून अनुमानको प्रयोग गरिएको छ। तर सम्पत्ति तथा दायित्वको वास्तविक मूल्य तह २ तथा तह ३ मा निर्धारण गरिएको खण्डमा नगद प्रवाहलाई डिस्काउन्टिङ गरी विश्लेषण वा अन्य मूल्यांकन मोडेलबाट मूल्यांकन गरिएको छ। यस लगायत सुरक्षण नभएको सम्पत्तिमा बजारको अभ्यासअनुसार समुहले क्रेडिट, डेबिट तथा कोष मूल्यांकन समायोजन गरी सहि मूल्य निर्धारण गर्ने गरेको छ।

१२. कर्मचारी सुविधा

लेरवा नीति

कर्मचारीहरूलाई सेवा प्राप्त गरेको वर्षमा नै सो वापत प्रदान गरिने अल्पकालीन सेवा सुविधाहरू जस्तै: तलव भत्ता, बिदा सुविधा, अन्य भत्ता लेखांकन गरिएको छ। साथै समुहले अन्य सेवा निवृत्त कर्मचारीहरूको लागि निर्धारित सुविधा योजनाहरू र निर्धारित योगदान योजनामा आधारित सेवा सुविधाहरू पनि उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिएको छ।

- निर्धारित सुविधा योजना अन्तर्गत समुहको सेवाबाट सेवा निवृत्त कर्मचारीहरूको लागि निवृत्तिभरण, उपदान, सञ्चित बिदाको भुक्तानी लगायतका भुक्तानी समावेश हुन्छन्। उल्लिखित सुविधा कर्मचारीको सेवा अवधि, उमेर र तलब सुविधाको आधारमा निर्धारण हुन्छ।
- निर्धारित योगदान योजनामा आधारित निवृत्तिभरण यस्तो योजना हो जसमा कम्पनीले निश्चित रकम योगदान गरेको हुन्छ, सो बाहेक अतिरिक्त कानूनी तथा श्रृजित दायित्वको अन्य भार बहन गर्नु पर्दैन।

समुहले कर्मचारीको अवकास पछिको भुक्तानी गर्नु पर्ने रकम निर्धारण गर्न निश्चित समयमा स्वतन्त्र र बिज्ञ मूल्यांकनकर्ताबाट Actuarial मूल्यांकन गरी सोको आवधिक पुनरावलोकन गराइ अध्यावधिक समेत गरेको छ। यसरी अध्यावधिक गर्ने प्रयोजनको लागि सम्पत्तिहरूलाई वास्तविक मूल्यमा मूल्यांकन गरिएको छ भने दायित्वको हकमा Actuarial मान्यताको आधारमा मूल्यांकित

गरिएको छ। निर्धारित योगदान अवधारणा अन्तर्गतका दायित्वहरूलाई वित्तीय स्थितीको विवरण मितिको बजारदरको आधारमा कट्टा गरी समायोजन गरिएको छ। समुहको आय विवरणमा उल्लिखित नाफा नोक्सानमा चालू सेवा, विगत अवधिको सेवा र खुद ब्याज वापतको खर्च समावेश गरिएको छ। पुनर्मापन अन्तर्गत Actuarial नाफा तथा नोक्सानी, योजनाको सम्पत्तिको नाफा तथा नोक्सानी र सम्पत्ति आधारमा भएको परिवर्तनको पनि आवश्यकता अनुसार समायोजन गरी वित्तीय विवरणहरूमा समावेश गर्ने गरिएको छ। अन्य विस्तृत आयमा समावेश भएको पुनर्मूल्यांकनको प्रभावलाई चालू वर्षको नाफा वा नोक्सान विवरणमा समावेश नगरी विगतको सञ्चित नाफामा भार पर्ने गरी समायोजन गरिएको छ।

योजनाको सम्पत्ति योजना वापतको वास्तविक सम्पत्ति तथा दायित्वको चालू मूल्यमा आउने खुद बचत तथा घाटा रकमलाई प्रतिवेदन तयार गर्ने समयमा वित्तीय विवरणहरूमा समायोजन गरिएको छ। योजनाबाट भविष्यमा घटाइएको योगदानबाट वा योगदान फिर्ताको रकमबाट दायित्व पुरा हुने अवस्थामा मात्र बचतलाई मान्यता दिई समायोजन गरिन्छ। योजनाबाट प्राप्त हुने बचत योगदानमा हुने कमि र भविष्यमा अन्तत प्राप्त हुन सक्ने बचतमा समायोजन गरिन्छ।

समुहले आफ्नो कर्मचारी बिनियमावली अनुसार कर्मचारीहरूलाई बिभिन्न प्रकारका ऋण तथा पेशकीहरू दिने गरेको छ। त्यस्ता ऋण तथा पेशकीहरू बीमा गरिएका वा नगरिएका तथा भिन्न भिन्न परिपक्ब अवधि का हुने गर्छन्। कर्मचारीहरूलाई दिईएका ऋणहरूलाई वास्तविक मूल्यमा मूल्यांकन गरिएको छ। परिशोधन नगरिएका कर्मचारी लागत भनेको कर्मचारी ऋण रकमको किताबी मूल्य र बजार मूल्यमा डिस्काउन्ट गरिएको कर्मचारी ऋणको वर्तमान मूल्य बीचको भिन्नता हो। ऋणको पूर्व-भुक्तानी र सेवानिवृत्त/राजीनामा दिएका कर्मचारीहरूको ऋण राफसाफ समावेश हुनेगरी स्थगित लाभहरू प्रत्येक वर्ष ऋण रकमको अन्तिम मौज्जात गणना गरिन्छ। ऋणहरूलाई वास्तविक मूल्यमा मूल्यांकन गर्नको लागि प्रयोग गरिएको डिस्काउन्ट दर भनेको त्यो वर्षमा कर्मचारीहरूको कर योग्य लाभ निर्धारण गर्न प्रयोग हुने ब्याज दर हो।

त्याख्यातमक टिप्पणीहरू

१२.१ कर्मचारी सुविधाहरू

रकम रु.मा

कर्मचारी सुविधाहरू

	कम्पनी	
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
अल्पकालीन कर्मचारी सुविधाहरू		
तलब र ज्याला	२,१६८,३९६,९००	१,९०७,३२७,३९३
भत्ता	१,२९१,२०४,२१५	१,२६४,००४,४१९
पोशाक भत्ता	३९,३९२,०००	४१,०६६,०००
अतिरिक्त समय भत्ता	३५,०७३,७७९	२९,६३०,२०२
स्वास्थ्योपचार खर्च	५२४,८१६,०६६	४६०,५९४,८०४
टेलिकम भत्ता	३८३,१५९,००३	३९६,०९३,००१
कर्मचारी बोनस (Statutory)	६२३,२९२,७२०	६८७,५५९,३२८
निर्धारित योगदान योजना	३५,१०१,७९२	२६,७५,८४१
विदाको भुक्तानी	१३०,५५३,६१७	११०,१२२,०७०
NFRS अन्तर्गत वित्तीय लागत	१६४,५३६,६५२	१६१,५८२,६६०
निर्धारित योगदान योजना		
सञ्चय कोषमा योगदान	२१०,४५१,०९२	१८४,८४६,०५५
अवकाश कोषमा योगदान	३६,१२७,४३६	२७,५६७,९३०
जीवन बीमा	७६,८४५,२२३	८०,३७१,४९७
निर्धारित सुविधा योजना		
विदाको भुक्तानी	९१,९२३,३०६	९७,३६५,३१२
निवृत्तिभरण र उपदान	२,१५०,३४४,२६०	१,८९३,५२३,०९०
कर्मचारीको दीर्घकालीन सुविधाहरू	७,०४६,७८१	९०,८६५,५२८
जम्मा	७,९६८,२६६,८४१	७,३७९,२३५,१३१

१२.२ अवकास सुविधा

समुहको अवकास सुविधा अन्तर्गत निर्धारित सुविधा योजना र निर्धारित योगदानमा आधारित सुविधाहरू रहेका छन्।

i. निर्धारित योगदानमा आधारित योजना

समुहका अवकास सुविधा अन्तर्गत तीनवटा निर्धारित योगदानमा आधारित योजना सञ्चालनमा रहेका छन्।

१. कर्मचारी संचयकोषमा योगदान जस अन्तर्गत निश्चित तलबको १० प्रतिशतले हुन आउने रकम तलव भुक्तानी कै समयमा उक्त कोषमा पठाइन्छ।

२. योगदानमा आधारित अवकास कोष- उक्त योजना अन्तर्गत निवृत्तिभरण तथा उपदान पाउन अयोग्य कर्मचारीको तलबको निश्चित रकम उक्त कोषमा पठाइन्छ र कर्मचारीको अवकास समयमा उक्त कोषको रकमबाट भुक्तानी गरिन्छ।

३. कर्मचारीहरुको जीवन बिमा अन्तर्गत भुक्तानी गर्नुपर्ने बिमा शुल्को ९०% रकम समुहद्वारा योगदान गरिन्छ। बीमा गरिएको रकम र त्यसमा प्राप्त हुने बोनसको रकम कर्मचारीको अवकासको समयमा भुक्तानी गरिन्छ।

ii. निर्धारित सुविधा योजना

समुहले २० वर्ष सेवा अवधि पूरा गरेका कर्मचारीलाई निवृत्तिभरण र २० वर्ष भन्दा कम सेवा अवधि पूरा गरी अवकास लिने कर्मचारीलाई उपदान सुविधा उपलब्ध गराउँदछ। साथै सञ्चित बिदा वापतको रकमको भुक्तानी पनि प्रदान गर्दछन्।

समुहले निर्धारित अवकास भुक्तानीको मूल्यांकन गरी दायित्व यकिन गर्ने आवधिक रूपमा Actuary मार्फत दायित्व निर्धारण गर्दै आएको छ। अवकास भुक्तानी वापत आउने दायित्वको वर्तमान मूल्यलाई गैर चालू दायित्वमा राखिएको छ। विगत एवं वर्तमानको सेवा वापत लागत तथा खुद ब्याजलाई (Net of Unwinding Interest and Return on Plan Assets) नाफा वा नोक्सानमा राखिएको छ। Actuarial पुनर्मूल्यांकित रकमलाई विस्तृत आय विवरणमा समावेश गरिन्छ। अवकासको समयमा केही रकम कोषबाट र केही रकम समुहबाट भुक्तानी गर्ने गरिएको छ। कम्पनीले अधिकतम ७ वर्षको निवृत्तिभरण वरावरको रकम पेशकीको रूपमा प्रदान गर्दै आएको छ र उक्त अग्रिम भुक्तानी रकम अन्तिम Actuarial दायित्वमा समायोजन गरिन्छ।

कर्मचारीको पूर्वानुमानित जीवन अवधिमा भएको वृद्धि, सम्पत्तिको वृद्धि दरमा गरिएको पूर्वानुमानमा गिरावट तथा अनुमानभन्दा बढी मुद्रास्फीतीले सम्पत्तिको मूल्यमा कमि आई दायित्वमा वृद्धि हुन सक्ने जोखिम विद्यमान रहेको छ।

रकम रु.मा

निर्धारित सुविधा योजना दायित्व

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
अ.ल्या. निर्धारित सुविधा योजना दायित्व	२६,९३३,७१९,७४८	२२,७६५,९४२,३४६
चालू सेवा लागत	८७४,२८२,७८०	७७९,८६२,२००
वित्तीय लागत	२,००२,५३७,८८०	१,६९४,९२६,३९०
सुविधा भुक्तानी	(१,००९,३३९,७५२)	(७७५,४२९,३२८)
Actuarial मापन	२,९२०,६७९,६००	२,४६८,४९८,२२०
अन्तिम निर्धारित सुविधा योजना दायित्व	३१,७२१,८८०,४५७	२६,९३३,७१९,७४८

रकम रु.मा

निर्धारित सुविधा योजना सम्पत्ति

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
अ.ल्या. निर्धारित सुविधा योजना सम्पत्ति	७,०५९,८७४,७७६	५,२६३,९६७,३६३
लगानीकर्ताको योगदान	१,५००,०००,०००	१,५०७,८५४,०००
गत वर्ष लगानीको लाभ	५०४,१७९,५४०	३७३,९६३,२४०
गत वर्षको लगानीको लाभ (कमी)	(२४८,५३९,६५३)	(१४३,९६९,५७४)
(-) Actuarial Remeasurements	९५,७२०,२४०	५८,०५९,७४७
अन्तिम निर्धारित सुविधा योजना सम्पत्ति	८,९११,२३४,९०३	७,०५९,८७४,७७६

खुद निर्धारित सुविधा योजना दायित्व	२२,८१०,६४५,३५३	११,८७३,८४४,९७२
Charged / (credited) to P&L	२,३७२,६४९,१२०	२,९००,८२५,२७०
Charged / (credited) to OCI	२,८२४,९५९,३६०	२,४९०,३६६,४७३

रकम रु.मा

निर्धारित सुविधा योजना दायित्व – निवृत्तीभरण तथा उपदान

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
शुरुको निर्धारित सुविधा योजना दायित्व	२५,२०७,६२६,५९०	२१,१११,६१४,६५४
चालू सेवा शुल्क	७७८,८४५,८९०	६८८,४७२,४९०
वित्तीय लागत	१,८७५,६७७,९९०	१,५७९,०९३,८४०
योजनाको सम्पत्तिबाट गरिएको भुक्तानी	(२४८,५३९,६५०)	(१४३,९६९,५७४)
रोजगारदाताले सोभै भुक्तानीको रकम	(५३४,७०३,२०१)	(४४४,४८१,२७०)
Actuarial Remeasurements	२,६५५,२५३,३२०	२,३३६,१६८,४५०
अन्तिम निर्धारित सुविधा योजना दायित्व	२९,७३४,९६०,८५९	२५,२०७,६२६,५९०

निर्धारित सुविधा योजना दायित्व – बिदा

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
शुरुको निर्धारित सुविधा योजना दायित्व	१,७२६,०९३,१५८	१,५७४,३२७,६९२
चालू सेवा शुल्क	९५,४३६,९७०	९९,३८९,७९०
वित्तीय लागत	१२६,८५९,८९०	११५,९९२,४७०
कम्पनीद्वारा भुक्तानी सुविधाहरू	(२२६,०९६,९०९)	(१८७,७८६,४८४)
Actuarial Remeasurements	२६५,४२६,२८०	१३२,२४९,७७०
अन्तिम निर्धारित सुविधा योजना दायित्व	१,९८७,७९९,३९७	१,७२६,०९३,१५८

१२.३ योजनाको सम्पत्ति:

समुहले नागरिक लगानी कोषको उपदान कोष योजना (निष्क्रेप योजना) मा योजना सम्पत्तिको रूपमा लगानी गरेको छ। समुहले ३१ आषाढ २०८० मा उक्त योजना सम्पत्तिमा रु. १.५ अर्बको स्वेच्छिक योगदान गरेको छ। योजना सम्पत्तिको मुख्य लगानी उद्देश्यहरू भनेको उपदान र एकमुष्ट पेन्सन भुक्तानी गर्न कोषको उपलब्धता सुनिश्चित गर्नु हो।

समुहले एकचुरियल फन्डिङ मूल्याङ्कन गरेको छ। हालको अभ्यास अनुसार, समुहले वार्षिक रूपमा अनुमानित भविष्यको भुक्तानीको आधारमा सेवानिवृत्ति लाभ दायित्वहरू (उपदान र एकमुष्ट पेन्सन) को शतप्रतिशत भुक्तानी सुरक्षित गर्न कोष पूरा गर्न पाँच वर्षमा योजना सम्पत्तिमा स्वेच्छिक योगदान गर्नेछ।

१२.४ अनुमानित भावि लाभहरूको भुक्तानीहरू:

अपेक्षित भविष्य लाभ भुक्तानीहरू ३१ आषाढ २०८० मा लाभ दायित्व निर्धारण गर्न प्रयोग गरिएको समान एकचुरियल अनुमानहरू प्रयोग गरी अनुमान गरिएको छ, किनभने लाभ भुक्तानीहरू भविष्यको रोजगारी र क्षतिपूर्ति स्तरहरू, औसत सेवा अवधि, भुक्तानी प्रक्रियामा निर्भर हुने गर्दछ। उपयुक्त अनुमानको आधारमा अवकास सुविधाका दायित्वहरू अन्तर्गत अपेक्षित लाभ भुक्तानीहरू निम्न तालिकाद्वारा प्रस्तुत गरिएको छ।

पेन्सन र उन्दान सुविधा (०००)	
२०८१	८९५,८०९१४२
२०८२	१,३०४,३८१२४
२०८३	१,३३५,१२१४२
२०८४	१,४३०,९७७२९
२०८५	१,५६३,०५८२२
बर्ष २०८६ देखि २०८९	८,९०५,८०४१४

१३. शेयर पुँजी

लेरवा नीतिहरू

समुहले, पुँजीकोष वित्तीय दायित्व हो अथवा इक्विटी हो भन्ने कुरा निर्धारण गर्नको लागि नेपाल लेखामान ३२ वित्तीय उपकरणः प्रस्तुति लागू गरेको छ। यदि सम्झौताको परिणाम, समुहको हालको उत्तरदायित्व, नगद वितरण गर्ने वा अन्य वित्तीय सम्पत्ति अथवा विभिन्न संख्यामा लगानीकर्ताको लागि इक्विटी शेयर जारी गर्ने भन्ने विषय अन्तरगत जारी गरिएको वित्तीय उपकरण वा तिनीहरूका तत्वहरू दायित्वको रूपमा वर्गीकृत गरिएको छ। यसबाहेक, सो उपकरणलाई इक्विटी उपकरण नै मानिन्छ।

नयाँ शेयर जारी गर्दाको प्रत्यक्ष थप लागतलाई इक्विटीमा प्राप्त रकमबाट घटाई देखाइएको छ।

लगानीकर्ताको लाभांश र अन्य प्रतिफलको पहिचान भुक्तानीको समयमा गरिन्छ अथवा त्यसबेला गरिन्छ, जब वार्षिक साधारणसभाबाट घोषणा गरिन्छ र सोही आय वर्षको इक्विटीमा भार पर्ने गरी लेखांकन गरिएको छ।

त्यारत्यात्मक टिप्पणीहरू

कम्पनीको सूचीकृत पुँजीको संरचना यसप्रकार रहेको छ।

रकम रु.मा

शेयर पुँजी

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८९
शेयर संख्या		
अधिकृत शेयर संख्या	२५०,०००,०००	२५०,०००,०००
जारी शेयर संख्या	१८०,०००,०००	१८०,०००,०००
चुक्ता शेयर संख्या	१८०,०००,०००	१८०,०००,०००
परल मल्य	१००	१००
शेयर पुँजी		
अधिकृत पुँजी (रु.)	२५,०००,०००,०००	२५,०००,०००,०००
जारी पुँजी (रु.)	१८,०००,०००,०००	१८,०००,०००,०००
चुक्ता पुँजी (रु.)	१८,०००,०००,०००	१८,०००,०००,०००

१४ जगेडा तथा सञ्चित मूनाफा

लेरवा नीतिहरू

स्थगन कर जगेडा

स्थगन कर सम्पत्ति उत्पन्न भएमा समुहले आफ्नो नीतिअनुसार सो वरावरको सञ्चित कर सम्पत्तिको भाग विनियोजन गर्दछ। जब सञ्चित कर दायित्व उत्पन्न हुन्छ, तब ती रकमहरूलाई इक्विटीमा पूनःवर्गीकरण गरी सञ्चित मूनाफामा लागिन्छ।

पुनर्मूल्यांकन जगेडा

जगेडा

समुहको स्वामित्वमा रहेका जग्गा को मूल्यलाई प्रस्तुत गर्ने पुनर्मूल्यांकन विधिलाई आत्मसात गरेको छ। जग्गाको मूल्यमा वृद्धि भएको रकमलाई पुनर्मूल्यांकन जगेडामा बाँडफाँड गरिएको छ। त्यस्तैगरी जग्गाको मूल्य घट्न गएमा, पुनर्मूल्यांकन जगेडाको रकमले खाम्ने रकमसम्म सञ्चित पुनर्मूल्यांकनको रकममा भार पारिन्छ र बाँकी रकम नाफा वा नोक्सानमा इम्पेयरमेन्ट को रूपमा भार पारिएको छ।

भवन र भौतिक संरचना

भवन र भौतिक संरचनाको मूल्यमा वृद्धि भएको रकमलाई त्यति नै बाराबरको रकम पुनर्मूल्यांकन जगेडामा थप गरिएको छ। चालु

आर्थिक वर्षमा यस्तो पुनः मूल्याङ्कन गर्दा भएको पुनर्मूल्यांकन रकममा थप हास इकिवटीमा भार पारिएको छ ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

रकम रु.मा

जगेडा तथा सञ्चित मूनाफा

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
सञ्चित मूनाफा	४२,५९२,५०६,५३४	४५,३७७,३२९,०७७
पुनर्मूल्यांकन जगेडा	२३,५०९,६६०,७०६	२३,५५८,९५४,९३४
स्थगन कर जगेडा	९,७८८,९०३,८५८	८,३१०,९३४,९८९
FVtOCI Reserve	-	-
	७५,८९१,०७१,०९८	७७,२४७,२१७,४००

जगेडा तथा सञ्चित मूनाफामा भएको परिवर्तनलाई विस्तृतरूपमा इकिवटीमा परिवर्तनको विवरणमा देखाइएको छ ।

१५. ग्राहकसँगको सम्झौताबाट प्राप्त आय

लेरवा नीति

प्रतिज्ञा गरिएका उत्पादन वा सेवाहरूको नियन्त्रण ग्राहकलाई हस्तान्तरण गरेपछि समुहले ती उत्पादन वा सेवाहरूबाट प्राप्त गरेको वा प्राप्त गर्ने अपेक्षा गरेको कुनै पनि कर, छुट बाहेकको राकमलाई आयको मान्यता दिइन्छ ।

मध्यस्थकर्ताहरू मार्फत प्रतिज्ञा गरिएका उत्पादनहरू वा सेवाहरू प्रदान गर्दा, समुहले आफु मुख्य रूपमा कार्यसम्पादन दायित्व (performance obligation) पूरा गर्न जिम्मेवार छ कि छैन र यसले ग्राहकहरूलाई हस्तान्तरण गर्नु अघि प्रतिज्ञा गरिएको सेवा नियन्त्रण गर्छ कि गर्दैन भनेर मूल्याङ्कन गर्छ । प्रत्येक कार्यसम्पादन दायित्व पूरा गरे पश्चात् मात्र आयको पहिचान गरिन्छ ।

जब समुहले प्रिन्सिपलको रूपमा कार्य गर्दछ, ग्राहकहरूलाई प्रदान गरिएको सामग्री तथा सेवाहरूबाट ग्राहकहरूलाई बिल गरिएको कुल रकमको आधारमा राजस्वको लेखांकन गरिन्छ । जब कम्पनी लेनदेनमा एजेन्टको रूपमा काम गर्दछ, तब सामग्री प्रदायकहरूलाई भुक्तानी गरिएको लागतहरू नेट अफ गरेपछि राजस्वको लेखांकन गरिन्छ ।

कम्पनीले निम्न ५ चरणका प्रक्रिया पुरा गरी ग्राहकसँगको सम्झौताबाट प्राप्त आय मापन गर्दछ ।

१. ग्राहकसँगको करारको पहिचान
२. करार अनुसारको कार्यसम्पादन दायित्व पहिचान
३. कारोवार मूल्य यकिन
४. प्रत्येक कार्यसम्पादन दायित्वको कारोवार मूल्य कायम
५. करारको दायित्व पूरा भए पछि आय लेखांकन गर्ने

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

रकम रु.मा

ग्राहकसँगको सम्झौताबाट प्राप्त आय	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
सेवा विक्रिबाट प्राप्त आय		
भ्वाईस	२२,५५५,४३५,०९९	२५,२६२,९८९,७०९
डाटा	११,६२६,६३९,०२४	१०,६२३,९५४,६००
एसएमएस	१,५७६,७२९,२७६	१,४२६,७८४,४०८
अन्य	२२०,८४६,६९०	२४५,७२६,९६९
	३५,९७९,६५०,००९	३७,५५९,४५५,६७९
उपकरण विक्रिबाट आय	३०३,७८१,४२७	३६६,७८१,१९७
जम्मा	३६,२८३,४३१,४३६	३७,९२६,२३६,८७६

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
आधारभूत टेलिफोन सेवा		
स्थानीय/अन्तर्देशीय	५७९,७३९,७८८	१,०९६,४४९,८९१
अन्तर्राष्ट्रीय ट्रॉक्स	४,०३९,५७३	९,०९२,६४५
लिज सर्किट	२८९,२४५,९६९	३४७,०६७,६६०
ए.डि.एस.एल	१८२,५१२,३४६	४३३,६५६,३९०
सीप (SIP) फोन	४७७,४७३	३४,९७०
एफटीटीएच- भ्वाइस	१,१८०,४७६,३२०	८९५,२५३,९३५
एफटीटीएच- डाटा	३९०,५८०,५२३	२६३,०६६,५८०
आइपीटीभी सेवा	३३,२५३,८३२	३३,१५९,६०६
अन्य	२९,३१७,४९७	७२,१७९,०७९
आधारभूत टेलिफोन सेवाको जम्मा आय	२,६८१,६४३,३२२	३,०६९,८८०,७५५
सि.डि.एम.ए. (CDMA) सेवा		
स्थानीय/अन्तर्देशीय	१८,२७९,०८५	६९,९७७,३२६
अन्तर्राष्ट्रीय ट्रॉक्स	१,०५८,५६०	५,२६४,६८१
डाटा सेवा	२३,३२९	१,६३८,५७९
एसएमएस	१०९,४२६	५७५,२१९
अन्य	२,३८५,४७५	३,९००,४९१
सि.डि.एम.ए सेवा को जम्मा आय	२९,८४७,८७४	८९,३५६,२९६
जीएसएम (GSM) मोबाइल सेवा		
भ्वाइस	१६,६९०,६०७,७१६	१८,१४४,३८८,१५६
डाटा	१०,५२०,२२१,५७१	९,३०८,५१७,७६६
एसएमएस	४२९,२१५,५२९	४७८,२६४,३३९
अन्तर्राष्ट्रीय ट्रॉक्स	५२९,०२२,२०९	६१८,७६५,२७९
रोमिङ	१२,३१२,३०२	८,२२२,६६७
अन्य	१८९,१९४,५२७	१६९,२२२,६८४
GSM मोबाइल सेवाको जम्मा आय	२८,२९०,५७३,८६५	२८,७९९,३८०,८९०
अन्तरआवद्ता सेवा		
अन्तरआवद्ता आय – अन्तराष्ट्रीय	३,१०७,१७८,३४९	३,८६५,८९०,४००
अन्तरआवद्ता आय - अन्तर्देशीय	१९९,७१५,३९८	५३७,८०८,६२५
अन्तर्राष्ट्रीय रोमिङ (Sharing)	३२०,५२८,२४६	९९,५३७,२९८
एसएमएस	८०४,४७२,८०८	६०७,५९६,४४६
अन्य	७,९४९,१९२	८,४२४,७०७
अन्तरआवद्ता सेवाको जम्मा आय	४,४३१,८४३,९९१	५,१११,२५७,४७७
भ्यालु एडेड सेवाहरू (VAS)	५५३,७२७,१३१	५७४,२७७,२८०
वाई म्याक्स (WiMAX)	१३,८२६	३,३०२,९७९
जम्मा सेवा विक्रि वापतको आय	३५,९७९,६५०,००९	३७,५५९,४५५,६७९

१६. वित्तीय आय

लेरवा नीति

विभिन्न वित्तीय स्रोतहरूबाट प्राप्त वित्तीय आयहरूलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान ९ को आधारमा लेखांकन गरिएको छ।

व्याख्यात्मक टिप्पणीहरू

वित्तीय आय

	रकम रु.मा	
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
सरकारी विकास ऋणपत्रमा ब्याज	१,४२४,७१५,८८०	१,४१४,६६५,२९०
संस्थागत ऋणपत्रमा प्राप्त ब्याज	३२४,२२३,७६१	२१५,१८५,८२५
निक्षेपमा ब्याज	५,९९९,८९८,१२७	४,९९९,६४५,४९९
कर्मचारी ऋणमा ब्याज	१४९,९७६,६३९	१९३,२४८,८६१
लगानीमा भएको Fair Value परिवर्तन	(२,०१०,०००)	-
जम्मा	७,८०८,८०४,४०७	५,९३४,७४५,४६६

१८. अन्य आय

लेरवा नीति

लाभांश आम्दानीलाई लाभांश प्राप्त गर्ने हक सृजना भएपछि तथा अन्य आम्दानीहरूलाई विश्वसनीय रूपमा मापन भएका वा प्राप्ति सम्भव देखिएको अवस्थामा अन्य आम्दानी शिर्षकमा आम्दानी जनाइएको छ। सरकारी अनुदान संग संलग्न सर्तहरू पालना गर्ने र अनुदानहरू प्राप्त हुनेछन् भन्ने उचित आश्वासन पश्चात् मात्र समुहले सरकारी अनुदानलाई आम्दानीको मान्यता दिएको छ। (नोट २७)

व्याख्यात्मक टिप्पणीहरू

अन्य आय

	रकम रु.मा	
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
कार्य सम्पादन जमानत जफत, र अन्य आय	२४९,९६९,४६७	४९०,९९३,३२८
सरकारी अनुदान आम्दानी	१२७,४६०,७८९	५२,५२८,८७२
जम्मा	३६९,४२२,२५६	५४२,७२२,२००

१९. सेवा सञ्चालन तथा मर्मत खर्चहरू

व्याख्यात्मक टिप्पणीहरू

सञ्चालन तथा मर्मत खर्चहरू

	रकम रु.मा	
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
कार्यालय उपकरण मर्मत खर्च	६३,१७५,९५३	७४,२९८,५६२
भवन मर्मत खर्च	१३४,८९५,७४१	१२८,०१२,६५४
प्लान्ट तथा मेसिन मर्मत खर्च	२,१७३,७३०,७४७	१,७८४,८६७,२६८
शक्ति, ताप तथा प्रकाश खर्च	१,४६३,०३३,३५८	१,४२२,८९९,२९३
सवारी इधन खर्च	११६,२४८,७५५	९९,६७४,०९१
सवारी मर्मत खर्च	७९,४९७,०७६	६८,७१५,४५२
दुवानी खर्च	१४,०८४,४६५	१५,४२८,८८४
अन्तर्राष्ट्रीय आई.पि. लिज र ट्रान्झिट खर्च	२,००६,४२६,९९९	१,७५२,९९४,६०२
टेलिफोन सेट तथा अन्य सामग्री लागत खर्च	४०७,२५९,५१४	३००,९९६,९९२
क्यासकार्ड लागत खर्च	२४३,५२९,२०९	२३९,६२२,५९९
सोधपुछ सेवा खर्च	३९,३३३,५०५	३९,६७७,८४५
भ्यालु एडेड सेवा खर्च	१०५,२२२,९६०	११५,३१९,४८६
डाटा इन्ट्री खर्च	१,९०६,३२६	२,१८९,८५७
अन्तरआबद्धता खर्च राष्ट्रिय	२४८,९५६,७६३	५७२,०६४,७६३
अन्तरआबद्धता खर्च - अन्तर्राष्ट्रीय	४३५,२४८,९५२	४२५,९०४,९९३
अनुसन्धान खर्च	९९,९५२,२७८	२५,०२३,९९२

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
तालिम खर्च (करार)	१३०,१८१	
भाडा खर्च (कार्यसंचालन सेवाको लागि)	१९,१३९,६८०	१४,४८७,३८५
जम्मा	७६४३,७७१,५३४	७,०६५,३७८,४७०

२०. विक्रि सञ्जाल, बजारीकरण र प्रवद्धन रख्चहरू

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९	रकम रु.मा
बिक्रीवापतको कमिशन	९६,०८८,०७	१०७,०२४,०२१	
विज्ञापन तथा बिक्री प्रवद्धन	१९६,६९८,७७८	१६२,७९९,०४२	
जम्मा	२९२,७६६,८४९	२६९,८१५,०६३	

२१. कार्यालय संचालन रख्चहरू

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

प्रशासनिक खर्चहरू	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९	रकम रु.मा
ग्रमण खर्च	१५९,०८२,३५६	१२५,३१३,४३५	
कर तथा शुल्क	११६,९८४,३७५	१०५,५८६,९१८	
भाडा तथा जग्गा र भवनको लिजहोल्ड लागत	१७६,८८२,९३२	२०३,००२,६८६	
सञ्चालक समिति वैठक भत्ता	२,०२३,५००	१,६०६,९००	
अन्य वैठक भत्ता तथा खर्च	५३,३९०,०९२	४५,९३०,४०९	
मसलन्द तथा छाइ खर्च	३७,६५१,२६१	३७,९३१,६७९	
बैंक चार्ज	१५,०००,७४०	१९,६५१,४८९	
तालिम खर्च	२०२,२०५,१५२	५०,९३८,९०२	
अतिथि सत्कार खर्च	२५,९३५,६०२	२०,९२८,६७२	
कार्यालय सजावट	११,०४६,०९७	१२,७३५,९५२	
बीमा खर्च	३२,६३५,६८०	३०,९३८,५८४	
लेखापरीक्षण शुल्क	२,६३९,८६७	२,४०६,२३९	
कर लेखापरीक्षण शुल्क	९००,०००	७००,०००	
लेखापरीक्षण खर्च	४,७८२,३७६	३,३४१,७६४	
हुलाक खर्च	१,०७१,१२९	९४८,८९२	
पुस्तक तथा पत्रपत्रिका	२,५२८,१४६	२,५३५,५७१	
व्यावसायिक सेवा शुल्क खर्च	९,६५२,५४०	५,६२८,९०७	
सुरक्षा खर्च	२२०,७००,५४१	२१९,३२८,२५९	
बाह्यस्रोत सेवा खर्च	१२,३१५,०९७	१३,३८२,१२९	
सदस्यता शुल्क	१५,१८६,७०६	१२,१०२,४७५	
व्यावसायिक सपोर्ट खर्च Expense	६७,३९०,६३३	६७,५४२,७८९	
संचार खर्च	१६,२५८,७४२	२०,९८७,१२०	
वार्षिकोत्सव खर्च	७,०५६,९२६	७,५०६,९९६	
साधारणसभा खर्च	१,८८६,८२४	१,५६३,०३३	
बिविध खर्च	१३०,५५४,९२८	१२१,६८२,१८२	
अनुदान सहयोग	-	-	
जम्मा	१,३२४,९६९,२९३	१,१३१,०२१,०९४	

२२. नियामक दस्तुर, शुल्कहरू तथा नवीकरण दस्तुर

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

नियामक दस्तुर, शुल्कहरू तथा नवीकरण दस्तुर

रकम रु.मा

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
रोयल्टी	१,४३८,७०६,७३९	१,५०२,१२०,३२६
ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष	७९९,३५३,३७०	७५९,०६०,९६३
फ्रिक्वेन्सी दस्तुर	१,६१८,१५८,४०६	१,६५२,०६४,२८३
अनुमति पत्र दस्तुर	४,०००,०००,०००	४,०००,०००,०००
जम्मा	७,७७६,२१८,५१५	७,९०५,२४४,७७२

नेपाल दूरसञ्चार नियमावली, २०८४ बमोजिम सेवा आयको ४ प्रतिशतको दरले रोयल्टी र नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको इजाजत पत्रको शर्त अनुसार सेवा आयको २ प्रतिशतको दरले ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष (RTDF) बापतको दायित्व लेखांकन गरिएको छ। (टिप्पणी १६: ग्राहक सम्झौताबाट प्राप्त आय)

विभिन्न फ्रिक्वेन्सी ब्यान्ड प्रयोग गरेवापत समुहले नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणलाई वार्षिक फ्रिक्वेन्सी शुल्क बुझाउँछ। समुहले जीएसएम इजाजतपत्रको सम्बन्धमा परिवर्तनशील फ्रिक्वेन्सी शुल्क पनि भुक्तानी गर्दछ अर्थात् जीएसएम आम्दानीको ०.४% जसमा अन्तरआवद्धता वापतको आय र मूल्य अभिवृद्धि सेवाहरू (VAS) मा जीएसएमको अंश पनि समावेश छ।

२२. वित्तीय खर्चहरू

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

भुक्तानी गर्नुपर्ने GSM अनुमति पत्र दस्तुरको आधारमा गणना गरिएको खर्चहरूलाई वित्तीय खर्चहरूमा राखिएको छ।

वित्तीय खर्चहरू

रकम रु.मा

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
GSM अनुमति पत्र दस्तुर दायित्व	२९३,४९६,२९६	५६५,२५२,१२६
ग्राहक धरौटी दायित्व	-	११,६९२,१०३
वित्तीय खर्च तथा पट्टा दायित्व	१७९,८२६,३२६	१९३,९९४,०९५
जम्मा	४७३,३२२,६२२	७७०,९३८,३२४

२३. इम्पेयरमेन्ट लागत र रिमर्सल :

लेखा नीतिहरू

गैर वित्तीय सम्पत्तिमा इम्पेयरमेन्ट

जायजेथा, प्लाण्ट र उपकरणको कुनै एकाइमा भएको इम्पेयरमेन्ट त्यसको बाँकी रकम र असुलयोग्य रकम बीचको फरकको रूपमा पाहिचान गरिएको छ। कुनै सम्पत्तिको खास एकाइले स्वतन्त्र रूपमा नगद प्रवाह गर्दैन भने असुलयोग्य रकमलाई त्यस्तै समुहमा रहेका नगद आर्जन गर्ने इकाईहरू (Cash Generating Units, CGU) को आधारमा निर्धारण गरिएको छ।

समुहको प्रत्येक प्रतिवेदन मितिमा कुनै सम्पत्तिमा इम्पेयरमेन्ट गर्नुपर्ने देखिएको अवस्थमा सोको निर्धारण गरी असुलयोग्य रकम समेत निश्चित गरिएको छ।

महत्त्वपूर्ण मानिने र इम्पेयरमेन्ट समीक्षा ट्रिगर गर्न सक्ने कारकहरू निम्न समावेश छन्:

क) अप्रचलित वा भौतिक क्षति;

ख) प्रविधि र नियामक वातावरणमा महत्त्वपूर्ण परिवर्तनहरू;

ग) कार्यसम्पादन अन्तर्गत अपेक्षित ऐतिहासिक वा भविष्यको अनुमानित सञ्चालन नतिजा सापेक्ष महत्त्वपूर्ण परिवर्तनहरू;

घ) कम्पनीको सम्पत्ति प्रयोगमा वा यसको समग्र व्यवसायको लागि अवलम्बित रणनीतिमा महत्त्वपूर्ण परिवर्तनहरू।

इम्पेरमेन्टका सूचकहरूको पहिचान, भविष्यको नगद प्रवाहको अनुमान र CGU हरूको असुलयोग्य रकमको निर्धारणलाई महत्वपूर्ण निर्णय चाहिन्छ । CGU हरूको असुलयोग्य रकम, वास्तविक मूल्यमा निर्सार्ग गर्न लाग्ने लागत घटाइ आउने मूल्य र value in use मध्ये जुन बढि हुन्छ सोहीलाई कायम गरिएको छ । बजारमूल्यको आधारमा निर्धारण गर्न नसकिने अवस्थामा यस्तो मूल्य Discounted Cash Flow को आधारमा गरिन्छ । नगद प्रवाहको गणना असुलयोग्य रकम, Fair value, Past Trend तथा बाह्य सूचनाको आधारमा गरिएको छ । सम्पत्ति वा CGU हरूमा हुने विशेष जोखिम देखाउनको लागि उपयुक्त Discount Rate को प्रयोग गरिएको छ ।

वित्तीय सम्पत्तिमा इम्पेरमेन्ट

नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान ९ ले कुनै पनि वित्तीय सम्पत्तिको शुरूको मापनदेखि ऋण जोखिममा उल्लेख्य वृद्धि छ छैन भने आधारमा ३ तहमा तहगत इम्पेरमेन्ट मोडलको शुरुवात गरेको छ । यिनै इम्पेरमेन्ट का तहहरूले लेखांकन अवधिमा Expected Credit Loss-ECL को रूपमा वा ब्याज आमदानी कुन लेखांकन गर्ने भनी इम्पेरमेन्ट रकमको निर्धारण गर्दछ ।

चरण १: शुरू प्राप्तिदेखि ऋण जोखिममा कुनै प्रभावकारी वृद्धि छैन भने १२ महिनाको Expected Credit Loss को लेखांकन गर्ने र कुल जम्मामा ब्याज लेखांकन गर्ने ।

चरण २: शुरू प्राप्तिदेखि उधारो जोखिममा ठूलो वृद्धि देखिएमा अवधिभरको लागि Expected Credit Loss को लेखांकन गर्ने र कुल जम्मामा ब्याज लेखांकन गर्ने ।

चरण ३ : वित्तीय सम्पत्तिको क्रेडिट इम्पेर्ड भएमा (हालसालै नेपाल लेखामान ३९ - वित्तीय उपकरणहरू: मापन तथा लेखांकनमा समावेश मापदण्ड अनुसार) Lifetime Expected Credit Loss को लेखांकन गर्ने र खुद जम्मामा (कुल जम्मामा क्रेडिट छुट घटाएर) ब्याज लेखांकन गर्ने ।

त्यारत्यात्मक टिप्पणीहरू

	रकम रु.मा
इम्पेरमेन्ट Impairments/ इम्पेरमेन्ट फिर्ता ९ Reversal of Impairments)	३१ आषाढ २०८०
जायजेथा, प्लान्ट र उपकरण	(१०२,४२९)
भवन	-
पुँजीगत कार्य प्रगति	५२४,२७५,६५९
अग्रिम खर्च	४०,७८५,३२९
गैर वित्तीयसम्पत्तिहरू	-
वित्तीय उपकरणहरू	-
आसामी बाँकी	(२७४,७४९,५८०)
जिन्स मौज्दात	(१३१,४९६,२६६)
प्रोद्भावी रकम, पेशकी तथा अन्य भुक्तानी पाउनु पर्ने रकम	(१३४,१८२,६२६)
ऋण लगानी	३२,३८२,६२८
जम्मा	११७,९३५,३८४
	२२३,४२२,३५९

२४. वैदेशिक मुद्रा सटही दरमा भएको परिवर्तनको असर

लेरेखा नीतिहरू

वैदेशिक मुद्रामा हुने कारोबार रकमलाई कारोबार मितिमा कायम सटही दर प्रयोग गरी प्रचलित सञ्चालन मुद्रामा (नेपाली रूपैया) रूपान्तरण गरिन्छ ।

विदेशी मुद्रामा देखाइएका मौद्रिक सम्पत्ति तथा दायित्वहरू प्रतिवेदन तयार गर्दाको मितिमा कायम रहेको दरको आधारमा समुहको कारोबार मुद्रामा रूपान्तरण गरिन्छ । मुद्रा रूपान्तरणको कारण सृजित नाफा वा नोक्सानलाई नाफा वा नोक्सान विवरणमा देखाईन्छ । गैर मौद्रिक सम्पत्तिहरूलाई शुरू प्राप्त गर्दाको मितिमा कायम रहेको सटही दरको आधारमा नै लेखांकन गरिन्छ जसलाई पछि पुर्नलेखन गरिदैन ।

त्यारत्यात्मक टिप्पणीहरू

सटही दरमा भएको परिवर्तनको असर

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०८१
कारोबारमा नाफा / (नोक्सान)	६०९,७८०,६६४	५०८,८९९,२४५
मूल्यांकनबाट नाफा / (नोक्सान)	(३९६,९६४,२५८)	(१७९,४९७,१७४)
जम्मा	२०४,८९६,४०६	३३७,३१४,०७१

२५. आयकर

लेरवा नीतिहरू

समुहले करको लेखांकन तथा प्रतिवेदन तयार गर्ने प्रयोजनको लागि नेपाल लेखामान १२ अनुसरण गरेको छ। आर्थिक वर्षको नाफामा आयकर गणना गर्दा चालू र स्थगन कर समावेश गरि प्रत्यक्ष रूपमा इक्विटी वा अन्य विस्तृत आमदानी विवरणसंग सम्बन्धित वस्तुहरूको हदसम्म बाहेकको करलाई सिधा नाफा वा नोक्सानको विवरणमा लेखांकन गरिन्छ।

चालू कर:

चालू आयकरमा चालू वर्षको करयोग्य नाफामा विवरण तयार गर्दाको मितिमा कायम करको आधारमा तिर्नुपर्ने अपेक्षित कर तथा विगत वर्षको तिर्न बाँकि कर समायोजन सहितको कर पर्दछ। चालू करको रकम तिर्नुपर्ने वा प्राप्त गन्तुपर्ने भनी अपेक्षा गरिएको करको उत्कृष्ट अनुमान हो जसले आयकरसंग सम्बन्धित अनिश्चितताहरू समेत प्रतिबिम्बित गर्दछ।

स्थगन कर

स्थगन करले समुहको भविष्यमा लिनु वा दिनु पर्ने करको दायित्वलाई जनाउँछ। जुन समुहको सम्पत्ति तथा दायित्वको वित्तीय विवरणहरू अनुसारको बाँकी रकम र करयोग्य नाफा गणना गर्दा हुने कर आधारमा भएको अस्थायी भिन्नताबाट श्रृजित हुन्छ।

स्थगन कर वित्तीय स्थितिको दायित्व गणना विधिबाट गणना गरिन्छ। उक्त गणनामा करयोग्य दायित्व र सम्पत्तिको अस्थायी फरक गणना गरी नाफामा समायोजन गरिन्छ।

स्थगन कर दायित्वहरू सामान्यतया सबै कर योग्य अस्थायी भिन्नताहरू र अस्थायी भिन्नताहरू वा कर योग्य लाभ उपलब्ध हुन सक्ने सम्मका तथा त्यस्ता अस्थायी भिन्नताहरूको प्रयोग गर्न सक्ने स्थगन कर सम्पत्तिहरूका लागि गणना गरिन्छ।

स्थगन करलाई प्रतिवेदन विवरण तयार गर्दाको मितिमा कायम करका दरहरूको प्रयोग गरि रिभर्स गर्दा अस्थायी भिन्नताहरूमा लागू हुने अपेक्षा गरिएका करका दरहरूमा मापन गरिन्छ। स्थगन कर सम्पत्तिहरू प्रत्येक रिपोर्टिङ मितिमा पुनः समीक्षा गरी भावी पूर्वानुमान कर योग्य लाभ र कर योजना रणनीतिहरूको स्तरको आधारमा सम्भावित कर लाभ प्राप्त हुने सम्भावना नभएको हदसम्म घटाइन्छ।

यदि चालू कर दायित्वहरूलाई चालू कर सम्पत्तिबाट फरफारक गर्न सक्ने कानूनी अधिकार छ, त्यस्ता कर निर्धारण गर्ने कर निकाय एउटै छ र समुहले चालू कर सम्पत्ति र दायित्वको खुद हिसाब गरी वा सम्पत्ति प्राप्त गर्ने र दायित्व एकै साथ फरफारक गर्ने मनसाय राख्दछ भने चालू कर सम्पत्ति र दायित्वहरूलाई राफसाफ गरिन्छ।

२५.१ खुद कर सम्पत्ति र दायित्व

समुहको आ.व. २०७५/७६ (२०१८-१९) को अन्तिम कर परीक्षण पुरा भैसकेको छ। बाँकी आ.व.हरूको सम्पत्ति र दायित्वहरूको विवरण निम्नानुसार रहेको छ।

रकम रु.मा

आय वर्ष	आयकर वापत व्यवस्था	अग्रिम आयकर भुक्तानी	खुद कर सम्पत्ति / (दायित्व)	सञ्चयी कर सम्पत्ति / (दायित्व)
२०७५/७६	५,६६०,६३४,६८३	४,८०४,५१३,४२८	(८५६,१२१,२५५)	७०६,४९७,२७६
२०७६/७७	६,२७१,१४८,६६४	६,९६२,१०४,६७८	६९०,९५६,०९४	१,३९७,४५३,२९०
२०७७/७८	४,२९५,७५३,३६०	५,१७५,२२५,४०३	८७९,४७२,०४३	२,२७६,९२५,३३३
२०७८/७९	५,३८०,१४२,७२२	४,७६९,८४३,४१३	(६१०,२९९,३०९)	१,६६६,६२६,०२४
२०७९/८०	४,५५५,४६१,४६९	४,६५०,४४०,५६९	८७,७९७,३६४	१,७५४,४२३,३८९

२५.२ चालू करहरू

चालू कर दायित्व (वा फिर्ता प्राप्ति) चालू वर्षको करयोग्य आय तथा विगत वर्षको भुक्तानी हुन बाँकी करको समायोजनमा निर्भर गर्दछ। करयोग्य आय नाफा वा नोक्सानको विवरणमा देखाइएको नाफा भन्दा फरक पर्न सक्छ किनकि केही आम्दानी वा खर्चहरू विभिन्न वर्षहरूमा कर भार पार्नुपर्ने वा घटाउनु पर्ने हुन सक्छन भने कतिपय त्यस्ता आम्दानी वा खर्चहरू कर नलाने वा घटाउनु नपर्ने हुन सक्दछन्। समुहको चालू कर दायित्वहरू प्रचलित आयकर ऐन, २०५८ (2002 AD), आयकर नियमावली, सो संग सम्बन्धित निर्देशिका तथा परिपत्र अनुसार गणना गरिएको छ।

आयकर खर्च

रकम रु.मा

	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
करको व्यबस्था		
चालू वर्षको लागि	४,५५५,४६१,४६९	५,०४६,४७१,५५९
विगत वर्षको लागि	-	३३३,६७१,१६३
स्थगन कर	(६४९,७४२,२८६)	(७९६,६७९,७३६)
जम्मा	३,९०५,७१९,१८३	४,५८३,४६२,९८६

२५.३ स्थगन कर

विवरण - आ.व.७१/८०

आर्थिक विवरणको अंक

कर आधार

अस्थायी फरक रु.

सम्पत्ति

जायजेथा, प्लान्ट र उपकरण	२७,८३९,८५१,६९३	३६,५५१,७५९,५९०	(८,७११,९०७,९७७)
जमिन	२३,०८५,०५२,०६६	५८६,९००,३००	२२,४९८,९५१,७६६
अदृश्य सम्पत्तिहरू	१,८६३,३६०,९९७	१,५७४,१४५,४३३	२८९,२१५,४८४
Carry Forward of Deductable losses		१०१,४३८,५५१	१०१,४३८,५५१
ऋण लगानी	१३,७७१,३१,३८६	१४,५२०,५२०,९३९	(७३३,३८९,५५३)
ब्यापारिक प्राप्तीयोग्य	२,०८७,२४७,१८८	३,७६०,८८९,००५	(१,६७३,६४१,८१७)
प्रोदधावी रकम, पेशकी तथा अन्य भुक्तानी पाउनु पर्ने रकम	७८०,९९७,५६८	८४०,२७९,३८८	(५९,२८१,८२०)
जिन्नी मौज्दात	७०७,५६८,२८७	९५१,९१८,२२४	(२४३,५४९,९३७)
पुँजीगत कार्य प्रगति	५,४३३,४४१,६२१	६,६८१,२९९,७८१	(१,२४७,८५८,१६०)
अग्रीम भुक्तानी तथा अन्य गैर वित्तीय सम्पत्तिहरू	३६९,९९१,४७५	४१०,१०५,३४५	(४०,९९३,८७०)
वास्तविक लगानीमा भएको परिवर्तन	१२७,९९०,०००	१३०,०००,०००	(२,०९०,०००)
एसोसियटसमा लगानी	१,४८५,२८०,११८	१,८२७,९४९,२५०	(३४२,६६१,१३२)
दीर्घकालीन लगानी तथा पेशकी	९८५,३०९,३९१	१,०७८,६९३,९९५	(९३,३८४,६८४)
वास्तविक सम्पत्तिमा भएको परिवर्तन	१२७,९९०,०००	१३०,०००,०००	(२,०९०,०००)

दायित्व र व्यवस्था

नविकरण दस्तुरको व्यवस्था	१६,७२३,२८७,६७१	-	(१६,७२३,२८७,६७१)
निर्धारित सुविधा योजना व्यवस्था	२२,८१०,६४५,३५३	-	(२२,८१०,६४५,३५३)
टेलिकम भत्ता व्यबस्था	९९०,६४३,६८९	-	(९९०,६४३,६८९)
कर्मचारी बोनस वापत व्यवस्था	१,३९०,९०९,१७६	-	(१,३९०,९०९,१७६)
मूल्यांकन वापतको (नाफा / (नोक्सान	-	-	(३९३,०७८,२७८)

विवरण - आ.व.७१।८०)	आर्थिक विवरणको अंक	कर आधार	अस्थायी फरक रु.
जम्मा			(३२,४८९,६३९,३१५)
करको दर @	२५% र ३०%	१९,८९४,३९२,९६१)	
स्थगन गरिएको कर दायित्व / (सम्पत्ति (आ.व. २०७९।८०)		(८,३१९,७३५,५२५)	
GSM license fee DTA Adjustment		-	
स्थगन कर व्यवस्था खर्च / (आमदानी) आ.व. २०७९।८०	(१,४९४,६५७,४३५)		
स्थगन गरिएको कर दायित्व / (सम्पत्ति) ३१ आषाढ २०८०	(१,८९४,३९२,९६१)		
स्थगन कर व्यवस्था खर्च / (आमदानी) आ.व. २०७९।८० P&L	(६४९,७४२,२८६)		
स्थगन कर व्यवस्था खर्च / (आमदानी) आ.व. २०७९।८० OCI	(८४४,९१५,१५०)		

२५.८ वित्तीय विवरणहरू र कर विवरणमा पेश गरिएको आय विवरण बीचको कर हिसाब मिलान विवरण:

विवरण	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
वित्तीय विवरण अनुसार कर अधिको नाफा	११,७९९,८७३,७९२	१३,०६२,५५५,९८०
आयकर ऐन अन्तर्गत खूद समायोजन	३,३४७,७०२,८८९	३,७५७,३१५,६३२
कर योग्य आय	१५,१४७,५७६,६८१	१६,८१९,८७९,६९३
आयकर दर	३०%	३०%
जम्मा	४,५५५,४६१,४६९	५,०४६,४७१,५५९
विगत बर्ष		३३३,६७१,१६३
जम्मा		५,३८०,१४२,७२२

२६. सरकारी अनुदान:

लेरवा नीतिहरू

सरकारी अनुदान भनेको एउटा संस्थाको सञ्चालन गतिविधिसँग सम्बन्धित विगत वा भविष्यको निश्चित सर्तहरूको अनुपालनको बदलामा संस्थालाई स्रोतहरू हस्तान्तरणको रूपमा सरकारले प्रदान गर्ने सहयोग हो । वास्तविक मूल्य का गैर-मौद्रिक अनुदान सहितका सरकारी अनुदानहरूको निम्नानुसारका उचित आश्वासन प्राप्त भए पश्चात मात्र लेखांकन गरिन्छ ।

- (क) संस्थाले उनीहरूसँग संलग्न सर्तहरूको पालना गर्नेछ; र
- (ख) अनुदान प्राप्त हुनेछ ।

सम्पत्तिसँग सम्बन्धित वास्तविक मूल्य गैर-मौद्रिक अनुदान सहितका सरकारी अनुदानहरूको प्रयोगयोग्य अवधिको आधारमा स्थगित आयको रूपमा नाफा वा नोक्सानमा हिसाबमा लेखांकन गरिन्छ । हासयोग्य सम्पत्तिहरूसँग सम्बन्धित अनुदानहरू ती सम्पत्तिहरूको प्रयोगयोग्य अवधिका आधारमा जुन अनुपातमा हास खर्चलाई लेखांकन गर्नु पर्ने हो सोही अनुपातमा नाफा वा नोक्सानमा भार पारिन्छ ।

पहिले नै भइसकेको खर्च वा नोक्सानको क्षतिपूर्तिको रूपमा वा भविष्यसँग सम्बन्धित कुनै लागत बिना संस्थालाई तत्काल आर्थिक सहयोग गर्ने उद्देश्यले प्राप्त हुने सरकारी अनुदानलाई प्राप्तहुने अवधिको नाफा वा नोक्सानमा लेखांकन गरिन्छ ।

स्थगन सरकारी अनुदान	रकम रु.मा
शुल्को मौज्दात	३१ आषाढ २०८०
८६१,०९९,९९०	३२ आषाढ २०७९
चालू बर्षमा थप	४८४,६८५,९००
७९९,८२५,०९३	४२८,८६३,७६२
चालू बर्षमा इक्विटीमा हस्तान्तरण	(१२७,४६०,७८९)
(५२,५२८,८७२)	
अन्तिम मौज्दात	१,५३३,३८४,२९४
८६१,०९९,९९०	

समीक्षा अवधिमा नेपाल दुरसञ्चार प्राधिकरणसँगको सम्झौता “Broadband Network and Provide Internet Access Connectivity Services in Earthquake affected 4 Districts namely : Nuwakot, Rasuwa, Kavrepalanchok and Sindhupalchok Under Rural Telecommunication Development Fund (RTDF)” मा अनुदान लेखांकन पश्चात संशोधन भएकोले सम्झौता अनुसार घटी भएको Recurrence cost रु. ८,०६९,३६१५७ र Overhead Cost रु. १,४९६,८१७ गत आ.ब.मा अन्य आम्दानीमा लेखांकन भएकोले यस आ.ब.मा सरकारी अनुदान प्राप्त र संचिती कोषमा समायोजन गरिएको छ।

२६. बिक्रियोऽय सम्पत्तिहरू

व्यावस्थात्मक टिप्पणीहरू

मुख्य रूपमा मर्मत पश्चात फिर्ता भएका, बिक्रिको प्रक्रियामा रहेका टुक्रा सम्पत्तिहरू तथा समुहका विस्थापित उपकरणहरूलाई विक्रियोग्य सम्पत्तिको रूपमा राखिएको छ। टुक्रा तथा विस्थापित सम्पत्तिहरूको अलावा समुहसँग लिलामीको लागि भनी हुट्ट याइएका सम्पत्तिहरू पनि रहेका छन्। यी सम्पत्तिहरूलाई श्रेस्ताबाट हटाइ शुन्य मूल्य वा रु. १। बाँकी रकम कायम गरी लेखांकन गरिएको छ। नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान ५ अनुसार यस्ता गैर चालू र कार्य संचालनमा नरेका सम्पत्तिहरू वास्तविक मूल्यबाट बिक्री लागत घटाई निर्धारण गरिनुपर्छ।

व्यावस्थापनबाट कम महत्वका भनी औल्याईएका तथा व्यवहारिक कठिनाइका कारण मूल्य निर्धारण गर्न नसकिने सम्पत्तिहरू लाई वित्तीय विवरणहरूमा समावेश गरिएको छैन। यसले कम्पनीको वित्तीय अवस्था तथा कार्य सम्पादनमा नगण्य प्रभाव हुने व्यावस्थापनको अनुमान रहेको छ।

समुहमा कुनै पनि सञ्चालनमा नरेका कारोबारहरू छैनन्।

२८. अन्य संस्थाहरूमा रहेको वित्तीय लगानी

लेखा नीति

समुहले अन्य संस्थाहरूसँगको लगानी, नियन्त्रण र प्रभावको प्रस्तुती गर्ने प्रयोजनको लागि नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान १२ अनुसरण गरेको छ।

व्यावस्थात्मक टिप्पणीहरू

अन्य संस्थाहरूको शेयर धारण प्रतिशत

	आ.ब. २०७९/८०	आ.ब. २०७८/७९
नेपाल डीजीटल पेमेन्ट कम्पनी लिमिटेड	६२२२%	६२२२%
त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेड	४८७८%	४८७८%
माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत लिमिटेड	६००%	६००%
विद्युत उत्पादन कम्पनी लिमिटेड	३२१%	३२१%
नागरिक स्टक डिलर कम्पनी	१८८६%	१८८६%
	Treatment	Treatment
नेपाल डिजिटल पेमेन्ट्स कम्पनी लिमिटेड	सहायक कम्पनी	सहायक कम्पनी
त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेड	वित्तीय लगानी	वित्तीय लगानी
माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत लिमिटेड	वित्तीय लगानी	वित्तीय लगानी
नागरिक स्टक डिलर कम्पनी	इक्विटी लगानी	इक्विटी लगानी
विद्युत उत्पादन कम्पनी लिमिटेड	वित्तीय लगानी	वित्तीय लगानी

२९. सम्भावित दायित्व र पुँजीगत प्रतिबद्धता

२९.१ सम्भावित दायित्व

सम्भावित दायित्वले सम्भावित नगदको बाह्य प्रवाहलाई जनाउँछ जसको भुक्तानीको संभावना कम हुनुको साथै विश्वसनीय कारण सहित मापन गर्न सकिन्दैन।

२९.१.१ कर सम्बन्धी गुद्धाहरू

२९.१.१.१ प्रशासनिक पुनरावलोकन अपिल:

समुहको आ.व. २०७१/७२, २०७२/७३, २०७३/७४ र २०७४/७५ र २०७५/७६ को अन्तिम कर निर्धारण सम्पन्न भई कर निर्धारण आदेश प्राप्त भैसकेको छ। समुहले श्रोतमा कर कट्टी र आय करमा भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश उपर ठुला करदाता कार्यालयको खातामा प्रशासनिक पुनरावलोकनको लागि आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकको कार्यालयमा पेश गरेको निवेदन विचाराधिन छ।

प्रशासनिक पुनरावलोकन

आ.व	दाखिला मिति	रकम रु.मा
२०७१/७२	५१२३।२०७६	८३,६६२,८८१
२०७२/७३	५।२३।२०७७	१५५,६९३,९२३
२०७३/७४	५।१६।२०७८	३५,६९०,८७०
२०७४/७५	४।२६।२०७९	१५,४६२,५८४
२०७५/७६	५।६।२०८०	२३,०६४,६४१
जम्मा		३१३,४१४,९००

यदि अपिलको निर्णय समूहको पक्षमा नभएमा, आय वर्ष २०७३/७४, २०७४/७५, र २०७५/७६ को लागि कर लगाइएको र आयकर तथा तत्काल निर्धारण गरिएको जरिवाना सहित रकमको समूहको सम्भावित दायित्व हुन सक्छ।

आ.व	आय कर	स्रोतमा कर कट्टी	रकम रु. मा
२०७३/७४	३७९,८४९,२७६।८७	-	-
२०७४/७५	१६४,९३४,२२७।२२	-	-
२०७५/७६	१४२,२४०,२४०।५३	१८,२३९,९०८।५८	१८,२३९,९०८।५८
जम्मा	६८७,०२३,७४४.६२	१८,२३९,९०८।५८	

२९.१.१.२ राजस्व न्यायाधिकरणमा अपिल:

समुहको आ.व. २०७१/७२, २०७२/७३, २०७३/७४ २०७४/७५ र २०७५/७६ को अन्तिम कर निर्धारण सम्पन्न भई कर निर्धारण आदेश प्राप्त भै सकेको छ। समुहले आ.व. २०७१/७२ को श्रोतमा कर कट्टी र आय करमा भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश उपर आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकको कार्यालयमा पेश गरेको निवेदनको विभागका महानिर्देशकबाट कुनै निर्णय प्राप्त भएको छैन।

आ.व	दाखिला मिति	रकम रु.
२०७१/७२	२३।०८।२०७७	१४३,०९७,८६४
२०७२/७३	२३।०८।२०७९	१५५,६९४,०००
जम्मा		२९८,७९१,८६४

श्रोतमा कर कट्टी र आय करको विषयमा गरिएको पुनरावलोकन अपिलको निर्णय कम्पनीको विपक्षमा भएको अवस्थामा रु. ३६,१२,०६,४६२।०० तथा फरफारक मितिसम्म त्यसमा लाग्ने जरिवाना समेतको रकम कम्पनीको आ.व. २०७१/७२ को सम्भावित दायित्वमा थप हुने छ।

आ.व	आय कर	रकम रु.
२०७१।७२	७६६,९३२,२२९।१२	२५,७६८,६४०।१५
२०७२।७३	१,३६७,९३८,१६८।८५	६,२५३,४९३
जम्मा	२,१३४,०७०,३९७।९७	३२,०२२,०५३।१५

२९.१.२ कानूनी गुदाहातरु

कानूनी अदालतमा कम्पनी विरुद्धका २३ वटा मुद्राहरू विचाराधिन रहेका छन्। यदि ती मुद्राहरूको समुहको विपक्षमा फैसला भएको अवस्थामा कम्पनी उपर दायित्वको सिर्जना हुन्छ। तर त्यस्ता दायित्वहरूलाई विश्वसनीय रूपमा मौद्रिक मूल्यमा मापन गरी लेखांकन गर्न नसकिने तथा टिप्पणी २९.१.१.२ बाहेकका त्यस्तो मुद्राहरूबाट आउने दायित्वले निर्णयमा खासै प्रभाव नपार्ने व्यस्थापनले ठहर गरेको छ।

२९.१.३ नेपाल दूरसंचार प्राधिकरणसंगको विवादः

समुह र नेपाल दूरसंचार प्राधिकरण बीच २१०० र २३०० मेगाहर्ज व्याण्डका फ्रिक्वेन्सी प्रयोग वापत कम्पनीले प्राधिकरणलाई भुक्तानी गनुपर्ने फ्रिक्वेन्सी दस्तुरको विषयमा विवाद सिर्जना भएको छ। फ्रिक्वेन्सी दस्तुरको विषयमा पुनर्विचार गरियोस भनी कम्पनीले अपिल गरेपछि यो विषय सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयमा छलफलमा नै रहेको छ।

अपिलको निर्णय कम्पनीको विपक्षमा भएको अवस्थामा फ्रिक्वेन्सी दस्तुर वापतको रु. १.६५ अर्ब रुपैया तथा फरफारक मितिसम्म त्यसमा लाने जरिवाना समेतको रकम समुहको सम्भावित दायित्वमा थप हुने छ।

२९.२ प्रतिबद्धता

प्रतिबद्धता समुहले सम्पति खरीद, पूर्वाधार एवं नेटवर्क बिकास र बिस्तारको लागि आपूर्तीकर्तासँग गरिएको सम्झौता वापत भविष्यमा तिनुपर्ने करारको दायित्व हुन तर बस्तु तथा सामग्री आपूर्तिकर्ताबाट प्राप्त भई नसकेको कारणले त्यस्ता रकमहरू वित्तीय विवरणहरूमा समावेश गरिएका छैनन्। कार्य सम्पन्न भए पश्चात भुक्तानी गर्ने गरी न्यूनतम प्रतिबद्धता जनाइएका रकमहरू निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

पुँजीगत प्रतिबद्धता	रकम रु.मा
३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
सिभिल कार्यको पुँजीगत प्रतिबद्धता	५७४,१६७,२०५।११
प्लाण्ट तथा उपकरण खरीद कार्यको पुँजीगत प्रतिबद्धता	५,०९३,५३५,१३३।२८
	१२,५९९,७२७,६१६
	५,५८७,७०२,३३८।३९
	१२,३५०,६२३,४५८

३०. संबद्ध पक्षको विवरण

लोखा नीति

नेपाल लेखामान २४ बमोजिम सबद्ध पक्षसँगको कारोबार रकम र अन्य कानूनी आवश्यकतालाई खुलाउनु पर्ने व्यवस्था रहेको हुँदा कम्पनीले सम्बन्धित पक्षसँगको कारोबार र सोको बाँकी रकमलाई उल्लेख गरेको छ।

त्यारख्यात्मक टिप्पणीहरू

३०.१ सर्वबद्ध पक्षको पहिचान

कम्पनीले निम्न पक्षहरूलाई सम्बद्ध पक्षको रूपमा पहिचान गरेको छ।

१. नेपाल सरकार - नेपाल सरकार कम्पनीको मूल्य लगानीकर्ता रहेको छ। (शेयर पुँजी सम्बन्धी टिप्पणी १४)
२. कम्पनीका सञ्चालकहरू

३. कम्पनीका मुख्य व्यवस्थापकहरू, कम्पनीमा सेवारत तह ११ र सो भन्दा माथीका पदासिन व्यक्तिहरूलाई व्यवस्थापकीय निण्यमा प्रभाव पार्न सक्ने पदाधिकारीको रूपमा लिइएको छ।
४. सञ्चालक तथा व्यवस्थापकीय पदमा कार्यरत पदाधिकारीका नातेदारहरू।
५. नागरिक लगानी कोषमा रहेको नेपाल टेलिकम कर्मचारी अवकास कोष।
६. नेपाल बैंक लिमिटेड, राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक र कृषि विकास बैंकमा राखिएको नेपाल टेलिकम कर्मचारी निवृत्तीभरण कोषको रकम
७. त्रिशूली जलविद्युत कम्पनी लिमिटेड
८. माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत लिमिटेड
९. नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लिमिटेड
१०. नेपाल डिजिटल पेमेन्ट्स कम्पनी लिमिटेड
११. राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड

३०.२ सञ्चालन पक्षसँगको कारोबार

३०.२.१ नेपाल सरकारसँगको कारोबार

समुहले कर तथा गैर कर राजस्व गरि रु २८,४५५,६९७,३८५ सरकारी कोषमा योगदान गरेको छ भने शेयर लगानीको आधारमा रु. ७,१६९,६०७,२७९ लाभांश भुक्तानी गरेको छ।

	रकम रु.मा	
	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
अग्रिम आयकर	४,६२३,३५०,३६७	४,६८४,३६५,१४६
मूल्य अभिवृद्धि कर	३,४६०,९३७,५८८	३,८११,६८४,५४१
दूरसञ्चार सेवा शुल्क	३,४८६,५०८,५९७	४,४२६,९६२,७४२
स्वामित्व शुल्क	६९८,४४६,६०८	७००,९४९,४३१
भन्सार शुल्क	२८९,९०७,६९५	४६५,०७९,६९३
रोयलटी र ग्रामिण दूरसञ्चार विकाश कोष	२,२४९,७९१,१८०	२,१३२,८३६,४८७
फ्रिक्वेन्सी दस्तूर	१,६२१,४९९,९८०	१,६४०,७७२,१४०
लाभांश	७,१६९,६०७,२७९	२,७४४,८८६,०००
सम्पत्ति कर	६९,००५,५९६	६०,७२०,०२५
लाइसेन्स दस्तूर	३,३६७,८७०,०००	३,९६२,२००,०००
झोतमा कर कट्टी (TDS)	१,४९८,७७२,५७५	१,७८२,७३३,७१४
जम्मा	२८,४५५,६९७,३८५	२८,४१२,३८९,९२०

दूरसञ्चार सेवा प्रदान गरेवापत नेपाल सरकारको लागि संकलन गरिने सेवा शुल्कहरू व्यावसायिक शर्तबमोजिम लगाइएका छन्।

नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण (नेपाल सरकारद्वारा स्थापित स्वायत्त नियामक निकाय) लाई बुझाइएका शुल्कहरू कानून तथा नियमनकारी व्यवस्था बमोजिम भुक्तानी गरिएका छन्।

३०.२.२ सञ्चालक तथा मुख्य व्यवस्थापकीय व्यक्तित्व

यो आर्थिक वर्षमा (आषाढ ३१, २०८०) कुनै पनि सञ्चालक तथा व्यवस्थापक एवं निजका नातेदारहरूले कम्पनीबाट कुनै प्रकारको ऋण सुविधा लिएका छैनन्।

कम्पनीले विनियम अनुसारका सेवा सुविधा बाहेक कुनै पनि सञ्चालक तथा व्यवस्थापकीय व्यक्तित्व एवं निजका नातेदारहरूसँग कुनै पनि कारोबार अथवा कारोबार प्रस्ताव समेत गरेको छैन।

३१. विगत वर्ष समायोजन

विगत तथा चालू वर्षका वित्तीय विवरणहरूलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मानहरूले औल्याएको आवश्यकता अनुसार पर्मार्जन गरी प्रस्तुतीकरण गरिएको छ ।

विगत वर्षसँग सम्बन्धित निम्नानुसारका आम्दानी र खर्चहरूलाई नेपाल लेखामान ८ का प्रावधान अनुसार आ.व. २०७९/८० मा समायोजन गरिएको छ । खुद विगत वर्ष समायोजन रु. ४१३,३५८ सम्बन्धित आ.व.मा र वर्ष खुलाउन नसकिएका रकमहरूलाई चालू आ.व.को संचालन इक्विटीमा भार पारिएको छ ।

सि.नं.	विवरण	खर्च	आम्दानी	रुपैयामा
१	कार्यसंचालन आय	-	३२९,९८९	
२	कार्यसंचालन खर्च	७४३,३४७	-	
	जम्मा	७४३,३४७	३२९,९८९	
	खुद असर		४१३,३५८	

असामान्य अन्य फरक विवरणहरूलाई सोही स्थानमा छुट्टै देखाइएको छ ।

यस आ.ब.मा अग्रिम आयकर रकम रु. ६०,३४८,५१३ सच्याईएको छ । साथै उक्त रकमलाई सञ्चित मुनाफा रकममा लेखाइकन गरीएको छ ।

३२. अन्य

३२.१ सठही दरको प्रयोग

सठही दर	३१ आषाढ २०८०	३२ आषाढ २०७९
अमेरिकी डलर : रुपैया	१३१९७	१२७५१
यूरो : रुपैया	१४७१९	१२८१९
ग्रेटब्रिटेन पाउण्ड: रुपैया	१७१९५	१५०१८६

३२.२ आ.व. २०७१/७२ को भौतिक परीक्षणमा पहिचान हुन नसकि अपलेखन गरिएको रु. ४,७९६,३३३.०० बराबरको जिन्सी सामग्रीहरूलाई यो अवधिमा पहिचान गरी जिन्सी मौज्दातमा लेखांकन गरी इक्विटी परिवर्तन विवरणमा भार पारिएको छ ।

३२.३ विगत वर्षका रकमहरूलाई चालू वर्षसँग तुलना गर्न सजिलो हुने गरी आवश्यकताअनुसार पुनः विभाजन तथा वर्गीकरण गरिएको छ ।

श्री कृष्ण बहादुर राउत
अध्यक्ष

श्री संगीता पाहाडी (अर्याल)
सदस्य

श्री कोशलचन्द्र सुवेदी
सदस्य

डा. टोकराज पाण्डे
सदस्य

सि.ए. महेश कुमार गुरागाई
एम.जी.एस.एन्ड प्रोफेसिएट्स
चार्टर्ड एकाउटेन्ट्स

सि.ए. पिप्पुष आनन्द
पि आनन्द एन्ड प्रोफेसिएट्स
चार्टर्ड एकाउटेन्ट्स

श्री बाबुराम भण्डारी
सदस्य

श्री अमिका प्रसाद पौडेल
सदस्य

श्री शंकर लामिठाने
सदस्य

श्री राजेन्द्र श्रेष्ठ
प्रमुख वित्तीय अधिकृत

सि.ए. निर्जल श्रेष्ठ
प्रबन्धक

मिति: २८ मंसिर २०८०
स्थान: काठमाडौं

नोटः

नेपाल दूरसंचार कर्मपर्की लिमिटेडका कोसिएढुङ्गाहस्त

ई.सं. विवरण

१९१३	काठमाडौँमा पहिलो टेलिफोन लाइनको स्थापना
१९१४	काठमाडौँदेखि भारतको रक्सौलसम्म ओपन वायर ट्रॅक लाइनको स्थापना
१९३५	दरबारमा २५ लाइन क्षमताको Automatic Exchange को जडान
१९३६	काठमाडौँदेखि धनकुटासम्म ओपन वायर ट्रॅक लाइनको स्थापना
१९५०	टेलिग्राम सेवाको स्थापना
१९५०	High Frequency Radio प्रणालीको सुरुवात
१९५०	काठमाडौँमा १०० लाइनको Cross Bar टेलिफोन एक्सचेन्जको स्थापना
१९५१	काठमाडौँदेखि पाल्पासम्म ओपन वायर ट्रॅक लाइनको स्थापना
१९५५	सर्वसाधारणको लागि पहिलो ३०० लाइनको Cross Bar टेलिफोन एक्सचेन्जको स्थापना
१९५५	सर्वसाधारण नेपालीलाई टेलिफोन लाइन वितरण
१९६३	काठमाडौँमा पहिलो १००० लाइनको Automatic Exchange स्थापना
१९६४	HF Radio Service द्वारा अन्तर्राष्ट्रीय (भारत तथा पाकिस्तान) दूरसञ्चार सेवाको सुरुवात
१९७१	टेलेक्स सेवाको सुरुवात
१९७४	अन्तरदेशीय ट्रॅक सेवाको लागि Microwave Transmission Link को स्थापना
१९८२	अन्तर्राष्ट्रीय सर्किटको लागि "B" Type भू-उपग्रह केन्द्रको स्थापना
१९८२	SPC टेलेक्स एक्सचेन्जको स्थापना
१९८३	डिजिटल टेलिफोन एक्सचेन्जको स्थापना
१९८४	अन्तरदेशीय ट्रॅक सेवा (STD) को सुरुवात
१९८४	ग्रामीण दूरसञ्चार सेवाको सुरुवात
१९८७	अन्तर्राष्ट्रीय ट्रॅक सेवा (ISD) को सुरुवात
१९९५	Optical Fiber Network को जडान
१९९६	सबै ट्रान्समिसन लिङ्गलाई डिजिटल ट्रान्समिसन लिङ्गमा परिवर्तन
१९९६	सम्पूर्ण टेलिफोन नेटवर्क स्वचालित गरिएको
१९९६	अन्तर्राष्ट्रीय गेटवे एक्सचेन्जको स्थापना
१९९६	भिस्याट सेवाको सुरुवात
१९९७	D.O.T. India सँग अप्टिकल फाइबरद्वारा डिजिटल लिङ्गको स्थापना
१९९८	बंगलादेशसँग सिधा लिङ्गको स्थापना
१९९९	GSM मोबाइल सेवाको सुरुवात
२०००	SDH Microwave Radio को कार्यान्वयन
२०००	इन्टरनेट सेवाको शुरुवात
२००१	पे फोन सेवाको सुरुवात
२००१	GSM मोबाइलमा International Roaming सेवाको सुरुवात
२००२	पूर्व-पश्चिम राजमार्गमा अप्टिकल फाइबर बिछ्याउने कार्य
२००३	GSM प्रिपेड सेवाको सुरुवात
२००४	तत्कालीन नेपाल दूरसञ्चार संस्थानलाई नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडमा परिवर्तन
२००४	प्रिपेड कलिङ्ग कार्ड (ईर्ज कल) सेवाको सुरुवात
२००४	IVR सेवा १६०० मार्फत SLC परीक्षाको नतिजा प्रकाशनको सुरुवात
२००५	एड्भान्सड फ्री फोन (Toll-Free) सेवाको सुरुवात
२००५	CDMA सेवाको सुरुवात
२००५	एक्सेस नेटवर्क सेवाको सुरुवात

ई.सं. विवरण

२००५	टेलिफोन सोध्यपुळ सेवा (१९७) को कार्य outsourceबाट गराउन थालिएको
२००६	PSTN क्रेडिट लिमिट सेवाको सुरुवात
२००६	होम कन्ट्री डाइरेक्ट सेवा (HCD-Nepal Direct) को सुरुवात
२००६	काठमाडौँमा टेलिफोन फल्ट दर्ता (१९८) सेवा IVR मार्फत थालिएको
२००६	IVR सेवा १६०१ मार्फत १०+२ परीक्षाको नतिजा प्रकाशनको सुरुवात
२००६	काठमाडौँ उपत्यकामा CDMA सेवाको सुरुवात
२००६	PSTN ब्लाइस मेल सेवाको सुरुवात
२००७	नेपाल भारत अप्टिकल लिङ्गद्वारा इन्टरनेट ब्यान्डविध वृद्धि
२००७	CDMA मोबाइल (SkyPhone) मा अन्तर देशीय रोमिड सेवाको सुरुवात
२००७	IVR सेवा १६०६ मार्फत PSTN टेलिफोन बिल रकमको जानकारी लिने सेवाको सुरुवात
२००७	IVR सेवा १८८ मार्फत निःशुल्क VOIP कल Complaint दर्ता सेवाको सुरुवात
२००७	GSM मोबाइलमा GPRS, 3G र CRBT सेवाको सुरुवात
२००८	ADSL इन्टरनेट सेवाको सुरुवात
२००८	IVR सेवा १९८ मार्फत ADSL Complaint दर्ता सेवाको सुरुवात
२००८	नेटिस बोर्ड सेवाको सुरुवात
२००९	CDMA पोष्टेड मोबाइल सेवाको सुरुवात
२०१०	देशका सम्पूर्ण गा.पा.मा कम्पनीको दूरसञ्चार सेवा पुगेको
२०१०	SIP Easy Call (Pre-Paid Calling Card) सेवाको सुरुवात
२०१०	Volume Based ADSL सेवाको सुरुवात
२०११	SIP PPP (Permanent Pre-paid Phone) सेवाको सुरुवात
२०११	GSM मोबाइलमा 3G Data Card सेवा सुरुवात
२०११	First Internationl Carrier Partner's Meet को आयोजना
२०१२	International Toll Free Services (ITFS) सेवाको सुरुवात, 4G वायरलेस ब्रोडब्यान्ड इन्टरनेट WiMAX सेवाको सुरुवात
२०१२	IP CDMA सेवाको सुरुवात
२०१३	IP-based Wireline Network (NGN) सेवाकृ सञ्चालन
२०१४	Wi-Fi Hotspot सञ्चालन, कम्पनी Mobile App को सुरुवात
२०१५	FTTH सेवाको सुरुवात
२०१५	सामाजिक सञ्जाल Meet सेवाको सुरुवात
२०१६	NTPRO सेवाको सुरुवात
२०१७	4G/LTE सेवा काठमाडौँ र पोखराबाट सुरुवात
२०१८	नेपाल-चीनबिच केरुङ नाकामार्फत अप्टिकल फाइबर लिंकको व्यावसायिक सञ्चालनको सुरुवात
२०१९	4G/LTE सेवा सातै प्रदेशमा विस्तार
२०२०	4G/LTE सेवा ७७ जिल्लामा विस्तार
२०२१	Nttv सेवाको सुरुवात
२०२२	VoLTE र VILTE सेवाको व्यावसायिक सुरुवात

ਲੋਧਿਆਂ ਰੂਪਦਾਸ ਮਨਯਾਰੀ ਵਿਕਾਸਿਕ
ਕਾਨੀਅ ਕਾਨੀਅ, ਪਾਹਾਣੀਕਾਨਾ, ਪਾਹਾਣੀ

